

3-142

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ

7264

В Ы С О Ч А Й Ш Е

У Ч Р Е Ж Д Е Н Н О Ю В Ъ В И Л Ь Н Ъ .

Т О М Ъ II.

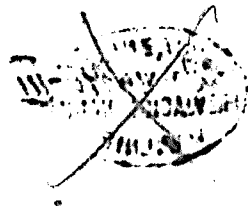
А К Т Ы Б Р Е С Т С К А Г О З Е М С К А Г О С У Д А .

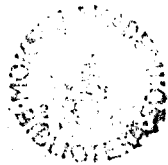
В И Л Ь Н А .

Въ типографіи Губервскаго Правленія.

1867.

299501

299501

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Коммиссія, по принятой ею программѣ для разбора и изданія древнихъ актовъ, разсматривая ихъ по судамъ, имѣеть въ виду три главныя задачи:

1. Собрать матеріалы для проясненія элемента Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ. Элементъ этотъ такъ былъ подавленъ здѣсь враждебнымъ ему католицизмомъ, и все, что носило на себѣ отпечатокъ Православія въ здѣшнемъ краѣ, или напоминало объ немъ, такъ было изглажено, прикрито, что одни только древніе судебные акты могутъ бросить яркій свѣтъ на враждебныя тенденціи католицизма и разсѣять мракъ, такъ долго скрывавшій истину. И потому Коммиссія поставила себѣ за правило: а) выбирать и издавать всѣ привилегіи Польскихъ королей и великихъ князей Литовскихъ, данныя Православнымъ церквамъ и вообще Православному Духовенству; б) всѣ, такъ называемыя, фундушовыя записи, которыми надѣляли Православныя церкви, монастыри и Православное Духовенство не одни только короли и князья, но и частныя лица, и вообще

всѣ акты, которые свидѣтельствуютъ о бывшихъ въ Сѣверо-Западномъ краѣ Православныхъ церквахъ, хотя бы онѣ и не существовали теперь; в) когда Унія вторглась въ Сѣверо-Западный край и когда всѣ Православныя церкви, за исключеніемъ весьма немногихъ, обращены были въ Унитскія, послѣднія пользовались также привилегіями королей; ихъ надѣляли также дарственными записями частныя лица. И какъ онѣ опять, по волѣ Провидѣнія, сдѣлались Православными, то судьба ихъ и положеніе въ разное время тѣсно связаны съ исторіею Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ; а потому Коммиссія считаетъ необходимымъ издавать всѣ привилегіи и фундушовыя записи, данныя бывшимъ Греко-Унитскимъ церквамъ и Греко-Унитскому Духовенству, вмѣстѣ съ привилегіями и фундушовыми записями, данными Православнымъ церквамъ.

Въ первомъ томѣ актовъ, изданныхъ Коммиссіею 1865 году, помѣщено 40 документовъ, относящихся къ Православнымъ и Греко-Унитскимъ церквамъ; въ издаваемомъ нынѣ второмъ томѣ — 55; а въ приготовленномъ къ изданію третьемъ томѣ ихъ будетъ помѣщено до 200. Собраніе актовъ этого рода составитъ современемъ богатый матеріалъ для Церковной исторіи Сѣверо-Западнаго края. — Кромѣ привилегій и фундушовыхъ записей на церкви, во второмъ томѣ помѣщено 10 актовъ, въ которыхъ явлены права на приходы, выданные помѣщиками Римско-Католическаго исповѣданія Греко-Унитскимъ священникамъ; права эти назывались *презентами*. Акты этого рода, свидѣтельствуя о существованіи Греко-Унитскихъ и древле-Православныхъ церквей, обнаруживаютъ вмѣстѣ одно изъ сильныхъ средствъ, которымъ католицизмъ порабощалъ бывшее Греко-Унитское Духовенство и заставлялъ его не только забывать свое древнее Православное происхожденіе, но болѣе и болѣе уклоняться отъ него и принимать всѣ виѣшнія формы и обряды католицизма.

2. Вторая задача Коммисіи, при выборѣ и изданіи актовъ, есть проясненіе самыхъ, можно сказать, первыхъ источниковъ администраціи въ Сѣверо-западномъ краѣ. Съ этою цѣлію Коммисіа считаетъ необходимымъ выбирать и издавать: а) всѣ постановленія дворянства Сѣверо-Западнаго края. Какъ ни мелки бываютъ иногда эти постановленія, однакожъ въ нихъ выражаются общественная и частная жизнь всѣхъ сословій края въ разныхъ частяхъ его; б) преимущественно издавать инструкціи, которыми снабжало дворянство своихъ депутатовъ, называвшихся послами, отправляемыхъ на главные сеймы. Въ этихъ инструкціяхъ вполне видны политическій бытъ, положеніе края относительно другихъ народовъ, потребности края, недостатки администраціи, улучшенія разнаго рода, также экономическій бытъ края и всѣ первоначальныя средства къ политическому его существованію. Если документы этого рода не могутъ называться чисто историческими, то они служатъ основою для исторической ткани, и многое могутъ прояснить въ жизни и цивилизаціи Сѣверо-Западнаго края; в) Коммисіа также считаетъ необходимымъ выбирать и издавать привилегіи, которыя давали Польскіе короли и великіе князья Литовскіе разнымъ обществамъ и сословіямъ, мѣстечкамъ и городамъ; равно какъ и акты и опредѣленія королевскихъ комиссаровъ, которыми обозначаются недвижимая собственность разныхъ обществъ и сословій, ихъ права на жительство, торговлю, входы въ казенные лѣса, и т. под. Акты эти, проясняя бытъ королевскихъ крестьянъ, мѣщанъ, жидовъ и другихъ сословій, могутъ служить для историка указаніемъ на нѣкоторыя событія края, а равно подтвержденіемъ нѣкоторыхъ отдѣльныхъ историческихъ фактовъ.

Въ настоящее время, когда начинается пробуждаться жизнь Русскаго народа въ краѣ, вопросъ о жидкахъ сдѣлался вопросомъ почти все-

общимъ. Что такое жидаы здѣсь въ настоящее время? Чѣмъ они были въ прежнее время, при Польскомъ владычествѣ? Какое имѣли они отношеніе къ администраціи края и какое на нихъ имѣло вліяніе самая эта администрація? Какимъ образомъ жидаы захватили въ свои руки всю торговлю, всѣ лучшіе промыслы и, можно сказать, все богатство края? Все это должна намъ объяснить исторія ихъ прежняго быта. Потому Коммиссія полагаетъ, при изданіи третьяго тома актовъ, обратить особенное вниманіе на все, что можно найти въ нихъ объ этомъ предметѣ, именно: собрать всѣ привилегіи Польскихъ королей и великихъ князей Литовскихъ, относящіяся къ жидамъ, собрать всѣ сеймовыя постановленія, относящіяся къ ихъ быту, всѣ болѣе характеристическія судебныя опредѣленія, состоявшіяся по дѣламъ между жидами и христіянами. Акты эти, хотя и могутъ быть подведены подъ вторую вышеозначенную ихъ категорію; однакожъ весьма значительное ихъ количество, ихъ специальность, ихъ современный интересъ стоятъ того, чтобы они изданы были отдѣльно. И потому, не помѣщая ихъ во второмъ томѣ, Коммиссія предполагаетъ издать ихъ особымъ выпускомъ, вслѣдъ за третьимъ томомъ. По этой же самой причинѣ, именно, по специальности предмета, Коммиссія, изготовивъ для печати вмѣстѣ съ переводомъ съ Польскаго на Русскій языкъ такъ называемую Ординацію королевскихъ лѣсничествъ въ б. Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, полагаетъ издать ее также отдѣльно отъ актовъ. Изданіе это, какъ просящее вообще экономической бытъ края, безъ всякаго сомнѣнія, принесетъ также весьма значительную пользу наукѣ.

Можно было бы издавать отдѣльно акты, относящіяся къ быту крестьянъ и отношеніямъ ихъ къ помѣщикамъ въ разное время; но какъ акты эти болѣе юридическаго свойства и заключаются въ судебныхъ опредѣленіяхъ, состоявшихъ по дѣламъ помѣщиковъ,

такъ что крестьяне играютъ въ нихъ роль слишкомъ незначительную и мало замѣтную; то опредѣленія эти необходимо должны войти въ третій отдѣлъ актовъ юридическихъ, составляющихъ третью задачу Коммиссiи.

3. Задача эта имѣетъ цѣлю прояснить внутреннiй бытъ Сѣверо-Западнаго края. Жизнь народа выражается въ его законодательствѣ, которое въ свою очередь проявляется въ практическомъ его примѣненiи, или въ юридическихъ его формахъ. По этому Коммиссiя поставила себѣ въ обязанность обратить особенное вниманiе на разнаго рода судебныя опредѣленія, характеризующія этотъ бытъ народа въ разные періоды его существованiя по разнымъ его классамъ и сословіямъ. Такъ называемые акты крѣпостные, заключающіе въ себѣ частныя сдѣлки между разными лицами, хотя могутъ прояснить многое въ быту народа; но большею частію содержаніе ихъ слишкомъ мелко и обыденно; напротивъ судебныя опредѣленія по разнымъ дѣламъ между лицами разныхъ сословiй даютъ ясное понятіе о степени образованiя народа, о нравственномъ его состоянiи, о вліянiи одного класса, одного сословія на другіе. Сначала судебныя опредѣленія не были отдѣляемы отъ крѣпостныхъ актовъ, какъ доказываютъ состоящiе на лицѣ въ Центральномъ Архивѣ акты въ книгахъ; но въ послѣдствіи, когда юридическія формы получали гораздо большее развитіе, судебныя опредѣленія начали вносить въ особыя книги, извѣстныя подъ именемъ декретовыхъ. Въ этихъ-то книгахъ заключается огромный запасъ матеріаловъ не только для историческихъ изслѣдованiй, но вообще для исторiи. Само собою разумѣется, что нѣсколько этого рода актовъ мало могутъ способствовать къ проясненiю жизни народа, но болѣе значительное ихъ количество составитъ важный матеріалъ, который послужитъ мѣриломъ политическаго и нравственнаго разви-

тія народа. Въ первомъ томѣ помѣщено этого рода актовъ 32, во второмъ 21. Количество это весьма еще незначительно, чтобы можно было по нему судить о важности этихъ актовъ въ историческомъ отношеніи, хотя въ нихъ заключается много характеристическихъ указаний полезныхъ для историка. Коммиссія не приступила еще къ отдѣльнымъ декретовымъ книгамъ. Одинъ архивъ Главнаго Литовскаго Трибунала заключаетъ въ себѣ 280 декретовыхъ книгъ, изъ которыхъ каждая содержитъ въ себѣ среднимъ числомъ 2000 листовъ. Разборъ этихъ книгъ, безъ сомнѣнія, доставитъ богатый запасъ археографическихъ матеріаловъ.

Нѣкоторые изъ помѣщенныхъ въ этомъ томѣ актовъ, кромѣ общихъ вышеизложенныхъ свойствъ, имѣютъ еще другія особыя характеристическія черты, которыя придаютъ имъ бѣльшій интересъ и значеніе, такъ на примѣръ:

а) Въ первомъ отдѣлѣ актовъ особенно замѣчательна въ этомъ отношеніи привилегія Сигизмунда III, данная Православному Духовенству въ 1589 году (актъ 5-й, стр. 10). Прежде, какъ видно изъ самой этой привилегіи, существовалъ обычай, по которому по смерти архіепископа или митрополита, все имущество ихъ и вообще имущество церковное поступало въ вѣдѣніе воеводъ, подскарбіевъ земскихъ и старостъ; отъ чего имѣнія, какъ то: замки, мѣстечки, дворы, села и земли переходили въ руки свѣтскихъ людей. Чтобы пресѣчь это злоупотребленіе, разпространившееся по всему б. Великому Княжеству Литовскому, и обезпечить имущества духовныя и вообще церковныя, Сигизмундъ III постановилъ, чтобы старшія духовныя лица при каждой церкви, по смерти епископа или митрополита, всѣ имѣнія, всѣ *наданья*, и всѣ церковныя сокровища принимали сами и передавали по-

вому епископу, митрополиту или архимандриту. Другой неменѣ важный документъ, относящійся къ этому отдѣлу,—это опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по поводу жалобы Православныхъ Червачицкихъ священниковъ (актъ 17-й, стр. 48) на дѣлаемые имъ притѣсненія Кобринскимъ подстаростою. По силѣ этого опредѣленія Православное Духовенство наравнѣ съ Католическимъ освобождается отъ свѣтской юрисдикціи.

б) Во второмъ отдѣлѣ актовъ, въ актѣ 70, на стр. 152, въ инструкціи посламъ Брестскаго воеводства говорится: «Что касается до просьбы короля его милости, чтобы мы позволили королю его милости, только на время дать епископство Виленское поляку; то, такъ какъ небезопасно и даже страшно позволять то, что противно давнимъ правамъ и привилегіямъ и обычаямъ, которые предки короля его милости, святой и вѣчной памяти короли Польскіе и Великіе Князья Литовскіе, не только неоднократно давали предкамъ нашимъ, но и вѣчно и ненарушимо хранили и поддерживали ихъ,— въ этомъ отношеніи мы лучше поручаемъ посламъ нашимъ, дабы они низайше и покорно представили просьбы наши его королевской милости, чтобы его королевская милость, по примѣру благочестивыхъ предковъ своихъ, ничего не дѣлалъ такого, что противно правамъ и привилегіямъ, ими пожалованнымъ.» Этою же самою характеристическою чертою отличается (актъ 73, стр. 157) протестъ сенаторовъ, чиновниковъ городскихъ и земскихъ и землянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Польскаго, присоединявшихъ незаконно къ Польшѣ имѣнія и земли, принадлежавшія Великому Княжеству Литовскому.

в) Въ третьемъ отдѣлѣ отличаются особыми характеристическими чертами по своему предмету и по юридическимъ формамъ слѣ-

дующіе акты: 1) Опреѣленіе короля Стефана по дѣлу Стефана Баговитиновича Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою Кременецкимъ съ присовокупленіемъ определенія Брестскаго земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго (акт. 97, лист. 228). 2) Такого же свойства и характера определеніе по дѣлу дворянина Николая съ воеводою Витебскимъ Николаемъ Сапѣгою; 3) Въ определеніи по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангушкою объ ограбленіи крестьянъ Коптевыхъ видны — бытъ, положеніе и состояніе крестьянъ тогдашняго времени, цѣна разнымъ вещамъ и продуктамъ; 4) Опреѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и Базиліянами о захватѣ имѣнія первыхъ генераломъ послѣднихъ Геракліемъ Лисанскимъ, кромѣ полного развитія тогдашняго времени юридическихъ формъ, показываетъ, чѣмъ были Базиліяне въ это время. Акты подъ номерами 91, 93 и 110 помѣщены въ этомъ отдѣлѣ потому только, что Коммиссія не сочла нужнымъ дѣлать особаго отдѣла для трехъ актовъ.

I.

**АКТЫ, ПРОЯСНЯЮЩЕ ЭЛЕМЕНТЪ ПРАВОСЛАВІЯ
ВЪ СЪВЕРО-ЗАПАДНОМЪ КРАѢ.**

1431 г.

1.—Фундушевая запись на Семятичскую церковь во имя Святой Троицы, съ предѣлами Св. Апостоловъ Петра и Павла и Преподобной Параскеви.

Изъ актовъ книги за 1786 годъ, стр. 1519.

Roku tysiącznego siedemsetnego osemdziesiąt szóstego, miesiąca Sierpnia dwudziestego drugiego dnia.

Przed urzędem IKMsci i aktami ziemskimi woiewodstwa Brzeskiego, stawając obecnie I. X. *Tomasz Kulzycki, pleban Troscianicki, fundusz, cerkwi Siemiatyckiey służący, do akt podał, po rusku w te słowa pisany: Лѣта Божого тисеча чотыриста тридесять первого, индикта девятого, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня, на Святого Апостола и Евангелиста Марка. Во славу и честь Всесвятыхъ и Нераздѣльныхъ Троицы. А се я Алексѣй Кумита Судымонтовичъ зъ Хожова, подскарбій Литовскій, и зъ женою моею Теодорою умыслили себѣ на чолобитѣ землянъ и подданныхъ моихъ въ селѣ Семятыхахъ, въ повѣтѣ Дорогичкомъ лежакомъ, велѣли есмо постановити церковь въ Семятыхахъ,

на горѣ, надъ рѣкою Мухавцемъ, между дорогами Четыговскою и Цехановецкою, храма Святой и Живоначальной Троицы, съ предѣлами Святыхъ Апостолъ Петра и Павла и Преподобной Параскеви, нарицаемой Пятокъ. А на выживленье священнику Елисеви Ефремовичу и будущимъ по немъ священникомъ при той церкви надали есмо земле на триехъ мѣстехъ: перва волока помѣру королевского въ Ситочномъ, отъ дороги Роговецкой и Машикова до Розсоши; втора волока на Ложкахъ, отъ дороги Высоцкой до границы Батыковской; третья волока отъ рѣчки Каменки, зъ лугами черезъ дорогу Чартыевску и Цехановецку до границы Роговецкой, обмежены зъ подданными чотырема въ селѣ Боратынцу и землею волокою. Перва волока садыбая полъ

села; вторая за греблю; третья на Лиживахъ одъ границы Пироговской до границы шляхецкого Боратынца и зъ сѣножатю на Лысилахъ отъ дороги Мельницкой зъ зарослями, до Буга надлежащими до той волоки, а зъ сѣножатю на Слохахъ и Соснахъ и зъ загородниками слуховскими на волокъ чотыри. Садиба священника надъ тою жъ рѣчкою Мухавцемъ до дороги Цехановецкой и за садибами двома, и моргами шестома на городѣ и за будованье на тыхъ же моргахъ церковныхъ мають быти со служителями до церкви належачи зъ забудованьемъ належачи, которы мають належачу службу чинити день единъ въ седмицу, а десетину священнику давати будутъ живущи въ томъ имѣнью моемъ Семятычкомъ земляне зъ волокъ двадцати и осминъ двоухъ въ селѣ Клекотовѣ и Слохахъ, по копѣ жита зъ каждой волоки, въ селѣ Боратынцу зъ пяти волокъ и трехъ осминъ по копѣ одной, въ селѣ Пироговичахъ, въ Волыховичахъ, Рѣшотникахъ и въ Каянцы зъ каждого городу по сноповъ пятнадцать, млыво въ млынахъ нашихъ на рѣцѣ Каянцы и Мошчонци на властну потребу безъ

черки и мѣрки священнику позволяемо жита бочку и пшеницы, дьяку на проскуры даватъ зъ двора нашего будемъ мы и по насъ будучи. Къ сему же озеро подъ Волкою, которое зачинаетъ ся одъ Буга а конецъ подъ Дурною городниками и дрыва зъ боровъ нашихъ на опаль и всяку потребу; той же священникъ жити маеть по божию и пристойне и повиненъ будетъ за насъ и родичей нашихъ каждого мѣсеца въ субботу литургию одправляти съ панахидою. Которое то писмо даемы до церкви вышереченой и въ книги земскіе Дорогицкіи писати казали и абы вѣчными часы заставало и не отъ кого не порушено было, и кто бы тое писмо наше смѣлъ ломити, таковъ маеть зъ нами розсудитися въ Страшное Второе Пришествіе Господне. Которое то писмо подписую властною рукою моею и печатью ствержаю. Данъ въ Семятычахъ году и дня выше выреченныхъ. U tego funduszu przy pieczęci wyisnionej podpis takowy: Алексѣй Кмыта Судымонтовичъ зъ Хожова, подскарбій Литовскій. Ktory to fundusz za podaniem przez wyrazoną osobę jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego przyjęty i wpisany.

1508 г.

2.—Фундушевая запись на церковь Божіей Матери во Владимирѣ-на-Мухавцѣ.

Изъ актовъ книги за 1595 годъ, листъ 27—29.

Лѣта Божого Нароженья 1595, мѣсеца Генвара 10 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о трехъ кроляхъ святѣ римскомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами, врадниками земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеемъ судьєю, Богданомъ Туминскимъ подсудкомъ и Иваномъ Патеемъ писаромъ, ставши очевисто у суду, велебный у Бозѣ отецъ Адамъ Ипатій, Епископъ Володимерскій и Берестейскій, покладалъ и очевисто призналъ привилей его королевское милости Жикгимонта, запечатю майстатовою на паркгаминѣ писанный, которымъ его королевская милость надать рачилъ ку церкви Божой Светой Пречистой у Володимери на Мухавцы, имѣнья Тришина а Шпановича, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежащихъ, яко о томъ шырей адостаточней привилей помененый въ собѣ обмовляетъ, просячы, абы, для згубы оногъ и вшелякого припадку, до книгъ вradoвыхъ земскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, врадъ, бачачы рѣчь быти водле права слушную, приняли есмо его ку запису до книгъ вradoвыхъ,

который привилей, въ книги вписуючы въ слово до слово, такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, кнежа Прусское, Жомоитскій и иныхъ. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотришь, альбо чтучи его слышитъ, нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Билъ намъ чоломъ Владыка Володимерскій и Берестескій Вассіанъ о томъ, штожъ маршалокъ нашъ староста Володимирскій панъ Оедоръ Янушевичъ, описалъ по своемъ животѣ на церкви Божой Пречистой Богоматере въ Володимери имѣнье свое въ Берестейскомъ повѣтѣ на рѣцѣ на Мухавцы на имѣнья Тришинъ а Шпановичи а жеребей въ Косичахъ, на имя Милашовскій, выслугу свою, што выслужилъ на братеничомъ Александрѣ короли его милости и тежъ куплю свою, што купилъ въ намѣстника Мельницкого Немеры Гримайловича форварки жидовскіе, на имя Райковскій и Ясковскій а Пашковскій у Берестейскомъ повѣтѣ, и на то на все

онъ тестаментъ пана Ѳедоровъ Янушевича и тожь и тые привилея, которыми тые имѣнья и фольварки братъ нашъ Александеръ король его милость и мы сами пану Ѳедору подтвердили, передъ нами вказывалъ, а и сама пани Ѳедорова Янушевича о томъ до насъ писала, повѣдаючи, ижь мужъ ее то записалъ на церкви Божое и билъ намъ чоломъ Владыка, абыхмо тое все подтвердили церкви Божое нашимъ листомъ навѣчность. Иномы зъ ласки наше на его чолобитье то учинили тые всѣ вышеписанные имѣнья и фольварки подтверждаемъ симъ нашимъ листомъ ко церкви Божое вѣчно и непорушно и ему самому и напотомъ будущимъ Володимирскимъ Епископомъ со всѣми слугами путными и людьми служебными и тяглыми и со всеми землями пашными и бортными, и зъ сѣножатями, и зъ бобровыми гоны, и зъ ловы звѣринными и пташими, и зъ дубровами, и зъ лѣсы, и зъ гай, и зъ хворостами, и зъ озерами, и зъ рѣками и зъ рѣчками, и зъ болоты, и зъ ставами и зъ млынами, и зъ ихъ вымелками, и зъ даньми грошевыми и медовыми и куничными, и зъ дяклы, и зъ ихъ службами, и зъ всѣми входы ихъ и при-

ходы, и зъ всимъ правомъ и паствомъ, который колвекъ именовъ могутъ названы а выменены быти, и зъ всемъ съ тымъ, какъ ся тые имѣнья и тые фольварки въ своихъ границахъ здавна ея мають, ничего на насъ и на наши наслѣдки не оставляючи. Воленъ онъ и по немъ будущые Епископы то ко церкви Божое розширити, прибавити и ко церковному пожиточному и лѣпшому обернути, какъ сами налѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити къ сему нашему листу. Писанъ въ Краковѣ. Лѣта Божого тисеча петъсотъ осмого, мѣсеца Апрѣля двадцатого дня, индыкта одиннадцатого. У того привилею печать его королевской милости есть завѣшона маестатовая, при которой и подписи есть тые словы: при томъ былъ маршалокъ и секретаръ панъ Иванъ Сопѣга, подкоморій Нимейшипкій, панъ Андрей Якубъ Довойновича подскарбій Нимутенскій панъ Иванъ Андреевичъ, который же тотъ привилей за прозьбою его милости Владыки Володимерского и Берестейского ку записанью для згубы до книгъ владовыхъ земскихъ Берестейскихъ поданъ есть и записанъ.

1555 г.

3.—Привилегія короля Сигизмунда Августа о передачѣ Озятской церкви въ обезпеченіе конюшему Гайкѣ.

Изъ актовъ книги за 1790 г., лисг. 2031

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego stawając obecnie wielebny w Bogu I. X. Adam Budziłowicz, paroch cerkwi Oziatskiej, kopią listu Najjasniejszego Króla Jego Mosci Zygmunta Augusta do jasnieoswieconego Xięcia Imci Mikołaja Radziwiłła, wojewody Wilenskiego, pisanego, teyże cerkwi Oziatskiej służącego i w aktach biskupich Włodzimierskich oblatowanego do akt podał, po rusku w te słowa pisana: Жыггимонтъ Августъ, Божою милостыю, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій и иныхъ. Воеводѣ Виленскому, маршалку земскому, канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Берестейскому, державцы Борисовскому и Шавленскому Николаю Радивилу и инымъ старостомъ Берестейскимъ, хто и напотомъ тотъ замокъ нашъ Берестейскій держати будетъ. Повѣдилъ передъ нами писаръ нашъ, конюшій Городенскій, державца Опшмянскій, панъ Янъ Николаевичъ Гайко о томъ, што которая церковь заложенья Светого Миколая у волости староства Берестейского, въ селѣ Озятскомъ подаванья нашего господарского есть, ино ижъ онъ тамъ же у въ

Озяти фольварокъ свой маеть, до которое дей церкви перво сего одъ его накладъ некоторыми церковными потребами даль, для того билъ намъ чоломъ, абыхмо его при томъ зоставили и тую церковь въ подаванье ему дали. Ино кгда тая церковь у Озяти наше подаванье господарское, мы тую церковь заложенья Святое Микола въ селѣ Озятскомъ для обороны отъ кривдъ и въ подаванье ему есмо дали вѣчне. Маеть онъ самъ, его жона, дѣти и потомки ихъ тую церковь въ подаваньи своемъ мѣти и отъ кривдъ боронити, священниковъ годныхъ и научныхъ при ней установляти владности владичней надъ священникомъ тоее церкви въ справахъ духовныхъ ничимъ невоимуючы и пильне стерегчи, жебы и хвала Божая въ той церкви не уменьшала и справована была ведле обычаю закону Греческого. А што ся дотычетъ земли зъ постановленья вѣчного отъ насъ къ той церкви наданья, того кривды не чинити, дѣти и потомки отъ тое церкви ничѣмъ отдаляти и уймовати не мають, але священникъ теперешній и по немъ будучіе священники, которыи слу-

жбу Божую въ той церкви служи-
ти будутъ ведле наданья нашего дер-
жачи уживати, а за насъ господара
Бога просити. Твоя бы милость,
пане воеводо, о томъ вѣдаючи, по-
даванья тое церкви ему поступилъ
и священнику тамошному послу-
шному во всемъ его быть велѣлъ,
и водле сего листу нашего въ томъ
се къ нему заховалъ и тотъ листъ
нашъ у книги замковые, твоя ми-
лость, уписать бы казалъ. А если бы
коли священника отца або жона и
дѣти его потомки ихъ въ той цер-
кви не мѣли, а у оной бы церкви
черезъ дванадцеть недѣль служба
Божая не была, або панъ если бы
вгрунтъ одъ насъ къ той церкви
наданый уменьшилъ и якое жъ бы
кольверъ укривженьетойцеркви отъ
него самого, жоны и дѣтей его и

потомковъ ихъ дѣяло, тогды врадъ
нашъ того стерегчи и боронити и
засъ тую церковь въ поданье и спра-
ву нашу взяти маеть. Писанъ въ
Петрковѣ, подѣлѣто Божого Нароже-
нья тисеча пятьсотъ пятьдесятъ пя-
того, мѣсеца Юня шеснадцатого
дня. У того листу подпись руки его
королевское милости тыми словы:
Sigismundus Augustus Rex, mp. Остафій
маршалокъ и писаръ. А на brzegu tej
kopii listu suscepta takowa: Extraditum per
extractum venerabili reverendo Mikolao Zda-
nowicz, parcho ritus Graeci Oziatensi—Wla-
dimiriaae, die Martis prima, mensis Decem-
bris, anno Domini millesimo septingentesimo
vigesimo secundo. Kizikowski kapituli Wla-
dimiriensis notarius. Która to kopia listu
jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzes-
kiego przyjęta i wpisana.

1584 г.

О нападеніи князя Льва Масальскаго на имѣнне церковное Тришинъ.

Изъ актовъ книги за 1584 годъ, листъ 550—553.

Лѣта Божого Нароженья 1584,
мѣсеца Октебра осмого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, во-
дле порадку статутowego о Светомъ
Михалѣ святѣ Римскомъ припа-
лыхъ, передъ нами врадники судо-
выми земскими воеводства Бере-
стейского, Адамомъ Патеємъ су-
дею, и Богданомъ Туминскимъ под-

судкомъ, постановившыся очевисто
у суду велебный въ Бозѣ отецъ Фе-
одосей, владыка Володымерскій и
Берестейскій, сторона поводовая,
злецилъ и далъ моць отъ себе у су-
ду въ справѣ своей, нижейписаной,
моцваному прыятелеви своему па-
ну Андрею Романовскому, который
за тымъ порученьемъ жаловалъ съ

позву наземнина господарского, воеводства Берестейского, князя Льва Ивановича Масальского, штожь дей въ року прошломъ тисеча пятьсотъ осмдесятъ второмъ мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня, зъ волторка на середу, въ нocy, въ небытности..... его милости самого у Берести и врадника его тутошнего ма.....пана Осекровского, тотъ помененый князь Левъ Масальскій самъ особю своею зробившы собѣ немало слугъ и помочниковъ зъ розматюю бронью вчинилъ моцно, кгвалтомъ на имѣнье церковное въ повѣтъ Берестейскомъ лежащее, прозываемое Трышинь, тамъ дей у дворцу владыки его милости Трышинскомъ, заставшы дворника, на име Сенка Каленка, поймалъ и казалъ, руки завезавшы, подвору водити и мордерство, яке сами хотѣли, надъ нимъ чынили, а потомъ дей дверы до сѣней, до коморы и до избы выбили и вырубали и быдло дворное, што колве въ томъ дворцу было, также статковъ домовыхъ и гвалтовне побралъ, а то есть меновите: коровъ дойныхъ съ теляты четыре, воловъ два, быка одного, озимковъ лѣтошнихъ трое, кожуховъ новыхъ два, за которые дей дано по осмидесятъ грошей, сукмановъ одѣванныхъ два, топоръ одень, биндасовъ два, молотовъ дванадцать, сокеръ двѣ, гусей на яйцахъ сѣдичыхъ семеро, куръ што

одно было, то дей все побили, къ тому полотенъ поставовъ чотыри толстого, чотыри платя бѣлого, кошуль мужскихъ, жоноцкихъ платовъ, скатертей, ручниковъ въ бодни побравшы до имѣнья своего отпровадилъ и отвезъ, што дей на врадѣ оповѣдано и вознымъ освѣтчно, которого оповѣданья и освѣтченья вознымъ выписъ съ книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подъ датою року тисеча пятьсотъ осмдесятъ второго, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня во всимъ въ жалобѣ съ позвомъ сгодливы покладакъ, въ которомъ выписъ ниже оповѣданья и сознанье возного повѣтового Матея Лачынского врадъ признаваеть, ижъ тотъ возный бачнымъ въ дворцу Трышинскомъ въ сѣняхъ, въ коморѣ и въ избѣ выбитьемъ и рубаньемъ дверей знаки кгвалту почыненые, о которое жъ дей наѣханье кгвалтовное на дворець, о збитье дворника и шкоды, въ томъ дворцы учиненые, первой сего уже по трыкротъ на роки до суду земского Берестейского ку праву князя Масальского владыка его милость позывалъ и за двоими позвы занестаньемъ у двою вину статутовую здалъ, а трети дей позвы большою речью до трибуналу великого князства Литовского князь Масальскій одрочилъ, што теперь за четвертыми позвы, яко на року остатнемъ завитомъ показати и во всемъ нако-

нець усправедливитисе есть повинень, якожь оповѣдаючыся зъ стороны владыки его милости съ пильностию черезъ тры дни, иле праву належало, князя Льва Масальского до суду приволявать давалъ, нижли позванный, яко самъ ку праву не сталъ такъ жадное вѣдомости о собѣ судови и сторонѣ не вчинилъ, за чымъ домовлялъ се панъ Романовскій, абы позванный за нестаньемъ своимъ на четвертомъ року, яко упорный а праву непослушный, въ року завитомъ на впадъ во всей речы, о што есть позванъ, зданъ, а владыка его милость ку дальшому покладанью поводу права своего приуцонъ былъ. А того дня нинѣшнего, остатнего, третего, въ датѣ вышейписаного, кды вже было передъ нешпоромъ, мы врадъ поступаючы моць права посполитого, здавши князя Льва Масальскаго за нестанного, въ року завитымъ зъ стороны поводовой поводъ права поклати наказали. Затымъ панъ Романовскій доведчы позву къ року теперешнего, покладавъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ познанья возного повѣтового..... ровича Остромечовского, ижъ въ часъ передъ роки позевъ земскій въ жалобѣ.....ки его милости очевисте до рукъ князю Льву Масальскому въ замку Берестейскомъ подалъ, при томъ показуючы першое позыванье

а нестанье князя Льва Масальского на двоихъ рокахъ покладавъ позвы: оденъ на роки о Светомъ Михалѣ, святѣ Рымскомъ въ року прошломъ осмдесять третемъ сужоные выданный, а другій на роки Трикрольскіе, въ року нинѣшнемъ осмдесять четвертомъ минулые покладавъ, тежъ доводъ сознаньемъ возныхъ, ижъ тые обое позвы въ часъ передъ роки кладены на имѣнью и въ дворѣ князя Масальского Непельскомъ; потомъ довелъ нестанья князя Масальского и зданья у двою вину статутovou за тыми обоими позвы, ктому положылъ третій позевъ земскій, которымъ на роки, о Светой Троицы святѣ Рымскомъ справованые князь Масальскій позыванъ былъ и довелъ властнымъ листомъ князя Льва Масальского, подъ печатью и съ подписомъ руки его и написомъ у раду земского на листѣ отрочономъ, ижъ тые третіе позвы большою справою до трибунала князь Масальскій отрочылъ, менуючи у большой речы себе быть позваннымъ, а выведшы и показавши троихъ роковъ позыванье, подавалъ артыкулы въ статутѣ въ роздѣлѣ четвертомъ описанные, вторый и дванадцатый ку тому третійнацать, четвертыйнацать и семьнацать, а за тыми артыкулы домовлялъ се всказанья квалту и шкодъ на князю Масальскомъ, а на доводъ збитья дворникова двор-

ника ку присязѣ становилъ. Мы судьи, прислухавшисе жалобы и всего поводу права владыки его милости, а бачечи, ижъ князь Левъ Масальскій, вже неоднокроть будучи позыванъ ку праву, за двоими позвы не становилъ се и въ двое не станое зданъ, а третье роки большою справою до трибуналу сторонѣ отрочивъ, теперь, за четвертыми позвы, самъ не сталъ и того, што за большую справу у трибуналу мѣлъ, не показалъ. А въ статутѣ права посполитого ясная наука, судови яко противно нестанымъ и права непослушнымъ заховатисе маеть, описана естъ. Напервѣй, въ роздѣлѣ четвертомъ, артыкулъ второй учить: хтобы за позвы становитисе не хотѣлъ, або и ставши, а до конца розсудку и сказанья не слухаючи, прочъ отъ суду одышолъ, не хотячи права быти послушонъ, на таковыхъ судъ маеть поступокъ всказанье и отправу чинить противо каждого, яко хто въ што впадетъ, ажъ до остатнего стопня права и артыкуловъ нижеписанныхъ поступаючи, а въ артыкулѣ дванадцатомъ, въ томъ же роздѣлѣ четвертомъ, пишеть: естли бы хто на першіе, другіе и третіе роки не сталъ безъ причины слушное, таковой вже въ речи тоей упадываетъ и тую речь, о которую былъ позванъ, вѣчне тратить и судъ на такомъ

упорномъ тое, о што позванъ будетъ, шкоды и наклады правне сказати маеть, въ третимъ надцать тежъ артыкулѣ на остатку мовить: хто бы черезъ трое роки, будучи позваннымъ, хоробою заслонялъ се, а за четвертыми позвы на томъ присегнути не хотѣлъ, ижъ правдиве для хоробы ку праву не становилъ се, тотъ также въ речи, о которую позванъ, упадываетъ, четвертыйнадцать артыкулъ то въ собѣ маеть: естли бы сторона позваная, стоечи права, браласенаположенье правалистовъ, або заводцы до другихъ роковъ, судъ маеть ей того допустити, а гдѣ бы се на другихъ роцѣхъ показало тоже неслучне рокъ былъ собѣ одержалъ, — повиненъ сторонѣ шкоды платить за доводомъ, артыкулъ тежъ семыйнадцать, въ томъ же роздѣлѣ, описуеть: хто бы маючи имѣнья свои въ розныхъ повѣтѣхъ, а доколько судовъ розныхъ на одни роки заразомъ былъ позванъ, тогда позванный повиненъ въ томъ повѣтѣ стати, гдѣ о большую режъ позванъ, вѣдже о томъ сутяжимъ своимъ маеть дати знати, а на другихъ роцѣхъ маеть показати передъ тымъ судомъ, гдѣ се не становилъ, же правдиве большою справою вымовялъ се, а на третихъ рокахъ не маеть ся надъ то большою справою вымовять, але ся повиненъ становити и въ отказѣ быти,

а если не самъ черезъ себе, тогда черезъ мочованого своего, подъ утратою речи, о которую позванъ. Прото занестаньемъ князя Масальского, и мы, врадъ, прихилиючисе до артыкуловъ вышей описаныхъ, сказали есмо князя Масальского во всей речи, о штобыль позванъ на врадъ, и присудили на немъ владыцъ его милости квалту дванадцать рублей грошей, а шкгоды, въ позвѣ описаные, зъ навезкою, быдло шапункомъ статutowымъ и речи иншые водлѣ важности меновите: воловъ два по грошей осмьдесятъ, коровъ чотыре по грошей пятидесятъ, за быка грошей сорокъ, трое лончатъ по грошей двадцати, телятъ чотыро по грошей дванадцати, кожуховъ два по грошей осмьдесятъ, сукмановъ два по грошей тридцати,

за топоръ грошей дванадцать, биндасовъ два по грошей шести. Адворника Тришинского Сенька Колѣнка на бою и на шкгодахъ съ присегою ку доводу припустили, которую присегу дворникъ у суду на бою кгда учиниль, всказали есмо навезки ему, яко тивунови, на князѣ Масальскомъ три рубли грошей. Што все зложивши на одно мѣсто за квалтъ, шкгоды совито и навезку тивунову чинить сумою копъ сорокъ девять, кгрошей сорокъ личбы Литовское. Которой сумѣ сказаной рокъ заплатѣ положили отъ дня нинѣшного въ датѣ вышейписаного мѣсяца Октебра осмого за шесть недѣль. Што все, для памети, до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1589 г.

5.—Привилегія короля Сигизмунда III, данная Православному духовенству и обеспечивающая, какъ церковныя имущества, такъ и самое духовенство.

Изъ актовъ книги за 1590 годъ, листы 485—488.

Лѣта Божого Нароженья 1590, мѣсяца Юня 28 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, отъ дня Светое Троицы Римского свята припалыхъ и судовне отпраованыхъ, передъ нами врадники зем-

скими воеводства Берестейского Оедоромъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившысе очевисте у суду веленные въ Бозѣ ихъ милость

архієпископъ митрополитъ Кіевскій и Галицкій и всея Руси, Михайло Рагоза, а владыка Володимирскій и Берестейскій Мелентей Хребтовичъ, Луцкій и Острозскій, Кирило Терлецкій, Пинскій и Туровскій, Леонтей Пельчицкій, Львовскій и Галицкій, Гедеонъ Болобанъ, Хелмскій, и Бѣльскій Деонисій, покладали привилей короля его милости, теперешнего пана нашего Жикгимонта третего, съ подписомъ руки его королевской милости, на паркгаменѣ писанный, съ печатью привѣсистою, sprawy его милости пана Феодора Скумина, писара господарского, на сесь часъ воеводы Новгородского. Которымъ привилеємъ его королевская милость вси наданья церковные старожитне въ цѣлости заховываючи достоенства въ лѣпшомъ порядку, ни въ чомъ оныхъ не нарушаючи, вцале, при зуполной моцы, владности, зацности, яко и духовенству закону Римского, потвердити рачиль, зъ выписаньемъ личбы зъ доходовъ церковныхъ каждому наступцы одному по другомъ зъ становъ духовныхъ, зъ сего свѣта сходячыхъ, яко шырей привилей короля его милости о томъ докладаеть, жедаючи, абы до книгъ врядовыхъ вписанъ и выписы каждому зъ ихъ милости зособна подъ печатями нашими выданы были. Мы,

врядъ, бачечи въ томъ речъ быти слушную, приняли есмо ку запису до книгъ, который привилей его королевское милости въ слову до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ третій, Божею милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомотскій, Мазовецкій, Инфлянтскій и королевства Швецкого наблишій дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, всимъ вобецъ и каждому зособна, кому бы то вѣдати належало, ижъ, будучы намъ господару у Варшавѣ, на соймѣ вальномъ, доносили до насъ прозьбы свои архієпископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, въ Бозѣ велебный Онисифоръ Петровичъ и тежъ вси епископи, архимандриты, игумены и все духовенство закону Греческого, въ панствахъ нашихъ будучіе, и зъ великимъ обтеженьемъ, прекладали то намъ господару, ижъ што отъ давныхъ часовъ продки нашы, славное памети короли ихъ милость Польскіе и великіе князи Литовскіе, также благочестивые князи, панове шляхта, и побожныхъ животовъ люде, надали и уфундовали на церкви Божіе въ панствахъ нашихъ не мало замковъ, мѣстечокъ, имѣней, дворовъ, селъ, кгрунтовъ и людей, то дей теперь имъ далѣй отъ часу

тымъ се большое спустошенъе, знищенъе, и зменьшенъе тымъ наданьямъ и добрамъ церковнымъ черезъ розные особы дѣять. А то съ тыхъ причинъ, ижъ кгда дей архіепископъ, митрополитъ, альбо который владыка, архимандритъ и игумень съ того свѣта сходятъ, ино по ихъ животѣ воеводове и подскарбїи земскїи, старосты, державцы наши и ихъ намѣстники, имѣнья, наданья и добра церковные, также монастыри, церкви, и вси скарбы церковные, въ которого што воеводство, альбо староствѣ будетъ, то все заразомъ въ мощь, справу и въ завѣданъе свое берутъ и на себе уживають до того часу, поколь тое архіепископство митрополїа, або епископїа, архимандритство и игуменство кому иному зъ ласки наше бываеть отдана; а въ томъ часѣ, маючи то въ рукахъ своихъ, не только имѣнья, фольварки нищать и подданныхъ, врадники и слуги ихъ бранемъ и вытеганьемъ на нихъ незвыклыхъ цыншовъ и податковъ пустошать и розганяють; але и привилья, листы, фундушы предковъ нашихъ и тежъ княжскїе, панскїе, землянскїе и иныя розного стану людей наданья, давныя и теперешнїе, скарбы церковные, за справою ихъ не вѣдати гдѣ се подѣвають и гинуть; за чимъ и добрамъ церковнымъ зменьшенъе

и розобранъе кгрунтовъ отъ розныхъ особъ звыкло се дѣяти. Чому они забѣгаючи, абы се то впередъ не дѣяло, и вси наданья церковные въ цѣлости захованы были, просили насъ, господаря, абыхмо зъ звирхности наше, того постерегаючи, листомъ—привильемъ нашимъ то имъ варовали и утвердили, якобы тые достоенства въ лѣпшомъ порядку на вси пришлыя часы зоставали и добра церковные по зейштью его архіепископа митрополита, епископовъ, теперешнихъ и напотомъ будущихъ, не воеводове, або подскарбїе земскїе, и старосты наши, але прикладомъ правъ вольностей и достоенства духовенства, капитулы костела Римского, крылошане и духовенство старшое при каждой церкви головной будучїе, вси имѣнья, наданья и скарбы церковные, до рукъ своихъ брали, и то все въ цѣлости другому архіепископу митрополиту, альбо архимандриту доховали и отдали, ничего не утрачаючи. Въ чомъ насъ и ихъ милость панове рады и вси станы сойму, належачїе Короны Польское и великого князства Литовского, у причинѣ за ними жедали. А такъ мы, видечи въ томъ прозьбу архіепископа митрополита Кїевского, епископовъ и всего духовенства закону Греческого слушную и потребную ку доброму порядку и по-

житку церковному, а будучи фундаторомъ и найвысшимъ оборонцою церквей Божіихъ и наданья ихъ, тые дастоинства духовные, архіепископью митрополью, епископства, архимандритства, игуменства, и увесь станъ духовный закону Греческого, ни въ чомъ ненарушаючи вцаде и при зуполной мощи и владности, въ зацности и достоенствѣ, яко и духовенскво закону Римского zostавуемъ, и зъ ласки наше господарское, мощю сейму теперешнего, за прозьбою всихъ становъ, соймуналежачьхъ, то имъ надаемъ и симъ листомъ привилеемъ нашимъ на вси потомные часы вѣчне варуемъ и такъ мѣти хотимъ, ижъ по животѣ каждого архіепископа митрополита, епископовъ, также архимандритовъ и игуменовъ, и всихъ становъ духовныхъ закону Греческого, не мы, господарь, и подскарбіе наши, ани воеводове, старосты и ихъ намѣстники, и ни хто иный зъ свѣтскихъ особъ, але только сами крылошане каждое церкви соборное, то есть, протопопа и старшыне зъ нимъ презвитеры, яко дѣдичи добръ и имѣней церковныхъ, церковь соборную зъ скарбами церковными и вси иншые церкви мѣстскіе и волостные, также и имѣнья, мѣщаны, фольварки, села, кгрунты и вси наданья церковные, подъ которою што влад-

ностью было, въ мощъ, справу и въ завѣданье свое правомъ дѣдичнымъ брати, и все по достатку на инвентарь списавши, въ цѣлости то все въ рукахъ своихъ мѣти и ничего неутрачаючи другому архіепископу митрополиту, также и всимъ епископомъ и архимандритомъ, которому то зъ нихъ зъ ласки наше будетъ дано, дохова-ти, и личбу при отданью имъ зо всихъ доходовъ церковныхъ чинити мають, и повинни будутъ съ пильностью того постерегаючи, якобы се задержанья ихъ ни яка шкода церкви Божой и добрамъ церковнымъ не дѣяла. А мы господарь и по насъ будучые короли ихъ милость и великіе князи и тежъ воеводове, подскарбіе земскіе, старосты, державцы и вси врядники наши, и намѣстники ихъ некоторымъ обычаемъ въ тые вси церкви скарбы, имѣнья и наданья церковные ничимъ се вступовати и ни якихъ пожитковъ оттуль собѣ привлащати не мають и не будутъ мочи. Але водле сего варунку и привилью нашего тотъ порядокъ вѣчне и навѣки непорушне отъ каждого держанъ и при зуполной мощи захованъ быти маеть. А на утверженье тое речи, въ семъ листѣ нашомъ описаное, дали есмо архіепископу митрополиту Кіевскому и всимъ епископомъ, архимандритомъ и всему духовенству

закону Греческого, въ панствахъ нашихъ будучимъ, сесть нашъ привилей съ подписомъ руки нашею и зъ нашою печатью привѣсистою. Писанъ у Варшавѣ на соймѣ вальномъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча пятьсотъ осемьдесятъ девятого, мѣсяца Апрѣля двадцать третего дня. У того привилею подпись ру-

ки короля его милости тыми словами: Sigismundus Rex, а писарская: Теодоръ Скуминъ, подскарбій земскій и писарь, староста Городенскій и Олицкій. Которого жъ привилею короля его милости выпишы ихъ милости отцемъ митрополиту и владыкамъ съ книгъ подъ печатьми нашими выданы суть. Писанъ у Берестыи.

1589 г.

6.—Привилегія короля Сигизмунда III на церковь Св. Михаила въ Половцахъ, данная священнику Перфиновичу.

Изъ актовой книги за 1784 г., листъ 987.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed urzędem IKMci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, przedemną Placydem Trzaskowskim, regentem przysięgłym ziemskim tegoż wojewodstwa, stawając obecnie pobozny xiądz Bazyli Budzilowicz, proboszcz coadiutor Polewicki, przywilej Zygmunta króla, w roku tysiąc pięćset osmdziesiąt dziewiątym, Junii jedynastego dnia, na cerkiew Połowicka, y gruntu lanow dwa, służącego Janowi Perfinowiczowi, a w roku tysiąc szescset pięćdziesiąt dziewiątym, Februaryi dwudziestego dnia przed dworzanim JKMci, to jest, WIP. Jerzym Niewiarowskim w czasie ро-

dania klucza Maleyzyckiego, WJP. Pawłowi Teterze za prawem przywileiem dożywotnim, przed tymże dworzanim prezentowany i w roku tysiąc siedmset dziewiętnastym, Marca dziesiątego dnia w xiągach Wisytatorskich oblatowany, do akt podał, którego następujące są wyrazy: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Мазовецкій, Инфлянскій и королевства Шведзкого najbliżший дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ. Билъ намъ чоломъ богомолецъ нашъ священникъ церкви заложенья Светого Михаила въ староствѣ Берестейскомъ, въ селѣ Полов-

цахъ, Иванъ Перфиновичъ, и повѣдиль передъ нами, и жъ дей вжо отъ немалого часу, отъ кольконадцати лѣтъ маеть онъ тую церковь, заложенъя Светого Михаила зъ землями и зо всими пожитками, къ ней належачими, въ держанью и уживанью своемъ, за поступеньемъ и записаньемъ собѣ отъ священника тое церкви, передъ нимъ будущого, небожика Ѳедора Семеновича, который то зъ наданья давного правемъ дѣдичнымъ мѣль, также и за декретомъ пана Виленского, яко старосты Берестейского небожика пана Остаѳія Воловича и то ему зъ потомки оного Ѳедора чиненымъ; который листъ запись Ѳедора Семеновича также и листъ судовый небожика пана Виленского передъ нами покладаль, кдѣ то все ширей по достатку описано естъ, и просилъ насъ, абыхмо его при той Церкви и земляхъ, до нее належачихъ, до живота его заховали и листомъ нашимъ то ему утвердили. А такъ мы, зъ ласки наше господарское, на чоломбитье его чинечи а заховуючи его во всемъ водѣ тыхъ листовъ, передъ нами покладаныхъ, тую церковь и двѣ волоки земли зо всемъ на все, яко то и до сего часу мѣль, при немъ есмо оставили, и то ему симъ листомъ нашимъ до живота его утвержаемъ. Маеть помененый Иванъ Перфиновичъ оную церковь Све-

того Михаила въ селѣ Половцахъ зъ двѣма волоками, застинками и огородами, до ней належачими, держати, всякихъ пожитковъ, оттоль приходячихъ, на себѣ уживати до живота своего, не будучи повиненъ зъ того намъ господару, ани на урадъ Берестейскій ничего давати и ниякой повинности полнити, только службу Божую въ оной церкви служити а за насъ господаря пана Бога просити; а того пильне постерегати, якобы се въ той церкви хвала Божая завжды пристойне, ведле закону Руского, одправовала и наука добрая чинена была, звлашча для людей простыхъ. И на то дали есмо ему сесь нашъ листъ съ подписемъ руки нашей господарской, до которого и печать нашу притиснути есмо велѣли. Писанъ у Нарвы. Лѣта Божого отъ Нароженья Божого тысяча пятсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсяца Юня одинадцатого дня. U tego przywileju przy wycisnioney na massie czerwoney pieczęci W. X. Litt. podpisu króla Imci y pisarza w następnie słowa: Sigismundus Rex (L. S.), Jarosz Wołowicz, pisar, a na złożeniu tego przywileju prezęty, przed dworzanimem IKmci czynioney, następiące są wyrazy: ten list przywiley IKmci przede mną dworzanimem Skarbowym, przy podaniu klucza Miełeyczyckiego IP. Pawłowi Teterze prawem dożywotnim za przy-

wileiem króla IKmci, iemu konferowanym, pokładany, podług którego oyciec swieszczennik Połowicki ma nieporuszenie zostawać. Datt w Pieszczatcu, dwudziestego Februaryi, tyśiąć szesćset piędziesiąt dziewiętego. Jerzy Niewiarowski, dworzanin Skarbowy JKmci. Suscepta w więgach Wizytatorskich czyniona w te słowa: Est in actis Generaliis Visita-

tionis. Anno millesimo septingentesimo decimo nono et die decima Martii. Padrianus Fabryciy C. D. B. M. officialis visitator generalis totiusque episcopatus Brestensis ritus Graeci mp. Który to przywilej, przez wyż wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg ziemskich w. Brzeskiego przyięty y wpisany.

1590 г.

7.—Жалоба Игумена Кобринскаго Гоголя о захватѣ монастырской земли.

Изъ актовой книги за 1584—1596 г. листъ 87.

Лѣта Божого Нароженья 1590, мѣсяца Юля 11 дня.

Передо мною Николаемъ Пацемъ, подкоморимъ земскимъ воеводства Берестейского, кгда се дѣль ровный и вѣчистый скончилъ земляномъ воеводства Берестейского, всимъ вчастникомъ имѣнья Именинского, теды панъ Иванъ Богусевичъ Гоголь, наречонный игумень Кобринскій, оповѣдалъ се на землянь повѣту Берестейского, на пана Каспора Чановицкого и на пана Олехна Ждановича и на Петра Якубовича и сыновъ его, также и на Зорну Плохону Павловую Якубовича и на сыновъ ее, о зебранье дей квалтовное не мало кгрунту его монастырского, увологи теперь новопомѣронные во

имѣнью Именинѣ, за што дей слушное нагороды и таковымъ жо кгрунтомъ отмѣны ему пану Ивану Гоголю тые панове Именинскіе невчинили, а тые дей кгрунты его монастырскіе помѣривши, увологи новые до дворовъ своихъ квалтомъ розобрали, а панъ Каспоръ Чановицкій и иншіе учасники его панове Именинскіе пану Ивану Гоголю на то повѣдили, же дей они пану Ивану Гоголю, яко особѣ свѣтской, ни которого кгрунту церковного въ томъ имѣнью своемъ Именинѣ межи собою быть не признавають и ему не поступають, только дей они до часу зъ ласки для подданныхъ своихъ Именинскихъ кгрунту были придали. А панъ Иванъ Гоголь повѣ-

диль, якъ дей продки его зъ дав-
ныхъ часовъ тотъ кгрунтъ монас-
тырскій во. Именинѣ держали спо-
койне, такъ и онъ дей самъ въ

держанью былъ спокойномъ, и про-
силъ панъ Иванъ Гоголь, абы тое
оновѣданье его до книгъ подкомор-
скихъ было записано.

8.—Подтвердительная привилегія Сигизмунда Августа на право владѣнія
Пещатскому священнику двумя увологами земли, огородомъ и
пладомъ.

Изъ актовъ книги за 1597 г. листъ 432.

Лѣта Божого Нароженья 1597,
мѣсеца Юня первого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ,
о Святой Троицы святѣ Римскомъ
припалыхъ и судовне отправова-
ныхъ, передъ нами, врадники зем-
скими воеводства Берестейского,
Федоромъ Патеемъ, судьбою, а Бог-
даномъ Туминскимъ, подсудкомъ,
ставши очевисто у суду, поповичъ
Пещацкій, Иванъ Кунцевичъ, опо-
вѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ
подалъ листъ короля его милости
славное памети Жиггимонта Авгу-
ста, подъ датою року тисеча пять-
сотъ осмдесятого, мѣсеца Августа
четвертого дня, подъ печатью и съ
подписомъ руки его королевское
милости также съ подписомъ руки
подскарбего дворного и писара его
королевское милости, пана Лаврина
Войны, которымъ его королевская
милость ствердити рачилъ двѣ во-
локи земли съ пляцомъ, зъ огоро-

домъ и съ торговымъ въ мѣстѣ
Пещатскомъ, при церкви Святой
Пятницы, попови тамошнему Ива-
ну Кунцевичу, дѣтемъ и потомкомъ
его вѣчными часы, которого опо-
вѣдаючи просилъ, абы, для згубы
и вшелякого припадку, яко речъ
вѣчистая, тотъ листъ короля его
милости до книгъ нинѣшнихъ зем-
скихъ Берестейскихъ уписанъ былъ.
Мы, врадъ, бачачи въ томъ речъ
быти водле права слушную, каза-
ли есмо его до книгъ уписати, ко-
торый же въ словѣ до слова такъ
се въ собѣ маеть: Жиггимонтъ
Августъ, Божью милостью, король
Польскій, великій князь Литов-
скій, Рускій, Прускій, Жомойтскій,
Мазовецкій, Лифляндскій и иныхъ.
Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ.
Билъ намъ чоломъ богомолецъ нашъ
попъ Пещатскій, церкви заложенья
Светое Пятницы, Иванъ Кунцевичъ,
и повѣдилъ передъ нами, ижъ панъ

Троцкій, подканцлерый великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобринскій, панъ Остафей Воловичъ, по смерти першого пона Пещацкого, за прозьбою войта, бурмистровъ, радець и всихъ мѣщанъ мѣста Пешатского, при той церкви Пешатской святой Пятницы зъ двѣма волоками, съ пляцомъ и зъ огородомъ, здавна ку той церкви надаными, его оставилъ и листъ свой на то ему далъ, который листъ передъ нами покладаль, біючи намъ чоломъ, абыхмо ему то листомъ нашимъ потвердили. А такъ мы, зъ ласки наше господарское, на чоломбитье его то чинечи, его есмо при той церкви и при тыхъ двоухъ волокахъ съ плацомъ и зъ огородомъ оставили, и симъ листомъ нашимъ ему самому и потомкомъ его потвержаемъ; маеть онъ самъ и потомки его тую церковь зъ двѣма волока-

ми, съ пляцомъ и зъ огородомъ, торговымъ о праздникохъ и иными всякими доходы и пожитки, ку той церкви приходячими, держати и въ ней во всемъ слушне, предне, водлугъ закону своего Греческого справовати, а за насъ, господара, Бога просити. И на то ему даемъ сесь нашъ листъ зъ нашою печатью. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девятого, мѣсеца Августа четвертого дня. У того листу печать его королевской милости маестатовая а подписъ руки его королевской милости тыми словы: Sigismundus Augustus rex. Также подписъ писара руки его королевской милости тыми словы: Лавринъ Война, подскарбій дворный и писаръ. Которого жъ листу короля его милости, до книгъ земскихъ уписаного, сесь выписъ подъ нашими печатями Ивану Кунцевичу естъ выданъ. Писанъ у Берестьи.

1592 г.

9.—Выдѣлъ на Токаревскую Православную церковь одной увологи и пяти морговъ земли.

Изъ актовой книги за 1584—1595 годы, листъ 127.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девяносто второго, мѣсеца Апрѣля двадцать четвертого дня.

Передо мною Миколаемъ Пацомъ, подкоморимъ земскимъ воеводства Берестейского, кгда былъ вѣчи-

стый дѣль и певное постановенье
межи всими вчастниками паны То-
каровскими во всемъ тежъ имѣнью
ихъ Токаровскомъ, въ повѣтѣ Бе-
рестейскомъ лежакомъ, теды вси
одностайне панове Токаровскіе и
хтожъ колвекъ кгрунты свои ку-
плю вѣчистою, альбо заставою
въ Токарѣхъ мѣли, зезволивши се
надали вѣчными часы кгрунту сво-
его сполного зо всихъ частей сво-
ихъ на церковь Рускую, стародав-
ную, Токаровскую, всего волоку
одну, моркговъ пять, то есть: на
тыхъ мѣстцахъ и вровичахъ, пер-
шая рѣза моркговъ десеть, гдѣ
церковь и попь сѣдить; въ дру-
гомъ мѣстцу, въ садибѣ, съ краю
при стѣнѣ отъ Киваки рѣза одна,
моркговъ десеть, пратовъ шесть;
въ третьемъ мѣстцу рѣза на Ло-
выничахъ, съ краю отъ Борзое
Воли, въ которой моркговъ петнад-
цать. Которого кгрунту вышейме-
неного церковного, хотя бы попь
съ Токаровъ отышоль, бо змеръ,
теды они панове Токаровскіе до

себе его отбирати и роздѣляти не
мають, але то при церкви Тока-
ровской на пожитокъ поповскій
вѣчне зоставаеть. И такъ то ме-
жи собою вѣчными часы вмоцни-
ли. Еслибы хто жъ колвекъ съ па-
новъ Токаровскихъ, альбо и потом-
ковъ ихъ тотъ увесь кгрунтъ
церковный, альбо которую жъ кол-
векъ часть его колижъ колвекъ
ку пожитку своему взялъ, тотъ,
будучи о то позванъ до права, отъ
которого жъ колвекъ участника
Токаровского, одного альбо двоухъ,
виненъ будетъ заплатити тому,
кто накладъ правный о то приї-
метъ, закладу въ мѣсто квалту
двадцать копъ грошей Литовскихъ;
а по заплаченью того закладу
предъ се тотъ кгрунтъ церковный,
яко сполное наданье ихъ, при цер-
кви Токаревской вѣчне зоставаеть.
Што все за сполнымъ зезволенъ-
емъ и прозьбою всихъ пановъ То-
каревскихъ до книгъ моихъ под-
коморскихъ есть записано.

10.—Отвазная или изрекательная запись Ярослава Солтана сыну своему Ерониму Солтану на имѣніе Клейники съ монастыремъ Св. Симеона.

Изъ актовой книги за 1566—1642 годы, лист. 720—722.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ четвертого, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о трехъ Кролехъ святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправовавшихся, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеемъ, судьбою, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановивши се очевисто у суду панъ Ярославъ Солтанъ, при устномъ сознаныю своемъ, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ листъ свой вызнанный, водле права посполитого справлений, который далъ на себе сынови своему пану Ерониму Солтану, на речъ меновите въ немъ описаную, о которого просилъ, абы до книгъ врадовыхъ уписанъ былъ. Которого тотъ врадъ принели и вписать до книгъ велѣли, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: я Ярославъ Ивановичъ Солтанъ, земенинъ господарскій воеводства Берестейского, чиню явно и признаю то симъ моимъ добровольнымъ вѣчистымъ выречонымъ листомъ каждому, кому бы о томъ вѣдати належало, нынѣшнимъ и на-

потомъ будучого вѣку людемъ, ижъ што сынъ мой, панъ Еронимъ Солтанъ, первѣй сего отъ мене Ярослава Солтана имѣнье мое отчистое Клейники, вѣчистымъ правомъ набывши, потомъ у брата моего, его милости пана Давида Солтана вѣчностью купилъ монастырь церкви Светого Семіона и село Муравецъ, то есть мѣщане и подданные, добра, у воедствѣ Берестейскомъ лежачіе, яко то шырей въ листѣ нашомъ, также и въ листѣ его милости пана Давида Солтана ему, сынови моему, пану Ерониму, на тые вышейпоменены добра даныхъ, описано и доложено есть; тогды я, впередъ помененый Ярославъ Солтанъ, потвержаючи тое право сына моего, отъ мене на имѣнье Клейники набытое еще зъ стороны того вышейменованого монастыра и села Муравца, признаваючи слушное вѣчное право его, отъ его милости пана Давида Солтана брата моего набытое, зъ оныхъ и всихъ маестностей и пожитковъ, яко имѣнья Клейниковъ, также монастыра и села Муравца, добръ, у повѣтѣ Берестейскомъ лежачихъ, вѣчными часы вѣрка-

емъ. И маеть онъ, сынъ мой, панъ Еронимъ Солтанъ, то все спокойне держати и уживати, воленъ будучи отдати, продати, заставити, замѣнити и такъ, яко хотечи, водлугъ найлѣпшого уподобанья своего шафовати. А я вжо самъ, малжонка и иншые вси дѣти, потомки мои, до тыхъ вышейпомененыхъ добръ маетности приступу съ позыскованья ихъ ни которымъ способомъ мѣти не мають и мочи не будутъ вѣчными часы, подъ заплаченьемъ отъ мене ему, сынови моему, пану Ерониму и кождому, сесь листь мой и тую менованую маетность держачому, заруки тисеча копъ грошей Литовскихъ; ведже и то заплативши предъ се до тыхъ всихъ вышейпомененыхъ добръ маетностей я самъ, дѣти и потомки ничего мѣти не мають вѣчны-

ми часы. И на то даль есми ему сынови моему, пану Ерониму Солтану, сесь мой добровольный вѣчистый листь, подъ печатью и съ подписомъ руки моее, до которого за устною и очевистою прозьбою моею люди зацные, ихъ милость панъ Павелъ Верецака, подстолий Берестейскій, панъ Янъ Верецака жъ и панъ Самуель Старовольскій печати притиснули и руки свои подписать рачили. Писанъ у Берестью. Року тисеча шестьсотъ четвертого, мѣсеца Генваря двѣнадцатого дня. У того листу при печатѣхъ подписы рукъ тыми словы: Jarosław Sołtan ręką swą. Paweł Weresczaka, podstoli Brzescki ręką swą. Jan Weresczaka ręką swą własną. Samuel Starowolski ręką swą. Писанъ у Берестью.

1609 г.

II.—Фундушевая запись енязя Ивана Шуйскаго на Короцинскую церковь.

Изъ актовой книги за 1609—1611-й годы, лист. 267—271.

Року тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля третьего дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, врадники зем-

скими воеводства Берестейского, Фодоромъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду, земнинъ воеводства Берестейского,

панъ Миколай Букраба, именемъ ее милости пани подкомориное Берестейское кнегини Яное Шуйское, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, подъ печатями владовыми и подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу очевистого признанья небожчика князя Яна Шуйского, данаго на церковь Короцинскую и на десетину до тое церкви на речь меновите въ томъ листѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналъ передъ нами суду покладалъ, о который просилъ, абы тымъ перенесенемъ его тотъ выписъ кгородскій до книгъ нинѣшнихъ владовыхъ земскихъ былъ уписанъ. Въ чомъ мы, врадъ, видечи речь быти слушную, принели есмо его и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля третьего дня. На рочкохъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами, врадники кгородскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьєю, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановивши се очевисто у суду его милость князь Янъ Шуйскій, подкоморый Берестейскій, при устномъ сознанью своемъ, опо-

вѣдалъ и намъ, владови, до рукъ подалъ листъ свой фундацци вѣчистое на церковь свою Короцинскую въ повѣтѣ Берестейскомъ лежащую и на десетину до тое церкви попови теперешнему и по немъ другимъ наступцомъ попомъ належачую, яко о томъ всемъ ширей тотъ листъ его милости фундушу въ собѣ обмвляеть; которымъ жето очевистымъ признаньемъ его милости, просилъ его милость князь, панъ подкоморый, абы есмо, тотъ листъ фундушу принявши, до книгъ кгородскихъ уписать казали, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: я, Янъ Шуйскій, подкоморый Берестейскій, чиню явно и визнавамъ тымъ вѣчистое фундацци моеей листомъ всемъ посполите и каждому зособна, теперь и напотомъ будучимъ, кому бы того потреба належала вѣдати, ижъ бачечи прикладъ людей хрестіанскихъ здавна вѣчистый, побожный, добрый, который ку помноженью хвалы Божое, а позыскуючи души своей одни церкви вѣры Светое Греческое, а другіе кѣстелы фундовали, надавали, собѣ и потомкомъ своимъ память несмертельную оставовали, чого и теперь межи выбраными Божиими досыть есть. А такъ и я, помененый Янъ Шуйскій, при недостойнѣйшихъ молитвахъ моихъ наподлѣйшое передъ маестатомъ милого Бога створенье, на-

слѣдующи предковъ своихъ и людей хрестіанскихъ прикладовъ, ко послужѣ пану Богу, Створителю моему, збудовалемъ церковь заложенья Рожества Пречистыя Богородицы. во имѣнью моемъ Корощинѣ; у воеводствѣ Берестейскомъ лежачомъ; а ижъ бы хвала Божая вѣчне а никгды не отмѣненой церкви порядкомъ вѣры и закону Греческого, а не иншого набоженства, шла, надаю на тую церковь мою Корощинскую, попу тое церкви Бенедикту и всимъ по немъ помъ наступцомъ селищю въ селѣ тамошнемъ Корощинскомъ, зъ огородомъ при домѣ и на пашню волоку земли, а десетину збожа озимого жита зъ каждое волоки подданные тамошніе у кождый годъ, часу жнива, по копѣ жита, а зъ Сомовичъ села зъ каждое волоки по копѣ овса давать повинни. И беруци то и уживаючи, священники водле сего фундушу моего мають вѣчне, на вѣки службу Божую въ той церкви служить и пана Бога за души предковъ моихъ и мою грѣшную и всихъ потомъ наслѣдниковъ просити. А дѣтей, потомковъ моихъ и всихъ щадковъ сумнѣнемъ, подъ клятвою Божюю, которая есть помстою на спротивника хвалы Божое, и родичовъ своихъ обовезую, абы тая воля моя вѣчне, на вѣки, водлугъ сего фундушу, ни въ чомъ не нарушона, и церковь зо всимъ

тымъ, яко се вышей варовало, вцаде, въ покою заховывано и въ дѣль ровный межи ними, потомками моими, не займована была; въ чомъ всемъ дѣти, потомки мои, и по нихъ на вси прошлые часы на счадки и на наступцы обоого, мужского и женского стану, никгды жадное одмѣны сего фундушу моего чинити и тыхъ кгрунтовъ церковныхъ въ дѣль межи себе утручати, брати и въ отдаванью десетины съ тыхъ селъ вышейречоныхъ нарушати не мають и не будутъ мочи. А церковь Корощинская абы до иншого набоженства, мимо вѣру Греческую, не была привожона, сумнѣнемъ и судомъ Божимъ потомковъ моихъ и наступцовъ обовезую; ижъ если бы отъ кого зъ нихъ въ чомъ отмѣна учинена, даю моцъ владыцѣ Берестейскому, яко пастерови и сторожови домовъ Божихъ и хвалы его светое, чинить съ кождымъ противникомъ правомъ, на мѣстцу належачомъ, ажъ до остатнего понкту права и сегожъ фундушу моего. А на утверженье и на умоцненье ку хвалѣ Божой сего фундушу моего, печать свою до него приложилъ и рукою подписалъ, до которого за очевистою и устною просьбою моею и панове приятели мои ихъ милость: панъ Янъ Халецкій съ Халча, мечный великого князства Литовского, панъ Прецлавъ Горбовскій, стольникъ и

подстаростій Берестейскій, а панъ Лукашъ Солтанъ печати свои приложить и руки подписать рачили. Писанъ въ Теребуню. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Ноября четвертого дня. У того листу фундацыи печати приложоны суть вси цѣлыи, а подпись руки тыми словы: Jan Szuiski, podkomorzij Brzeski ręką swą. Jan Chalecki, miecznik wielkiego księstwa Litewskiego ręką własną. Przemysław Horbowski, stolnik i podstarostei Brzeski ręką własną. Łukasz Soltan ręką swą. Который же сесь фундушъ за очеви-

стымъ признаньемъ его милости пана подкоморого до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ есть, съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатями нашими церкви Короцинское есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатѣхъ владовыхъ подписъ руки писарское тыми словы: Аврамъ Оедюшко, кгородскій Берестейскій писарь. Который же то выписъ, зъ кгороду до земства перенесеный, есть до книгъ нынѣшнихъ владовыхъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестью.

 1609 г.

12.—Фундушевая запись жены подкоморія Паца на Збирожскую церковь.

Изъ актовъ книги за 1609—1611 годы, лист. 339—346.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Юня 17 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, владники земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеемъ, судьей, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, землянка господарская воеводства Берестейского

ей милость пани подкомориная Берестейская, пани Миколаева Пацова оповѣдала и намъ, владови, до рукъ подала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ печатями владовыми и съ подписомъ руки писарское уписанья въ немъ листу фундацыи, даного на церковь Збирожскую, на речъ меновите въ томъ выписѣ описаную, о который просила, абы тымъ перенесеньемъ ее тотъ выписъ кгородскій до книгъ

нинѣшнихъ владовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ; которого мы, владѣ, приняли и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рокохъ судовыхъ кгородскихъ передъ нами владниками судовыми кгородскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ Берестейскимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьей, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановившысе очевисто у суду, ей милость пани Агафья Зофия Богдановна Сапѣжанка, Миколаевая Пацовая, подкомориная Берестейская, покладала и очевисте признала фундушъ на церковь Збироскую, за печатью и съ подписомъ руки своее и за печатьми и съ подписы рукъ людей добрыхъ, на речъ въ томъ фундушѣ меновите описаную, о которой ей милость пани подкомориная просила, абы до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, видечи речъ быти слышную, принели есмо его ку запису до книгъ, который письмомъ польскимъ писаный и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: W imie Panskie stań się na wieczną tey rzeczy pamięć ninieyszum y napotum

będącym, komu by to wiedzieć należało. Ja Ohafeja Zopheia Bohdanowna Sapieżanka, wojewodzianka Mien-ska, Mikołaiowa Pacowa, podkomorzina Brzescka, zeznamam tym moim listem, komu by o tem wiedzieć należało, teraznieyszum y napotum będącym wieku ludziom, iż co pierwey tego przodkowie y fundatorowie cerkwi Zbirozkiey, założenie świętey Paraskowiey, fundowali i nadali ku ćci a chwale Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy S. Jedynemu, niektóre pewne grunty na tę cerkiew w imieniu Zbirozkim dobra w powiecie Brzesckim leżące na wychowanie popom Zbirozkim y tych wszystkich gruntow do tey cerkwi popowie przed tym będący y teraznieyszuy pop Olsiey Stephanowicz w dzierzeniu byli, tedy teraz przy tych grunciech fundaciej dawney ta cerkiew z gruntami wszystkimi do njej należącymi wiecznie y nienaruszenie zostawać ma. A za dzierżania moiego tego tho imienia Zbirozkiego między gruntami memi dwornemi, w części syna mego Haika wieczystymi y między poddanemi w teyże iego części znalazło się gruntow cerkiewnych nie-mało zaszłych, to iest, naprzod pod Suziżonym Wierszem morgow siedm, prętow trzy, u Linicy Wody morg ieden y prętow cztery y puł piąta, na Wolosowszczyźnie morgow trzy, prętow dwa, Popowskiego pola morgow czternascie y puł morga, tego wszyst-

kiego nadania starego; com ia nala-
zła gruntu cerkiewnego pod dworną
pasznią swą, y pod poddanemi, com
popowi przywróciła, uczyniło to
wszystkiego, złożywszy wszystko
wiedno, uczyni to morgow dwadzie-
ścia y szesć bez pułtora pręta; lecz
Swieszczennik Olisiey Stephanowicz
Pop Zbirozki domem swym też pod
samym dworem oyczystym syna mego
Haika siedział, przeto upatrując ia
bezpieczeństwo dworowi y cerkwi Zbi-
roskiej, czego Boże uchoway, ognia,
zniosłam tego Popa Olesieia Step-
hanowicza z tego iego gruntu zdawna
na cerkiew nadanego, którego grun-
tu miał pod sobą morgow cztery,
prętow piętnasćie, który ten grunt
przywróciłam do dworu syna mego
Jana Haika, a w nagrodę tego, że
s tego miesca y siedliska starego ru-
szyła, sady porombała y pożytki od-
ieła, y na inszę mieysce przeniosła,
dałam mu na przeciwko na przysie-
dlenie, na ogrody owoszczowe, na
nawozy y na pastewnik w obrębu
morgow dziesięć, y prętow dziesięć,
y kopcami zasypac kazałam, co chce
mieć po tym synu moim Janu Haiku,
aby on tey zamiany gruntow pod
błogosławieństwem moim macierzyń-
skim popowi przez mię puszczoney
tych dziesięci morgow y prętow dzie-
sięci od tey cerkwi nieodeymował,
ani s tego mieysca popa y po nim
drugich będących następcow popow
z tego gruntu wiecznymi czasy nie-

ruszał, gdy zem ia temu popu w na-
grode iego siedliska więcej niż so-
wito, iako gruntu przepodłego z nie-
go lepszy dała, ku temu włoka iedna
y morg pomiary królewskiej we wsi
Wiłtoszkach wysługi własney pana
Jana Haika casztelana Brzeskiego,
którą Jegomsć na tę cerkiew nadał,
y list mu swój dał, czego ia też bę-
dąc wiadoma, tym listem moim do
tey cerkwi tę włokę utwierdzam,
która wiecznie ma przy niey zosta-
wać; tedy się ia, bojąc Pana Boga,
wszystko to co było od tey cerkwi
odeszło, to zaś teraz do tey cerkwie,
iako iey własność należąca, przywró-
ciłam, y tym listem moim przywra-
cam czasy wiecznymi, ku tego na też
cerkiew nadałam, y tym listem fun-
dacyey moiey nadaię, krzyżyk srebr-
ny pozłocisty, w nim drzewo świę-
te na którym Pan nasz Jezus Chry-
stus wisiał, tedy iesli mi Pan Bog
użyczy zdrowia, tego w większy krzyż
oprawię, wedle przemożenia mego, a
ieslibym też do tego nieprzyszła, te-
dy dzieci moie, co po smierci mey
sreberka zostanie, aby wedle uwa-
żenia w grzywien dwie opravili, y
wiecznie ten krzyżyk przy cerkwi
Świętey Paraskowiey zostawać ma.
Do tego nadałam teyże cerkwi kie-
lich srebrny, miseczkę, gwiazdę y
łyszke pod moim herbem, do tego
Ewangelią srebrem oprawną, axami-
tem czarnym pokrytą, y z drugimi
apparaty do cerkwi potrzebnymi y

należącymi, co wiecznie przy tej cerkwi zostawać ma. A co się tycze cerkiewki, którą dla niesposobnego zdrowia mego przy swietlicy zbudowała, y do niej ryznice y obraży y xięge nadała y sprawiła, ta cerkiewka skoro po śmierci mej ma bydz s tego mieysca zniesiona, a to dla iakiego nieostróżnego sprofonowania, gdyż się tam zawsze chwala Boża odprawowała, Sakramenta najswiętsze używano, y te tam obraży do tej że cerkwi Zbirozkiej Świętej Paraskowiey mają być oddane, w czym obowiązuę syna moiego Jana Hayka y błogosławieństwem moim macierzyńskim, aby on tego dosyć czynił, ku tego w parafię popa Olisieja Stephanowicza, wedle starego nadania, drudzy popowie, to iest, nowo iesliby byli fundowani, ni którego wstępu mieć nie mają, ani syn mój przeciw tej woli mej niema inaczey czynić, y nikogo tej parafiey nad tego popa, który na tym gruncie dawno iest fundowany, niedawać, tak iako było za przodków iego y za nim; także też dziesięcina, która była dawana temu popowi z wieczności syna mego Jana Haika, to iest, żyta kop dwie, a iarzyńy kop dwie, pszenicy kopa, a ięczmienia kopa, a z drugiego dwora mego kupnego, iako przodkowie moie nadali, także dziesięciny kop dwie żyta, a jarzyny kop dwie, pszenice kopa, a ięczmieniu kopa, to y to wiecznie zostawać ma y oddawano

być ma przez syna mego y każdego, który te maiętnosć po mnie trzymać będzie, a nie w dział, ale wedle starego nadania iednemu popowi ma być oddawano, a osobliwie ja zaś sama, a z własney kupney części swey Zbiroskiej temusz popowi y diakonu y diaku y panamarowi ze wszelakiego zboża dziesięcinę im w rowny dział zapisuę, y który syn mój te grunty trzymać będzie y pachać, aby tę dziesięcinę oddawał w rowny dział y tak żyto, iako y iarzyńę, co wiecznymi czasy być ma w tym. Też obowiązuę syna mego Jana Haika, aby on poddanych Zbirozkich do religij rzymskiej nie przyniewalał, pod błogosławieństwem moim macierzyńskim, gdyż cerkiew Zbirozka iest dobrze fundowana y opatrzona sługami Bożymi, skąd naukę przystoyną mieć mogą. Do teyże cerkwi wszystko targowe czasu jarmarku, ktore bywaią dwa kroć do roku przy tej cerkwi na Swiątki i na Świętą Paraskowieą, tedy to ma zostawać wiecznie popowi staremu dawnego nadania, które targowe ten pop y drudzy po nim będące wybierać y na swą potrzebę y cerkiewną obracać mają, do czego drudzy popowie y diakon niema mieć nic, tylko przy iednym starym popie zostawać. A ten pop Zbirozki powinien będzie na każdy dzień za to nadanie moie w cerkwi Zbiroskiej moiey we dworze przy mnie samey co dzień iutrznia, czasy odprawować, a osobli-

wie wedle dawnego zwyczaju w cerkwi Świętej Paraskowicy, na każde święto y niedzielę obiednią spiewać y nabożestwo wszystko wedle porządku Religiej Greckiej ku czci a ku chwale Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy Świętej Jedynemu odprawować maia, i za duszę przodków y nadawców Zbiroskich, tak też za duszę rodziców moich, dziadów, babek, oycy y matki moicy Pana Boga prosić powinien będzie, ten pop terazniejszy Zbiroski, y po nim będące, na każdych panachidach, pamięciach, obiedniach rok od roku na wieczne czasy. Ku temu gdy mię Pan Bóg z tego świata zbierze, z diakonem y z dziakiem koleją nad ciałem moim do pogrzebu moiego psalterz czytać we dnie i w nocy maia, do tego ten że pop w cerkwi swey ma odprawować wszystkie pamięci z obiedniami z panachidami, może li być s pokarmem ubogich, według przemożenia y nadania mego, a według porządku Greckiego ma odprawować, trzeciny y dziewięciny, puł soroczyny, soroczyny, puł godziny y godziny, ku temu sorokoust, to iest czterdzieści obiedni powinien będzie odprawować po śmierci moicy zarazem nie czekając pogrzebu mego, ale skoro po śmierci moicy, czego wszystkiego ma doirzec syn mój Jan Haiko, y ten że syn mój Haiko z imienia mego Zbiroskiego, które mam sobie zapisane od oycy iego na oyczyźnie

Zbirohach, skoro po śmierci moicy popowi Zbiroskiemu ma dać na pamięci, poczowszy od śmierci moicy aż do roku, tak też za psalterz, który czytać będą nad ciałem moim y za przewod y za sorokoust, to iest, powinien będzie pop Zbiroski odprawić czterdzieści obiedni, według porządku Cerkwi naszej Wostoczney kaftolickieskiej, cały sorokoust y świecą taką, iaka się godzi do tych liturgiej zadusznych sorokoustnych y s kucyą, na które to obiedni y służby Boże powinien będzie syn mój Jan Hayko dać garniec wina, pułbeczki pszenicy cudney na proskury y na kucyą, miodu przasnego rączkę na sytę do tej kucyi y czwierć kamieniu wosku, na świecę do sorokousta należąca, ku temu pięć kop groszy Litewskich temuż popowi Zbiroskiemu za wszystkie pracy y nakłady iego, które będzie podeymował, prosząc Pana Boga za duszę moię, ku temu za wszystkie obiady s pokarmem ubogich, według przemożenia y według nadania mego, ma syn mój z gumna mego Zbiroskiego pięć beczek żyta, pięć beczek słodu, iałowicę z obory z Zbiroskiej, która na część iego przyidzie, co wszystko powinien będzie swieszczennik Zbiroski po śmierci moicy wypełnić, iakom wyżej napisała; a iesliby to swieszczennik Zbiroski od syna mego to wszystko odebrawszy, co ode mnie iemu tym listem iest zapisano,

a tego wszystkiego niewypełnił, na-
bożęstwa za duszę moję, iakom wy-
żey pomieniła, tedy się ze mną roz-
sądzi przed miłosciwym Panem Bo-
giem na sprawiedliwym sądzie Jego.
To tesz upewniam syna swego Jana
Haika, aby, wedle dawnego nadania
dziada oycy swego y mnie samey,
swiecę postawną w cerkwi Świętey
Paraskowiey na każdy rok na Wiel-
kanoc stawić ma, taką, któraby do
roku gorzała przy każdej chwale Bo-
żey, y tak ma bydź rok od roku na
wieczne czasy z dworu Zbiroskiego
oyczystego iego; ku temu tesz y żem
nadała dzwon wielki do cerkwi mo-
iey Zbiroskiey, tedy wiecznymi cza-
sy ten dzwon żeby przy cerkwi mo-
iey Świętey Paraskowiey wiecznie
był, od którego wszystkie dzieci mo-
ie oddalam, ku temu tesz iest tam
dzwonek starych nadawcow tey cer-
kwi y klepadło y dwa młotki y dzwo-
neczek maluski, co na Sacrament
dzwonią, który to fundusz mój chcę,
aby był przez syna mego Jana Haika
y potomki iego, tak że przez syny
moie Pace wiecznie trzymany, iakoż
ich upominam y proszę błogosławien-
stwem moim macierzynskim, ia wię-
szuię, aby to wszystko, co się tey
cerkwi nadało, wcale a nienaruszenie
zostawało, a podawcami tey cerkwi
y popa nikt inszy być niema, iedno
syn mój Jan Hayko y potomkowie
jego wiecznymi czasy. I na tom da-
ła ten list fundaciy moiey wieczy-

stey cerkwi y popom Zbiroskim pod
pieczęcią y podpisem ręki mey wła-
sney; do którego to listu fundaciy
moiey wieczystey, na utwierdzenie
tego wszystkiego, iako się wyżey po-
mieniło, prosidam o przyłożenie pie-
częci y podpis rąk ichmości panow
przyjaciół moich do tego listu mego,
co ichmość na proźbę moią uczynie
a pieczęci swe przyłożyc y ręce swe
podpisac raczyli na ustne prozby mo-
ie, to iest pana Bohdana y pana Ale-
xandra Haykow, iemsci pana Phiło-
na Buchowieckiego. Pisan we Zbi-
rohach, roku tysiąc szesćsetnego dzie-
wiątego, miesiąca Decembra dnia dwu-
dziestego siodmego na dzień Święte-
go Szczepana Rzymskiego Święta.
У того фондушу при печатѣхъ под-
пись рукъ тыми словы: Ia Ahafeia
Zophia Sapieżanka Pacowa, podko-
morzyna Brzescka, ten fundusz mój
własną ręką swoią podpisuię na wie-
czne utwierdzenie nadania mego y
nadania przodkow moich do tey cer-
kwi Zbiroskiey Świętey Paraskowiey.
Богданъ Гайко рукою властною под-
писалъ. Alexander Hayko рѣка swа,
Fiłon Buchowiecki рѣка własną. Ко-
торый же тотъ фондушь, очевисто
на врадѣ признаный, помененый, до
книгъ судовыхъ крродскихъ есть
уписанъ, и сесь выписъ подѣ пе-
чатями нашими есть выданъ. Пи-
санъ у Бересты. У того выпису
при печатѣхъ врадовыхъ подпись
руки писарское тыми словы: Ла-

вринъ Оедюшко, кгородскій Берестейскій писаръ. Который же то выписъ, зъ кгороду до земства пе-

ренесенный, есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестьи.

 1609 г.

13.—Фундушевая запись жены подкоморія Агафіи Паць на землю и проч., данная дякону, дьячку и пономарю Збирожской Церевы.

Изъ актовой книги Брестскаго Земскаго Суда за 1609—1611 годы, лист. 351—358.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Юня 10 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, ее милость, пани Огафія Зофія Богдановна Сапѣжанка, воеводянка Минская, пани Николаевая Пацовая, подкоморыная Берестейская, оповѣдала и намъ, урадови, до рукъ подала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ съ печатями врадовыми и съ подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу фундаційного на дякона волоку земли до церкви Збирозское, на речъ меновите въ томъ выписѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналь передъ нами у суду ее милость покладала

и просила, абы тымъ перенесеньемъ ее тотъ выписъ до книгъ нинѣшнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанный, въ чомъ мы, врадъ, бачечы речъ быти слушную, принели есмо его и до книгъ уписать велѣли и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тысеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рочкахъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами, врадниками судовыми кгородскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьею, и Лаврыномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановившы се очевисто урожоная ее милость пани Зофія Богдановна Сапѣжанка, воеводянка Минская, Николаевая Пацовая, подкоморыная Берестейская, при устномъ сознанью своемъ, оповѣдала и покладала фун-

душѣ, за печатью и съ подписомъ руки своее и за печатьми и съ подписы рукъ людей добрыхъ, належацій дьяконови и панамарови церкви Збирозское и по нихъ другимъ дьякономъ и дьякомъ и панамаромъ, на речь меновите въ томъ фундушю описаную, о которыхъ просила ее милость, абы до книгъ судовыхъ кгородскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, видечы, врадъ, речь быти слышную, принели есмо его къ запису до книгъ, который, писмомъ польскимъ писаный, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Ja Ogaffia Zoffia Bohdanowna Sapieżanka, wojewodzianka Minska, Mikołajowa Pacowa, podkomorzyna Brzeska. Oznajmuje i czynię jawno tym moim listem dobrowolnym zapisem wieczystym, komuby o tym wiedziec należało, terazniejszym i napotém będącym, iż co którą majątność Zbirozską, w powiecie Brzeskim leżącą, niebozчык славної памяти пан Mikołaj, пан podkomorzy Brzeskij, małżonek moj, kupił był na imie swoje za własne pieniądze moje u Pana Mikołaja Podarzewskiego, chorążycza Nowogrodzkiego, a potem to zas wszystko z dobrej woli swej, oddaliwszy wszystkie dzieci i potomki swoje od tej majątnosci, na mnie z wolnym szafunkiem wszystko prawo swoje wieczyste wlał i zapisał wiecznymi czasy. A tak ja Ogaffia Zoffia Sapieżanka Pacowa, mając ia tę wszytką majątność Zbirozką

w spokojnym dzierzeniu swoim a zażywając wolności prawa pospolitego, które każdemu majątnościami swymi jako chcąc każe szafować, przeto, nasliadując ia we wszystkim ludzi bogobojnych, sama po dobrej woli swej, aby ustawicznie Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy Świętej Jedynemu cześć chwała porządkiem religii Greckiej szła w cerkwi Świętej Paraskowiej, w imieniu naszym Zbirozskim, nadała i tem listem zapisem moim nadaje na diakona terazniejszego Zbirozskiego i drugim po nim będącym następcom diakonom teraz zaraz za żywota swego w siele Zalesni gruntu mego włokę zupełną ze wszytkim, jako sie zdawna miała i teraz ma z gruntami, z nawozami, sianożęciami, z ogrodami owocowymi, według starych miedz, między gruntami Zbirozskimi tamtejszymi nazwaną Kuniszowską i do tego na przysiedlenie temuż diakonowi dwa morgi tego gruntu, cośmy z panem małżonkiem swoim, panem Pacem, prawem u pana Tyszkiewicza odyskali i z panow Hajkow kupili, jakoż zaraz w moc i dzierzenie tę zwysz pomienioną włokę Kuncowską kupno od pana Mikołaja Podarzewskiego i moje, od pana małżonka mego zapisaną, i te dwa morgi, terazniejszemu diakonowi i po nim będącym wiecznymi czasy podałam, drugą włokę ziemie gruntu nazwaną Kołowska, w siele Nołowom kupio-

na od pana Mikołaja Podarzewskiego i mnie wiecznością zapisaną od pana małżonka mego, na której teraz pół włoki Jasko i Iwan, Klimowicza zięć, mieszka, z jego powinnością, z daniną i służbą, a pół włoki na czynszu chodzi, to jest włokę skoro po śmierci mojej terazniejszy diakon, albo po nim będącym drugie diakonowie do siebie i w posesyją swoje jako własność wziąć mają i dzierżać, jako te, która jest zapisana ku chwale Bożej wiecznemi czasy. Do tego tym że listem zapisem moim nadaję i zapisuję do tejże cerkwi Zbirozskiej na palamara włokę ziemię, nazwaną Kudrowską, w siele wyżej rzeczonym Zalesiu, tym że prawem od pana Mikołaja Podarzewskiego kupioną i mnie od małżonka mego zapisaną, wszystka ta włoka, jako się sama w sobie zdawna miała i teraz ma, z nawozami, ogrodami i sianozęciami między gruntami imienia mego Zbirozkiego. A osobliwie dla blizkości zwonienia przy cerkwi na przysiedlenie starego popowskiego gruntu zapisuję morgow dwa też czasy wiecznemi, co trzymam o synu moim Janu Hajku z tego gruntu przysiedlonego morgow dwa od tego pola na nas odeymować niebędzie pod błogosławieniem moim macierzyńskim, którego proszę na pola nasza nadanych, s tego miejsca ich ruszać nie będzie, ku temu jeszcze dla większego i porządniejszego nabożenstwa, aby chwała Pa-

nu Bogu tak jak i w inszych cerkwiach soborowych szła, tedy jeszcze nadaję ku tejże cerkwie włokę ziemię i morgow dwa, którą włokę i dwa morgi z niebożczykiem małżonkiem moim prawem u pana Tyszkiewicza przezyskalismy i u panow Hajkow kupili, ku tejże cerkwi Zbirozskiej daie i wiecznie zapisuje teraz zaraz za żywota swego. A przy tym jeszcze po żywocie moim w siele Wolowom włokę wszytkę a Repfinską, kupioną u tegoż pana Mikołaja Podarzewskiego i mnie od nieboszczyka pana Mikołaja Paca zapisaną, na której teraz pół włoki poddany moj Michno Wakulenia siedzi społ włoka drugiego czynsz płacą, tedy ze wszytką powinnością tego poddanego z czynszem i służbą diakonowi cerkwi Zbirozskiej daie i zapisuję i także po śmierci mojej, ten diakon, albo który inszy po nim będzie, te włokę na siebie w posesyją swoje mają wziąć. Czegoż mu żaden z dzieci i potomków moich zabraniać nie mają i mocy mieć nie będą nad tę wolą i zapis moją terazniejszy pod błogosławieniem moim macierzyńskim, od którego gruntu wszytkiego pomienionego, jako się wyżej rzekło, synów moich wszytkich, ze dwu małżonków spłodzonych, i wszytkie dzieci i potomki moje obojej płci męzskiej i żeńskiej wiecznemi czasy oddalam i one dzieci i potomki ich żadnego przystępu do tych gruntów moich, do cer-

kwi Zbirońskiej na sługi Boże nadanych, tym moim listem wiecznie zapisanych, ni którego przystępu mieć nie mogą. Ale zawsze przy cerkwi Zbirońskiej i przy sługach Bożych, zstępując jeden na drugiego, wiecznie trwać ma. Czemu aby się nikt s potomkow moich nie sprzeciwiał tej woli mej. A jesliby się który s potomkow moich tego ważył a w te grunty, ode mnie cerkwi Zbirozskiej dane i zapisane, wstępował, tedy daję moc zupełną Władycę Włodzimirskiemu Brzezkiemu, jako obroncy i pasterzowi cerkwi Bożych, z takim przeciwnikiem każdym, jako o swą własną krzywde, prawnie do ostatniego punktu prawa czynić i postępować. Tylko tym zapisem moim waruję: iż nie Władyka podawcą tej cerkwi i majątności ich byc ma, ale syn moj Jan Hajko sam i małżonka jego i dziatki i potomki jego i szczadkowie jego wiecznemi czasy tym sługom Bożym obroncą ich samych i ich gruntow i majątności wszelakiej i poddanych ich i majątności, im nadanych odemnie, wszystkich podawcą i obroncą ich ma być. Ale pomienione sługi cerkiewne diakon, diak i palamar, terazniejsze i po nich będące, poki mi Pan Bóg zdrowia użyczy, przy popie Zbirozskim, w cerkiewce mej dwornej co dzień przy bytności mej jutrznią i obiednią, czasy i wieczernią spiewać mają; także, gdy mie Pan Bóg s tego świata zbierze, nad ciałem mo-

im do pogrzebu mego psalterzy czytać we dnie i w nocy kolejają mają i powinni będą; tenże diakon, diak i palamar po duszy mej pamięć odprawować mają z popem Zbirozskim, wedle porządku naszego Greckiego, przy jutrzniach, obiedniach i panachidach i przy odprawowaniu wszeljakim spiewaniem sorokousta i odprawowaniem chwały Bożej. A iż też obowiązał się swieszczennik Zbirozski zapisami swemi, że ma na każdą sobotę za duszę przodkow moich, tak też i rodzicow moich, panachidę, wedle ustawy cerkwi wostocznej katolickieskiej, odprawować rok od roku, na każdy tydzień w sobotę, i tak wiecznemi czasy ma być; przeto aby też sługi Boże, wyszej pomienione, diakon, diak i palamar ustawicznie przy swieszczenniku na każdy tydzień, w sobotę też panachidę odprawowali rok od roku, aż na wieczne czasy, to po nich chcę mieć i tym ich listem zapisem moim obowiązuję. Temuż diakonowi u syna, który kolwiek będzie dzierzał ten dwor moj wieczysty, od pana Podarzewskiego kupiony i od pana małżonka mego mnie zapisanego, z tego dworu mego wieczystego Zbirozskiego daję, daruję i zapisuję tym listem moim po śmierci mojej, zapissała teraz, za przewod, za sorokoust, zawszytkie pamięci z obiedniami dwie kopie Litewskich, co tylko przy popie Zbirozskim wedle porządku powinności diakonowi przy każdej chwale Bożej,

gdy za dusze moje Pana Boga prosić będą wszelaką powinność w nabożenstwie odprawować ma; ku temu za obiady albo stoły doroczne mają mu dać dzieci moje z gumna mego wieczystego, s częsci Pacom należącej, temuż diakonowi dwie beczki żyta, słodcu dwie beczki. Tak tesz diak wszystkie powinności diackie przy popie Zbirozkim, jako się wyszej pomieniło, w nabożenstwie za duszę moję przy każdych pamięciach sorokoust odprawować ma, wszelakim spiewaniem, czytaniem. A za to mu mają dać tenże syn moj, co moj dwor będzie wieczysty Zbirozki trzymac, półtory kopy groszy Litewskich, półtory beczki żyta, półtory beczki słodcu. Tak też pałamar za pozwonne na każdą chwałę Bożą, wielki dzwon kiedy dzwonic będzie za duszę moję i spulnie s popem, z diakonem, z diakiem jako psalterz czytać, tak też czasu przewodu, czasu pamięci z tymi zwyż mianowanemi sługami Bożymi w tej cerkwi świętej Paraskowijej Pana Boga za dusze moję prosić będzie, także zapisuję temuż u syna mego ze Zbirohów, co moj dwor wieczysty trzymać będzie, ma mu dac za jego prace półtory kopy groszy Litewskich, półtory beczki żyta, półtory beczki słodcu. Których modł za duszę moję, jesli oni tego wszytkiego wykonać nie będą chcieli, rozsądzo się ze mną przed sądem Bożym. A iż też z dawna dziesięcinę

daje z tej majątnosci wieczystej, od pana Mikołaja Podarzewskiego kupionej, i mnie od małzonka mego zapisanej, Zbirozskiej, ze zboża wszeliakiego żyta i jarzyn popowi Zbirozskiemu z diakonem, diakiem i pałamarem w rowny dział ze wszytkiej paszni dwora mego wieczystego, tak i teraz tym listem, zapisem moim zapisuję wiecznymi czasy tę dziesięcinę żytną i jarzynną w rowny dział z popem Zbirozskim diakonowi, diakowi i pałamarowi. Co synowie moie po smierci mej i kożdy, któryby te Zbirohi trzymał, na każdy rok zawsze i na czasy wieczne oddawać mają i powinni będą, iako własny dług ich tym to zwyż mianowanym sługom Bożym, w cerkwi Zbirozskiej chwałę Bożą odprawującym. I na to ja, Ogafia Zoffia Sapieżanka Pacowa, chcąc aby ten zapis moj wiecznie trwał, dałam ten moj list wieczysty do cerkwi Bożej Zbirozskiej diakonowi, diakowi i pałamarowi pod moją pieczęcią i z podpisem ręki mej własnej. Do którego listu, zapisu mego wieczystego, na utwierdzenie tego wszytkiego, jako się wyszej pomieniło, prosiłam o przyłożenie rąk ichmość panow przyjacioł moich do tego listu mego, a ichmość na prozbę moję uczynili i pieczęci swe przyłożyli i ręce swe podpisać raczyli, to jest: jegomość pan Bohdan i jegomość pan Alexander Hajkowie, jegomość pan Gabryjel Popławski. Pisan we Zbirohach ro-

ku tysiąc sześćsetnego dziewiątego miesiąca Decembra dnia dwudziestego; w dzień świętego Szczepana, Rzymskiego święta. У того фундушу при печатехъ подписы рукъ тыми словами: Ja Agafia Zofija Sapieżanka Mikołajowa Pasowa, podkomorzyna Brzeska, ten fundusz i zapis swój, swoją własną ręką podpisała. Богданъ Гайко рукою власною. Aleksander Hajko ręką swą. Gabryel Popławski ręką swą własną. Который тежь тотъ фундушь помененый,

очевисте на врадѣ признаный, до книгъ сѹдовыхъ кгородскихъ есть уписанъ и сесь выписъ подѣ печатѣми нашими есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатехъ подписъ руки писарское тыми словами: Лаврынъ Оедюшко, кгородскій Берестейскій писаръ. Который то выписъ, зѣ кгороду до земства перенесеный, и до книгъ нижнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ. Писанъ у Берестью.

14.—Фундушова запись на Подбѣльскую церковь, выданная женою подкоморія Паца Агафією Пацъ.

Изъ актовъ книги за 1609—1611 г., листы 346—350.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокохъ сѹдовыхъ земскихъ о Светой Троицѣ, святѣ римскомѣ, припалыхъ и сѹдовне отправованныхъ, передѣ нами врадники земскими воеводства Берестейского Оедоромъ Патеємъ, сѹдьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсѹдкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, ставши очевисто у сѹду, землянка господарская воеводства Берестейского, ее милость пани Подкоморина Берестейская, пани Миколаевая Пацовая, оповѣдала и намъ,

врадови до рукъ подала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подѣ печатѣми врадовыми и съ подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу фундацыи, наданья на церковь Подбѣльскую, лежачого у воеводства Берестейскомъ, на речъ меновите въ томъ листѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналъ у сѹду передѣ нами подкладала и просила, абы тымъ ее перенесеньемъ тотъ выписъ кгородскій до книгъ нижнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ,—

которого мы врадъ принели и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рокохъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами врадники судовыми кгородскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьей, и Лавриномъ Федюшкомъ, писаромъ, постановившисе очевисте у суду ее милость пани Агафія Зофеія Богдановна Сапѣжанка Миколаева Пацовая, покоморина Берестейская, поклала и очевисте признала фундушъ на церковь Подбѣльскую, за печатью и подписомъ руки своее и за печатьми и подписами рукъ людей добрыхъ, на речъ въ томъ фундушѣ меновите описаную, о которой ее милость пани подкоморина просила, абы до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Въ чомъ мы, видечи речъ быти слушную, приняли есмо его ку запису до книгъ, который писмомъ польскимъ писаный, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: W imie Panskie stan się na wieczną tey rzeczy pamięć ninieyszum y na potem będącym, komu by to wiedziec należało. Ja Ohafia Zophia Bohdanowna Sapieżanka, Mi-

kołajowaia Pacowa, podkomorzina Brzeska, oznaymuie tym listem fundaciey moiey wieczystey, komu by to wiedziec należało, teraznieyszum y napotem będącym ludziom, iż ja sama z niebozczykiem sławnej pamięci z panem Mikołajem Pacem, podkomorżim Brzeskim, małżonkiem moim, za żywota iego, umysliliśmy byli w maietnosci naszej Podbialej, dla nabożenstwa poddanych, przez odległości kosciołow y cerkwi, zbudowac cerkiew, tedy ia, po smierci pomienionego małżonka swego, zbudowawszy dwor, zbudowałam y cerkiew też tam założenie Świętey Przechystey, to iest matki Bożey, ku czci y ku chwale Panu Bogu wszechmogącemu w Troicy Świętey iedinemu, ku którey cerkwi nadałam iuz, wedla przemożenia moiego ubogiego, aparaty cerkiewne, xięgi, zwon i obrazy. A chcąc ia, aby w tej cerkwi pomienioney, w iednosci y w zgodzie z kosciołem rzymskim, wedle porządku greckiego, Panu Bogu chwała rosła y była, przeto nadałam tym listem fundacyi moiey wiecznymi czasy nadaię na te cerkiew Podbielską, w siele Passukach, popowi tamieczniemu teraznieyszemu Podbielskiemu, na imie Michajłowi Michajłowiczu z dziaczkim y innym popom drugim będącym, przez podłość gruntow, na wychowanie włok cztery pustych własnego oiczystego gruntu synow moich, to iest Stephana, Sa-

muła, Teophila y Theodata Pacow, to iest: na paszni popowi włok dwie, a na osadę poddanych drugą włok dwie, a to w nagrode dziesięciny, którą była obiecała dawac s paszni dworney. Ku tej tesz tamże w tym sielie Passukach, w maiętnosci Podbielskiey, nadałam y tym listem fundacynym nadaie wiecznymi czasy włok dwie diaknowi z dziaczkim teraznieyszemu y potem będącym, aby y on ustawicznie pewnych pomienionych czasow s popem w tej cerkwi nabożenstwo odprawował, temuż popowi y diakowi we młynie Podbielskim przez miarki wolne mliwo y w foluszu bez płaczenia sukna bic wiecznie pozwalam miec. Także aby sobie ten pop y diak w puszczy Białowezkiey drzewa bortnego wyrobił, y to przy nich wiecznie iako praca ich ma zostawac. Ku temu z tegoż dwora Podbielskiego, ktorym ia ku pożytku dziatek mych zbudowała, do cerkwi Podbielskiey na ładan, wino na każdy rok po dwie kopie litewskich, a osobliwie swiece wielką postawną przed obrazmy na każdy rok, na święto świętego Błahowieszczenia, do cerkwi Podbielskiey mam dawac, ia sama za żywota swego, a po śmierci moiey syn moy, ktoremu się z działu ta Podbiała dostanie, dawac powinien będzie, a ten pop z diakem na każdą niedziela y święta urozyste zawsze nabożenstwo, wedle powinności Greckiey religii, ku czei

a chwale Pana Boga odprawować maia y za dusze niebożczyka pana Mikołaiia Paca, małżonka mego, zawsze przy odprawowaniu nabożenstwa Pana Boga prosic winni, także i za dusze moie po śmierci moiey, a teraz za zdrowia mego, za zdrowie moie y synow moich Pacow, a osobliwie za dusze rodzicow moich w sobote, to iest dziadow, babek moich y ojca matki moiey, powinni będą Pana Boga prosic. A po śmierci moiey nad ciałem mym ten pop Podbielski z dziaczkim y Zbirozkim y z diakami koleią psalterz czytać w nocy y we dnie, aż do pogrzebu ciała mego, a ten tesz pop w cerkwi swey Podbielskiey ma odspiewać wszystkie pamięci z obiedniami, s pannahidami, jeżeli być s pokarmieniem ubogich, według przemożenia a według porządku naszego Greckiego ma odprawować trzeciny, dziesięciny, pułsoroczyny, soroczyny, pułgodziny y godziny, ku temu sorokoust, to jest czterdzieście obiedzień powinien będzie odprawić. Czego wszystkiego w tej cerkwi synowie moi, panowie Pacowie, który to Podbiała trzymać będzie, ma doirzec, a ten że syn tego popowi y iego diakowi powinien będzie dać pięć kop groszy litewskich, pięć beczek żyta y pięć beczek słodu, summy mey, którą mam na Kiwaczyczach y na Podbiałej, który to fundusz mój chcę, aby, ia-

ko się wyżej rzekło, był przez dzieci moie Pace wiecznie trzymany, których proszę y błogosławieństwem moim macierzyńskim zawiezuę, aby od tey cerkwie tych gruntow, przez mnie zapisanych, nieruszali y nieodeymowali, y wdział między siebie onych niedzielili. A ta cerkiew zawsze y wiecznie ma być pod posłuszeństwem pasterza swego, to iest władzyki Włodzimierskiego y Brzeskiego. Którey to cerkwi Podbielskiej Władzyka Włodzimierski Brzeski, iako obrońca y pasterz, ieśliby w czym y długo krzywdzona była, ma oney prawem bronić. I na to wszystko, iako się wyżej rzekło, dała cerkwi Podbielskiej ten list fundacyi, pod pieczęcią moią y podpisem ręki mey własney. Do którego na utwierdzenie prosiłam o przyłożenie pieczęci y o podpis rąk, to jest Jegom. pana Krzysztopha Przewłockiego y pana Bohdana a pana Alexandra Haykow, który za oczewistą y ustną prozbą moią pieczęci swe przyłożyć y ręce swe podpisowac raczyli do tego listu fundacyey moiey wieczystey. Pisan we Zbirohach, ro-

ku Pańskiego tysiąc szescset diewiątego, miesiąca Decembra dwudziestego szostego dnia, w dzień świętego Szczepana Rzymskiego święta. У того фундушу печати вси суть цѣлы, а подпись рукъ тыми словы: Ja Ahafia Zophia Bohdanowna Sapieżanka, Woiewodzianka Minska Mikołajewa Pacowa, podkomorzyna Brzeska ręką swą własną ten fundusz podpisałam; Krzysztof Przewłocki do tego funduszu ręką własną podpisał; печатарь, устне прошоный, печать приложилъ и руку подписалъ Богданъ Гайко рукою властною, Alexander Hayko ręką swą; который же то тотъ фундушъ помененый, очевисто навряде признанный, до книгъ судовыхъ кгородскихъ есть уписанъ, и сесь выписъ подъ печатями нашими есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатехъ врадovýchъ подпись руки писарское тыми словы: Лавринъ Федюшко Кгородскій Берестейскій писарь. Который же то выписъ, зъ кроду до земства перенесеный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестьи.

15.—Фундушова запись на церковь Калечицкую.

Изъ актовъ книги за 1615 г. листъ 223—225.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестсотъ петнадцатого, мѣсеца
Юня двадцать второго дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ,
о светой Троицы, святѣ римскомъ
припалыхъ и судовне отправова-
ныхъ, передъ нами врадники су-
довыми земскими воеводства Бе-
рестейского, Прецлавомъ Горбов-
скимъ, судьею, а Богданомъ Ту-
минскимъ, подсудкомъ, и Яномъ
Патеемъ, писаромъ, ставши оче-
висто у суду, урожоный панъ Ва-
силей Сасинъ Калечицкій, самъ
отъ себе и именемъ другихъ участ-
никовъ своихъ, пана Яна, пана
Григора Цверовичовъ, пана Саму-
еля Ѳедоровича Калейчицкого, па-
на Матей Калецкого, пана Стани-
слава Кендзеравского и сына его
Бартоша, оповѣдалъ и листъ свой,
водле права посполитого спра-
вивши, призналъ, которымъ ли-
стомъ они, особы менены, зезво-
ливши се, записують на церковь
во имѣнью Калечицкомъ фундушъ,
о чомъ въ томъ листѣ ширей опи-
суетъ, и просилъ панъ Василей
Калечицкій именемъ своимъ и
оныхъ участниковъ своихъ, абы

тотъ листъ до книгъ врадовыхъ
земскихъ Берестейскихъ принять
и уписанъ былъ. Въ чомъ мы, ви-
дечы речъ и прозбу быти слуш-
ную, ку запису оный листъ при-
нявши и въ книги вписати велѣ-
ли и уписуючи слово отъ слова
такъ се въ собѣ маеть: Ja Wasiley
Siemionowicz Sasin Kaleczyckij i
ja Jan y Hrehorey Zwierowicz Sa-
siny Kaleczyckie i ja Samuel Fedo-
rowicz Sasin Kaleczycky y ia Ma-
ciey Michałowicz Kalecky, i ia Sta-
nisław y s synem swym Bartoszem
Kędzierzawscy na Kaleczycach wszy-
scy uczesnicy imienia naszego w Sa-
sinach, w powiecie Brzesckim leżą-
cym w Kaleczycach, czynim iawno
y wyznawamy wszyscy uczęsnicy
spolnie, żesmy wszyscy zgodnie przy-
iąwszy do cerkwie naszej Kalieczyc-
kiey popa imieniem Fiodora Iwano-
wicza z Bielska y przyiąwszy go do
cerkwie naszej na czesć i na chwa-
dę Panu Bogu, y dalismy mu y po-
stąpili według pierszych przodkow
naszych nadania to wszystko, co
było do cerkwi y ieszcze y z przyda-
niem naszym, to iest, naprzod włok
a ziemie we wszystkich trzech po-

liach y na miescach pewnych za mie-
dzami leżące, od pierwszego wszyst-
kich nas działu wieczystego nada-
nia do tego dziesięciny według da-
wnych rozdziałkow naszych, od pię-
ciu części, s każdej części po pięciu
kop żyta, co uczyni ze wszystkich
pięciu części jmienia naszego kop
dwadzieścia pięć, a s poddanych, kto-
ry by kolwiek miał pan poddane,
s każdego poddanego, na włoce sie-
dzącego, z włoki po snopow trzydzie-
stu żyta, s poł włoczka po snopow
piętnastu, a z czwierzcy po snopow
pół osma żytom powinni dawać w ko-
żdych iako my sami panowie z szczę-
ści, tak y poddany każdy osiadły. Do
tego drwa mają byc popu wolno na
ogrzewanie domowe, s każdej części
naszey Kalieczyc, jako sktorey czę-
sci wielkiej więcey, a z małej miniey,
wozić; do tego suknia, abo na suknią
dać złotych pięć, a na kozuch dwie
zimie skur baranich dziesięć, abo
groszy pięćdziesiąt, s każdej części
po parze skur baranich na kozuch,
abo po groszy dziesięciu s części na
kozuch. Ktorego to popa my wszyscy,
przyimuiąc do cerkwie naszey Ka-
liczycyckiey, dażemy y postępujemy y
tym listem naszym wszyscy obowią-
zujemy y cerkiew y popa fundue-
my, y po tym popie, który by iedno
był, każdemu to nadanie nasze y
fundusz należeć będzie. To te zwa-
rujemy tym listem naszym: jesliby-
śmy sami w czym popu krzywde ia-

ką uczynili, abo y w każdy rok
wczynić popu nieuczili y nie wy-
pełnili, tedy każdy z nas za rękę
na się kładziemy kop dwadzieścia
groszy litewskich j dajemy moc za
tym listem upornego y krzywdę czy-
niącego przypozwać do ktoregożkol-
wiek prawa lub ziemskiego, lub du-
chownego. A urząd każdy za pier-
szym przypozwanem ma na upor-
nym y krzywde czyniącym popu
wskazać iako na roku zawitym. A
obwiniony stanąwszy naprzod zapła-
cić kop dwadzieścia zareki, a po-
tym y to, o co pozywan będzie od
popa. A pozywać ma o krzywdę po-
powską lub to sam pop, abo pan
ktory za popa, abo umocowany od
popa okazką krzywde y szkode po-
powską. A po zapłaceniu zareki y
zadosycuczynie szkody y za to sa-
mo, co pozwano będzie przedsie ten
list nasz przy mocy zupełney ma
zostawać y niuczym nienaruszać, wie-
cznymi czasy na wieki ma być. Co
my ten list utwierdzamy y mocnym
czynimy, my sami y potomki nasze,
y któryby kolwiek te majątnosci y
części nasze Sosinowskie, Kalieczyc-
kie w wojewodstwie Brzeskim trzy-
mać będą, tedy mają tę nadanie y
fundusz przodkow naszych y nas sa-
mych za mocny trzymać wiecznymi
czasy, na wieki. I natoś my ten list
dali i naszymi pieczęćmi y s podpi-
sem rąk naszych y ten list do xiąg
ziemskich Brzeskich y duchownych

wpisac iesmy dali y drugi taki słowo do słowa przy ewanelij w teyże cerkwi Kalieczyckiey upisali i aby to było nadanie y fundowanie nasze na czesc y na fałe Panu Bogu y na odpuszczenie grzechow naszych przodkow y potomkow naszych, Amen. Pisan w Kalieczycach. Roku tysiąc szescset trzynastego, Kwietnia pierwszego. У того листу при печатехъ подпись руки тыми словы:

Wasiley Kalieczyckij, wojt Milieyczky. Jan Sasin Kalieczycky pisarz grodzki Krasnicky, własną ręką. Hrehorey Sasin Kalieczycky ręką własną. Samuel Fiedorowicz Sasin Kalieczycky ręką własną. Maciey Kaliecky ręką własną. Bartosz Kędzierzawsky ręką własną. Который листъ, на врадѣ признаный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписаный.

1617 г.

16.—Духовное завѣщаніе Ѳедора Ивановича Масальскаго, въ которомъ онъ, отписывая все движимое и недвижимое свое имущество дѣтямъ своимъ, завѣщаетъ похоронить себя въ православной Церкви въ Олесичахъ и упоминаетъ о сдѣланной отцемъ его и имъ самимъ фондушовой записи на эту церковь.

Изъ актовой книги за 1618 годъ, листъ 71.

Лѣта Божого Нароженья 1618, мѣсеца Генваря 16 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, приналыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, Прецславомъ Горбовскимъ, судьбою, Яномъ Патеемъ, под-судкомъ, а на мѣсцу его милости на-на Андрея Пекарского, писара земского Берестейского, въ той справѣ, нижеписаной, засажонимъ Ста-

ниславомъ Витановскимъ, ставши очевисто у суду его милость панъ Андрей Пекарскій, писаръ земскій Берестейскій, яко печатаръ того тестаменту, ниже писаного, покладлъ и ку актикованью до книгъ подалъ выписъ съ книгъ кгродскихъ Городенскихъ, за печатями и подписами врадовыми уписанья вънемъ тестаменту остатнее воли небож-чика его милости князя Ѳедора Ивановича Масальскаго, маршалка его королевской милости Городенско-

го, при которомъ выписѣ и самый testamentъ передъ нами у суду покладалъ, на речь меновите въ томъ выписѣ описаную и доложоную, о которого просилъ его милость панъ писарь, абы тымъ перенесенъемъ его милости тотъ выписѣ до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Въ чемъ мы, врадъ, видечи речь и просьбу его милости быти слушную, оный выписѣ приняли и въ книги вписать велѣли, который уписуючи слово до слова и такъ се въ собѣ маеть: Выписѣ съ книгъ справъ кгородскихъ повѣту Городенского. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисача шестьсотъ осмнадцатого, мѣсяца Генваря осмого дня. На рокахъ судовыхъ кгородскихъ, водлѣ порядку статutowого сего мѣсяца Генваря припалыхъ и судовне отпрованыхъ, передъ нами Яномъ Кампо, подстаростимъ, Криштофомъ Толочкомъ, судьею, а Филономъ Козловицкимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгородскими повѣту Городенского отъ вельможного пана его милости пана Павла Воловича, старосты Городенского и Плотельского на справы судовые высажоними, постановившисе очевисто земенинъ господарскій повѣту Городенского панъ Павелъ Пляковицкій, именемъ ее милости кнежны Зофи Масальское, маршалковное повѣту Городенского, пани

Якубовое Скиндеровое, покладалъ testamentъ годной памяти небожчика его милости князя Оедора Масальского, маршалка его королевское милости повѣту Городенского и оповѣдалъ, ижъ недавнихъ часовъ, въ року теперъ прошломъ тисача шестьсотъ семнадцатомъ, мѣсяца Декабря деветнадцатого дня зъ сего свѣта смертью зошлого, съ печатью и съ подписомъ руки его милости и съ печатми и съ подписами рукъ людей зацныхъ на речи меновите въ томъ testamentѣ описаные, особомъ въ немъ помененымъ служацій. Который testamentъ, за потребованъемъ того пана Пляковицкого, до книгъ кгородскихъ Городенскихъ уписуючи, слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Пана Бога Всемогущого, во Троицы Единого. Нехай се воля его светая дѣеть. Я Оедоръ Ивановичъ князь Масальскій, маршалокъ его королевское милости, ачъ будучи на сей часъ, зъ ласки Божое, зуполное памяти моей и здоровый на разумѣ и на тѣлѣ моемъ, а вѣдаючи и то добре уваживши, яко остатняя година и доконанье живота на семъ свѣтѣ людского каждому челоуѣку есть закрыто, а поневажъ тежъ на свѣтѣ вшелякіе речи суть одмѣнныи и зепсованью споддани, зачимъ конецъ свой замѣроный пріймуютъ, также воля и умыслъ и вси справы людскіе, если

бы писмомъ объявленыи не были, ино таковыя sprawy съ часомъ слы- вають и въ запаментанье людское приходють а на потомные часы грунтовне захованы быти не могутъ для смерти, которая каждому челоуку конецъ живота приносить, зачимъ и маентности позосталые, посполите розрухи, вархолы и ростырки межи повинными, кровными множатъсе. Чому забѣгаючи я и хотечи порадокъ учинити, абы по животѣ моемъ около маентности моихъ, помнѣ зосталыхъ, такъ лежачихъ, яко и рухомыхъ, межидѣтьми моими некоторые зайстя и ростырки недѣляли,—одно абы всякая речъ, власности моее належа- чая, значне объявлена и, водлугъ сее воли моеи, расправлена была. Тогда вжо сей тестаментъ мой те- перь, заразъ, по доброй воли, зъ добрымъ умысломъ и уваженьемъ моимъ справуючи, такъ въ немъ остатнюю волю мою ку вѣдомости всимъ посполите, кому бы потреба того вѣдати оказала, доношу, ознай- мую и утвержаю: напервѣй, кгда Панъ Богъ, часомъ воли своее, мене зъ сего свѣта до хвалы свое светое поволатъ будетъ рачиль, ду- шу мою Пану Богу Всемогучому, во Троицы Единому, въ опатрность Его светую поручаю; а тѣло мое грѣшное, абы по смерти моеи по- ховано было въ церкви моеи Олек- сичахъ, въ Старомъ Дворѣ, заложе-

нья Светого Спаса, въ склепѣ, гдѣ и тѣло першое малжонки моее ле- жить. Который погребъ сынове мои, князь Григорей и князь Андрей Федоровичи Масальскіе, отправити мають такъ, яко научтивѣй быти можетъ. На который погребъ мой медовъ и солодовъ и пива и быдла до кухни, коренья и обцихъ трун- ковъ есть, зъ ласки Божое, въ потре- бу наготовано. И кгда миѣ Панъ Богъ зъ часомъ до хвалы свое све- тое поволатъ будетъ рачиль, абы тѣло мое, не держачи его долго, по- ховано было, яко набардзѣй быти може, за недѣль килька. А ижъ тотъ домъ Божій, церковь Олексицкая, еще черезъ мене писмомъ не уфун- дована, тогда при семъ тестамен- тѣ моемъ листъ мой, фундушъ спра- вленный, зоставую. На которомъ все наданье мое и все охендожество и по- требы церковные, также и кгрунтъ, черезъ небожчика пана отца моего и черезъ мене наданные, все доста- точне въ томъ листѣ, фундушѣ мо- емъ, поменено есть. А имѣнья мои, черезъ мене набытые: имѣнье мое Олексичи, Старый Дворъ, у брата моего рожного купные, также Ве- сей и Беростивица и пуца Нарев- ка, набытые купли мое, тые во- длугъ першого розроженья моего листовного и на врадѣ вызнано- го, сыномъ моимъ милымъ, князю Грегорью и князю Андрею Масаль- скимъ вѣчне даю и имъ записую.

И вже мають они, сынове мои, во-
дле першого листу моего, сами съ
потомками на себе вѣчне держати
и ихъ уживати; вольни будутъ ты-
ми маестностями, яко власностью
своею шафовати. А ижемъ внучцѣ
моей, моей милой цурцѣ небожчи-
ка князя Александра, сына моего,
кнежнѣ Галищѣ Масальской, кото-
рая, яко доходитъ мене вѣдомость,
ижъ съ причины матки своее на
ноги теперь есть уломна, и не упат-
руючи я зъ лѣпшимъ пожиткомъ
ее имѣти части, на нее приходя-
чое, въ имѣнью моемъ отчизномъ,
названомъ Новомъ Дворѣ, Олексичахъ,
лежакомъ у повѣтѣ Городен-
скомъ, которое сынове мои, князь
Григорей и князь Андрей Масаль-
скіе, отложивши немалую суму,
своими власными пенезми матцѣ
ее, кнежнѣ Евѣ Курчевичовнѣ Бу-
лыжанцѣ, черезъ небожчика князя
Александра, сына моего, внесеную,
въ держанью своемъ мають, назна-
чиломъ ей въ томъ першомъ ли-
стѣ моемъ, вмѣсто маестности мо-
ихъ, лежачихъ и рухомыхъ, гото-
вую суму пенезей десеть тисечей
золотыхъ польскихъ, а въ выпра-
ве десять тысячей золотыхъ поль-
скихъ. Естли задорощемъ лѣтъ
се а дастъ ли Панъ Богъ будетъ
здорова на ноги и въ станъ мал-
женскій черезъ тыхъ сыновъ мо-
ихъ выдана будетъ, ино тымъ те-
стаментомъ моимъ такъ обьясняю:

если тая внука моя будетъ вдя-
чна тое ласки и милости мое и на
томъ перестане, то сынове мои,
князь Григорей и князь Андрей,
водлугъ того першого листу моего,
ей, внучцѣ моей, тую суму дати
будутъ повинни; а если погордить
тою ласкою и милостью моею, бу-
детъ хотѣти части отчизны моее,
Нового Двора Олексичъ, приходитъ
ино вжо сынове мои, князь Григо-
рей и князь Андрей Масальскіе, тое
сумы, ани выправы ей, внучцѣ
моей, не будутъ повинни дать, и она
не большъ, только до отчизны въ
Новомъ Дворѣ Олексичахъ, будетъ
ли што отъ сумы матцѣ ей отъ
отца ее записаное, которую сыно-
ве мои, князь Григорій и князь Ан-
дрей, матцѣ ее отложили, збывать,
приходити можетъ. Кудыжъ вжо я
всѣ иншіе маестности мои, за ласкою
Божою, черезъ мене набытые, имъ,
сыномъ двомъ—князю Григорью и
князю Андрею Масальскимъ запи-
салъ есми и въ ровный дѣлъ имъ
и потомкомъ ихъ записую. А ма-
естность моя рухомая: сребро мое,
то естъ: роструханы два золотые
зъ накрывками, котелки два среб-
ряные немалые, кгарнецъ серебря-
ный допитья, на кшталтъ турецкого
кгарца, коневка серебряная, большъ
кварты, мѣстцами злотистая, куб-
ковъ серебряныхъ пять, зверху
злотистыхъ, лыжокъ серебряныхъ
тузиновъ три, безъ одное, кгарну-

шокъ серебряный зъ накрывкою одинъ, чарокъ серебряныхъ двѣ, ковшикъ серебряный одинъ, солничка серебряная, лихтаровъ серебряныхъ два, виделець серебряныхъ двое до конфектовъ, печать серебряная, шабля оправная серебромъ одна, злотистая; ку тому, серебро мое, которое у мене позычилъ его милость панъ Миколай Кишка, дворенинъ его королевской милости, на листъ, опись свой, то есть: мѣдница зъ наливкою серебряная, мѣстцами злотистая, лихтаровъ серебряныхъ два, чара великая серебряная, коновъ сребраная у полтора кгарца, мѣстцами злотистая;—ино такъ тое сребро, которое теперь при мнѣ есть, яко и тое у пана Кишки, за описомъ его, кгда спавши сыномъ моимъ, кровнымъ моимъ—кнежнѣ Зофїи Якубовой Скиндеровой и кнежнѣ Маринѣ Юндзиловой, имъ всимъ чотыромъ даю, дарую—и межи себе по животѣ моемъ роздѣлити мають. Штомъ тежъ, первѣй сего, записаломъ тымъ дочкомъ моимъ—кнежнѣ Зофїи и кнежнѣ Маринѣ по шестисотъ копъ грошей Литовскихъ на имѣнью моемъ Старомъ Дворѣ Олексичахъ, тогды, если бы за живота моего, тое сыны не заплатили, по животѣ моемъ, тое сынове мои, водлугъ тыхъ листовъ моихъ, имъ—дочкамъ моимъ на то даныхъ, заплатити и досыть учинити повин-

ни будутъ. Надъ то еще показуючи, я тымъ дочкамъ моимъ—кнежнѣ Зофїи, пани Скиндеровое, кнежнѣ Маринѣ, пани Юндиловой и дальшую милость мою родительскую на имѣнью моемъ, черезъ мене въ сихъ частѣхъ набытомъ, вѣчностью купномъ, названомъ Черневъ, лежакомъ въ повѣтѣ Берестейскомъ, записую имъ—дочкамъ моимъ—кнежнѣ Зофїи и кнежнѣ Маринѣ другую суму пенезей, также по шестисотъ копахъ грошей Литовскихъ; которую суму пенезей по животѣ моемъ тымъ дочкамъ моимъ милымъ сынове мои—князь Григорій и князь Андрей Масальскіе съ того имѣнья моего Черневъ, ни яко трудности не задаючи, отдать и заплатить повинни будутъ. А самое тое имѣнье мое Черневъ, куплю мою, и вси принадлежности его тымъ сыномъ моимъ, князю Григорью и князю Андрею Масальскимъ, также и дворъ мой въ мѣстѣ Городнѣ, пляцы и мѣщане мои даю, дарую и вѣчне имъ и потомкомъ ихъ въвольный шафунокъ ихъ симъ тымъ тестаментомъ моимъ записую и всякіе маестности мои рухомыя, гроши готовые и на долгахъ мнѣ винные, шаты, цынъ, мѣдь, коберцы, обитья, рынштунки военные и все охендоство, кромъ того, што кому зъ слугъ моихъ и чeledи моей отъ мене на реестрѣ моемъ назначено будетъ, а все хто колвекъ

по мнѣ зостанеть и маетностью ру-
хомою меновано быть можетъ, ко-
ни, стада быдла тымъ сыномъ мо-
имъ, такъ яко и въ першомъ ли-
стѣ моемъ описано есть, и симъ
тестаментомъ моимъ даю, дарую
и вѣчне записую. Къ тому, збожя
всякіе въ тыхъ маетностяхъ мо-
ихъ Олексичахъ, Старомъ Дворѣ,
Берестовицы и Черняхъ, въ гум-
нахъ, въ стыртахъ зложное, такъ
же омолоченное, тымъ сыномъ мо-
имъ двомъ по животѣ моемъ въ
ровныя части записую. А товары
мои лѣсные: цамры, клепки и смо-
ла, которые ижъ для малое воды
въ року прошломъ тисеча шесть-
сотъ шеснадцатомъ до Кгданска
не дошли и въ дорогѣ на рѣчцѣ
Нарви еще застали, на которые то
коштъ великій поднялъ и вжемъ
взялъ на тые товары въ купца
Кгданского задатку двѣстѣ золо-
тыхъ червоныхъ, также и тые то-
вары въ пуци моей Наравцѣ, ко-
торые и теперь до берегу для спу-
сканья вывоживаютъ, если перед-
томъ, нимъ тые товары мои до
Кгданска спроважоны будутъ, на
мене Панъ Богъ смерть допустить
рачилъ, ино сынове мои съ пол-
нымъ коштомъ своимъ, до Кгдан-
ска спровадивши, межн себе роз-
дѣлить мають. А слуга мой Петръ
Булевскій, который тые товары
до Кгданска провадить съ тыхъ
грошей, на то до него даныхъ, и

зълеггуминъ вшелякихъ шафарства
своего личбу тымъ сыномъ моимъ
учинити, и съ першихъ рещтъ,
при немъ зосталыхъ, тымъ сыномъ
моимъ усправедливити и выплати-
ти будетъ повиненъ. Также и слу-
га мой, вранникъ Черневскій, Фе-
доръ Бурець, ижъ при немъ зо-
стало за соль, въ Балновѣ прода-
ную, кошъ сто и шестьдесятъ и
пять, сыномъ моимъ по животѣ мо-
емъ выплатить будетъ повиненъ.
А што се дотычетъ слуги моего Па-
вла Плясковицкого, который мнѣ
зъ молодыхъ лѣтъ своихъ отъ трид-
цати годъ служить, которому зъ
ласки моее даломъ до живота его
и жонѣ его фольварокъ отъ имѣнья
моего Берестовицы, Ззанковщизне
названный, Ярославовскій, на кото-
ромъ и суму грошей ему записа-
ломъ и право съ признаньемъ ура-
довымъ даломъ; ему тотъ фольва-
рокъ и тое право и до живота ихъ
и симъ тестаментомъ моимъ змо-
цняю и во всемъ при моцы захо-
вую. Надъ тои особно, маючи взглядъ
на службы тогожъ Павла Пляско-
вицкого и нагорожаючи ему служ-
бы его зъласки моее записую сум-
му пенезей сто золотыхъ поль-
скихъ, которую по животѣ моемъ сы-
нове мои— князь Григорый и князь
Андрей Масальскіе заплатитъ по-
винни будутъ. А ижъ и слугъ и че-
лядь мою, тымъ всимъ водлугъ ре-
естру моего, при семъ тестаментѣ

моемъ zostавленомъ, по погребѣ тѣла моего, сынове мои расправи-ти и поплатити повинни будутъ. А челядь мою дворную, которые уставичне у дворѣ моемъ мнѣ служатъ, тыхъ всихъ симъ тестаментомъ моимъ вызволяю и вольныхъ чиню, гдыжъ вси тые за платы мнѣ служить, и сынове мои въ неволю ихъ примушати не мають, и вольно имъ кому хотя служить. Который сесь testamentъ мой добровольный, зъ добрымъ уваженьемъ моимъ справленый, zostавую при дочцѣ моей княжнѣ Зофїи, пани Скиндеровой, печатью моею запечатовавши и рукою моею власною подписавши. До которого сего testamentу моего, будучи того добрѣ вѣдоми и за устною прозьбою моею, печати свое приложить и руки подписать рачили ихъ милость панове приятели мои: его милость панъ Андрей Пекарскій, панъ Иванъ Брозовскій и панъ Янъ Жукъ Здитовецкій. Писанъ у Черняхъ. Лѣта отъ Нароженя Сына Божого тысяча шестьсотъ семнадцатого, мѣсяца Генвара двадцать сего дня. У

того testamentу печати притисненыхъ чотыры, а подписи рукъ суть подписаны тыми словы: Оедоръ Масальскій, маршалокъ его королевской милости, рукою власною; Andrzej Piekarskij, ozewiscie prozozony pieczętarz, podpisał u zapieczętował; Iwan Brzozowski reka swa; ozewiscie prozozony pieczętarz, Jan Żuk Zdzietowieckij reka własna. Который то testamentъ зо всею речью, въ немъ помененою, за потребаньемъ его пана Павла Плясковицкого до книгъ кгородскихъ Городенскихъ есть уписанъ; а по уписанью и сесь выписъ подъ нашими печатями ей милости кнежнѣ Зофїи Масальское пани Скиндеровой есть выданъ. Писанъ у Городнѣ. У того выпису кгородского Городенского печати притиснены двѣ и подписи рукъ тыми словы: Янъ Кампо, подстаростій; Криштофъ Толочко, судья; Филонъ Козловицкій, писаръ. Который же то выписъ кгородскій Городенскій черезъ его милость пана Питра перенесеный и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

17.—Опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по жалобамъ православныхъ Черевачицкихъ священниковъ на притѣсненія, дѣлаемыя имъ Кобринскимъ подстаростимъ, съ освобожденіемъ ихъ отъ свѣтскаго суда.

- Изъ актовой книги за 1619 годъ, листъ 53.

Лѣта Божого Нароженья тисе-
ча шестьсотъ девятнадцатого, мѣ-
сеца Мая двадцать девятого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ,
о Светой Троицы, святѣ Римскомъ,
приналыхъ и судовне отправова-
ныхъ, передъ нами врадниками су-
довыми земскими воеводства Бе-
рестейского, Прецлавомъ Горбов-
скимъ, судьею, Иваномъ Патеемъ,
подсудкомъ, и Андреемъ Пекар-
скимъ, писаромъ, постановившисе
очевисто у суду отецъ Θεодосей,
игуменъ и протопопа Берестейскій,
посполу съ священниками Черевачи-
цкими: отцемъ Мартиномъ Семе-
новичемъ а отцемъ Леонтиемъ Еси-
фовичомъ, покладали и ку акти-
кованью до книгъ подали листъ
ихъ милости пановъ ревизоровъ,
отъ ес королевое милости до ста-
роства Кобринского zesланныхъ, за
печатями и съ подписами рукъ ихъ
милости власныхъ, даный имъ же
священникомъ Черевачицкимъ, на
речь меновите въ немъ описаную,
о который просилъ, абы принять
и до книгъ судовыхъ земскихъ Бе-
рестейскихъ былъ уписанъ. Въ

чомъ, мы, врадъ, видечи рѣчь бы-
ти слушную, оное есмо принели и
до книгъ уписать велѣли, который
уписуючи письмомъ польскимъ и
въ словѣ до слова такъ се въ собѣ
маеть: Jan Isakowski Dolmat na
Wołkołacie, podkomorzy Oszmian-
skij, pisarz skarbowy wielkiego xiez-
stwa Litewskiego, Oniskij i Wirszup-
skij dzierzawca, Jakób Sosnowsky,
sługa króla Jegomosci, rewizorowie
wszyscy krolowej mosci, paniej na-
szej miłosciwej, dla zastępowania
wszelakich prowentow, także per-
kwizicyj i skarg poddanych i osą-
dzenia ich do starostwa Kobryńskie-
go zesłani, oznajmujemy: iż będąc
nam w folwarku krolowej jejmość
Kobryńskim w Czerewaczyczach,
uskarżali się przed nami popi, przy
cerkwi Czerewaczyckiej mieszkają-
cy, na jegomość pana Wojciecha
Umiastowskiego, podstaroscięgo Ko-
bryńskiego, że im niemałe krzywdy
i uciążenia czyni, żadnej zwierzch-
ności nad nimi nie mając, onych nie-
winnie grabi, także grabieże swoje
u niego drogo okupować muszą, do
turmy, gdzie złoczyńce sadzani by-

wają, onych sadza, liste przyżyzne na nich, aby do niego oddawali nad powinność, wyciąga; piwa i gorzałki na ich własną potrzebę, a nie na szynk, w domach ich miewać zabrania; płoty przeciwko dwora Czerewaczyckiego, od stodoły ku Muchawcowi, którego oni nigdy nie grodzili, grodzie przymusza, pod władzą i do sądu swego ich poniewala, do puszcze po drwa leżące, choć oni także chcą dac za wjazd do lasa, jako i poddane onych, puszczać nie każe, i o inne krzywdy nie mało, które się im dzieją, przed nami skarżony. Na co pan podstarości powiedział: dla tego, że pobor z nich wybiera się przy pobore Kobrynskim, do poborce oddaje; do turmy abym ich rozkazał kazać sadzać, niepamiętam i do sądow aby ich sadzać i grabić miał, negował; piwa w domach na ich potrzebe, byle nie szynkowano, mieć nie bronie. Jedno, aby gorzałki nie palili dla przeszkody arendarzowi Czerewaczyckiemu, to postrzegam. Że s przyczyny grodzienia płotu, i stąd iest wypust spólny karczmarzowi s popami; tedy słusnie, aby się i popi do tego przykładali, żeby sobie wygon grodzili. My tedy, bacząc to, iz ci popi Czerewaczowscy mają swoich starszych, będąc pod władzą Władki Włodzimirskiego, będąc z nami w unij, onemu posłuszenstwo czynią i do sądow jego i przełożonych na to od niego,

jako osoby duchowne, a nie do sądu pana podstarosciego należą, s przysądu i posłuszenstwa pana podstarosciego onych wyjmujemy, a pod władzę i przysąd ojca Władki Włodzimierskiego, jako starszego ich, onych przyłączamy i zostawujemy. Z strony wybierania i wyciągania sie-repszczyzn, iż sie to z kwitu poborowego okazało, że pan podstaroscij s tych popow Czerewaczyckich żadnego poboru do poborce nie oddaje, ale, z nich ten pobor wybierając, sobie przywłaszcza; s tych miar tych popow od dawanych poborow do pana podstarosciego wyzwalamy, i to, co teraz niesłusnie na nich wziął, oddać i wrócić im nakazujemy. A w przyszły czas, aby na nich poborow pan podstaroscij nie wyciągał, onych wyzwalamy. Piwo na ich własną potrzebę, a nie na szynk, w domach ich robić i dla domowej swej potrzeby chować wolność im dajemy. Do puszcze, po drwa suche leżące, zarowno s poddanemi jezdzić i od tego także na rok dochod, jaki poddani dają, aby i oni do skarbu krolowej jej mości za wjazd do lasa płacili, tym popom pozwalami. Stro-ny grodzby wypustu, jako chłopci przed nami przyznali, że ci popi nie tylko od kołowrota do rzeki Muchawca zdawna grodzili, aby nie więcej, jedno tak wiele i teraz grodzili, uznawamy. I na to im dajemy to nasze pismo pod naszemi pieczęćmi i

s podpisami rąk naszych. Data w Czerwaczyczach, roku tysiąc szesceset osmnastego, miesiąca Jula szesnastego dnia. У того листу ревизорского при печатехъ подпись рукъ тымъ словы: Jan Szwykowski, pod-

komorzy Oszmianski, Jakub Sosnowski. Который же то листъ, очевидно на врадѣ покладаный, и до книгъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1619 г.

18.—Жалоба православнаго священника Захаріи Лаврентьевича на Райну Кореневскую съ сыновьями о непризнаніи выданной ими дарственной записи на церковь Св. Архангела Михаила.

Изъ актовой книги за 1619 годъ. Листъ 751.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятнадцатого, мѣсяца Іюня 27 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, Предцлавомъ Горбовскимъ, судьбою, а Яномъ Патеємъ, подсудкомъ, и Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, ставши очевидно у суду въ Бозѣ велебный отецъ Захарей Лаврентеевичъ, священникъ Степанковскій и Гриневскій церкви соборъ Светого Михаила Архангела, оповѣданье свое на письмѣ ку записанью до книгъ вrado-

выхъ земскихъ Берестейскихъ подалъ въ тые слова: милостивые панове, судовые земскіе Берестейскіе! Я убогій чоловѣкъ а слуга и богомолецъ, въ лѣтѣхъ, Захарей Лаврентьевичъ, священникъ Степанковскій и Гриневскій церкви соборъ Светого Михаила Архангела, оповѣдаюсе вашей милости, моимъ милостивымъ паномъ, на ей милость пани Райну Карпевну Миколаевую Кореневскую и на сыновъ ее милости, пана Юрья а пана Андрея и пана Яна Миколаевичовъ Кореневскихъ о томъ, ижъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ девятнадцатомъ, давши мнѣ ихъ милость листъ, добровольный записъ свой,

на признанье листу, фундушу своего на церковь Степанковскую въ имѣнью ихъ милости Кореневѣ, лежачомъ у воеводствѣ Берестейскомъ, который листъ, добровольный, фундушъ свой, мѣли ми ихъ милость дати, справивши водле права посполитого, подѣ певными вартунками и подѣ печатями и съ подписами рукъ ихъ милости, также подѣ печатями стороны шляхты и съ подписами рукъ ихъ на пултори волоки земли кгрунту на тотъ домъ Божій наданую, то есть, меновите въ томъ же селѣ Степанкахъ пулволоки, а на волоку земли въ селѣ Волцѣ, до тоежъ малности Кореневское належачое. Который тотъ листъ добровольный, запись свой, мѣли ми ихъ милость вси згодне признати, ставшій на врадѣ кгородскомъ его королевское милости, передѣ судомъ земскимъ

воеводства Берестейского, у Берестью, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ деветнадцатомъ. Уступивши въ роки четвертого дня, чого я черезъ тотъ увесь день, въ листѣ ихъ милостей помененый, будучи пиленъ того признанья, жадное особы зѣ ихъ милости не моглемъ дождати до того признанья. Не маючи жадное вѣдомости одѣ ихъ милости, въ чомъ я, поносечи одѣ ихъ милости кривду и шкоду немалую, прошу, абы тое оповѣданье мое до книгъ врадovýchъ было принято и записано. Писанъ у Берестьи. Року тисеча шестьсотъ деведнадцатого, мѣсеца Юня пятого дня. Котороежъ то оповѣданье помененое до книгъ врадovýchъ земскихъ Берестейскихъ есть записано. Писанъ у Берестью.

 1624 г.

19.—Фундушова записъ полуволоки земли на церковь св. Иоанна Богослова въ Рѣчицахъ.

Изъ актовъ книги за 1624 годъ, лист. 125.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать четвертого, мѣсеца Юня осмого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ, о Святой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и су-

довне у Бересты отпированныхъ, передъ нами врадниками судовыми земскими, воеводства Берестейского, Прецлавомъ Горбовскимъ, судьей, и Яномъ Патеємъ, подсудкомъ, Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду, урожоный панъ Стефанъ Науцевичъ покладаль и ку актикованью подалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ за печатями вядовыми и съ подписомъ руки писарское уписанья въ немъ фундушю, даного отъ ихъ милости пана Дмитра и Даниеля Балабановъ отцу Василю Никоничу, священнику Рѣчицкому, на речъ меновите въ немъ описаную и доложоную, си жедалъ, абы тымъ перенесенемъ его тотъ выписъ принять и до книгъ нижнихъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ былъ. Который выписъ, мы вядъ приневши и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать четвертого, мѣсеца Мая четвертого дня. Въ рочки судовые кгородскіе Берестейскіе передъ нами Теодоромъ Букрабою, подстаростимъ, Лавриномъ Оедюшкомъ, судьей, и Миколаемъ Пришихотскимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгородскими Берестейски-

ми, постановившисе очевисто у суду, ихъ милость панъ Дмитръ и панъ Даниель Балабанове покладали и очевисто признали фундушъ за печатями и съ подписомъ рукъ своихъ, такъ тежъ за печатями и съ подписомъ рукъ ихъ милостей пановъ пріятель своихъ, особъ нижеменованныхъ, даный и належачій отъ ихъ милости отцу Василю Никоничу, священнику Рѣчицкому, на речъ, меновите въ немъ описаную и доложоную, и жедали ихъ милость, абы былъ принять и до книгъ уписанъ. Мы вядъ, чинечи прозьбѣ ихъ милости досыть, оный листъ, фундушъ, принявши, до книгъ уписать велѣли, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: На честь и на хвалу Господу Богу Всемогущому, въ Светой Троицы Единому на вѣки вѣчные. Аминь. Я Дмитръ и я Даниель Балабанове, земляне господарскіе воеводства Берестейского и повѣту Луцкого, згодне и одностайно чинимъ явно и визнаваемъ сами на себѣ то симъ нашимъ вѣчистое фундаціи добровольнымъ листомъ записомъ, ижъ мы, маючи во имѣнью нашомъ Рѣчицкомъ, у воедествѣ Берестейскомъ лежакомъ, которую есмо на вѣчность продали его милости пану Петру Потееви и паней малжонцѣ его милости за певную сум-

му пенезей, яко то все на листѣ нашомъ продажномъ ширей есть описано и доложено, тогда мы Балабанове съ тое маетности наше Рѣчицкое вынявши и вылучивши и съ тое продажи наше до mocy влады шафунку и посесыи своей zostавили есмо полволоки земли пустое, въ сѣлѣ Седружу лежачое, названую Савостиковскую, тогда тую то полволоки земле всю огуломъ вѣдомомъ фундуемъ, даемъ и одписуемъ, и симъ вѣчистое фундаціи наше добровольнымъ листомъ записомъ нашимъ записуемъ и надаемъ на домъ Божій до церкви Рѣчицкое, заложенья Светого Іоана Богослова, въ которой есмо частѣхъ нашу дѣдичную мѣли, такъ въ кгрунтахъ садибныхъ церковныхъ, яко и въ бранью на часть нашу торговую на ярмаркахъ, при той церквѣ Божой будущихъ, тогда то все огуломъ и зъ вѣдомомъ zostавуемъ при томъ дому Божимъ вѣчными часы; чо-го всего мы ся сами вѣчне зрекаемъ и то все, яко се вышей поменило, одъ себе самыхъ и потомковъ, близкихъ кривныхъ и повинныхъ нашихъ отдаляемъ, же вже по датѣ сего листу запису вѣчистое фундаціи наше тое полволоки земли, такъ тежъ и до зъ вѣчное части фундованое церковное садибы и до торгового, который на часть нашу приходило,

тогда никто жадного права mocy, влады и посесыи мѣти не маеть и мочи не будетъ; але того всего слуги Божіе тамошныи, теперешній священникъ Речицкій и каждый наступца по немъ, того всего заживати, владати и тымъ, яко добрами церковными, особы духовные шафовати, а за насъ и за всихъ продковъ, а за насъ и за потомковъ нашихъ, стоечи у престола Божого Господа Бога, просити мають и повинни будутъ. А хтобы то хотѣлъ отъ тое церкви Божое оддалити и въ то ся якимъ кольвекъ правомъ вступовати а тымъ духовнымъ особамъ, слугамъ Божимъ, церкви Рѣчицкое якуюжъ кольвекъ кривду въ уживанью того кгрунту, яко и въ выбиранью торгового ярмаркового, перешкоду чинити и то все отъ того дому Божого отнимати и отдаляти, таковой каждый абы былъ правомъ духовнымъ одъ старшихъ релии наше Кгрецкое, благочестія Греческого проклятый, абы былъ вѣчными часы. Аделяци тымъ особамъ духовнымъ, священникомъ Рѣчицкимъ, въ то все и каждымъ таковымъ въ особѣ нашей правомъ чинити у каждого суду и права, зверхности и вриду земского и кгородского Берестейскихъ и суду головного трибунального великого князства Литовского зъ вольнымъ позваньемъ на рокъ за-

витый подъ зарукою тисечи золотыхъ польскихъ и подъ нагорженемъ шкодъ, накладовъ на голое реченье слова за симъ листомъ фундушомъ акторовъ священниковъ Рѣчицкихъ, кромъ всякого доводу и присеги тѣлесное; а и по заплаченю зарукъ, шкодъ, предъ се то все, што на тотъ домъ Божій фундовано и надано, при томъ домѣ Божомъ и прислугахъ Божіихъ, священникахъ Речицкихъ, zostавовати маеть вѣчными часы. И на то есми дали теперешнему священникови Рѣчицкому отцу Василию Никоновичу сесь нашъ вѣчистое фундаціи добровольный листъ, запись подъ печатями и съ подписы рукъ нашихъ властныхъ, до которого за очевистою а устною прозьбою нашою ихъ милость панове а приятеле наши, его милость панъ Лавринъ Федюшко, судья кгородскій Берестейскій, а его милость панъ Петръ Потей и его милость панъ Янъ Черневскій, печати свои приложивши и руками се своими подписати рачили. Писанъ у Берестью. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двад-

цать четвертого, мѣсеца Апрѣля шостого дня. У того фундушю при печатехъ подписъ рукъ тыми словами: *Dmitr Bałaban ręką swą. Daniel Bałaban ręką swą. Ławryn Fediuszko, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą. Piotr Pocięy, mр. Jakub Zdzitowiecki ręką swą. Jan Czernowski ręką swą.* Который же то фундушъ, очевисто у суду признаный, и до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатями нашими врядовыми и съ подписомъ руки писарское священнику Рѣчицкому отцу Василию Никоновичу есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису кгородского печатей притисненыхъ двѣ а подписъ рукъ тыми словами: *Teodor Bukaba, podstarosci Brzeski, ręką swą. Лаврынъ Федюшко, судья кгородскій Берестейскій, рукою власною. Миколай Пришихотскій, писаръ.* Который же то выписъ, зъ кгороду до земства перенесеный, и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ. Писанъ у Берестью.

20.—Фундушова запись Василя Пришихотскаго на церковь Рождества Пресвятой Богородицы въ Пришихостяхъ, которую онъ пожертвовалъ 3 уволови земли и всѣ необходимыя церковныя и богослуженныя принадлежности.

Изъ актовъ книги за 1628—1629 годы, листъ 87.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать осмого, мѣсеца Юня двадцать шостого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами зъ Ельна Еленскимъ, судьей, зъ Марциномъ Брозовскимъ, подсудкомъ, згодне на сии роки обратнымъ, и Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, врадниками земскими Берестейскими, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Василей Пришихотскій призналъ листъ, добровольный запись свой, водлугъ права справлений, фундушъ на церковь Пришихотскую, о который жедалъ насъ суду, абы былъ принятъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы судъ, оного принявши, до книгъ уписать велѣли, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Я Василей Пришихотскій, земенинъ господарскій, воеводства Берестейского, сознаваю то тымъ моимъ добровольнымъ листомъ запи-

сомъ фундушомъ, ижъ за волею и преизреньемъ Пана Бога Всемогущого збудовалемъ церковь новую во имѣнью моему отчизномъ, у Пришихостѣхъ, у воеводства Берестейскомъ лежачомъ, заложенья Рождества Пресветое Пречистое Богородицы, давши до тое церкви вшелякіе книги, до церкви належачіе, и Евангеліе и зо всіми аппаратами двоима, съ келихами двема, што все на особливомъ реестрѣ моему при той церкви моей помененой есть. До того надаю и вѣчными часы дарую и фундую на тую жъ церковь вышепоменную на выхованье священникови и дякови, при той церкви новой моеи будучомъ, кгрунту волокъ три, то есть, на поца и дяка волокъ полторы, а на подданныхъ трехъ полторы, съ подданными тремя. А то есть кгрунтъ на вровичахъ певныхъ, помененыхъ: на першимъ мѣстцу на приселенью на Майковщизнѣ моркговъ шесть, на вровичахъ у Ходлинѣ моркговъ петнадцать, на которомъ кгрунтъ и под-

данный сѣдять, на име Иванъ; на третьемъ мѣстцу полволоки земли, на которомъ полволоку два подданныхъ сѣдять въ селѣ Пришихостѣхъ, Степанъ Левутихъ зѣ мельникомъ; на четвертомъ мѣстцу и врочищу, на двухъ мѣстцахъ у Воронева рѣзы два, у каждомъ рѣзу поля съ проробками лѣсу, бору по моркговъ петнадцать; на пятомъ мѣстцу рѣзъ поля на врочищу, Великомъ Лѣсѣ, въ которомъ рѣзѣ моркговъ петнадцать, всего кгрунту волокъ три, отдаляючи я самъ одъ себе, малжонки моее, сыновъ моихъ и одъ иныхъ всихъ кривныхъ и повинныхъ моихъ вѣчными часы, ни въ чемъ и въ наменное речи перешкоды не чинечи. А гдѣ бы сынове мои, который кольвекъ зѣ нихъ, Миколай, Янъ и Северинъ, въ томъ наданью моемъ якую кольвекъ перешкоду чинили, тогда, еслибы при животѣ моемъ якую перешкоду чинити мѣли, теда я то повиненъ самъ свободно и вольно чинити своимъ власнымъ накладомъ; а естли бы тежъ и по животѣ моемъ въ тое наданье мое,

водлугъ того фундушю, уступоваться мѣли, тогда о таковое укрывженье, позываю ихъ на страшный судъ, передъ Пана Бога Всемогущого, Збавителя моего, и тамъ се о таковое укрывженье на страшномъ Судѣ зѣ нимъ росправовать буду. А церковь и фундушъ менованымъ съ тымъ наданьемъ моимъ подаю подъ моцъ и владзу, которая выходитъ не маеть съ послушенства вѣры старожитное хрестіянское патріарховъ Ерозолимскихъ и Константинопольскихъ. Писанъ у Пришихостѣхъ. Року тисеча шестьсотъ двадцать осмого, мѣсеца Іюня, дня дванадцатого. У того фундушю при печатехъ подписы рукъ тыми словы: Василей Пришихотскій рукою власною подписалъ. Proszony pieczętarz Jan Buchowiecki. Pieczętarz Nikołaj Przychocki, pisarz grodzki Brześcki, ręką swą. Pieczętarz Fedor Worotyński ręką swą. Который же то фундушъ, очевисто у суду признаный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ.

21.—Фундушова запись Іосифа Веніамина Ручаго, Митрополита Кіевскаго и Галицкаго и Брестскаго, и земскаго судьи Гавріила Еленскаго на основаніе монастыря Св. Троицы въ г. Брестѣ.

Изъ актовой книги за 1631—1632 годы, стр. 873—876.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ тридцать первого, мѣсеца Октебрия шестнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отпрованыхъ, передъ нами, Криштофомъ Кричевскимъ, на мѣсцу его милости пана Кгабриеля Еленскаго, судьи земскаго Берестейскаго, на тотъ часъ будучи засажонымъ, а Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, и Константымъ Шуйскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейскаго, постановившисе очевисто у суду ихъ милость въ Бозѣ велебный его милость отецъ Юзефъ Веляминъ Ручкій, митрополитъ Кіевскій и Галицкій и всея Руси, и его милость панъ Кгабриель зъ Ельна Еленскій, судья земскій Берестейскій, покладали и намъ урадови ку активанью до книгъ подали фундушъ, на паркгаминѣ писанный, съ печатями и съ подписами рукъ своихъ властныхъ, также печатями и подписами рукъ ихъ милостей пановъ, пріятель своихъ,

данный и належачій отъ ихъ милости на вѣчистую фундацію монастыря въ мѣстѣ Берестейскомъ законниковъ Светого Василия згромаженья Виленскаго Светое Троицы, яко нижей въ томъ фундушѣ сама речь есть описана и доложена, — о который насъ суду жадать ихъ милость рачили, абы принятъ и до книгъ уписанъ былъ. Мы судъ, оногѣ фундушѣ печати и подписи рукъ огледавши и читаного добре выслухавши, а видечи речь бытъ слушную, принявши его, до книгъ уписать велѣли; который уписуючи и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Отца и Сына и Светого Духа, Светое Живоначальное и Нераздѣлимое Троицы. Я, Іосифъ Веляминъ Ручкій, митрополита Кіевскій, Галицкій и всея Руси, а я Кгабриель зъ Ельна Еленскій, судья земскій Берестейскій, видечи мы, же для помноженья хвалы Божое въ релии Греческой, съ светымъ костеломъ Римскимъ зъедночное, потребный есть монастырь иноковъ, въ законѣ Светого Василия порадне живуцій згромаженья

Виленского Светое и Живоначалное Троицы, для того же инокове того згромаженья въ побожности и въ житію законномъ, также и въ наукахъ вызволенныхъ начинъ избирають и другихъ, межи которыми мешкають, до тогожъ вправують, — наладилисьмо се зъ собою и оферовалисьмо то Господу Богу, жебысьмо монастырь, водлугъ худого приможенья нашего, въ мѣстѣ Берестейскомъ сооружили. Што приводечи до skutку, воззвалисьмо до тое sprawy въ Бозѣ велебного его милости отца Сафаила Коптя, епископа Галицкого и сослужителя митрополіи Кіевское, яко протоархимандрита закону Светого Василія, и, зложивши сумму три тисечи золотыхъ, дали есмо до рукъ его милости съ тымъ обовязкомъ, жебы за тые гроши заразъ, усмотривши гдѣ способное мѣсце въ мѣстѣ Берестейскомъ, пляць купилъ и потомъ на немъ церковь и монастырокъ, якій едно можетъ быть, на тотъ часъ збудовалъ; ажебы заразъ, принамней, иноковъ два тамъ мѣшкало, которые бы се способили на матерію, цеглу, вапно и дерево до выставенья порадного церкви и монастыря, — хотечи и напотомъ въ томъ светобливомъ дѣлѣ инокомъ, тамъ мѣшкающимъ, помоглыми быти и другихъ до тогожъ, кого бысьмо могли приводить. Чого се его милость, помененый епи-

скопъ Галицкій, поднялъ и тую сумму грошей отъ насъ до рукъ своихъ взялъ. То еднакъ варуемъ на тыхъ, которые въ томъ монастырю жити будутъ инокове, абы за насъ, яко за ктиторовъ того мѣсца, во ектеніяхъ звѣялыхъ, Пана Бога просили и за наступниковъ нашихъ, то есть, митрополитовъ Кіевскихъ, въ едности съ светымъ костеломъ Римскимъ будущихъ; также за малжонку мою и потомковъ моихъ, мене Къабріеля Еленского, а меновите, жебы за души предковъ моихъ каждую субботу службу Божую отправовали, а въ недѣлю за доброе здорвье насъ, живыхъ, малжонку мою и по насъ будущихъ потомковъ моихъ. Што выполнити вѣчными часы именемъ всего закону Светого Великого Василія згромаженья Виленского Светое и Живоначалное Троицы его милость отецъ епископъ, яко протоархимандрита, приобѣцати и всихъ въ томъ монастырѣ Берестейскомъ напотомъ будущихъ обовязати рачилъ. И на то дали есмо сесь нашъ вѣкуистый фундушъ подъ печатьми нашими и подписомъ рукъ нашихъ. До которого просили есмо о приложенѣ печатей и подписъ рукъ ихъ милостей пановъ, пріятелей нашихъ: его милости пана Яна Шуйского, хоружого Берестейского, а его милости пана Теодора Станислава Букрабы, подсудка

Берестейского и его милости пана Константо Шуйского, писара земского Берестейского. Што ихъ милость, на просьбу нашу учинивши, при печатехъ своихъ руки свое подписати рачили. Писанъ у Берестью. Мѣсеца Октебра шестого дня, року тисеча шестьсотъ тридцать первого. У того фундушу вѣчистого, при печатехъ, подпись рукъ тыми словы: Юсифъ Веля-

минъ Рудкій, митрополита, рукою власною; Gabriel Elensky, sędzia zemsky Brzesky, ręka swą; Jan Szuy-sky, chorąży woiewodstwa Brzeskiego, m. pr. Teodor Stanisław Bukraba, podsędek Brzesky, ręka swą. Который же тотъ фундушъ, ку актигованью поданый, и до книгъ нижнѣшнихъ земскихъ воеводства Берестейского есть уписанъ.

1632 г.

22.—Позывъ въ суду разныхъ православныхъ лицъ по дѣлу униатскаго протопопа Рогозницкаго и всей Брестской униатской капитулы.

Изъ актовой книги за 1632—1633 года, № 25, листъ 163.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября двадцать четвертого дня.

Передъ нами депутатами ку отпрованью судовъ каптуровыхъ, по зойстю съ сего свѣта светобливое памяти короля его милости Жикгимонта третего, пана нащого, на соймику конвокаци Варшавской реляційнымъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ згодне обраными, постановившисе енераль вое-

водства Берестейского Вавринець Кореневскій очевисто созналъ реляцію свою и ку записанью до книгъ каптуровыхъ съ печатью и подписомъ руки своее и подъ печатьми стороны шляхты подалъ въ тые слова: я Вавринець Кореневскій, енераль воеводства Берестейского, сознаваю сею реляцією моею року теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября двадцать третего дня, по новому, маючи при собѣ двохъ шляхтичовъ, пана Миколая Бер-

надского а пана Каспра Вербовско-го, съ тоєю стороною шляхтою позвы, судови каптуровому належа-чые, тутъ въ мѣстѣ Берестейскомъ, за Мухавцомъ, въ дому и дворѣ пану Жикгимонтови Пальневско-му, землянину воеводства Берестей-ского, очевисто въ руки подалъ; а потомъ, тогожь дня въ року мѣсе-ца вышъ менованого, въ томъ же мѣстѣ подъ юрисдиціею розною мѣшкаючихъ, очевисто въ руки тамже позвы каптуровые пода-валъ, а меновите: подданнымъ вель-можного его милости пана воеводы Бѣльского Андрею Даниловичу, войтови, Артему Пашковичу, Бог-данови Закипи, Матѳею Хадраеви-чу, Василью Клицевичу, подъ про-бствомъ костела Фарского мѣш-каючому, и Остапкови Троцевичу, Петрови и Иванови и Григорію Филиповичомъ, подданнымъ велеб-ного въ Бозѣ его милости ксендза Ахацнуша зъ Кгрохова Кгрохов-ского, бискупа Луцкого и Бере-стейского, Ивану и Демьяну Бу-кревичомъ, мѣщаномъ Берестей-скимъ, въ довоженю справедливо-сти собѣ въ отцѣ превелебномъ его милости отца Іосифа Велями-на Рутского, архієпископа метро-политы Кіевского и Галицкого и

всєя Россіи, администратора епи-скопией Володимерской и Бере-стейской, также въ жалобѣ его ми-лости отца Петра Рокгозницкого, протопопы Берестейского, а при немъ и всихъ священниковъ капи-тулы Берестейское и отца Даниѣ-ля черца, монастыра новозаложе-ного отъ Светого Петра и Павла закону Светого Василя Великого, о речъ меновите въ позвахъ тыхъ описаную и доложоную, въ жалобѣ ихъ милостей менованыхъ особъ, за которыми то позвы всимъ ме-нованнымъ особамъ—пану Жикги-монту Пальневскому, а при нимъ и всимъ мѣщаномъ Берестейскимъ, складаю рокъ черезъ сію реляцію мою ку праву становити рокомъ завитымъ передъ ихъ милостями судомъ каптуровымъ въ замку Бе-рестейскомъ въ року нинѣшнемъ тисеча шестьсотъ тридцать вто-ромъ, мѣсеца Ноября первого дня. И на то даю сію реляцію мою ку записаню до книгъ каптуровыхъ съ печатью и подписомъ руки моея власное и подъ печатьми сто-роны шляхты на тотъ часъ при миѣ будущой. Писанъ року, мѣсе-ца и дня вышъ менованого. Ко-торая жъ то реляція его до книгъ есть записана.

23.—Жалоба униатскаго протопопа Рогозницкаго и священниковъ Берестской капитулы о забраніи православными церкви Св. Симеона въ Берестѣ, за рѣкою Мухавцомъ.

Изъ актовъ книги за 1632—1633 годы, лист. 151—154.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября шестнадцатаго дня.

Передъ нами депутатами ку отпращиванью судовъ каптуровыхъ, по зойетю съ сего свѣта светобливое памяти короля его милости Жикгимонта третего, пана нашего, на сеймику по конвокаціи Варшавской реляційномъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ згодне обраными, постановившисе очевисто въ Бозѣ велебный отецъ Петръ Рогозницкій, протопопа Берестейскій, а вси священники капитулы Берестейское оповѣданье свое на письмѣ ку записанью до книгъ нинѣшнихъ каптуровыхъ подали въ тые слова: милостивые панове, депутатове каптуровые воеводства Берестейского, згодне обраные! Я Петръ Рогозницкій, протопопа Берестейскій и мы вси священники капитулы Берестейское, а при насъ отецъ Даниель чернецъ отъ Светого Петра монастыра Берестейского, закону Светого Василя, оповѣдаемо и жалосне протестуемо на

его милости пана Жикгимонта Пильнеского, землянина воеводства Берестейского, также и на подданныхъ державы ясневельможного его милости пана Рафала на Лешинѣ Лешнинского, воеводы Бѣльско-го, Андрея Даниловича, войта его милости, и на Артема Пашковича, также и на мѣщанъ Берестейскихъ: Василя Клишевича и на Остапка Троцевича и Богдана Закипу, Матея Хамрая, при томъ и на подданныхъ въ Бозѣ превелебного его милости ксендза, архиепискупа зъ Креховска Креховского, бискупа Луцкаго, на Петра, Ивана, Григорія Филиповичовъ, Ивана, Дамьяна Букравичовъ и на иншихъ бунтовниковъ и помочниковъ ихъ, ижъ они, зъ давного часу старающисе зъ великимъ и пильнымъ стараньемъ, абы тутъ въ Берестѣ, за Мухавцомъ, церковь Светого Семіона, на кгрунтѣ шляхетскомъ збудованую, могли собѣ мѣти на свое набоженство, не подъ послушенствомъ въ Бозѣ превелебного его милости отца епископа, пана пастыра нашего,—своволь-

ную, — и не могучи того доказать, ажъ оногo датного дня, съ четверга на пятницу, то есть, дня четвертого Октебра, по старому, маючи часъ, потому межи собою схатску крадь потаємную учинили, списавшисе и подъ присегою одинъ при одномъ до горла стояти и не отступовати и иныхъ крвалтомъ на тое примушати, и битьемъ имъ грозили, а другихъ и били, которымъ навезки платили, посылаючи по домахъ и выбираючи на тую складку; гдѣ, заразъ зложивши сумму немалую пенязей, купили домъ, зо всимъ споражоный, на мѣшканье снатъ, и кгрунты и огороды до него. Поѣхавши до Милецъ, до владыки схизматика, тамъ упростили, за подарками, черцовъ трехъ до Берестя, въ рыхломъ часѣ, на зневагу его милости пана пастыра нашого и насъ священниковъ тутоннихъ, ночью тутъ примкнули, подавши имъ мѣшканье и церковь Светого Симеона зъ слугою ясновельможного его милости пана воеводы Бѣльского пана Яна Балцеровича. Кгды на завтрее отпраовали въ церкви своей набоженство при многу людей, мы капитула, ни о чомъ не вѣдаючи, слышавши дзвонъ въ той церкви, и заразъ послалисьми на довѣдки, и повѣдятъ намъ, же обы черцы схизматичіе у Светого Симеона отпраовуютъ набоженство. Мы то видѣ-

чи, же се то не на добро заносить: до того обѣнта церковь Божая завше была въ послушенствѣ епископа Володимерского и Берестейского и тамъ есмо завше ажъ до тыхъ часовъ отъ килька десять лѣтъ отпраовали фалу Божую; и кгдыжъ заразъ обслалъ священниковъ, абы се зешли, хочечи се радити, што съ тымъ чинити; гдѣ есмо се нарадивши, пошлисьмо вси, узавши съ собою ихъ милости пановъ, пана Теодора Станислава Букрабу, подсудка, и его милости пана Миколая Табенского, писара кгородского Берестейского, яко судьевъ каптуровыхъ, и при ихъ милости енерала и возного, такъ тежъ и зъ рады мѣское пана Вацлава Барщевского, бурмиистра и аптекара Берестейского, пана Яроша Сороку, лавника присяглого и пана Василья Раповича, писара мѣстского, съ которыми ихъ милостями, пришедши до церкви, засталисьмо тыхъ менованыхъ черцовъ и люду посполитого, мужеского и женского полу, немало вкупѣ стоячихъ и намову якуось на бунтъ чинечи; гдѣй мы, учтиве Богу Семогущему поклонъ отдавши, безъ жадное сворки и кгромады великое, пыталисьмо: за якимъ позволеньемъ отцове тутъ, ночью добою, на тое мѣстце пріѣхалисте? Чили тежъ пѣхотомъ пришли, або тежъ въ чолнахъ водою прицпынули, и смѣли-

сте важитися въ той церкви набоженство свое отпраовати, кгда тая церковь завше была ажы до тыхъ часовъ подъ пастыремъ нашимъ? Зачимъ панъ Янъ Бальцеровичъ, до церкви пришедши, приенерали и вознымъ, повѣдалъ: же зъ розказанья его милости пана моего въ ономъ монастырѣ тыхъ черцовъ осажая и набоженство имъ именемъ его милости отпраовати кажу и самъ есть того монастыря подавцою, гдѣ и листъ автентичный съ печатью и подписомъ руки ясневельможного его милости пана воеводы Бѣльскаго показывалъ. Видечи такового пана Бальцеровича людъ посполитый зухвальство, теды бунтъ у тей же церкви чинили, не вшановавши мѣ-

сца светого и насъ слугъ Божихъ, и лжити и сромотити почали, отповѣдаючи намъ здорвье наше и на здорвье отца Даниеля черца закону Светого Василия утопеньемъ, а меновите, Артемъ Пашковичъ, кушнеръ, и Андрей войтъ тое парафїи по килька кротъ тую отповѣдъ подтвердили, а при нихъ и жоны ихъ, которое обелженье церкви Божой такъ зневагу превелебного его милости пана и пастыра нашего и насъ самыхъ, енераломъ и вознымъ при насъ стороною шляхтою будучою, освѣтчилисьмо, а теперь просимо, абы тая протестація и оповѣданье наше до книгъ вашъ милостей принято и записано было,— что есть и записано.

 1632 г.

24.—Донесеніе возного Ивана Залютинскаго о томъ, что уніаты воспрепятуютъ совершать богослуженіе православнымъ монахамъ въ церкви Святого Симеона за Муховцомъ.

Изъ актовой книги за 1632—1633 годы, лист. 155—158.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября шестнадцатого дня.

Передо мною Теодоромъ Стани-

славомъ Букрабою, подсудкомъ земскимъ и судьей каптуровымъ Берестейскимъ, ставши очевисто возный воеводства Берестейского

Иванъ Залютинскій квити свой реляційный призналъ и ку записанью до книгъ теперешнихъ каптуровыхъ подалъ въ тые слова: Я Иванъ Залютинскій, возный воеводства Берестейского, признаваю тымъ моимъ квитомъ реляційнымъ, ижъ въ року теразнѣйшимъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ, мѣсеца Октября петнадцатого дня, будучи миѣ возному при ихъ милости, то есть: при его милости пану Теодору Станиславѣ Букрабѣ, подсудку земскому, а при его милости пану Миколаѣ Табенскомъ, писару Гродскомъ Берестейскомъ, судьяхъ на сей часъ суду каптурового и при капитулѣ Берестейской реліи Греческой-унитское, то есть: при отцу Петру Рокгозницкомъ, протопопѣ Берестейскомъ, а при отцу Даніелю черцу у церкви заложное Светого Петра и Павла и при иныхъ священникахъ Берестейскихъ, посполъ се зъ обою зобраныхъ, которые то особы вышречонные, судьи каптуровые и съ тыми особами духовными, верхуменованными, того дня и року вышписаного зошли до церкви Светого Семіона за Мухавцомъ, на кгрунтъ ясневельможного его милости пана Рафала на Лешнѣ Лешнинского, воеводы Бѣльского, стоячое—называемое монастыромъ, подъ юридикую его милости пана воеводы Бѣльского, на

сей часъ будучое, и кгдасьмо до того монастыра, до церкви Светого Семіона ушли, тамъ же въ той церквѣ zostалисьмо не малый кгминъ людей, особъ мужескихъ и бѣлоголовскихъ и при нихъ черцовъ троухъ середъ церкви, передъ царскими дверми стоячи, гдѣ тамъ же въ той церкви былъ панъ Ванславъ Барщевскій, аптекаръ, мѣщанинъ, бурмистръ рады старое Берестейское, который то панъ Барщевскій, яко впередъ до тое церкви пришли розмову зъ тыми черцами мѣлъ; теды тые священники, отецъ протопопа и отецъ Даніель чернецъ и зъ другими священниками, при нихъ будучими, и при ихъ милости панахъ судовыхъ каптуровыхъ пытали тыхъ черцовъ: якимъ способомъ и чимъ благословенствомъ въ той монастырѣ церкви Светого Семіона—чи въ ноци, аболи въ день вошли, або водою ѣхали и службу Божую отправовать и фалу Пану Богу отдавать, безъ консенсу и благословенства звирхного пастыра своего, отца митрополиты, аболи владыки Берестейского хотѣли? Которые тые черцы, передъ царскими дверми стоечи, повѣдили ихъ милостямъ паномъ судьямъ каптуровымъ и тымъ священникомъ Берестейскимъ: если есмо въ той монастырѣ и церковь Светого Семіона увойшли, тогда не своею волею, але естесъ-

мо послани зъ Яблычъ на монастырь Светого Онофрія отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго, державцы тое церкви Светого Семіона зъ слугою его паномъ Яномъ Балцеровичомъ и зъ фундушомъ на тую церковь наданымъ, присланы отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго черезъ того слугу его милости пана воеводы Бѣльскаго, пана Балцеровича, абы былъ поданный. А потомъ ихъ милость панове судовые и священники Берестейскіе, верхуменованные, пытали се о фундушъ отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго, же бы его видѣли. А въ томъ часѣ пришелъ панъ Янъ Балцеровичъ, слуга его милости пана воеводы Бѣльскаго, и при немъ панъ Жикмонтъ Пальневскій, который се вишь меновалъ быти умоцованный его милости пана воеводы Бѣльскаго и войтъ тамошній его милости пана воеводы Бѣльскаго, который владаеть мѣщанми, ку тому монастыру прислушающими, на имя Андрей Даниловичъ и Артемъ Пашковичъ, мѣщане тоежъ юрисдики до ихъ милости пановъ судовыхъ, вишь речонныхъ, въ туюжъ церковь и подали до рукъ ихъ милости пановъ судовыхъ фундушъ зъ подписомъ руки власное и зъ печатью его милости пана воеводы Бѣльскаго, абы ихъ милость оного видѣли и прочитали, што въ немъ написано.

И кгда ихъ милость прочитали, а обачивши подпись руки и печать его милости пана воеводы Бѣльскаго и ничего не пречечи тому фундушови, только священники Берестейскіе вишь речонные, забороняючи тымъ черцомъ Яблочнымъ, абы зъ тое церкви прочъ вышли и жадного набоженства не отправовали, мовечи имъ: отколь есте пріѣхали або прышли, абы есте тамъ же отъѣхали або одышли. А панъ Балцеровичъ, слуга его милости пана воеводы Бѣльскаго, тымъ священникомъ повѣдилъ тыми словы-мовечи: же я самъ за фундушомъ пана моего тыхъ черцовъ до того монастыря приповѣдалъ, абы тымъ черцомъ тую церковь и монастырь подалъ, але ижъ вашъ мосць, панове отцове Берестейскіе, забороняете и не кажете въ той церквѣ тымъ черцомъ службы Божое отправовать и пану Богу фалу отдавать, я ихъ назадъ зъ собою беру и ключи отъ тое церкви при войту zostавую, поты ажъ ихъ милость зъ елекціи Варшавское вернуть. А въ тыхъ мовахъ зъ обухъ сторонъ тотъ панъ Вацлавъ Барцевскій, ходечи по церкви и передъ царскими дверьми почалъ плевати и пофалку—насъ схизматики топенемъ съ каменемъ у воду и выгнанемъ съ торгу мѣстскаго мѣщанъ его милости пана воеводы Бѣльскаго почалъ чини-

ти. Гдысьмо вжо съ тое церкви вышли, тогда поткавши насъ усихъ на цвинтару монастырскомъ ксендзъ Станиславъ костела светое фары, рутившисе также зъ злыми словы, яко панъ Барщевскій, Андрея Войта, Артема Пашковича и на тыхъ черцовъ, называючи ихъ схизматиками и отщепенцами вѣры унитское католицкое, грозечи и похваляючи се, также мовечи, же не задолго будутъ васъ съ каменемъ у воду топити и съ мѣста съ торгу выгонять. Идучи улицею отъ того монастыря тое церкви тоежъ мовилъ и похвалялъ се, што панъ Янъ Балцеровичъ и тые особы—Андрей Войтъ и Артемъ Пашковичъ, мѣщане его милости пана воеводы Бѣльскаго, якъ съ початку, такъ и до остатку мною

вознымъ и стороною шляхтою паномъ Яномъ Ресмыцкимъ и паномъ Фодоромъ Залютинскимъ свѣтчилисе о пофалку на пана Вацлава Барщевскаго и ксендза Станислава фарскаго и на священники Берестейскіе, же такуюжъ отповѣдь и пофалку на тыхъ особъ верхуменованныхъ чинили. А такъ я возный въ той всей справѣ, што видѣлъ и слышелъ, далемъ писмомъ квить ку записанью до книгъ каптуровыхъ Берестейскихъ, съ печатью и съ подписомъ руки своее, также съ печатями стороны шляхты на тотъ часъ при мнѣ будучое. Писанъ у Берестью, року, мѣсеца и дня звышъ писаного. Которое жъ то сознаные возного помененого до книгъ нинѣшнихъ каптуровыхъ есть записано.

1635 г.

25.—Фундушова записъ Василія Пришихотскаго, выданная монахамъ Купетичскаго монастыря на устройство церкви, монастыря въ имѣніи его Ленесахъ, съ подчиненіемъ его Виленскому монастырю Св. Духа.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 1855.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца
Октобря двадцать четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ, о святомъ
Михаилѣ, святѣ Римскомъ, припа-
лыхъ и судовне у Берестью от-

правованныхъ, передъ нами Кугабрі-елемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьбою, Θεодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ врадниками судовымиземскимивоеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду, земенинъ господарскій воеводства Берестейского, его милость панъ Василей Юрьевичъ Пришихотскій покладалъ и призналъ листъ свой, вѣчистое фундаціи записъ, отъ его милости данный и належачій инокомъ чернецкого закону и ихъ наставникомъ монастыра Купетического, въ повѣтѣ Пинскомъ лежачого, на речь меновите въ томъ записѣ фондушу описаную и выражоную, о которого жедалъ насъ суду, абы былъ принятъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы, врядъ, видечи бытъ речь слышную, оногo принявши, и до книгъ уписать дали, и уписуючи въ книги, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Я Василей Юрьевичъ Пришихотскій, землянинъ господарскій воеводства Берестейского, сознаваю и чиню явно симъ моимъ листомъ добровольнымъ вѣчистымъ и неотмѣннымъ фондушовымъ записомъ кому бы о томъ на сесь часъ и потомный вѣкъ людямъ будущимъ вѣдать належало, ижъ я, милуючи пана Бога, Створителя моего, одъ которого все, што кольвекъ есть и будетъ,

маю, а хотечи его пресветой милости зъ удѣльности моеей, для збавенья своего, хотъ неровную частку добръ своихъ на церковь оферовати, тогда, розмыслившисе и нарадившисе добре о томъ зъ малжонкою моею, милою пани Раиною Андреевою Пекарскою, писаровною земскою Берестейскою, Василевою Пришихотскою, которой на имѣнью моемъ купномъ Лепесахъ, у воеводства Берестейскомъ лежачомъ, до животѣ и суму пенезей записаломъ, одъ тогожъ имѣнья моего менованого Лепесовъ назначаю и тымъ листомъ моимъ надаю и упежняю штуку кгрунту моего дворного погнойного зъ садомъ, одъ пана Яна Радоминовича маючимъ, почавши одъ половицы саду моего зъ кгрунтомъ оромымъ по гостинець съ Кобрыня до Буховичъ идучій, концами а бокомъ одъ кгрунту моего стѣною заложною и копцами засыпаными, а зъ другого боку до стрыменя рѣчки Полонокъ названое дворище Навратинское, то все, яко се меновало, надаю и фондуу на церковь Божую, которого кольвекъ заложенья брата инокомъ чернецкого сожитія и ихъ наставникомъ монастыра Купетического, въ повѣтѣ Пинскомъ лежачого, въ завѣдованью брацтва Виленского Сошества Светого Духа релии старое Греческое, подъ послушен-

ствомъ светыхъ патриархъ Константинопольского и Ерозолимского и прочая будущихъ, вѣчными, неодзвными и непорушными часы надаю и поступую, якожь черезъ возного сторону шляхту въ посесію ихъ вѣчную подаломъ; а самъ себе, жону, дѣтей, близкихъ крвныхъ, повинныхъ и щадковъ моихъ отдалиломъ и отдаляю вѣчными часы. Вольни и моцни есть и будутъ речоные братья чернцы на томъ кгрунтѣ и дворищу Навратейскомъ, отъ мене фундованомъ, позволеньемъ, вѣдомостью и благославенствомъ старшихъ своихъ церковь ку службѣ Божой, которого кольвекъ схочуть заложенья, и монастырь для братьи чернцовъ и помѣшканья ихъ, яко наоздобней фундовать, а Господу Богу оферу отдаючи, они сами и наступцы ихъ чернецкого житья заживать и, въ моцы своей заставаючи, въ послушенствѣ вышѣ выражоныхъ светыхъ патриархъ мѣть и вшелякіе пожитки вынайдовать вѣчными часы. Въ которомъ держанью одъ чернцовъ я самъ за живота своего одъ каждое кривды оборонцою быти маю и повиненъ буду; а поживотѣ своемъ тую церковь и монастырь, который за ласкою и помочью Божою уфундуется одъ всякого пренагабанья подъ оборону и опеку монастыря Виленского брацтва Светого Духа релии старое руское поддаю. О што симъ же ли-

стомъ моимъ такихъ мѣти особъ преложоныхъ духовныхъ, яко одъ свѣцного стану брацтва того, абы тымъ малымъ наданьемъ моимъ не погоржаючи, але милуючи фалу Божую, милостивыми панами дозорцами и оборонцами, за што ихъ милостямъ Панъ Богъ заплата, быть рачили, покорне прошу. То тежь онымъ же братьи чернцомъ варую и надаю, въ млынку моемъ Лепесовскомъ Вешняку, кгда мливо будетъ, безъ мѣрки молотье; а въ рѣцѣ Мухавцу въ тоняхъ неводовыхъ и въ затекахъ, до тоежь маетности моее Лепесовъ належачихъ, также въ ставку Лепесовскомъ, вольное завжды ловенье рыбъ. А до послуги земское, военное и поборовъ, уфаленыхъ на соймахъ, братьи чернцовъ я самъ и наступцы по мнѣ на тую маетность кгрунту притечати не маю и не мають вѣчными часы. И на томъ даль сесь мой листъ фундушовой подъ печатью и съ подписомъ руки моее; а за устною и очевистою прозбою моею ихъ милость панове, приятеле мое, Криштофъ Пекарскій, панъ Павелъ Босяцкій, а панъ Базилей Прилуцкій печати свое приложивши и руки подписать рачили. Писанъ у Лепесахъ. Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Октябра двадцать второго дня. У того листу добровольного фундацыйного запису при печатехъ

подпись рукъ тыми словы: Василей Пришихотскій рукою влавною. Krzysztof Piekarski ręką swą. Павелъ Босяцкій рукою, и Wazyli Przułucki ręką. Который же то

листъ, вѣчистое фундаціи запись, черезъ особу верху въ листѣ поменуемую, очевидно у суду признанный, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

 1638 г.

26.—Дарственная запись Ивана и Райны Пришихотскихъ на землю Православному монастырю въ Лепесахъ.

Изъ актовой книги за 1639 годъ, лист. 349—351.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать девятого, мѣсеца Генваря двадцать первого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отпированныхъ, передъ нами Петромъ Кохлевскимъ, судьбою, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевидно у суду земляне господарскіе воеводства Берестейского, его милость панъ Янъ Александеръ Васильевичъ Пришихотскій и малжонка его милости пани Райна Марьяновна Локницка Пришихотская, при устномъ сознанью своемъ покладали и при-

знали листъ свой добровольный, даровизный вѣчистой запись, одъ ихъ милости даный и належачій отцомъ релии Греческое, послушенства веходнего, регулы Светого Василія законникомъ монастыра Лепесовского теперь и напотомъ будучимъ на речъ меновите въ немъ описаную и выражоную; которого его милость панъ Пришихотскій, устнымъ признаньемъ своимъ съ пани малжонкою своею ствердивши и змоцнивши, жедали, абы былъ принятъ и до книгъ уписанъ. Въ чомъ мы, врадъ, видечи речъ быть слушную, оногъ принявши и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписати дали и, уписуючи въ книги, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Я Янъ Александеръ Ва-

сильевичъ Пришихотскій, яко дѣдичъ имѣнья Лепесовъ, добръ въ воеводствѣ Берестейскомъ лежащихъ, а я Раина Маріановна Локницкая Пришихотская, яко пани вѣнновная, земяне господарскіе воеводства Берестейского, чинимъ явно и сознаваемъ симъ нашимъ добровольнымъ листомъ, даровизнымъ вѣчистымъ записомъ, кому бы о томъ, теперешнихъ и потомныхъ вѣковъ людемъ, вѣдати належаало, ижъ мы, зъ доброе воли наше и зъ упреимости, ку чести и хвалѣ вѣчной имене въ Троицы славимого Бога, частку кгрунту отъ имѣнья нашего Лепесовъ. Которая частка въ певныхъ границахъ лежитъ межѣ кгрунтами его милости пана отца нашего, меновите, отъ стѣны новозаложенной, отъ конца, который граничить насъ зъ его милостью паномъ отцемъ, край полволокъ села Лепесовъ до стѣны Именинское однимъ концемъ; а бокомъ однимъ стѣною Именинскою до конца стародавнего, отъ Именина засыпаного, а другимъ бокомъ отъ тогожъ конца надъ потокомъ Заболоцкимъ до конца новозасыпаного отъ штуки и части его милости пана отца. Которая частка кгрунту чинить волоку одну и моркговъ тринадцать и пратовъ семь и полирута. А при томъ, што намъ се достало на часть нашу зъ роздѣлку

застѣнку Лепесовского на Колбаскихъ межѣ границами Именинскою и Босеяцкою моркговъ двадцать и шесть: то имъ на проробокъ сѣножати до тоижъ штуки прилучаемъ и надаемъ при рѣцѣ Смокушцѣ; якъ ново границу въ томъ застѣнку зъ его милостью паномъ отцемъ заложили есмо тотъ весь помененый кгрунтъ отъ имѣнья нашего поле оромое и неоромое зъ зарослями, сѣножатыми и всѣми его пожитками и належностями даемъ, даруемъ, на вѣчныи и непопушныи часы фундуемъ и тымъ листомъ нашимъ записуемъ отцомъ реліи Греческое, послушенства всходного, патріарха Константинопольского, регулы Светого Василія законникомъ монастыря Лепесовского, неунитомъ, теперъ и напотомъ будучимъ наставникомъ и послушникомъ. Которыи то помененого монастыря и послушенства законникове вольни и моцни суть и будутъ (за насъ пана Бога просечи) тотъ помененый, а имъ вѣчне записаный кгрунтъ пахати, сѣяти и якъ хотечи и розумѣючи, ку своему законному пожитью заживати и вшелякихъ пожитковъ съ той помененой частки кгрунту нашего, имъ вѣчне записаного и поданого, привлацати и постерегати, якъ церровныхъ и монастырскихъ а своихъ власныхъ добрахъ вѣчными часы. Мы засъ, вышъ по-

мененные особы себѣ самыхъ, близкихъ покровныхъ и всѣхъ повинныхъ и обчихъ отъ того всего помененого кгрунту и вшелякого ихъ пожитку отъ сего часу отдаляемъ и отдали есмо, также уже жадного вступу и перешкоды въ томъ кгрунту помененомъ и въ пожиткохъ ихъ чинити не маемъ и не мають вѣчными часы, якожъ для лѣпшое речи твердости заразъ черезъ возного урадового и сторону шляхту подали есмо отцу Мелетіеви Мартиновичу, того жъ монастыря строителеви, и въ посессію ихъ вѣчную. А тотъ кгрунтъ давши, даровавши и вѣчными часы помененымъ законникомъ фундовавши, вшелякую зась послугу и повинность речи посполитое зуполне зъ участными належачими сами себе и сукцессоровъ нашихъ zostавуемъ на томъ всемъ, помененымъ законникомъ дали есмо сесь нашъ листъ добровольный вѣчи-

стый, даровизный записъ, съ печатями и подписами власныхъ рукъ нашихъ; а за устною и очевистою просьбою нашою ихъ милости панове, пріятели наши, панъ Янъ Быковский, панъ Александеръ Здитовецкій, панъ Александеръ Остромецкій, печати свои приложивши, и руки свои подписати рачили. Писанъ у Лепесохъ. Року тисеча шестьсотъ тридцать осьмого, Ноября тридцатого дня. У того листу вѣчистого фундушового запису при печатехъ подпись рукъ тыми словами: Jan Alexander Przyszychoski ręką swą; Reina Łoknicka Przyszychoska ręką swą. Jan Bykowski ręką swą; Alexander Zdzitowiecki ręką swą; Александеръ Остромецкій рукою власною. Который же тотъ листъ, вѣчистый записъ, черезъ особъ, верху въ немъ помененныхъ, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ естъ уписанъ.

27.—Возобновленіе фондушовой записи на Тросцянскую церковь во имя Св. Спаса.

Изъ актовой книги за 1786 годъ, листъ 1517.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt szostego, miesiąca Sierpnia dwudziestego drugiego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziemskimi W. B. przedemną Placydem Trzaskowskim, regentem przysięgłym ziemskim tegoż wojewodstwa, stawszy osobiscie jegomość xiądz Tomasz Kulczycki, pleban ćerkwi Troscienickiey, fundusz oryginalny ćerkwi Troscienickiey do akt podał, w te słowa pisany: Wiadomo czynie, komu wiedziec będzie należało ninieyszego y napotym będącego wieku ludziom duchownego y swieckiego stanu, iż, do samey skłoniwszy się słusznosci, upatrując jakoby w majątności moiey Troscienicy dobrach, w wojewodstwie Brzestkim leżących, chwała Boża pomnożenie brała z pobożnego aktu mego, ponieważ po zeysciu z tego swiata wielebnego oycy Andzeja Smolenskiego, presbitera ćerkwi Troscienickiey założenia ś. Spasa, w majątnosci mey Troscienicy stojącey, fundusz starodawny niewiedziec quo fato zniknął; tedy ninieyszą pobożną wolą y dyspozycją moją nie tylko za niewzruszony potwierdzam fundusz, ale

też y nadania tey ćerkwie od IPP. fundatorow, pobożnych antecessorow moich ponawiam y approbuje. A że ten jedyny a osobliwy intencyi moiej niżej wyrażony cel wystawując, argument służby Bożey, przedsięwziółem, aby dwóch prezbiterow przy tey ćerkwi Troscienickiey zostawać mogło. Przetoż do trzech włok zdawna do tey ćerkwi przysłuchających, czwartą włokę nazwaną Tyszkowską w teyże majątnosci moiey Troscienickiey we wsi Ratayczycach ze wszystkiemi przynależnościami, jako się sama w sobie ma w miedzach, granicach y obychodziech naznaczam, wydzielic rozkazuie, przyłączam y nadaję, chcąc miec po JP. Mikołaju Bielockim, dozorecy moim Troscienienskim y po jegomosci następujących, aby nie tylko tego nie bronili, ale też wszelką pomoc dodawali, wielebnych zaś oycow Feodora Kochańskiego y Alexandra Smolenskiego sumnienie obowiazując, abym przy tym Domie Bożym zostając, chwałę Bożą promowowali ustawiczną pilnością pobożnością służbę Panską w tey ćerkwi odprawowali, świętobliwemi postępками ludzi do

nabożeństwa zachęcał y wo wszystkim za pobożne dusze w Bogu zmarłych Pana Zastępow, żywych dobrodziejow swych y tey cerkwie Bożey nie przepominając y błagając w powynnych obrzędach, spiewakach y tym podobnych należytościach nieuposledzając dosyć swey pasterskiey duchowney czynił powinności. Co iżby przy swey zupełney mocy zostawało do tey woli y dysposycyi moiey przy pieczęci rękę moją podpisa-

łem. Pisan w Troscienicy, dnia szesnastego miesiąca Augusta, roku tysiąc szescset siedmdziesiąt pierwszego. U tego funduszu przy wycisnioney rodowitey herbowney domu Sapiehow pieczęci na opłatku czerwonym następuje podpis takowy: Franciszek Sapieha, koniuszy W. X. L. Który to fundusz jest do xiąg ziemskich W. B. przyjęty y wpi-sany.

1675 г.

28.—Дарственная запись Вильковскихъ на церковь въ имѣнии ихъ Вагановъ.

Изъ актовой книги за 1670—1676 года, лис. 1767—1770.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестьсотъ семьдесятъ пятого, мѣсеца Февраля одиннадцатого дня.

Передъ нами судьми каптуровыми воеводства Берестейского, ставши personaliter у суду нашего каптурового, его милость панъ Томашъ зъ Вильковичъ Вильковскій, хоружій Мельницкій, колекта также судовъ каптуровыхъ, и ей милость пани Зофія съ Кононата Вильковска, хоружина Мельницкая, мал-

жонкове, покладали и очевисто признали листъ запись вѣчистое фундаціи церкви ихъ милостей Вагановское, даный на потомные часы, а належачій священникови тоежь церкви Выгоновское, такъ теперь будучому, на имя, Миколаеви Дречкевичови, яко и по нимъ наступующимъ сукцессоромъ, на речъ самую, въ томъ же листѣ запись те-разъ спецификованую, которого просечи, абы былъ принять и до книгъ уписанъ; въ чемъ мы, баче-

чи быть речь слушную, принявши, до книгъ судовыхъ каптуровыхъ вписать рассказали есмо, которо-го уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Ja Tomasz z Wilkowiez Wilkowsky, chorąży ziemie Mielnickiey, y ia Zofia z Konopatu Wilkowska, chorążyna ziemie Mielnickiey, małżakowie, ziemianie wojewodstwa Brzeskiego, czyniemy wiadomo tym naszym pismem każdemu zosobna, komuby o tem wiedzieć przynależało, każdego stanu premiencii ludziom, iż w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedemdziesiąt piątym, miesiąca Januaryi osmego dnia, przybywszy do mnie terazniejszy swieszczennik nasz Wahanowski, wielebny oyciec Mikołay Dzikowicz, upraszając nas o wydanie kop pięciu żyta, należytego onemu z paszni maiętności naszych Wahanowa swietyież dziesięciny, według antecessorow naszych funduszu nadaney i ufundowaney. Tedy ia Wilkowski z małżaką moią teraznieyszą Zofią z Konopatu, chcąc od nayiasnieyszego Pana otrzymać zapłatę, te kop pięć, według funduszu sławney pamięci antecessorow naszych, oddać kazałem, a na dalsze pomnożenie chwały Bożey w cerkwi naszej Wahanowskiey, de nowo s pasznie naszej dworney Wahanowa i Swibicz z miłą małżaką moią ieszcze kop dwie żyta przydaiemy i na wieczne czasy leguiemy i daruiemy. Chcąc to mieć

na wieczne czasy po successorach naszych, aby co rok swieszczennikom naszym Wahanowskim dochodziło, za coby swieszczennicy nasi Wahanowscy, ieden po drugim następując, tak za nas samych, iako potomstwo i successorow naszych w każdy tydzień we szrodę mszy święte odprawowali i przy tych Pana Boga proszono; a oycowie swieszczennicy tak teraznieysi, iako i na potomny czas następujące w cerkiewnych obrzędach zachować powinni. Czego, według dawnego zwyczaju, panowie, dzierżące maiętność Wahanowo, doglądać i postrzegać maią; waruiąc to, ktoby temu nowo wyrażonemu funduszowi naszemu contradikował, tedy oto nikomu inszemu, tylko Jmci xiędzu episkopowi Włodzimierskiemu i Brzeskiemu, iako i kapitule Brzeskiey zupełną moc dochodzenia tego wszystkiego daiemy. Chcąc to po ichmościach mieć, aby ichmość iako protektorowie tego dochodzili. Do którego to listu fundacyi naszej wieczystey przy pieczęci ręce nasze z miłą małżaką moią podpisaliśmy. Także ichmość panow pieczętarzów ludzi zacnych o podpis do tego funduszu naszego uprosiliśmy, którzy to ichmościowie na prozbę naszą przy pieczęciach ręce swe podpisać raczyli. Działo się w Brzesciu, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt piątego, miesiąca Februaryi iedynastego dnia. У того листу вѣчистое фундациі за-

пису при печатехъ ихъ милостей и подписъ рукъ тыми словы: Thomasz Wilkowsky, chorąży ziemie Mielnickey, sędzia kapturowy; Zofia Wilkowska, chorążyna Mielnicka. Jako proszony pieczętarz podpisuie się Konstanty Przędziecky, podsędek Brzesky, ustne proszony pieczętarz do tego listu od osob. wysz mienowanych Żygmund Hornowsky, podczaszy Smoliensky, ustne proszony

pieczętarz do tego zapisu od ichmościow wysz pomienionych Piotr Stanisław Grek, maior Króla Jego mosci, sędzia kapturowy woiewodstwa Brzeskiego. Который же то листъ, вѣчистое фундаци записъ, очевисто признаный, и до книгъ судовыхъ справъ вѣчистыхъ кaptуровыхъ воеводства Берестейского есть принять и уписанъ.

 1679 г.

29.—Ревизионная записъ Кобылянской церкви.

Изъ актовой книги за 1786 годъ, листъ 2103.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt szostego, miesiąca Listopada czwartego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. po Świętym Michale, święcie Rzymskim, przypadłych y w mieście Brzesciu Litewskim odprawujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Tomaszem Kojszewskim, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi W. B., stawając obecnie patron JP. Ignacy Laskowski wizytę cerkwi Kobylińskiej do

akt podał, ktorey treść takowa: Wszem wobec oznaymuie my każdemu, komu wiedziec by potrzeba było, iż w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątym de praeviso consensu regio JPP. kommissarze JKmsci do włok dwóch cerkiewnych ab aevo nadanych, iterum trzecią włokę na też samą cerkiew Kobylińską ze wszystkiemi do tey włoki przynależytościami, jako to: sianożęciami, zaroslami et caet. w Kobylianach nadali y woytowi Mataszewskiemu, Iwanowi Filatykowi y jego successorom w possessyą po-

ruczili, pod też kondycyę, ażeby dla pomnożenia chwały Pana Boga wszelka pieczołowitość około reparacy cerkwi Kobylanskiey co do dachu, gontami pokrycia, scian, okien, cmentarza ogrodzenia, reperowania mieli y dbali, ktoren to opis, czyli list, z podpisem rąk y trzema pieczęciami roborowany ad praesens mieszkające na tey włóce successores onego wyta pomienionego podczas wizyty nam prezentowali y o konfirmacyą upraszali; na których proźby łaskawie my skłoniwszy się ow skrypt ad akta visitatoriaia nayprzod ingrossowalismy, y nam zwierzchnością poleconą wizytatorską konfirmowalismy, wszelke pożytki z oney włoki terazniejszym ludziom, tam mieszkającym, jako to: Iwanowi Biłousykowi, Jaskowi Biłousykowi, Michalowi Biłousykowi, Stepanowi Biłousykowi szukac pozwalamy; z tym jednak warunkiem, ażeby pomienioni possessores ad mentem skryptu danego co do naymniejszego punktu zadosyc czynili, jako to dach cerkiewny w rok, jesliby tego potrzeba kazała, reparacyą opatrywali, dzwonnice, ad praesens ze złym wcale będącą pokryciem, reparowali, węgły cerkiewne oszutowali, y gdyby się sciany niewysuwały, w lisice wziąć przez szworiec żelazne starali się, cmentarz należytym oparkaniem y przymknięciem opatrywali, włokę oną cerkiewną wygnajali, nikomu, pod karą

sto grzywien y pod klątwą, zastawowac, z miedz swoich psuć nie ważyli się, ani też dworowi ustąpić jakiemu y samych siebie poddac lub czysz w ney włoki płacic non praesument. A casu quo do tego kto compelleret, maia wraz manifestowac się y do urzędu biskupiego donieść. Który urząd, jako dobro Chrystusowe, przy całosci manutenebit. Respektem zas zaniebdaney reparacyi cerkiewney ma x. paroch upomniec y zadosyc nieczyniących onych pomienionych y ich successorow, wczym by widział krzywdę, zapozwać do konsystorza y prawem nagrzewac. Tym tedy tennorom w wyrabianiu oney włoki nie ma przeszkadzac, pożytkow szukania nie bronieć ani się wtrącac pod sto grzywien na katedrą Brzeską W. x. parochowi terazniejszemu i jego successorom przykazalismy. Pisan w plebanij Kobylanskiey, roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiętego, die piątego Kwietnia ut nov. in quorum fide manu propria subscripsimus et sigillo communiri jussimus. U tey wizyty przy pieczęci na laku czerwonym wycisnionej podpisy takowe: Alexander Jodko O. D. B. M. Aud. Car. et jud^x Generalis nominatus, Abbas Czerjenę, Visitator ab illustrissimo loci Ord. Deputatus (L. S.). Pater Ant. Gradnieski actorum visitatorialium notarius mp. Ad acta visitatoriaia millesimo septingentesimo quinquagesimo nono ingrossata prae-

sens confirmatio. Ktora wizyta za | skich wojewodstwa Brzestkiego przy-
podaniem do akt, jest do xiąg ziem- | ięta y wpisana.

1679 г.

30.—Явка права на приходъ Верховицкой церкви, съ означеніемъ церковнаго фундуша.

Изъ актовъ книги за 1685 годъ, листъ 61.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестьсотъ осмдесятъ пятого, мѣсеца Октября девятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Святомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестью одправованныхъ, передъ нами Леонардомъ Потеемъ, судьбою, Казимеромъ Луцинскимъ, подсудкомъ, и Жикмонтомъ Казимеромъ Горновскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Павелъ Тонковичъ экстрактъ съ книгъ судовныхъ епископскихъ Володимерскихъ и Берестейскихъ перъ облятамъ до книгъ земскихъ справъ вѣчистыхъ воеводства Берестейского ку активованью подалъ, въ тые слова писаный: Выписъ съ книгъ духовныхъ епископскихъ Володи-

мерскихъ и Берестейскихъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча шестьсотъ осмдесятъ третего, мѣсеца Мая двадцатого дня. Передо мною ксендзомъ Леономъ Заленскимъ, прототронимъ метрополиі Кіевское, Галицкое и всея Руси, епископомъ Володимерскимъ и Берестейскимъ, архимандритою Чернеговскимъ и Кобринскимъ, Томашомъ Коротынскимъ, намѣстникомъ енеральнымъ а протополою Кобринскимъ, Александромъ Сопоцкомъ, протополою Берестейскимъ Димяномъ Воцяновскимъ, протополою Бѣльскимъ Самуелемъ Смоленскимъ, протополою Дрогичкимъ Ефстафимъ Самовичомъ, протополою Пружанскимъ Михаеломъ Кондратовичомъ, писаромъ, и зѣ инными особами духовными, при насъ на тотъ часъ будучими, подчасъ вального Синоду, въ року ти-

сеча шестьсотъ осмдесятъ третемъ, мѣсеца Януарія двадцать шостого дня у Берестю отправуючогося, stanowszy oczewisto wielebny ociec Florian Kamiński, prezbiter cerkwie Wierzchowickiej, prezetę swoją producował i do akt episkopskich Włodzimierskich y Brzeskich ku zapisaniu podał, wte słowa pisany: Perillustris et Reverendissime Dne Dne colendissime! Usque ad hoc tempus, post decessum sui pastoris, vacat Ecclesia Verchowiensis, cuius, cum pertineat ad me de iure collatio, puto et spero idoneum fore Dnum Florianum Kamiński, fratrem antecessoris; eum igitur praesento perillustri et rndissimae dominationi vestrae ob iure rogando, ut illum confirmare et investire dignetur, quod obtenturum me non dubitans maneo. Datum in Aula Verchoviensi, die tertia Septembris, anno millesimo sexcentesimo septuagesimo nono. У тоей презенты подпись тыми словы: Perillustris et reverendissimae dominationis vestrae obsequissimus servus Joannes Carolus Копецъ, castelanus Trocensis, Presb. Brestensis. При той презенты ассекурація тогожъ его милости въ тые слова: Oznamuję tym pismem moim assekuracyjnym, iż со wielebni presbiterowie cerkwie Wierzchowickiey zażywali gruntow y poddanych we wsi Podborsze, osobliwie brat rodzony przyszłego da Bóg pasterza Wierzchowickie-

go, pana Floryana Kamińskiego, tedy tym listem moim assekurowie onego, że gdy pasterzem zostanie y kapłanem, przy tych wszystkich gruntach y poddanych Podborskich ma zostawać z powinnościami temi, które z dawnych czasow za rodzica mego y mnie były aż do żywota swego; czemu żaden przeczyć nie może y, strzeż Boże, y smierci na mnie, żaden successor moy impedire nie może, owszem od wszelkiey impeticye bronic ma, declaruje. Przytym zwyczajna coroczna quota zborza, to iest: osmdziesiąt kop żyta, a przeniece dziesięć kop, do czego swoją ręką napisawszy y podpisuję się. Datt w Brzesciu tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego roku, dnia trzeciego Septembra. (Wikarego iednak zawsze chować powinien). Jan Karol Kopeć kasztelan Trocki, starosta Brzeski. У тое ассекурації подпись и конфирмація ясневельможного его милости пана каштеляна Подляского и вельможного его милости пана старосты Берестейского тыми словы: Na tę assekuracją świętey pamięci J. pana оуца добродзиея naszego podpisuję się Stanisław Łużecki, Podlaski kasztelan; Kazimierz Sapięha, starosta Brzeski. Которая жъ то презента и ассекурація до книгъ духовныхъ епископскихъ Володимерскихъ и Берестейскихъ есть принята и записана, съ которыхъ и сесь выписъ съ подписомъ руки

епископское и при печати велебному отцу Флоріану Каменскому, презбитероу Верховицкому, есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того экстракту, припечати притисненной, подпись руки теми словами: Леонъ Заленскій, прототроній епи-

скопъ Володимерскій и Берестейскій рукою. Который же то экстрактъ, черезъ особу верху менованую перъ облятамъ поданный, есть до книгъ земскихъ справъ вѣчистыхъ воеводства Берестейского уписанный.

1682 г.

31.—Привилегія короля Польскаго Іоанна III, данная Воинской церкви, подтверждающая таковую же короля Михаила (1670).

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лис. 1640—1645.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Julii dwudziestego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi woiewodztwa Brzeskiego comparendo personaliter w-bny w Bogu Jmć xiądz Jan Mieliński, paroch Rezwolski, przywiley confirmationis nayiasnieyszego króla Jego mcia Jana trzeciego, cerkwi Wohińskiej służyacy, ad acta podał, rekwiruiąc, aby pomieniony przywiley, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg ziem. W. B. przyjęty i wpisany; który w xięgi wpisuiąc słowo do słowa, tak się w sobie ma: Jan Trzeci, z Bożej łaski, król Polski, w. xiąże Litt., Ruski, Pruski, Żmudzki, Ma-

zowiecki, Lwowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński i Czernichowski. Oznamujemy tym listem, przywilejem naszym, wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż pokładany był przed nami list przywiley ś. p. króla Michała pod datą w Warszawie, dnia trzeciego meca Augusta R. P. tysiąc sześćset siedemdziesiątego, przy którym suplikowano nam iest przez panow rad i urzędnikow przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten list przywiley powagą naszą królewską in omnibus punctis et clausulis stwardzili, zmocnili i aprobowali, który de verbo ad verbum tak się w sobie ma

Michał z Bożej łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Żmudzki, Mazowiecki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami list wielmożnego niegdy Leona Sapiehy wojewody Wileńskiego, hetmana Wielkiego W. X. L. oycowi Pankratemu Jarosowiczowi Sopockiemu służący, ekstraktem z ksiąg Brzeskich wyięty, i suplikowano nam iest, abyśmy pomieniony list mocą i powagą naszą królewską Mikołajowi Sopockiemu zmocnili i stwierdzili, który od słowa do słowa z potwierdzeniem kommissarza najwyższego antecessora naszego na rewizję ekonomii Brzeskiej, na on czas zesłanego, tak się w sobie ma: Leo Sapieha wojewoda Wileński, hetman Wielki W. X. L. Brzeski, Mohilewski etc. starosta. Oznajmuję, iż we włości króla Jego Mcia Wońskiej we wsi Woiniu, na przedmieściu, z dawnych czasów, za przywilejem JKmci; oyciec bywszy, na imie Jarosz Sopocki, trzymał rodzic niżej mianowanego oycy Pankratego Jarosowicza Sopockiego, który otrzymałszy oyczyzną swą po rodzicu swoim, suplikował do mnie, aby listem moim spokojne dzierżenie utwierdził i te grunta z dawna należące do cerkwi Wońskiej, włok dwie

we trzech polach, ze wszystkiemi przynależnościami, łąkami, gajami naddatkami, którekolwiek do tych gruntów należeć mają. Tedy ja, widząc słuszną prozbę onego swieczennika, służącego przy cerkwi Bożej Wońskiej i początek iego z władzy dzierżawy moiej mając, zostawuję onego i potomków iego, który by zgodny był na stan duchowny, wiecznie przy tychże gruntach i cerkwi Bożej założenia świętego Mikity, dajemy miejsce na mieszkanie przy cerkwi i ogrodów dwa z pastownikami o miedzę dworu króla Jego Mcia porzekę Wońską; i ktoby z obcych onemu samemu i potomkom iego miał przeszkodę i przegananie czynić na tey oyczyźnie ich, zakładam winę na dwór JKmci, na takich ludzi kop dwadzieścia pięć Litewskich, pod taką winę od zwierzchności duchowney popadać ma takowy człowiek. Pisan w Woiniu, dnia dwudziestego szóstego Junii in anno domini millesimo sexcentesimo vigesimo tertio. U tego listu takowe podpisy: Leo Sapieha, hetman Wielki W. X. L., Ekonomii brzeskiej administrator Alexander Krosnowski, podstarości Woński. Przy tych podpisach takowa kommissarzów potwierdzenia series: Roku tysiąc szesćset trzydziestego osmego, mca Oktobra dnia szesnastego. Ten list approbujemy i utwierdzamy oycy swieczennika Wońskiego Pankratego we

wszystkim iako słuszny. Pokładany był przed nami rewizorami zesłanemi od JKmci do ekonomii Brzeskiej na rewiziją. Jerzy Niewiarowski, sekretarz i rewizor JKmci. My tedy król do wyż mianowaney supliki, iako słuszney łaskawie się skłoniwszy, przerzeczony list we wszystkich punktach, klauzulach i paragrafach, mocą i powagą naszą królewską ztwierdzamy i zmacniamy i przy wszystkich wyż mianowanych gruntach, budynkach i innych należytościach, cale i nienaruszenie Mikołaja Sopockiego zachowuiemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisaawszy, pieczęć W. X. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Augusta R. P. tysiąc sześćset siedemdziesiątego, panowania naszego drugiego roku. Michał król. *mpp.* My tedy Jan król, skłoniwszy się do wyż pomienioney supliki inainstancją panow rad i urzędników naszych, przerzeczony list we wszystkich punktach, klauzulach, i paragrafach mocą i powagą naszą królewską ztwierdzamy, zmacniamy i approbuiemy i przy wszystkich wyż mianowanych gruntach, ogrodach i budynkach i innych przyległościach i należytościach cale i nienaruszenie Mikołaja Sopockiego, iako successora zachowuiemy. Naco dla lepszey wia-

ry, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć Wielkiego Xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Pielaszkiewiczach, dnia szesnastego miesiąca Junij, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedemdziesiąt dziewiątego, panowania naszego szóstego roku. U tego przywileju przy pieczęci W. X. L. podpis i expressia dalsza w te słowa: Jan król. Confirmatio Confirmationis praw przywilejow urodzonemu Mikołajowi Sopockiemu na pewne łąki i ogrody od antecessorow nadanych do cerkwi Wońskiej Świętego Mikity, a poniżej pieczęci dalsza konfirmacya JWW. kommissarzow temi słowy: anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo die vigesima Augusti. Przywilej ten był pokładany Jego Królewskiej Mości, przy którym securus powinien zostawać, który my konfirmuiemy, anno ut supra. X. Urban Bechonic X. L., sekretarz i kommissarz jego królewskiej mości *mp.* Zwychroński W. B. K. D. P. C. Jego K. Mości. Michał Florian Rzewuski podskarbi nadworny koronny. Który to takowy przywilej przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego, spraw wieczystych przyięty i wpisany.

32.—Фундушова запись на церковь Преображения Господня
въ Горбовѣ.

Изъ актовой книги за 1773—1774 годы, лист. 917—919.

Roky tysiąc siedymsetnego siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca Februarij siedymnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskęj mości i aktami ziemskimi, wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter Imci xiądz Jan Tarlikowicz, Paroch Horbowski, fundusz cerkwi Horbowskiej wielmożnego Imci P. Tomasza Kazimierza z Łużek Łużeckiego P. W. ad acta podał, rekwirując, aby pomieniony fundusz ze wszelką wyrażoną rzeczą był do xiąg zeskich wojewodztwa brzeskiego spraw wieczystych przyjęty i wpisany, który w xięgi wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: Tomasz Kazimierz z Łużek Łużecki, podkomorzy Weńdenski. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż ja, będąc na ten czas dziedzicznym panem w majątności mej, Horbow nazwaney, tudzież i kollatorem cerkwi tameyszey Przemienienia Chrystusa Pana, powtarzając pobożne wota świętey pamięci antecessorow moich i stosując się do ich fundacyi na pomieniony dom

Boży ferowaney, chcę mieć i konfirmuję wiecznemi czasy wielebnemu oycu Markowi Samułowiczowi i sukcesorowi, albo potomkowi jego, oddając mu we własną jego dyspozycją i używanie pola z dawnych czasow wymierzonego na tę cerkiew kątow dziewięć z częścią zarosli, alias borem wydzielonym, tak też i zwyczajnym targowym w dzień Przemienienia Pańskiego, z wolnym mleciem we młynach moich bez dawania żadnych wymyślnych groszowych i bez miarek, bez przeszkody żadney ni od kogo i własnego dworu moiego, to mu wszystko według dawnieyszego fynduszu tym moim wiecznym konferuję prawem, wolnym onego czyniąc od wszelkich czynszowych, pieneznych pszczelnych i bydłecznych dziesięcin; tylko za to wszystko powinien iest wielebny oyciec i sukcesor jego Pana Boga za duszę zmarłych przodków fundatorow, antecessorow naszych i zdrowie nasze przy tym ołtarzu świętym prosząc, służby Bożey i porządku cerkiewnego pilnować, a do syć czynić duszom chrześciańskim

parochian swoich, których w swojej oriece duchowney ma. A ci parochianie jego a poddani moi od tego czasu powinni będą na restauracyą potrzeby cerkiewne co rok z puł włoki oddać dziesięciny po groszy piętnaście. Wiecznemi to czasy z pobożności mey teraz nadaię, a poddanym moim przykazuię, chcąc po nich, aby nie tylko z dzierżawy moiej, ale i po mnie iakimkolwiek prawem tę maiętność trzymających sukcesorow i possesorów, ta suma cerkwi oddana dochodziła i zahamowana nie była. Który to fundusz mój, z pobożności mey ku chwale bożey dany, aby walor swój mieć mógł, tedy to podpisem ręki mey ztwierdzaiąc pieczęcią własną aprobuię. Pisan w Horbowie, anno Domini milesimo sexcentesimo octuagesimo septimo die decima octava Iulii. U tego funduszu przy pieczęci, na laku czerzonym wyciśnioney, podpisy his exprimuntur verbis: te po pułzłotemu z włoki Horbowek

i Zalesie ma dawać co rok na reperacyą aparatu cerkiewnego, co powinien pomieniony swiaszczennik i sukcesorowie, co rok kródką ręką wpisać w registr rzeczy cerkiewnych. Tomasz Kazimierz Łużecki, podkomorzy Wędeński. Zofia Anna Brzeńska Łużecka P. W. Ja iako sukcescor i kollator to wszystko stwierdzam S. W. Łużecki *mp.* Na drugiej stronie tego funduszu suscepta visitatorska w te słowa. Ten fundusz cerkwi Horbowskiej, pod czas wizyty ieneralney, do xiąg wizytatorskich brzeskich w roku tysiąc siedymset pięndziesiąt dziewiętym dnia siedymnastego Maia ut novum widziałem i ingrossowałem. Xiądz Antoni Grudziński coadiutor; Malecki, aktow wizyty ieneralney pisarz, *mp.* Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg zemskich wojewodztwa Brzeckiego spraw wieczystych przyięty i zapisany.

33.—Подтверждение фундуша Доекудовской церкви.

Изъ актовой книги за 1791 г., листъ 1243.

Roky tysiąc sedmsetnego dziewięćdziesiąt pierwszego miesiąca Wrzesnia dwudziestego pierwszego dnia.

Przed aktami ziem. wojewodstwa Brzeskiego, stawiając osobiscie wielbny w Bogu Jmc xiądz Mikołaj Charłampowicz, paroch cerkwi Dোকудовskiej, fundusz od jo. xcia imci Karola Stanisława Radziwiłła, podkanclerzego W. X. L. wydany, teyże cerkwi służący, do akt podał, w te słowa pisany: Karol Stanisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce, Nieswieżu, Słucku, Kopysiu y Klecku, Hrabia na Micze, Szydłowcu, Krożach y Bialley, podkanclerzu W. X. L. Przemyski, Człuhowski, Choynicki, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczycycki, Niżynski, Ostrski starosta. In nomine Sanctissimae ac Individuae Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti ad perpetuam rei memoriam, Amen. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, oznaymuemy tym listem, funduszem naszym, iż dowiedziawszy się przez suplikuiącego wielbnego oyca Jana Wierzbickiego, przesytera cerkwie naczey Dোকудовskiej, że prawa y fundusza od S. P. xiążąt ichmc. po antecesso-

rach naszych tey cerkwi nadane injuria temporum, hostilitate, ogniem, czili przez nedozor plebanów tamecznych zaginęły, zkad mogłoby jakie periculum tam pio operi za czasem imminere, a per concequens y chwała Boża na tantym mieyscu ustać: umyslilismi nowym funduszem grunta, z dawnych czasow tey cerkwi nadane, konfirmorać. Jakoż tym przywileiem funduszem naszym włok półtory pola y z przymiarzkami, leżących między gruntami mieszczan naszych Dোকудовskich, także sześć placow w miescie samym, na których cerkiew y plebania stoi, jako zdawna do tey cerkwi należących, wiecznemi a nieodzownemi czasy do pomienioney cerkwi dajemy y daruiemy. Vigore którego funduszu naczego ma zwysz pomienioney prezbiter terazniejszy et successores iego tych gruntow cum omnibus, jako zdawna były attinentiis spokojnie zażywać, sine ullo censu do skarbu naszego, jako y w inszych cerkwiach fundacyey naszej; salvis jednak iuribus Reipublicae et nostris haereditariis. To jednak praecavemus, aby tameczni prezbiterowie in unione sanctae Romanae Ecclesiae zostawali

zawsze; secundo, aby każdy prezbi-
ter od nas prezentowany ustawiczny
na tym miejscu był invigilando zba-
wienia dusz ludzkich. Do którego
to funduszu, dla lepszej wiary, ręką
się własną podpisawszy, pieczęć na-
szą przycisnąc rozkazaliśmy. Dan
w zamku Bialskim. Dnia siódmego
Lipca, roku tysięcznego sześćsetne-
go dziewięćdziesiąt szóstego. U te-
go funduszu, przy pieczęci herbow-
ney, na massie czerwoney wycisnio-
ney, podpis ręki IO. Xcia IMci te-
mi słowy: Karol Stanisław, książę
Radziwiłł, podkanclerzy W. X. L.
(L. S.). A poniżej konnotacya wi-
zytatorska w te słowa: roku tysiąc
siedmsetnego pięćdziesiąt dziewięte-
go wpisany jest do aktów wizyta-
torskich generalnych Brzeskich mie-
siąca Maia dnia szóstego. Inscripti
sub tempus visitationis generalis
P. Antonius Grudzinski, actorum no-
tarius mp. Na drugiej zaś karcie
tego przywileju, czyli funduszu, na-
pis IWW. kommissarzow temi wy-

rażony słowy: Imc książę Mikołaj
Pirocki, paroch cerkwi Dokudow-
skiej, z parafij Bialskiej, nie mający
w funduszu ani poddanych, ani wy-
derkafu y dziesięciny, y że nic mu
z tych gatunkow do funduszu nie
przybyło wykonał jurament; więc
prawem uwolniony od opłaty dzie-
siątego grosza. Datt dwudziestego
siedmego Iulii tysiąc siedmsetnego
osmdziesiąt dziewiętego roku, w Brze-
sciu. Zenon Wysłouch, podkomorzy
województwa Brzeskiego, Tomasz
Kojaszewski, sędzia ziem. wojewod-
stwa Brzeskiego kommissarz; książę
Adam Popławski, kanonik katedral-
ny Łucki, kommissarz; Jacek Pasz-
kowski, stolnik y vice-starosta wo-
jewództwa Brzeskiego; Wincenty Ma-
tuszewicz; Jan Józef Kłokocki, woy-
ski Minski, kommissarz; Tadeusz
Ruszczyc, szambelan, kommissarz.
Który to fundusz, przez wyż wyrażo-
ną osobę podany, jest do kxąg ziem.
województwa Brzeskiego przyjęty
y wpisany.

34—Фундушова запись на Докудовскую церковь князя Карла Радзивила.

Изъ актовъ книги за 1791 годъ, листъ 1243.

Roku tysiąc siedemsetnego dzie-
wiedziesiąt pierwszego, miesiąca
Września dwudziestego pierwszego
dnia.

Przed aktami ziemskimi woie-
wodztwa Brzeskiego stawiając oso-
biście wielebny w Bogu Jmc xiądz
Mikołaj Charłampowicz, paroch cer-
kwi Dokudowskiej, fundusz od JO.
xięcia Jmci Karola Stanisława Ra-
dziwiłła, podkanclerzego W. X. L.,
wydany, teyże cerkwi służący, doakt
podał, w te słowa pisany: Karol Sta-
nisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce,
Nieswiżu, Słucku, Kopyłu y Klecku,
hrabia na Mirze, Szydłowcu, Kro-
żach y Białey, podkanclerzy W. X.
L., Przemyski, Człuchowski, Choy-
nicki, Kamieniecki, Krzyczewski,
Owłuczycycki, Niżynski, Ostrski sta-
rosta. In nomine Sanctissimae et In-
dividuae Trinitatis, Patris et Filij et
Spiritus Sancti, ad perpetuam rei me-
moriā. Amen. Wszem wobec y
kożdemu zosobna, komuby o tym wie-
dzieć należało, oznaymujemy tym li-
stem, funduszem naszym, iż dowie-
dziawszy się przez suplikuiącego wie-
lebnego oycy Jana Wierzbickiego,

prezbitera cerkwi naszej Dokudow-
skiej, ze prawa y fundusze od s. p.
xiążąt Ichmościow, antecessorow na-
szych, tey cerkwi nadane injuria tem-
porum, hostilitate, ogniem, czyli przez
niedozor plebanow tamecznych zagi-
neły, z kąd mogłoby iakie periculum
tam pio operi za czasem imminere,
a per consequens y chwała Boża na
tamtym mieyscu ustać; umyslilismy
nowym funduszem grunta, zdawnych
czasow tey cerkwi nadane, konfir-
mować. Jakoż tym przywileiem, fun-
duszem naszym, włok pułtory pola
y z przymiarkami, leżących między
gruntami mieszczan naszych Doku-
dowskich, także sześć placow w mie-
scie samym, na których cerkiew y
plebania stoi, iako zdawna do tey
cerkwi należących, wiecznemi a nie-
odzownemi czasy do pomienioney cer-
kwi daiemy y darujemy. Vigore któ-
rego funduszu naszego ma zwyż
pomieniony prezbiter teraznieyszy et
successores jego tych gruntow cum
omnibus, iakie zdawna były, attinen-
tiis, spokojnie zażywać, sine ullo cen-
su do skarbu naszego, iako i w in-
szych cerkwiach fundacyey naszej;

salvis iednak juribus Reipublicae et nostris haereditariis. To iednak praecavemus, aby tamedzni prezbiterowie in unione Sanctae Romanae Ecclesiae zostawali zawsze; secundo, aby koždy prezbiter, od nas prezentowany, ustawiczny na tym mieyscu był, invigilando, zbawienia dusz ludzkich. Do którego to funduszu, dla lepszey wiary, ręką się własną podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w zamku Bialskim. Dnia siodmego Lipca, roku tysiącznego sześćsetnego dziewiędziesiąt szóstego. U tego funduszu przy pieczęci herbowney, na massie czerwoney wycisnionej, podpis ręki JO. xięcia jegomosci temi słowy: Karol Stanisław xiąże Radziwiłł, podkanclerzy W. X. L. (L. S.). A poniżey, konnotacya wizytatorska w te słowy: Roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt dziewiętego wpisany iest do aktow wizytatorskich generalnych Brzeskich, miesiąca Maia dnia szóstego. Inscripti sub tempus visitationis generalis. P. Antonius Grudzinski, actorum notarius *mp.* Na drugiey zaś karcie te-

go przywileiu, czyli funduszu napis JWW. kommisarzow temi wyrażony słowy: J. xiądz Mikołay Pirocki, paroch cerkwi Dokudowskiey, z parafii Bialskiey, nie mający funduszu, ani poddanych, ani wyderkafu y dzieścięiny, y że nic mu z tych gatunkow do funduszu nie przybyło wykonał jurament; więc prawem uwolniony od opłaty dziesiątego grosza. Datt dwudziestego siodmego Julii, tysiąc siedmsetnego osmdziesiąt dziewiętego roku. W Brzesciu. Zenon Wysłouch, podkomorzy woiewodztwa Brzesckiego; Tomasz Koiszewski, sędzia ziem. wttwa Brzesckiego kommisarz; xiądz Adam Popławski, kanonik katedralny Łucki, kommisarz, Jacek Paszkowski, stolnik y vice-starosta wttwa Brzgo; Wincenty Matuszewicz; Jan Józef Kłokocki, woyski Minski, kommisarz; Tadeusz Ruszczyk szambelan, kommisarz. Który to fundusz, przez wyż wyrażoną osobę podany, iest do ksiąg ziemskich woiewodztwa Brzesckiego przyięty y wpisany.

35.—Подтверждение фундушовой записи на церковь Сухопольскую.

Изъ актовъ книги за 1764—1773 годы, лист. 997—998.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca Aprila dzień wietnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskiej mości i aktami ziemskimi województwa Brzeskiego comparendo personaliter imci pan Franciszek Laskowski tę approbatę funduszu, od najjaśniejszego króla jegomości Augusta Wtórego cerkwi Suchopolskiej nadaną ad acta podał, którey thenor sequitur talis: August Wtóry z Bożey łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmuydzki, Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski, a dziedziczny xiąże Saski i elektor. Oznaymuiemy tym listem, przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż ponieważ wielmożni najiasniejszego antecessora naszego kommissarze, w roku tysiąc sześćsetnym osiemdziesiątym, miesiąca Sierpnia czternastego dnia do lesnictwa Białowieskiego zesłani, za rzecz słuszną uważywszy, we wsi Suchopolu, do lesnictwa naszego Białowieskiego należący, przy pewnych na tamtym miejscu łask Boskich dowodach, de nova radice cerkiew na pewney wło-

ce erigere pozwolili cum plenaria oneyże incorporatione, która erekcyą, nescitur quo casu, lubo od najiasniejszego antecessora naszego nie iest approbowana; iednak doniesiono nam iest, że różnym tam się uciekaiącym osobom immensus gratiam otwiera się accessus; nihil tedy salubrius poczytuiać, iako maiorem do pomnożenia chwały Boskiej praestare commoditatem, umysliliśmy pomienoną we wszystkim approbować fundacyą, iako też terazniejszym approbuiemy przywileiem, i drugą włokę nazwaną pułwłoki Kozakowska, a drugie pułwłoki Radziwinowska; puł zaś włoki Kowalowska nazwaną, dziakowi, przy teyże cerkwi mieszkaiącemu, co wielmożni kommissarze nasi generalni w roku tysiąc siedymsetnym miesiąca Augusta trzydziestego dnia swieszczennikowi Suchopolskiemu przydali, dla lepszey wygody, do teyże cerkwi przyłączamy et perpetuis inkorporuiemy temporibus. Te obie włoki łak, od nas pomienoney cerkwi dane i inkorporowane i puł włoki dziakowskie od wszelakich ciężarów, podatków et quocunquae titulo nazwanych exakcyj dwornych, żołnierskich stacyj uwalniaiać, oraz ex

vi collationis nostrae zostaiącemu na ten czas przy cerkwi kapłanowi ritus Graeci Józefowi Wasilewskiemu beneficium daiemy i konferuiemy ad extrema eius vitae tempora, post decessum onego ius collationis nostrae regiae et parochum praestandi temuż dworowi naszemu Białowieskiemu tribuendo, chcąc mieć po terazniejszym swieszczenniku i następach iego, et eorum conscientiam onerando, aby ex munere officii sui curam gerant animarum. Na co, dla lepszey wiary, podpisawszy się, pieczęć Wielkiego Xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan pod Sandomierzem, dnia piętnastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedymset czwartego, panowania naszego ósmego roku. U tey approbaty funduszu przy pieczęci Wielkiego Xięstwa Litewskiego podpisy rąk z dalszym napisem his exprimuntur verbis: Augustus Rex (L. S.). Dokładając, iż, ieśliby pomieniony oyciec miał grunt na czynsz, który oddawszy do dworu; żadnych podatków dawnych

i żołnierskich dawać nie powinien. Przytym sianożęć do tych włok cerkiewnych przydaiemy we wsi Radeczkim iedną, wolną od wszystkiego. Włok dwie i puł włoki do cerkwi Suchopolskiej, w woiewodztwie Brzeskim a lesnictwie Białowieskim leżącej. W. Kiciński, pisarz nadworny skarbu jego królewskiej mości sekretarz pokoiowy *mpa.*; z drugiey zaś strony suscepta Magdeburyi Prużańskiej w te słowa: roku tysiąc siedymset piątego, dnia czternastego Octobris. Ten fundusz był pokładany przedemną Karolem Antonowiczem, na ten czas lantwoytem miasta jego królewskiej mości Prużany. Który do xiąg Magdeburgskich przyiąć rozkazałem i ekstraktem wydać wielebnemu oycu Suchopolskiemu rozkazałem, na co się podpisuję. Karol Antonowicz. Która to takowa approbata funduszu, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięta i wpisana.

36.—Надѣль Рѣчицкой церкви землею.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 523—525.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiątego, miesiąca Januaryi trzydziestego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter Jmć xiądz Jakub Michalewicz, paroch Rzeczycki, nadanie gruntu cerkwi Rzeczyckiej od wjx. Jana Antoniego Woiewodzkiego ad acta podał, którego thenor sequitur talis: Ad maiorem Omnipotentis Dei gloriam Beatissimae Virginis Mariae et omnium Sanctorum venerationem. Chcąc, aby Bogu Wszehmogącemu w Trócy Świętej Jedynemu większa a większa każdego czasu, iako Stwórcy całego swiata, od stworzenia iego pomnażała się chwała, przez co by podwyszenie kościoła świętego katolickiego Rzymskiego krzewiło się, umyśliłem, na cześć i na chwałę Boską, na wysławienie S. Michała Archanioła, pod którego imieniem z dawnych czasów od najjaśniejszych królów ichmościow we wsi Rzeczycy, do plebanii Dywińskiej należącej, iest cerkiew parochialna wystawiona; a ia z łaski najjasniejszego króla jmci Augusta Wtórego, szczęśliwie nam panującego, też plebanią Dywińską za prezętą obiowszy, zważywszy, iż cer-

kiew pomieniona dla piaszczystych i płonnych gruntów Rzeczyckich iest bardzo słaba, na iedney włóce zdawna ufundowana, suplikowałem do Jw. Jmci księdza Joachima z Prebendów Przebendowskiego, z Bożey i Stolicy Apostolskiej łaski biskupa Łuckiego i Brzeskiego, abym mógł iako possesor legitime institutus dóbr Rzeczycy, więcej gruntow przydać. Zaczym mając ia sobie daną, wyrażoną zupełną moc od jwjx. biskupa augendi, mutandi, tradendi et ad meliorem statum bona reducendi z inwentowawszy wszystkie grunta i włoki Rzeczyckie, z których znalazło się włok dwadzieścia i cztery a morgów nadto nad włokę więcej, zaczym oddawszy gromadzie w possesją włoki i morgi wszystkie, półwłoki Melachowe nazwaną, cerkwi ś. nadaię i przyłączam. Które to półwłoki wiecznemi czasy i neodmiennemi nieporuszenie ma zostawać przy cerkwi Rzeczyckiej, i wolno bendzie każdemu z prezbitarów, należycie instytucowanemu, do tey cerkwi, poczawszy od terazniejszego w. oycy prezbitera Hrehorego Milezykowskiego, i wszystkim successorom jego tey pół włoki pomienioney zażywać, zarabiać, za-

siewać, wyrabiać, łąki trzebić na swój pożytek, według upodobania swego, a tak, ani żeby dwór Rzeczycki, ani gromada więcey do tey półwłoki nie interessowała się, ani do podatków iakichkolwiek pociągała, ale zawsze wolna sobie zostawała wiecznymi czasy. Aiezeliby zaś za opacznym udaniem miała gromada do dworu oskarżyć i koniecznie napierała się z tey półwłoki pomienioney iakiegokolwiek podatku, tak do Rzeczypospolitej, iako też do składek, chowaj Boże, żołnierskich i stanowisk; tedy dwór wejrzawszy w teraznieysze prawo, imieniem Jwix. biskupa pomienionego przezemnie cerkwi Rzeczyckiej nadane, taką zuchwałosc gromadzie zganić powinien i winę na wask do cerkwi naznaczyć, według upodobania, a że zawsze nadania cerkwiom dla tego stanowią się, aby błagany był Maiestat Boski ustawicznoscia. Zaczyn iako teraznieyszego w. oycy prezbitera cerkwi Rzeczyckiej, tak i sukcesorów iego obowiązuję, aby w każdy tydzień w dzień sóbotni była msza s-ta, czego może parafia Rzeczycka doglądać i w niedosyć uczynieniu tey obligacyi dwo-

rowi donieść, albo też zwierzchnosci duchowienstwa Ruskiego do Włodzimirza, albo officiała tameczney katedry, suplikuiąc, aby ta obligacya zachowana była w potomne czasy za dusze zmarłe wszystkich parafianow, niezapominaiąc i mnie niegodnego grzesznika, co wszystko aby tym gruntowniey było, przy pieczęci moiey, ręką się własną podpisuję. Datt w plebanii Dywińskiej, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego dwudziestego pierwszego, miesiąca Marca osimnastego. U tego nadania, cerkwi Rzeczyckiej służącego, podpisy: Suscepta wizytatorska Włodzimirska, przy pieczęci temi wyraża się słowy: X. Antoni, Woiewodzki P. Dywiński. *mp.* Praesens documentum est ad acta visitatoria generalia Vlodimir. anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo, die decima Januar. introductum, ingrossatum. Które takowe podanie, przez wyż wyrażonego Jx. Jakuba Michalewicza ad acta podane, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziem. W. B. spraw wieczystych przyięte i wpisane.

37.—Консенсъ Архієпископа и Митрополита Кіевскаго Фелиціана Филипа Володеовича на постройбу Верстоцкой церкви.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, листъ 469.

Roku tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Oktobra czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter WIP. Józef z Wilczewa Wilczewski, podkom. ziemi Wiskiey, konsens od Jw. mci xiędza Feliciana Filipa Wołodkowicza arcybiskupa i metropolity całej Rusij, biskupa Włodzimirskiego i Brzeskiego Graeco-uniti na erekcyą cerkwi Werstockiey służący, ad acta podał, cujus tenor sequitur talis: Felicianus Philippus Wołodkowicz, Dei et Apostolicae Sedis gratia archiepiscopus metropolitanus Kijowiensis, Haliciensis et totius Russiae proto-thronius, episcopus Vlodimirien. et Brestensis, abbas Kijowo-Pieczarensis. Universis et Singulis, quorum interest et in futurum interesse poterit, significamus et ad notitiam indubitam deducimus: expositum nobis fuisse pro parte illustris ac magnifici Josephi in Wilczewo, Czernie, Wentok Wilczewski, Succamerarii terrae Viscensis Rothmistri Cohortis Loricatae exercituum M. D. Litt. qualiter ipse, ductus pio

promovendae Religionis Orthodoxae zelo, in bonis suis haereditariis, Werstock vocatis, intra Dioecsin nostram Brestensem sitis, Ecclesiam principali parochiali Dubiscensi pro filiali applicandam de nova radice extruere, fundare, candemque edotare intendat; sed quia id sine speciali consensu nostro, tanquam loci ordinarii, facere non valet; proinde supplicatum nobis fuit, quatenus ad id consensum auctoritatis nostrae ordinariae praebere dignaremur. Nos, zelum hujus modi appretiantes, hoc pietatis opus concedendum esse duximus, uti quidem auctoritate nostra ordinaria per praesentes concedimus et facultatem impertimur. In quorum fidem ect. Datum Vlodimiriae, ad Cathedram nostram, die secunda mensis Augusti. Anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto. Utego konsensu przy pieczęci katedralney podpis temi wyraża się słowy: Felicianus Wołodkowicz, archiepiscopus metropolita totius Russiae. Który to takowy konsens, na erekcyą cerkwi Werstockiey służący, przez wyż wyrażoną osobę ad acta

podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą jest do xiąg ziemskich | W. B. spraw wieczystych przyięty i wpisany.

1766 г.

Консенсъ Архієпископа и Митрополита Кіевскаго Фелиціана Филиппа Володковича на постройку Верстоцкой церкви.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, листъ 469. Переводъ предъидущаго акта.

Тысяча семьсотъ шестьдесятъ девятого года, мѣсяца Октября четвертаго дня.

Благородный господинъ Осипъ, изъ Вильчева, Вильчевскій, подкоморій земли Виской, явившись лично предъ судебнымъ учрежденіемъ его королевскаго величества и предъ актами земскими Брестскаго воеводства, предъявилъ консенсъ высокоблагороднаго Греко-Унитскаго ксендза Фелиціана Филиппа Володковича, архієпископа и митрополита всей Руси, епископа Владимірскаго и Брестскаго на постройку Верстоцкой церкви. Содержаніе этого консенса слѣдующее: Фелиціанъ Филиппъ Володковичъ, милостію Божіею и Апостольской столицы, архієпископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всей Руси прототроній, епископъ Владимірскій и Брестскій, Кієво-печерскій

архимандритъ. Всѣмъ и каждому, кому надобно, или понадобится на будущее время, это знать, объявляемъ и доводимъ до ихъ несомнѣннаго свѣденія: Высокоблагородный Іосифъ, на Вильчевѣ, Чернѣ, Вентоку, Вильчевскій, подкоморій земли Виской, ротмистръ латной когорты войска Великаго Княжества Литовскаго, заявилъ предъ нами, что онъ, руководимый благочестивою ревностію къ распространенію Православной вѣры, желаетъ въ наслѣдственномъ имѣніи своемъ, называемомъ Верстокъ, находящемся въ нашей Брестской епархіи, вновь построить и надѣлать фундашемъ филиальную церковь, которая принадлежала бы къ главной приходской Дубиской церкви; но какъ онъ не въ правѣ этого сдѣлать безъ особаго нашего консенса, какъ правительственнаго и по-

тому онъ просилъ насъ, чтобы мы удостоили этотъ консенсъ нашего правительственнаго авторитета. Мы, уважая эту ревность, сочли нужнымъ соизволить на это дѣло благочестія, какъ, по власти нашей правительственной, симъ соизволяемъ и даемъ право. Въ удостовѣреніе сего, и проч. Дано во Владимірѣ, въ кааедрѣ нашей, во второй день мѣсяца Августа, въ лѣто Господне тысяча семьсотъ шестьдесятъ шестое. На этомъ консенсѣ прикаедральной печати под-

пись слѣдующими словами: Фелиціанъ Володковичъ, архіепископъ митрополитъ всей Руси. Каковъ консенсъ на постройку Верстоцкой церкви, поданный вышеупомянутымъ лицомъ въ акты, со всѣмъ, что въ немъ выражено, принятъ и вписанъ въ земскія актовыя крѣпостныя книги Брестскаго воеводства.

Переводилъ архивариусъ Центральнаго Архива, коллежскій совѣтникъ *Н. Горбачевскій*.

 1769 г.

38.—Фундушова записъ на Верстоцкую церковь подеоморія Видчевскаго.

Изъ актовъ книги за 1769—1771 годы, лист. 463—468.

Roku tysiącznego siedmset szedziesiąt dziewiątego, miesiąca Oktobra czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziem. W. B. comparendo personaliter W. J. pan Józef z Wilczewa Wilczewski, podkomor. ziemi Wiskiey, zapis fundacyiny, cerkwi Werstockiey służący, przyznał, rekwirując, ażeby pomieniony zapis ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą

był do ksiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyjęty y wpisany; który, w księgi wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: W imie Oycy y Syna y Ducha Świętego. Amen. Ku naywiększey chwale Boga w Tróycy Świętey Jedynego Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego, Matki Nayswiętszey Maryi Panny y wszystkich Świętych. Ja Józef Wilczewski, podkomorzy ziemi Wis-

kiey, rothmistrz Peteorski y generał-major woysk W. X. Lit., mając dobra moie, Wersztok cum attinentiis nazwane, w wojewodstwie Brzeskim W. X. Lit. a diecezji Brzeskiej ritus Graeci—Uniti leżące, w którym to Wersztoku, iak świadczą iasne dowody, była cerkiew ritus Uniti parochialna, ale z niedostateczną dla sustentacyi kapłanów sufficiencyą y exdotacyą; przeto w czasie upadła. Żądaiąc ia tedy na tym mieyscu chwałę Boską restaurować, y aby wiecznemi czasy trwała, ufundować, nayprzód de novaradice cerkiew arcy potrzebą w tym horyzoncie, pod tytułem Świętego Krzyża, erygowałem y wystawiłem, w ołtarze aparaty, srebra, xsięgi, bieliznę i inne wszystkie należące rekwizyta, które osobliwym specificantur inwentarzem, opatrzyłem y fundamentalnie uprowidowałem; chcąc zaś mieć sposob ustawicznego w tey cerkwi nabożestwa, chcę ia mieć y oddać pro filia pryncypalney cerkwi Dubickiey, z tym obowiązkiem, ażeby Imć xiądz Marcin Michnakiewicz, pleban Dubicki terazniejszy y następcy jego, trzymając iey rząd y dyspozycyą ku należytey tey cerkwi y parafianów in administrandis sacramentis usłudze wiecznemi czasy konserwowali wikarego y dziakow dwóch, z których by ieden pod reiestrem zakrystyą trzymał, o wszystkich ruchomościach y mobiliach cer-

kiewnych wiedział, w całości, ochen-dóstwie y dobrym porządku chował. A iako na to wszystko sam xiądz pleban Dubicki y następcy iego, pod odpowiedzeniem konsystorzowi swoiemu, za doniesieniem kollatorskim, albo też parafianów szczególniejszą attencyą mieć powinni, tak, aby te osoby kózdy do urzędu swego byli zdolne, stateczne, piłne, nie kłótlive, mając moc każdego z nich, nawet samego wikaryusza podług potrzeby zmienić y innego na to mieysce nastawić, starać się usilnie będą. Na które te osoby, to iest, wikariusza y dwóchdziaków, proporcjonalną y przyzwoitą dla kóздеgo pro victu et amictu sustentacyą tudzież na Hostyę, wino, воск, łoy dałem y zapisałem y ninejszym erekcyinym y fundacyinym listem moim wiecznemi czasy daię y zapisuię summy złotych polskich czternaście tysięcy № 14000 iako to: summę trzy tysiące trzysta piędziesiąt złotych polskich, złotem ważnym obronczkowym, rachuiąc każdy czerwony złoty po złotych polskich szesnaście y groszy miedzianych dwadziescia dwa y puł, na dobrach dziedzicznych wielmożnego Michała Wielowieyskiego, czesnika Żydaczewskiego, Dubiczach Murowanych, Tofiłowka y Sobotka nazwanych, w wojewodztwie Podlaskim, a ziemi Bielskiej sytuowanych, lokowano a aktami Grodzkiemi Brańskimi feria quarta post festum exal-

tationis Sanctae Crucis, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto, cum pendenda provisione, po pięć od sta, przez tegoż wielmożnego Wieloweyskiego zapisano. Drugą sumę, dwa tysiące złotych polskich, także złotem ważnym obrączkowym, rachuiąc ieden po złotych polskich szesnaście y groszy miedzianych dwadziescia dwa y puł, na tych że samych dobrach Dubicze Murowane Tofiłowce y Sobotka lokowaną, a przez wyżey wyrażonego W. Michała Wielowieyskiego pomienionych dobr dziedzica sub actu in curia Regia Bransensi, feria sexta post festum Sancti Antonij de Padua confessoris, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, cum pendenda provisione po pięć od sta, zapisano; iako te zapisy fusi us in se obloquuntur, których obloquentiae walor wieczyscie trwac ma, co do zapisów summ y prowizyi onych, nie zaś co do obligów y dyspozycyi, ku usłudze tey cerkwi poczynionych, gdyż tę podług terazniejszego moiego uregulowania y rozporządzenia odmienione nazawsze pełnić się maia. Trzecią sumę, złotych polskich cztery tysiące monetą nową srebrną, za nayiasniejszego króla Imci, pana naszego miłościwego, Stanisława Augusta, szczęśliwie nam panującego, bitą, na kahale Orlenskim lokowaną, a przez tenże kahal Orlenski cum omnibus solenni-

tatibus valore ac robore w Grodzie Brańskim, sub aktu feria quarta in vigilia festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae, scilicet die septima mensis Septembris, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, z wypłaceniem prowizyi po pięć od sta, zapisano. Residuitatem summy ad complementum czternaście tysięcy złotych Polskich cztery tysiące szeset piędziesiąt, aby zupełnie wynosiło czternaście tysięcy zapicać y lokować na miejscu pewnym powinieniem. Od których to summ, wyżey wyrażonych, to iest całego kapitału, czternastu tysięcy, xiądz pleban Dubicki terazniejszy y następcy iego za kwitami swoiemi prowizyją odbierać maia y z tych prowizyj wikarego y dwóch dziaków Warsztockich perpetuis temporibus victu et amictu providować powinni, póki zaś tey reszty summy nie ulokuie, y xiądz proboszcz Dubicki prowizyi od niey odbierać niebędzie, dziaków dwóch, swiatło, wino y inny ornament cerkiewny sam opatrywać powinieniem; a gdy ta reszta summy, cztery tysiące szeset piędziesiąt złotych Polskich, iuż będzie ulokowaną y xiądz pleban Dubicki y następcy iego od niey prowizyją odbierać będą,—już to opatrowanie nie do mnie kollatora, lub suksessorów moich, ale do xiędza plebana Dubickiego y następców iego należeć będzie. A ponieważ fundusz tey cer-

kwi na gotowej summie ustanowiony, przez to gruntu do tej cerkwi nie zapisuie ani leguie żadnego, tylko ten, na którym cerkiew ze cmentarzem oparkanionym stoi, którego to placu wzdłuż przętów № iedyńaście y łokci № cztery, dico, przętów iedyńaście y łokci cztery, wszierz zaś przętów № siedm y łokci № sześć,—dico, przętów siedm y łokci sześć.—Jakże plac z ogrodem na warzywo, na którym plebania, staynia, studnia y spichlerz w swoim oparkanieniu y ogrodzeniu wybudowane, którego to placu z ogrodem warzywnym, zaczowszy od siedliska chłopskiego, na którym dzisiay Maxim mieszka, ku wschodowi słońca wszierz przętów № iedyńaście y łokci № pięć, dico, przętów iedyńaście i łokci pięć wzdłuż od ulicy ku pułnocy przętów № dziewięć, dico, przętów dziewięć, ogród warzywny poddani wsiów Wersztoku i Kuraszewa uprawiać, x. pleban Dubicki i następcy iego, lub wikaryuszowie sami zasiewać a kobiety z wyrażonych wsi ugrabiać i dwa razy w rok opielać powinni *perpetuis temporibus, in casu renitentiae*, za konpulesem dworu Wersztockiego. Przy tym dla pomnożenia w cerkwi swiatła do łamp wiecznymi czasy zapisuie łoiu topionego funtów № czterdziećcie, dico, czterdzieście, a ten arendarz dóbr Wersztockich oddawać powinni zawsze tygodniem przed Wielkonocą to iest,

arendarz Werstocki funtów dwadzieścia, Kuraszewski funtów dwanaście, Wołgosławski funtów ośm x. proboszcz Dubicki i następcy iego za kwitami swoiemi odbierać powinni; iednak tego łoiu do niczego innego, ani do cerkwi Dubickiej używać nie maia, tylko presse do lamp cerkwi Werstockiej. Jeżeliby zaś *successoribus* po wyrażonych karczmach zdało się dworskie szyńki dawać, albo gdyby arendy nie było, tedy ten łoy dwór Werstocki za arendarzow do cerkwi Werstockiej dawać powinien. Obligacija na wikarego ta tylko wkłada się, ażeby za dusze fundatorów, Jozefa Maryanny familii, w każdy tydzień dwie msze święte, to iest we srode i piątek, wiecznymi czasy aplikował. Przy tym *exequie* cztery razy do roku *cum officio defunctorum* z mszą świętą spiewaną za dusze wyrażonych fundatorów odprawiał tym sposobem: pierwsze *exequie* dnia szóstego Maia, kalendarza Ruskiego, za dusze Maryanny i fundatorów; drugie, gdy sam fundator Józef z tego swiata zeydzie, w ten dzień na zawsze, którego umrze, za dusze Józefa i Maryanny fundatorów i familii; lecz póki żyć będzie za dusze Maryanny i fundatorów, iako się wyżej wyraziło. Inne dwie co cwierć roku, póki fundator żyć będzie, za Maryanne i fundatorów, a gdy fundator żyć przestanie, iuż za oboie Józefa i Maryanne i familiją,

na wieczne czasy wszystkie czworo exequii co rok odprawiać powinien, a to pod obowiązkiem sumnienia i odpowiedzialniem na strasnym sądzie Boskim, na który, in casu opuszczenia, powoływam. Także w każde generalne święto zgromadzonych ludzi o zdrowaś Marya za fundatorów upraszać powinien, inne zaś msze s. i wszelkie nabożeństwa ad intentionem sui, albo iak mu się podoba, odprawiać mu wolno. To się iednak waruie naysolenniej, aby we wszystkie generalne niedziele i święta uroczyste tak Łacińskiego, iako i Greckiego obrządku, dla pomnożenia chwały Boskiej i dla nabożeństwa parafianów koniecznie miewał, a to sub poenis contra negligentes parochos i responsione zwierzchności swojej duchowney, a że J. W. Imc xiądz biskup do tej cerkwi Werstockiej parafią wyznaczy, przeto curam animarum i wszystkie obrządki i usługi beneficiis curatis zwykło wypełniać powinien. Jeżeli by mi zaś opatrzność Boska tę cerkiew w czym prócz wyrażonej summy abdotare pozwoiliła; rezerwuie sobie dalsze dyspozycye i rozporządzenie; co wszystko wieczyście i nieodmienne trwać powinno. Dan w Wersztoku, dnia dziewiętnastego Septembra K. R. roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiątego dziewiątego. U tego zapisu fundacyjnego przy wyrzniętej kustodyi podpis rę-

ki tak samego aktora, iako też ww. Ichm. pp. pieczętarzów w te słowa: Józef z Wilczewa Wilczewski podkomorzy ziemi Wiskiej. Ustnie i oczewisto proszony od oycy dobrodzieja do tego zapisu fundacyjnego cerkwi Wersztockiej z zapisem czternastu tysięcy złotych Polskich, na różnych dobrach lokowanych, iako obszerniej w srzedzinie tego zapisu iest wyrażono, od których x. prezbiter Dubicki i następcy iego na zawsze pro wiziją po pięć od sta za kwitami swoiemi odbierać mają, a z tej pro wizyi ustawicznego wikarego i dwóch dziaków, przy teyże cerkwi konserwować powinni i onych victu et amictu providować, wino, Hostyę, świece, łoy prokurować z tą obligacją, ażeby wikaryusz co tydzień dwie msze święte, to iest we srodę i piątek aplikował i exequie cztery razy do roku za duszę Józefa i Maryanny fundatorów familii odprawiał i inne powinności w tej erekcyi opisane wypełniał, iako pieczętarz podług prawa podpisuię Franciszek Wilczewski, podkom. Wiski mp. Ustnie i oczewisto proszony pieczętarz od oycy dobrodzieja do tego funduszu erekcyjnego cerkwi Wersztockiej z zapisem do niey wieczystym na suficiencyą wikaryusza dziaków dwóch, wino, Hostyę, wosk, łoy, czternastu tysięcy, których powinność obszernie w srzedzinie tego funduszu opisane, podług prawa podpisuię się Sta-

nisław Wilczewski, podkom. ziemi Wiskiej, mp. Ustnie i oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego zapisu fundacyjnego cerkwi Wersztockiej na rzecz intus wyrażone danego, disponente lege, podpisuję się Ignacy Hruszew-

ski, regent ziemski i grodzki województwa Brzeskiego Litt. Który takowy fundacyjny zapis przez wyż wyrażoną osobę przyznany jest do xiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyięty i zapisany.

1782 r.

40—Право на приходъ Хоциславской церкви, данное Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу.

Изъ актовой книги 1783 года, листъ 103.

Roku tysiąc siedemset osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Januaryi dwudziestego drugiego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich województwa Brzeskiego po SS. Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście jego królewskiej mości Brześciu agitujących się, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Janem Wereszczaką, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi województwa Brzeskiego, stawiając obecnie JP. Antoni Grodzki, komornik województwa Brzeskiego, prezetę na cerkiew Chocisławską od nayjaśniejszego króla jegomości Sta-

nisława Augusta, szczęśliwie nam panującego, po postąpieniu na inne beneficium JX. Jana Chociewicza w ekonomii Brzeskiej sytuowane ad praesens JX. Bazylemu Charłampowiczowi konferowane ad acta podał, a podając prosił nas, sądu, aby pomieniona prezenta, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, była dó xiąg ziemskich województwa Brzeskiego przyięta i wpisana. Jakoż my, sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, oną przyjąwszy, w xięgi wpisać zleciliśmy; którą w xięgi wpisując następującemi wyraża się słowy: Stanisław August z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Rucki, Prucki, Mazowiecki, Żmudzki,

Kiiowski, Wołyński, Podoński, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimirskiemu i Brzeskiemu, albo iego in spiritualibus namiesnikowi, lub komu kolwiek na to moc i władzę mającemu uprzeymie nam miłemu, wielebnemu w Bogu. Uprzeymie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna Chocisławska, w ekonomii naszej Brzeskiej sytuowana, w dycieczyi uprzeymości waszey, po postąpieniu na inne beneficium pobożnego Jana Chociewicza prezbitera ostatniego teyże cerkwi parocha i possessora. Do której to cerkwi, tym sposobem wakującej, My, według prawa, nam w podawaniu, do niey należącego, pobożnego Bazylego Charłampowicza, aktualnego prezbitera, z pilności, pobożności i dobrych obyczajów nam zaleconego, podaiemy, żądając po uprzeymości waszey, ażebyś pomienionego pobożnego Bazylego Charłampowicza od nas podanego, a nie żadnego innego na też cerkiew Chocisławską postanowił i wprowadził, rząd i zawiadowanie o duszach, w tey

parafii będących, tudzież dochody wszelkie i przynależności onemu powierzył, podał i zlecił, iako to do urzędu uprzeymości waszey przyzwoito i należy. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia szesnastego, miesiąca Listopada, roku tysiąc siedmset osiemdziesiąt wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. U tey prezenty, przy wyciśnioney na massie czerwoney pokojowej pieczęci, podpis nayiaśniejszego pana i dalsza expressyia z podpisem regenta kancelaryi pokojowej, temi wyraża się słowy: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerkiew parochialną Chocisławską w dobrach jego królewskiej mości ekonomii Brzeskiej, po postąpieniu na inne beneficium pobożnego Jana Chociewicza, pobożnemu Bazylemu Charłampowiczowi dana. Adam Cieciszowski, pisarz wielki koronny, regent kancelaryi pokojowej jego królewskiej mości. Która to takowa prezenta jest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyięta i wpisana.

41.—Право на приходъ Теребунской церкви, данное княземъ Войтѣхомъ Шуйскимъ священнику Доминику Дежковскому.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 1769—1770.

Roku. tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter P. Dominik Dzieżkowski, syn zmarłego s. p. Jx. Jana Dzieżkowskiego, prezbitera Terebuńskiego, prezentę do cerkwi Terebuńskiej od WJP. Woyciecha, kniazia Szuykiego, starosty Niżyńskiego sobie daną, ad acta podał, którey thenor sequitur talis: Woyciech, kniaz Szuyki, starosta Niżyński, wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym teraznieyszego i na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało podaię do wiadomości tę moią ninieyszą prezentę, P. Dominikowi Dzieżkowskiemu, synowi zmarłego niegdy s. p. Jana Dzieżkowskiego, prezbitera Terebuńskiego, daną, iż ia, supra wyrażony, mając w possessyi moiey dobra Terebuń ze wsiami do nich przynależącemi w woiewodstwie Brzeskim sytuowane, w których widząc, iż blisko roku w cerkwi Terebuńskiej po zmarłym prezbitrze chwała Boża i nabożeństwo dla ludzi regularne ustało, a mając zaletę od

zwierzchności duchowney ritus Graeci o P. Dominiku Dzieżkowskim, iż iest zdolnym do utrzymania chwały Bożey i kapłańskiego charakteru, chcąc, iak nayrychley regularne wprowadzić nabożeństwo, po zeszlým wyrażonym oycu onego, tegoż pomienionego Dominika Dzieżkowskiego do tey Terebuńskiej cerkwi prezentuię, i aby niko inny, tylko pomieniony Dominik Dzieżkowski, odmie prezentowany, przez Jwjx. metropolitę poświęcony był obliguię, chcąc po multoties wspomnionym panu Dzieżkowskim, żeby się tak o pomnożenie chwały Bożey starał, iako też w przystoynych duchownemu stanowi zachował się obyczaiach. Do którey to plebanij Terebuńskiej, grunt zdawna należący, według erekcyi należeć ma, i onego pomieniony, prezentowany zażywać wolen będzie, nic iednak nad to appropriować nie ma. Chrostu na opał pozwala się, z tą iednak kaucią, aby pomieniony pan Dominik Dzieżkowski, etiam prosto swoich włok, chrostu ludziom postronnym mimo wiadomość dworną, wycinać i niszczyć nie pozwalał; tudzież aby od szlubow, krzcin, pogrze-

bow, biorąc proporcjonalnie, żadnego zdzierstwa nie czynił. Poddany, jeżeliby się w czym obowiązkom cerkiewnym sprzeciwiał, przez co by na ukaranie zasłużył, tedy onego pomienionego pan Dominik Dzieżkowski sam karać nie ma, lecz za dołożeniem się dworu chłop ukarany być powinien. I na to dawszy tę moją prezentę, dla lepszej wiary i wagi, ręką moją własną, przy zwykłej pieczęci, podpisałem. Datt w Terebuniu,

roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Junii dwudziestego czwartego dnia. U tey prezenty podpis przy pieczęci, na laku czerwonym wyciśnionej, temi wyraża się słowy: Woyciech kniaź Szuyski, starosta Niżyński, *mp.* Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę, ad acta podana, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brześkiego spraw wieczystych przyjeta i wpisana.

1789 r.

42.—Право на приходъ Ортельской церкви, данное Карломъ Радзивиломъ священнику Сосновскому.

Изъ актовъ книги за 1790 годъ, листъ 23.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiątego, miesiąca Stycznia dziewiętego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. w czasie prawem Konst. 1786 r. przepisany, w mieście JKmsci Brzesciu Litewskim odbywających się, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, y Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi tegoż wojewodstwa stanawszy osobiscie J. xiądz Alexander Sosnowski, paroch Ortelski, prezentę od JO. JXmci Ka-

rola Radziwiłła, wojewody Wilenskiego, na probostwo cerkwi Ortelskiej, sobie wydana, do akt podał, de serie verborum sequenti: Karol Stanisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce, Nieswieżu, Bierzach, Dubinkach, Słucku, Kopyłu, Czartorysku, Klecku y świętego państwa Rzymskiego hrabia na Mirze, Szydłowcu, Krożach, Kopylu, Kaydanowie y Keydanach, Bielicy, Białym-Kamieniu, Zabłudowiu y Białey, a na Żółkwi, Złoczowie, Pomorzanach, Newlu, Siebieszu et cet. Pan y dziedzic, wojewoda Wilenski, orderu Orła Białego, Orła

Czarnego, Świętego Andrzeja y Świętego Huberta kawaler, JWJ. xiedzu Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu całej Rus-syi, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, Litewskiemu, orderu Świętego Stanisława kawalerowi. Wakuie ad praesens cerkiew we wsi moiey dziedzicznej, Orteł zwany, w hrabztwie Bialskim leżacey, pod tytułem Narodzenia Nayswiętszey Panny Maryi post fata wielebnego oycy Pawła Hryniewicza, bywszego immediatey cerkwi parocha; pragnąc zatym, aby cześć Bogu powinna nieustawała, a dusze wiernych w potrzebach swoich jakowego nie ponosiły uszczerbku, owszem należytą mieli wygodę, wielebnego xiedza Jmci Alexandra Sosnowskiego, wikarego cerkwi Łosickiey, w pobożności y pięknych obyczajach ab officio mnie żaleconego ninieyszym listem moim do niey prezentuję, żądając usilnie,

izby ten, a nie inny, dopomienionego beneficium tak circa temporalia, iako y spiritualia przypuszczony y installowany został. Ktory to prezentujący się teraz przezemnie wielebny Jx. Alexander Sosnowski, zostawszy w pomienioney cerkwi parochem, podług nadania y erekcii, do niey służących, sprawować się ma; oraz obowiązany tak za żywych, jako y zmarłych, o nas kollatorow modły czynić powinien będzie. Datum w Warszawie, tysiąc siedmset osmdziesiąt dziewiątego roku, miesiąca Augusta osme-go dnia. U tey prezenty, przy wyciśnionej na massie czerwoney herbowney XX. Radziwiłłow pieczęci, podpis takowy: z wyraźnego roskazu JO. pana mego podpisuję— Karol Mikuc, sekretarz mp. (L. S.). Takowa prezenta do akt podana jest, do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego przyjęta y wpisana.

1789 r.

43.—Привилегія на приходъ Малоритской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу.

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 205.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiątego, miesiąca Lutego piątego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanowszy osobi-

scie pobożny jego mość xiądz Stefan Charłampowicz, prezente na cerkiew Małorytską, od najjasniejszego króla jego mosci Stanisława Augusta, panna n. milosciwego, sobie wydana, do akt podał w te słowa pisaną: Stanisław August z Bożey łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowecki, Żmudcki, Kijewski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzuskiemu, Litewskiemu, albo jego in spiritualibus namiesnikowi, lub komu kołwiek na to moc y władze mającemu uprzeymie nam miłemu. Wielebny w Bogu, uprzeymie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna Małorytska, w dobrach naszych ekonomicznych, po dobrowolney rezygnacyi pobożnego Józefa Charłampowicza, ostatniego teyże cerkwi parocha y possessora. Do ktorey to cerkwi, tym sposobem wakującey, my, według prawa nam w podawaniu do niey należącego, pobożnego Stefana Charłampowicza, z sposobności, pobożności y dobrych obyczaiow nam zalecanego, podaiemy, żądając po uprzeymosci waszey, ażebyś pomienionego pobożnego Stefana Charłampowicza, od nas

podanego, wprzód onego na stopień kapłański podług obrządku Kościoła Greckiego wyświęciwszy, a nie żadnego innego, na też cerkiew Małorytską postanowił y wprowadził, rząd y zawiadowanie o duszach, wtey parafii będących, tudzież dochody wszelkie y przynależytości onemu powierzył, podał y zlecił, jako to do urzędu uprzeymosci waszey przyzwoito jest y należy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piątego miesiąca Grudnia, roku Panskiego tysiąc siedmset osimdziesiąt dziewiątego, panowania naszego dwudziestego szóstego roku. U tey presenty, przy pieczęci Wielkiego Xięstwa Litewskiego, na massie czerwoney wyciśnionej, podpis ręki nayiasniejszego króla Jmci y dalsza expressya w te słowa: Stanisław August, król (L. S.). Presenta na cerkiew parochialną Małorytska w dobrach jego krolewskiej mości ekonomicznych, po dobrowolney rezygnacyi pobożnego Józefa Charłampowicza, pobożnemu Stefanowi Charłampowiczowi dana. Pius Kicinski, szeff kabinetu jego krolewskiej mosci, mp. Która to presenta jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego wpisana.

44.—Привилегія на приходъ Зиоловской церкви, данная королемъ
Станиславомъ Августомъ священнику Чирановичу.

Изъ актовъ книги за 1890 годъ, листъ 701.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego, miesiąca Czerwca czwartego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. Brzeskiego, stawając obecnie I. X. Antoni Czyranowicz, prezentę na cerkiew parochialną Ziółowską, w dobrach ekonomicznych JKmci, po I. X. Janie Dobiszewskim wakującą, od najjasniejszego króla Imci pana naszego miłosciwego sobie daną, do akt podał, w te słowa pisana: Stanisław August z Bożey łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewerski z Czerniegowski. Wielebnemu w Bogu Ioachimowi Horbackiemu, biskupowi Pinskiemu y Turowskiemu, Litewskiemu, albo jego in spiritualibus namiestnikowi, lub komu kolwiek na to moc y władzę mającemu, uprzejmie nam miłiemu. Wielebny w Bogu, uprzejmie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna w dobrach naszych stołowych ekonomij Brzeskiej Litewskiej, Ziółowa zwanej, sytuowana w dycyezji uprzejmoci waszey po pobożnym

xiędzu panie Dobiszewskim, ostatnim teyże cerkwi parochu y possessorze. Do ktorey to cerkwi, tym sposobem wakującej, my, według prawa nam w podaniu do niey należącego, pobożnego Antoniego aktualnego presbitera, z sposobności, pobożności y dobrych obyczajow nam zalezonego, podajemy, ządając po uprzejmoci waszej, abys pomienionego pobożnego Antoniego Czyranowicza, od nas podanego, a nie żadnego innego, na też cerkiew Ziółowską postanowił y wprowadził, rząd y zawiadowanie o duszach, w tey parafij będących, tudzież dochody wszelkie y przynależytosci onemu powierzył, podał y zlecił, iako to do urzędu uprzejmoci waszey przyzwoite iest y należy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć pokojową przycisnąc kazalimy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Maja, roku Panskiego tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego, panowania naszego dwudziestego szóstego roku. U tey prezenty przy pieszęci pokojowej, na massie czerwoney wycisnionej, podpis ręki najiasniejszego króla jego

mosci y dalsza expressya w te słowa: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerkiew parochialną Ziółowską w dobrach ekonomicznych JKmci. po pobożnym Janie Dobi-

szewskim wakująca, na osobę pobożnego Antoniego Cyranowicza dana. Pius Kicinski, szef gabinetu JKmci mp. Która to prezenta jest do xiąg ziemskich w Brzesciu wpisana.

 1790 г.

45.—Право на приходъ Мшанской церкви, данное подкоморіемъ Оссолинскимъ священнику Леону Косцюкевичу.

Изъ актовъ книги за 1790 годъ, листъ 981.

Roku tysiąc siedmsetnego dzie-więdziesiątego, miesiąca Lipca dwunastego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B., stawając obiecnie JP. Leon Kosciukiewicz, prezente na cerkiew we wsi, Mszonozowiącey się, w W. Podlaskim, w ziemi Mielnickiej leżącej, od JW. Kazimierza Osolinskiego, podkomorzego ziemi Mielnickiej, teyże cerkwi kolatora, sobie wydana, do akt podał, w te słowa pisana: JWJX. Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu, z Bożey y S. Stolicy Apostolskiej Łaski prototroniemu metropolij Kijowskiej, Halickiej y całej Rusi, Włodzimierskiemu y Brzeskiemu—Litewskiemu biskubowi, orderu s. Stanisława kawalerowi przy złożeniu powinney submissii do wiadomosci

podaje. A ponieważ w dobrach moich, wo wsi Mszany, w W. Podlaskim, w ziemi Mieln. leżącej, cerkiew pod tytułem s. Jana Ewangelisty, przez śmierć wielebnego w Bogu JX. Leona Wysiekierskiego, zawakowała; więc ja, ex jure patronatus, zarekomendowanego mnie wprzod od zacnych osob y wiary godnych o statku tegoż y nadziei wydoskonalenia się y stania się dobrym kapłanem y pasterzem powierzoney trzodki sobie, jako też do pomnożenia y utrzymania chwały Boskiej sposobnym urodz. P. Leona Kosciukiewicza prezentowac umysliłem, jako y niniejszym listem moim prezentę, upraszając uniżenie, aby ten, a nie innszy do rzeczoney cerkwi sposobiony, ordynowany y za formal-

nego parocha instytuowany był. Waruiąc sobie y ostrzegaiąc, a żeby tenże P. Leon Kosciukiewicz, nim się wyswięci y wydoskonali we wszystkich powinnościach, dobremu plebanowi przyzwoitych, bezustannie zawsze trzymał na swoim mieyscu kapłana takiego, który by regularnie administrował sacramenta święte parafianom z nauką y z przykładem duchownym, przez ten czas ażeby y chwała Pana Boga, jako najlepiej promowował; a to ten obowiązek wkłada się na niego pod nieważnością prezenty. A gdy się wyswięci przyszły paroch Mszanski, xież Leon Kosciukiewicz, sam osobą swoją, nie przez wikarego, lub przez koadjutora, aby był zawsze przytomnym przy cerkwi Mszan-

skiey, tudzież ażeby miał czułość y staranność, pilność około dusz ludzkich zbawienia, bez depaktacyi poddanstwa moiego. Ja zaś przyrzekam, iż onego, jako kapłana, przy gruntach, sianożęciach, ogrodach, zdawna do tey cerkwi należących, konserwować będę. Co dla lepszej wagi, wiary y waloru przy przycisnieniu herbowney pieczęci własną podpisuję się ręką. Dan w Toporowie, die trigesima Iunii, anno millesimo septingentesimo nonagesimo. U tey prezenty, wycisnionej na laku czerwonym pieczęci, podpis JW. kolatora takowa: Kazimierz Ossolinski, podkomorzy ziemi Mieln., mp. Ktora to prezenta jest do xiąg ziemskich W. Brzeskiego wpisana.

 1790 r.

46.—Привилегія на приходъ Кобылянской церкви, данная Станиславомъ Августомъ священнику Остапчевскому.

Изъ актовъ книги за 1790 годъ, листъ 961.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Lipca piątego dnia.

Przed aktami ziemskimi województwa Brzeskiego, stawając osobiscie JX. Jan Ostaszewski, prezentę na

cerkiew Kobyłanską, w dobrach ekonomicznych JKmci będącą, od najiasniejszego króla Imci Stanisława Augusta, pana naszego miłościwego, sobie wydaną do akt podał, w te

słowa pisana: Stanisław August z Bożiej łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Mozowiecki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu—Litewskiemu, uprzejmie nam miłemu, albo jego in spiritualibus namiestnikowi, na to moc y władzę mającemu. Oznajmujemy, iż zaważowała cerkiew parochialna Kobylanska, w dobrach naszych ekonomicznych sytuowana, po odsądzeniu xiędza Jakuba Miżewskiego. Którą to cerkiew wakującą my, według prawa nam wprawdaniu do niej należącego, pobożnego pana Ostaszewskiego, z sposobności, pobożności y dobrych obyczajów nam zaleconego, podajemy, żądając po uprzejmności waszej, ażebyś pomienionego pana Ostaszewskiego od nas podanego, a nie żadnego innego, wprzód onegoż, podług obrządku y ceremonij obrządku Greckiego kościoła, na kapłana poświęciwszy, na też cerkiew Kobylanską

postanowił y wprowadził, rząd, za wiadowanie o duszach w tey parafii będących, tudzież dochody wszelkie y przynależności onemu powierzył, podał y zlecił, jako to do urzędu uprzejmności waszej przyzwoito jest y należy. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąc rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego, miesiąca Maja, roku Panskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, panowania naszego dwudziestego roku. U tey przety, przy pieczęci, na massie czerwoney wycisnionej, podpis najjasniejszego pana y dalsze wyrazy w te słowa: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerkiew parochialną Kobylanską w dobrach ekonomicznych JKmci, po odsądzeniu xiędza Jakuba Miżewskiego, na osobę pobożnego Jana Ostaszewskiego dana. Pius Kicinski, szef gabinetu JKmci, mpp. Która to prezenta, ze wszelką w niej wyrażoną rzeczą, jest do xiąg ziemskich W. Brzeskiego wpisana.

Право на приходъ Гербанской церкви, данное колляторами
священнику Скабадановичу.

Изъ актовой книги за 1790 годъ листъ. 923.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Czerwca trzydziestego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B., stawając obecnie W. JX. Bazyli Skabaданowicz preżetę na cerkiew Herbanską, od WW. kollatorow swoich sobie wydaną y w konsystorzu Brzeskim aktykowaną, do akt podał, w te słowa pisaną: JW. JX. Symeonowi na Młocku Młockiemu, z Bożiej y Apostolskiej łaski biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, kawalerowi orderu S. Stanisława. JWMX. biskupie! Wakuie ad praesens w kollacyi naszej cerkiew Horbanska, po wolnym ustąpieniu wielebnego xiędza Szymona Dombrażowskiego, bywszego parocha cerkwi Horbanskiej, która w dozorze koadjutorskim przez lat siedm zastaie W. xiędza Bazylego Skabaданowicza; przeto my, ex vi et munere juris patronatus et collationis nostrae, zapobiegając, aby uymu chwały Bozkiej nie było a wierni chrzescianie, do cerkwi Horbanskiej należący, czasow zwyczajnych y przypadkowych święte sakramenta administrowane miec mogli, ninieyszym prezentacyinym li-

stem naszym W. xiędza Bazylego Skabaданowicza, dobrze nam zaleconego, prezentujemy y jego w rzeczoney cerkwi za aktualnego parochamiec chcemy, za którym upraszamy JWWMP. Dobrodzieia, abystego, a nieinnego, sacris ordinibus insignitum, do teyże cerkwi Horbanskiej instytuowac raczył. Którego my przy wszelkich wolnosciach, kapłanom przyzwoitych, przy gruntach, do tey cerkwi z dawnosci należących, podług dawnego funduszu nadanych, zachowamy. Którą preżetę, dana przy wycisnieniu pieczęci naszych, podpisujemy. Dat w Chodosach, miesiąca Maja dwudziestego osmiego dnia, tysiąc siedemset osmdziesiąt siedmego roku. U tey prezenty przy czterech pieczęciach, na laku czerwonym wycisnionych, podpisy WW. kollatorow takowe: Faustyn Suzin, kapit. JKmci W. X. L. Antoni Pachniewski, major W. X. Litewskiego, Jan Telszewski, Felix Orda, Ignacy Snieżko, Błocki rotmistrz W. B. Józef Ratold Zadarnowski, chorąży JKmci. Na teyże przeżecie suscepta konsystorza Brz. w te słowa: Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt sied-

meo, dnia jedynastego Czerwca, W. S. K. ta prezenta do akt konsystorza generalnego Brzeskiego podana, przyjęta y wpisana jest. F. Chocianowski, kom. general. B. pi-

sarz. Która to prezenta, ze wszystką w niej wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich W. B. przyjęta y wpisana.

1791 r.

47.—Привилегія Станислава Августа, данная священнику Левашкевичу на коадьюторію Семеновско-Каменецевоу церкви.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 1.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Stycznia drugiego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. L., w czasie, konst. 1786 roku oznaczonym, przypadłych i na zwykłym sądom mieyscu w mieście JKmci Brześciu Litewskim odprawujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, prezesem, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem i Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami sądowymi ziemskimi tegoż W. X. L., stanawszy osobiście wielebny w Bogu JX. Jan Zeliszkiewicz, administrator cerkwi Kamienieckiej, konsens na coadjutorią z przyszłym następstwem wielebnemu w Bogu JX. Teodorowi Mołmotowiczowi, parochowi Seme-

nowsko-Kamienieckiemu na osobę wielebnego JX. Michała Lewaszkiewicza, w roku przeszłym tysiącnym siedmsetnym dziewiędziesiątym pierwszym, miesiąca Pazdernika pierwszego dnia, od najjasniejszego pana dany, ad acta podał, ktorego treść iest w następujących wyrazach pisana temi słowy: Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski i Czernihowski, oznaymujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iż gdy pobożny Teodor Mołmotowicz, paroch cerkwi pod tytułem Sw. Symeona Słupnika, Siemienowsko-Kamieniec-

kier w dobrach naszych ekonomicznych, dla podeszłego bardzo wieku swego, pobożnego Michała Lewaszkiewicza za koadjutora z przyszłym następstwem przybrać sobie umyślił, suplikował nam, ażebyśmy na też koadjutoria z przyszłym następstwem konsens nasz królewski wydać raczyli. My więc łaskawie przychylając się do takowey jego proźby, a mając nam dobrze zaleconego z zdolności i dobrych obyczajów pomienionego pobożnego Michała Lewaszkiewicza, chętnie na przerzeczoną koadjutoria z przyszłym następstwem zezwolić postanowiliśmy, iakoż zezwalamy niniejszym listem, przywilejem naszym. Co do wiadomości wszystkich, a mianowicie wielebnego w Bogu Simeona Młockiego, biskupa Włodzimirskiego i Brzeskiego-Litewskiego przywodząc, mieć chcemy, aby pomienionego pobożnego Michała Lewaszkiewicza wprzód na stopień kapłaństwa podług obrządku Greckiego wyświęciwszy, stosownie do prawa i zwyczajów, tego a nieinnego instytu-

wał i też cerkiew Siemienowsko-Kamieniecką ze wszystkiemi przynależnościami onemu podał. Na co, dla lepszey wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia pierwszego miesiąca Października, roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego dziewiędziesiąt pierwszego, panowania naszego dwudziestego ósmego roku. U tego konsensu podpis najiasniejszego pana, przy pieczęci, na na massie czerwoney wyciśnionej, temi wyraża się słowy: Stanisław August król. (L. S.). Konsens na koadjutoria z przyszłym następstwem pobożnemu Teodorowi Mołmotowiczowi, parochowi Siemienowsko-Kamienieckiemu na osobę pobożnego Michała Lewaszkiewicza dany. Pius Kicinski, szef gabinetu jego królewskiej mości, mp. Który to konsens, przez wysz wyrażoną osobę do akt sądowych podany, iest do xiąg ziemskich spraw wieczystych W. B. przyjęty i wpisany.

48.—Измѣреніе и замѣна земли, принадлежащей Сухопольской церкви.

Изъ актовой книги за 1791 годъ листъ 525.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt pierwszego, miesiąca Kwietnia dziewiętnastego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. Brzeskiego, stanowszy osobiście WJX. Filip Chociewicz, kustosz katedry Brzeskiej, pleban Suchopolski, dokument pomiaru, zamiany y nadania gruntów cerkwi Suchopolskiej od JP. Karola Łuniewskiego, komornika granicznego ziemi Wiskiej, geometry JKmci sobie wydany, do akt podał, w te słowa pisany: Ja Karol Łuniewski, komornik graniczny ziem. geometra JKmci przysięgły, zjechawszy na rekwizycyą JWJP. Tyzenhauza, podskarbiego nadworn. W. X. Lit. do Suchopola na wymiar gruntów y uregulowania obszarów dwornych, które bez zamiany gruntów cerkiewnych y chłopskich nie mogło się obyć, zamian gruntów cerkiewnych u chłopów uczyniłem, y za odebrany

grunt pod Chwałowem, pod Halenami in ea qualitate et quantitate nadałem, a lubo JX. Filip Chociewicz, pleban Suchopolski był temu przeciwny, iednakoważ ja mniey uważając na to, mając na to dyspozycyą JWJP. podskarbiego, zamian uczyniłem nie czyniąc w tym naymniejszey krzywdy cerkwi, y owszem kilka morgami insuper nad fundusz, iako się z wymiaru pokazowało, którego według funduszu włok pięć miary Chełmskiéy, a teraz iest włok pięć y morgów kilka. Na co daię ten dokument dnia szóstego Augusta, roku tysiąc siedmsetdziewiędziesiąt pierwszego, w Suchopolu. U tego dokumentu podpis takowy: Karol Łuniewski, komornik graniczny ziemi Wiskiej, geometr. JKmci. Który to dokument iest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego wpisany.

49.—Привилегія короля Станислава Августа священнику Павловичу на коадьюторію Олтушской церкви Преображенія Господня, съ правомъ преемника.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, лист. 327.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt wtorego, miesiąca Marca dwudziestego dnia.

Przed aktami ziemanskimi wojewódstwa i powiatu Brzeskiego, stawszy osobiście JX. Symon Pawłowicz konsens na koadiutorę z przyszłym następstwem we wsi Ołtuszu, do stołu JKmci należący, od najjasniejszego Stanisława Augusta, króla Polskiego, pana naszego miłościwego, sobie wydany, do akt podał, w następnych wyrazach pisany: Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewerski y Czerniechowski. Oznaymiemy tym listem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż gdy pobożny Piotr Pawłowicz, paroch cerkwi we wsi Ołtusze dobr naszych stolowych, ekonomij Brzeskiej Lit. należący, pod tytułem Przemienienia Panskiego, dla podeszłego bardzo wieku swego y słabosci zdrowia, pobożnego Szymona Pawłowicza, aktualnego prez-

bitera za koadiutora z następstwem przyszłym sobie przybrać umyślił,—suplikował nam, żebyśmy na tęż koadiutorę z przyszłym następstwem konsens nasz krolewski wydać raczyli. My więc, laskawie przychylając się do takowej jego prozby, a znając nam dobrze zaleconego z dołności y dobrych obyczajew pomienionego pobożnego Szymona Pawłowicza, chętnie na przerzeczoną koadiutorę z przyszłym następstwem zezwolic postanowiliśmy, jakoż pozwalamy nienieyszym listem naszym. Co do wiadomości wszystkich, a mianowicie wielebnego w Bogu Symeona Młockiego, biskupa Włodzimierskiego y Brzeskiego przywódząc, mieć chcemy y rozkazujemy, aby pomienionego pobożnego Szymona Pawłowicza, podług prawa y zwyczajui instytuował y introdukował y tęż cerkiew Ołtuszką ze wszystkim, do niej zdawna y teraz należącym, funduszem w dzierżenie onemuż podał. Na co, dla lepszej wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć W. X. Lit. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego osmego

miesiąca Lutego, roku Panskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt pierwszego, panowania naszego dwudziestego siódmego roku. U tego konsensu na koadiutoryą z przyszłym następstwem przy pieczęci mniejszej W. X. Litt., na massie czerwonej wycisnionej, podpis ręki najjaśniejszego króla Jmsci, pana naszego miłościwego, y dalsze wyrazy z podpisem W. sekretarza pieczęci mniejszej W. X. Lit. takowe: Stanisław August król. (L. S.). Konsens na koadiutoryą z przyszłym następstwem pobożnemu Piotrowi Pawłowiczowi we wsi do stołu naszego Ołtuszu

parochowi na osobę pobożnego Symeona Pawłowicza aktualnego presbitera dany. Wincenty Białopiotrowicz, łowczy powiatu Lidskiego, JKmci pieczęci W. X. Lit. sekretarz; a na złożeniu tego konsensu sigillata w te słowa: pro cancelariatu illustrissimi et excelentissimi Domini Joachimi in Szczorse, Ziembin et Wiszniew comitis, Littawor Chrebtowicz, procancelarii Magni Ducatus Litvaniae Orsensis, Żoslensis et cet. Capitanei Sigillatum. Est in actis. Który to konsens na koadiutoryą jest do xiąg ziemskich W. y Ptu Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1793 r.

50.—Право на коадьюторію при Корчовской церкви, данное графомъ Оссолинскимъ священнику Харламповичу.

Изъ актовой книги за 1793 годъ, листъ 45.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt piątego, miesiąca Lutego dwudziestego piątego dnia.

Na sądach ziemskich województwa Brzeskiego, w imieniu y powadze najjasniejszej Imperatorowej Jejmości wszech Rossyi ufundowanych, przedemną Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem przydującym, Stani-

sławem Rayskim y Wincentym Wygonowskim, mieysce pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi tegoż województwa, stanowszy obecnie patron JPan Władysław Zacwilichowski prezentę, niżej wyrażającą się, do akt podał, ktorey wyrazy następujące: Bonifacy Stanisław, hrabia Ossolinski, na mieście Rososzu, Kor-

czowey cum attinentiis dziedzic, chorąży Podlaski. Jasnie Wielmożnemu Jmci xiędzu Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu Włodzimirskiemu y Brzeskiemu Littmu biskupowi, orderow orła Białego i Świętego Stanisława kawalerowi powinno poważenie. Gdy w dobrach moich dziedzicznych we wsi Korczowey, zdawnych czasow przy cerkwi pod tytułem protekcyi Matki Boskiej sytuowaney, aktualny paroch J. xiądz Jan Charłampowicz prezentowany y installowany, będąc latami ściśniony, y czuiąc się bydź na siłach słabym, chce sobie ur. Piotra Charłampowicza, syna szredniego mieć przy teyże cerkwi y miescu za koadiutora, y tym końcem temuż w aktach konsystorskich koadiuturyą z następstwem zapisał. Przeto zycząc, aby w tey świętnicy chwała Bogu y Matce Jego w naypotomnieysze wieki nieustannie pomnażała się, przychylając się do prozb y myśli wyż wspomnionego parocha, oraz zważywszy aspirujące-

go Piotra Charłampowicza naukę, dobre postęпки y obyczaje, tegoż narzeczoną koadiuturyą z następstwem JWWPanu prezętuię, żadaiąc, aby ten, a nie kto inny, do rzeczoney cerkwi był wyświęcony, y temu, a nie komu innemu, po zeysciu z tego świata iegoż koadjuta, administrowanie w duchownych y rząd w zawiadowaniu doczesnych teyże cerkwi y plebanij rzeczy zupełnie był powierzony y podany. Na co, w mocy prawa kollatorskiego, mi służącego, tę prezętę ręką własną podpisuję, pieczęć zwykłą przycisnąć rozkazuję. Dan w Korczowey, dnia dziewiętego Maja, tysiąc siedmset dziewiędziesiąt trzeciego roku. U takowey prezęty przy wycisnioney na łaku czerwonym herbowney pieczęci podpis w następnych wyrazach: Stanisław Bonifacy, hrabia Ossolinski, choronży Podlaski. (L. S.). Która to prezęta sądownie do akt podana, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego wpisana.

51.—Право на приходъ Пожезинской церкви, данное священнику Павловичу Римско-Католическими есендзами.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 307.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt wtorego, miesiąca Marca piętnastego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa y powiatu Brzescianskiego, stawając osobiscie JX. Andrzej Pawłowicz, koadjutor cerkwi Pożeżynskiej, prezentę na też cerkiew od WWIchmc XX. Jana Rogowskiego, kanon. y podproboszczego Brzeskiego, y Adama Popławskiego, administratora kościoła farnego Brzeskiego, sobie wydana, do akt podał w te słowa pisaną: Nayprzewielebnieyszemu Stefanowi Symonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu metropolij całej Rusi, Włodzimierskiemu y Brzeskiemu-Litewskiemu biskupowi, orderow Orła Białego y Ś. Stanisława kawalerowi, lub przewielebnemu JX. oficyałowi Brzeskiemu, do instancyi niżej wyrażoney moc wykonawczą mającemu oświadczenie usług moich. Nayprzewielebniejszy mosci xieże pasterzu! Wakuie cerkiew parafialna, pod tytułem Ś. Michała Archanioła, w dobrach Pożeżynie, po śmierci JX. Jerzego Pawłowicza, która ażeby bez własnego nie zostawała rządcy y pasterza, a parafianie prawem ducho-

wnym do niej należący w odbieraniu Sakramentow Śś. wygodę mieli, umyśliłem do teyże cerkwi Pożeżynskiej, wyż rzeczonym sposobem wakującey, z prawa kollacyi moiey, W. X. Andrzeja Pawłowicza, już w stopniu kapłańskim zostającego, przez czas pewny przy teyże cerkwi prace łożącego, w nauce, trzeźwości, pobożności y przystoynych obyczajach dobrze mi wiadomego JW. Wmc P. prezentować, jakoż y prezentuję tym listem moim, upraszając, abyś JW Wmc P. tego odemnie prezentowanego do wspomnioney cerkwi Pożeżynskiej instytuować, onemu rząd cerkwi y parochij z wszelkimi jey należytościami, jak się w sobie podług dawnych funduszów aż dotąd ma, oddać y poruczyć raczył, iako to do władzy y zwierzchności JW. WMc P. należy. Co, dla lepszey wiary, przy zwykłej pieczęci, ręką własną podpisuję. Datt w Brześciu Litewskim, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Februa-rya, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtorego. U tey prezenty przy dwóch pieczęciach, na laku czerwonym przyciśnionych, podpisy takowe: Xiądz Jan Rogowski, ka-

nonik y podproboszczy Brzeski (L. S.). mp. X. Adam Popławski, kanonik katedralny Łucki, sędzia surrogator Brzki y Podlaski, administrator kościoła farnego Brzeskiego, regens seminarium dyecezalnego, mp. (L. S.). Na teyże prezencie suscepta konsystorza Brzeskiego takowa: roku ty-

siąc siedmset dziewięćdziesiąt wtorego, dnia czwartego miesiąca Marca W. S. K. Ta prezenta do akt konsystorza Brzeskiego podana, przyjęta y wpisana jest. Ig. Szklennik na mieyscu pisarza. Ktora to prezenta jest do xiąg ziemianskich wojewodstwa y powiatu Brzeskiego wpisana.

 1793 г.

22.—Право на приходъ Павловской церкви, данное епископомъ Луцкимъ Нарушевичемъ священнику Александру Будзиловичу.

Изъ актовой книги за 1793 годъ, листъ 221.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Stycznia dwudziestego trzeciego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście JX. Alexander Budziłowicz presentę na cerkiew w Pawłowie, sobie wydaną, ad acta podał, którey treść temi wyraża się słowy: Adam Stanisław Naruszewicz z Bożey y Sw. Stolicy Apostolskiej łaski biskup Łucki i Brzeski, orderow Orła Białego, S. Stanisław kawaler. JWJX. Stefanowi Simeonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu metropolii Kijowskiej i Halickiej i całej Rusi, Włodzimirskiemu i Brzeskiemu biskupowi, or-

derow Orła Białego i S. Stanisława kawalerowi należyte uszanowanie i służenia gotowność. Wakuie od nie-małego czasu cerkiew parochialna, pod tytułem S. Mikołaja, biskupa Mirlikijskiego, w dobrach stołowych moich biskupskich, Pawłów zwanych, dyecezyi JWWMcP. Brzeskiej sytuowana, po zeyściu wielebnego Mikołaja Szumowskiego, ostatniego tej cerkwi parocha i possora; do ktorey cerkwi rzeczonym sposobem wakującey, aby chwała Boża nie ustawała i lud parochialny miał się do kogo w potrzebach duchownych uciekać, s prawa kollacyi moiej, wielmożnego xiędza Alexandra Budziłowicza, aktu-

alnego presbitera, z nauk, dobrych obyczajów, statku, zdolności, do urzędu parocha przy tejże cerkwi pod imieniem koadjutora Pawłowskiego dobrze mi znanego i doświadczonego JWW. panu niniejszym pisaniem moim prezentuję, upraszając z nim i za nim, aby tego, ani kogo innego, do pomienionego beneficjum Pawłowskiego institutować, staranie o duchownych i rząd rzeczy doczesnych one-mu zlecić raczył, jako to do paster-

skiego urzędu JWW. pana rzecz-wiście przynależy. Którą presentę dla większej wagi i pewności podpisem ręki moiej stwierdzam. Dan w Janowie, dnia piętnastego Stycznia 1793 roku. Utey presenty, przy wy-cisnioney pasterskiej, na massie czer-woney pieczęci, podpis takowy: Adam biskup, mp. Ktora to takowa pre-zenta, za podaniem oney do akt, iest do xiąg ziemskich W. B. przyjęta i wpisana.

1794 r.

53.— Право на приходъ Лыщицкой церкви, данное помѣщиками священнику Жацкевичу.

Изъ актовъ книги за 1795 годъ, листъ 761.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Czerwca szesnastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich województwa Brzeskiego kadencyi Święto-Troieckiej, w imieniu y powadze Najjaśniejszey Imperatorowej wszech Rosyi, w czasie prawem przepisany, na zwykłym sądom miejscu w Brzesciu Littm otprawuiących się, — przed nami Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, prezydującym, Stanisławem Rayskim, sędziami, y

Woyciechem Pusłowskim, pisarzem, urzędnikami ziemskimi W. Brzeskiego, stanowszy osobiscie WJX. Mikołaj Duchnowski, kanclerz katedry Russkiej Brzeskiej, preżetę od WPP. Maryanny Łyszczynskiej, poruczn. woysk Litt. y Stanisława Korczaka Łyszczynskiego, łowczego Nowogrudzkiego Siewierskiego, na parochią cerkwi Łyszczyckiej, JX. Onufremu Chaćkiewiczowi daną y służącą, w aktach konsystorza Ruskiego Brzeskiego aktykowaną, do oblaty podał, kto-

rey wyrazy takowe: Jasnie wielmożny mości xięże Andrzeiu, Arseni Główniewski, z Bożey y Stolicy Apostolskiej Łaski biskupie Brzeński Litt. y koadiutorze biskupstwa Włodzimierskiego. My, Maryanna Łyszczynska poruczn. kawaler. nad. woiewodztwa Brzeskiego wdowa, z synem moim Wincentym małoletnim y z JP. Stanisławem Łyszczynskim, łowczym Siewier. dziedzice, zwykłe uszanowanie y powolność naszych usług winnych oswiadczamy. Jasnie wielmożny w Bogu mości xięże biskupie Brzeński y koadiutorze biskupstwa Włodzimierskiego! Wakuię ad praesens cerkiew w dobrach naszych dziedzicznych, Łyszczycze nazwanych, po dobrowolney WX. Bazylego Sołtanowicza, bywszego parocha teyże cerkwi Łyszczyckiey rezygnacyi wprześwietnym konsystorzu Brzeskim, w której cerkwi, aby chwała Pana Boga nieustawała, owszem pomnażała się, y aby święte Sakramenta były administrowane ludziom, w teyże parafij zostaiącym, przeto dobrze nam znanego w dobrych cnotach y obyczaiach wyuczonego WX. Onufrego Chackiewicza, koadiutora teyże cerkwi Łyszczyckiey, umysliliśmy za aktualnego parocha JWP. dobrodzieja prezętować, któremu pozwalaiąc wszelkich praw przyzwoitych iego stanowi, iako to: uzywanie gruntow

y łąk, iakie tylko być mogą y awulsow odzyskiwanie, a mianowicie plebanią z siedliskim, ogrodami włoką y czwarciznami we wszystkich w zmiarach, iak tylko zdawna antecessorowie jego używali, y on dożywotnie ma używać, y aby temu wszystkiemu nic iakiey zbronności nie cierpiał, wolnego we wszystkim mieć chcemy. Za którym by był instytuowany, naypokorniey. upraszamy. Co gdyby w zawieszeniu większym y pewności zostało, przy wycisnieniu rodowitych naszych pieczęci podpisuiemy się. Dan w Łyszczycach, dnia czternastego miesiąca Sierpnia, roku tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego czwartego. U takowey prezęty podpisy, przy wycisnionych herbownych na laku czerwonym pieczęciach, następuiącemi wyrażaią się słowy: Maryanna Łyszczynska. (L. S.). Stanisław Korczak, Łyszczynski łow. Nowograd. Siewier. (L. S.). Na boku zaś tey prezęty suscepta konsystorza Brzeskiego w tych wyrazach: roku 1794 d. 5 Augusta u J. K. ta prezenta do akt konsystorskich grodz. Brzeskich podana, przyięta y wpisana iest. Ignacy Szklenik na miejscu pisarza. Która to prezenta do akt sądownie podana, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego wpisana.

54.—Право на приходъ церкви Воскресенія Христова, въ Каменцѣ Литовскомъ, данное священнику Николаю Яцевичу.

Изъ актовой книги за 1796 годъ, листъ 335.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt szóstego, miesiąca Marca dwudziestego trzeciego dnia.

Przed urzędem y aktami ziemskimi Pttu Brzgo, w imieniu y powadze najjasniejszey Imperatorowej wszech Rossyi otwartemi, stanowszy osobiscie Imc xiądz Mikołaj Jacewicz, prezentę od JW. Pawła Jagmina, marszałka ziemi Kobryn. orderu S. Stanisława kawalera, ekonomów Brzeskiej y Kobryńskiej W. administratora do cerkwi Zmartwych wstania Pańskiego, w mieście Kamiencu Litt. leżącej, sobie daną y służącą, do akt podał, którey wyrazy następane: Paweł Jagmin, marszałek ziemi Kobryńskiej, orderu Świętego Stanisława kawaler, ekonomów Brzeskiej y Kobryńskiej Vice-administrator jasnowielmożnemu nayprzewielebnieyszemu jego mość xiędzu Andrzejowi Arseniuszowi Główniewskiemu, Biskupowi Brzeskiemu Litewskiemu y koadjutorowi Biskupstwa Włodzimierskiego ritus Graeco-uniti, albo tegoż JW. pasterza officyałowi, czyli komu innemu do niżej wyrażonej okolicznosci władzę mającemu przy

oswiadczeniu uszanowania wiadomo czynię: iż gdy wielebny xiądz Heronim Aleksandrowicz do cerkwi, pod tytułem Zmartwych Wstania Panskiego, w mieście Kamiencu, w wojewodztwie Brzeskim Litewskim leżącej, w dobrach ekonomicznych do prawa podania, czyli ad jus collationis, do mnie należącym, z prawa y władzy jaką mam na to, pod dniem dwudziestym czwartym miesiąca Marca, roku teraz idącego za prezentowanym został; a gdy tenże wielebny, odemnie zaprezentowany, wydałą odemnie prezentę u mnie złożył, zaczynam, aby chwała Boska w cerkwi rzeczoney neustawała y lud w potrzebach duchownych miał wygodę, wielebneho xiędza Mikołaja Jacewicza do cerkwi Zmartwych Wstania Panskiego, w mieście Kamiencu leżącej, z dobrych życia obyczajów y dostateczney nauki dobrze mi zaleconego, jasnowielmożnemu nayprzewielebnieyszemu pasterzowi tuteyszey dyecezyi Brzeskiej, lub jego urzędowi, rekomendować y prezentować umyśliłem, jakoż nieinieyszym listem rekomenduję y prezentuję, uprzejmie zadając y upra-

szając, ażeby tego, a nie innego z władzy swej parochem cerkwi rzeczoney ustanowić raczyli, staranie dusz parafialnych y administrowanie świętych Sakramentow powierzyli, oraz dochody do teyże cerkwi, podług dawney erekcyi należne, w spokojne dzierżenie podali, na co rzetelne, tego listu wydając, podpisem własnoręcznym y przyłożeniem pieczęci utwierdzam.

Pisan w Rzeczycy, dnia pietnastego Kwietnia, tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt piątego roku. U takowey prezenty przy wycisnioney na laku czerwonym herbowney pieczęci podpis w te słowa: Paweł Jagmin, marszałek Z. Kobr. (M. P.). Która to prezenta, po podaniu do akt, jest do xiąg ziemskich pttu Brzeskiego wpisana.

1796 r.

55.—Право на приходъ Степанковской церкви, данное Адамомъ Чарторискимъ священнику Іоакиму Александровичу.

Изъ актовъ книги за 1796 годъ, листъ 419.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt szóstego, miesiąca Kwietnia dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem y aktami ziemskimi Pttu Brzgo Litt., w imieniu y powadze nayiasniejszey Imperatorowey wszech Rossii otwartemi, stanawszy osobiscie JX. Joachim Alexandrowicz, prezentę od JOXCia Jmci Adama Czartoryskiego, generała ziem Podolskich, różnych orderow kawalera, po ustąpieniu W. J. xdzia Heronima Alexandrowicza z beneficium cerkwi Stepankowskiey, na też beneficium sobie daną, bez daty, do

akt podał, którey wyrazy następane: Adam na Klewaniu y Żukowie xiaże Czartoryski, generał ziem Podolskich, generał-lieutenant woysk koronnych, kommandant korpusu kadetow, chef gwardyi pieszej W. X. Litt., Wieliżski, Latowicki, Szerezewski etc. starosta, orderow Białego Orła, S. Andrzeja y S. Stanisława kawaler. Jasnie wielmożnemu jmci xiędzu Andrzejowi Arseniuszowi Główniewskiemu, biskupowi Brzeskiemu Litt. y koadjutorowi biskupstwa Włodzimierskiego, sive ejus vicario in spiritualibus. Jasnie wiel-

możny mści xięże biskupie! Po ustąpieniu dobrowolnym y przeniesieniu się na inne beneficium wielebnego xiędza Heronima Alexandrowicza, wakuie teraz w dobrach moich ziemskich dziedzicznych cerkiew Stepankowska, do dyecezyi JW. WMWMć. pana należąca, do której cerkwi, rzeczonym sposobem wakującej, z władzy y prawa jakie mam na to, wielebnego xiędza Joachima Alexandrowicza, z dobrych życia obyczajow y dostateczney nauki dobrze mi zaleconego, jasnie wielmożnemu pasterzowi tuteyszey dyecezyi Brzcskiej, lub urzędowi jego rekomendować y prezentować umysliłem, iakoż ninieyszym listem rekomenduję y prezentuję, uprzejmie żądając y upraszając, ażeby tego, a nie innego, z władzy swey, Parochem cerkwi Stepan-

kowskiey ustanowić raczyli, staranie dusz parafialnych i administrowanie Świętych Sakramentow powierzyli, oraz dochody do teyże cerkwi, podług dawney erekcyi należne, w spokojne dzierżenie podali. Na co dla lepszey wiary y wagi podpisem własney ręki y przyłożeniem pieczęci moiey stwierdzam. U takowey prezenty wycisnionej na laku czarnym herbowney pieczęci podpis w te słowa: Adam X. Czartoryski m. p. Przy teyże pieczęci wyrazy następujące: prezenta na cerkiew Stepankowską, post liberam resignationem wielebnego xiędza Heronima Alexandrowicza, wielebnemu xiędzu Joachimowi Alexandrowiczowi dana y służąca. Która to prezenta, przez wyż wyrażoną osobę do akt podana, jest do xiąg ziem. Pttu Brzeskiego wpisana.

II.

**АКТЫ, ОТНОСЯЩЕСЯ КЪ АДМИНИСТРАЦИИ
ЗАПАДНАГО БРАЯ.**

76.—Листъ короля Сигизмунда I къ Тышкевичамъ, чтобы они совмѣстно защищали границы наслѣдственныхъ имѣній своихъ.

Изъ актовъ книги за 1787 годъ, листъ 1481.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siodmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem J. K. Mci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WJP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwów i plenipotent J.O.O. XX. ichmośców Adama i Izabelli z Flemingów Czartoryjskich, generalstwa ziem Podolskich, małżonków, list upominalny od n. króla Jego mości Zygmunta Pierwszego do panów Jana i Możeyka Tyszkiewiczów wydany, aby wespół z bratem swoim i panem Pocięjem Tyszkiewiczem, leśniczym Kamienieckim, dobr swoich ojczystych od wielmożnego JP. Пинича і иных сасіад бронілі, до акт подаѣ, Руским писмом wte słowa писаны: Жигимонтъ, Божою милостію, король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій и иныхъ. Дворяномъ нашимъ Ивану а Можейку Тышкевичомъ. Жаловалъ намъ лѣсничій Каменецкій, дворежникъ королевое наше и великое княгини се милости, Боны, Патей

Тышкевичъ, братъ вашъ, о томъ, штожь дей вамъ и отчизнѣ вашей кривды и втиски великіе дѣются отъ пана Пинича и отъ иншихъ сосѣдовъ вашихъ въ земляхъ и въ покаженью границахъ и въ квалтѣхъ и наѣздахъ и въ иншихъ многихъ речахъ, а вы дей зъ нимъ о томъ стояти и на то накладамі права доводити и того боронити не хочете и одного дей есте его въ томъ выдали; гдѣ жъ дей онъ не мало на то наложилъ и, розвѣзды водечи, статку своего утратилъ, а нѣкоторыи дей земли ваши побравши, въ томъ ему безъ васъ братьей его и въ отказѣ быти не хотятъ и право завжды тымъ отволокають, ивъ томъ ся ему отъ васъ кривда и шкода великая дѣеть. Прото приказуемъ вамъ, абы есте о отчизну свою зъ нимъ посполъ стояли и право доводили и накладали и боронили отъ всякого вашого сусѣда, хто бы земли вашихъ отчизны безъ права забралъ и впередъ мѣлъ забирати и квалты и шкоды дѣлати и границы казити; нехай бы не одинъ онъ, братъ

вашъ, въ томъ правовалъ и на то накладаль и тымъ, што вы на правѣ не бываете, нехайбы права не взрывали и въ накладъ его не приводили конечно, бо онъ не повиненъ за васъ и за ваши части отчизны самъ працювати и накладати и въ отказѣ быти. Писанъ въ Вильни. Подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятьсотъ двадцать де-

вятого, мѣсеца Марта семый день. Индиктъ второй. U tego listu upominalnego przy pieczęci W. X. L., na massie czerwonej wycisnionej, podpis takowy: Горностай, писаръ. Który to takowy list upominalny przez wysz wyrażoną osobę do akt podany iest, do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i wpisany.

1530 г.

57.— Листъ короля Сигизмунда I къ воеводѣ Полоцкому Кишеѣ, чтобы онъ не дѣлалъ насилій и грабежей въ имѣнιάхъ Тышкевичей.

Изъ актовой книги за 1787 годъ, листъ 1483.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WJP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwów i plenipotent JOO. xiążąt ichmosciov Adama i Izabelli z Flemingow Czartoryskich generałow ziem Podolskich-Litewskich, list zaręczny od n. króla Jmci Zygmunta Pierwszego w sprawie WP. Pocięcia, leśniczego Podlaskiego, a Jana i Możeyka, dworzanow JKmci Tyszkiewiczow,

braci rodzonych do WP. Piotra Stanisławowicza Kiszki, woiewody Połockiego wydany, aby gruntow ich do imienia swego nie przywłaszczal, do akt podał, Ruskim pismem wte słowa pisany: Жиггимонтъ, Божою милостью, король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомонтскій, Мазовецкій и иныхъ. Воеводѣ Полоцкому, старостѣ Дрогицкому, державцы Ожскому и Переломскому, пану Петру Станиславовичу, а не будетъ его самого на тотъ часъ въ имѣнїи его въ Герневѣ, ино его на-

мѣстнику Герневскому. Присылали къ намъ лѣсничій Подляшскій Потей и братія его, дворяне наши, Иванъ а Можейко Тышкевичи, жалующи о томъ, што жъ дей твоя милость хочешь насылати вранниковъ и слугъ и людей своихъ на имѣнье ихъ, безвинне грабежи имъ дѣлати и земли ихъ отчизныи власныи, чого дей они здавна въ держаньи и впокои были, хочешь подъ ними забирати а къ своему имѣнью привлащати безъ кождого права; штожь есть рѣчь неслушная, ажбы мѣлъ хто безвинне на имѣнья чужии наѣжджати и грабити и земли безправне забирати. А про то, естли будетъ такъ, приказуемъ тебѣ, подъ зарукою нашою, подъ тысячу копами грошей, ажбы твоя милость на имѣньяхъ ихъ вранниковъ и слугъ и людей своихъ не насылалъ и грабежовъ имъ и людемъ ихъ дѣлати не велѣлъ и земль ихъ отчизныхъ звѣчистыхъ, чого будутъ они въ держаньи были, заби-

рати и ко имѣнью своему привлащати и въ нихъ ся ничимъ уступати не казалъ, и далъ имъ въ томъ впокой и вранниковъ своихъ абы еси отъ того повстрималъ и тымъ дворяномъ нашимъ и имѣньюмъ ихъ кривдъ и шкодъ и грабежовъ некоторыхъ дѣлати не велѣлъ конечно. А если бы было твоей милости, альбо вранникомъ и слугамъ и людемъ твоимъ которое до нихъ дѣло, ты бы ся въ томъ зъ ними правомъ обходилъ. Писанъ въ Краковѣ. Подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятьсотъ тридцатого, мѣсѣца Мая осьмый день, индикта третего. U tego listu zaręcznego, przy pieczęci W. X. L., na massie czerwonej wyciśnionej, podpis takowa: Горностаѣ, маршалокъ и писарь. Ktory to takowy list zaręczny, przez wysz wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i wpisany.

58.—Наказный листъ короля Польскаго Сигизмунда Августа подкоморію, и ловчому Миколаю Юревичу Пацевичу, чтобы онъ не вмѣшивался во владѣніе землями, которыя достались отъ отца его Тышкевичамъ, какъ головщизна.

Изъ актовъ книги за 1767—1768 годы, листъ 455.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziem. Wtwa Brzeskiego, comparendo personaliter JP. Wawrzyniec Suchodolski ten list upominalny ad acta podał, żądając ażeby ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do ciąg ziem. W. Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty i zapisany. Którego to upominalnego listu dźwięk jest takowy: Жиггимонтъ Божою милостью король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій и иныхъ. Подкоморему и ловчому нашему, державцы Каменецкому, пану Миколаю Юревичу Пацевичу. Жаловали намъ лѣсничій Подляцскій, Потей Тышкевичъ зъ маткою и братьею своею Тышкевичи о томъ, што первой сего искали они на отцѣ твоёмъ, небожчику пану Юрью Пацевичу, головщизны отца своего небожчика Тышка Ходкевича Короневского передъ братомъ нашимъ Александромъ, королемъ его милостью, и его милость тую головщизну на отцѣ

твоёмъ имъ присудилъ, и тыхъ слугъ, которые въ той часъ при немъ побиты, головщизны также сказалъ и вси шкоды ихъ отецъ твой мѣлъ имъ платити. А потомъ онъ о то зъ ними и у згуду уступилъ, и за то ихъ переедналъ двѣма сты копами гроши; а къ тому тежъ, о которую землю отецъ твой зъ отцомъ ихъ мѣлъ споръ, на имя, на Глубокой Долинѣ, онъ обачивши то, ижъ оная земля есть отчизна ихъ звѣчистая и тыхъ земель имъ ся добровольне по границамъ врочистымъ отступилъ, почалъ отъ рѣки Полехви граньми рубаными до Городка; а отъ Городка граньми рубаными до Роскопанки; а отъ Роскопанки на Дымнику граньми рубаными до Льсницы рѣчки; а Льсницою Малою у Великую Пльснѣ. Якожъ отецъ твой тыхъ же земель имъ поступивши и листъ свой на то имъ далъ и тыи вси границы вышей писаныи въ листѣ свѣемъ описалъ. И не мѣлъ уже онъ самъ, ани его пани, ани ты, его сынъ, по тыи границы въ земли ихъ ничимъ ся уступовати. И въ томъ же листѣ

своємъ то описалъ визнаваючи, ижъ то есть земля ихъ отчизная звѣчистая. А если бы хто зъ васъ мѣлъ черезъ тыи границы переходити и въ земли ихъ уступатися и тое еднанье рушати, тотъ мѣлъ намъ, господарю, закладъ платити тысячу копъ гроши, а имъ предся головщизну отца и слугъ ихъ такожъ заплатити и вси шкоды оправити. И тотъ листъ еднальный отца твоего Потей передъ нами покладалъ, то панъ дей ты черезъ тое еднанье и записъ отца своего и черезъ тотъ закладъ нашъ тысячу копъ гроши, наславши мощно и квалтомъ урадника и людей своихъ Кивачицкихъ, тыи границы ихъ казалъ порубати и показити и дубровы ихъ велѣлъ роскопати, а въ томъ имъ кривда и шкода великая ся дѣеть. А такъ мы розказали тамъ выѣхати войскому Берестейскому, пану Андрею Боровичу Ложцѣ, и тыи вси границы ихъ объѣхати, а тотъ листъ отца твоего велѣли есмо передъ Ложксю положити и водле описанья границъ отца твоего почонши отъ рѣки Полѣхви граньми рубаными до Городка; а отъ Городка граньми рубаными до Роскопанки; а отъ Роскопанки до Дымника лѣса; а лѣсомъ граньми до рѣчки Ильсницы; а Льсницою у Великую Ильсу. По тымъ мѣстцамъ и врочищамъ, гдѣ ты будешь черезъ

записъ отца своего границы ихъ показилъ, велѣли есмо Ложцѣ копцы засыпати и то имъ подати. И приказуемъ тобѣ подъ зарукою нашею тремя тысячьми копами грошей, ижъ бы еси черезъ тые границы большей того не походилъ и въ тую землю ихъ ничимъ ся не вступовалъ и жадныхъ кривды и втисковъ черезъ то имъ не дѣлалъ и далъ имъ въ томъ покой. Бо гды небожчикъ отецъ твой то въ листѣ своемъ визнаваеть, ижъ то есть земля ихъ звѣчистая, и того ся имъ добровольне поступилъ; ты вжо къ тому ничего не маешь. Естлижъ бы еси и о сее розказанье въ заруку нашу ничего недбаючи, предся хотѣлъ черезъ тыи границы въ тыхъ земляхъ кривды имъ дѣлати, вѣдай певно, ижъ тое заруки, которую отецъ твой на насъ описалъ, тобѣ опустити не хотимъ и тыи головщизны отца и слугъ ихъ и вси шкоды ихъ будешь имъ платити. Писанъ въ Краковѣ. Подъ лѣто Божего Нароженья тысяча пятьсотъ тридцать второго, мѣсеца Юня тридцатого дня. Индикта третего. U tego listu upominalnego od najjaśniejszego króla Imci Zygmunta do JWJP. Mikołaja Pasa, podkomorzego u łowczego W. X. L. pisanego przy pieczęci W. X. L. in cera rubra wycisnionej, podpis ręki in eum theporem: Michał, pisarz. Który to takowu upominalny list przez wyż

wyrażoną osobę idque WJP. Wawrzyńca Suchodolskiego ad acta terrestria Brestensia podany, iest do

xiąg ziem. W. B. przyięty u wpisany.

1542 г.

59.—Листъ королевы Боны къ лѣсничему Патею Тышковичу о непослушаніи и невыѣздѣ на охоту державцы Каменецкаго Паца.

Изъ актовой книги за 1787 годъ, листъ 1491.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanąwszy osobiście WP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwow i plenipotent JOO. xiążąt ichmościow Adama i Izabelli z Flemingow Czartoryskich generalstwa ziem Podolskich, listnayaіśnieyszey królowy Iey mci Bony do WJP. Pocieia Tyszkowicza, leśniczego Podlaszkiego, pisany o nieposłuszenstwo i nie wyiechanie na łowy zwerzynne dzierzawcy Kamienieckiego WJP. Pasa, do akt podał, Ruskim pismem wte słowa pisany: Бона, Божою милостью, королева Польская, великая кнегини Литовская, Руская, Пруская, Жомойтская, Мазовецкая и иныхъ. Лѣсничому Подляско-

му пану Потѣю Тышковичу. Што еси писалъ до насъ, оповѣдаючи намъ, которымъ еси обычаемъ обсылалъ урядника пана Пацова Каменецкого, жебы онъ, водлугъ розказанья и листовъ нашихъ, въ ловы зъ вами самъ ѣхалъ и людей послалъ, бочокъ и соли на звѣрину зъ собою взялъ и што онъ на то до тебѣ отказалъ и ижъ тежъ самъ зъ вами въ ловѣхъ не былъ и людей нашихъ не послалъ; и еще осочниковъ, што налѣвшихъ посажалъ и которымъ обычаемъ. А гдѣ есте звѣрь побили, и яко еси его самъ алижъ мусилъ стеречи и хто его теперъ шлетъ; то еси широко до насъ въ листѣ своемъ выписалъ, съ которого есмо всему тому добре вырозумѣли и зъ королемъ его милостью паномъ а малжонкомъ нашимъ мовили, гдѣ

его милость на томъ есть, не хочи того такъ дармо таковымъ непослушнымъ пропустиши, взялъ то его милость на волю свою господарскую, жебъ о томъ вѣдалъ. При томъ, што еси тежъ писалъ до насъ, ижъ староста Дрогицкій и Мельницкій, которымъ король его милость черезъ листы свои розказомъ, тамъ до пуци для очевистое передъ ними справы твоее зъ паномъ Пацомъ выѣхати, и всего ся довѣдавши и межи вами прослухавши его милости справу дати, пишешъ, штожъ они и до сего часу еще тамъ не выѣхали, и на далекій то часъ отложили, гдѣ ты обавяешъся, абы тые знаки, которыми ты на пана Паца маешъ доводити, снѣгомъ не запали; и пишешъ тежъ, жедаючи насъ еслибы хотѣлъ панъ Паць, абы тые старостове за его намовою тебѣ на ласце нашей казити, тогда абыхмо тебѣ за такового не мѣли и на послуги твои, которые еси въ томъ листѣ своемъ выписалъ, паметаячи въ ласцѣ нашей господарской тебѣ ховали; ино што ся дотычетъ того, ижъ оны старостове суди ваши такъ долго тамъ не выѣхали, намъ то есть дивно; а вѣдже гды они вжо тому часъ певны положили и вамъ его озѣнали, на который тамъ быти и розказанью нашему досыть вчинити, а васъ

послухати мають, ты бы того року пиленъ былъ и передъ ними ся постановивши, то бы еси на око имъ оказалъ и слушнымъ обычаемъ довелъ, што еси до насъ писалъ; и гды то вчинишь, а мы того одъ нихъ справу мѣти будемъ, тогда вчинимъ зъ тымъ то, што будетъ слушного. Затымъ, што тежъ писалъ еси до насъ о мѣщанъ Каменецкихъ, ижъ они недбаючи о указъ твой и заруку короля его милости, въ лови зъ вами, на што суть повинни, итти не хотѣли; ино мы о томъ зъ королемъ его милостью мовили, гдѣ его милость такъ тежъ то взять рачилъ на волю свою. Писанъ у Краковѣ. Подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятсотъ сорокъ второго, мѣсеца Декабря двадцать девятый день, индиктъ первшій. U tego listu na drugim pólarkuszu przy pieczęci pokojowej najiasniejszej królowey iey mosci. Wony, na massie czerwoney herby wyraźnie wycisnionej, podpis sekretarza takowy: Иванъ Шимковичъ, а на złożeniu tegoż listu intulacya takowa: Лѣсничому Подляшскому пану Потѣю Тышковичу одпись. Który to takowy list przez wysz wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyienty i wpisany.

60.—Листъ ревизорскій Дмитрія Сопѣги на отмѣну земли землянамъ Волковыскимъ.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 617.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовнѣ у Бересты отпированныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Бурабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врьдниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межн паны Волковицкими, панъ Ерїй Волковицкїй тотъ листъ во длугъ наказу нашего покладаль и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги и въ словѣ до слова также въ собѣ маеть: Зъ росказаня короля его милости и великого князя Жикгимонта Августа Дмитрей Сопѣга, ревизоръ его королевское милости на Подляшу, о знаймую, ижъ помѣряючи кгрунты волости Каменецкое войтовства Рашенского въ селѣ Берестоку, зането концами волокъ того села земль землянъ господарскихъ пана Федора а Грицка Ивановича Волко-

вицкихъ, на первомъ мѣсцу подле земль Стеца Лецевича Волковицко-го поля пруть пять среднихъ, на другомъ мѣсцу на Соболевцинѣ селищъ зъ навозы поль и сѣножатями моркговъ тридцать два среднихъ, которыхъ всихъ земль ихъ уволочки занятыхъ сума моркговъ тридцать два, пруть пять кгрунту среднего, за которые тые земли дана имъ отъ мене землями подданныхъ господарскихъ на одномъ мѣсцу съ одного селищъ Берестокскихъ одное стороны отъ боку волокъ села Чепелево и концовъ волокъ тогожъ села и села Берестоковъ, зъ другое отъ границы всихъ землянъ Волковицкихъ стародавное, съ третее отъ земель въ отмѣнѣ данныхъ Оонасу Мутыкальскому моркговъ тридцать чотыре, пруть десеть кгрунту среднето, што есть отъ волокъ короля его милости ограничоно и концами осыпано и имъ подано и заведено. А ижъ наддано моркги два, пруть пять, то для того, ижъ въ нихъ взято лѣпшимъ кгрунтомъ а отмѣна горшимъ дана и для того, ижъ ся люди ихъ зъ земль уволочки занятыхъ зъ домами зносить

мають, на што есми имъ даль тотъ мой листъ отмѣнный за моею печатью. Писанъ въ Каменцу. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсеца Мая тридцать первого дня. У того листу ревизорского печать одна

и подпись руки тыми словы: Дмитрей Сопѣга, самъ. Который же тотъ листъ ревизорскій, ку активанью зъ наказу нашего поданный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1568 г.

61.—Явля двухъ отерытыхъ королевскихъ листовъ, относящихся ко звысканію платы съ тѣхъ землянь, которые не являлись въ войско.

Изъ актовъ книги за 1568—1580 годы, лист. 657—659.

Лѣта Божого Нароженья 1568, мѣсеца Октебра 4 дня, въ понедѣлокъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, мѣсеца Сентября двадцать девятого дня, въ среду, въ року нинѣшнемъ, шестьдесятъ осмомъ припалыхъ, передо мною Кирдсемъ Кривовскимъ, хоружимъ, а Василемъ Оедюшникомъ, хоружимъ Пинскимъ, будучи на тотъ часъ засажонимъ на мѣстцу пана Якова Гричины, подсудка, а Адамомъ Патеємъ, писаромъ, вранники земскими повѣту Берестейского, пришедши оповѣдалъ на врадѣ господарскомъ въ суду земского дворянинъ и побор-

ца господарскій земскій повѣту Берестейского, панъ Богданъ Богушовичъ Туминскій, штожь дей дня недавно минулого тогожь мѣсеца Октебра второго поданы ему два листы его королевской милости отъ пана Миколая Суходольского, подстаростего Берестейского, писаные оденъ до ихъ, яко до поборцовъ земскихъ першого податку, до пана Григоря Вагановского а до его Богдана Туминского, а другій листъ до землянь шляхты повѣту Берестейского и Кобринского, которыхъ всихъ имена въ томъ листѣ господарскомъ есть описаные, въ которыхъ листѣхъ его королевской милости писати

росказати рачиль, абы таковыя всѣ, которые прошлаго року, шестьдесятото сегома при его милости пану Григорию Ходкевичу, пану Виленскому, гетману найвышшому великого князства Литовского, у войску не были и никого отъ себе не высылали, або и выславши сами особами своими у войску не были, таковыя абы вжо, водле статуту уфалы сойму великого вального Городенского, въ року шестьдесятъ сегома минулого, имѣней своихъ вѣчностю не тратили; але ижъ бы одно, водле постановенья съ призволеньемъ всихъ становъ сойму належачихъ и уфаленья на соймѣ теперь недавно прошломъ Городенскомъ, въ року шестьдесятъ осмомъ минуломъ, до поборцовъ першихъ повѣтовыхъ съ коня такимъ обычаемъ давали: которые люди свои мають и коня зъ нихъ ставити повинни, таковыя съ коня по осми копъ грошей, а которые людей не мають, а коня ставятъ, повинни таковыи отъ коня по пети копъ грошей, а дымники по копъ грошей абы платили, яко о томъ есть ширей и достаточней на листѣхъ его милости господарскихъ до поборцовъ першихъ и до шляхты описано и доложено есть. А такъ онъ панъ Богданъ Туминскій тотъ листъ господарскій паномъ земляномъ шляхтѣ, тымъ, которыхъ имена въ томъ листѣ господарскомъ есть описаны,

тутъ будучи имъ нѣкоторымъ на рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ и которыхъ онъ собѣ имени на рейстръ списаль, передъ нами у суду земского оказываль, волю и росказанье господарское имъ водле того листу его королевской милости ознаймь; ино верху поменены панове земляне шляхта, нѣкоторые зъ нихъ, не хотечи того податку уфаленого до поборцовъ першихъ водле росказанья господарского отдавати, повѣдили имъ: дей есмо у войску при его милости пану гетману въ року шестьдесятъ сегома были и войну служили, на што дей и квиты его милости пана гетмановы въ себе быти повѣдили, а того податку, въ листѣ господарскомъ и водле уфалы описаного, до ихъ поборцовъ першихъ отдавати и платити не хотѣли, то пакъ панъ Богданъ Туминскій, заховываючися водле листу и росказанья господарского, тымъ всимъ, которые на тотъ часъ въ роки судовые земскіе были и которыхъ онъ собѣ на рейстръ имени списаль, передъ возными повѣтовыми Лазаромъ Мокрецькимъ а Юремъ Яновичемъ Остромечовскимъ зложилъ имъ рокъ на дворѣ господарскомъ, гдѣ его королевская милость на тотъ часъ дворомъ своимъ господарскимъ быти рачитъ, ку той справѣ становитися отъ оказанья того листу

господарского, мѣсца Октебра четвертого дня въ року шестьдесятъ осмомъ за чотыри недѣли, и просилъ панъ Богданъ Туминскій,

абы то было до книгъ владовыхъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1568 г.

62.—Листъ короля Стефана комиссарамъ, чтобы они рассмотрѣли претензіи Патеевъ и Райскаго касательно входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовъ книги за 1767—1768 годы, листъ 457.

Roku tysiąc siedmset szesćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B., comparendo personaliter JP. Wawrzyniec Suchodolski ten mandat króla Imci Stefana do kommisarzow do ograniczenia puszczy, Białowieskich nazwanych, wydany, ad acta podał, żądając, ażeby takowy mandat ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do ksiąg ziemskich przyjęty i wpisany; którego to mandatu, alias listu, dzwięk słowo do słowa następuje i jest takowy: Стефанъ, Божою милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Инфлянтскій, княже Седмиградское и иныхъ. Канцелянцу

Берестейскому, старостѣ Гомойскому, пану Богдану Сопезѣ а секретарю нашему пану Станиславу Логницкому, комиссаромъ на ограниченіе пуццъ нашихъ Бѣловѣжскихъ и иныхъ отъ насъ господаря высланнымъ. Жаловали намъ судья земскій Берестейскій Адамъ Потей весполокъ и зъ братьею своею Оедоромъ а Львомъ Потями, а подстаростій Берестейскій Малхіеръ Райскій именемъ малжонки своей и пасербовъ своихъ, дѣтей небощика Григорія Можейка Корсневского, также и отъ всихъ участниковъ своихъ имѣнья Рѣчицкого, Марка Яцынича а Оедора Рудецкого, чешника земли Волинское, яко опекуна дочки небощика Михаила Сербина, подко-

морого Лидского о томъ, штожь дей они маючи входы свои дерево бортное въ пуци нашей Бѣловѣжской, меновитежь у Выброда и за Броднею, ку имѣнью ихъ Речицкому и Кореневскому належаче, зъ давныхъ часовъ спокойнѣ ихъ уживали. То пакъ теперъ недавно уже послѣ того, гды Каштелану Подляскому пану Матею Савицкому имѣнне Черныя Лозы отдано, при котормъ онъ и пуцу нашу Бѣловѣжскую ку тому имѣнью своему Чернымъ Лозамъ забралъ, тыхъ же уходовъ ихъ старовѣчныхъ имъ заборонилъ и уживати не допустилъ; и били намъ чоломъ, абыхмо они большей того кривды такое терпѣти не допустили; ино кгдажь они первой сего въ той пуци нашей уходы свои старовѣчные быти менять. Приказуемъ вамъ, жебы есте, будучи теперъ отъ насъ высланныи ку застановенью и ограничененью пуци нашео Бѣловѣжское, и тое кривды ихъ, которою они отъ пана Подляского въ забранью

тыхъ уходовъ своихъ старовѣчныхъ собѣ быти повѣдаютъ, досмотрѣли и о томъ пильное вывѣданье вдѣлали и все подостатку, яко они и чимъ тыхъ входовъ своихъ старовѣчныхъ доводити будутъ; также и панъ Подляскій што съ стороны своей противко того мовити будетъ, абысте достаточне списали и намъ то ознакомили, а мы порозумѣвши, съ того дадимъ имъ науку, яко се въ томъ заховати мають, о чемъ и до пана Подляского листъ нашъ писати есмо велѣли. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осемьдесятъ первого, мѣсеца Февраля осмого дня. U tego mandatu, alias listu, przy pieczęci W. X. L., in cera rubra wycisnionej, podpis ręki najyasniejszego króla Imci tymi słowy: Stefanus rex. Który to takowy mandat, alias list, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, jest do xiąg ziem. W. B. spraw wieczystych przyięty i wpisany.

63.—Листъ короля Стефана Баторія къ лѣсническому Махвицу о замѣнѣ входовъ землянъ Волевицеицхъ въ Бѣловѣжскую пуцу землями въ другихъ мѣстахъ.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годъ, листъ 625.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсяца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовнѣ у Берестьи отпавованныхъ, передъ нами Княбрыслемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьей, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими зъ наказу нашего врадового панъ Ерыи Волковицкій листъ короля его милости святое намети Стефана, писанный до пана Махвица, лѣсничого на онъ часъ Бѣловѣжского, въ справѣ пановъ Волковицкихъ, передъ нами у суду положилъ и ку актыкованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ; который листъ принявши до вѣдомости свое уписать дали и, вписуючи въ книги письмомъ польскимъ, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Stephan, z łaski Bożey król Polski, Wielkie Xiążę Litewskie, Ruskie, Pru-

skie, Żmoyckie, Mazowieckie, Inflant-skie y Siedmigrodzkie, urodzonemu Filipowi Machwicowi, lesniczemu naszemu Kamienieckiemu y Białowieskiemu wiernie nam miłemu łaskę naszą krolewską. Urodzony wiernie nam miły! Donosili do nas prosby swe ziemianie naszy woiewodstwa Brzeskiego Fedor y Hrihorey Iwanowicz y a Iliа Stephanowicz Wołkowicz y z bracią swą, quasi wstępy swe zwieczyste w puszczy naszey Białowieskiey mając, ku odyskaniu y przywroceniu puszczy naszey z rozsądku comissarskiego od krayczego naszego W. X. L. xiążęcia Konstantyna Ostroskiego y małzonki iego do ymienia Brzestowickiego Narewki zabraney wywodzeniem granic wchodami swemi pomocni byli, abysmy im za te wstępy ich odmianę słuszną gruntami naszemi, im zręcznymi, uczynic roskazali. Co y my radzibyśmy widzeli, aby puszcza nasza uspoikoіona była, y aby nikt wstępow swych w puszczy naszey nie miał; iednak nie wiedząc gdziebysmy im odmianę mieli dac, chcemy y roskazujemy, aby wiernoscъ twa w lesnictwie

swym Białowieskim, gdzie na ustro-
niu opodal puszczy naszej gruntu pu-
stego, im zrecznego, z iednego włok
trzy ustąpił y zawiodł a nam do-
stateczną wiadomosc przez list swoy
o tym wezynał, co my tym ziemia-
nom naszym, gdy się też oni wcho-
dow swych w puszczy naszej miec
wyrzeka, listem naszym potwierdzi-
my. Dan w Grodnie. Trzeciego dnia
Marca, roku Panskiego tysiąc pięc-
set osmdziesiąt szostego. У того ли-

сту печать его королевское мило-
сти великого князства Литовско-
го меньшая, а подпись руки его
королевское милости тыми словы:
Stephanus rex. Который же то листъ
его королевское милости, зъ нака-
зу нашего у суду черезъ пана Еро-
го Волковицкого положонный и ку
актикованью поданыи, до книгъ
земскихъ Берестейскихъ есть упи-
санъ.

1589 г.

64. — Листъ короля Сигизмунда III лѣсническому Махвицу, чтобы онъ
явился вмѣстѣ съ членами Брестскаго земскаго суда въ Бѣловѣжскую
пуцу для замѣны права входовъ въ эту пуцу землянь Волевоыскихъ
другими королевскими землями.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 629.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать пятого, мѣ-
сеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о
Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовне у Берестьи
отправованыхъ, передъ нами Кга-
брылемъ зъ Ельна Еленскимъ, су-
дьею, Теодоромъ Станиславомъ Бу-
крабою, подсудкомъ, а Петромъ
Потеемъ, писаромъ, врадниками су-
довыми земскими восводства Бере-

стейского, часу правное росправы
межи паны Волковицкими, панъ
Ерый Волковицкый, водлугъ нака-
зу нашего, листъ его королевское
милости светое памети Жикгимун-
та Третего, зошлого пана нашего
милостивого, писанныи до пана Мах-
вица, лѣсничого на онъ часъ Бѣ-
ловѣжского, въ справѣ пановъ Вол-
ковицкихъ покладаль и ку актико-
ванью до книгъ земскихъ Берестей-
скихъ подалъ; который, уписуючи

въ книги, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Комонитскій, Мазовецкій, Полянтскій, тою жъ Божью милостью назначонный король Швецкій, Кротскій, Вандальскій и великое кнеже Финляндское. Лѣсническому пуцѣ нашихъ Бѣловѣжское и Каменецкое Филипу Махвицу. Дали намъ того справу земяне наши повѣту Берестейского Григорей, Геліашъ и Матеей Волковицкіе о томъ, ижъ дей они, маючи входы свои зъ вѣковъ въ пуцѣ нашей Бѣловѣжской, немалые кривды отъ лѣсничихъ нашихъ бывшихъ и отъ тебе въ недопущанью уживанья имъ тыхъ входовъ терпять, и били намъ, господару, чоломъ, абыхмо имъ отмѣну слушную за тые входы ихъ, которые они въ пуцѣ нашей мають, на иномъ мѣсцу вчинити рассказали. Про то писали есмо листъ нашъ до врадниковъ земскихъ судовыхъ повѣту Берестейского Федора Патя, судьи, а Богдана Туминского, подсудка, абы они, часъ певный собѣ обравши, комисарми зъ рамени нашего до тое пуци зѣхали, давши тобѣ вѣдомость о часѣ выѣханья ихъ, вывѣданье слушное отъ осочниковъ нашихъ и людей око-

личныхъ взявши, естли они тамъ входы якіе свои имѣли, отмѣну имъ кгрунтами нашими, отъ тое пуци нашими отлеглими, за тые входы ихъ, уваживши пожитки ихъ, которые они съ тыхъ уходовъ своихъ мѣли, назначили, и намъ, господару, о томъ всемъ по достатку ознакомили. Про то, кгда тобѣ отъ тыхъ комисаровъ нашихъ черезъ листъ ихъ ознакомиено будетъ, хочемъ мѣти, абы еси самъ зъ ними выѣхалъ и осочникомъ нашимъ выйти казалъ. Постерегаючи во всемъ шкоды тые пуци наше; вѣдъже што ся справедливого уходу ихъ покажетъ, абы того передъ тыми комисарми, осочники пуци наше не утаивали. Писанъ въ Городнѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсеца Генваря тридцатого дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus rex. Писарское подпись тыми словы: Кгабрыель Война, писаръ. Который же то листъ его королевское милости, за положеньемъ черезъ пана Ерого Волковицкого у суду и поданьемъ до активованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ естъ уписанъ.

65. — Листъ короля Сигизмунда III судьямъ Брестскаго земскаго суда объ отводѣ при лѣсничемъ Махвицѣ землянамъ Волковицкимъ земель за входы ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годы, листъ 627.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестыи отправованыхъ, передъ нами Югабрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьбою, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межы паны Волковицкими, панъ Ерый Волковицкій, водлугъ наказу нашего, листъ короля его милости светое памяти Жикгимунта Третего, писаный да пановъ комисаровъ въ справѣ пановъ Волковицкихъ, передъ нами у суду покладаль и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого мы до вѣдомости своее принявши и до книгъ уписать дали и уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божю милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоит-

скій, Мазовецкій, Ифлянтскій, тоужь Божю милостью назначоный король Швецкій, Кготскій, Вандальскій, кнеже Финляндское, врадникомъ земскимъ воеводства Берестейского, Федору Патею, судьи, а Богдану Туминскому, подсудку, дали намъ того справу земляне наши повѣту Берестейского Григорей, Пляшъ и Матѣей Волковицкіе, а въ томъ ижъ дей они, маючи входы свои зъ вѣковъ въ пуци нашей Бѣловѣжской, немалые седѣбли кривды имъ отъ лѣсничихъ нашихъ въ недопуцанью уживанья ихъ дѣють, и били намъ, господару, чоломъ, а быхмо имъ отмѣну слушную за тые входы ихъ, которые они въ пуци нашей мають на иномъ мѣстцу вчинити рассказали, про то хочемъ мѣти, ижъ бы есте часъ певный собѣ обравши лѣсничому нашему тамошнему Филину Махвичу ознакомили а до тое пуци зѣвхавши и вывѣданье слушное отъ осочниковъ нашихъ и людей околичныхъ взявши, естли они тамъ входы якіе свои мѣли отмѣну имъ за нихъ кгрунтами нашими, а тое пуци от-

леглыми, уваживши пожитки ихъ, которые они съ тыхъ уходовъ своихъ мѣли, назначили и намъ, господарю, о томъ всемъ по достатку на письмѣ ознакомили. А мы съ тымъ учинимъ, што се намъ, господарю, слушного вѣдати будетъ. Писанъ въ Городнѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсеца Генвара тридцатого дня. У того листу печать его королевское милости ве-

ликого князства Литовского меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus Rex, и писарское руки подпись тыми словы: Кгабрыель Война, писарь. Который же тотъ листъ его королевское милости за положеньемъ оногo у суду перезъ пана Ерого Волковицкого и поданьемъ до актикованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1590 г.

66.—Привилегія Сигизмунда III, подтверждающая права землянь Кобринскаго округа и уравнивающая ихъ съ правами землянь Брестскаго повѣта.

Изъ актовой книги за 1590 годъ, листъ 429.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девяностого, мѣсеца Юня двадцать седмого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ отъ дня Светое Троицы, Римского свята, припалыхъ и судовне отпрованыхъ, передъ нами вранники земскими воеводства Берестейского Фодоромъ Патеемъ, судьею, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Львомъ Патсемъ, писаромъ, постановившисе очевисто у

суду земенинъ господарскій воеводства Берестейского панъ Романъ Щасновичъ Верещака, самъ отъ себе и именемъ всихъ обывателей, шляхты, рыцерства, округу Кобринского, повѣту и воеводства Берестейского, оповѣдалъ и покладалъ привилей короля его милости, зъ ласки Божое теперь щастливие пануючого, пана нашего Жигимонта Третего, объясненье и подтверженье имъ паномъ шляхтѣ

правъ вольностей присуду границъ и округу воеводства Берестейского, водлугъ наданья и привилею годное и светобливое памети въ Бозѣ зешлого пана нашого короля его милости Жикгимонта Августа, яко ширей въ томъ подтверженью короля его милости докладаеть, просечи абы до книгъ врьдowychъ уписанъ и выписъ ихъ имъ, паномъ шляхтѣ, подъ печатми нашими данъ былъ. Мы, урядъ, бачечи въ томъ речъ быти слушную, приняли есмо ку записи до книгъ; который привилей слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифляндскій, тоюжь его милостью назначоный король Швецкій, Готскій, Вандальскій, и великое княжа Финляндское и иныхъ. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ всимъ, кому бы то вѣдати належало, нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ. Били намъ чоломъ земяне наши воеводства Берестейского, округу Кобринского, и повѣдили передъ нами, ижъ продохъ нашъ славное памети король его милость Жикгимонтъ Аугустъ дати рачиль княжатоу, панятомъ шляхтѣ, рыцержству и всимъ обывателемъ воеводства Берестейско-

го привилей свой господарскій зъ стороны описанья границъ и поколь ся владза и присудъ того воеводства стегати маеть, также около порядку судовъ новыхъ и врьдowychъ судовыхъ земскихъ, кгородскихъ и подкоморскихъ оноу, водлугъ статуту великого князства Литовского, и о иныхъ речахъ, въ томъже округѣ воеводства Берестейского, описуючи повѣтъ Кобрынскій, шляхту, рыцержство, зъ ихъ оселостями и имѣньямы въ едностъ подъ хороговъ и присудъ воеводства Берестейского, што все ширей въ томъ листѣ его милости Жикгимонта Августа есть описано и доложено, водле которого дейно и завжды, здавна посполъ зо всими станы шляхтоу воеводства Берестейского яко службу военную, земскую подъ одноу хоругвью служивали, также правъ и вольностей шляхетскихъ однако и заровно зъ ними уживали и справы свое судовне у суду земского, кгородского и подкоморского воеводства Берестейского отправовали, и теперь нигдѣ индѣй одно тамже отправають. Вѣдьже для всякихъ припалыхъ потребъ, потребуючи себе на то на все особливого листу и подтверженья нашого господарского, помененые земяне наши, шляхта обыватели воеводства Берестейского округу Ко-

брынского, просили насъ, абыхмо, водлѣ того привилею короля его милости Жикгимонта Августа, всимъ станомъ воеводства Берестейского на потверженье вольностей правъ и на порядку отправованья судовъ даного, которые тежъ мѣли, до воеводства Берестейского суть злучоны зѣдночоны, и до тыхъ всихъ вольностей, яко и станы воеводства Берестейского припуцоны, потвержаяючи имъ тые вси вольности въ томъ привилею описаные, листъ нашъ особливый на то имъ дали. Мы, господарь, ижъ не звыкли есмо никому вольностей ихъ умнейшати, але и овшемъ ихъ примножати, а присмотрѣвши се добре привилею короля его милости Жикгимонта Августа въ книгахъ нашихъ канцлерейскихъ вписаному, у которомъ ясне описуетъ, же вся шляхта, обыватели округу Кюбрынского до воеводства Берестейского суть злучоны, и до всякихъ вольностей и правъ, тому воеводству наданыхъ припуцоны, которыхъ яко здавна, такъ и теперъ уживають, въ томъ тежъ и водле конституціи сойму вального Любельского, въ року прошломъ тисеча пятьсотъ шестьдесятъ девятомъ учиненое, заховуючисе, и прозьбы ихъ до насъ донесены, видечи быти слушныя, ласкаве есмо позволили. А тотъ привилей короля

его милости объясняючи симъ листомъ нашимъ, шляхтѣ воеводства Берестейского округу Кюбрынского варуемъ, ижъ яко перво сего, такъ вжо на вси потомки ихъ зѣ оселостями ихъ мають быти подѣ присудомъ, хоруговью и владзою воеводства Берестейского, уживаючи всякихъ правъ и вольностей шляхетскихъ за ровно зо всеми станы того воеводства, водлѣ привилею короля его милости Жикгимонта Августа, имъ даного, а яко врадъ Кюбрынской теперешній, такъ и напотомъ будущій вжо до нихъ и оселостей ихъ ничего мѣти и до суду замку Кюбрынского оныхъ примушати и трудности ни которое имъ въ томъ чинити и тежаровъ жадныхъ имъ задавати не маеть и не будетъ мочь. И на то дали есмо имъ сесь нашъ листъ съ подписомъ руки наше господарское, до которого на твердость и печать нашу привѣсити есмо рассказали. Писанъ у Берестью. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ осмого, мѣсеца Ноябра двадцать первого дня. А у того привилею подпись королевская тыми словы: Sigismundus Rex. У того подпись писарская: Кюабрыель Война, писарь. Которогожъ того привилею его королевское милости, до книгъ земскихъ уписаного, выданъ

есть выписъ съ книгъ пану Роману Щасновичу Верещакѣ, и всимъ обывателямъ округу Кобрынского,

подъ печатями нашими. Писанъ у Берестыи.

1591 г.

67.—Листъ подскарбія Халецкаго по дѣлу о замѣнѣ входовъ землянь Волковицкихъ въ пуцу Бѣловѣжскую другою землею.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 631.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсяца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, приналыхъ и судовне у Берестыи отправованыхъ, передъ нами Кгабрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потесемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, воудугъ наказу нашего врадового, панъ Ерый Волковицкій листъ годное намети его милости пана Дмитра Халецкаго, подскарбія, писаный до его милости пана подскарбія надворного и до иныхъ, яко шырей въ томъ листѣ есть меновано, передъ нами у суду положивши и ку

актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого мы принявши и до книгъ уписать дали, и уписуючи письмомъ польскимъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Wielmożnemu panu Piotrowi Wiesełowskiemu, podskarbiemu nadwornemu W. X. L. lesniczemu Nowodworskiemu i Perstunskiemu i ichmosciom panom Janu Chaleckiemu miecznikowi W. X. L., Malcherowi Kaminickiemu, instygatorowi W. X. L., panom a przyjacielom mym łaskawym. Oznajmuie WM. iż ukazywał przedemną pan Matfey Wołkowickylit iego królewskiej mości, abyście za wstępy, ktore w puszczy króla iegomości Białowezskiej miał odmiana słuszna i niemniej zrzeczna, chociaż na syrym korzeniu włok trzy wymierziwszy, дано і заведзано было; прето зрозуміавшы

się WM. z tych listow króla iego mości y uważszy to pilnie, iesli z prawem pospolitem ta danina zgadzac będzie, krom szkody króla iego mości i puszcze było, naznaczywszy, mnie o tym perwiey oznaymić raczyli, a ia o tym iego krolewskiej mości oznaymić nie zaniecham; będzie się li to za słuszno iego krolewskiej mości widziało, iedno prosze, abyście wasz mosc te sprawę dobrze opatrzyli, iakoby z prawem się zgadzało i krom szkody skarbu iego krolewskiej mości było, tedy konfirmacją od króla iego mości pan Wołkowicky

odzierżec na to będzie powinien. S tym służby moje łasce W. M. pilnie zalecam. Dat w Wilnie. Szostego Aprylis, anno tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt pierwszego. У того листу печать одна и подпись руки теми словы: Wasz moszciov powolny służga i życzliwy przyiaciel Demetry Chalecky z Chalcza, ręką własną. Который же тотъ листъ, презъ пана Ерего Волковицкого зъ наказу нашего у суду положоный и до актикованья поданый, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1591 г.

68. — Листъ короля Сигизмунда III Федору Патею и князю Шуйскому, чтобы они отвели Волковицкимъ полъволоки земли взамятъ входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 633.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсца Генвара двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, приналыхъ и судовне у Берестыи отправованыхъ, передъ нами Кгабрылемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ По-

теемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, панъ Ерый Волковицкій, водлугъ наказу нашего, листъ его королевское милости светое памяти Жикгимунта Третего, зошлого пана нашего милостивого, писаный до пановъ комисаровъ въ справѣ пановъ Вол-

ковицкихъ въ речи, въ томъ листѣ менованой, передъ нами у суду положивши и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ; которого мы, до вѣдомости своее принявши и до книгъ уписать дали, и уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій, Имянтскій и королевства Шведского наблизшій дѣдичъ и пришлый король. Ревизоромъ нашимъ, урожонимъ, Федору Патею, судьи земскому Берестейскому, а князю Яну Шуйскому. Ознаймуемъ вамъ, ижъ мы, господарь, за чоломбитьемъ землянъ нашихъ воеводства Берестейского Григорья а Матѳея Волковицкихъ и брата ихъ, за входы звѣчистые, которые они въ пуци нашой Бѣловѣжской у Наревки мѣли, дали есмо имъ отмѣною въ лѣсництвѣ Бѣловѣжскомъ на устроиню кгрунтъ, гдѣ имъ зручно, земли волокъ три, якожъ есмо о томъ и до лѣсничого нашего Бѣловѣжского Филипа Махвича листъ нашъ писать велѣли, абы онъ тую три

волоки онымъ Волковицкимъ поступилъ, водлугъ листу продка нашего славное памети короля его милости Стефана. Про то бы вы вѣдаючи о томъ, тамъ до тое пуци наше Бѣловѣжское зѣхали и тые три волоки, гдѣ лѣсничій заведеть, имъ вымѣривши и ограничивши, въ держанье ихъ подали. А ижъ они менять уходовъ своихъ большъ быти, нижъ тые волоки, вы бы о томъ вывѣданье певное учинивши, будетъ ли такъ, яко они справу дають, намъ, господару, черезъ листъ свой о томъ ознаймили. Писанъ въ Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ деветьдесятъ первого, мѣсеца Генваря двадцать второго дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского маестатовая, а подпись руки его королевское милости: Sigismundus Rex; и писарское—Ярошъ Воловичъ, писаръ. Который же то листъ его королевское милости, за положеньемъ у суду зѣ наказу нашего черезъ пана Ерего Волковицкого о поданье до актикованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

69.—Привилегія короля Сигизмунда III мѣщанамъ Каменца Литовскаго, освобождающая ихъ отъ платежа подводной повинности.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 971.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziemsk. W. B. Littgo, stawając osobiscie JP. Waleryan Franciszek Budny przywilej od najiasniejszego króla Polskiego Zygmunta Trzeciego na rzecz w nim wyrażoną mieszczanom miasta JKmci Kamienca Littgo wydany, Ruskim charakterem pisany, do oblaty podał, rekwirując aby pomienionu przywilej był do xiąg ziemsk. tegoż W. Littgo przyjęty i wpisany, który wpisując słowo do słowa, tak się w sobie ma: Сигизмонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Момолицкій, Мазовецкій, Инфляндскій и королевства Шведского найблизній дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ тымъ нашимъ листомъ всимъ вобецъ и каждому зособна, кому то вѣдати будетъ належало, нынѣшнимъ и напотымъ и напотомъ будучимъ. Били намъ чоломъ подданные наши мѣщане Каменецкіе Трофимъ Ильяшевичъ а Кондратъ Ивановичъ, сами отъ себѣ и отъ всихъ мѣ-

щанъ Каменецкихъ и повѣдали передъ нами, штожь дей перво сего за панованья продка нашего, славное памяти короля его милости Сигизмонта Першого, они, мѣщане наши Каменецкіе, подводы давали подъ послы, гонцы и посланцы наши послонъ зъ волостию нашею Каменецкою, чергою по три недѣли, на что и декретъ короля его милости Сигизмонта Старого, писанный въ Берестью, на паркгаминѣ, року тысяча пятьсотъ сорокъ четвертого, мѣсяца Юля четвертогонадцать дня, индикта второго, передъ нами покладали, нижли дей потомъ, коли тая держава Каменецкая воеводѣ Берестейскому небощику пану Гаврилу Горностаю въ сумѣ пенязей была заведена, а иншіе села отъ тоежъ державы певнымъ особамъ за выслугу суть отданы; отъ того часу все тые подданные наши волости Каменецкое отъ даванья подвонъ выламоватися почали и заровно съ ними подвонъ давати не хочуть; а они дей, мѣщане Каменецкіе, не только подводы подъ послы и гонцы наши, такъ тежъ для рожныхъ потребъ нашихъ дворныхъ,

ГДЫ ДЛЯ ЛОВОВЪ ВЪ БѢЛОВѢЖАХЪ
мѣшкаемъ, сами зѣ мѣста даютъ,
але дей и пенязи подводные до
скарбу нашего платять, въ чемъ
се дей имъ великое обтяженъе надъ
давнюю повинность дѣеть, и вжо
нѣкоторые изъ нихъ частокрот-
нымъ даваньемъ подводъ подъ по-
слы и гонцы и губеньемъ въ подво-
дахъ коней ихъ до убоства при-
шли, и били намъ чоломъ, абыхмо
имъ въ тымъ ласку нашу госпо-
дарскую показали. А тые пенязи
подводные, которые до скарбу на-
шого платять, зѣ нихъ знести ве-
лѣли. Мы, господарь, чинечи то на
чоломбитъе ихъ ку подпоможенью
того мѣста нашего Каменецкого и
взглядомъ того, ижъ вжо поддан-
ные наши волости Каменецкое за-
ровно зѣ ними подводъ подъ по-
слы и гонцы наши не даютъ и съ
того ся выламуютъ, только мѣща-
не наши сами трудности и обтя-
женья въ томъ немалого зажива-
ють: тогды есмо ихъ мѣщанъ Ка-
менецкихъ отъ половины даванья
пенязей до скарбу нашего вызво-
лили и симъ листомъ нашимъ вы-
зволяемъ, до воли наше господар-
ское; только повинни будутъ пла-

тити въ каждый рокъ до скарбу
нашого не меншь ани большъ одно
по десеть копъ грошей Литовскихъ,
до выданья лѣпшого, еслибы то не
было съ обтяженьемъ ихъ, а под-
воды ведлугъ уставы наше такъ,
яко и инше мѣста наши мають
давати. И на то дали есмо имъ сесъ
нашъ листъ съ подписомъ руки
наше господарское и съ нашою
печатью. Писанъ въ Варшавѣ, на
сеймѣ вальномъ. Року по Наро-
женью Сына Божого тисеча пять-
сотъ деветьдесять второго, мѣсяца
Октябрю четвертогонадцать дня. U
tego przywileju przy pieczęci wiel-
kiej W. X. Littgo, na massie czerwo-
ney wycisnionej, podpisy rąk naj-
jaśniejszego króla Jmci Polskiego y
pisarza następującemi wyrażają się
słowy: Sigismundus Rex (L. S.). Ма-
тѣй Война, писарь. Który to przy-
wilej od najjasn. króla Jmci Zygmunta
III, mias tu JKmc Kamiencowi Littmu
Ruskim charakterem pisany, konfe-
rowany, przez wyżey wyrażonego JP.
Waleriana Franciszka Budnego ku
aktykowaniu podany, iest do xiąg
ziem. W. B. Litt. spraw wieczystych
ze wszelką, co do słowa wyrażoną,
rzeczą, przyjęty y zapisany.

70.—Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.

Изъ актовъ книги за 1566—1642 годы, лист. 319—326.

Лѣта Божого Нароженья 1596, мѣсеца Генваря 10 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправо-
ванныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеємъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду уро-
жонные ихъ милость панъ Васидей Букраба, хорунжий воеводства Берестейского, панъ Остафій, Янъ Тишкевичъ, воеводичъ Берестейскій, секретарь его королевское милости, будучи депутованый на одданью ку уписанью до книгъ ин-
струкци, на соймику въ року прошломъ девятьдесятъ шостомъ у Берестью, мѣсяца Декабра тридцать первого дня учиненое отъ ихъ милости пановъ радъ и ура-
дниковъ земскихъ, кгородскихъ, рыцарства и шляхты, всехъ обывателей воеводства Берестейского, паномъ посломъ, зъ воеводства Берестейского обранымъ, даное, то есть, пану Янови Боговитинови Шумбарскому и пану Яну Теля-

тицкому на соймъ вальный тепе-
решній Варшавскій въ року де-
вятъдесятъ семомъ до Варшавы,
покладали и оновѣдали намъ тую
инструкцію, ку отправованью тымъ
посламъ посельства на томъ соймѣ
вальномъ отправуючого, за печат-
тьми и подписомъ рукъ вельмож-
ныхъ ихъ милости пановъ радъ,
также за печатями и подписами
рукъ урадниковъ земскихъ и кгород-
скихъ и иныхъ, много рыцарства,
шляхты, обывателей воеводства
Берестейского, просечи, абы тая
инструкція для вѣдомости всихъ
до книгъ земскихъ уписана была;
которую мы, врадъ, бачачи речъ
быть водде права слушную, прине-
ли и въ словѣ до слова такъ се въ
собѣ маеть: *My, rady, urzedniczy
ziemsczi, ryczerstwo, sliachta u
wszyscy obywatele wojewodztwa
Brzeskiego, ktorszysmy sie tu do
Brzescia na seimik powiatowy, od kró-
la JMci na dzien dzisieyszy trzydzie-
sty miesiaca Grudnia zložony, zia-
chali, wysłuchawszy poselstwa do
nas króla Jego Msci przez posła
JKmci, wyrozumelismy wielkie obmy-
sliawanie a prawie oycowskie sta-*

ranie J. król. mosci, pana naszego miłosciwego o nas y o oyczysnie naszey y Rzeczy Pospolitey wszytkiey, żaco królu Jegomsci, panu naszemu miłosciwemu unieżenie dziekuiemy y Pana Boga prosimy, aby Pan Bóg Wszechmogący sprawy króla J. msci szczęście y blagosławić raczył, chowaiąc iego sacram majestatem w dobrem zdrowiu y szczęśliwym nad nami panowaniu na czasy długie, a wszytkie nieprzyiacioły iego królewskiey mosci y nasze podnoskiem pod nogi majestatu iego królewskiey mosci podłóżyć raczył. A iż król iegomosc przekladać nam raczy niebespieczenstwo wielkie, które wszytkie R. P. zachodzi za podemknienie się s woiskiem wielkim cesarza Tureckiego pod państwa króla jegomosci, który iusz od Węgiei ostatnią twierdzą od granic koronnych mocą wielką wziawszy y tamże y namieiszczach inszych presidowac postawiwszy, położył się z woiskiem u granic corony Węgieiskiey y przysiad się prawie tuż pod bok państwa jego król. mosci; za czym nie tylko ziemie Węgieiskiey ostatek blisko upadku, ale y wsiztka R. P. nasza w wielkiej trwodze i niebespieczenstwie być musi, abysmy o tem radzili, jako by temu niebespieczenstwu zabieżeć, a Corona y R. P. wsiztka cale ugruntowana y opatrzona była, aby za temże pożarem tenże ogien scian naszych,

(czego Boże uchoway) nas samych co y sąsiad naszych niedoszedł, jeśli przeciw tak wielkiemu a głównemu nieprzyiacielowi ligę z pany chrzescianskimi wsiąc y z niemi spolnemi siłami przeciw nieprzyiacielowi temu przestawac, czyli mu tesz pokoy niepewny z niem mając, pacta trzymac a przemierza y dawnego pokoiu z nim ponowic..... My tedy dobrze to uważywszy y upatrując, iż pokoy s cesarzem Tureckim nie jest pewny, którego on każdemu póty trzyma, poki sam chce, albo poki mu się occasia do posiaignienia panstwa którego niepoda; za tem y my pokoiu y prziasn stateczną po niem trudno sobie obiecować mamy; rozumiemy tedy być rzeczą słuśnieyszą y przystoinieszą y pożytecznieyszą z pany chrzescianskimi ligę wsiąc y spólnie sie tego otrząsnąc a za cudzą ieszcze scianą bronie się y odpor czynic, y zwłaszcza, jeśli panowie chrzesciansczy condicie slusne y warowne, na których by król jego mosc y R. P. nasza bezpiecznie przestać mogła, podali y one zawsze, poki by woyna trwała, bez wszeliakich chitroszczi y wymówek dosic czynic chcieli. A gdzie by więc niepewnoc jaka ligi być miała y bezpieczonego warunku y conditij nie było, tedy raczey o pokoy s cesarzem Tureckim, jako naywarownieyszy byc może, a to iako nayrychley z seymu starac się przydzie,

oczem Pp. posłom naszym radzić się z głównem Słonimskim, z ich miłosciami radami posły wojewodstw y powiatow W. X. L., bracią naszą, znościć się y na seymie walnym w Warszawie z stany coronnemi, namawiać y stanowić poruczamy y onym zupełną y niezamieczaną moc w tem dajemy, aby naprzód y przed wszystkimi ynszemi sprawami bespеченstwo R. P. od pogan y od wszystkich postronnych nieprzyacioł, jako nalepiey byc może, obmyslili y opatrzyli. Tosz potem do inszych spraw domowych przystępowali. Raczy też nam jego królewska moc, nasz miłosciwy pan, przekładać niebespеченstwo od Tatarżyna, który mając lud gotowy sna..... Białogrodzkich z woiskiem koczuię y posłów do jego królewskey mosci przysłał, żądając upominkow izniesienie kozakow nizowych z Zadnieprza. A gdzie by się tym dwiema condiciam dosc nie stało, zaraz pokoy przemierza wypowiada. Co się tycze upominkow, tedy, ile pod ten czas liepiey jest, aby mu zwykle upominki pozwolić a pokoi z nim zatrzymać dotąd, poki się obrona przeciw niemu stateczna obmysli y postanowi; a kozakow Nizowych zniesienie, iako trudno jest y niebespеченne, próżno mu tego pozwalać i obiecować; liepiey inszą jaką wymowke w tem uczynić, a kozaczi aby zachowani byli jedno w iakiem dobrem porząd-

ku y w posłuszenstwie; gdysz tam będą pożyteczni y potrzebni R. P., kiedy in officio sub disciplina trzymani będą. Przypominać tesz jego królewska moc raczy, isz sprawy y stanowienia seymowe uważności, która im s prawa należy, nie mają; tedy, iż na tem jego królewskey mosci y Rzeczy Pospolitaey wszystkiewy należy, aby sprawy seymowe, które za zezwoleniem wszystkich stanow na seimie się stanowią, nie byli potem od osob prywatnych wzruszane, zlecamy panom posłom naszym sposoby i warunek iaki wynaleść, postanowić, aby się tego prywatni ludzie wzruszać nie wazili, co na seimie wszyszczy zgodnie ufaią y postanowaią. Żąda też król jegomosc, abyśmy to poruczyli posłom naszym, zeby wysłuchali na seimie poselstwa posłów y seimu przeszłego, do Szwezcii posłanych, którzy się iusz zwrócili; poruczamy tedy to posłom naszym, aby poselstwa ich na seimie przyszłym przysłuchali y spólnie stany coronnemi o zatrzymaniu królewstwa tam tego radzili y obmysliwali, bez zatrwożenia a zatrudnienia jednak jakiego Rzeczy Pospolitey naszej, y owszem bespеченstwo jey pierwiey pilnie opatrziwszy, pobor, któryśmy królu jegomosci zgodnie pozwolili, jusz mało niewszyszczy wydali, napominamy poborce powiatu naszego ziemi Brzeskiewy, aby od tych, którzy by jeszcze

poboratakowego nie wydali, wyciągac, a wybrawszy, do skarbu króla jegomosci W. X. L., dorak podskarbiego ziemskiego, wielmożnego Demetra Chalickiego oddał, jako najprędzey byc może. A iż tesz comissia granic xieżstwa Litewskiego wojewodstwa Brzeskiego s Koroną Polską niedoszła, za niewyjechaniem comisarzow coronnych, iusz..... samisz dwakroc comissią złączą z wielką.... ubliżeniem naszym, y bracią naszą, obywatele wojewodstwa Brzeskiego z własnego ich wojewodstwa y powiatu do inszych powiatow y jurisdikcii, zwłaszcza do Mielnika y na trybunał coronny wyzywają y sądzą sliachcicow, prawu y jurisdikcii swojej niepodległych, skąd ich zas y na seim wyciągaia; maia tedy tego poprzeć panowie posłowie, aby sie temu koniec stał, a wojewodstwo nasze Brzeskie w swych granicach dawnych było zachowane y bracia nasze ad alienos districtus nie byli wyzywani y sądzeni od sędziow nienależnych, y decreta te, jako non competentibus iudicibus, byli annihilowane, iż braci naszej znieSIONA na tem seimie. Co się prozby iego krolewskiej mosci dotycze, abysmy pozwolili królu jegomosci biskupstwo Wilenskie, na czas jedno, dać polakowi; iż to jest tesz niebezpieczne y bardzo strasliwe pozwalac, co przeciwko dawnym prawom, przywilejom y zwyczajom, które

przodkowie króla jego mosci, pana naszego, świętey y wieczney pamięci królowie Polsczi y Wielkiego Xięstwa Litewskiego nie jedno przodkom naszym szcudrobliwie nadali, ale ie też zawsze wiecznie y nienarusznie chowali y trzymali; tedy raczey poruczamy to posłom naszym iżby uniżenie y pokornie prozby naszi doniesli do jego królewskiej mosci, aby jego królewska mosć, przykładem swiętobliwych przodkow swoich, nie przeciwko prawom y przywilejom, od nich nadanym, nie czynił, y owszem nas przy nich, jakośmy ich do tego czasu w spokojnem używaniu zawsze byli, spokojnie zachować raczył, abysmy tak zwiększą chęcią za jego król. mosć, pana naszego miłosciwego, Pana Boga prosic nie przedstawali. Wszakosz, iesliby się to ich miłosciom panom radam y panom posłom wojewodstw y powiatow W. X. L., braciey naszej zdało co, odkładamy to na ziażd główny Słonimski, gdzie to nie jedno nas samych, ale y wszystko Xięstwo Litewskie zachodzi, którym jesli się to będzie zdało pozwolić tego królu jegomosci na czas, za jakim dobrem y pewnem warunkiem, naszy posłowie przeciwieć temu nie mają. Ale gdzie by... to ich mosciam panom radam y panom posłom drugim nie zdało, tedy panowie posłowie naszi mają się w tem' z ich miłosciami wszystkiemi zgadzać, nie różniąc się

od starszych, które..... sprawy poruczamy w wierze, cznocie y sumnieniu posłów naszych ich mosciom panom Janowi Szumbarskiemu Bogowitinowi a panu Janowi Teliatyckiemu, których esmy sposzodku siebie na ten seim wszyscy zgodnie y jednostajnie obrali y posyłamy ich, dając im moc zupełną y niezamierzoną o tych rzeczach wyszei pomienionych pierwey na zieżdzie głównym w Słoniemie z ich mosciami pany radami y s pany posły wszystkimi W. X. L. bracią naszą, znosic się, a potem na seimie walnem coronnem w Warszawie namawiac y stanowic, coby jedno było z nawiększym biespieczenstwem Rzeczy Pospolitey wszystkie a z zatrzymaniem praw y wolności y tesz swobod naszych szlacheckich w czem wiare y sumnienie ichmosci obowięzuiemy. Petyta 1, A iż też tu pan Bohowityn Szumbarski, posoł nasz, przełożył nam żalną sprawę o zamordowaniu niebożczika pana Bohowityna Kozerackiego, stryja swego, od własnych synow jego, mają cisz panowie posłowie prosic króla jegomosci y postrzez tego, aby król jego mose pilnie w tę sprawę weirzec raczył, a złość tak wielką srogoscia pokaracz y pohamowac raczył, aby się druzi tym ukarali, a Pan Bóg był ubłagany, a nie karał nas za takowe grzechi y złości występkow; 2, Także o żalose y okrótnie pra-

wie pomordowanie niewinnych ludzi szlachcicow uczeiwych, nieboszczika kniazia Alexandra Żyżemskiego, Jana Szuszka Liepiesowickiego a Jana Olizarowskiego y przy nich sług dwu Zalieskiego y Sieniawskiego, których to sług dwóch ciała y do tego czasu niewiedzą gdzie podziano, a to od pana Stanisława Warszickiego, starosty Czerskiego y Kobryńskiego; prosic tedy mają panowie posłowie, aby król jegomosc niezwłoczac tey sprawy na tem seimie sądzic ią raczył, bez wszelakiej zwłoki, tak żeby z lena Warszickiego starostwa Kobryńskiego według praw y wolności naszych zniesione było, króla jego mosci panowie posłowie prosic mają; 3, za panem wojewoda Witebskim panowie posłowie króla jego mosci prosic mają, aby jego królewska mose commissarze naznaczicz raczył... graniczi dobrego od dobr króla jegomosci, włosci W.....kiej y Winnickiej y Rzezcickiej. 4, Za panem Janem Grekiem z uczesnikami jego prosic mają o commissią, aby panowie komisarze wyjechawszy oglądali, jako wiele gruntow odeszło od ymienia ich Dobrzynskiego do dobr króla jego mosci, siola Małaszewicz, do starostwa Brzeskiego należącego; za tem że panem Grekiem prosic mają, aby za częsc jego ymienia Pożezynskiego była odmiana dana od króla jego mosci w siele Dobrynie, abo w Małasze-

wiczach, gdysz y list króla jego mosci ma na to; 5, Za panem Janem Tiszkieviczem, wojewodziczem Brzeskiem prosic, że za żywota nieboszczika jego mosci pana wojewody Brzeskiego, oycy jego, rewizorowie starostwa Brzeskiego zabrali gruntow niemało od ymienia Wislickiego do gruntow włosci dworu Rzecickiego, a odmieny za to nie dano; w tem czasie ociecz iego mosci zmarł, a oni potomkowie w młodosci lat byli zostali; a tak prosic króla jego mosci o comizarze y o odmiane. 6, prosic mają króla jego mosci panowie posłowie, aby trybunał W. X. L. był wszystek odprawowany w miescie stołecznem w Wilnie; 7, jarmarki w Brzesciu, aby król jego mosce pozwolicz raczył, pilnie jego królewskiej mosci prosic mają 8., Mają się tesz panowie posłowie naszymy pilnie domagac na zieżdzie głównym Słonimskiem, aby dla lepszej poteźnosci y wszysci ich mosce panowie senatorowie Wielkiego Xęntwa Litewskiego jechali na seim, nie wymawiając się priwatami żadnemi.

Pisan w Brzesciu. Dnia trzydziestego, miesiaca Grudnia, roku tysiac pięć set dziewiędziesiąt szostego. Na którą instrukcją naszą, od nas ich mosci panom posłom, braciey naszej, rękami swemi własnymi podpisalismy się y pieczęci swe przycisneli. У тоє инструкции при печатехъ подишь рукъ тыми словы: Hipatius, Episcopus Władimiriensis; Mikolai Sapieha, wojewoda Witepski, ręka; Leo Sapieha, canclerz Wielkiego Xęntwa Litewskiego, Piotr Litwinowski, marszałek króla jego mosci; Василий Букраба, хоружий Берестейскій, Fiodor Pociey, ziemski Brzeski, sędzia; Bohdan Tuminski, podsedek; Liew Pociey ręka swą; Jan Mielieszko własną ręka; Ostafi Jan Tyszkiewicz, ręka swą; Bieniaż Buchowiecki, ręka swą; Jan Kamienski, ręka swą; Bohdan Czerniewski, Iwan Brzozowski ręka własną; Олено Робчичъ, Jan Turzubacki, ręka swą; Wasili Lwowicz Hornowski, ręka; Krzisztoph Zwierz, Jozeph Kotelnicki.

71.— Листъ короля Польскаго Сигизмунда III въ подскарбію земскому и писарю Великаго Княжества Литовскаго Димитрію съ Халча Халецкому, ограждающій королевскихъ крестьянъ отъ неправильныхъ вѣдомательствъ, дѣлаемыхъ подскарбіемъ Халецкимъ.

Изъ актовъ книги за 1597 годъ, листъ 281.

Лѣта Божого Нароженья 1597,
мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправова- ныхъ, передъ нами врадники зем- скими воеводства Берестейского Ѳедоромъ Патсемъ, судьею, а Бог- даномъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, став- ши очевисто у суду лѣсничій его королевской милости Каменецкій и Бѣловѣжскій, его милость панъ Фи- липъ Махвиць оповѣдалъ и намъ, врадови, до рукъ подаль листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, за печатью канцлер- скою великою и съ подписомъ ру- ки его королевской милости, также и съ подписомъ руки писарское, въ которомъ листѣ его королев- ская милость писать рачить до его милости пана Деметра Халецкого съ Халча, подскарбего земского и писара великаго князства Литов- ского, старосты Берестейского и Могилевскаго, дабы подданнымъ лѣ- сництва Бѣловѣжскаго фольгу во

всемъ чинилъ, яко о томъ ширей листъ его королевское милости въ собѣ обмовляетъ, просечи, абы ему тотъ листъ до книгъ земскихъ Бе- рестейскихъ былъ уписанъ. Учемъ мы, врадъ, бачечи речъ быть водле права слушную, принели есмо его ку записанью до книгъ, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, вели- кій князь Литовскій, Рускій, Пру- скій, Жомоитскій, Мазовецкій, Иф- ляндскій а Шведскій, Кготскій, Вандальскій дѣдичный король. Под- скарбему земскому и писару нашо- му великаго князства Литовскаго Берестейскому, Могилевскому, Юр- борскому старостѣ, вельможному Деметру Халецкому съ Халча. При- ходили до пана подданные наши лѣсництва Бѣловѣжскаго зъ села Меленца, зъ села Виное, Крожковъ, Воли а зъ села Хвойновки, отъ се- ла Галось, на име Иванъ Лукаше- вичъ, Гаврило Веремесвичъ, Матей Бартошевичъ, даючи того справу и жалуючи сами отъ себе и име-

немъ всихъ подданныхъ нашихъ, сель помененыхъ, ижъ што дей упреймость ваша взглядомъ работъ ихъ около ставу нашего Бѣловѣжского и иншихъ разныхъ работъ, до которыхъ были вже черезъ чотыры годы примушани умнейшилъ и застановилъ былъ имъ по сороку грошей съ каждое волоки въ каждый годъ зъ цыншу до скарбу нашего приходячого вытрутити; а теперь упреймость ваша ничего имъ не упушаючи сполна всего цыншу потребуешъ и отъ лѣсничого нашего Бѣловѣжского и Каменецкого урожноного Филипа Махвича въ личбѣ и въ рахунку тыхъ сороку грошей съ каждое волоки пріймовати не хочешъ, а до того дякла житное и овсяное въ такомъ знищенью ихъ для неурожаевъ и утисненью работами тамошними не грошми, але збожемъ самымъ вытегати кажешъ, надъ звычай ихъ давный, описанье уставы ревизорское и зъ того всего отъ менованого лѣсничого нашего личбы потребуешъ; про то постерегаючи, абы они, за утисками своими въ работахъ и неурожаяхъ збожа, до убоства и знищенья не приходили, если бы такъ было, яко нимъ спра-

ву дали, хочемъ мѣти и приказуемъ, абы упреймость ваша то, што имъ былъ взглядомъ работъ ихъ тамошнихъ цыншу до скарбу нашего приходячого зъ каждое волоки на рокъ по сороку грошей упреймость ваша упустити позволилъ, отъ лѣсничого нашего менованого въ рахунку и личбѣ его того не правилъ и овшемъ водлугъ прибавлянья имъ работъ и тежаровъ тамошнихъ пристойную фолкгу чинити велѣлъ; также въ отбиранию отъ нихъ дякла житного и овсяного, уважаючи тежары ихъ, водлугъ давного звычайу и уставы ревизорское, пѣнезми выбирати велѣлъ, постерегаючи, абы они до знищенья и зубоженья не приходили, а намъ, господару, зъ жалобами своими доуки большъ того не чинили конечно. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятсотъ деведсятъ семого, мѣсца Апрѣля двадцать шостого дня. У того листу его королевское милости печать великая канцлирская и подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus Rex; также и подпись руки писарское въ тые слова: Матей Война, писарь.

72.—Протестъ сенаторовъ, чиновниковъ городскихъ и земскихъ и землянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Польскаго, присоединяющихъ незаконно имѣнія и земли, принадлежащія Княжеству Литовскому, въ Польшѣ.

Изъ актовъ книги за 1617 годъ, лист. 593—596.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ семнадцатога, мѣсеца Февраля третего дня.

На рокахъ земскихъ судовыхъ, на завтрее посвятѣ Трехъ Кроли, свята Римскаго, у Берестьи судовне отправоваемыхъ, передъ нами Прецлавомъ Горновскимъ, судьбою, Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Яномъ Патеємъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими Берестейскими, постановившисе очевисто панъ Миколай Сколдыцкій, именемъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, врадниковъ земскихъ, кгродскихъ и шляхты, обывавелевъ воеводства Берестейскаго, на день Громницъ до Берестья згромажонныхъ, подалъ оповѣданье и листъ на писмѣ въ тые слова: Му, senatorowie, urzędnicy ziemscy y grodscy y schlachta, obywatele wojewodztwa Brzeskiego, którzyśmy się na dzień Gromniczny w roku tysiąc sześćset siedmnastym na elekcyą deputacką ziachali, czynimy solennem protestationem na ichmosciow panow, iaśnie wielmożnego pana Stanisława War-

szuckiego, wojewodę Podlaskiego, na wielmożnego pana Woyciecha Niemierę, casztelana Podlaskiego, starostę Mielnickiego, na jegomosc pana Kaspra Dębinskiego, podkomorzego Mielnickiego, a na jegomosc pana Woyciecha Mleczka, podkomorzego Drohickiego, commisarzow z strony Corony Polskiej, z seymu na rozgraniczenie wojewodztwa Podlaskiego z wojewodztwem Brzeskim wysłanych, o tym, iż dochodzi wiadomosc nas takowa, jakoby ichmosc panowie, komisarze coronni, rozia-chawszy się z mieysca y czasu, constytucyą commissyi naznaczonego, po niedoszłej commissyi, która dla późnego przyniesienia constytucyi, dla niedania w czas innotescentii obywatelom, do granic przyległym, dla przyjachania niektórych, armata manu dla contradictii posłow wojewodztwa Lubelskiego, niedoszła, iako iedni powiadaia w Mielniku, a jako drudzy powiadaia, w domu pana Dębinskiego, mieli dokumentow pogranicznych coronnych przesłuchować, spisować cognicie granic z odgraniczeniem wie-

la tysięcy włok własności xięstwa Litewskiego czynić y sami siebie z Roszoszem, z Koziradami, Międzyrzeczem, z którymi majątnościami z wiekow do xięstwa Litew. należą, do Corony odgraniczać y na aproba-cyą tych granic na seym odsyłać mieli. Co jesliby tak było, wielce bysmy na taki postępek ichmość panow comisarzow coronnych utyskować, y takowy ichmościow o niesłuszny nie tylko między bracią, ale by się stało y między obcemi narody z takim niedotrzymaniem wzajem powinney wiary postępek, aby się y dru-dzy s tego przykładu kaili znacz-nie ganić byśmy musieli; bo juryz-dykcji na czasie i mieyscu constytu-cią naznaczonym nie fundowawszy, owszem z przyczyn zwysz mianowa-nych za niedoszlą publikowawszy y spólnym z mieysca, konstytucyą na-znaczonego, do domow swych rozia-chaniem commisarzow Wielkiego Xięstwa Litewskiego ubezpieczywszy, po-tym na prywatnych mieyscach, w nie-wiadomosci commisarzow Wielkiego Xięstwa Litewskiego, słuchanie pro-ductow odprawować granice narodow, w izbie siedząc, iednym odeymować, a drugim dawać y siebie samych z tak znacznemi majątnościami do Corony odgraniczać, iesliby tak by-ło, nie mogłoby być bez znacznego naruszenia powinności człowieka do-brego; jakoż iuż podobno, w nadzie-

ię tego odgraniczenia, samiż panowie commisarze, jako jegomość pan woiewoda Podlaski z Kozirad, jegomość Pan woiewoda Lubelski z Międzyrze-cza, jegomość pan Dębinsky z Ro-sosza, z majątnościey, z wiekow w woiewodztwie Brzeskim leżących, po-borow z seymu przeszłego ufalonych do poborcę Brzeskiego oddawać y, będąc pozwanemi z tych majątności, w Brzesciu odpowiadać nie chcą. Cze-go chcąc dowodnie dóysć, iesliby ta-ki postępek od ichmość panow com-misarzow coronnych weczyniony być miał, posyłali ichmość panowie com-misarze Wielkiego Xięstwa Litew-skiego do pana podkomorzego Dro-gickiego, iako kommisarza, iesliby co około tego w xięgach swych pod-komorskich miał, lecz, mieniać że się mają ieszcze panowie commisarze coronni znosić, extractow wydać nie chciał, pro constutione. Jesliby by się takie progressy, z przystoynością y miłością braterską niezgadzaiące się, od ichmościow panow kommisarzow coronnych uczynione pokazały; prze-ciwko nim, iako niesłusznym, ufność i miłość braterską obrażaiącym, sol-lenniter protestuiemy się y, o nich wiedzieć nie chcąc, prawa dawnego w granicach starożytnych woiewodz-twa Brzeskiego dotąd, poki dobro-wolne y zgodne rozgraniczenie doy-dzie urzędow podkomorskim ziem-skim y grodskim zażywać y iurisdic-

tie urzędow ich rozciagać rozkali- | до книгъ земскихъ Берестейскихъ
 śmy. Которое тое оповѣданье есть | записано.

1624 г.

73.—Фундушова записъ на госпиталь Божія Милосердія
 въ Брестѣ.

Изъ актовой книги за 1624 годъ, листъ 1165.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
 шестьсотъ двадцать четвертого,
 мѣсяца Іюля пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ
 о Светой Троицы, святѣ Римскомъ,
 припалыхъ и судовнѣ отправова-
 ныхъ, передъ нами врадниками су-
 довыми земскими воеводства Бе-
 рестейского, на мѣстцу его мило-
 сти пана Прецлава Горбовского,
 судьи земского Берестейского, бу-
 дучи засажонимъ Якубомъ Зди-
 товецкимъ, а передъ нами врадни-
 ками земскими Берестейскими,
 Яномъ Патѣмъ, подсудкомъ, и
 Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ,
 ставши очевисто у суду его ми-
 лость панъ Прецлавъ Горбовскій,
 судья земскій Берестейскій, по-
 кладалъ и ку актикованью до книгъ
 земскихъ Берестейскихъ подалъ,
 выписъ съ книгъ мѣстскихъ Бере-
 стейскихъ уписанья въ немъ фунду-

шу шпиталя, у Берестью будучо-
 го, Брацтва Милосердья Божого,
 о который жедать его милость ра-
 чиль, абы въ способъ переносу
 тотъ выписъ съ книгъ мѣстскихъ
 Берестейскихъ до книгъ земскихъ
 Берестейскихъ былъ принять и
 уписанъ. Въ чомъ мы, врадъ,
 видечи рѣчь и жеданье его мило-
 сти быти слушное, оный выписъ
 принявши и въ книги его вписать
 велѣли есмо, которого вписуючи
 письмомъ польскимъ и въ словѣ
 до слова такъ се въ собѣ маеть:
 Actum in civitate Brestensi Magni
 Ducatus Lituaniae, die dziewiętnaste-
 go mensis Aprilis, anno Domini ty-
 siac sześćset dwudziestego czwarte-
 go. Przednami urzędem burmistrzow-
 skim i radzieckim, w miescie króla
 jegomosci Brzesckim będąc oczewi-
 scie urodzony J. pan Przemysław Hor-
 bowski, sędzia ziemski, wojewodst-

wa Brzeskiego, przy oczewistym przyznaniu swym podał na piśmie list, zapis, albo fundusz szpitala Bractwa Miłosierdzia Bożego s podpisem ręki swej i s podpisy rąk panow y fundatorów tego szpitala ziemian wojewodztwa Brzeskiego, żądaiąc nas urzędu, aby był do xiąg miejskich radzieckich aktykowany. My, urząd, widząc rzecz być słuszną, onego przeczytawszy i dobrze zrozumiewszy, do xiąg miejskich Brzeskich wpisac rozkazali, który słowo do słowa tak się w sobie ma: My niżej mianowane osoby, którzyśmy się tu podpisali wszyscy w tym liście naszym spólnie, obywatele wojewodztwa Brzeskiego, zeznawamy tym naszym listem y zapisem, iż uczyniliśmy to naprzód za powodem Ducha Świętego, z miłości ku Panu Bogu naszemu, zażywaiąc też hoynych szczodrobliwych i świętych Jego łask Boskich, a maiąc politowanie nad utrapioną i niedołączną, chorą bracią naszą, którzy, z woli Pana Boga Wszechmogącego, ułomnosciami i chorobami są nawiedzeni, a wiele ich dla niedostatku głodem po ulicach umierają, iż opatrzenia zdrowia i wyżywienia swego nie maią; przetoż postanawiamy wszyscy iednostaynie na ratunek ubogich braci naszej, aby był szpital Miłosierdzia Bożego zbudowany, a wychowanie i opatrzenie zdrowia ubogich za te pieniądze nasze wszystkim chorym i ułomnym postana-

wiamy; aby zawsze im wychowanie wedle przychodu dawano było; do którego szpitala ktoby się iedno kolwiek chciał się udać, ma być do niego każdy przyięty, tak z narodu szlacheckiego, iako i wszelakiego stanu płci męzkiej i białogłowskięj rodzaju; i ma być im dobry cerulik naięty, któryby chore leczył; a skoro się który wyleczy, zwłaszcza ci, który ieszcze będą mogli sobie i służyć, skoro który ozdowieie, ma iść precz dobrowolnie, a chorzy y starzy maią tam wszyscy zawsze mieszkać, aż do śmierci, mając tam swoje wychowanie. O co prosim pilnie i zlecami to kapłanowi starszemu, którykolwiek na probustwie u fary starszym przełożony będzie, a przy nim także i urzędowi mieskiemu, mianowicie, panu burmistrzowi przysięgiemu catolikowi, którykolwiek którego roky nastompi w mieście Brześciu, tedy i ten rok swój szpitalem y prowentami zawiadywać ma, dla miłości tylko Bożey na własną tylko potrzebę y wychowanie ubogich, w tym szpitalu mieszkających, wszystko obracaiąc, pod przysięgą, na urząd swój uczynioną, nie sobie nie przywłaszczając, y bogich nie krzywdząc. W czym y kapłani, aby się Pana Boga bali y nie krzywdzili, prosim ichmosciow, ale iałmużnę porządnie, aby spólnie rozmnażali, pomniąc na karanie Pana Boga Wszechmogącego; a przy tym jegomosci xiedza biskupa prosim na-

szego miłosciwego pana, aby jego-
mość z łaski swej pasterskiej na ten
szpital bractwa S. Miłosierdzia w ła-
sce swey mieć raczył y o krzywdę
ich, w czym się ucieką kiedy, aby
się zastawiał, a onych i sam wspo-
magać raczył y nie dał nigdy temu
szpitalowi ubogiemu upaść; a ich-
mosciowie, wyżey mianowani, PP.
dozórcey, aby to, co który z nas po-
zwalamy wiecznemi czasy y doczes-
nyie, my y potomkowie nasi, we-
dług tego listu y podpisu naszego,
to co kto z nas naznaczył, do skrzynki
szpitalney odbierali y kładli, od której
skrzynki ma być klucz jeden u xiędza
starszego farskiego, a drugi u p. bur-
mistrza catolika, a trzeci u starszego
szpitalnego; a ci ichmość, jako xiędz
starszy tak i pan burmistrz, wyją-
wszy z skrzynki, za iałmużnę mają
dawać pieniądze do szafarza porząd-
nie, jako możność wynosić może,
opatruiąc każdego wedle osoby y cho-
roby, upatruiąc też każdego stanu
lata, aby stąd tam Panu Bogu cześć
y chwala oddawana była, a za nas
się modlili. A y napotym co by kto
z miłosci ku Panu Bogu do tego szpi-
tala chciał co pożytecznego uczy-
nić, iałmużną świętą opatrzyć y
przyłożyć, iakiegoż by był kolwiek
stanu, choćby nie był w tym teraz
regestrze; tedy mu to wolno będzie,
y potym się każdemu wpisać, po-
prawić y iałmużnę dawać wolno,
gdyż Pan Bóg każdego uczynku ła-

skawie zawsze przyimować raczy
y do winnice swoiey po ranu y wie-
czor wzywa y przymuie, a iednak
każdemu szczodrobliwie płaci; to też
waruiem, iż iesliby kto nie wiecznie,
ale tylko do czasu którego, kolwiek,
lub by tylko do żywota swego co
kto zapisał na ten szpital dawać,
tedy to wolno każdemu dawać bę-
dzie y po ten czas tylko mają się
spominać u tego każdego, jako się
tu oto podpisze na iak długi czas,
bądź na jak wiele lat, bądź też kto
wiecznością, bądź to tylko do żywo-
ta swego, nieobowiazuiąc potomstwa
swego do tego listu y do dawania,
to przy woli każdego zostawuiem.
A że jegom. pan Przecław Horbow-
ski, sędzia ziemski Brzeski, iest po-
wodem fundowania tego szpitala; te-
dy, dla utwierdzenia gruntownego
dalszego, tymi wszystkimi rzeczami
ma rządzić y starszym u nich być,
aż do żywota swego, albo poki sam
jegom. zechce. A po żywocie pana
sędziogo ci wszyscy wyżey miano-
wani rządzić mają, a ci ubodzy za
swoie dobrodzieie powinni Pana Bo-
ga prosić za zdrowie y szczęśliwe po-
wodzenie dobrodzieiow wszelkich, tak
za żywe, jako zmarłe dobrodzieie y
za tych zmarłych braci y za każde-
go obecnie przy mszach świętych
y pod obrazem wielkim w izbie
wielkiej, tak w nocy, iako y we
dniu mówiąc korakę o męce Pań-
skiej y drugą korakę do Nayswięt-

szey Panny Maryey, a kto czytać umie, powinien odprawować psalmy pokutne za żywe y zmarłe dobrodzieie, wedle nabożestwa każdy swego, pilno y gorąco ucząc iej y drugich z nimi, czytając rozmaite nabożestwa, a kto też robić co może, niech tam robi, odprawiwszy nabożestwa. A iesliby też co ubodzy wiedzieli coby im krzywdę przełożeni tego szpitala czynili, tedy z pośrodku siebie mają obrać sobie starszego, y wolno ym będzie to, który mocen będzie przełożonych pozwać w krzywdzie ubogich do urzędu mieskiego-Brzeskiego o uczynienie liczby s każdego roku, a liczba niema się daley zwłoczyć, tylko do roku, a o roschoinach y starszy w szpitalu mają się pytać y wiedzieć, aby y oni czym szkody nie ponosili, a szpitalne osoby, sami ubodzy, corok obierać mają z pośrodku siebie starszego, za wiadomością przełożonych, który ma żywnosć, za wiadomością starszych, chować y kupować, a co by od wychowania którego roku nad ordynacyą zbyło, to dla przygody mają mocno y pilno chować. A do tego y to ja, Przeclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski, waruję y obliguję, iż za pomocą y spomożeniem Pana Boga Wszechmogącego, gdy mię ieszcze Pan Bóg wspomóże, tedy chcę ieszcze y daley obmyślać o wychowanie tych ubogich, tego, aż do smierci moiey, y proszę o to dziatek

moich miłych y potomstwa ych, żeby na ten szpital baczenie mieli y, gdy ich Pan Bóg pobłogosławi, aby też y oni z miłości ku Panu Bogu y z miłości dla pzożby moiey rodzicielckiey y swey matki, temu szpitalowi wyżywienia y żywnosci dodawaiąc, o ubogich pilne staranie mieli, bądź iesliby którzy z synow moich duchownym został, bądź z woli Bożey y na oyczystym chlebie ostał, iako którego Pan Bóg przeyrzy, aby tego szpitala doglądał y pomocny był, pilnie proszę dziatek moich miłych, a to com z domu moiego Brzeskiego zapisał, aby koniecznie oddawali, a gdzieby Pan Bóg dopuscił co przeciwnego, zwłaszcza przez ogień w Brzesciu, aby z swego to wszyscy płacili; iesliby nie chcieli, tedy od tego do tego domu y placu wiecznie odpadają y ten szpital ma tego wszystkiego s tego domu y placu patrzeć, u nich prawnie, o czym szyrzey w liście moim iest, w xiegach moich, na tym domu moim y na placach, u pana Zaykowskiego kupionych, zapisano. I na tośmy dali ten nasz list, my wszyscy spółnie y zgodnie, którzyśmy się tu tylko podpisali, do którego bądź kto pieczęć przyłożył, bądź kto nieprzyłożył, a rękę tylko podpisał, wyraziwszy imię swoje, tedy to ma być biespiecznie ważno. A wolno to będzie y potym podpisować się każdemu, nie tylko mieszczaninowi, z narodu szlacheckiego,

ale y białym głowom, także z obóyga narodu, abowiem wsycysmy iednacy u Pana Boga. A co też kto tu obiecał pewniśmy y zjyscić, z miłości ku Panu Bogu, będzie, a iesliby nie zjyscił, maia się tego y powinni będą, wedle tego zapisu, panowie starsi upomnieć y sami ubodzy, by też y do prawa przyiść miało. Pisan w Brześciu, roku od Narodzenia Syna Bożego tysiąc sześćsett dwudziestego, miesiąca Lutego osmnastego dnia. U tego funduszu pieczęci trzy przycisnionych i podpis ręki tymi słowy: Przeclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski imieniem wszystkich tych osob y od siebie sam podaję do xiąg y ziemskich y mieskich ten nasz fundusz na szpital bractwa Miłosierdzia Bożego z domem y z inszemi gruntami, teraz y napotym będącymi, kto by co zapisał, albo wyznał, albo doczesnie przyczynił, maia tego dochodzić y wyciągać y na tym żyć wiecznie. Przeclaw Waclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski. Łukasz Kopeć, kasztelan Brzeski, maiać obowiazanie dawne có dobrego na szpital Brzeski bractwa Miłosierdzia uczynić, nie uczyniłem; aż teraz gdy widzę, iż Pan Bóg wzbudził serca niektórych, którzy a fundamentis pewnie to ich bractwo erigere conebuntur, niechciałem deesse, y ten dawny umysł swój do effectu przywodząc, dałem do rąk jego mosci panu Przeclawowi Hor-

bowskiemu, sędziemu ziemskiemu Brzeskiemu, gotowego grosza pronunc złotych dwiescie na potrzebę tego szpitala, a potym co rok postępuię od siebie, od małżonki y dzieatek swych, do żywota mego, po złotych dwudziestu; przytym, co będzie mogło być, starać się będę, jako bym mógł, służyć temu bractwu zmiłości samey chrzescianskiey; te dwadziescia złotych rocznie na S. Jan co rok powinien będę oddawać, Łukasz Kopeć. C. B. mppa. Ja, Stanisław Niemiera na Niemierowie kasztelan Podlaski, oznaymuię tym moim pismem, żem obiecał dać na ten szpital złotych piędziesiąt na nowe lato przyszłe, a potem namysłiwszy się fundować co znaczniejszego na każdy rok wiecznie obiecuję y szlubuję za pomocą Bożą zjyscić. Stanisław Niemiera, kasztelan Podlaski, mppa. Ja, Przeclaw Waclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski, oznaymuię tym moim podpisem y zapisuię się sam od siebie, jako też y na potomstwa moje wiecznemi czasy wkładam, iż mamy na ten szpital dawać w każdy rok na każdy S. Marcin kop sześć Litt., którą sześć kop wszyscy synowie moi mają po smierci moiey także na każdy S. Marcin wiecznie płacić do brackiey skrzynki szpitalney, do S. Łazarza, do rąk y przez ręce starszych, którzy to trzymać y wybierać będą, to obrać ma na wychowanie ubogich, aby za nas Pana Boga za wszystkich, tak

żywych, iako umarłych, prosić wiecznie, nie wstawając nigdy w modlitwach swych. Przeclaw Waclaw Horbowski, sędzia ziemski Brzeski, ręką własną. A do tego pokim żyw y poki będę odprawował sądy ziemskie, tedy daruję pamiętne swoje temu szpitalowi Miłosierdzia Bożego, którego mają sami pilnować y mieć skrzynkę u sądu. Ci ubodzy ich star si mają to pamiętne wybierać u sądu y kłaść w skrzynkę wszyscy co od kogo należeć będzie po groszy cztery.—Ja, Jerzy Szuyski, zeznawam tym pismem moim ręką własną moja, iż czyniąc powinności moiey chrześcijanskiey dosyć, na pamiątkę potrzeby ubogich ludzi iuż obiecuę, poki żywota mego stawać będzie, na ten nasz szpital w Brzesciu na każdy święty Jan mam dawać złotych pięć polskich. Isdem qui supra, ufamy to dawać na szpital. Ja, Stanisław Andrzejewicz Horbowski zeznawam tym pismem moim, ręką moją własną pisanym y pieczęcią moją zapieczętowanym sam na siebie y na majątność moją, w wojewodztwie Brzeskim leżącą, y na dzieci, potomki moie, które by na majątnosci moiey po mie zostali, żyli, iż mam y powinien będę za żywota mego, a po żywocie moim potomkowie moie, z majątności moiey, po mnie pozostały, mają y powinni będą w każdy rok płacić temu szpitalowi Miłosierdzia Bożego zwysz mia-

nowanemu ośm złotych polskich w każdy rok; a roki mają się poczynać y konczyć od S. Jana Krzyciela w roku terazniejszym tysiąc szescset dwudziestym do drugich swiät takowychże S. Jana Krzyciela. A gdzieby ja, Stanisław Horbowski, za żywota mego, lub po mnie potomkowie moi, chcieli osobno co na to imienie majątność w tem że wojewodztwie, lub w mieście Brzeskim kupić y dać na tenże szpital Miłosierdzia Bożego, co by także wiele, złotych ośm uczyniło, eliberując od tey ośmi złotych wszystkie majątności, w tym wolność sobie y potomkom moim zostawiuę.—Poki żywota stanie na tem mizernym świecie, mam dawać z małżanką moją na ten szpital beczkę żyta, szanek grochu, szanek krup, groszy dwanaście Littewskich. Jan Żuk Zdzitowicki ręką mą własną. Ja, Stanisław Brostowski zeznawam tym moim pismem komu by to wiedzieć należało, iż ia sam powinien będę dawać na szpital spólnie z małżanką mą beczek żyta dwie, ięczmienia beczka, gryki beczkę y po kopie Litt. do żywota naszego. Stanisław Brostowski ręką swą. A to się ma sציagać w każdy rok od S. Jana do świętego Jana. Dmistr Bukraba obiecuę dawać na szpital w Brzesciu, na każdy rok, żyta beczek dwie, ięczmienia beczkę, gryki beczkę, słodu beczkę, pieniędzy kopę. Dmistr Bukraba ręką. Ste-

phan Parulski powinien dawać na szpital w Brześciu na każdy rok żyta dwie beczki, słodu dwie beczki, przez sześć lat. Stephan Parulski. Jan Skinder obiecuje dawać do szpitala, do Brześcia, w każdy rok po złotych polskich dwa na S. Jana. Jan Skinder ręką swą. Jarosz Wahanowski obiecuje dożywotnie dawać do szpitala Brzeskiego w każdy rok po dwa złote poll. na każdy S. Jan Krzsciciel. Ręką swą. Ja Alexander Koryczewski co rok mam dać na ten szpital beczkę żyta, beczkę słodu, syrow trzydzieście, gotowych groszy trzydzieście pols. połeć miensa wieprzowego. Ręką swą. Na każdy S. Jan Krzsciciel. Ja Czechowski Mikołay zeznam tym moim pisanem, iż na szpital Miłosierdzia Bożego w każdy rok powinien będę dawać z majątnosci moiej, a po mnie dzieci moie, na każde Święto S. Jana Krzciela złotych sześć poll., a ieslibym co chciał kupić, plac, albo dom iaki na ten szpital Miłosierdzia Bożego, z którego by pożytek był doroczny na mianowany szpital, tedy ten datek mój dobrowolny ma być zniesiony; ale iuż na tej kupli przedstawać ma, a żyta beczek trzy dawać zawsze co rok winien iestem. Czechowski Mikołay ręką swą. Ja Zdzitowiecki Fiedor zeznam tym moim pisanem, iż na szpital Miłosierdzia Bożego na lat trzy powinien będę dawać z majątnosci mo-

iej po beczce żyta na kózde S. Jana Krzciela. Zdzitowski Fiedor ręką. Ja Piotr Pocię czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę na każdy rok dawać po złotych pięciu na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na kózdy. Święty Jan Krzsciel, żyta dwie beczki. Piotr Pocię mp. Ja Anna Irzykowiczowna, Pocięowa, powinna będę dawać do szpitala dwie beczki żyta y połeć mięsa na kózdy na S. Jan. Ręką. Ja Jan Szuyski czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę na kózdy rok dawać po złotych pięciu na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na każdy S. Jan Krzsciel, y żyta beczek dwie. Ja Samuel Piotr Kamienski czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę dawać po złotych dwa na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na każdy S. Jan Krzsciel, y żyta beczkę jedną y połeć słoniny. Stanisław Bobrownicki na szpital w każdy rok beczkę żyta dawać obiecuje do żywota swego y słodu. Paweł Czerniewski na szpital powinienem dać w każdy rok pieniędzmi złotych dwa polskich. Paweł Czerniewski. Ja Stanisław Wolski do żywota mego będę powinien dawać po złotych polskich pięć do szpitala ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego, na dzień Bożego Narodzenia, rok od roku y

żyta beczek dwie, jagieł albo krup, półbeczki. Stanisław Wolski. Stanisław Skiroski, pisarz Mielnicki, obiecuje na rok koždy dawać beczkę mąki żytniey, słodu beczkę do szpitala tego y na budowanie sześć złotych, wszystkiego ieden ten raz tego roku, a potym do żywota zawsze dawać. Teodor Bukraba do żywota mego będę powinien dawać po złotych dwa y żyta beczkę do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Michała, rok po roku aż do żywota mego. Ręką swą. Piotr Zaliwski do żywota naszego równie z małżanką swą, Katerzyną z Miłoszewca Żaliwską, do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Jana na każdy rok do lat czterech po złotych dwa. Alexander Szuyski do żywota mego będę powinien dawać po złotych pięciu do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Michała, rok po roku aż do żywota. Ręką swą. Jakub Zdzitowiecki obiecuje y zezwalam do żywota moiego y powinien iestem dawać po pięć złotych polskich do szpitala na ubogich Miłosierdzia Bożego w dzień S. Michała, do czego ręką mą własną podpisuię. Pisan w Brzesciu. Ja Anna Bielawska, Jakubowa, Zdzi-

towiecka zeznawam to na siebie y obiecuje na chwałę Bożą, na wychowanie ubogich Szpitala Miłosierdzia Bożego, Świętego Łazarza, złotych piędziesiąt na dzień S. Tróycy w roku tysiąc szesćset dwudziestym wtórym, a potym w każdy rok po złotych dwudziestu, póki sama żywa będę, a po smierci moiey potomstwo moie wiecznymi czasy. Anna Bielawska Jakubowa Zdzitowiecka, tem podpisem swoim szlubnie do żywota moiego, y potomkowie moy po smierci moiey, na każdy Święty Jan Krzsciciel po dwudziestu złotych. Ręką swą. Który takowy fundusz bractwa Miłosierdzia Bożego, za żądaniem jegomosci pana Przeclawa Horbowskiego, sędziego ziemskiego, woiewodztwa Brzesckiego, iest do xiąg urzędowych miesckich Radzieckich wpisany. У того выпису мѣстскаго Берестейскаго при печати вradoвой мѣстскоу подпись руки тыми словы: ex actis proconsulum consulumque civitatis Brestensis extraditum. Georgius Omelluiewicz Notarius mpra. Который же выписъ, съ книгъ мѣстскихъ перенесенный, и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ. Писанъ у Берестью.

74.—Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну.

Изъ актовъ книги за 1633—1634 годы, лист. 1773.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсяца Февраля четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестьи отправованныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Константиномъ Шуйскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейскаго, постановивши се очевисто у суду земляне господарскіе воеводства Берестейскаго, ихъ милость панъ Ярошъ Скиндеръ и панъ Янъ Решетарскій, покладали инструкцію одъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, дикгнитаровъ и всего рыцарства, обывателей воеводства Берестейскаго, зъ соймику Громничнаго, въ семь року одправованого, ихъ милостямъ паномъ посломъ, на конвокацію Виленскую выправенымъ, даную, въ чомъ въ той инструкціи меновите есть описано, и жедали ихъ милость, абы до вѣдомости нашео врадное была принята и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписана,

которую инструкцію уписуючи до книгъ и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Instructia ichmosciom panom posłom od nas obywatelow wojewodztwa Brzeskiego. Dana iego mosci kniaziu Hrehoremu Massalskiemu, podkomorzemu Grodzienskiemu i iego mosci panu Heronimowi Jelenkiemu na convocatią w Wilnie, w roku tysiąc szescset trzydziestym czwartym, miesiąca Marca wtorego dnia przypadającą. Iż te podatki, które Rzecz Pospolita na poparcie wojny z nieprzyjacielem Moskwicinem na przeszłym swiętobliwej iego krolewskiej mosci, pana naszego miłosciwego, coronatiej sejmik namowida była, mimo praeconceptam spem in se są s skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego, tak na zapłatę żołnierzowi jako tesz i ad apparatus bellicum wydane, zaczem tak od iego krolewskiej mosci, pana naszego miłosciwego, jako tesz i od jaśniewielmożnego jgo mosci pana podskarbiego, tu na ten czas w tym naszym zgromadzeniu będącego, dostateczną wziąwszy informatią, i do tego, iż jeszcze wojsku Litewskiemu jednemu za dwie cwierci, a drugiemu za trzy winno

zostaie: tedy my, niechcąc in hoc discrimine deesse patriae, według woli iego krolewskiej mosci, którą nam przez pana Piotra Kochlewskiego, posła swego deklarować raczył, wyprawujemy s poszrodka siebie dwóch pomienionych panow posłów naszych, którym ichmosciom, fidei et dexteritati confidentes, plenariam et absolutam daiemy potestatem, aby z drugimi ichmosciami, na tesz convocatią przybyłemi posłami, dostatecznie o skutecznój przeciwko temu nieprzyjacielowi obronie radzili. A iż ojczyzna nasza inszych obrony niema sposobow, jedno przez stipendiarium militem, na którego podatkow nowych, poniewasz dawne, jakośmy z relaty iegomosci pana podskarbiego zrozumieli, non sufece-runt, potrzeba. Tedy lubosmy przy tym zgromadzeniu naszym trzy pobory wydać ex nunc pozwolili, i do wybierania onych poborcę, pana Teodora Stanisława Bukrabę, podsędką Brzeskiego, obrali, który, sub poenis in volumine legum expressis, do skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego pro die octawa Martii oddać powinien; jednak ichmosciom panom posłom zlecamy, aby i drugie trzy, a będzie li na to wszystkich zgoda wojewodztw, by tesz i więcej pozwolili i czas oddania onych namowili. Ostatek dexteritati ich mosciow panow posłów naszych poruczywszy, żądamy ich mosci, aby się z drugimi

województwy gorąco o to starali, aby Respublica in tantis periculis doskonale wsparta była. Dan w Brześciu na sejmiku Gromnicznym roku tysiąc szescset trzydziestego czwartego. У тое инструкции при печатѣхъ подписъ рукъ тыми словы: Albrycht Władysław Radziwił, kasztelan Wilenski, ręką własną. Jarosz Wołłowicz, starosta Żomojki, Bazyly Kopec, casztellan Nowogrodzki, własną ręką. Director Andrzej Massalski, casztellan Brzeski, mp. Stephan Pac, podskarbi W. X. L. mp. Sapieha Chrzysztoph, podczaszy W. X. L., Gedeon Michael Tryzna, stolnik W. X. L., starosta Brzeski, Jan Szujski, chorąży wojewodstwa Brzeskiego, mp. Mikołaj Łoknicki, chorąży ziemi Bielskiej, Teodor Stanisław Bukraba, podsędek Brzeski, ręką swą. Konstanty Szujski, pisarz ziemski, Alexander Kopec—własną ręką. Jan Kossakowski, starosta Gulbinkij, Piotr Piekarski, sekretarz króla iegomosci, mp. Jan Kazimierz Umiastowski, sekretarz iego krolewskiej mosci, Wojciech Kochanski, podstarosci Mielnicki, mp. Jan Wereszczaka, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą. Piotr Kochlewski, Jan Pac—ręką swą. Alexander Hornowski, Jan Reszetański, Piotr Hornowski—ręką. Jarosław Pocię, Krzysztoph Piekarski, Kosciuszko Mikołaj Siechnowicki, Kasper Sadowski, Baltazar Bobrownicki, mp. Osta-

phiau Niepokojszuskij ręka. Которая жъ то инструкция за поданьемъ особъ, вышменованныхъ, до книгъ

земскихъ Берестейскихъ есть записана.

1634 г.

75.—Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда.

Изъ актовой книги за 1633—1634 годъ, листъ 1793.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Февраля четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестьи отправованныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Константымъ Шуйскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду земляне господарскіе воеводства Берестейского ихъ милость панъ Ярошъ Скиндеръ, а панъ Янъ Рѣшетарскій, покладали листъ згодного постановенья отъ ихъ милостей пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ, урядниковъ и всего рицерства обывателей воеводства Берестейского, на соймику теперешнемъ Громничномъ

сталый, о которого жедали, абысмо до вѣдомости наше принели и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписать дали. Въ чомъ мы, чинечи жеданью ихъ милостей досить, тотъ листъ сгодного постановенья принявши и до книгъ уписать дали, и такъ се въ собѣ маеть: *Mu rady, dignitarze Wielkiego Xięstwa Litewskiego, urzędnicy ziemscy, grodzcy i wszystkie rycerstwo wojewodztwa Brzeskiego, którzyśmy się tu w roku terazniejszym tysiąc sześćset trzydziestym czwartym, miesiąca Februaryi wtórego dnia, do Brześcia na seymik Gromniczny, na obranie panow sędziów głównych ziechali, gdzie i poseł od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, w posrzodek nas z instrukcją sobie daną przybywszy, negotia Reipublicae, sobie od iego królewskiej mości commissa, dość luculenter re-*

tulit et omnes Reipublicae necessitates enumeravit. Zaczém my, poczuwając się bydź prawdziwemi oiczyzny naszey synami, którey in tanta necessitate deesse niechcąc, tudzież też do woli Jego królewskiej mości przychilając się, która, nas ad capescenda consilia do Wilna na convocatią w roku terazniejszym pro die secunda Marca wokuiąc, potrzebować tego po nas raczy, abyśmy, posły na pomioniony act i mieysce wyprawiwszy, we wszystkich Reipublicae potrzebach panom posłom naszym z drugimi wojewodztwy i powiatami radzić zlecili, w czem się optime intentioni iego królewskiej mości, pana naszego miłosciwego, accomodując, zaraz s tego zgromadzenia naszego na ten czas i act determinowany JO. kniazia Hregorego Masalskiego, podkomorzego Grodzieńskiego, i jegomości pana Heronima Jeleńskiego wysyłamy, którym plenariam et absolutam potestatem we wszystkim daiemy, i lubośmy tu na tym seymiku naszym trzy pobory ex nunc pozwolili wydać i poborce do wybierania onych jegomość pana Teodora Stanisława Bukrabe, podśędka naszego Brzeskiego, obrali i czas z niemi do skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego pro die octava Martii, sub poenis in volumine legum expressis, stawić się osobnie naznaczyli; iednak ichmościom panom posłom naszym, zlecamy, aby i drugie

trzy, a będzieli na to zgoda wszystkich wojewodztw, by też i więcej pozwolili, hoc tamen praecavendo, aby poborców nie tam mianowali, ale żeby do nas na seymik relacyiny zachowali. Zatem te zgodne i iednostayne postanowienie nasze zamykając, użyliśmy s koła naszego jegomość pana Jarosza Skindera i jegomość pana Jana Roszetarskiego, aby ichmościowie naši tak tę zgodę naszą, iako też i to, żeśmy na sądy główne trybunalne iego królewskiej mości kniazia Jana Szuyskiego, chorążego Brzeskiego, i iegomość pana Maxymiliiana Kaleczyckiego na rok terazniejszy tysiąc sześćset trzydziesty czwarty obrali, do xiąg ziemskich Brzeskich donieść raczyli. Dat w Brześciu. Dnia czwartego Februraryi, roku tysiąc sześćset trzydziestego czwartego. У того листу постановенья соймаковаго, при печатѣхъ, подпись рукъ тыми словы: Albrycht Władysław Radziwiłł, kasztelan Wileński, ręką własną; Jarosz Wołowicz, starosta Żmudzki, Bazyli Kopec, kasztelan Nowogrodzki, ręką własną; Director Andrzej Masalski, casztelan Brzeski, mp.; Stefan Pac, podskarbi Wielkiego Xięstwa Litewskiego, mp.; Sapięha Krzysztof, podczaszy W. X. L., Gedeon Michael Tryzna, stolnik W. X. L., starosta Brzeski, Jan Szuyski, chorąży wojewodztwa Brzeskiego, mp.; Mikołay Lehnicki, chorąży ziemi Brzeskiej, Teo-

доръ Stanisław Bukraba, podsędek Brzeski, ręką swą; Constanty Szuy-ski, pisarz ziemski, Aleksander Kopec, własną ręką; Jan Kosakowski, starosta Gulbiński, Piotr Piekarski, sekretarz jego królewskiey mosci, mp.; Jan Kazimierz Umiastowski, sekretarz J. K. Mci, Wojciech Kochański, podstarości Mielnicki, Jan Wereszczaka, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą; Piotr Koklewski, Jan Pac, ręką swą; Aleksander Hornowski,

Jan Roszetarski, Piotr Hornowski ręką; Jarosław Pocięy, Krzysztof Piekarski; Kościuszko, Mikołaj Siechnowski, Kasper Sadowski, Baltazar Bobrownicki, mp.; Ostaphi Niepokouczyski ręką. Который же то листъ соймиковое згоды, черезъ ихъ милостей пана Скиндера и пана Решетарского до активованья поданный, есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1635 г.

76.—Листъ короля Стефана Баторія канцлеру В. К. Литовскаго Остафію Воловичу о назначеніи способнаго челоувѣка для оцѣнки стоимости входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу, за отгнѣну которыхъ нѣкоторые земляне просили вознагражденія.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 623.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, пришалыхъ и судовне у Берестьи отправованныхъ, передъ нами Югабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потесемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Бере-

стейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій, зъ наказу нашего, листъ светое памети короля его милости Стефана передъ нами у суду положилъ и ку активованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій,

Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнеже Семигородское и иныхъ. Пану Виленскому, канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Берестейскому и Кобринскому, пану Остафью Воловичу. Били намъ чоломъ подданные наши, земляне повѣту Берестейского, именемъ, Борисъ Ворсоба, Тимошей Кругельскій, Иляшъ Волковицкій а Стецко Волковицкій, абы имъ за тые вступы и входы, которые здавна до пуци Бѣловѣжское мають, отмѣну якую слушную дати велѣли, што жъ есмо имъ еще у тотъ часъ, коли комисаре наши на ограниченье пуци тое отъ имѣнья кнежати Острозского, выѣждчали, обѣщали, маемо добре при памети; але ижъ вѣдомости скуточное не маемъ о томъ, што то за уходы были и што за пожитокъ съ тыхъ уходовъ приходилъ, яко мы устне съ вашою милостью о томъ мовили, такъ

и теперь черезъ листъ твоей мѣрности жедаемъ, абы еси твоя милость человекѣа якого доброго и бачного на вывѣданье тое справы ихъ зослалъ, зачимъ бысь мы на потомъ отъ твое милости вѣдомость певную и достаточную въ той речи маючи, могли слушную нагороду велѣти учинити. Писанъ въ Бѣловѣжахъ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ четвертого, мѣсеца Сентября. У которого листу печать и подпись руки его королевское милости, знать пре неопатрности стороны, одшарпнено было; одно на сподѣ подпись руки тыми словы: Павелъ Нарушевичъ, секретарь. Который же то листъ, зъ наказу нашего, презъ пана Ерого Волковицкого покладанный и ку актикованью поданный, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

77.—Листъ короля Стефана Баторія, данныйъ землянамъ Волковицкимъ касательно отмѣны входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 619.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отпраованныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьбою, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судвыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межи паны Волковицкими, водлугъ наказу нашего, панъ Ерій Волковицкій листъ короля его милости, светое памети Стефана, писанный до пановъ Волковицкихъ, въ справѣ нижей мененой, покладалъ и ку актигованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божю милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнежа Семигородское и иныхъ. Земьяномъ нашимъ воеводства Берестейского, Оедору, братьи и участникомъ его

всимъ имѣнья Волковыцкого. Што есте писали до насъ перво сего о забраньи пуци наше Бѣловѣжское до имѣнья Берестовицкого, которое на тотъ часъ держить крайчій нашъ великого князства Литовского князь Константинъ Константиновичъ Острозскій зъ малжонкою своею, а въ той же пуци менилисте, ижъ ваши уходы до дерева бортного и до сѣножателей забраны, и просилисте насъ, абыхмо въ томъ вамъ оборону учынить казали, и власности ваше забирать не допускали. Ино мы на то комисаровъ нашихъ перво сего вжо высылали, нижли тая справа передъ комисарами не скончилася; про то и теперь зложили есмо часъ комисаромъ на тую справу, выѣхати на день першій мѣсеца Декабря, для чого абысте на тотъ рокъ тые справы пылни были и што власность наша и чого есте правдивѣ вѣдоми, то оказовали и доводили свѣдѣтствомъ своимъ подпираючи. А кгда тая пуца до рукъ нашихъ господарскихъ придетъ, каждому до того, хто чого передъ тымъ уживалъ, заборонено не будетъ, а хо-

чете ли мѣти отмѣну слушную и то вамъ отмовлено не будетъ. Писанъ у Сендемиру. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ третего, мѣсеца Сентября тридцатого дня. У того листу его королевское милости печать меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Stepha-

pus Rex; а подпись руки писарское тыми словы: Левъ Сапѣга, писарь. Который же тотъ листъ его королевское милости Стефана, черезъ пана Ерего Волковицкого покладаный и ку актикованью поданый, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1635 г.

78.—Листъ короля Стефана Баторія о назначеніи комиссаровъ для окончанія дѣла о Вѣловѣжской пушчѣ.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 621.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестыи отправованныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межи панн Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій листъ короля его

милости светое памяти Стефана, покладалъ передъ нами у суду зъ наказу нашего и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подаль, которого уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божю милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомоитскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнежа Семигородское и иныхъ. Земяномъ нашимъ воеводства Берестейского Стефану а Иляшу Волковицкимъ. Што которая справа, за высланьемъ комиссаровъ нашихъ и

выѣханьемъ зъ стороны князя Константина Константиновича Острозского, крайчого нашего великого князства Литовского, старосты Володимерского, комисаровъ его милости о забранѣ немалое части пуци наше Бѣловѣжское до имѣнья его Берестовицкого, зъ розсудку тыхъ комисаровъ зобопольныхъ до суду нашего господарского за апеляцію приточила се; ино въ той справѣ вырокомъ нашимъ господарскимъ съ паны радами нашими узнали есмо судъ комисаровъ нашихъ быти слушный и для сконченья тое справы, выслуханья присеги и ограниченья тое пуци наше высылаемъ тамъ зъ стороны наше комисаромъ мечного нашего великого князства Литовского пана Дмитра Халецкого, аза просьбою князя Острозского зъ стороны его и малжонки его милости маршалокъ нашъ князь Федоръ Масальскій комисаромъ зѣѣхати маеть. Которые на рокъ певный, то есть на двадцать шостый день мѣсеца Генваря въ року теперешнемъ осемьдесятъ четвертомъ до тое пуци Бѣловѣжское выѣхавши, тую справу кончити будутъ. А ижъ вы, будучи добре вѣдоми пуци наше Бѣловѣжское, при комисарахъ нашихъ на онъ часъ въ той справѣ высланныхъ зъ стороны наше были доводомъ, про то

хочемъ мѣти, абы есте и теперъ на часъ вышей въ семъ листѣ назначонный кусконченью тое справы присегою до теперешнихъ комисаровъ прибыти не замѣшкали. Также и бортниковъ своихъ Павла Ониськовича а Ивана Андрушковича зъ собою взяли, абы тая шесть особъ свѣтковъ, которые за осемнадцати до присеги обраны будутъ, присегу на томъ учинили, же уходы свои старовѣчные въ пуци нашей господарской, а не въ Берестовицкой, мѣли. А мы въ томъ васъ симъ листомъ нашимъ упевняемъ, ижъ которые зъ васъ уходы свои зъ давныхъ часовъ въ пуцѣ нашей Бѣловѣжской маете, по старому оныхъ уживати будете, и што кольвекъ еще въ той пуци нашей позысканой уходовъ вашихъ покажетъ, тыхъ вамъ уживати вольно будетъ. А если бы есте на иншомъ мѣстцу за тые уходы отмѣны слушное отъ насъ потребовали, мы въ томъ вамъ не будемъ боронити. Писанъ у Городнѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ четвертого, мѣсеца Генваря тринадцатого дня. У того листу печать великого князства Литовского меншая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Stephanus Rex; а подпись руки писарское: Венцлавъ Агррина, писарь. Который же то листъ его

королевское милости черезъ пана
Ерего Волковицкого ку актикова-

нью поданый, до книгъ земскихъ
Берестейскихъ есть уписанъ.

1641 г.

79.—Привилегія короля Владислава IV на взиманіе мостовой
пошлины.

Изъ актовой книги за 1784 годъ, листъ 325.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt
czwartego, miesiąca Februarii trzy-
nastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wo-
jewództwa Brzeskiego, nazajutrz po
śś. Trzech Krolach, święcie Rzym-
skim, przypadłych y na mieyscu zwy-
kłym w mieście JKmci Brzesciu agi-
tujących się, przed nami Xawerym
Hornowskim, Franciszkiem Ursynem
Niemcewiczem, Adamom Antonim An-
cutą, Tomaszem Koiszewskim, sę-
dziami, Janem Włodkiem, pisarzem,
urzędnikami sądowemi ziemskimi W.
B., stawając obecnie patron Jpan
Ignacy Hład Laskowski przywiley
na myto mostowe w majątnosci Pa-
trykach na rzece Demiance od nay-
jasniejszego Władysława Czwartego
Polskiego y Szweckiego krola, WJP.
Czyżowi czesznikowi Lidzkiemu w ro-
ku tysiąc szescset cztrydestym pierw-
szym, Septembra trzeciego dnia wy-

dany, a teraz WJ. xiędzu Ignacemu
Laskowskiemu, kanonikowi Łuckie-
mu, jako pomienionych dobr Patryk
dziedzicowi służący, do akt podał,
ktorego treść takowa: Władysław
Czwarty, z Bożey łaski, król Polski,
Welki Xędze Litewskie, Ruskie, Pru-
skie, Żmudzkie, Mazoweckie, Inflan-
skie, Smolenskie, Czernikowskie a
Szwedzki, Gottski, Wandalski dzie-
dziczny król. Oznaymuiemy tym li-
stem naszym, komu to wiedziec na-
leży, iż gdy kommissarze nasi do
majątnosci urodzonego Hillaryusza
Czyża, Patrykow nazwaney, w woje-
wodstwie Brzeskim leżący, na go-
scincu wielkim z Brzescia do Pinska
idącym przeiazdowi trudnemu y nie-
bezpiecznemu na rzece Demiance
przypatrzyli się y koszt który na
usypanie tamy y grobli, także w po-
budowaniu mostu podięty być musi
uważywszy, myto mostowe postano-

wili y nam o tym przez list swoy oznaymili. My tedy chcąc, aby poddani nasi, ludzie podroźni, wczesny y bezpiecny przejazd mieli, a zabiegając temu, aby za zagęszczeniem myt y wielkim braniem onego uciążenia poddanym naszym nie było, tak postawiamy y urodzenemu Czyżowi, czesznikowi Lidzkiemu, y sukceszorem jego, w pomienianey majątnosci myto nadajemy: aby od ludzi kupieckich y furmanow, od wozu, dobrze towarem nałożonego, po cztery pieniądze; od koni, na sprzedaż wiodących, y od bydła rogatego, po dwa pieniądze, — od mnieyszego po pieniądzu. A wierzchowi y piesi ludzie, także stan duchowny, szlachecki y podwody ich od placienia tego myta wolni bydź mają. Zaczym urodzony Czyż y sukceszorowie iego w wybieraniu myta mostowego, według tego nadania y postanowienia naszego, zachowac się mają, postrzegając tego, aby przejazd bezpieczny y warowny ludziom podroźnym na pomienioney

rzece był zawsze. Co do wiadomosci wszem wobec, a mianowicie, ludziom kupieckim przywodząc chcemy miec y rozkazujemy, abyscie w przerzeczoney majątnosci Patrykowie, przez most jadąc, myto mostowe, krom żadney trudności, płacili y oddawali. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęc W. X. L. przycisnąć rozkazalismy. Dan w Warszawie. Dnia trzeciego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego. U tego przywileju przy pieczęci W. X. L., na massie czerwoney wyciesnionej, podpis najiasneyszego króla jmsci y po drugiey stronie dalsza expressya z podpisem pisarza w te słowa: Władyslaus Rex. Mostowe urodzonemu Czyżowi w majątnosci jego, na rzece Domiance. Stanisław Niemszewicz, pisarz. Który to przywilej, za podaniem onego do akt przez wyż wyrażoną osobę, jest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

80.—Сеймишовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о постройкѣ зданія для архива и другихъ предметахъ.

Изъ актовой книги за 1783 годъ, листъ 221.

Roku tysiąc siedemset osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Februarii szóstego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodstwa Brzeskiego, po Trzech Kroalach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście JKmci Brzesciu agitujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, Tomaszem Koiszewskim, deputatem na trybunał główny Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Protunc miejsce W. pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stawając osobiscie WJP. Ignacy Szczepanowski, rotmistrz i regent grodzki wojewodstwa Brzeskiego, laudum, przez przeswiętne wojewodztwo podpisane, ad acta podał, tenore sequenti pisane: My, senatorowie, urzędnicy ziemscy i grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodstwa Brzeskiego, do przepisu praw narodowych o sejmikach Pogrońniczych, determinacją dających, mając się stosownie na dzień trzeci Februarii w roku terazniejszym tysiąc siedemset osiemdziesiątym trzecim do miasta JKmci Brzescia, do kościoła JX. Bernardy-

now zgromadzeni, po zagajeniu sejmików przez JWJP. Jozefa na Bystzech Bystrego, kasztelana Brzeskiego, exsenatora, komisarza skarbowego W. X. L., kawalera orderu S. Stanisława jednostajnymi zjednoczonej myśli głosami, sine pretensa pluralitate sufragiorum et sine ulla obiectione sędziów, na trybunał główny W. X. L., to jest JWJP. Tomasza Koiszewskiego sędziego ziemskiego tegoż wojewodstwa naszego na kadencję Grodzienską, a JWJP. Stanisława Laskowskiego chorążego Pełtyhorskiego w W. X. L. na kadencją Wilenską obralismy; na dniu zaś dzisiejszym, to jest czwartym miesiąca Februarii, po uczynionej przez WJP. Xawerego Hornowskiego, sędziego ziemskiego, prezęcie i Stanisława Niemcewicza, starosty Rewiatyckiego, na przeszłym sejmie ordynaryjnym z wojewodstwa naszego posłów, wedle przepisów prawa relacji ad resolutionem we wnetrznych potrzeb wojewodstwa naszego przystąpiliśmy. A najprzód skuteczniając in laudo przeszłego immediate w roku tysiącnym siedemsetnym osiemdziesiątym wtórym zamknięte wyrazy, obrachunek z WJP. Ignacym

Szczepanowskim, rotmistr. i regentem grodzkim wojewodztwa naszego, względem expensow na fabrykę i kupno dworku z placem od WJPP. Oziembłowskich, sędziny i sędzica ziemi wojewodztwa naszego, urzędowi ziemskiemu wojewodztwa naszego zlecamy, i gdyby WJP. Szczepanowski regent kontynuując fabrykę do tegoż urzędu ziemskiego, w legalnym komplecie będącego, referował się, osobliwie mieysce, czas zaczęcia na archiwę murów umowstw żądamy, a ponieważ tenże JP. Szczepanowski, że nie odebrał dotąd należącego procentu wojewodstwu naszemu od summy osmiu tysięcy dziewięciuset szesciu złotych polskich, oświadczył; przeto obowiązujemy tegoż JP. regeťa, gdyby o takowy procent, licząc po pięć od sta wedle determinacyi naszej w uchwale przeszło sejmikowey ustanowionej, dopomniał się, a odebrawszy takowej summy, za wiadomością urzędu ziemskiego Brzeskiego na kontynuację rozpoczętej fabryki użył, podobnie, gdy teraz ze wszystkich jeneralnie dymow, jako na potrzebe obywatelów interesującą, to jest, na murowanie do schowania xiąg, majątki nasze w spokojności i bezpieczeństwie zachowujących, po groszy miedzianych dwa z każdego uchwalamy dymu, z której uchwały dla JP. Antoniego Matuszkiewicza za zregiestrowania xiąg złotych polskich pięćset

determinujemy, i gdyby takowa summa nie inaczej tylko od urzędu ziemskiego Brzeskiego asygnacyą z kancelaryi Grodzkiej temuż jegomości opłacona została, ostrzegamy resztę zaś co od pięciuset złotych z tej uchwały zostanie, ma być oddano do rąk JP. Szczepanowskiego regeťa, a tenże jegomość za wiadomością urzędu ziemskiego takowe pieniądze ku uskutecznieniu fabryki wojewodzkiej obrócić obligowanym będzie. Osobliwie dla JX. Bernardynów podobnie z dymu po puł grosza miedzianego i dla WJP. Marcina Snieszki Błockiego rotmistrza W. Brzeskiego naszego, przez wzgląd na przypadek i szkodę jego z ognia poniesioną, takż po puł grosza z dymu jednego uchwalamy. A że jnteres całego przeswietnego wojewodztwa naszego względem furazu czasu konsystencyi w mieście Brzesciu JWJP. Braniczkiego, ad praesens hetmana wielkiego koronnego na wojsko nadworne JKm. wziętego i osobliwą asekurację przez zesłego WJP. Macieja Laskowskiego, komornika Wisleckiego, na ten czas ekonomów JKm. Brzeskiej i Kobryńskiej vice-administratora, na zapłacenie wydaną z ręcznego dotąd nie jest zaskuteczonym; przeto WJP. Marcina Klimskiego podkomorzego Grodzkiego o doniesienie kamerce JKm., iż nam dotąd satysfakcyja nie uczyniona i o rezolucję dopraszamy się.

Podobnie WJP. Ignacego Lanckorońskiego Paszkowskiego pułkownika, azeby uregulowanie miar, wag i lokciow wespół z WWJPP. rotmistrzami wojewodztwa naszego urządzili i najdokładniej do tej fatygi przyłożyli się upraszamy. Tudziesz ktoby z nas obywatelow i pozostałych w domach uskutecznienie takowe trudnił, zapozwać do rejestrow fisci przed sąd grodzki Brzeski moc dajemy i takowe laudum rękoma naszymi podpisujemy. Dat w Brzesciu na sejmiakach Pogromniczych tysiąc siedmset osimdziesiąt trzeciego roku, miesiąca Februaryi czwartego dnia. U tego laudum podpis rąk tak JW. kasztelana jako też WWJPP. urzędnikow ziemskich i grodzkich, obywatelow przeswietnego wojewodstw w te słowa: Józef na Bystrzach Bystry, kasztelan Brzeski Litewski mp. Xawery Hornowski, sędzia ziemski wojewodstwa Brzeskiego; Franciszek Ursyn Niemcewicz, sędzia ziemski W.B.; Adam Antoni Ancuta, sędzia

ziemski W. B. i deputat trybunału głównego W. X. L.; Ludwik Stanisław Suzin, stolnik W. B. Horągwi Petyhorskiej w woysku W. X. L.; Stanisław Laskowski chor., Petyhorski w wojsku W. X. Litewskiego na trybunał głów. W. X. L. deputat; Jan Witaniewski, rotmistrz W. Brzeskiego; Antoni Jelski mp.; Serwacy Gorski, Ignacy Maliszewski, podczasz W. B.; Józef Bęklewski, rotmistrz W. B. mpr.; Stanisław Żardecki, towarzysz brygady i P. W. X. L.; Antoni Grodzki, komor. W. B.; Tomasz Trembicki mp. Mateusz Szersztet, Dominik Rezka, regęt ziemski W. B.; Xawery Monkiewicz, chor. polny; Kazimierz Tarnawiecki, lantwojt miasta Brzescia; Samuel na Łyszczycach Bielikowicz, czesnik Nowogródzki, Jan kniaź Szujski Strażnikowicz W. B. Które takowe laudum Pogromniczne W. B. przez wyż wyrażoną osobę ad akta podane, iest do xiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyjęte i wpisane.

81.—Сеймиковое постановление дворянства Брестскаго воеводства, подтверждающее дворянское происхождение нѣкоторыхъ лицъ.

Изъ актовъ книги за 1765—1766 годъ, листъ 1855—1857.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Februarij piętego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich woiwodztwa Brzeskiego po Świętych Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście JKmci Brześciu agitujących się, przed nami Marcinem Matuszewiczem Xawerym Hornowskim, Romualdem Januszem Leparskim, sędziami, Pawłem Buchowieckim, pisarzem, urzędnikami sądowymi ziemskimi wdtwa Brzeskiego, stawiając o sobiście patron Imć P. Łukowski Ignacy laudum wdtwa Brzeskiego sejmików Pogromniczych, przez obywatelów wdtwa Brzeskiego podpisane, ad acta podał, którego treść takowa: My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy rycerstwo, szlachta i obywatele wojewodztwa Brześciańskiego, na sejmik Pogromniczy gospodarski do miasta JKmci Brześcia ad solitum consiliorum locum, do kościoła Jchmość xięży bernardynów na dniu dzisiejszym czwartym miesiąca Februarij, w roku terazniejszym tysiąc siedemset sześćdziesiąt szóstym zgromadzeni, consulendo bono ordini, pod zagaieniem Wielm. Jmć pana Alexan-

dra Buchowieckiego, podkomorzego woiwodztwa Brzeskiego, jchmościow panów rotmistrzów trakto wych woiwodztwa naszego in laudo seimiku przeszłorocznego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym odprawionego wyrażonych, jako legaliter unanimitati assensu obranych, do przyszłego sejmiku w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym; przed następującym popisem wojewodztwa naszego przypadającego, zgodnemi głosy confirmowaliśmy; desiderium zaś JW. Jmć pana Pawła Dąbrowskiego, deputata woiwodztwa naszego, na trybunał główny Wielkiego Xstwa Litewskiego, względem uchwały na konflagratę Imci, niżeli tenże Jmć przez starania swoje JOO. JWW. senatorow i ministrów status et belli, w wojewodztwie Brzeskim pryncypalne possessye mających, gratiosum assensum na uchwałę woiwodztwa naszego in subsidium konflagraty swojej otrzyma, tedy tym czasem w recess do przyszłego następującego, czy to poselskiego, czyli też boni ordinis seymiku woiwodztwa naszego odłożyliśmy; denique wywod paritatis status Jchmość panow Kazi-

mierza i Antoniego Telatyckich, synów niegdyś Jmć pana Piotra Jaroszewicza Lewszczewicza Bykowskiego Telatyckiego, jako zupełnemi i autentycznemi dokumentami et insuper agnitione brata stryiecznego rodzonego Jmć pana Adama Telatyckiego i innych jchmśw, ex linea paterna proximorum, de juramento super eandem proximitatem zabierających się, iest zupełnie et suffitientissime in facie całego woiewodztwa naszego wyprobowany; tak instrument tegoż wyvodu wyż rzeczonym JPP. Telatyckim wydaliśmy, do którego laudum sejmiku boni ordinis woiewodztwa Brzeskiego rękoma naszymi podpisujemy się. Działo się w Brześciu Litewskim, roku

tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Februarij czwartego dnia. U tego laudum, JWW. WW. JPP. urzędników i obywatelów woiewodztwa Brzeskiego podpisy takowe: Alexander Buchowiecki, podkomorzy woiewodztwa Brzeskiego; Marcin Matuszewicz, sędzia ziem. W. B.; Ludwik Suzin, stolnik W. B.; Romuald Sanusza Leparski, sędzia ziem. W. B., Xawery Hornowski, sędzia ziem. W. B.; Paweł Buchowiecki, pisarz ziem. Brzeski.; Ludwik Stt. Suzin, sędzia Grodzki W. B. Pop. Patyhor. w Woysku W. X. Litt.; Ignacy Wygonowski, pisarz Grodzki Wtt. Brzego. Które to takowe laudum jest do xiąg Ziem. wdtwa Brzeskiego przyjęte i wpisane.

1767 r.

82.—Постановленіе сеймика, бывшаго послѣ Срѣтенія Господня, на счетъ вознагражденія убытковъ отъ пожара одного заслуженнаго лица и проч.

Изъ актовой книги за 1767—1768 годъ, лист. 1851—1854.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siodmego, miesiąca Februarij iednastego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziem. W. B., stawiając obecnie Jmśc P. Ignacy Wołczewski laudum sey-

mików Pogromniczych wdtwa Brzeskiego ad acta podał, którego treść takowa: My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele woiewodztwa Brzeskiego, na seymik Gromni-

czny gospodarski do miasta JKmci Brześcia ad solitum consiliorum locum, do kościoła JXX. Bernardynów na dniu dzisiejszym dziesiątym, trzeciego Februarij, w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym zgrómadzeni, consulendo bono ordini pod zagaianiem wielmożnego jegomości pana Marcina Małyszewicza, sędziego ziemskiego województwa Brześcińskiego, naprzód WW. JPP. rotmistrzów traktowych województwa naszego in laudo sejmiku, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym odprawionego, wyrażonych, jako legaliter unanimitate assensu obranych, do przyszłego sejmiku w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt osmym po Gromnicach przypadającego, zgodnymi głósy confirmowaliśmy z tą praekustodycją: iż iako po odprawionym w roku terazniejszym drugim następującym popisie, iż WW. JPP. Rotmistrzowie ad liberam electionem innych konkurentów takowego urzędu ustąpić deklarują, tak ażeby odtąd po odprawionych dwóch popisach nowi zawsze byli obierani WW. JPP. rotmistrzowie traktowi, za powszechną zgodą wszystkich obywatelów W. naszego, ten porządek stanowimy. Considerando zaś W JP. Pawła Dąbrowskiego, pisarzowicza grodzkiego Brzeskiego, czasu funkcji deputackiej in obsequio publico będącego, ex permissione Divina nie poiednokrotną cum

evidenti dispendio substancyi in spatio iednego roku konflagratę, tedy unanimitate assensu z dymów w województwa Brzeskim zaprzysiężonych ziemskich z każdego po groszy dziesięć praesenti laudo uchwalamy, y ażeby takowa summa circa importationem podymnego od wszystkich do grodu wdtwa B. na terazniejszą ratę marcową bez żadnego przeciągu do drugiej raty infallibiliter była wniesiona, y z kancelaryi grodzkiej Brzeskiej pretia quietatione wypłacona declaramus, a in casu przez kogo z obywatelów W. B. nie wypłacenia wolność delaty z grodu wdtwa B. exequentibus wydania permittimus. Za którą wydaną delatą omnino satisfakcją uczynić w wypłaceniu uchwały naszej niniejszym postanowieniem przyrzekamy, y takowej delaty y exekucyi za żadną wolennością poczytywać niebędziemy, lecz teyże uchwale sejmiku boni ordinis zadosyć in omni uczynić fide publica spondemus, et in casu renitencyi liberam ad citationem każdego, tey uchwale naszej sprzeciwiającego się, do grodu wdtwa B. ad registrum fisci temuż W. JP. Pawłowi Dąbrowskiemu Pissrzewiczowi grodzkiemu W. B. pozwalamy. Jakoż Jehmém xięży Augustynianom Brzeskim za konserwacją aktów grodzkich Wta naszego w klasztorze, in archivo Jmcw deponowanych, za iednomyślnym wszystkich zezwoleniem po groszu iednym z każ-

dego dymu ziemskiego pro hac sola vice uchwalamy; która pensya wespół z importacją podymnego raty terazniejszey marcowey do kancelaryi grodzkiej Wta B. od wszystkich niezawodnie ma bydź wniesiona. Denique testimonium Imci panu Michałowi Żardeckiemu, patryocie naszemu, ad praesens w ziemi Sochaczewskiej mieszkającemu, z dowodem paritatis status y oswiadczeniem dawney zacney y zasłużoney w naszym woiewodztwie tegoż jmści familii circa agnitionem WJPP. Stanisława y Marcina Żardeckich, skarbnikowiczow Drogickich, braci Ichmści stryiecznych personaliter stawających, wydaliśmy. Do którego laudum seymiku boni ordinis rękoma naszymi podpisuiemy się. Działo się w Brześciu Litewskim roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego miesiąca Februarii dziesiątego dnia. U tego laudum przy adscriptii podpisu rąk JW. urzędników, tak ziem., grodzkich, iakoteż obywatelow woiewodztwa B. na seymik zgromadzonych temi wyrażaia się słowy: Interes pretensyi jegomości pana Józefa Lesieckiego do przyszłego seymiku boni ordinis w reces odkładamy. Dat ut supra, Marcin Matuszewicz, sędzia ziem. W. B. iako zagaający seymik boni ordinis tegoż Wta mp. Michał Nietyxa sędzia ziem. W. B. mp. Romuald Leparski, sędzia

ziem. W. B. Xawery Hornowski sędzia ziem. W. B. Paweł Buchowiecki, pisarz ziem., Brzeski mp. Floryan kniaź Szuyski, strażnik W. B. mp. Józef Matuszewicz pułkownik Petyhorski woysk W. X. Lto. mp. J. X. Kostka Junosza Zawadzki, Stanisław Bielski, rotmistrz W. B., Józef Niepokoyczycki, Michał Orzeszko mp. Tadeusz Chlewiński mp. Józef Laskowski, Rafał Załęski mp. Kazimierz Korycki, Daniel Laskowski mp. Jerzy Wonkowicz starościa Ruszewski, Antoni Życzynski, Wincenty Horain Dominik ziem. porucznik P. S. W. X. L. z Jałhołków Kisłych, Franciszek Alexander, z Konopnice Grabowski, sędzia grodzki y obozny W. B. Piotr Paszkowski, pułkownik JKmci, Józef Paszkowski PP. Brz. Jacek Paszkowski, Franciszek Buchowiecki, Rafał Brzozowski mp. Stanisław Żardecki mp. Marcin Snieżko Błocki mp. Jgnacy Osuchowski, Kazimierz Krzywobłocki, Kazimierz Buchowiecki, Andrzej Kościa, chor. B. Antoni Buchowiecki Łow. W. B. Kaietan Szczepanowski, regent Grodzki W. B. Jan Włodek, regent Grodzki W. B. Ignacy Adam Szczepanowski, Hilary Részka, regent ziem. W. B. Ignacy Hruszewski, regent ziem. W. B. Które to laudum iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego przyjęte y wpisane.

83.—Универсалъ короля Станислава Августа, опредѣляющій случаи, въ которыхъ слѣдуетъ прибѣгать въ военной помощи при исполненіи декретовъ судовъ земскихъ и гродскихъ.

Изъ актовой книги за 1783 годъ, листъ 529.

Roku tysiąc siedemsetnego osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Apryla szesnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskiej mości i aktami ziemskimi woiewodztwa Brzeskiego, stawając osobicie JP. Kasper Jundził uniwersał nayiasniejszego pana, za zdaniem rady przy boku jego nieustającej, względem exekucyi dekretow i processow w prowincyi Wielkiego Xięztwa Litewskiego, wydany, do akt podał w te słowa pisany: My, Stanisław August, z Bożey łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernihowski. Za zdaniem rady nieustającej, wszem wobec i każdemu z osobna, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej, wiadomo czyniemy: gdy prawo tysiąc siedemset siedemdziesiąt szóstego roku, kładąc szczególniejszy na radę nieustającą obowiązek, ażeby między seymem a seymem wraz z nami exekucyi praw pilnowała; tym poleconym dozorem mieć chcemy w wigorze

samychże praw sprawiedliwość wewnętrzną i bezpieczeństwo majątków obywatelskich porządnie utrzymane, do tego chwalebne go celu równie kierując usilności nasze, uniwersał ostatni względem exekucyi dekretow i processow, do prowincyj koronnych szczegulniey stosujący się, dnia dziesiątego miesiąca Grudnia, roku przeszłego 1782 za zdaniem rady wydałiśmy, w którym dla prowincyi W. X. L. konstytucye 1764 i 1768 do exekucyi dekretow i do szukania za nimi pomocy woyskowej urzędem ziemskim i grodzkim teyże prowincyi za regułę zostawiwszy, mieliśmy słuszne zaufanie w osobach urzędowych, do zadosyć czynienia tym prawom powołanych, że samo ich przypomnienie w scisłych przepisu obzędach utrzymywać będzie. Gdy iednak z departamentu wojskowego nam i radzie in pleno iest doniesionym, że niektórzy urodzeni urzędnicy ziemscy i grodcy prowincyi W. X. L. niedosyć ściśle wspomniane prawo 1764, pod tytułem exekucya za dekretami kontumacyinemi, w jego ustanowieniu dopełniając, po wy-

padłych ultimarnych captati temporis kondemnatach, za dwoiakim ziazdu dóbr tentowaniem, niedosyła-
jąc podług reguły tegoż prawa stro-
ny skonwinkowanej do sądu po ka-
ry w nim opisane, lecz prosto po
dodanie pomocy woyskowej do de-
partamentu woyskowego z listami
rekwizycjonalnemi udawać się zwy-
kli; tym samym zaś przechodząc
stopień konwikcyi prawney, i co
większa, rygor kary cywilney za nie-
dopuszczenie tradycyi ustanowionej
sprawując nieskutecznym, tym spo-
sobem przez wczesne i nieprzyzwoite
ramienia wojskowego zażycie od-
stępną od reguły tegoż prawa i ar-
bitralną dekretów czyniąc exekucyą.
Zarządzając zatym tey ważney oko-
licznosci i chcąc, ażeby prawa kra-
iowe, ściśle w exekucyi zachowane,
same sobie dostarczały, przez rygor
kar cywilnych na przymus obywa-
tela do winnego im posłuszeństwa,
i ażeby w rzadkim tylko przypadku
pomoc wojskowa contra rebelles
prawom oyczystym (iак konstytu-
tucya mieć chce) zażywaną była;
tychże urodzonych urzędników ziem-
skich i grodzkich W. X. L. scislej-
szego w tym punkcie zachowania
prawa 1764 roku obowiązujemy. A
ponieważ, według iego wyrazow, za
kondemnatami na stronach za nie-
dopuszczenie tradycyi wprzód do są-
du zapozwanych, et iterum konden-
nować się dopuszczających, tan-

quam contra rebelles prawom oyczy-
stym wypadłemi, dobra onych przez
urząd, ad libitum użyty, quovis cap-
tato tempore, non attenta ulteriori
resistentia, neque attenta defensione
per partem convincentem fortiter
obeymować wolno będzie; przeto iż
w takim tylko zdarzeniu urzędy W.
X. L., do exekucyi dekretow kontu-
macyinych użyte o dodanie pomocy
woyskowej do departamentu woys-
kowego z listami rekwizycjonalne-
mi udawać się maia, ostrzegamy.
Względem zaś dekretow oczewistych
konstytucyą 1764 de valore onych
zaszła i przepisy samychże dekre-
tow, iakim sposobem exekucya ich
następować powinna, za regułę tym-
że urzędom zostawujemy. A co się
tycze dekretow, w sprawach natury
wexlowey wypadających, tych exe-
kucyą podług osobnego prawa tysiąc
siedemset siedemdziesiąt piątego ro-
ku zalecając, ku dopełnieniu tego
wszystkiego, iako się wyżej wyra-
ziło, rygor praw W. X. L. na złe
zażywanie urzędow, mianowicie z kon-
stytucyi 1726, 1766 i 1776, ustano-
wiony, przypominamy. Dla czego
list ten nasz, uniwersał, podpisaliśmy
i on wydrukowany per copias pod
pieczęcią rady, przy boku naszym
nieustający, z podpisem wielebnego
sekretarza teyże rady do kancelaryi
ziemskiej i Grodzkiej W. X. L.
rzesłać rozkazaliśmy. Dan w War-
szawie. Dnia czwartego miesiąca

kwietnia, roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego osiemdziesiąt trzeciego panowania naszego dziewiętnastego roku. U tego uniwersału przy pieczęci, na masie czerwonej wyciśnionej, podpis najjasniejszego króla ięgomosci drukowany, a podpis ręki własnej JW. sekretarza temi wy-

rażają się słowy: Stanisław August Król; Adam Naruszewicz B. K. S. pisarz wielki W. K. L. sekretarz rady nieustającej mp. Który to uniwersał jest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego przyięty i wpi-sany.

1788 r.

84.—Королевская ассигновка объ отпускѣ 10 т. золотыхъ на очистку р Нѣмана и 10 т. золотыхъ на постройку ратуши въ Брестѣ.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 1655.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt osmego, miesiąca Października trzydziestego dnia.

Na rokach sądowych ziem. W. B. Litt. porządkiem prawa pospolitego, wedle konstt. tysiąc siedmset ósmdziesiąt szóstego roku przepisany, przypadłych y na mieyscu sądow zwykłych, w mieście JKm. Brześciu Litt. odprawowanych, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem y Tomaszem Koiszewskim, mieysce pisarza zastępującym. Sędziami, urzędnikami ziem. W. B. Litt., stanowszy osobście patron WJP. Tadeusz Razicki skar. inflan. ekstrakt assygnacyi NP.,

za zdaniem rady przy boku jego nieustającej, do komissyi skarbu WXL. na dwadzieście tysięcy zł., pozostałe po opłaceniu konsyliarzom, to jest dziesięć tysięcy złotych. na czyszczenie rzeki Niemen, a drugie dziesięć tysięcy zł. na wystawienie ratusza w mieście JKm. Brześciu Litt. wydany z protokołu ekspedycyi in publicum wyszłych do akt podał, którego treść w następných słowach takowa: Extrakt assygnacyi NP., za zdaniem rady przy boku Jego nieustającej, do komissyi skarbu WXL. na dwadzieście tysięcy zł. pozostałe po opłaceniu konsyliarzom, to jest dziesięć tysięcy zł. pols. na czyszcze-

nie rzeki Niemen, a drugie dziesięć tysięcy zło. na wystawienie ratusza w mieście Brześciu Lit., wydany z protokołu ekspedycy in publicum wyszłych w te słowa: My, Stanisław August, z Bożej łaski, król Polski, W. X. Lit., Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czernihowski. Za zdaniem rady nieustaiącej, z powodu uczynionego nam królowi i radzie przy boku naszym nieustaiącej przełożenia, aby na dalsze czyszczenie rzeki Niemna, tudzież na wystawienie ratusza w mieście naszym Brześciu Litt. summa dwadzieścia tysięcy zło., która zostaje się w skarbie W. X. Lit. po opłaceniu tegorocznym pensyi, z prawa wyznaczoney, tak WW. y UW. konsyliarzom tej prowincyi, jako też subalternom rady, obrucona była. My król za zdaniem rady przy boku naszym nieustaiącej, przychylając się do tak pożytecznego przełożenia, mającego za cel dobro krajowe, aby rzeczzone pozostające z tego drugiego roku rady terazniejszey w skarbie WXL. dwadzieścia tysięcy zło. od wypłacenia summy zwykłej WW. y UU. konsyliarzom tej prowincyi, tudzież y subalternom rady na te dwie publiczne potrzeby, to jest dziesięć tysię-

cy złł. pol. na wyczyszczenie rzeki Niemna, drugie zaś dziesięć tysięcy zło. na wystawienie ratusza w mieście naszym Brześciu Litewskim. Kommissya rzeczypospolitey skarbu W. XL. wypłacić rozkazała, zalecamy assygnacyą tą za zdaniem rady przy boku naszym nieustaiącej, ręką naszą podpisaną pieczęcią teyże rady stwierdzić rozkazalismy. Dan w Warszawie. Dnia trzydziestego miesiąca Września, roku Panskiego tysięcznego siedmsetnego ośmdziesiątego osme- go, panowania naszego dwudziestego piątego roku. Krzysztof Hilary Szembek, biskup Płocki pod niebytność JKmci przyduiącej, Franciszek Przebendowski, marszałek rady nieustaiącej. U tego ekstraktu przy pieczęci rady przy boku JKmci nieustaiącej na massie czerwoney wyciśnionej, podpis teyże rady sekretarza następującemi wyraża się słowy (L. S.). Woyciech Leszczyć Skarszewski, pisarz wielki kor. Sekretarz rady nieust., mp. Który to ekstrakt assygnacyi N. P. za zdaniem rady, przy boku Jego nieustaiącej, do kommissyi skarbu WXL. wydany, przez wyż wyrażonego WJ. Tadeusza Razickiego, skar. inflan. ku aktykowaniu podany iest do xiąg ziem. W. B. Litt., ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, przyjęty y wpisany.

85.— Инструкція посламъ Брестскаго воеводста, отправляемымъ на
ординарійный сеймъ.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 1045.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B. Littgo, stawając obecnie JP. Piotr Grądzki instrukcyą JOX. Jmc Nestorowi Kazimierzowi Sapiezie, generał. art. WX. Litt., staroscie sądowemu Brzeskiemu Littmu, kawalerowi orderow Polskich y JWJP. Tadeuszowi Matuszewiczowi, kasztelanowi WB. Littgo, posłom na seym następujący ordynaryiny, w roku terazn., 1788, podług uniwersałów JKmc., przypadający, z W. B. Littgo wybranym, przy osobnym kredensie wydana, do akt podał w następne słowa pisaną: Instrukcyą JOX. Jmc Nestorowi Kazimierzowi Sapiezie gener. art. WX. Littgo, staroscie sądowemu naszemu Russkiemu, kawalerowi orderów polskich y JWJP. Tadeuszowi Matuszewiczowi, kasztelanowi Brzmu, posłom Wtta naszego Brzgo Littgo, na seym następujący ordynaryiny, w r. 1788, podług uniwersałów JKmc., przypadający, wybranym przy osobnym kredensie wydana. 1mo. Gdy JKmc pan nasz miłosciwy na okazanie tym większey oycowskiey o szczęśliwość

narodu troskliwości uniwersałem swoim, na seymiki teraznieysze wydanym, do czułości o dobro powszechne łaskawie nas zachęcać raczy; więc JO. y JW. posłowie nasi nayooczystsze u tronu JKmci za tę dobrotliwą staranność złożą podziękowania. 2do. Zapatrując się na stan y okoliczności teraznieysze Rzpttey naszej, zostaiącey bez sił, aliansow użytecznych y handlu, przynoszącego bogactwo kraiove, znajduiemy potrzebę poprawy rządu publicznego względem skuteczniejszego stanowienia na seymach prawa we wszystkich materyach i potrzebach teyże Rzpttey; przeto JO. y JW. posłowie nasi z całą seymującą Rzpttą skuteczniejszy we wszystkich materyach sposob stanowienia praw obmyslić zechcą, y razem usilnie starać się będą, aby seymy odtąd nie sześć tygodni agitowały się, ale pody, poki interesa Rzpttey y dezyderya wojewodstw, ziem y powiatow zakonczone zupełnie nie będą, bez żadnych reiekt y limet, trwały. 3^{tio}. Gdy doświadczenie nasze naucza, iż, nie mając woyska, nie mamy razem u postronnych mocarstw powagi, a

w krainie bezpieczeństwa granic i szczęśliwości naszej, i owszem wiziemy coraz zbliżającą się do nas przepaść wszystkich niesmaków, przykrości y nieszczęść; przeto dla obrony tej Rzpttey i dla przyprowadzenia oney do poważniejszego i pomysłniejszego stanu chętnie zgadzamy się na aukcyą aż nadto potrzebną woyska, która że być nie może bez obmyślenia funduszu; zaczym JOJW. posłowie nasi starać się będą, aby wszystkie stany przyłożyli się do nowego na woysko podatkowania, y aby prześwietny stan duchowny omnis tituli, bez żadney excepcyi, nie ekskludując y panien zakonnych, dając część intrat swoich z dobr leżących, summ obligowych y zastawnych, z summ, przez Rzpttą na expensa cywilne seymem tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego roku wyznaczonych z starostw y królewczyn, z dochodów kommisyi edukacyney co od potrzeb koniecznych zostać może, z powiększenia pogłównego żydowskiego y innych przydatnych zrzudeł, bez ucisku iednak stanu rycerskiego. 4to. Jeżeliby seymuiący Rzpttey zdało się mieć na czas dalszy przy boku JKmci pana naszego miłosciwego radę nieustającą; tedy obowiązujemy JOJW. posłów naszych, iżby chcieli przedłożyć teyże prześwietney radzie niemożność kraiową płacenia pensyi y

razem żądali, aby osoby, do wspomnioney rady wyznaczone, iedynie z miłości oyczyzny i dobra powszechnego tę publiczną odbywały posługę. 5to. Domówią się JO. y JW. posłowie nasi, żeby dla przyspieszenia sprawiedliwości i dla załatwienia spraw, od lat kilkudziesiąt w trybunałach bez sądu zostających, dwa odtąd w prowincyi naszej Littty były trybły, pod osobnemi marszałkami, to jest jeden w Wilnie a drugi w Grodnie, y żeby obydwu po miesiący dzieśięć sądzone były, nie wdając się w sprawy żadne extra repartitionem przez żaden wynalazek y pretext, iako to z registrów obligowego, remissyinego y taktowego, lecz te wszystkie sprawy w swoich repartycyach sądzone być mają. A ponieważ niektórzy obywatele prowincyi naszej Littty, mając sprawy w trybunałach koronnych, dla zagęszczonych tamże wpisów wołania onych doczekać się nie mogą; przeto y w tym punkcie JO. y JW. posłowie nasi instabunt do stanow Rzptty o poprawę przyspieszenia sprawiedliwości. 6to. Ponieważ kadencye sądow grodzkich a prima Februaryi zaczynają się, ultima Aprylis kączą się, a przez miesiący dziewięć przerwy tych sądow czasem wydarzone kryminały usprawiedliwienia mieć nie mogą; instabunt JO. y JW. posłowie nasi, iżby extracadentia tych-

że sądów grodzkich na dniu pierwszym meca Septembra w każdym roku ustanowiona była, y gdyby same tylko recentis criminis sprawy kryminalne, iuż w kadencyi rozpoczęte oczewiscie, a wydarzyć się tegoż gantunku mogące na tey kadencyi, dopóki ich stanie, przez akcessoryjne wyroki odsądzały, a w dawnych, prawem przepisanych, kadencyach register incarcerationum w każdym dniu, in tractu etiam każdej sprawy, natychmiast za wpisaniem przez stronę aktoratem, ma być wołanym i sprawa sądzona, nie inwolwuiąc żadnych ex causa juris spraw. 7^{imo}. Domówią się ciż JO. y JW. posłowie nasi, gdyby od konsystuiących po miastach sądowych żołnierzy asystencya sądom, dla powagi jurydykcyom, dodawana była, oraz ażeby też komedy za dekretami do lokacyi więźniów przyimowali y onych sub rygore disciplinae militaris pilnie, do nastąpić mającego wyroku oczewistego, strzegli. 8°. Ponieważ konstytucya tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego roku, nakazuiąc urzędnikom sądowym expediowanie aktów inkwizycyi, kalkulacyi i weryfikacyi decisivae circa fundum w punktach, etiam nie appellowanych y przez strony akceptowanych względem terminu summ przysądzonych, ad plenum odsyłać kazała; przeto JO. y JW. posłowie nasi najmocniey instabunt

o poprawę tego prawa, to jest, aby w punktach nieapellowanych tenże sąd ziazdowy termin exekucyi nakazywał. 9mo. WJP. Tadeusz Siechnowicki Kościuszko, obywatel woiewodstwa naszego, kosztem JKmci i Rzpttey edukowany, w woysku amerykańskim zdolnością y odwagą w służbie żołnierskiej zaszczycony w randze generała, gdy dokraiu powróciwszy, w zakoncie domowym zostaje w czasie terazniejszey potrzeby aukcyy woyska; ażeby był, iako iuż in arte militari peritus, JKmci panu naszemu miłościwemu y stanom Rzpttey przez JO. y JW. posłów naszych zarekomendowanym, usilnie żądamy. 10mo. Gdy woiewodztwo nasze Brzeskie, z uchwał swoich, kupiwszy dworek z placem od WJPP. Oziembłowskich, w mieście Brzesciu sytuowany, na sądenie jurydykcyom tegoż woiewodztwa y lokacyą archiwów nie jest wolny od płacenia podatków mieyskich; zaczym JO. y JW. posłowie nasi domówić się zechcą o libertacyą tego placu, a razem o podanie sub jus terrestre placu WJP. Ignacego Laskowskiego, podczaszego WB. za rzeką Bugiem, za Słęczą w mieście Brzesciu położonego, oraz o wolność przedarzy placu przez WW. Wygonowskich, podkom. y podkomorzyców Brzeskich, WW. pannom Bernardynkom Brzeskim. 11mo Rezolucya rady nieustaiącey pod dniem

trzynastym Listopada, r. tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego zapadła do dania silniejszej pomocy woyskowej odmawiająca, aby podniesioną była JO. y JW., posłowie nasi nayusilniejszego dołożą starania. 12mo. Kopanica, łącząca rzekę Pinę z Muchawcem, do Gdanska y do Czarnego morza komunikacja czyniąca, iuż po części w skutku swoim praktykowana, aby zupełnie była dokonczoną, oraz gdyby młyny na rzece Bugu, defluitacją tamujące, podług zaszłych na to konstytucyj koniecznie zniesione były JO. y JW., posłowie domówić się zechcą. 13^{tio}. A że częstokroć zdarza się, iż prywatni obywatele wyrabiaią na seymach konstytucyi swoje ułatwiające interesa, a te nieraz bywają z pokrzywdzeniem innych obywatelów; przeto JO. y JW. posłowie nasi starać się będą, aby takowe konstytucye nie mieli swego skutku i waloru. 14to. Gdy edukacja młodzieży krajowej dla powszechności iest wielie potrzebna; przeto JO. y JW. posłowie nasi starać się będą, iżby dla powiększenia oney zakony, mając fundusze, mieli nakaz uczenia szkół y dostarczenia zdatnych professorow. 15to. JO. y JW. posłowie nasi domowią się, aby sędziowie niniejszych subselliow za sentencye swoje, podług dawnych praw, do odpowiedzi obowiązanemi byli et caetera activitati tychże JO.

y JW. posłów naszych, iako zaufani in reali onych fide ex dexteritate, polecamy. Działo się w Brzesciu roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, mca Sierpnia dziewiętnastego dnia. U tey instrukcyi podpisy obywatelskie takowe: Zenon Wysłouch, podkom. WB.; Bernard Buchowiecki, chorąży WB.; Xawery Hornowski, sędzia ziem. WB.; Tomasz Koiszewski, sędzia ziemski WB.; Xawery książę Sapieha, Jan Potocki rott. kawaleryi narodowej, Jan Nepomucen Horain kom. skar. WXLitgo. Ignacy Maleszewski podst. WB. Ign. Laszkowski, podczaszy WB. Jacek Paszkowski stolnik y vice-starosta WB., Bogusław Wereszczaka S. GWB., Ignacy Szczepanowski SGWB., Felix Chrzanowski pisarz grodzki WB., Stanisław na Bielsku Bielski, czesznik WB. mp. Stanisław Niepokoyczycki mieczny WB., Józef Bieniecki kracyczy WB., Tomasz Zanistowski, Jozef Buchowiecki mostowniczy WB., Kajetan Lachowicz rott. WB. Antoni Suzin stolnikowicz WB. Ignacy Paszkowski pułkow. WB. Stanisław Łyszczynski mp. Felician Konopnice Grabowski sędzic ziem. W. B. mp.; Jan Wereszczaka rott. WB.; Zygmunt Chrzanowski, chorąży W. X. Litewskiego; Franciszek Załowski, mp.; Antoni Gaiewski por. GPWW. X. Littgo; Jerzy Bogusławski woyski Wendenski; Marcin Gaiewski, ko-

niuszy Łęczycycki; Jan Gaiewski, mp.; Jan Bogusławski, łow. Rzeczycki; Joachim Julian Bogusławski, lustr. WB.; Felix Bogusławski; Bazyli Prus Bogusławski; Heronim Bogusławski; Bruno Prus Bogusławski; Ignacy Łenczewski Lachowicz KWB.; Tadeusz Razicki; Jozef Puchalski CWW.; Jan Ostromecki; Jan Witanowski; Piotr Wincenty Bogusławski; Piotr Karasiewicz Tokanowski; Jan Witanowski, rott. WB.; Stefan Walter mp.; Jan Worotynicki mp.; Heronim Myszyński; Józef Myszyński; Piotr Worotynicki; Andrzej Worotynicki WC.; Józef Walenty Osuchowski; Tomasz Stachowski; Walerjan Ex-Budny; Teodor Kubalski; Marcin Paszkiewicz rott. WW.; Piotr Petyst; Michał Łyszczynski, pod. Połocki; Ign. Budny; Mikołaj Budny; Dominik Reszka, reg. grad. WB.; Hipolit Matusiewicz, PWWX. Litt.; Zygmunt Buchowiecki, sek. JKmci; Wiktor Wysłouch, PWB.; Franciszek Chocianowski; Józef Bogusławski mieczny; Tadeusz Laskowski; Joachim Laskowski, podpor. WW. Litt.; Mateusz Grodzki mp.; Piotr Bogusławski; Paweł Bogusławski; Kasper Wosiewski; Franciszek Sawicki; Marcin Paszkowski; Ign. Zadarnowski; Antoni Belina, grodzki kom. WB.; Ignacy Zadarnowski; Jan Osuchowski; Gabryel Wawrzyniec; Leszczyc Siestrzewitowski; Antoni Rato'd Zadarnowski, skar. W. B.;

Piotr Jurkowski; Franciszek Ratold Zadarnowski; Ignacy Linkiewicz; Kotwicz; Andrzej Godlewski; Ign. Hornowski M. JKmc.; Michał Zadarnowski; Michał Kotowicz C. Z. B.; Ign. Snieszko Błocki, rott. VB.; Rafał Brzozowski rott. WB.; Stefan Boczkowski, regent koła duchownego trybłł W. X. L.; Dominik Żemski rott.; Adam Baykowski; Piotr Grądzki mp.; Józef Książ Szuyski, instygator JVB.; Szymon Olszewski; Aloyzy Kościeszka z Miłoszewa Miłoszewski, komor. WB.; Ign. Grabowski mp.; Józef z Janusza na Bogdanach Bogdanski mp.; Maciey Kościeszka z Miłoszewa Miłoszewski mp.; Adam Korzeniewski S. O.; Kajetan Zadarnowski; Heronim Korzeniewski S. O.; Antoni Kościeszka z Miłoszewa Michowrzecki mp.; Jan Buchowiecki; Ign. Jerzewicz Buchowiecki; Alexander Tomaszewicz Buchowiecki; Jan Ilkowski mp.; Stanisław Ostromecki; Marćian Przyłucki; Ludwik Chodynicki; Adam Jahońkowski; Jan Zdzitowiecki; Piotr Nowicki; Jan Nowicki; Andrzej Jezierski; Ludwik Łazowski; Wawrzyniec Sypayło; Felician Połonski; Józef Nieciecki; Szymon Rutkowski; Tomasz Jelec; Marcin Jelec; Jan Izbicki; Józef Izbicki; Leon Izbicki; Jan Mioduszewski; Michał Poniatowski; Teodor Kurkliński; Tomasz Białobłocki; Kasper Bohuszewicz; Roch Kiersnowski; Fabian Skażercinski; Marcin Cywinski.

Która to instrukcyja przez wyżey wyrażonego JP. Piotra Grądzkiego ku aktykowaniu podana, jest do xiąg

WB., ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, przyjęta y zapisana.

1792 г.

86.—Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго уѣзда
о разныхъ предметахъ.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 189.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtórego, miesiąca Lutego szesnastego dnia.

Przed aktami ziemn. W. y Pttu. Brzeskiego stawając osobiście WJP. Marcin Paszkowski, regent kommissarz cywilno-woysk. W. B., laudum sejmiku gospodarskiego W. y Pttu. Brzeskiego do akt podał, w te słowa pisane: My, urzędnicy, szlachta y obywatele wojewodstwa u Pttu Brzeskiego-Litewskiego, po odbyciu na dniu wczorayszym urzędzenia koła porządkowego po elekcyi assessorow, oraz po wykonaniu na konstytucyi trzeciego y piątego Maja przysięgi, tudzież po elekcyi do JKmci delegata, niemniej po wyborze deputata na trybunał główny W. X. Lit. na dniu dzisieyszym, to jest pientnastym meca y roku terazniejszego w miescie JKmci Brzesciu, do kosciola pojezuickiego zgroma-

dzeni, czynnosci gospodarskiemu seymikowi przyzwoite w tym sposobie załatwiliśmy. 1mo Ponieważ wojewodztwo nasze doswiadcza niewygody, z przyczyny, iż poczta Warszawska dwa razy w tydzień do Brześcia nie przychodzi, przeto JO. xięcia Imci Kazimierza Sapiechę marszałka konfederacyi W. X. Litt., y JWW. Zenona Wysłoucha, podkomorzego, Tadeusza Matusewicza, rotmistrza kawaleryi Litt., y Stanisława Niemcewicza, starostę Rewiatyckiego y sędziego Grodzkiego, na seym teraz agitujący się posłów wojewodstwa y powiatu Brzeskiego obliguemy, ażeby u najjasniejszego pana, lub do kogo załatwienie tey okoliczności należy, starali się, iżby poczta z Warszawy prosto na Sielce, Łosice, Janow do Brześcia dwa razy w tydzień, nietak jak dotąd na Grodno (oprócz Litt. na Grodno y Bielsk

do Brześcia idącey), a z Brześcia do Pńska chodzić mogła, obywatele stacye wedle urzędzenia, jakie nastąpi utrzymywać przyrzekają. 2do Tychże JO. y JWW. posłów naszych obligujemy, ażeby starali się o konstytucją, iżby w skargach niesłusznie branych od grobelnego wyderkaffow rozsądzić się każdemu wolno było, praecisa appellatione w sądach kommissyi civilno-wojskowej respective swego wojewodstwa lub powiatu dla uzyskania prędzszej sprawiedliwości. 3^{tio} Biedna szlachta imion starych, w W. y powiecie Brzeskim na gruntach czynszowych mieszkająca, a dla niemienia dziedzicznej possessyi prawem seymu teraznieyszego ab activitate usunięci, iżby do swych prerogatyw wedle głosu JW. JX. Kołłataja, podkanclerza koron., przez wydzielenie na części starostwa jednego w W. Brzeskim, powrócić mogli; JO. y JWW. posłowie nasi najjasniejszego pana y najjasniejszych stanów seymujących zaniosą prozbe. 4to Dla szczupłości w mieście JKmci Kobryniu JO. y JWW. posłowie nasi prosic będą najjasniejszego pana, ażeby dla zabudowania dworow obywatelom y urzędnikom, w mieście sądowym potrzebnych, gruntu na place dozwolić raczył. 5to Likwidacją należności długu successorow JP. Lesieckiego, ażeby nasz sąd ziemianski ułatwił, y ten interes cały na przyszłym sey-

miku gospodarskim objasnił obligujemy, 6to Obrachowanie się z kommissyą wojewodzka o przychody z dworku wojewodzkiego, od czasu zarządzenia onym WWJPP., Rafał Nietyxa, koniuszy W. B., y Marcelli Niemcewicz podczaszy ziemi Mielnickiey, jako od nas do tego dzieła delegowani, wczynią 7mo Kommissya civilno-wojskowa y porządkowa W. B. uczynić zechce rekwizycyą do kommissii skarbowey oboygą narodow, iżby lustracye wszystkich grobel, z oznaczeniem opłaty onych, dla wiadomości wojewodstwa całego, przez kommunikacyą ekstraktami do komm. wojewodskiej przysłała. 8vo Gdy xięgi, do dobr w W. B. sytuowanych sciągające się, w cudzych kancellaryach, to iest, Lidskiey y Trockiey znaydujące się, a dla nastąpić mającego normalnego rozgraniczenia nieodbicie obywatelom są potrzebne, przeto komm. wojewodzka obligujemy, ażeby uczyniła rekwizycyą do tamecznych kancellaryow o wydanie takowych xiąg, iesli się iakie zaydują, zaręczaiąc, iż oszczędny expens na sprowadzenie tych xiąg wyłożony na przysłym seymiku gospodarskim pro persoluto przyięty będzie a in casu nieoddania takowych xiąg, taż komm. wojewodska takowe kancellarye do sądu właściwego ku odpowiedzi zapozwie. 9no O wydanie xiąg ze wszystkich miast, gdzie były Magdeburye y ode-

słanie onych do kancelaryi ziemian wojewodzkiej taż komm. wojewodzka uczynić zechce rekwizycyą z wolnym za pozwaniem zwierchnościow mioyscowych, gdy temu posłuszni niebędą. 10-mo. Względem takowego pod tytułem Foralia Rynkowe taż komm. wojewodzka uczyni rekwizycyą do przeswietney komm. policji Obojga narodow, ażeby takowe Foralia, iako żadnym prawem niewsparte, zniesione zostały. 11-mo. Dla rejestrujących xięgi Grodzkie W. naszego przeswietne wojewodztwo po groszy trzy miedziane na racie marcowej przy pedymnym przeznaczu z obowiązkiem, iżby to dzieło do następującego seymiku ukończyli, praevio calculo, który WJP. Felix Cluzanowski pisarz Grodzki; od czasu uchwały na zarejestrowanie xiąg Grod., przez obywatelów dawany, przed delegowanymi w punkcie szóstym wyrażonemi uczynić ma, dla doyscia, czyli ciż rejestrujący przyzwolitą za swą pracę odbierają nadgodę, a WW. delegowani, tak niniejszy, iako y w punkcie szóstym wyrażony, obrachunek na seymiku gospodarskim, w roku przyszłym tysiąc siedemset dziewiędziesiąt trzecim, okazać mają. 12-mo. Taż komisja wojewodzka zanieść rekwizycyą do JW. biskupa ritus Graeci, ażeby w dyecezyi swojej wydał uniwersały do plebanów, iżby ciż pro juribus Ecclesiarum depaktacyi nie

czynili; in casu zaś nie odebrania skuteczney rezolucyi od JW. Biskupa JO. y JWW. posłowie nasi w tej mierze do JW. Metropolity zanoszą proźby. 13-mo. Ponieważ expens, przez kommissiā civilno-wojskową dla upocządkowania mieysc seymikowych w W. B. y powiecie Kobryńskim, złotych polskich pięćset szesnaście z szelegnego dość zapasnego erogowany został, przeto zwrótu do kassy wojewodzkiej nie czyniąc, takowe quantum w reces zostawuję. 14-mo. Dla uskutecznienia rychlejszego zabudowania na kancelarye wojewodz. zrobioney przez komm. płaty taż komm. do JO. X. Jmc Stanisława Poniatowskiego, expodskarbięgo W. W. X. Litt. wojewodstwa rekwizycyą ponowić zechce, na mocy oswiadczonego przyrzeczenia, a tej fabryki dozór komm. porządkowej poleca. Po ugodzonym iednomyslnie takowym gospodarskim urządzeniu sessya seymikowa in ordine dalszey kontynuacyi seymiku, za iednosmyslnym zezwoleniem, do dnia iutrzeyszego solwowaną została. Działo się w Brześciu, w kościele po Jezuickim, dnia pietnastego Lutego tysiąc siedmsett dziewiędziesiąt wtórego roku. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wysłouch, podkomorzy W. B. marszałek seymikowy, Tomasz Loiszewski, sędzia ziem. W. B. y seymikowy assessor, Jan Włodek sędzia ziem.

W. B. assessor. Do tego laudum podpisuję się Ignacy Laskowski, podczaszy wdztwa Brzgo, assessor seymikowy, Rafał Nietyxa, koniuszy W. B. assessor; Marcelli Ursyn Niemcewicz, podczaszy Mielnicki assessor

Jan Józef Kłokocki, woyski Minski assessor seymikowy. Które to laudum seymiku gospodarskiego jest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzgo przyjęte y wpisane.

1792 г.

88.—Сеймиковое постановление объ избраніи гражданско-военныхъ комиссаровъ Брестскаго воеводства.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 193.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Lutego dwudziestego trzeciego.

Przed aktami ziem., stawszy osobście JO. Antoni Bartodzieyski laudum seymikowe obioru kommissarzow ciwilno-woyskowych W. B. ad akta podał w następującym brzmieniu: Мы, урэдники, szlachta y obywatelę wojewodstwa y pttu Brzgo, po odbyciu na dniu czternastym Februarii urzędzenia koła porządkowego, po wyborze assesorow, wykonaniu na konstytucyi rządowej trzeciego y piątego Maia przysięgi, tudzież po elekcyi do JKmei delegata, oraz po wybraniu deputata na trybunał główny W. X. Littgo, a na dniu piętnastym msca y roku terazniejszego, po załatwieniu czyn-

nosci gospodarskich, na dniu zaś szesnastym, po elekcyi pięciu sędziow ziemianskich, a na dniu siedemnastym po wyborze pisarza aktowego, a w dniach ósmnastym, dziewiętnastym, dwudziestym y dwudziestym pierwszym praesentium, po obraniu jedynastu kommissarzow granicznych, a w dniu dwudziestym drugim po obraniu kommissarza granicznego dwunastego y lustratora do starostw, na dniu dzisieyszym dwudziestym trzecim Lutego do kościoła pojezuickiego zgromadzeni, z przepisu prawa porządek elekcyi zachowując, ponieważ kommissarze cywilno-woyskowi jedni przez postąpienie na inne urzędy, drudzy dla przyczyn ważnych urzędu kommissarskiego zrzekli się, jeden tylko JW. Mar-

cin Chociszewski, z dawnego wyboru kommisarz, przy urzędowaniu swoim pozostał, przeto na mieyscu ubyłych niemając więcey kandydatow y niemogąc uprosic, iednomyślnością za kommissarzow cywilno-wojskowych wybraliśmy, to jest: JWW. Karola Ossolinskiego, chor. brygady drugiey W. X. Litt., Jana Piekarskiego, kapitana JKmci, Antoniego Woroszyło, skarb. Pins., Stefana Moczulskiego, rottm. W. B., Ignacego Tyszkowskiego, chor. husar., Jana Dulembe, szambelana JKmci, Józefa Nacelewicza, rottm. W. B., Felixa Bogusławskiego, woyskowicza Wenden, y Stanisława Łyszczynskiego, łowczego Nowogr. Siewrer., którzy

rotą prawem sobie przepisana jura-ment wykonali; po ukonczeniu prawem przepisanych elekcyj, seymiki przez JW. przyduiącego zalimitowane zostały. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wisłouch P. W. B. marszał. seymikowy, Tomasz Koiszewski, sęd. ziem. W. B. y seymikowy assesor, Ignacy Laskowski, podcz. W. B. assesor, Rafał Nietyxa, koniuszy W. B. assesor., Jan Juzef Kłokocki, woyski Mins. assesor seymiku Marcelli, Ursyn Niemcewicz, podcz. Mielln. W. P. assessor. Które to laudum seymikowe, za podaniem onego do akt, iest do xiąg ziemskich W. Brzgo przyięte y wpisane.

 1794 r.

87.—Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго воеводства.

Изъ актовой книги за 1794 годъ, листъ 709.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego, miesiąca Lutego osme-go dnia.

Przed aktami ziem. wdztwa y ziemi Brzkiey, stanąwszy osobiscie WJP. Ludwik Łyszczynski laudum seymiku gospodarskiego wdztwa y ziemi Brzkiey do akt podał, w te słowa pi-

sany: My, urzędnicy, szlachta y obywatel WB. po odbyciu na dniu trzecim meca Febr., roku terazniejszego tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego urzadzania koła porządkowego wyborze assesorow y wykonaney przez nich wraz z przydującym przysiędze, a na dniu czwar-

tym tegoż mca, po elekcyi marszałka y wyborze sędziego ziem. jednego, na dniu zaś piątym tegoż mca po wyborze osob na komissarzow porządkowych do powstałych dwóch nowych siedmiu, na dniu szóstym, po uczynioney relacyi przez JWW. posłów zeszłego seymu Grodzien., na dniu nakoniec dzisiejszym siódmym, do kościoła pojezuickiego zgromadzeni, po zagajeniu przez JW. Zenona Wysłoucha, podkom. przyzd., in ordine materyj gospodarskich radząc, następnie laudum ułożyliśmy: 1mo. Mając sobie doniesiono od sądu ziem. wttwa naszego, że dwie assygnacyi, jedna na rubli siedmnaście tysięcy dwiescie dziewięćdziesiąt trzy, kopijek szeszedziesiąt cztery y pół, druga na rubli dwiescie sześćdziesiąt pięć, kopijek jedynastcie, za dostarczane furaze y prowianta z wdztwa Brzgo woyskom najjasniejszey imperatorowey Jmsci całej Rosyi, dostarczane przez JW. Ilgielstroma generał ancheff. woysk Rossyjskich y roznych orderów kawalera, podpisane przez WWch IPP. Samuela Eynarowicza, teraznieyszego pisarza aktowego y Marcina Paszkowskiego, ad presens regenta ziem. wttwa naszego, w delegacyi do obrachunku przez sąd ziem. posyłanych, uzyskane, dotąd nie są opłacone y one in natura znajdujają się, gdy w górze wzmienieni Ichmości dawniey delegacyi obowiaskami zajęci, po ode-

branie pieniędzy za pomienionemi assygnacyami, nie są w stanie jechać. Przeto zobligowaliśmy WJP. Wincentego Wygonowskiego, podkomor. wttwa naszego, ażeby dla odebrania pomienionych, pieniędzy za assygnacyami, od JW. Ilgielstroma wydane, należnych jechał do Warszawy. Któremu udzielną dając do odebrania plenipotencyą sąd ziem. wttwa naszego wzmienione assygnacye obydwie oddać za rewersem obligowany. Gdy zaś WJP. Wincenty Wygonowski wzmienione sumę odbierze, winien oną złożyć w sądzie ziem. wttwa naszego, dla rozrządzenia przez tenże sąd prawem opisanego praeuia seu quietatione. Za którą to podjętą pracę wdzięczność dla tegoż WJP. Wygonowskiego, podkom. zapisujemy. 2do. Znając bydź słusznym y sprawiedliwym do nadgrozdzenia dług, do całego wttwa przez WWch Lisieckich stosowany, a nie chcąc bez restytucyi powinney ofiarę antecessora Imsciow w krytycznych czasach w zastępstwie obywatelów uczynioną, a przez lauda powyższe do nadgrozdzenia uznaną zostawić polecamy sądowi ziem. wttwa naszego, ażeby oblikwidowawszy sumę za sprzedane remanentowe magazyny u WJP. Marcina Tołłoczki, przeszłego sędziego ziem., zostającą stosownie do summy kapitalney, onym przez laudum in quantitate jedynastu tysięcy złotych udeterminowanej

zrobiwszy proporcją, jaką do satysfakcyi dla onych z ziemi Brzkiej wypada, z tegoż remanentu praevia quietatione zaspokoił, a coby do zupełney satysfakcyi z ziemi Bskiej należney nie wystarczało, na następujący gospodarski seymik do wiadomości nam podał. Względem zaś zaspokojenia reszty z ziemi Kobryn. y Bereskiej, z obywatelów wttwa naszego składający się, JPP. Lisieccy w tamtych obywatelów dopomnieć się mają. 3to. Ponieważ całość y bezpieczeństwo majątków obywatelskich od porządnego utrzymywania arhiwum zawisły, a w arhiwach, tak ziem. jako y w grodz., WJP. Samuelowi Eynarowiczowi pisar. aktów ziem., w roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugim, mca Febr. pierwszego dnia na pisarza aktowego wybranemu, a prawem seymu zeszłego grodzien. między innymi urzędnikami w tamtym czasie wybranemi utwierdzonemu, teraz na mocy tegoż prawa zwróconych xiąg wiele, bo od lat kilkadziesiąt nieułożonych, nieoprawnych y niezregestrowanych znajduję się w tych arhiwach; przeto znając, iż tenże nie jest obligowany kosztu podnosić na takąo potrzebę onemu na ułożenie y zregestrowanie y oprawę tychże xiąg złotych dwa tysiące przeznaczamy z obowiązkiem, ażeby in spatio roku też xięgi ułożone zregestrowane y oprawne były, pod odpowiedzialnością w sądzie

ziem. za niedopełnienie, bez dalszey za to bonifikacyi. Na które to złotych dwa tysiące, nieodbicie dla użytku wszystkich obywatelów potrzebne, niemając innego fundusu, determinujemy; ażeby przy rozplaceniu pieniędzy za furazę y prowianta obywatelom od każdego złotego z wszelkiej natury dobr po groszu jednym miedzianym odbierał. Skąd taka summa wypadnie z teyże w górze wzmienioney WJP. Eynarowicz złotych dwa tysiące odebrawszy, a osobno dwa tysiące złotych prześwietney kommissyi porządkowey ziemi naszej oddawszy (które na expensa oney są przeznaczone), reszta przy sobie zatrzyma do dalszego urządzenia wttwa naszego, pod dozorem sądu ziem., z której percepty y expensy sądowi ziem. winien będzie zdać kalkulacye. 4to. Prawo pod artykułem o kommissiach porządkowych szeleżne na pensyę pisarza y innych officialistów przeznaczyło, a czegoby do potrzeby nie wystarczało, uchwałe zrobić pozwoliło; przeto szeleżne teraznieysze od podatków ziemi Bskiej, znając bydź niedostarczającym funduszem na expensa utrzymania potrzebnych officialistów y innych wydatków; (o które to szeleżne z mocy prawa kommissya porządkowa u przes. kommissyi skarbowey dopomnieć się będzie mocno), quantum w punkcie trzecim dla teyże kommissyi przeznaczamy. 5to. Ponieważ na note

urzędu ziem. na piśmie do JW. Hruszczowa. generał-majora woysk Rosyjskich y roznych orderów kawalera względem regularnego urządzenia konsystencyi woyska Rosyjskiego w wojewodztwie naszym, pod komendą tegoż zostającego, tenże urząd odebrał na piśmie zapewnienie, iż do uregulowania naysprawiedliwszego y nikogo z obywateli libertacyami nieochraniającego kwaterunku miał stabs-officera wykomenderować; a za tym obligujemy p. kommissyą porządkową ziemi naszej, aby nieodwłocznie, z jak największą usilnością starała się przełożyć do uskutecznienia tego dzieła dla powszechnego dobra y ulgi poddaństwa. 6to. Ponieważ dotąd nie jest uczyniona oblikwidacya z WJP. Ignacym Szczepanowskim, sędzią grodz. z perceptowanych wojewodzkich pieniędzy, czerwonych złotych pięciuset z procentami; przeto raczy P. kommissyą porządkową taką oblikwidacyą z tymże uczynić, który ieśliby dobrowolnie przystąpić nie chciał, taż kommissyą ad instantiam instygatoris tegoż W. Szczepanowskiego do sądu ziem. B. zapoznać będzie obowiązana; a iakie quantum od niego należące pokaże się, te na reperacyą domu wojewodzkiego przeznaczamy y pod zarządzenie komissyi porządkowej oddajemy. Taż kommissyą zapyta W. Szczepanowskiego, za jakim prawem na placu woiedzkim pobudował się. 7mo. Po-

nieważ za furaze na pułki JKmci, za komendy JW. Branickiego, z wojewodztwa naszego wybrana summa, podług laudum dawnego, ztch polch dwadzieścia pięć tysięcy należy; za którą to summę JO. Jmsci Stanisław Poniatowski expodskarbi dobr stołowych JKmę, dzierżawca generalny, na mocy przyrzeczenia listownego, też należność upewniającego, które waktach znajduję się, dom na kancelaryą y skład archivi podług plany zbudować obowiązwał się, co dotąd skutku nie wzięło; przeto zalecamy kancelaryi ziem. wttwa naszego, ażeby z opłatą na prowianty y furaze, dobrom stołowym JKmci należne, wstrzymała się dopóty, dopóki, p. kommissyą porządkową ziemi naszej (którey przez niniejsze laudum traktowanie z kamerą dobr stołowych JKmc. polecamy) ułożenia się o kompensacyą wttwu naszemu należne, nieukączy. 8vo. Gdy wielu obywatelów podatek potroiny dziesiątego grosza wracie juniowej tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego roku składało, którym zwrót ogólny nakazany; przeto kommissyą porządkową ma się dopomnieć u p. kommissyi skarb. o wydanie ogólnego zalecenia exaktorowi, ażeby tym wszystkim obywatelom, którym za sancytami p. kommissyi skarb. tenże podatek nie jest zwruczony, w następnych ratach bonifikowanym został. 9no. Ponieważ składane przez

obywatelów, wedle prawa seymu zeszłego Warszawskiego, po złotym jednym z dymu z wttwa naszego są wzięte przez kommissyą skarbową, których zwrót zapewniony podobnież y dobrowolne naszych współobywatelów ofiary za kwitami teyże kommissyi przez oną odebrane; przeto polecamy kommissyi porządkowej dopomnienie się tak o pomienioną z dymu jednego po złtu składkę jako y dobrowolne ofiary. Które to obydwie summy, gdy p. kommissya porządkowa odbierze, do dalszego rozsądzenia naszego w całości zatrzymać obligowana. 10mo. Mając doniesienie od osób przeszłą kommissyą porządkową składających, iż JW. Jmé X. Leon Konstanty Sosnowski, biskup Artuzianski, suffragan inflantski, proboszcz katedralny Łucki, przez uczynioną dobrowolną na piśmie ofiarę, w roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugim, mca Junij dwudziestego czwartego dnia datowaną y przez siebie podpisaną na wymurowanie archiwum w mieście Brzesciu summe dziesięć tysięcy zttch polch determinował y oną w każdym czasie wypłacić oświadczył się; przeto dla tak szanownego z imienia, cnotą y obywatelstwem y dostojenstwem duchownym zaszczyconego biskupa za taką użyteczną wttwu naszemu ofiarę podziękowanie z wdzięcznością oświadczywszy, odebranie

pomienioney summy dziesięciu tysięcy zttch polch p. kommissyi porządkowej polecamy. Którą odebrawszy do dalszego urządzenia wttwa naszego przy sobie zatrzymać obligowana. Obowiązujemy nakoniec też p. kommissyą porządkową wttwa naszego, ażeby tak stosownie do prawa seymu zeszłego grodzien., tytuło rozkład wojewodztw, ziem y pttow, jako też do doniesienia przez JWW. posłów naszych nam uczynionego remonstracyą do rady nieustającej, a to dla upewnienia obywatelów w części parafii Zbierochowskiej, s tey strony rzeki Muchawca osiadłych, czyli ciż obywatele do ziemi Kobryn. lub podług pierwszego rozkładu do ziemi Bskiej należeć mają. Działo się w Brześciu Litt., na sessyi dnia siódmego mca Februarii, tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt czwartego roku po jednomyślnym zgodzeniu się na punkta wyszey opisane, obrady seymikowe ukończyliśmy. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wysłouch, P. WB. pre.; Jan Oziębłowski, WB. assessor; Felix Chrażnowski, pisarz grod. WB. assessor; Samuel Eynarowicz, aktowy ziem. WB. pisarz y assessor seym.; Michał Włodek, krayczy y pisarz sądow ziem. WB. y assessor seym.; Stefan Moczulski, exkom. WB. y assessor seym.; Felix Bogusławski, assessor. Które to laudum jest do xiąg ziem. WB. przyjęte y wpisane.

89.—Распоряженіе генераль-маіора Дивова, данное Брестскому земскому суду.

Изъ актовъ книги за 1795 годъ, листъ 17.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Februarii pierwszego dnia.

Na sądach ziemskich województwa Brzeskiego imieniu y powódzie najjaśniejszey Imperatorowey Jmci wszeh Rossyi ufundowanych, przed nami Franciszkiem Trszynem Niemcewiczem prezydującym Tomaszem Koyszewskim y Stanisławem Rayskim, miejsce pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi tegoż województwa, stawiając obecnie Jpan Augustyn Smolenski zalecenie od JW. Dywowa generał-maiora woysk Rosyiskich względem nieprzyimowania spraw tych obywateli do sądu którzy nie ukarzą zaswiadczeń wykonanej przysięgi na wierność najjasniejszey Imperatorowey Jmci wszeh Rossyi do sądu przysłane, do akt podał, którego po rusku pisanego wyrazy następujące: Отъ генераль-маіора и кавалера Дивова Брестского повѣту въ земскій судъ. Извѣстился я, что многіе шляхты возвращаются изъ другихъ кар-

доновъ и здѣсь живущіе, кои на вѣрность Ея Императорскому Величеству присягу не приняли, въ ономъ судѣ будутъ имѣть дѣла по имѣньямъ, отъ коихъ должно быть взято въ секвестръ, по судужь можетъ быть дѣло кончится, отдать имъ, а какъ дѣло сіе есть казенное и потому представилъ я о семъ господину генераль-маіору и кавалеру князю Циціанову, а куда послѣдуетъ отъ его сятельства на то разрѣшеніе, отъ такихъ прозьбъ еще не принимать, да и отъ всѣхъ, кто по дѣламъ будетъ въ ономъ судѣ являться спрашивать о принятіи присяги свидѣльствы. А безъ оныхъ ни отъ кого, какъ выше упомянуто, прозьбъ никакихъ не принимать. U takowego zalecenia podpis: Генераль-маіоръ Николай Дивовъ. Февраля 9 дня, 1795 года. Брестъ. Которе то zalecenie do akt podano iest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego wpisane.

III.

АКТЫ ЮРИДИЧЕСКІЕ.

90.—Листъ короля Сигизмунда по дѣлу мѣщанъ Каменца Литовскаго съ старостою Каменецкимъ.

Изъ актовой книги за 1782 годъ, листъ 1019.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt drugiego, miesiąca Nowembra siedmego dnia.

Na rokach ziemskich wojewodstwa Brzeskiego, podług przepisu prawa, po Świętym Michale przypadłych y w mieście jego królewskiej mości Brzesciu Litewskim sądownie odprawowanych, przed nami Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem, Antonim Ancuta, Tomaszem Koiszewskim, sędziami, Janem Wereszczaką, pro tunc pisarzem, urzędnikami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stawając obecnie szlachetny pan Ignacy Kalinowski reskrypt najjasniejszego Żygimonta, króla jęgomosci Polskiego, w sprawie miasta Kamiencza Litewskiego, do jego dzierzawcy Kamieneckiego, w roku tysiąc pięćset dwudziestym szóstym, Iulij piątego dnia, indikta czternastego pisany, podał ad akta, który tak się w sobie ma: Жикгимонтъ Божою милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій Прускій, Жомойтскій и иныхъ. Подскарбему земскому, маршалку

и писару нашему, державцы Слонимскому и Каменецкому, пану Богущу Боговитиновичу, а не будетъ его самого, ино его намѣстнику Каменецкому. Жаловали намъ бурмистръ мѣста нашего Каменецкого Волошинъ а мѣщане мѣста Каменецкого—Осташко Поляковичъ а Мишко Семеновичъ о томъ, штожь дей они для великихъ своихъ кривдъ и втисковъ, которые ся имъ дѣють отъ врадниковъ твоихъ, какъ они ѣхали до насъ, и ты дей, поткавши ихъ на дорозѣ, того бурмиистра нашего казалъ еси збити, а у мѣщанъ нашихъ пятеро коней еси взялъ и возъ со всеми речми того бурмиистра нашего, и одного дей еси мѣщанина нашего взялъ и зъ собою повезъ. Ино мы ся тому велико дивуемъ, ижь вы таковы кривды допускаете подданнымъ нашимъ врадникомъ своимъ чинити и въ ихъ кривдахъ зъ жалобами до насъ ихъ не допускаете. А про то приказуемъ тобѣ, ажбы еси одъ того врадниковъ своихъ повстягнулъ и кривдъ

и тяжкостей подданнымъ нашимъ дѣлати имъ не казалъ, и тые кони и возъ со всеми речми того бургомистра нашего казалъ ему вернути, и того мѣщанина нашего, естли будешь поймалъ, ажбы еси казалъ его зъ нельства выпустити, и заховалъ бы еси ихъ во всемъ, безъ обтяжности, и подле ихъ права и привилеевъ, которые они на то въ себѣ мають, конечно. Абы то инакъ небыло. Ажебы они къ намъ о томъ большей того зъ жа-

лобами не приходили. Писанъ во Гданску, подъ лѣто Божего Нароженья тисеча пятьсотъ двадцать шестого, мѣсеца Юля пятый день, индиктъ чотырнадцатый. U tego reskriptu przy pieczęci na massie czerwoney podpis takowy: Kopoty писаръ. Który to reskrypt, za podaniem przez wysz wyrażoną osobę, jest do xiąg ziemskich woiewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i zapisany.

1580 г.

91.—Духовное завѣщаніе Михаила Ивановича Боговитиновича Козерадского, которыймъ, отправляясь за границу для лѣченія, онъ отписалъ женѣ своей и дѣтямъ все движимое и недвижимое свое имущество.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, лист. 377—387.

Лѣта Божего Нароженья тисеча пятсотъ восемьдесятого, мѣсеца Юня четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статutowого, по Светой Троицы, святѣ Римскомъ, передъ нами врадниками судовыми земскими повѣту Берестейского Адамомъ Патеємъ, судьєю, Богданомъ Богушевичомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Ѳедоромъ Патеємъ,

писаромъ, постановившихся очеви-сто у суду врожоный панъ Михайло Боговитинъ Козерадскій оповѣдалъ, ижъ онъ, маючи волю для поратованья здоровья своего до чужое земли, до Нѣмецъ, ѣхать, а по-стерегаючи того, естли бы въ той дорожѣ Панъ Богъ на него часъ смертельный допустить и рачилъ, абы малжонка его съ дѣтками въ по-кою на певныхъ добрахъ его, де-

жачихъ и рухомыхъ зостала тестаментъ собѣ теперь за живота своего учинилъ, которого оказавши и намъ, судови, до рукъ подавши, просилъ, абы тотъ тестаментъ его, для лѣпшого твердости, до книгъ судовыхъ земскихъ уписанъ былъ. Мы, огледавши того тестаменту, а бачечи прозбу пана Михайла Боговитаина быти слушную, велѣли есмо его до книгъ уписати, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Отца и Сына и Духа Светого. Аминь. Къдыжъ на свѣтѣ межи народомъ людскимъ надъ смѣрти не есть ничего певнѣйшого, а надъ часъ и годину смѣрти, водлѣ науки словъ Сына Божого, Пана Крыстуса Однорожного, ничего не певнѣйшого; вѣдже вшелякихъ речей становенья межи рожаемъ людскимъ къ вѣчной памети писмомъ бывають привожены; тогда я, Михайло Ивановичъ Боговитаиновича Козерадскій, ѣдучи мнѣ на тотъ часъ до чужое земли, до теплицъ, до земли Нѣмецкое, для опатрности недоброго здоровья своего, чиню тотъ тестаментъ свой, будучи при добромъ баченю и памети. Имѣнье моеичизное, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежащее, у великомъ князствѣ Литовскомъ, напередъ, дворъ Вортоль головный, которого на тотъ часъ уживаетъ ее милость пани Иванова Боговитаинова, пани Анна Коптевна,

Маршалкова его королевское милости, пани матка моя до живота своего, зо всимъ тымъ будованьемъ, яко се само въ собѣ маеть, то есть, зо всеми огородами овощовыми, и зъ навозы, зъ садами дворными, зъ огородами яринными, селищемъ гуменнымъ, съ пашнею, дворною, во всѣхъ трехъ поляхъ, зъ ставы, съ сажавками, плацъ великій и малый межи водами, гдѣ монастырь старый бывалъ, съ третю горою, гдѣ отецъ мой почалъ былъ замокъ будовать; такъ тежъ зо всѣми съ приселки, къ тому дворцу Вортольскому належачими, то есть, меновите: весь Перковичи, весь Замосточе, весь Закачинъ, и часть мѣстечка Левкова, а на тотъ часъ прозывающее Докудово, на часть мою приходячую; къ тому: весь Красная Воля, весь Бурвинъ, весь Корчовтка и дворецъ мой старожитный Яворовка и дворецъ Станково, село Уткая, село Долгая Воля, и съ дворемъ Должанскимъ, село Чавика, съ бояры путными, панцерными, съ людьми тяглыми, отчизными, оселыми, работными, приходными, и зъ огородниками, съ цыншами грошовыми, и съ дяклы житными и всякими и вшелякими повинностями ихъ, зъ данями медовыми, зъ млыны, ихъ вымелками, съ фолюшы, зъ водами, зъ рѣками, зъ гоны бобровыми, зъ ловеньемъ рыбъ, зъ се-

соньемъ, зъ боры, лѣсы, зъ дубровами, зъ деревомъ бортнымъ и неделтымъ, также и зъ пчолами, съ пасаками домовыми и лѣсными, съ сѣножатями береговыми, съ луками, и зъ болоты вшелякими, годными и не годными къ уживанью, зъ охожами дерева готоваго, и зо всими къ нимъ пожитки и ужитки, якимъ же кольвекъ именемъ теперъ суть и напотомъ выналежены розумомъ людскимъ прибавены, направлены и менованы быти могутъ; што все тую волю тестаментомъ моимъ нинѣшнимъ, менованое неменованому, а неменованое менованому, хотяжъ бы тутъ въ тымъ моимъ тестаментѣ, которые выписаны не были, шкодити и жадное властности, ани владати не будутъ и не могутъ мѣть, тые вси менованые добра мое, почавши отъ головного двора моего Вортольского, ажъ до остаточного села моего, въ томъ тестаментѣ моемъ менованого, то на вѣчность и въ дѣдичство записую по животе моемъ сыномъ моимъ—Ивану, Ярошови, Гаврилу. А естли бы который съ тыхъ сыновъ моихъ, зъ Божое воли, съ того свѣта зшолъ, тогды спадокъ на тые сыны мои, которые живы зостануть, которые суть спложоны съ малжонкою моею милою, съ панею Барбарою Еронимовною Русецкою, хоружанкою Сендомирскою. А другое имѣ-

нѣе мое, въ томъ же повѣтѣ Берестейскомъ лежачое, въ Козерадахъ отчизное, двѣ части мои селища дворного зо всимъ будованьемъ, яко се самъ въ собѣ тотъ дворъ маеть зъ давныхъ часовъ, съ фольваркомъ Козерадскимъ, зъ садами, зъ огородами овощовыми и ярными, зъ навозыдворными, съ полями оремными, съ пашнею дворною во всѣхъ трохъ поляхъ, зъ гаями ольшовыми, брезовыми и зъ иными зарослями, зъ бояры путными, панцерными, зъ людми тяглыми, роботными, отчизными, съ приходными, съ огородниками въ селѣ Козерадахъ, въ селѣ Закалинкахъ, въ селѣ Передѣлѣ, въ Яновкахъ, въ Ольцѣ, у Клешной, въ Комирнѣ зъ осадниками, съ цыншами грошовыми, зъ дяклы житными, овсяными, зъ данями медовыми, зъ ставы, зъ млыны и ихъ вымелками, зъ сажавками, зъ рѣками, зъ ловнемъ рыбъ, зъ сѣножатями, зъ луками, зъ болоты, и зо всими иными пожитки и ужитки, якимъ же кольвекъ именемъ теперъ суть и на потомъ вынайлены розумомъ людскимъ прибавены и направлены, и менованы быти могутъ. Што все тымъ тестаментомъ моимъ нинѣшнимъ дочкамъ своимъ двѣма, Катаринѣ и Аннѣ, спложонимъ сътоужъ панею малжонкою моею, вышей мененою. На которыхъ тыхъ частяхъ помененыхъ имѣнѣя моего

отчизного Козерадъ посагъ ровный, такъ одной, яко и другой, заровно объма по тисечи копъ грошей личбы и монеты Литовское, въ каждый грошъ личачи по десяти бѣлыхъ. А кгда тые дѣвки мои поменованые, за помочью Божюю, лѣтъ своихъ доростуть и въ светый станъ малженскій за почтивые люди стану шляхетского будутъ выданы, теде въ томъ посагу помененомъ будутъ держати обѣдвѣ наполю тое имѣнье мое Козерадское, до того часу, ажъ сынове мои вышей поменены, Иванъ, Ярошъ, Гаврило, тую суму пенезей, двѣ тисечи копъ грошей монеты Литовское, всю сполна отдадутъ и заплатятъ. Теде на тотъ часъ до рукъ своихъ сынове мои, вышей менены, тое имѣнье мое Козерадское мають взяти до рукъ влады своее ку. уживанью своему, яко властную отчизну свою. А до того часу, нижли суму пенезей сполна отдадутъ, сынове мои не мають се въ жадную речъ вступовати и ниякое переказы чинить. Въ которомъ имѣнью моемъ Козерадскомъ, естли бы въ томъ отѣханью моемъ для опатренья здоровья своего, яко се вышей поменило, зъ допущенья Божого смерть не зашла, теде малжонка моя пани Барбара повинна будетъ, водле угоды нашео Берестейское съ паномъ Стефаномъ Боговитиномъ Шум-

скимъ, съ братомъ моимъ, о чомъ ширѣй и достаточнѣй писмомъ обваровало за печатми и съ подписы рукъ пановъ едначовъ, часть имѣнья моего отчизного Козерадского, то есть, третюю часть пану Шумскому выдѣлити, а двѣ части до рукъ своихъ взяти; третее мое въ Прочалинахъ, части купеное, а не отчизное, ани дарованое, то есть, съ приѣзду отъ села короля его милости Королева Броду первый дворъ надъ ставемъ, зо всимъ будованьемъ, яко се самъ въ собѣ маеть, зъ огородами овощовыми, зъ садомъ, зъ сажавками, сѣножатями, зъ навозы дворными и зъ озимиными, на каждый рокъ въ трехъ поляхъ, зъ людьми тяглыми и огородниками въ селѣ Прогалинахъ, въ селѣ Комаровцѣ, въ селѣ Завадовцѣ, которую тую мою часть купеную имѣнья Прогалинского записую тымъ тестаментомъ моимъ никому иному, одно тымъ же сыномъ моимъ вышей мененымъ. А што се дотычетъ двора моего въ Берестью, на передмѣстью, врочищемъ на Пескахъ, якъ се самъ въ собѣ маеть и зо всимъ будованьемъ моимъ, и ку тому двору двѣ сѣножати за Бугомъ до Люблина, зъ мѣста Берестья ѣдучи, по лѣвой сторонѣ за Болотковомъ, тымъ же сыномъ моимъ вышей помененымъ записую вѣчными часы. Ку тому тежъ

имѣнье мое отчизное на Волыню, двѣ части въ Шумску, въ повѣтѣ Кременецкомъ, то есть, въ пререченомъ мѣстечку Шумску, двѣ части въ селѣ Круголцу, двѣ части въ селѣ Васковцахъ, двѣ части въ селѣ Летовищахъ, двѣ части въ селѣ Теремномъ, двѣ части въ селѣ Токарахъ, двѣ части въ селѣ Боложовцѣ, двѣ части въ селѣ Степановцѣ, двѣ части въ Ставѣ Великомъ, Шумску двѣ части, млынъ зъ двѣма колами и съ третимъ фолюшемъ и зъ ставками у села Васковичъ, и двѣ части въ дворцу Комаровцѣ, зъ дворицами, зъ бояры путными, зъ людьми тяглыми, роботными, отчизными, съ приходными, зъ огородниками, зъ осатниками, цыншами грошовыми, зъ дяклы житными, овсяными, зъ данями медовыми, зъ водами, зъ рѣками, зъ ловеньемъ рыбъ, яко въ ставѣхъ и въ рѣкахъ пререченыхъ, зъ боры, лѣсы, зъ дубровами, съ деревомъ бортымъ въ борахъ; съ пасаками домовыми и лѣсными, зъ сѣножатями, зъ луками, зъ болоты и зо всеми иными пожитки и вжитки, якимъже кольвекъ именемъ теперь суть и напотомъ вынайлены разумомъ людскимъ прибавены, направены, менованы быти могутъ; а въ Кременцу, воеводствѣ Волынскомъ, за замкомъ Кременецкомъ, въ монастыру двѣ части зо всеми пожитки и ужитки, до него при-

надлежащими, такъ имѣнье Шумскыя двѣ части мое, яко се сами въ собѣ мають, записую тымъ же сыномъ моимъ въ дѣдитство въчными часы, Ивану, Ярошу, Гаврилу, а никому иному. А опеку тыхъ дѣтокъ своихъ, такъ трехъ сыновъ моихъ, яко и двоухъ дѣвокъ моихъ, вышей мененыхъ, такъ тежь и тые помененые имѣнья мои, отъ мала и велика, яко се вышей и нижей поменило, никому иному съ близкихъ крвныхъ моихъ, такъ мужского, яко и женского народу, а ни пану Стефану Боговиту Туминскому, брату своему. Листы, церографы на вшелякіе долги, хто ми виненъ, и привилея на имѣнья мои Вортольскіе, купли и даровизны, и яко се жъ кольвекъ набытыя, на тые вси имѣнья мои вышеймененые, тои далъ въ захованье малжонцѣ моей милой, паней Барбарѣ Русецкой, хоружанцѣ Сендомирской до лѣтъ сыновъ моихъ помененыхъ. Которые она тые листы вси и привилья, на тые вси имѣнья мои никому иному зъ рукъ своихъ крвныхъ близкихъ моихъ не давати, одно она сама въ моцы своей и въ захованью мѣти до лѣтъ сыновъ моихъ. А што се дотычетъ дѣвокъ моихъ, вышей помененыхъ, посагу, яко се вышей описало и тымъ тестаментомъ моимъ назначило, на части моей Козерадской, кожда зъ нихъ тую су-

му взявши, достаточне варованую и назначоную отъ братьи своихъ рожонныхъ, а сыновъ моихъ помененныхъ, далѣй въ имѣнья отчизные, купеные, якимъ же колвекъ обычаемъ и правомъ набытые за живота моего, часы вѣчными они сами и потомкове ихъ вступовати се не мають. Также четвертое части, водле статуту, упоминати и трудности задавати жадное правное не будутъ; але вжо на той сумѣ, зъ ласки моее отцовское назначоное, будутъ повинни преставати. А што се тежъ дотыче золота, серебра въ ланцугахъ, въ клейнотахъ, въ кубкахъ и въ лыжкахъ; то никому иному, одно тымъже дѣвкамъ моимъ на охендожство ихъ, водле стану ихъ, записую. То все при малжонцѣ моей милой, а матцѣ ихъ, до лѣтъ оныхъ ма быть въ захованью. А иншее серебро, такъ въ рыштункахъ военныхъ, такъ и на шабляхъ, на кордахъ, на кончерахъ, на мултаныхъ, на мечахъ, и шаты мое вшелякіе, едwabные и суконные, кунцами подшитые и неподшитые, запоны, обитья домового стѣнъ, такъ коберце Индерлянское и Турецкое, такъ и домовое роботы, стадо сверепье и быдло рогатое и не рогатое во всихъ фольваркахъ моихъ преречонныхъ, то все записую сыномъ моимъ милымъ, выше преречоннымъ, въ ровный дѣлъ

всимъ тремъ. А кони почтовые и возники, подѣздки, иле ихъ есть, записую малжонцѣ моей милой, паней Барбарѣ Русецкое для послугъ земскихъ, военныхъ съ тыхъ имѣней и для потребъ домовыхъ; а зброе складаные, бляховые панцыри, шишаки, дуницы дѣлокъ полныхъ три, гаковницъ двадцать, то записую сыномъ моимъ. Которую тую всю стрѣльбу и зброую маеть малжонка моя въ захованью своемъ мѣти до лѣтъ дѣтинныхъ. Также тежъ той малжонцѣ моей милой даю моцъ зуполную у его милости пана воеводы Подляшского, енерала пана Миколая Кишки, кграбина Техоновцу, стрѣльбу выкупити у двухъ сотъ золотыхъ польскихъ, водле реестру небожчика пана Бенедикта Боговитина, брата моего рожоного, которую былъ небожчикъ братъ пану Иванови Боговитини Воиничови Козерадскому, брату своему стрыечному заставлялъ, и сходечи съ того свѣта, въ тестаментѣ своемъ того доложилъ, же я тую стрѣльбу, всю пану воеводѣ пенезей суму помененую вернувши, мѣлъ есми до рукъ своихъ взяти вцалѣ и зуполнѣ. А выкупивши тую стрѣльбу, выше мененую, тымъже обычаемъ маеть въ моцы своей мѣти до лѣтъ сыновскихъ. А речи столовые, кухенные, то есть: цыну котлы, мѣдъ и вси иншіе речи, до того при-

належаціе, то маеть мѣти малжонка моя милая ку охендожно-сти столу своего. А што се дотычеть двора моего Минкова, зо всимъ будованьемъ, то есть, зъ огородами овощовыми, зъ огороды ярынными, зъ навозы и съ пашнею дворною во всихъ трехъ поляхъ и вси ку тому двору належачихъ, меновите: село Виторожъ, село Квасовка, село Стрыжовка, село Дановка, село Лещанка, ку тому бору лѣсы зъ луками зъ деревомъ бортымъ неденымъ, такъ и здетымъ, зо пчолами, — на томъ всемъ учинилемъ оправу помененой малжонцѣ моей милой, яко ширѣй а достачнѣй обмовяеть запись мой, оной презъ мене учиненый въ року тисеча пятьсотъ семдесятъ третемъ. Въ которое помененое имѣнье сынове мои, лѣтъ своихъ доросши, водлугъ того запису и оправы, матцѣ ихъ отъ мене учиненое, ни въ чомъ вступовати и жадное переказы чинити не мають, ажъ бы первой матцѣ своей а малжонцѣ моей милой вѣно, внесенья ее, опрочъ привенку, который, водле права посполитого, при сынахъ на имѣнью остаеть, то есть, пять тисечей золотыхъ польскихъ отдавши и заплативши, будетъ вольно сыномъ моимъ помененымъ тое преречное имѣнье до рукъ своихъ взяти. Або если бы замужъ не шла, тогда будетъ ей вольно до

живота ее на томъ имѣнью мешкати. А по животѣ своемъ, кому бы тую суму записала, тымъ же обычаемъ заплатити всю сполна. А граница того имѣнья Минкова, оправы малжонки моее милое, зъ имѣньемъ Вортольскимъ дѣлать певными мѣстцы и знаки, то есть: почавши отъ болота Набѣльска, рѣкою подъ Пещу, подъ пашню дворную Минковскую; а одъ Пещи рѣкою подъ другую пашню Минковскую, урочищемъ Мыслятина; а одъ тое пашни Мыслятина внизъ ажъ ку млынкови Буринскому; а одъ того помененого млынка Бурвинского внизъ ажъ до болота Данова; а тымъ болотомъ Дановымъ, займуючи поль застѣнковъ Волькидановское; а одъ поль Волькидановское краемъ поля Стрыжовского зашли се съ концами поль села Узское, имѣнья Вортольского; потомъ, одъ поль Стрыжовскихъ и Узское унизъ, серединою поль тыхъ, такъ тежъ Кубинскихъ, Квасовскихъ ажъ до тогожъ Кабѣльского болота; черезъ которое болото идетъ дорога отъ села Квасовки малжонки моее милое, во правѣ ей одной одъ мене записаномъ, черезъ гать идетъ до села Желѣзное. А то се маеть разумѣти: по левой сторонѣ пуца и лѣсы належатъ ку имѣнью Минкову, оправы малжонки моее; а на правой сторонѣ также пуца и лѣсы належатъ до двора имѣнья

моего Вортольского и Долженского и ку селамъ, ку тымъ дворамъ належачимъ. Которую помененую малжонку мою милую, пани Барбару Русецкую и потомство свое, которое съ нею маю спложное, опатрности Божой и опецъ Его святой поручаю и ясневельможнымъ паномъ, ихъ милостямъ: пану Янови Станиславовичови Кишцъ, старостъ Жомойтскому, и княжати Александрови Пронскому, воеводичови Кіевскому, стольникови великого князства Литовского, паномъ моимъ милостивымъ, а никому зъ близкихъ кривныхъ моихъ, для обороны вшелякихъ кривдъ малжонки мое милое и дѣтокъ моихъ, маетности имъ належащее, въ томъ тестаментѣ моемъ достаточно описаныхъ. Нижели дѣтки мои вси мають быти при малжонцѣ моей милой до лѣтъ ихъ, на науку давати зъ добръ всихъ, сыномъ моимъ належащихъ, Подляшскихъ и Волинскихъ, накладати зъ Вортеля и Шумска. А естли бы въ томъ часѣ Панъ Богъ на малжонку мою смерти допустити рачилъ, тогды ихъ милость, вельможные панове, опекунове поменени, тые дѣтки мои вси и маетность всю, яко нерухомую, такъ и рухомую, одъ мала до велика, въ моць и въ шафование свое взяти мають, до лѣтъ дѣтей моихъ; а жаденъ съ кривныхъ близкихъ, вшелякого стану,

въ то се втеляти жадными причинами правными и неправными не мають, кгдажъ на то была добрая воля моя. А што седотычетъ правъ вшелякихъ, черезъ мене зачатыхъ, о забранье кгрунтовъ имѣнья моего Вортольского и Минкова, такъ роздѣлку имѣнья моего Козерадского и Шумского зъ братомъ моимъ, паномъ Стефаномъ Боговитиномъ Шумскимъ, такъ и зъ иными сусѣды околичными о границы, такъ тежъ и о ровный дѣль въ имѣнью моемъ купчомъ Пречалинахъ съ паны Заранки въ кгрунтѣхъ, въ борахъ, въ лѣсахъ, въ сѣножатѣхъ, и о наѣздъ квалтовный на дворъ и о забранье въ немъ маетности, то малжонцѣ моей милой, не чекаючи лѣтъ дѣтинныхъ, съ пріятели дому своего, а зъ волею и вѣдомостью ихъ милости пановъ опекуновъ, кончити будетъ вольно. Который тотъ тестаментъ мой самъ есмо рукою своею властною подписалъ, печатью своею запечатовалъ. А для лѣпшого вѣры и твердости просилемъ пріятели своихъ ку справованью того моего тестаменту ихъ милость пановъ, то есть: его милости урожного пана Мелхера Райского, подстаростего Берестейского, а пана Еря Жикимѣнтовича, подстаростего Кобрынского, а пана Павла Секлицкого, городничого Берестейского, а Станислава Пресмыцкого, возно-

го воеводства Берестейского, якожь ихъ милость за очевистую и устною прозьбою моею печати свои приложить рачили и властными руками и писмомъ своимъ подписали. Писанъ у Берести. Року Божого На-

роженья тисеча пятьсотъ осемьдесятого, мѣсеца Іюня шостого дня. У того тестаменту печати приложонные вси цѣлы и подписы рукъ тыми словы: Михайло Боговитинъ властною рукою своею подписалъ.

 1580 г.

92.—Судебное опредѣленіе по дѣлу дворянина Григорія Вагановскаго съ епископомъ Луцкимъ княземъ Викториномъ Вербицкимъ о предержательствѣ имъ бѣглыхъ крестьянъ Вагановскаго.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, лист. 110—112.

Лѣта Божого Нароженья 1580, мѣсяца Іюня 4 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ водле порадку статутowego, о Свѣтой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ, передъ нами врадники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеємъ, судьею, Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившисе обоя сторона у суду, войскій Берестейскій панъ Григорей Вагановскій, сторона поводова, съ позву очевисто жаловаль у права на велебно го въ Бозѣ его милость князя Викторина Вербицкого, бискупа Луцкого и Берестейского, о невчиненье справедливости на року, одъ его милости князя бискупа за листомъ

впоминальнымъ, ему зложеномъ въ року семьдесятъ осмомъ, мѣсяца Октебря сегонадцать дня, съ подданными збѣгами его пана Вагановскаго, которые зъ имѣнья его Ваганова въ року семьдесятъ четвертомъ, семидесятъ пятомъ и семдесятъ семомъ зъ жонами, зъ дѣтьми и зо всими маетностями ихъ отъ него до державы Яновское утекли, то есть: зъ Сидоромъ Дашковичомъ Дудкою, Панасомъ а Ѡедькомъ Зубковичами, Исвомъ Олтуховичомъ, Конахомъ Петушкомъ, Сидоромъ Сушковичомъ зъ сыномъ его Якимомъ, Иваномъ Сушковичомъ, Олиферомъ Земевичомъ, яко ширѣй жалобы своее позывъ подносилъ. Панъ Малхеръ Каменскій именемъ

и за моцою его милости князя бискупа Луцкого сторона одпоровая на жалобу одказуючи, зналъ се до зложеня року, же былъ положонъ пану Вагановскому на день семый-надцать мѣсяца Октября, въ року семьдесятъ осмомъ, на вчиненье справедливости, которую дей его милость князь бискупъ Луцкій былъ готовъ учинити и, способивши добрыхъ людей на тую справу, пана Вагановского ожидалъ; нижли его милость панъ Вагановскій самъ ку праву не сталъ и никого зъ моцою отъ себе не присылалъ; чога доводечи свѣдѣцвомъ за печатями людей добрыхъ, которые дей были на тую справу засажоны, на писмѣ покладалъ. А панъ Вагановскій неприбытя своего до права давалъ причину, ижъ дей его милость князь бискупъ, умыслне загорожаючи ему дорогу до справедливости, поромы его на перевозѣ порубати, а свои поховати, казалъ. А гды онъ зъ вознымъ и шляхтою и зо всимъ доводомъ своимъ до рѣки приѣхалъ, не знашолъ на чомъ Бугу у перевозовъ перебыти и, ѣздивши отъ мѣстца до мѣстца, тое неперевытѣ свое вознымъ и шляхтою людьми добрыми, при немъ будучими, освѣтчиль. Що показуючи, положилъ выписъ съ книгъ вгородскихъ староства Берестейского сознанья возного повѣтового того освѣтченья своего. А зъ сторо-

ны отпоровое умоцованый тому доводу пана Вагановского у права мѣстца не давалъ тою причиною: если дей порому у Янове, которого тамъ немаєъ, панъ войскій достати не могъ, тогды на Кърычово, Горново, або и Лозовицу переѣхати могъ. А его милость князь бискупъ готовъ былъ на року зложонмъ справедливость вчинити, до которое ожидалъ; але, ижъ дей панъ Вагановскій, заложивши листомъ упоминальнымъ князя бискупа, самъ до права не сталъ и теперь невинне его милости ку праву поволокаетъ, просиль, абы отъ позву и року воленъ былъ. О чомъ споръ межи собою мѣли, съ которого мовенья и спору ихъ мы зъ суду сказали есмо знову справедливость съ помѣненными збѣгами сторонѣ жалобливой, водле права и жалобы въ позвѣ описаное, вчинити и рокъ праву, по выволанью роковъ теперешнихъ, за чотыри недѣли положили. А умоцованый его милости князя бискуповъ одъ того апелевалъ на властный декретъ его королевское милости, менуючи тую речъ за нестаньемъ пана Вагановского на року зложонымъ ку праву упалую. Судъ апелации на розсудахъ его королевское милости допустилъ и рокъ съ тою всею справою обоей стороны, водле артикулу шестьдесятъ третего, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описа-

ного передъ его королевскою милостью становится назначилъ. За тымъ, съ тогожь позву панъ войскій жаловалъ на его милость князя бискупа, ижъ дей тогожь року, вышей помененого, семьдесятъ осмого, мѣсяца Октебря семогонацать дня, его милость князь бискупъ, наславши квалтовне подданныхъ своихъ, Якуба Мочульского, Тимоша Тюхая, тивона своего, Фирса Войтовича, Андрея Хищича и зъ иными слугами и подданными своими зъ разными броньми, промъ его властный пана Войского на перевозѣ, здавна звыкломъ на рѣцѣ Бузѣ, во имѣнью Пониквахъ, на берегу его властномъ, взяти и розрубати и въ нивечь обернути казалъ. При которомъ дей розрубанью порому и мельника его Станислава Косовского збили и зранили, и менилъ, ижъ то его милость князь бискупъ учинити казалъ для того, жебы онъ, панъ войскій, на право, которое былъ за збѣгами и подданными его зложилъ, не прибылъ; на чомъ повѣдилъ собѣ шкоды быти за недопущеньемъ и таковымъ загороженьемъ переѣханья дороги до права сорокъ копъ грошей, окромѣ шкоды збѣговъ помѣненныхъ.—Якожь дей онъ, панъ войскій, первѣй сего о тое квалтовное порубанье порому, о битье подданого своего и во всей жалобѣ, яко се вышей поменило, его ми-

лость князя бискупа Луцкого на роки о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, въ року семьдесятъ девятомъ прошлые его позывалъ, нижли дей его милость князь бискупъ часу оныхъ роковъ въ большой речи до суду земского повѣту Луцкого одозвалъ се, што хочечи вѣдати, домовлялъ се по умоцованомъ князя бискуповомъ, абы то показалъ, естли же его милость князь бискупъ большую речь на прошлыхъ роцѣхъ въ суду Луцкомъ мѣлъ, также абы и подданныхъ, водле позву, которымъ вина дана у права, становилъ и на позовъ одповѣдалъ. Каменскій, заразь доведши большое речи справою суду Луцкого, на жалобу одпоръ чинилъ, не признаваючи того, абы зъ розказанья его милости поромъ пана Вагановского рубати и мельника бити мѣли; а вѣдъже повѣдилъ, кгда дей будетъ князь бискупъ о справедливость на подданныхъ водле права прошонъ, пану Вагановскому вчинити се готовъ. А такъ въ томъ мовенію правомъ, ижъ панъ Вагановскій не показалъ того, абы, водле статуту, справедливости у князя бискупа на оныхъ подданныхъ его просити мѣлъ, про то, заховываючи се въ томъ водле права, сказали есмо, за листомъ упоминальнымъ, взявши одъ суду земского пану Вагановскому справедливости у его милости князя биску-

на Луцкого уживати, што есть | земскихъ записано. Писанъ у Бе-
для памяти до книгъ судовыхъ | рести.

1580 г.

93.—Инвентарь двора имѣнія Светичовскаго.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, листъ 349—351.

Лѣта Божого Нароженья 1580,
мѣсеца Юня 4 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ,
водле порадку статutowого о Свя-
той Троицы, святѣ Римскомъ, при-
палыхъ, передънами, врадники су-
довыми земскими повѣту Берестей-
скаго, Адамомъ Потеемъ, судьєю,
Богданомъ Туминскимъ, подсуд-
комъ, постановившиися очевисто у
суду маршалокъ господарскій, панъ
Александро Выгановскій оповѣ-
далъ и намъ, судови, до рукъ далъ
выписъ съ книгъ кгородскихъ старо-
ства Берестейскаго сознанья во-
знаго повѣту Берестейскаго, Мар-
тина Конашевича Токаревскаго, упи-
сованья инвентару поданья отъ не-
го пана маршалка братаи его мило-
сти, пану Григорью, войскому Бере-
стейскому, а пану Оедору, Ваганов-
скимъ въ опеку двора имѣнья Свѣ-
тичовскаго небожчика пана Ивана
Выгановскаго, и просилъ его ми-

лость панъ маршалокъ, абы тотъ
выписъ кгородскій сознанья возно-
го до книгъ земскихъ уписанъ былъ.
Мы, бачечи прозьбу пана маршал-
кову быть слушную, велѣли есмо
до книгъ уписать; который же вы-
писъ въ словѣ до слова такъ ся въ
собѣ маеть: Выписъ съ книгъ зам-
ку господарскаго старства Бере-
стейскаго. Лѣта Божого Нароженья
тисеча пятьсотъ семьдесятъ девя-
того, мѣсеца Декабря семого дня.
Передомною, Малхеромъ Райскимъ,
подстаростимъ Берестейскимъ став-
ши на врадѣ возный повѣту Бе-
рестейскаго Мартинъ Конашевичъ
Токаревскій покладалъ инвентарь
за печатми его и людей добрыхъ,
поданья отъ пана Александра Ва-
гановскаго, маршалка его королев-
ское милости, въ опеку двора имѣ-
нья Свѣтичовскаго небожчика па-
на Ивана Вагановскаго, войскаго
Каменецкаго, братаи его, пану Гри-

горью, войскому повѣту Берестейского, а пану Оедору, Вагановскимъ; который же слово до слова до книгъ кгородскихъ староства Берестейского есть уписанъ, и такъ се въ собѣ маеть: реестръ двора имѣнья Свѣтичовского небожчика пана Ивана Вагановского, войскога Каменецкого, подаючи у въ опеку отъ мене, Александра Вагановского, маршалка его королевское милости, братъи моей, пану Григорью, войскому Берестейскому, а пану Оедору Вагановскому, ведле угоды, такъ и ведле декретовъ Брянскихъ, то есть, яко дворъ, такъ и люде и иншіе пожитки въ семъ реестрѣ есть, то есть, инвентарь списаный. Напервей, дворъ Свѣтичовскій: домъ низкій, великій, свѣтлицъ вънемъ чотыри, коморъ три съ печми, оболонъ скленныхъ дванадцать. Тотъ домъ буря зломила, вѣдъже кгонты и тартицы въ томъ же дому есть, а иншіе кгонты буря по полемъ розносила и въ ставу водѣ потопила; домъ старый на подклетѣхъ, свѣтлицъ вънемъ двѣ, а третя въ боку свѣтлочка,—вже вельми небезпечный и вельми се вхилилъ; домъ низкій, двѣ свѣтлочки а изба черная и клетъ, стайня повалилася, пусто стоять; пашни заляно дякломъ, жита пятьдесятъ бочокъ, тое пашни жита ужато шестьдесятъ копъ, а на поли еще нежатога будеть сто и двадцать

копъ. И ачь бы ми тое жито, яко на опекуна, пристало взяти, але для того не бралъ, ижъ то у гумнѣ было пять стожковъ жита, то есть, въ нихъ было по двадцати копъ, а у въ иншомъ по полтретяцать копъ злого и подгнилого и мышъ рушила, которого жита въ тыхъ стоякахъ было сто копъ, и хотяжъ надъ тую сто копъ звышаетъ, я то все пуцамъ сыновцомъ своимъ, которое тое жито паномъ сыновцомъ моимъ отдати мають; а особливе зоставилемъ въ гумнѣ жита въ скиртѣ копъ пятьдесятъ три, которое въ року семьдесятъ осмомъ жатое, и тую скирту не привлачаючи собѣ на пожитокъ, до рукъ пановъ опекуновъ пуцамъ, мають тое жито продавши, на оправованье дому, которого буря зломила обернути; а не схотять ли того жита на оправованье дому обернути, тогды и тое жито сыновцомъ моимъ отдати мають. Цыншовъ зъ людей и поборовъ королю его милости, кутежъ и дякла въ теперешнемъ року семдесятъ девятомъ не браломъ, то панове опекунове, выбравши, тамъ то обернути мають, гдѣ принадлежить; млынъ и ставъ на рѣцѣ Пловѣ у Комарникахъ, двѣ коле, а третій фолюшъ, млынъ и ставъ подъ дворомъ и коло коречное; люде, къ тому двору прислухаючіе Свѣтичовцы, Мартинъ Ганичъ волоку, соха и кляча, Карпъ

Марковичъ волоку, соха и кляча, Василь Шеметовичъ—волоку, соха и кляча, Хаць съ Куриломъ—волоку, сохъ двѣ и клячъ двѣ, Пашко зъ Авдеемъ—волоку, сохъ двѣ и клячу, Ильяшъ съ Куцомъ Бородавчичъ—волоку, сохъ двѣ и клячу, Матей Искричъ—волоку, соха и кляча, Евтухъ Пироговичъ—волоку, соха и кляча, Гриць Гиричъ—волоку, соха и кляча, Хотимъ зъ Трохимомъ Нестеровичомъ—волоку, сохъ двѣ, клячъ двѣ; люде, которые за мене Александра Вагановского осели и землю приняли: Оедько Безручко полволоки принялъ, Михно Савостевичъ полволоки принялъ, Евхимъ Пироговичъ полволоки принялъ, Пронъ Юрковичъ принялъ полволоки, Оедько Шеметевичъ изъ зятемъ своимъ Дегтяремъ полволоки принялъ, ни жили Мартинъ Ганичъ его съ того полуволока стискаеть, менечи быти своими погноями, ягъ онъ утѣкалъ; Олесей, Хицовъ сынъ, полволоки принялъ, Макаръ Ганичъ полволоки принялъ, Хроликъ Максимовичъ полволоки принялъ, Антонъ, Хицовъ сынъ, огородъ принялъ. Тые вси вжо повинни цыншъ

дать, только Макаръ Ганичъ, Оедько Шеметевичъ, Хроликъ Максимовичъ не повинни еще дать; бо на тотъ рокъ пришлый приняли податокъ съ тыхъ всихъ вышей помененыхъ подданныхъ, што повинни давати зъ волоки по двадцать грошей а по чотыри бочки жита, по бочцѣ овса и по возу сѣна. А при томъ инвентару были: возный врадовой, Мартинъ Конашевичъ Токаревскій, до которого печать свою приложилъ, а возный земскій Бѣльскій Кърегоръ Погорѣльскій, а сторона—панъ Стецко Волковицкій, а панъ Ярошъ Черневскій. И тотъ инвентаръ, по достатку все списавши, до рукъ пановъ Вагановскихъ, яко дворъ, такъ и люде Светичовскіе, въ року семьдесятъ девятомъ, мѣсяца Августа двадцатого дня, подалъ. Которого жъ инвентару, до книгъ кгородскихъ староства Берестейского уписаного, сесь выписъ, подъ печатью моею, его милости пану Вагановскому есть данъ. Писанъ у Бересты. Въ томъ выпишу при печати врадовой подпись руки писарское тыми словы: Юрій Бобровичъ, писаръ кгородскій Берестейскій.

94.—Донесеніе Гавріила Горностая о неудовлетвореніи въ градскомъ судѣ жалобы его на Василія Коптя, замучившаго урядника его, Станислава Вольскаго.

Изъ актовъ книги за 1568—1580 годы, лист. 417—420.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осмого, мѣсеца Августа тридцатого дня, въ понедѣлокъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, мощью сойму валного Городенского отъ его королевское милости въ року тисеча пятьсогъ шестьдесятъ осмомъ преложонныхъ, которые, по выволанью того сойму въ шести недѣляхъ, припадали мѣсеца Августа двадцать третего дня, въ понедѣлокъ, пришедши обличне до владу господарского земского повѣту Берестейского, вельможный панъ, его милость, панъ Гаврило Горностай, воевода Минскій, староста Каменецкій передо мною Кирдеемъ Кривовскимъ, хорунжимъ, судьей, а Яковомъ Гричиною, подсудкомъ, а Адамомъ Патеємъ, писаромъ, владники земскими повѣту Берестейского, самъ его милость особю своею оповѣдити рачилъ, ижъ што дей его милость позвалъ позвы кградскими замку Берестейского дворанина господарского, его милость пана Василія Коптя о забитье и замордованье владника свое-

го Копыловского, Станислава Вольского, за которымъ жо дей позваньемъ его милости рокъ праву припалъ дня нинѣшнего, даты вышей писаное, въ понедѣлокъ. А такъ дей его милость, будучи въ готовности зовсимъ доводомъ своимъ и хотечи собѣ скутечное справедливости доводить, кгда дей до замку до владу господарского, тутъ въ Берестьи, приполь и тамъ дей въ замку будучи, а ожидаючи себе справедливости, часъ не малый мѣшкаль, и ачь дей сторону свою позваную, пана Василія Коптя тамъ на врадѣ, въ замку Берестейскомъ видѣлъ, нижли дей подстаростего Берестейского пана Миколая Суходольского видѣти и справедливости собѣ не мѣлъ передъ ними доводить, якъ жо и возный повѣту тутошнего Берестейского, который отъ насъ судей ку той справѣ его милости былъ приданъ, на имя Павель Каменскій, при томъ оповѣданью его милости очевисто будучи, а што тамъ слышалъ и видѣлъ, то до книгъ владовыхъ созналъ передъ нами тыми словы:

ижъ кгда дей его милость, панъ воевода Меньскій, дня нинѣшняго, даты вышей писаное, былъ въ замку Берестейскомъ и припытывался о пану подстаростимъ, гдѣжъ дей городничій замку Берестейско-го панъ Иванъ Мынцаревичъ обьмову вчинилъ, повѣдаючи, ижъ подстаростего нѣтъ, безъ которого судити не могутъ, и повѣдилъ, ижъ отѣхалъ панъ подстаростій по справѣ пана своего, его милости

пана старосты, и за тымъ ся дей его милости пану воеводѣ жадное справедливости на томъ врадѣ кгродскомъ не стало. А такъ его милость панъ воевода Меньскій, менуючи въ томъ собѣ быти кривду и шкоду немалую, тое оповѣданье свое и сознанье возного вышей мененого просилъ, абы было до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1568 г.

95.—Жалоба Михаила Заранки на воеводу Троцкого Стефана Збаразскаго по поводу грабежа.

Изъ актовъ книги за 1568—1580 годы, лист. 276—280.

Лѣта Божого Нароженья 1568, мѣсеца Августа 27 дня, у четвергъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, моцью сойму вального Городенско-го отъ его королевское милости въ року тисеча пятьсотъ шестьдесятъ осьмомъ преложонныхъ, которые, по выволанью того сойму въ шести недѣляхъ, принадали мѣсеца Августа двадцать третего дня, у понедѣлокъ, передо мною Кирдеемъ

Кричевскимъ, хоружимъ и судьбою земскимъ повѣту Берестейского, а Яковомъ Гречиною, подсудкомъ земскимъ того жъ повѣту Берестейского, стоячи очевисто управа земнинъ господарскій повѣту Берестейского, панъ Михайло Богушевичъ Заранко Горбовскій жаловалъ съ позву своего на воеводу Троцкого, его вельможную милость князя Стефана Андреевича Збаразского тыми словы: ижъ дей дня минулого

мѣсеца Ноября четвертонадцать, у четвергъ, въ року недавно прошломъ шестьдесятъ шостомъ бояринъ дей его милости, войтъ Островецкій, на имя, Миколай, не вѣдати если за росказаньемъ его милости, альбо тежъ самъ своевольне, зобравшись съ многими подданными его милости Островецкими, и тежъ съ помочниками своими, наѣхавши мощно, квалтомъ навластный кгрунтъ имѣнья моего Прогалинъ, которое дей я въ сумѣ пенязей отъ Ждана, брата своего, маю, у въ огородѣ, въ закутью, подъ дворцомъ, межи быдломъ моимъ дворнымъ, безвинне чотыры волы подколскихъ, то есть, шерстью меновите два гнѣдыхъ, третего перестого а четвертого сѣдого взялъ и до того имѣнья его милости до Острова тые чотыры волы отпровадилъ; а первой того мѣсеца Ноября первого дня, у пятницу, въ томъ же року прошломъ шестьдесятъ шостомъ, кгда де я, Михайло Заранко, посылалъ до того жъ войта его милости Островецкого подданого своего Онацка Миколаевича, просечи, абы оный войтъ людемъ его милости, которыхъ подъ присудомъ своимъ войтовскимъ маеть, на копу для обыску препыталъ двохъ коней его, которые ему зъ имѣнья Прогалина згнули, подле обычаю конного межи людьми былъ вдѣланъ; то какъ дей тотъ войтъ его милости Остро-

вецкій, вышей мененый, не хотечи людей его милости на тую копу послати и ни которого дей отказу слушного тому подданому моему Онацку не чинечи, безвинне дей его взявши у везенье свое, тамъ жо у селѣ Островкахъ осадилъ и черезъ кольцо дней въ ланцуху и въ путѣхъ желѣзныхъ державши, потомъ его выпустилъ; гдѣ жъ дей я, хотечи вѣдомость мѣти, естли жо заволею и росказаньемъ его милости тотъ войтъ Островецкій тые волы мои собралъ и тежъ того подданого его Онацка безвинне до везенья сажалъ, такъ тежъ просечи тыхъ воловъ на паруку и жадаючи справедливости на того войта, посылали дей есми до его милости князя Збаразского зъ вознымъ служебника своего Федора Заранка. А кгда тотъ служебникъ мой зъ вознымъ до имѣнья его милости Межирецкого приѣхавши, въ той справѣ моей ку его милости пойти хотѣлъ, тогда дей того слуги моего, ани возного тамъ до его милости князя не допуцоно и яко тыхъ воловъ моихъ мнѣ на паруку отъ его милости не дано, такъ тежъ ажъ и до сихъ часовъ жадная дей мнѣ справедливость съ тымъ войтомъ отъ его милости не стала; а въ томъ собѣ кривду и шкodu не малую панъ Михайло быти менилъ. На жалобу его врадникъ Межирецкій, панъ Миколай Дроздовскій, за листомъ умо-

цovanымъ его милости князя воево-
ды Троцкого, на зыскъ и страту
ему данымъ, отпоръ чинечи черезъ
умоцованого прокуратора своего
Якуба Вербицкого, повѣдилъ тыми
словами: ижъ што ты, пане Михай-
ло, жалуешь, яко бы панъ мой князь
его милость справедливости тобѣ съ
тымъ войтомъ своимъ Островскимъ
не чинилъ, ино его милость князь
панъ мой о томъ ничего не вѣдаеть
и справедливости у его милости кня-
зя нигды отъ тебѣ на того войта
не прошно; и яко слуга твой по-
мененый, такъ и возный у его мило-
сти князя, пана моего, нигды въ той
справѣ твоей не былъ. Панъ Ми-
хайло Заранко, доводъ чинечи, по-
кладалъ передъ нами въ суду вы-
писъ съ книгъ кгородскихъ Бере-
стейскихъ подъ печатью пана Дми-
трея Сапѣги, подстаростего Бере-
стейского, а съ подписомъ руки пи-
сара кгородского, пана Василя Гри-
горьевича, писаный подъ датою ро-
ку шестьдесятъ шестого, мѣсеца
Ноября пятнадцатъ дня, въ пят-
ницу. Въ которомъ выписѣ сознанье
возного повѣтвого Собестяна Кро-
лика тыми словами доложено и опи-
сано есть; ижъ гды дей за по-
сланьемъ пана Михайла Горбов-
ского, служебникъ его Оедоръ За-
ранко, приѣхавши до Межиреча и
хотечи о взятю тыхъ чотырохъ
воловъ его милости князю жаловати
и вѣдомость отъ его милости князя

взяти, для чого тотъ войтъ Остро-
вецкій тые волы пограбилъ и под-
даного его Олацка до везенья сажалъ,
пойти былъ ку его милости князю
хотѣлъ; тогда дей ихъ до его ми-
лости князя воеводы не допуцно,
нижли дей вышедши отъ его милости
врядникъ Межирецкій, панъ Дроз-
довскій повѣдилъ, ижъ дей князь
его милость тыхъ воловъ вернути не
казалъ, хотечи мѣти ажъ первѣй
отъ пана Михайла грабежи подда-
нымъ князя его милости вернены бу-
дутъ. А такъ по вычитанью того
выпису панъ Миколай Дроздовскій,
повѣдилъ, ижъ што дей въ томъ
выписѣ возный сознаньемъ своимъ
посвѣтчаеть, якобы есть до его мило-
сти князя не допуцно и яко быхъ я
отъ князя его милости вышедши
мѣлъ ему отказати, же князь его ми-
лость тыхъ воловъ выдати не велѣлъ;
ино я то повѣдамъ, же тотъ возный
у дворѣ Межирецкомъ небылъ, толь-
ко дей до господы моее въ Межи-
речахъ приѣхавши, повѣдилъ, ме-
нечи быти потребу до князя его ми-
лости и аччольвекъ то передо мною
вспоминалъ, нижли справедливости
на того войта Островецкого въ кня-
зя его милости пана моего, ани въ ме-
не... не просивши, оттоль, зъ Ме-
жиреча прочъ поѣхалъ; а хотя жъ
дей я тому служебнику его и воз-
ному отказъ якій чинилъ, тогда
не отъ князя его милости, але самъ
отъ себѣ, а князь его милость о томъ

ничого не вѣдаетъ. А вѣдѣже его милость князь панъ мой готовъ будетъ справедливость съ тымъ войтомъ своимъ вчинити, якожь теперь заразомъ въ суду передъ нами тотъ вранникъ Межирецкій панъ Миколай Дроздовскій зложилъ рокъ праву на того Миколая войта Островецкого отъ дня нинѣшняго, даты вышейписаное, четверга, за двѣ недѣли, и обѣцалъ съ тымъ войтомъ зъ стороны князя его милости, пана своего во всемъ подлѣ тое жа-

лобы его, вышей съ позву поменное, на имѣнью его милости князя Збараского, у дворѣ Межирецкомъ справедливость skutочную пану Михайлу Заранку вчинити. А панъ Михайло на тотъ рокъ призволилъ и тамъ на тое мѣсто, назначоное для прислуханья справедливости своее, маеть самъ ѣхати, альбо кого иного на свое мѣсто послати. И то есть для памяти до книгъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1580 г.

96.—Опредѣленіе по дѣлу землянина Гурина съ земляниномъ Иваномъ Токаревскимъ о нанесеніи симъ послѣднимъ побоевъ и ранъ ему—Гурину, женѣ его и гостямъ въ собственномъ его домѣ.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, лист. 714—716.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ восьмдесятого, мѣсеца Октебрия шестого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статутowego, о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, припалыхъ, передъ нами, вранники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеємъ, судью, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившихся обоя сто-

рона у суду, земенинъ господарскій повѣту Берестейского, Янъ Гуринъ, сторона поводовая, съ позву очевисто жаловалъ у права на земенина господарского тогожь повѣту Берестейского Ивана Ивановича Токаревского, штожь дей въ року прошломъ тисеча пятьсотъ семьдесятъ шостомъ, мѣсеца Генваря четвертого дня, маючи дей онъ, Гуринъ, у себѣ въ дому своемъ

у Токарѣхъ на бесѣдѣ людей добрыхъ, Федора Лычевича, возного, и сына его Ярмолу Токаревскихъ, а земенина повѣту Дорогицкого Валентого Военского, и врядника пана Станислава Крупицкого, Николая Сокерку, и, кгда было надъ вечеромъ, помененый Иванъ Токаревскій, не будучи прошоный, зъ слугою своимъ Андреемъ зъ ручницами въ домъ его пришолъ, и тамъ мало посидѣвши, оный дей слуга его, не вѣдомо естли же зъ розказанья Токаревского, або самъ свовольне, жону его Гуринову Зофею Горновского шарпати почалъ и о столъ плечима вдарилъ, а потомъ, вышедши на дворъ, самъ Иванъ Токаревскій, и его, Гурина, господаря домового, также и гостей его, збилъ и зранилъ, и зъ ручницы слузѣ своему на нихъ стрѣляти казалъ; и попираючи жалобы своее выписъ съ книгъ кродскихъ староства Берестейского оповѣданья своего, во всемъ въ жалобѣ съ позвоомъ зъ годливого, покладалъ. Въ которомъ возный повѣтовый Федоръ Лычевичъ Токаревскій признавасть, ижъ за освѣтченемъ Яна Гурина видѣлъ въ жоны его и въ самого, также и въ гостей его раны кравые и синіе; а у Николая Сокерки палець середній у правое руки пречъ оттятъ, и иншіе раны кравые. Иванъ Ивановичъ Токаревскій, сторона одпо-

рочая, на жалобу чинечи одказъ, до збитья и зраненья не зналъ се, и слуги, которому вина о збитье и шарпанье жоны Гуриновы дана, у себе быти не повѣдилъ и звады дей оному слузѣ чинити не казалъ; а Гуринъ тежъ на того слугу у него справедливости не просилъ, ани ему оной припоручалъ. О чомъ споръ межи собою мѣли, у котормъ сторона жалобливая, за непризнаваньемъ позваного до бою, при оповѣданью своемъ на врадѣ и за сознаньемъ возного присегою на ранахъ своихъ доводъ вчинити бралъ се, указуючи по собѣ артикуль пятьдесятъ вторый, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описанный, въ котормъ учить, же на всякую речь доводы и отводы мають быти черезъ письмо и черезъ свѣтки. А кому письма и свѣтковъ недоставасть, тогда черезъ присегу. А кгдажъ Иванъ Токаревскій въ обжалованью своемъ жадного отводу, за которымъ бы отъ жалобы отойти могъ, въ себѣ не повѣдилъ, только голою повѣстью обмовялъ се. А сторона поводовая поступокъ правный, водле жалобы своее, противко ему показуючи, еще того и присегою тѣлесною довести взяла се; заховываючисе есмо водле права посполитого узнавши поводъ права жалобливого, слушний, до присеги его на ранахъ припустили, и рокъ присезѣ день тре-

тій положили. А о шарпанье жоны, ижъ на слугу справедливости не прошно, вольное мовенье Гуринови на каждомъ мѣстцу зъ онимъ слугою мѣти заховали. А Иванъ Токаревскій отъ того сказанья нашего апелевалъ на властный декретъ его королевское милости, чога допущоно, и рокъ о-

боекъ сторонѣ, водле артыкулу шестьдесятъ четвертого, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описаной, съ тою справою передъ его королевской милостью становитисе назначоно. Што все для памети есть до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1580 г.

97.—Определѣние короля Польскаго Стефана, по дѣлу Стефана Боговигитиновича Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою Кременецкимъ, съ присовокупленіемъ опредѣленія Брестскаго земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго.

Изъ актовъ книги за 1566—1642 годы, лист. 223—244.

Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Мазовецкій, Жомойтскій, Кіевскій, Волынскій, Инфлянскій и княжа Седмиградское

Ознаймуемы тымъ листомъ нашимъ всимъ вобецъ и каждому зособна, кому то вѣдать належитъ, ижъ прошоны естесмы, абыхмо декретъ, нижей описаный, съ книгъ нашихъ канцлярейскихъ

коронныхъ выписать и за печатью нашою коронною выдать росказали; который то декретъ, нижей описаный, въ книгахъ нашихъ канцлярейскихъ коронныхъ найденый слово отъ слова такъ ся въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій. Ознаймуемы тымъ листомъ нашимъ, ижъ позвавши двѣма позвы нашими вельможного

князя Януша Збаражского воеводу Браславского, старосту нашего Кременецкого а урожного Федора Сенюту Ляховецкого, войскового Кременецкого, землянинъ земли Волынской, тогожь повѣту Кременецкого, Стефанъ Боговитиновичъ Шумскій самъ отъ себе и именемъ жены своее, Настасьи Сениютянки, сестры его рожиное, жаловаль о то, ижъ дей позваль его былъ войскій Кременецкій позвомъ неслушнымъ, повѣдаючи быти отъ депутатовъ повѣту Кременецкого, до замку тамошняго Кременецкого на роки, которые якобы припадати мѣли въ року семдесятъ четвертомъ, мѣсеца Декабра двадцать седмого дня, менуючи, ижъ якобы онъ, черезъ заруки чотыри тисечи копъ грошей литовскихъ, на добровольной дорозѣ подданого его Хорошевского поймати, и не вѣдати гдѣ подѣти мѣлъ; ино дей онъ, яко послушный праву, хотячи ся того обжалованья справити на року за позвомъ припаломъ, въ замку постановившися, тамъ на врьдъ пришолъ и оповѣдатися почаль; онъ дей способившися съ писаромъ нашимъ Андреемъ Харитоновичомъ, княземъ Федоромъ Масальскимъ, Семеномъ Денискомъ, Мартиномъ Лашцемъ, Исаемъ Козинскимъ и врьдникомъ Янушпольскимъ Пудловскимъ, который дей мѣлъ при собѣ почотъ немалый жолнеровъ татарь

Петигорскихъ зъ Валентимъ Всиринскимъ и Якубомъ Кресинскимъ, а намовившися сами съ собою и тежъ съ подстаростимъ Кремянецкимъ, Станиславомъ Каменецкимъ, судьей Олекшимъ Бѣлецкимъ и писаромъ Андреемъ Жирицкимъ, врьдомъ замковымъ Кременецкимъ, препомнявши дей боязни Божое, надъ право и вольность шляхетскую, въ замку нашомъ Кремянецкомъ, гдѣ посполите покой ся звыгъ заховати, безъ причины, квалтовне, безъ жадное хрестіанское милости, окрутне его тамъ же въ замку збили, змордовали, зранили и при немъ слуги его Станислава Предбоевского а Яска Валентовича и тому сына Кутенского Федора позбивали и зъ суконъ его, которые на онъ часъ на немъ были, облупили, листы, справы, печать его такъ же и клейтъ короля его милости Генрика, продка нашего, которымъ былъ отъ всякого квалту и небезпечностей обварованъ отъ всихъ становъ и особъ въ тыхъ панствахъ нашихъ, и иныхъ речей не мало, которые при немъ были, въ него и слугъ его побрали, и трема ланцухами, такъ окрутне змордованого, оковавши и пута на ноги его вложивши до ямы вежи, гдѣ злочинцовъ на смерть сажаютъ, въ одной только кошули въ окрутные морозы осадили, и шибенич-

ника якогось утявши до ей вкинули. А кгда дей тая жона его, о томъ ся довѣдавши, до Кременяца приѣхала и до замку втиснувшись до окна, гдѣ онъ лежалъ, приступила, хотячися довѣдати, еслибы живъ былъ, ино дей слуги его ее збили и отъ окна одопхнули, и мовити зъ нимъ не допустили. Потомъ дей подстаростій Кременецкій, пришедши до ее, повѣдилъ, чому ся дей не стараешъ о мужа, певне зъ зимна здохнетъ, бо дей въ одной кошули есть осажонъ; она дей его просила, абы ему постель до ямы вкинути могла, онъ на то повѣдилъ, ижъ потреба бабѣ боты, на черевики, на пунчошки и надъ повязки; въ томъ пришло судья до его и писаръ замковый, которые спольне жонѣ его повѣдили, хочешъ ли, абысь до мужа постель дала, дайже намъ двадцать копъ грошей и по жеребцу. Якожь дей иначе ихъ упросити не могла, же одну гуню и перинку до его вкинути дозволили, двадцати копъ грошей заразъ имъ дати мусела; и бачачи дей такое окрутное везенье его, въ которомъ абы держанъ не былъ, ѣздила дей съ пріятели, то есть съ писаромъ земскимъ Луцкимъ Михайломъ и Павломъ Коростенскимъ, Дмитромъ Козинскимъ а Янушомъ Жабокрыцкимъ до старосты Кременецкого, князя Януша Збаражского, до

Збаража, просечи, ижъ бы ему такового окрутного везенья, яко чоловѣку невинному, ульжилъ, кгда до избы, до тепла, на рукоемство оныхъ менованыхъ особъ осадити въ замку Кременецкомъ казалъ. За што дей въ ее князь староста пятьдесятъ копъ грошей и ланцухъ золотый великій взявши, то учинити, а на запись и на рукоемство особъ менованыхъ, которые были водле воли князя старостиный за него записами почтливости горла и маестности свое, съ такимъ докладомъ, если бы онъ зъ везенья замкового втекъ, жебы было вольно старостѣ менованыхъ поручниковъ везати за горла, имати, сажати, маестность зъ жонами, зъ дѣтми побрати,—выпустити до вольного везенья до свѣтлицы обѣцалъ, и листъ свой о томъ до подстаростего своего Кременецкого писалъ, и вижа на то Томка Белецкого придалъ, розказуючи, абы его до вольнѣйшого везенья, до свѣтлицы выпущено, а предъ се въ свѣтлицы въ ланцуху седѣти мѣлъ и еще по два пріятели менованыхъ стеречи его мѣли. То пакъ дей врядъ кгородскій Кременецкій, то есть подстарости, судья и писаръ принесли до его, при тыхъ же преречоныхъ особахъ минуту, мовячи, хочешъ-ли дей, Шумскій, зъ вежи, зъ ямы до вольнѣйшого везенья выйти и живъ быти, дайже

князю старостѣ таковой на себе запись, датою назадъ за тридцать недѣль, вызваючи съ права зешлого старосту Кременецкого князя Миколая Збаражского, отца его и врадъ Кгродскій, къ тому вси sprawy зъ Андреемъ Харитоновичомъ, такъ же зъ нимъ самымъ княземъ Оедоромъ Масальскимъ, Степаномъ Корницкимъ, зъ Кресинскимъ, и тежъ зъ долгу небожчика Михайла Боговитина, абы то вызналъ; ино дей ижъ ему съ тыми особами не о леда речъ и суму пенензей килька тисечей копъ грошей идеть, на то зезволити не могъ, и такового дей листу старостѣ дати не хотѣлъ, для того дей на онъ часъ зъ ямы окрутного везенья не выпуцонъ, по которомъ дей осаженью его въ пять недѣль за жалобою тое жоны его, воевода и каштелянъ, также вядники и все рыцарство земли Волинское, черезъ листы и братью свою выславши князя старосту напоминали, абы его, яко чоловіка невинного, подъ правомъ седячого зъ везенья выпустилъ; а кгдабы его выпустити не хотѣлъ, жебы самъ передъ всею речью посполитою земли Волинское въ Луцку ему на часъ зложоный сталъ, и его ку справѣ поставилъ; ино дей староста маючи зъ нимъ порозуменье и тежъ за властною прозьбою его зъ везенья его выпустити и ку справѣ

въ Луцку поставити не хотѣлъ; одно за тымъ навпоминанемъ вядячи, же въ томъ везенью живъ больше быти не могъ, зъ оное ямы выняти и въ курей позѣ, въ мурѣ оковавши, посадити казалъ, и тамъ черезъ дванадцать недѣль держали. А Оедоръ дей Сенюта, будучи въ Луцку на зѣздѣ, за очевистымъ ему зложенемъ року отъ всего рыцарства ку той справѣ становитися, прочъ зъ Луцка уѣхалъ; ажъ дей на остатокъ, все рыцарство на сеймикъ до Кременца зѣхавшися, его вольнымъ въ везенья учинили, и за седѣнемъ оногo везенья шкоды собѣ Шумскій на чотыри тисечи копъ грошей быти менилъ. А по вычитанью позву жалобы Степана Боговитина Шумского, вышей описаное, стороны позваное, вельможный князь воевода Браславскій и Оедоръ Сенюта, войскій Кременецкій, на тую жалобу Степана Шумского отказъ чинячи, повѣдили, што дей тотъ Степанъ Шумскій позвалъ насъ передъ маестатъ ваше крoлевское милости, якобы ему надъ вольность шляхецкую везенье дѣяться мѣло; ино дей ему ни чого надъ право не стало, але и овшемъ зъ нимъ ся обходилъ во дле права посполитого и статуту великого князства Литовского, чого дей у сего не голыми словы, але письмомъ урядовне показуемъ. И положили выписъ кгродскій Кре-

менецкій, въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсеца Октебра чотырнадцатого дня писанный, ижъ присылалъ до Станислава Каменецкого, буркграбего и подстаростего Кременецкого Федоръ Сенюта Маховецкій, жалуючи и оповѣдаючи, ижъ дей Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, обезпечивши мя зарукою господарскою, которую по его вынесъ отъ его милости пана воеводы земли Волынское чотыри тисечи копъ грошей, о спокойное захованье, и будучи выволанцомъ зо всего панства господарского, а на тотъ часъ мешкаючи за клейтомъ его королевское милости въ Боложовцѣ, самъ же, черезъ тые заруки вышей помененые, мнѣ великіе а незносные кривды чынить, якожь тыхъ часовъ року теперешнего семьдесятъ четвертого, мѣсеца Октебра одинадцатого дня, подданный мой Хорошевскій Наумъ Чоботаръ ѣхалъ до Шумского въ потребѣ своей; то пакъ дей тотъ же Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, зламавши клейтъ свой, а препомнявщи постановенья покою отъ всее речи посполитое вчиненого подъ правомъ каптурнымъ, способившися зъ слугами и зъ многими помочниками своими, зъ Степаномъ Дедеркаломъ и зъ иными, которыхъ онъ лепѣй вѣдаетъ, а перенемши того подданого моего Хорошевско-

го Наума Чоботара на добровольной дорозѣ, мощно, квалтомъ поймалъ и маетность его, которая на тотъ часъ при немъ была, то есть, жупанъ синій муравскій, кожухъ, поясъ, шапку, ботовъ музскихъ три пары, а черевиковъ чотыры пары, коня зъ возомъ, зъ хомутомъ и зъ уздою и то все побравши, самого его не вѣдати, гдѣ по дѣлъ, если его втопилъ або-ли замордовалъ. Ку тому покладали листы три оповѣданья околичнымъ сусѣдомъ, такъ яко на выписѣ врядовомъ вышей описано есть, Валеріана Пудловского, старосты Янушпольского, а Андрея Ивановича, писара нашего великого князства Литовского, подкоморего Новгородского и Семена Дедеркала, подъ печатями ихъ писаные въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсеца Октебра дванадцатого дня, покладли тежъ выписъ другій кгородскій Кременецкій, писанный. въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсяца Декабря двадцать шестого дня, въ котромъ пишеть: пришедши передъ мене, Станислава Каменецкого, буркграбю и подстаростего Кременецкого, его милость панъ Федоръ Сенюта Ляховецкій, войскій Кременецкій, оповѣдалъ о томъ; ижъ што перво сего въ году нинѣшнемъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсяца Октебра четвертогонадцать дня, жа-

ловаль и оповѣдалъ, если на врьдѣ здѣшнемъ Кременецкомъ, што Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, запомнявши боязни Божое и срокости правное, звлаща черезъ заклады, черезъ самогожь того Шумского до пана Сенюты одержаные, а мѣшкаючи за кглеитомъ, яко выволанецъ, поданого дей моего Хорошевского, именемъ, Наума Чоботара, на добровольной дорозѣ квалтовне взявши, на смерть замордоваль. А ижъ вѣдомости о томъ замордованомъ тѣлѣ подданого своего, гдѣ было сховано, мѣти немогъ; про то взявши теперь вѣдомость о томъ замордованомъ тѣлѣ подданого моего, гдѣ было сховано черезъ тогожь Шумского, и хотячи тотъ злый и свовольный учинокъ того Степана Шумского показати, взявши зъ уряду возного, тое тѣло замордованого подданого своего нашедши се, здѣ на врьдѣ кгородскій Кременецкій привезъ; а потомъ дей пристигнувши оного Степана Шумского на врьдѣ замку Кременецкого при ономъ замордованомъ тѣлѣ, просилъ врьду, абы зъ онымъ, яко зъ выволанцомъ, тамъ на врьдѣ заразомъ справедливость чинена была, ведле статуту права посполитого земского, роздѣлу первого, артыкулу осмого. И што ся въ той справѣ зъ онымъ Шумскимъ на правѣ точило, положилъ выписъ уряду Кременецкого подѣ

датою року тисеча пятьсотъ семьдесять четвертого, мѣсяца Декабря двадцать семого дня, который тыми словы есть написанъ: пришедши на врьдѣ кгородскій до замку Кременецкого, передъ мене Станислава Каменецкого, буркграбего и подстаростего Кременецкого; а въ тотъ часъ въ замку Кременецкомъ были ихъ милость панъ Олекшій Бѣлецкій, судья кгородскій Кременецкій, князь Юрій Андреевичъ Збаражскій, князь Оедоръ Масальскій, панъ Андрей, писарь и секретарь великого князства Литовского, подкоморій Новгородскій, панъ Якубъ Кресинскій, секретарь коронный, панъ Михайло Корытенскій писарь земскій Луцкій, панъ Валентый Вкринскій, панъ Семень Дениско Матѣевскій, панъ Янъ Жоравницкій, а панъ Валеріянъ Пудловскій, намѣсникъ Янушпольскій, панъ Павелъ Корытенскій, панъ Макарь Людуховскій, панъ Демидъ и панъ Исай Козицкіе, его милость панъ Оедоръ Сенюта Ляховецкій, войскій Кременецкій,— жаловаль и оповѣдалъ о томъ, штожь дей року нынешнего, семьдесять четвертого Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, часовъ недавно прошлыхъ, мѣсяца Октебря дванадцатого дня, подданого моего власного Хорошевского, именемъ, Наума Чоботара, на добровольной дорозѣ квалтовне поймавши, черезъ за-

руки его королевское милости чотыри тисечи копъ грошей, невинне на смерть замордовалъ, яко вже о томъ первой сего непооднокротъ жалоба моя на врьдъ тутошній Кременецкій есть принесена, гдѣ тая справа моя на выписѣхъ врьдовыхъ ширей и достаточней описана и доложона есть. То пакъ въ томъ часѣ при бытности пана войскога съ пріятельми его милости, зъ некоторыми многими азацными людьми, обывательми повѣту Кременецкого, тотъ Степанъ Шумскій черезъ пана Сенюту, въ томъ учинку замордованья обвиненый и обжалованый, до замку тутешнего господарского самъ добровольне пришоль, которого панъ Сенюта, яко виновайца а мордера, тутъ на врьдѣ пристигнувши, очевисте передо мною, яко врьдомъ, а мѣстцемъ его милости князя старосты Кременецкого пана моего, на него жаловалъ, ижъ дей тотъ человѣкъ, виновайца мой, Степанъ Шумскій, которого дей я тутъ на врьдѣ очевисто быти вижу, есть человѣкомъ отъ господара короля его милости, пана нашего милостивого, зо всехъ панствъ его милости господарскихъ, явне, черезъ листъ его королевское милости, выволаный и отъ всехъ правъ свободъ и вольностей шляхетскихъ есть отнять и отлучонъ, который ижъ есть для такихъ учинковъ его явныхъ

увольностяхъ шляхетскихъ и всихъ становъ людемъ неровный, а жадные обороны правные ему, яко выволанцови, неслужать. Кгдыжъ онъ для того свовольного учинку и замордованья, подъ часомъ теперешнимъ постановенья каштурового тую уфалу, отъ всихъ становъ обывателей повѣту Кременецкого учиненую, такъ же и клейтъ свой, который для sprawy первшихъ, также дей свовольныхъ, а нерадныхъ учинковъ его ему служилъ, зламалъ; про то его милость панъ Сенюта приповѣдалъ его мнѣ подстаростему, въ закладѣ въ десети тисечей копъ грошей, абыхъ его зъ уряду господарского замку здѣшнего не спускалъ и справедливость зъ него, яко зъ мордера явного, водле статуту и артикуловъ, въ статутѣ на то описаныхъ, учинилъ, кгдыжъ и того замордованого чоловѣка, подданого своего на замокъ привезши передо мною оказалъ и просилъ, абы тотъ Шумскій, водле вчинковъ своихъ, яко выволанецъ а квалтовникъ клейту и мордеръ, на каранье осужонъ былъ. А такъ я, въ небытности его милости князя старосты, пана своего, а безъ воли и розказанья его милости того вчинити не смѣлъ, абыхъ его въ при поруцѣ примовати мѣлъ, вѣдъже ижъ панъ Сенюта выволанцомъ его быти меновалъ, и то певными листы его королевское ми-

лости оказовалъ. Тогда Шумскій того ся справуючи, и хотечи то оказати, ижъ на тое выволанье поднесене его кролевское милости одержалъ и кглейтъ въ себѣ маеть, самъ добровольне у то се вдалъ и кглейтъ королевское милости передмною оказалъ и явне такъ передмною, яко и передъ тыми всеми вышешменованными зацными людми, тотъ кглейтъ его читанъ былъ, который кглейтъ служилъ ему ку оборонѣ его, почонши отъ мѣсяца Мая двадцать второго дня до мѣсяца Октября двадцать третего дня, который вжо минулъ въ году теперь идучомъ семьдесятъ четвертомъ, и кгда въ читанью того кглейту оказалосе то, же тотъ кглейтъ же вышолъ и ему не служить; панъ Сенюта повторѣ о то просилъ, мовечи, кгдажъ ся то вже явне и значне оказало, же тотъ чоловікъ Степанъ Шумскій жадное обороны, ани кглейту въ себѣ немаеть и за такимъ явнымъ учинкомъ каранья есть годенъ; для того нехай бы былъ на врьдѣ уищонъ до вчиненья мнѣ зъ нимъ skutечное справедливости; ино я тымъ же обычаемъ, не хотечи того безъ воли пана своего на себѣ взяти, пану Сенютѣ мовилъ, ижъ естли съ тыхъ причинъ, которые тутъ на врьдѣ зъ стороны своее показуемъ, того виноватцу своего присягнути хочешъ; тогда я казни замковое тво-

ей милости небороню, твоя милость лепѣй вѣдаешъ, што зъ нимъ чинити маешъ. Ку тому панъ Исай Козинскій, при тойже справѣ будучи, оповѣдалъ, ижъ дей тотъ же Степанъ Шумскій, подъ тымъ же часомъ, въ кглейтѣ будучи, боярина моего, невѣдати, если его забилъ, альбо гдѣ его подѣлъ. Также панъ Валентій Вскринскій оповѣдалъ, ижъ дей тотъ же Степанъ Шумскій, подъ тымъ же часомъ и въ кглейтѣ будучи, возного Кременецкого Василья Рыля, который въ справѣ моеи до него съ позвы вѣздилъ, въ дому своемъ збити и зранити казалъ. На тогожъ Степана Шумского жаловалъ Войтехъ Котинскій, ижъ дей подъ тымъ же часомъ, будучи онъ въ кглейтѣ, слугу моего Юрка зъ жоною и зо всеми статки и маетностью его до себѣ потаемне взявши, невѣдати, гдѣ его подѣлъ. При томъ жаловалъ панъ Прокопъ Новицкій, ижъ дей Степанъ Шумскій, подъ часомъ теперешнимъ, будучи въ кглейтѣ, зъ слуги моего, который окрадни мене, до него втекъ, мнѣ зъ нимъ справедливости вчинити и тыхъ речей, въ мене покраденыхъ, поотдавати не хотѣлъ, и самъ съ тымъ злодѣемъ тые речи, въ мене покраденые, покористилъ. И такъ панъ Сенюта тотъ кглейтъ, черезъ него оказанный, яко не слушанный и несправный, на врьдѣ въ десети ти-

сечахъ копахъ грошей, черезъ возного Кременецкого, Грицка Гуляницкого и шляхту пана Семена Дениска, а пана Семена Дедеркала, приповѣдилъ и арестовалъ, и взявши отъ мене зъ уряду возного Кременецкого, Грицка Гуляницкого, того Степана Шумского поймалъ и до казни замковое у везенье осадилъ. А по вычитанью тыхъ всехъ выписовъ урядовыхъ, стороны позванные, князь воевода Браславскій и войскій Кременецкій просили, абы отъ позву, отъ року и отъ речи, въ нихъ описаныхъ, вольными были учинены, докладаячи того, ижъ дей съ тымъ Степаномъ Шумскимъ на онъ часть иначе не могли ся зъ нимъ, яко за выволанымъ, обходить; бо ачколькокъ дей поднесенье того выволаня мѣлъ, але вжо на тотъ часъ было вышло, якось мы то вышей значне а меновите и достаточне выписами урядовыми довели. Кгдыжъ дей по выйстью того кклейту, альбо поднесенья выволанья, естли другого мѣти не могъ, мѣлся заховати водле статуту въ роздѣлѣ первомъ артыкулу семого, въ которомъ описуеть, ижъ естлибы, кому кклейтъ былъ данъ, а онъ бы о томъ часѣ ласки господарское не переправилъ, и тому кому завинилъ не справилъ ся; тогда маеть съ панства прочъ ѣхати, а то маеть чинить передъ выйстемъ кклейту, яко у томъ ар-

тыкулѣ ширей описуеть. Якожь дей не только абымы за тое сажанье его мѣли быти винными, але дей хотябы его хто у тотъ часъ, яко выволанца, забилъ, за то ничего неповиненъ терпѣти, ведле статуту права посполитого, въ роздѣлѣ одинадцатомъ, артикулѣ четвертомъ описаного, у которомъ пишеть: естлибы по вывѣданью тако-го злочинцу было налезено у панствѣ нашомъ, тогда на томъ урядѣ, гдѣ постигненъ, маеть быть каранъ; а естлибы ся тежъ трафило его забити, за то не виненъ ничего терпѣти. Мы теды зъ радами нашими коронными, на тотъ часъ принасъ будущими, выслухавши жалобы отпору сторонъ обудвухъ и вырозумѣвши достаточне выводы и доводы правные и артыкулы статутовые, черезъ воеводу Браславского и войского Кременецкого, яко позванныхъ передъ нами, показованные и привожные, кгдыжъ старостове такихъ речей осужоныхъ суть езекуторове, которымъ належить и суть повинни езекутъю такихъ речей осужоныхъ чинити, звлаца ижъ ся то зъ доводовъ зъ сторонъ позванныхъ показало, ижъ сторонѣ поводовой Стефану Боговитину Шумскому поднесенье выволанья, ему даное, было вышло, и за тымъ тогожъ Шумского до везенья осажоно было, чого се и самъ не прелъ и противъ тому заданью

о выштыю поднесенья мовить не могъ; прото прихилившись въ томъ праву посполитому и статуту великого князства Литовского, сторонъ позваныхъ вельможного князя Януша Збаражского, воеводу Браславского, старосту нашего Кременецкого, а урожного Оедора Сениюту войского Кременецкого отъ позву и отъ року и отъ всихъ речей, о што были позваны отъ Стефана Шумского и жоны его Настасьи Сениютянки, вольныхъ есмо учинили и чинимы тымъ нинѣшнимъ декретомъ нашимъ, до которого на твердость того и печать нашу коронную притиснути есмо рассказали. Данъ въ Торуню, дня десятого мѣсеца Декабря, року по Нароженью Сына Божого тисеча пятьсотъ семьдесятъ шостого, а королеванья нашего року первого. А такъ мы прозьбѣ пререченой прихилиючисе декретъ вышей описанный съ книгъ нашихъ канцлярскихъ коронныхъ выписать и за печатью нашою коронною выдать рассказали. Данъ въ Городнѣ. Дня пятого мѣсяца Декабря, року по Нароженью Сына Божого тисеча пятьсотъ осмьдесятото, а королеванья нашего року пятого. Joaŋ Zamoyŋski Cancell SRM. Справа вельможного Яна Замойского канцлера коронного Белзуского, Кнышинского и Замехского старосты. Joachim Wysocki. А ижъ се дей са-

мозначне и явне показало зъ листовъ его королевское милости и выписовъ кгородскихъ Кременецкихъ, который есть вписанъ въ декретъ Торунскій, ижъ былъ отсужонъ и выволанъ отъ всихъ вольностей правъ и свободъ, што се дей то довело статечне доводами правными, просилъ абы дѣти небозчика Шумского его милости, яко стрыеви, были поданы, а при нихъ и имѣнья Козерады, Кюрбовъ и маетности, которые дей были въ тыхъ обѣихъ дворѣхъ взяты за квалтовнымъ, а свовольнымъ въѣханьемъ паней Стефановое Шумское, што дей есть значне и меновите вси маетности лежачіе и рухомые въ позвѣ написаные, при тымъ и квалтъ двоякій за въѣханье до дву имѣней, абы сказано, и то все ему яко стрыеви, водле права и статуту, въ опеку, такъ дѣти, яко вси маетности присужоно было, ведле позву по пани Шумскую выданого. А особливе того домовалясе, ижъ пани Стефановая Боговитиновая Шумская оного и того Стефана Шумского, яко выволанца, притуляла у себе и нимъ обцованье мѣла и во имѣнью дѣтокъ своихъ оного преховывала и тестаменты собѣ куволи съ нимъ посполу писала и на врьдѣ съ нимъ теперь показала, чого дей и сама се не прела и не прыть обцованья съ нимъ, съ которого дей

показаного тестаменту значить, же тотъ Шумскій въ Шумску умеръ при жонѣ своей, которому мѣшкать во имѣнью тамъ въ Шумску неналежало, але право наказывало зъ земли его королевское милости прочъ ѣхать, а не на имѣнью мѣшкать. Съ тыхъ причинъ домовялъ се, абы пани Шумская была карана водле конституціи Варшавское, въ року осемдесятомъ уфаленое на сеймѣ вальномъ. А зъ свѣтками дей, которые се въ листѣ написали, або, яко называетъ пани Шумская тестаментомъ, которого онъ панъ маршалокъ нерозумѣть быть за такій, и не признаваетъ съ тыми свѣтками, ижъ дей Стефанови Шумскому ку воли такій листъ писали и печати свои прикладать смѣли и роками своими подписовали, о то вольное мовенье у права належного ему пану маршалку зъ ними заховати. А сторуна обжалованая, чинечи отказъ на вси тые артыкулы, отъ пана маршалка заданые, и ку речи ихъ повѣдила напервѣй, што панъ маршалокъ мовить, ижъ на мамрамѣ писанъ, тобы мѣлъ показати не голыми словы, не домыслъ, але речью самою, жебы то мѣлъ быть мамрамѣ; але тотъ тестаментъ не на мамрамѣ писанъ, бо само то показуетъ, ижъ письма въ немъ немало, и къ тому не знать, абы мѣло быть формовано, яко посполите бы-

ваетъ, ижъ на мамрамѣ формують письмо, жебы уписать, а къ тому кустодыя съ печатями не естъ прилѣпленая, але съ тогожъ паперу вырѣзана, на которомъ тестаментѣ подпись руки небожчиковское, займующи кустодыю, подписанъ естъ. И къ тому не была никгды того потреба, абы небожчикъ такъ великій мамрамѣ, на три аркуши зшитый, мѣлъ кому и для чого давать, альбо его у себѣ ховать. А про то зо всихъ подобенствъ, припатрившисе тому тестаменту, каждый снадне обачить можетъ, же не на мамрамѣ естъ писанъ, але до того имъ написаного тестаменту небожчикъ руку свою подписалъ и печать при иншихъ печатѣхъ людей учтивыхъ приложилъ. И покладаючи тестаментъ, здавалъсе на узнанье наше врядовое, абыхмо присмотрѣвшисе тому тестаменту внешнеякіе подобенства, которые и право посполитое кажетъ урядови на баченью мѣтъ, узнавали, еслибы тотъ тестаментъ на якомъ мамрамѣ писаный быти мѣлъ. Што мовить ижъ бы се не врядовне въ томъ заховать мѣлъ, не водлугъ артыкулу второго роздѣлу осмого, ижъ ку справованью тестаменту вряду не везвалъ, альбо причины, для которое вряду мѣтъ не могъ, не положилъ, ино въ томъ тотъ же артикулъ указуетъ, же тестаменты передъ трема свѣтки, вѣры годны-

ми, справованы быти могутъ, которыхъ у однакой вазѣ, яко и передъ вриадники, покладаетъ. А ижъ бы мѣлъ поменить причину, для чого врияду не могъ мѣть, того статутъ не указываетъ, абы былъ повиненъ причину выписать, але за ровню положилъ такъ тотъ тестаментъ, который передъ трема свѣтки справованъ, яко и тотъ который передъ вриадниками справуютъ, и вольно то ему было везвать до того врияду, яко и не везвать. Другое што тежъ мовить, жебы не порядне мѣлъ быть справленъ, и закрытыми словы, звлаща зъ стороны сумы; то слушне учинилъ, не пописуючисе у томъ передъ людьми, а и о то хотябы и былъ преступъ до права, яко не есть и быти не можетъ, о то не пану маршалку, але дѣтемъ, за часомъ лѣтъ dorosлыхъ, мовити бы належало, кгдажъ пану маршалку на сесь часъ ни о што иншого, только о опеку идеть. А такъ значне се то показываетъ, ижъ каждую речъ меновите и досыть порядне написано. Третье, што мовить, указуючи на артыкулъ третій роздѣлу осмого, ижъ свѣтки мѣли тотъ тестаментъ передъ его королевскою милостью оказать, а не опекунъ, тотъ артыкулъ ясне указываетъ не о такихъ тестаментяхъ, который бы передъ трема свѣтки былъ справованъ, и за доброго здоровья, яко тотъ теста-

ментъ пана Шумского, але о такихъ, гдѣ бы се пригодило кому чинить тестаментъ на войнѣ, на дорозѣ и въ дому у пригодѣ якой, а не могъ бы мѣть трехъ свѣтковъ, тогда колько можетъ мѣти при собѣ людей вѣры годныхъ, кажетъ тестаментъ справовать, и таковой тестаментъ, заразомъ скоро по смерти, передъ господаремъ, албо передъ судомъ земскимъ объявленъ быти маеть, а надто и присягоу ствержонъ, а то для того, ижъ не суть иные свѣтки, кгдажъ правуचितъ трема свѣтки, а не меншъ справы своее доводить. А ижъ не свѣтки, але опекунъ тотъ тестаментъ передъ господаремъ объявилъ, и того мало было потреба, кгдажъ и кромъ такового объявления, досыть былъ самъ въ собѣ тотъ тестаментъ моцный и водле права учиненый, а ижъ къ тому и передъ господаремъ объявленъ, то вжо и надъ право сталосе, не ку завадѣ, але ку большій помочи. А што мовить, же опекунъ судья оказовалъ тотъ тестаментъ и упередилъ, не чекаючи, жебы передъ нимъ оповѣдано; то само показываетъ, поневажъ есть опекуномъ, тогда хотябы передъ нимъ хто инший его оказалъ на вриадѣ, не могъ бы его приймавать, бо бы самъ же былъ и свѣткомъ и опекуномъ. А што мовить, ижъ не до корунныхъ метрикъ уписанъ, поневажъ на Во-

лыню, который належить до Коруны, есть справованъ;— тотъ же господарь есть паномъ великого князства Литовского, яко и Коруны польское; а Шумскій такъ тежъ мѣлъ оублостъ у Литвѣ яко и въ Корунахъ, кгдажъ въ томъ же тестаментѣ описуетъ добра и маетность свою лежащую въ повѣтѣ Берестейскомъ; прото и тымъ ничего се праву посполитому не уближило, поневажъ самъ господарь рукою своею подписалъ тотъ видымусъ съ книгъ и подтвердилъ тотъ тестаментъ. Четвертая причина, што менуетъ, ижъ жонѣ своей записалъ суму пенезей на имѣнью, водлугъ листовъ давныхъ вѣновныхъ, и речи рухомые и доживотье, повѣдаючи, ижъ моцы не мѣлъ, бо держалъ опекою и нероздѣльное имѣнье зъ братьею, беручи на помочь, хто чого въ рукахъ немає, записовать не можетъ; на то такъ повѣдалъ, ижъ то розумѣетьсе о спадкахъ, же ниhto никому въ надѣю спадку ничего записовать не можетъ. Также гдѣбы на онъ часъ панъ Шумскій имѣнья того не держалъ и на тотъ часъ, кгда тестаментъ справовалъ небожчикъ жаднымъ опекуномъ не былъ, але властнымъ паномъ и дѣдичомъ части своее и не записовалъ на чужое части, только на своей властной, ствержаючи первшые записы жонѣ своей при

ожененью даные. А што воспоминаеть, ижъ на имѣнью нераздѣльнымъ описовалъ, гдѣ бы такъ было, жебы не вольно жонѣ вѣно записовать брати недѣленой, такимъ способомъ невольно бы и жоны понять. А тотъ артыкулъ оденадцатый въ роздѣле шостомъ указываетъ, ижъ на вѣчность продать неможетъ, але заставить вольно часть свою для потребы своее, не для родичовъ, бо о потребе родичовъ другій паракграфъ въ томъ артыкулѣ описуетъ. А ижъ панъ Шумскій ничего вѣчностью не записалъ, але якобы тежъ заставою дочестне, про то ни въ чемъ права посполитого не ухилилъ, прото и о спадкахъ неслушне тотъ артыкулъ приводить себе ку помочи панъ Козерадскій, бо тамъ яснее указываетъ, ижъ такового спадку записовать неможетъ, хто бы еще живъ былъ, покомъ бы то спадать мѣло. Пятая причина, што воспоминаеть причину отдаленья отъ опеки, указуючи, ижъ тестаментомъ отцовскимъ отдаленъ, за причиною мачохи своее и братьи, отъ имѣней Подляскихъ; то се само показало, бо позывалъ ото мачоху ихъ и братью свою; але ижъ того не дошолъ за причиною мачохи и незычливостью оныхъ братьи своее, бо его до того недопустили; про то и тую причину слушную кладець, кгдажъ ему така-

ижъ отчызна яко и имъ шла другая причина зъ стороны стрѣлянья на него Шумского, также не пріязни великое, которая меж ними была, и то онъ написалъ, што самъ лѣпей вѣдалъ, зъ умерлымъ о то трудно мовити. А зъ стороны непріязни, полны книги того на кождыхъ рокахъ земскихъ Берестейскихъ, же не тылько о маетность зъ собою мѣли завихненье, але и ку почтливости одинъ другому примовлялъ и на добрую славу торгалъ, про то тыхъ причинъ не змышлялъ, але што явне было и книгами се довести можетъ, то на тестаментѣ писалъ. Мовилъ тежъ панъ маршалокъ, же братъ безъ причины отъ опеки отдалять его не могъ, тогда такового права братъ по братѣ уживать не можетъ, и вси причины панъ маршалокъ голыми словы менуетъ, а правне ничого не показываетъ, а статутъ вольность каждому даетъ мимо близкихъ опекуновъ, кого хочечы жонѣ къ дѣтемъ своимъ уставляти, яко о томъ артыкулъ третій въ розделѣ шостомъ описуетъ: а то суть напреднѣйшіе опѣкуны передъ приржонными, которыхъ отецъ на тестаментѣ описеть. А гдѣбы не описалъ, тамъ вже спадаеть на приржонныхъ и на стрьевъ опека, а ведже и тые заразомъ до тое опеки брати се мають, але панъ Михайло ажъ въ

шести лѣтѣхъ до тое опеки почалъ се примовлять, занехавши се черезъ такъ часъ долгій, бо самъ созналъ, ижъ повѣда, пани Шумская почела переводить на немъ право у Шумску, протомъ мусель тежъ ей то отдать, не маючи отъ нее упокою, съ чого се значить, ижъ то не зъ мести ку братанкомъ своимъ чинить, але зъ вазни, што кольвекъ тутъ подаеть до права ку збуренью того тестаменту, все то суть голые слова, а ижъ бы се тымъ значне показало, же тотъ тестаментъ есть властный и правдивый небожчика пана Шумского, которого зъ добрымъ розмысломъ за живота своего, часъ немалый передъ смертью, справовалъ и самъ очевисте, вѣдучи въ дорогу на послугу господарскую военную у Волковыйску, на врадѣ гродскомъ оповѣдалъ и до книгъ кгородскихъ староства Волковыйского далъ тотъ тестаментъ уписать. Чого доведечи, положилъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Волковыйскихъ подъ датою року тысяча пятьсотъ осмдесятого, мѣсяца Августа шестнадцатого дня, и тыхъ словъ своихъ не голою повѣстью, але писмомъ, вядовне довелъ. А надто все што указуетъ и беретъ собѣ за головнѣйшую причину, ижъ небожчикъ панъ Шумскій былъ выволанцомъ и не могъ жадныхъ тестаментовъ спра-

вовати, бо былъ осужонъ, указу-
ючи на статутъ права посполито-
го, роздѣлу осмого, артыкулу пер-
вого, доводилъ декретомъ господар-
скимъ, въ Торунѣ учиненымъ, въ
року семьдесятъ шостомъ, справки
тое, которая се межы паномъ во-
еводою Браславскимъ и паномъ
Шумскимъ точила, о везене Шум-
ского, тутъ се ясне показываетъ,
якимъ умысломъ панъ маршалокъ
тое опеки доходить, и самъ праве
усты своими ствердилъ тую при-
чину неприяни своее, которую
панъ Шумскій въ тестаментѣ сво-
емъ описалъ, и для чого его отъ
опеки отдаляетъ; бо мало на томъ
маючи, ижъ за живота былъ ему
великимъ неприятелемъ, стоечи
на здоровье и на учтивость его;
еще и по смерти, не ушановавши
въ томъ дому и народу своего вла-
стного, смѣлъ се торгнуть на почти-
вость брата своего рожного. И
хотяжъ бы иныхъ причинъ и такъ
ясныхъ доводовъ зъ стороны по-
званное небыло, тогда тымъ самымъ
отъ тое опеки, яко головной не-
приятель дому пана Шумского, от-
падаетъ и за головного неприяте-
ля жоны и дѣтокъ пана Шумско-
го розумянъ быти маеть и пока-
залъсе; кгдажъ се на учтивость
ихъ невинне торгнулъ, съ чого
явне показуется, ижъ не зъ ми-
лости ку дѣткомъ пана Шумского,
але для большого пожитку своего

опеки тое прагнеть. А ижъ бы
се то ясне показало, же то небож-
чикови невинно задаетъ и научти-
вости его мажетъ, напервей, што
се до тычетъ того выволанья, то-
гда тое выволанье не было о обра-
женье маестату господарского, а ни
о жадную речъ такую, которая бы
за собою вину кривавую поноси-
ла, прото того артыкулу первого,
въ роздѣлѣ осмомъ, который се обе-
зцныхъ и что отсужонныхъ розу-
мѣемъ, до того выволанья натега-
ти неможеть; такъ тежъ артыку-
лу семого въ роздѣлѣ первомъ, бо
тотъ указываетъ на таковыхъ, кото-
рые бы зъ земли, съ пригоды уте-
кли, ласки тежъ его королевской
милости переправоватъ пану Шум-
скому неуказовала потреба, бо не-
былъ виненъ; кгдажъ тылько та-
ковые мають ласку господарскую
переправоватъ, которые бы што
проступали, и то ажъ сторону по-
еднавши. А што собѣ ку помочи
береть декретъ господарскій То-
рунскій; ино и съ того декрету
значытьсе, ижъ небожчикъ за
клейтомъ будучи припущонъ до
справы, о везенье свое съ паномъ
воеводою Браславскимъ передъ его
королевскою милостью чинилъ, а
ижъ пана воеводу съ того обви-
нения было вызволено для того,
же кгда Шумского до везения са-
жалъ, вже ему поднесене съ того
выволанья было вышло, пред-

сежь его королевская милость того выволанья на Шумского не ствердилъ, а Шумскій розумѣючи собѣ отъ тое стороны, которая на него была выволанье вынесла, яко отъ Стефана Корницкого съ кривдою, знову поднесене у его королевской милости въ року семдесятъ осмомъ, мѣсеца Августа десятого дня одержалъ, и за таковымъ поднесеньемъ передъ трибуналомъ Волынскимъ съ тыми, хто былъ причиною того его выволанья, справу мѣлъ изъ декрету трибунальского зо всего вольнымъ zostалъ. Чого доведчи покладали кглейтъ его королевской милости подъ печатью корунною, датою у во Львовѣ, року тисеча пятьсотъ семдеямъ осмого мѣсеца Августа десятого дня, который такъ се въ себе маеть: Стефанъ, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Мазовецкій, Жомойтскій и Кіевскій, Подляскій, Ифлянскій, княже Седмигродское иныхъ. Ознаймуемъ тымъ нашимъ листомъ всимъ вобецъ и каждому зособна, кому то вѣдать належитъ, ижъ кгда намъ есть дана справа именемъ урожного Стефана Боговигина Шумского, же на немъ не слушне урожоный Стефанъ Корницкій, земенинъ повѣту Кременецкого, за продка нашего Жикгимонта Августа славное намети передъ урядомъ нашимъ кгородскимъ

Кременецкимъ право перевелъ и до выволанья его привелъ зъ стороны квалтовного выбитья зъ спокойного держанья имѣнья Юревецъ и побраня всея маенности его съ того имѣнья Юревецъ. Мы на причину певныхъ пановъ радъ нашихъ и съ причины вышей помененое, абы могъ подъ тымъ часомъ зъ Степаномъ Корницкимъ о злый переводъ права и о инше другіе кривды свое чинити, альбо се зъ нимъ поровняти, тое выволанье Стефана Боговигина Шумского до полрока цѣлого, отъ даты въ томъ нашомъ листѣ ниже написаное, водлѣ права поднесли есмо и тымъ теперешнимъ листомъ нашимъ подносимы, што всимъ якогожъ кольвекъ достоенства, стану и заволяна людемъ, подданымъ нашимъ и коруны наше и панствъ, до нее належачихъ, звлаца земли Волынское обывателемъ ку вѣдомости приводимы и розказуемы, абы се те преречоною Стефана Боговигина Шумского при томъ листѣ нашомъ заховуючи, ему допустили на каждомъ мѣстцы быти и вшеякое справы свое до часу вышей назначоного вольне и безпечне справовати, ему ку переказѣ того выволанья собѣ на помоць неберучи. А для лѣбшое певности до того листу нашего печать нашу коронную притиснути розказали есмо. Писанъ ве Льво-

вѣ. Лѣта Божего Нароженья тисе-
ча пятьсотъ семдесятъ осмого, мѣ-
сеца Августа десятого дня, пано-
ванья нашего року третего. У то-
го листу его королевской милости
подпись тыми словы: Joannes Bo-
rukowski R. P. K....nell...—Спра-
ва велебного Яна Боруковского
зъ Билина, подканцлерого корун-
ного, пробоща Ланчыцкого, декана
Варшавского: Lawgyn Przboszy-
ski R. P. K. При томъ положили
два декреты трибунальскіе, въ томъ
же року семдесятъ осмомъ, мѣсе-
ца Ноебра двадцать шостого дня
учыненые, а третій листъ трибу-
нальскій подъ тоюжь датою зно-
шенья того выволанья зъ небож-
чика Шумского, писанный до всехъ
вобецъ, зъ обволаньемъ, о томъ
ознаймуючи зъ трибуналу. А што
дей панъ маршалокъ повѣдаеть,
ижъ бы не въ той справѣ подне-
сенье мѣло быть дано; але въ ин-
шой, нехай же се самъ добре при-
слушаетъ клейтови господарскому,
ижъ не въ иншой справѣ, але въ
той противъ Корницкого, о кото-
рую былъ выволанъ. А еслибы
небожчикъ Шумскій, яко панъ мар-
шалокъ менуетъ, мѣлъ быть осу-
жоннымъ почтливости, альбо отъ ко-
го иного выволанъ; нехайже то
не голыми словы, але писмомъ
покажетъ; чого довести неможетъ,
абы мѣлъ быть отъ кого иного
повторе выволанъ, только разъ

одинъ отъ Стефана Корницкого,
отъ которого выволанья вольнымъ
зосталъ. Надъ то все, вже послѣ то-
го всего, самъ панъ Михайло съ
паномъ Шумскимъ неразъ у суду
земского Берестейского такъ за
позвы своими, яко и за его позвы,
росправы примовалъ, и никгды
ему за живота его того не зада-
валъ, бо если его разумѣлъ быть
чти отсужоннымъ, альбо выволан-
цомъ, для чогожь зъ нимъ у пра-
во вступовалъ и зъ нимъ обцовалъ.
Кутому, въ року семдесятъ осмомъ
передъ людьми зацными угоду при-
ятельскую и постановенье около
дѣлу во имѣньяхъ и въ инныхъ
речахъ зъ нимъ Шумскимъ при-
нялъ, чого доведечи, покладалъ
листь полюбовный пріятелей зо-
бопольныхъ. Панъ маршалокъ на
то повѣдилъ, што дей покладаеть
пани Шумская зъ менованными въ
листь опекунами своими поднесе-
нья и декрета суду головного три-
бунальского; тогды непоказуетсе,
абы подъ тымъ поднесеньемъ Шум-
скій зъ Стефаномъ Корницкимъ
мѣлъ мѣти справу передъ его ко-
релевскою милостью, и то, што ему
задано, справитсе. А трибуналь-
скій судъ судити о почтливостъ и
выволанца вызволяти не мѣлъ мо-
цы, кгдажь то одно судови госпо-
дарскому судити належитъ; домо-
влясе абы тые выписы трибуналь-
скіе до росправы дальшее на вря-

де оставены хотечи противко нихъ мовити, пытано зъ суду пана маршалка, еслибы небожчикъ Шумскій о почтивость былъ сужонъ, альбо еслибы мѣлъ иное выволанье якое, абы показалъ. Панъ маршалокъ, на то большей не мовечы, только декретомъ Торунскимъ подпиралъсе; або мовиль, ижъ дей не показываетъ сторона, абы Шумскій сторону переедналъ и короля его милость по той справѣ Торунской перепросити мѣлъ. Панъ судья на то отпиралъ, што мовить панъ маршалокъ, ижъ около выволенья зъ выволанья неналежало то судови трибунальскому, одно самому господарю королю, его милости, и пакъ повѣдилъ ижъ Волинцы жадного трибуналу не мѣли, въ томъ не добре констытуцей трибунальское присмотрѣлсе; бо тамъ его королевская милость только зъгола речи кривовые, которые бы се горла и почтивости дотыкали, тые на судъ свой господарскій зоставить рачиль, а инше вси посполитые речи, около кривдъ поточныхъ, судови трибунальскому поручиль. А тое выволанье Шумского не было въ речи кривавой, только въ кривдѣ поточной, о которую водлугъ констытуцей панове Волинцы трибуналь свой отпиравуючи у Луцку, то слушне судили, чого консты-

туцыею корунною, въ року семьдесятъ осмомъ у Варшавѣ учиненою доводиль, и знать дей, же панъ маршалокъ все голою повѣстью доводиль, бовѣмъ, будучи обывателемъ земли Волинское, самъ не вѣдаетъ же панове Волинцы свой трибуналь мѣли. А кгдажъ дей панъ маршалокъ смѣлъ торгнуть на учтивость брата своего змерлого и малжонки его, а простое выволанье, съ которого панъ Шумскій воленъ зосталъ, въ речь кривавую обернулъ и ку почтивости брату своему и малжонки его примовиль; просили, абы панъ маршалокъ, яко головный неприятель пана Шумского, который се самъ по зейстью его выдалъ, отъ опеки дей той его былъ отдаленъ, а тотъ тестаментъ, водле права справлений и на врадѣ черезъ самого Шумского признаный и листомъ короля его милости ствержоный, былъ при моцы захованъ, а съ тое наганенье абы, водлугъ артыкулу сорокъ третего въ роздѣлѣ четвертомъ, до его королевской милости отосланъ былъ. Въ томъ панъ маршалокъ мовить, што дей сторона мѣнить тестаментъ черезъ самого Шумского на врадѣ Волковыскомъ, вѣдучимъ на войну и признаный и до книгъ уписаный, того дей онъ, абы Шумскій былъ на войнѣ, не вѣдаетъ; але дей онъ

панъ маршалокъ того свѣдомъ, же тотъ дей выписъ не давными часы жеребцовъ десеть у во вряду Волковыйского справили. А панъ судья свѣтчилсе у суду, ижъ панъ маршалокъ важилсе уряду его королевской милости примову вчинити, и просилъ абы то до книгъ было записано. Потомъ по немалыхъ спорахъ пытали есмо сторонъ, штобы еще поступковъ правныхъ у себе мѣли, абы у суду покладали; нижли надто ничего большей зъ обусторонъ у себе быть не повѣдили. А такъ мы не чинечы заразъ въ той речы сказанья, взяли то собѣ для намовы и на декретъ

А потомъ дня третего, мы судьи, намовившысе межи собою, таковое сказанье въ той речы учинили. Напервей, што его милость панъ маршалокъ беручисе ку зламанию тестаменту, розумѣючи его быть на мамрамѣ писаный; тогда жадное подобенство на томъ тестаментѣ, абы мѣлъ быть на мамрамѣ писаный, непоказуетсе, и овшемъ такъ въ писанью литеръ, виршовъ, съ початку до конца, жадного наменшого подобенства до писанья на мамрамѣ а ни до прибитья кустодьи съ печатями немашъ, а подписъ руки небожчика Шумского, займующи кустодеи, подписана, и виршь остатній не только абы

мѣлъ быть розуменъ у формованью ку печатемъ, але прикладаючи печатъ досыть немало литеръ вирша остатнего воскомъ занятъ и печатями притиснено; отколь значитсе, не на мамрамѣ писаный. А што тежъ бурылъ тестаментъ, же не передъ врядомъ земскимъ, водлѣ науки въ роздѣлѣ осмомъ артыкулу второго, але передъ светками справованъ, а причины для чого вряду не мѣлъ, въ тестаментѣ неположилъ, тогда, то есть на воли кожного, бо въ томъ же артыкулѣ позволяетъ и передъ светками вѣры годными тестаментъ справовати, што идетъ водлугъ права. Мовилъ тежъ, ижъ нѣкоторые слова, звлаца зъ стороны сумы, невыображоны; о томъ не пану маршалку, але дѣтемъ, за часомъ лѣтъ dorosлыхъ, зъ маткою мовити бы належало. Задавалъ тежъ причину, ижъ не светкове, але опекунъ тестаментъ передъ господаремъ его милостью оповѣдалъ; тогда тотъ же артыкулъ вторый позволяетъ каждому передъ господаремъ, альбо передъ судомъ земскимъ, оповѣдать, только бы не омешкиваючы, чому се зъ стороны пани Шумское и дѣтей ее досыть стало, передъ его королевскою милостию, который корунъ Польской и великому князству Литовскому паномъ есть. А не только жебы одно

панъ судья земскій Берестейскій зъ особы своее опекунское мѣлъ тотъ тестаментъ передъ его королевскою милостью объявити, але и самъ небожчикъ панъ Шумскій въ рыхломъ часѣ, у семи недѣляхъ по справованю того тестаменту, будучи въ добромъ здоровью и ѣдучи на послугу господарскую военную, въ дорожѣ, на врьдѣ Волковыйскомъ объявилъ и до книгъ уписалъ, въ чомъ врьдови маеть быть вѣра дана большая. А ижъ панъ маршалокъ втачалъ и тую причину, менуючи, же небожчикъ Шумскій не могъ жонѣ своей жадныхъ записовъ на имѣнью Шумскомъ, яко нероздѣльномъ, чинити; ино бачимы то, же былъ воленъ и слушне записовалъ, бо не на чужой, але на своей части, звлаща суму пенѣзей, а не вѣчность записалъ; а хотяжьбы небожчикъ панъ Шумскій и безъ такого, водле права справеного тестаменту зъ сего свѣта зышолъ, тогда статутъ права посполитого кажетъ близкимъ врьдовне до опеки належачимъ, водлугъ артыкулу четвертого, въ роздѣлѣ шостомъ описаного, уходити; а то мають по змерломъ безъ омѣшканья чинити; а панъ маршалокъ, ажъ въ шести лѣтехъ до опеки озвалсе. Што тежъ менилъ, якобы небожчикъ панъ Шумскій, будучи выволанцомъ, тестаменту

чинити не могъ; и на то показалъ декретъ его королевское милости, въ Торуню учиненый, подъ датою року семдесятъ шостого, мѣсяца Декабра десятого дня, который се сталъ небожчику Шумскому зъ его милостью княземъ воеводою Браславскимъ, а паномъ Федоромъ Сенютою Ляховецкимъ о зраненье и везенье Шумского: ино на то показала сторона клейтъ его королевской милости по декретѣ Торунскомъ небожчику Шумскому, на поднесенье того выволанья данный, подъ датою року семдесятъ осмого, мѣсяца Августа десятого дня, за которымъ поднесеньемъ показалсе, ижъ Шумскій, маючи справу у суду головного трибунальского земли Волынское въ Луцку съ княземъ, его милостью, воеводою Браславскимъ и зъ урядомъ его кгородскимъ Кремнецкимъ о злый сказъ, а зъ Степаномъ Корницкимъ о злый преводъ права, того всего справилсе, и судъ трибунальскій, всю справу Корницкого скасовавши, и отъ переводу права вольнымъ пана Шумского учинили. И маючи въ томъ моцную владзу, водлугъ конституции Варшавское, же то ихъ судови належало, тое выволанье съ пана Шумского знесли черезъ листъ свой, и презъ возного въ земли Волынской обволать наказали, яко

о томъ ширей на декретахъ трибунальскихъ и на листѣ черезъ возного обволаномъ показуется; бо тое выволанье на Шумского нешло о ображенье маестату его королевской милости, о речъ кривавую, водлугъ артыкулу сего во роздѣлѣ первомъ, который панъ маршалокъ на збуренье тестаменту на помочъ собѣ бралъ. А што меновалъ панъ маршалокъ, ижъ панъ Шумскій ласки его королевское милости не переправовалъ, того ему потреба не указовала; кгдажъ се то зъ декрету трибунальского показало, же невинне выволанъ, а ласку господарскую перееднывати указуетъ только тымъ, которые бы винни зостали и сторону ображоную перееднали. А въ роздѣлѣ осмомъ артыкулъ первый таковымъ, которые бы, чти отсужонные, тестаменту справовати не позволяеть, и того артыкулу, который се о безецныхъ розумѣеть, панъ маршалокъ въ тую справу утачати не можетъ. Съ тыхъ всихъ вышей помененыхъ причинъ узнали есмо тестаментъ небожчика пана Стефана Шумского слушне и ведле права справеный, которому вольно было, яко чловѣку учтивому, заживаючи вольности шляхетское, тестаментъ справовати и опекуновъ водле воли своее въ немъ жонѣ, дѣтемъ и всей маестно-

сти своей устанавливати, водле которого тестаменту опекуномъ въ немъ описанымъ тую опеку присудили есмо; кгдажъ и статутъ права посполитого въ роздѣлѣ шостомъ, артыкулъ третій, указуетъ, ижъ то суть напреднѣйшыя опекуны мимо приржонныхъ, которыхъ отецъ тестаментомъ назначить. А што его милость панъ маршалокъ домовялсе о всказанье на каранье пани Шумскую, водлугъ конституцыи Варшавское уфаленое, менуючи, ижъ дей небожчика малжонка своего подъ часомъ выволанья переховывала, зачимъ дей подъ такоежъ каранье, яко и выволанецъ, подлегла, о то, кгдажъ пани Шумская противко пану маршалку свѣтчиласе, менечи, ижъ дей ее на доброй славѣ и почтливости нарушилъ, съ тымъ отсылаемъ ихъ обудвухъ сторонъ до его королевское милости, водле артыкулу сорокъ третего, въ роздѣлѣ четвертомъ описаного, и рокъ складаемъ по отворенью лимитаций въ тый день. А такъ маршалокъ не пріймуючи сказанья нашего, повѣдилъ, ижъ дей тая справа до розсудку короля его милости не належить, и менуючи сказанье наше не водлугъ права, свѣтчилсе на насъ урядъ и мовилъ тыми словы: рушамъ васъ уряде. А мы ему апеляцыи не боронили и допустили,

которое панъ маршалокъ принять не хотѣлъ, только мовиль, же васъ, уряде, рушамъ, въ томъ свѣтчилисе мы судьи вознымъ Кгрекгоромъ Кгребовскимъ, ижъ мы апеляци

пану маршалку допустили, што все для памети до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестьи.

1584 г.

98.—Опредѣленіе по дѣлу дворянина Мѣшковскаго съ помѣщикомъ Малаховскимъ, который ограбилъ его на дорогѣ, затащилъ въ себя въ домъ и избилъ плетьюми.

Изъ актовъ книги за 1584 годъ, листъ 98.

Лѣта Божого Нароженья 1584, мѣсеца Генваря 14 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статутового о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ припалыхъ, передъ нами врадники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеємъ, судьбою, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившиися обоя сторона у суду, панъ Янъ Каменскій именемъ и замоцю его милости отца Мелентея Хребтовича, владыки Володимерского и Берестейского, архимандрита Печерского у Кіевѣ, сторона поводовая, съ позву очевисто жаловалъ у права на земенина господарского повѣту Берестейского, пана Станислава Мала-

ховского, штожъ дей тотъ панъ Малаховскій самъ собою зъ многими помочниками и слугами своими, року прошлого тысеца пятисотъ осмдесятъ третего, мѣсеца Мая первого дня, угонивши дей врадника Радомского его милость владыки Володимерского и Берестейского, Яна Мѣшковского, добровольною дорогою ѣдучого, во имѣнью земенина повѣту Берестейского пана Василья Чапли, въ селѣ Реватичахъ, не маючи дей жадное причины, оного Яна Мѣшковского самого поймалъ, збилъ и звезавши, съ коньми и зъ возомъ его властнымъ квалтовне взялъ, пограбилъ и до двора своего Сегневицкого привель; а тамъ его у дворѣ своемъ

Сегневицкомъ, черезъ цѣлый день ажъ до самого вечера у везенью своемъ связаного державши, самого и хлопца его Мартина Клуцницкого, шляхтича, збивши, а ограбивши, съ того двора и села своего Сегневицкого прочь выгналъ; а то дей меновите взялъ и пограбилъ въ него: шкатулу, за которую далъ золотыхъ польскихъ шесть, въ которой дей шкатулѣ было золотыхъ чирвоныхъ триста, которую дей триста золотыхъ чирвоныхъ панъ его отецъ владыка пану Семену Хребтовичу Богуринскому брату своему черезъ него послалъ былъ, а его дей власныхъ двадцать копъ грошей Литовскихъ, и листъ коморника господарского Яна Пенского на сорокъ осмъ золотыхъ польскихъ ему даный, другой листъ вызнанный отъ пахолати его королевское милости Яна Хрестовского, на золотыхъ тридцать пять ему даный, кони три, два кони гнѣдыхъ, возниковъ, за которые дей далъ двадцать копъ грошей, третій подѣздокъ сивый, за который дей далъ шесть копъ грошей, возъ, за двѣ копѣ грошей купленный, реестръ дей его властный, который дей до чиненья личбы наготовалъ пану своему отцу владыцѣ зъ ураду имени Радомского на платы, которые выбиралъ за два годы на копъ триста, коверъ турецкій новый, за который дей далъ

три копы Литовскихъ. То дей все панъ Малаховскій пограбилъ и собѣ побралъ, якожь дей оный Янъ Мѣшковскій ничего не омѣшкиваючи, на наблизшомъ врадѣ въ замку господарскомъ Слонимскомъ потъ бой свой кграбежъ оповѣдалъ, вознымъ раны збитья своего освѣтчиль, до книгъ замковыхъ урадовыхъ записати далъ. О которое збитье врадника своего и о грабежи вышейменованые владыка дей его милость по два кротъ до суду земского Берестейского, одними позвы на роки о Светой Троицы, а другими о Светомъ Михалѣ, свята Римского, въ року прошломъ осмьдесятъ третемъ ку праву позывалъ, нижли панъ Малаховскій на обое роки большою речью до суду Новгородского заслонилъ се; што абы теперь показалъ, моцованный владыки его милости по пану Малаховскомъ домовялъ се, еслибы слушне прошлые роки сторонѣ отрочалъ. Атакъ кгда панъ Малаховскій выписами съ книгъ врадывыхъ довелъ, же для большихъ справъ на обоихъ прошлыхъ роцѣхъ передъ судомъ земскимъ Берестейскимъ становитисе не могъ: моцованный владыки его милости далѣй водле позву попираючи жалобы, положилъ выписъ съ книгъ замку господарского Слонимского, подъ датою року тисеча пятьсотъ осмьдесятъ третего, мѣсеца Мая

третего дня, оповѣданья и жалобы на врадѣ того врадника владыки его милости Радомыского, Яна Мѣшковского, въ жалобѣ во всемъ съ позволенъ згодливый, въ котормъ ниже оповѣданья и сознанье возного повѣту Слонимского Григорья Василевича Мизкгера, врадѣ признавааетъ, ижъ тотъ возный видѣлъ на ономъ Янѣ Мѣшковскомъ на плечахъ раны битые синеые, знать пугою битъ. А притомъ покладалъ другій выписъ съ книгъ замку господарского Берестейского, за датою тогожъ року осмьдесятъ третего, мѣсеца Юня семого дня, оповѣданья оногожъ Яна Мѣшковского передъ его милостью паномъ Виленскимъ, такъже уписанья выпису крродского Слонимского до книгъ Берестейскихъ. За тымъ далѣй выводечи поводъ права стороны жалобливое, покладалъ на письмѣ свѣдѣцтво шляхты, людей добрыхъ, землянъ повѣту Берестейского, котормъ Янѣ Мѣшковскій заразомъ по збитю и пограбенью своемъ, кгда дей былъ выпущонъ отъ пана Малаховского, то, што се ему стало, оповѣдалъ, — оденъ листъ пана Лаврина Ульчицкого, врадника пана Яна Гамшея Здитовского, подъ печатью и съ подписомъ руки его, котормъ признавааетъ, ижъ въ року прошломъ осмьдесятъ третемъ, мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, при-

шедши дей до двора пана его Здитовского, пѣшо самъ особою своею зъ слугою, съ хлопцемъ и зъ возницею, служебникъ отца Мелентея Хребтовича, владыки Володимерского, Янѣ Мѣшковскій, съ плачемъ оповѣдалъ, ижъ дей того дня помененого, у недѣлю, панъ Станиславъ Малаховскій самъ особою зъ сыномъ своимъ, Дружбичомъ и зъ многими слугами, помочниками своими, поткавши его въ селѣ Василья Чапли Ревятицкого, тамъ его самого збилъ, змордовалъ, а поймавши и выведши зъ села Ревятичъ и ему самому, слузѣ хлопцу и возницы, ноги подъ кони подвезавши, до двора своего Сегневицкого привелъ и тамъ дей, што кольвекъ мѣлъ при собѣ, возъ зъ конями и зо всеми речми его, съ пезми пана его, котормъ зъ собою мѣлъ [триста золотыхъ чирвоныхъ, и его грошей готовыхъ не мало, зъ шкатулою пограбивши, зъ двора своего выгналъ. Другій листъ пана Войтѣха Венцковского, врадника его милости пана воеводы Подляского Косовского, подъ печатью и съ подписомъ руки его писанный въ Здитовѣ року осмьдесятъ третего, мѣсеца Мая первого дня, и тотъ Войтѣхъ Венцковскій признавааетъ, ижъ будучи ему по потребахъ своихъ у пана Яна Гамшея въ дворѣ его Здитовскомъ, тамъ пришедши до двора Янѣ Мѣшков-

скій самъ зъ слугою, съ хлопцемъ и зъ возницею съ плачемъ оповѣдалъ тотъ жалъ, бой и шкоды на пана Малаховского, што се ему отъ него стало такъ во всемъ, яко се выше поменило. Третій листъ свѣдѣцтва пана Петра Холмовского подъ печатью и съ подписомъ руки его, датою въ Березое, року осмьдесятъ третего мѣсеца Мая второго дня, который признаваетъ оповѣданье Мѣшковского передъ нимъ Мая второго, въ понедѣлокъ, кгда онъ былъ въ потребѣ своей. Четвертый листъ пана Богдана Ивановича Яцынича, подъ печатью и съ подписомъ руки его, датою въ Булешахъ, року осмьдесятъ третего, мѣсеца Мая второго дня. И тотъ панъ Яцыничъ признаваетъ, ижъ того дня помененого, въ понедѣлокъ, ѣдучи ему зъ Берестья до имѣнья тещи своее Гоцева, угонилъ за селцомъ, на пуци, дорогою пѣшо идучи само четвертого зъ слугою, съ хлопцемъ, а зъ возницею пана Яна Мѣшковского, который ему жалъ свой спочатку ажъ до конца во всемъ, водле оповѣданья передъ свѣтками выше поменеными, што се ему стало отъ пана Малаховского, и жаловалъ и оповѣдалъ, ижъ панъ Малаховскій самъ зъ сыномъ, зъ помочниками и слугами своими на добровольной дорожѣ въ селѣ Василья Чапли, въ Ревятичахъ, тамъ его збилъ и, под-

везавши ноги подъ кони, до имѣнья своего водилъ и зграбилъ. Затимъ положилъ листъ отворонный Владыки его милости до Мѣшковского писанный, которымъ владыка его милость Мѣшковскому розказуетъ, абы отыскавши у Матыса будника триста золотыхъ чирвоныхъ и тые пенези отвезъ до пана Семена брата его до Литвы и отдалъ, квитъ ему на то далъ, або письмо на то отъ него до его милости взялъ, который же листъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Мелентей Хребтовичъ, владыка Володимерскій, архимандритъ Кіевскій Печерскій, враднику моему Радомысльскому, Яну Мѣшковскому. Якомъ первѣй до тебе писалъ, абысь отыскалъ пененъзи у Матыса Нѣмца будника, которые, повѣдалъ ми его милость панъ Чаплинъ, войскій Луцкій, же тамъ послалъ тому Матысу Буднику, триста золотыхъ чирвоныхъ для заплаты мнѣ за лѣсъ. А такъ еслись се вже съ тымъ Нѣмцомъ пораховалъ, и тые золотые отъ него тебѣ дошли, абысь тогожъ часу; скоро сей листъ мой тебѣ отданъ будетъ, заразъ тые триста золотыхъ чирвоныхъ до Литвы пану Семену брату моему отвезъ и отдалъ и квитъ на то, або писанье до мене, абысь взялъ, не занехалъ. И повторе тебѣ пильнѣ розказую, абысь иначей нечинилъ, бо того естъ пильныя потре-

ба. Писанъ въ Бискупичахъ, мѣсеца Марца чотырнадцатаго дня року осмьдесятъ третего. А при тымъ у семъ письмѣ и доводѣхъ своихъ Янъ Мѣшковскій, будучи усуду, бралъсе, хотечи самотреть зъ слугами своими на бою и на всихъ шкодахъ присегою остатній доводъ учинити. Панъ Станиславъ Малаховскій черезъ моцованого пріятеля своего пана Станислава Живецкого, сторона отпоровая, на жалобу чинечи отказъ, до пойманья, дозбитья и до грабежу, Мѣшковскому учиненного, не зналъсе и повѣдилъ, ижъ дей тотъ Мѣшковскій въ року прошломъ, осмьдесятъ третемъ, у двѣ недѣли по святѣ великоденномъ, приѣхалъ до дому пана Кендеравского до Зѣлова; тамъ въ небытности самого пана Кендеравского, упросилъсе у служебника его Миколая и въ тивона тамошнего Гаца Ѳедковича на переночованье. А кгды тамъ ночовалъ, слуги и тивонъ дворный, уставши ѳпорану, Мѣшковского у дворѣ не обачили; пошедши до стайни коня панского зъ сѣдломъ не нашли; а свиренъ нашли отбитый и речи побраные. За которымъ Мѣшковскимъ бѣгли вслѣдъ и догонили во имѣнью пана Елцовомъ и иншихъ участниковъ у Дедковичахъ. Тамъ Мѣшковскій поймати недалъсе имъ и самыхъ збилъ; зачимъ слуги и тивонъ пана Кендеравского, просечи

о ратунокъ, бѣгли до пана Чапли Ревятицкого; а ижъ панъ Чапля вымовилсе имъ съ того, они здобывшисе на помочъ, далѣй за Мѣшковскимъ бѣгли, и догонивши его у Ревятичахъ, загамовали; а немаючи гдѣ съ нимъ обернутисе, до него пана Малаховского, за прозьбою самого Мѣшковского, ѣхали, тамже въ дому его, Мѣшковскій жадного поневоленства немаючи, коня зъ сѣдломъ и речи зъ воза, которые былъ у свирнѣ пана Кендеравского побралъ, слугамъ пана Кендеравского вернулъ: волковъ пять, запонокъ двѣ, желѣза шинъ двадцать три, ощенъ, полоть мяса, сало одно, и ѣдши дей хлѣба, на котчимъ добровольне ѣхалъ зъ двора его прочъ. Вѣдже дей онъ панъ Малаховскій, постерегаючи трудности какое напотомъ, досегнувши, возного повѣтового Григорья Волошенина и шляхты людей добрыхъ, оные речи, черезъ Мѣшковского верненые, въ дому своемъ освѣтчалъ, которые речи слуги пана Кендеравского беручи, оному возному оповѣдали и освѣтчили. И того освѣтченья и оповѣданья передъ вознымъ учиненного, выписъ съ книгъ замку господарского Берестейского, подъ датою року осмьдесятъ третего, мѣсеца Сентября тринадцатаго дня положилъ, съ которого значитьсе у признанью возного, ижъ на завтріе, въ понедѣ-

локъ, по одобранью речей отъ Мѣшковского, передъ тымъ вознымъ панъ Малаховскій и врадникъ пана Кендеравского Зеловскій Николай съ тивономъ Гакемъ оповѣданье на Мѣшковского чинили и речи освѣтчали, которые речи и тотъ возный и шляхта, стороною при немъ будучая, въ врадника и тивона, пана Кендеравского, Зеловского и въ служебника его Амброжого видѣли. А при томъ выписѣ сознанья возного панъ Малаховскій далѣй выведчисе, же не онъ, але слуги пана Кендеравского оного Малаховского гамовали, и черезъ Сегневичи съ нимъ ѣхали, покладалъ на писмѣ свѣдѣцтво шляхты людей добрыхъ. Першій листъ Мартина Валентиновича Краснодубского, земенина повѣту Берестейского, а Валентого Матясовича и Новосадовича, бояръ волости Блуденское, подъ печатми и съ подписомъ руки одного Мартина Краснодубского, подъ датою року осемдесятъ третего, мѣсеца Іюня деветнадцатого дня, въ которомъ посвѣдчаютъ, ижъ мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, року осмдесятъ третего, будучи имъ на одномъ мѣстцу во имѣнью пана Станислава Малаховского и пановъ Вишневскихъ, въ Сегневичахъ, въ дому плебанскомъ, на бесѣдѣ, тамъ обачили, якобы передъ полуднемъ годиною, немало людей

служебныхъ мимо тотъ домъ ѣхали, которыхъ кгда пытали, што бы за люде были, а такъ озвалъсе дей оденъ зъ нихъ, повѣдаючи се быти тивуномъ пана Кендеравского, Зеловскимъ, Гацомъ и указовалъ служебника пана своего Амброжого и менили при собѣ быти Яна Мѣшковского, повѣдаючи, же они были за прозьбою его дня вчорашнего, у субботу на ночь, до двора пана своего Зеловского пустили; а кгда дей въночи заснули, Мѣшковскій, наполнившисе злого умыслу своего, взявши коня зъ стайни и немало речей изъ сверна, отворивши, побралъ и съ тыми всеми речми въночи зъ двора пана ихъ поѣхалъ, которого во имѣнью пана Василья Чапли въ селѣ Ревятичахъ погонили, и тамъ его ледве заговали; а ижъ имъ далеко съ нимъ до двора пана своего ѣхать и небудучи отъ него здоровья своего безпечны, повѣдили, же ѣдутъ съ нимъ до пана Малаховского, яко до пріятеля пана своего, хотечи, абы имъ тые речи поворочалъ; а потомъ дей, могло быти зо двѣ годинѣ, обачили, ижъ оный Мѣшковскій ѣхалъ отъ пана Малаховского на коню сивомъ, а котчый за нимъ двѣма коньми рнѣдыми, а на томъ котчомъ два слуги седѣли, и поѣхалъ дорогою, до мѣста Березое идучою. При томъ положили два листы, свѣдѣцтва пана

Яна и пана Станислава Авгуштыновичовъ Вишенскихъ подъ печатьми и съ подписомъ рукъ ихъ, которые свѣтчатъ: ижъ року осемдесятъ третего, мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, панъ Станиславъ Малаховскій зъ служебниками пана Юря Кендеравского, зъ Гацемъ, тивономъ Зеловскимъ и зъ Амброжемъ оповѣдали имъ, ижъ тамтые слуги пана Кендеравского, приѣхавши зъ Яномъ Мѣшковскимъ до Сегневичъ, до двора его Малаховского, оповѣдали дей передъ нимъ, ижъ оный Мѣшковскій дня тридцатого мѣсеца Априля, приѣхавши самочетверть до двора Зелова а впросившисе тамъ переночовати, шкodu, такъ яко се вышей неразъ поменило, учинилъ, и за спостигненьемъ его въ дворѣ его пана Малаховского, речи поворочалъ. Бъ тому покладалъ четвертый листъ Конона Ярофеевича Путила, врадника Блуденского, пана Ѳеденца Веселина, дожничого его королевское милости. Пятый листъ пана Патея Василевича Ельца, подъ печатью и съ подписомъ руки его, шостый листъ пана Яна Павловича Гамшея, которые посвѣчаютъ, ижъ панъ Малаховскій въ дорозѣ оно-го Мѣшковского не гонилъ, не ималъ, увезенью своемъ не мѣлъ, маетности его не бралъ. А при томъ свѣдѣствѣ листовномъ оказуючи

далшій отводъ, панъ Малаховскій ставилъ у суду слугъ пана Кендеравского, которые на переночованье Мѣшковского до двора пана своего приѣмвали; напервѣй врадника Зеловского Станислава Островского, который сознавалъ, ижъ дей тыднемъ передъ святомъ великоденнымъ, въ року осемдесятъ третимъ былъ онъ на бенъдюзѣ, а приѣхавши до двора пана своего, до Зелова, нашолъ Яна Мѣшковского, который просилъ его, абы до приѣханья пана Кендеравского могъ перемѣшкати, чого дей ему, кдыжъ зо всего личбы пану своему чинити повиненъ, отмовялъ, а потомъ видечи, же былъ панскимъ повиннымъ, зоставилъ его до часу. Въ томъ, дня третего панъ Кендеравскій приѣхалъ. Мѣшковскій оповѣдалъсе ему въ шильныхъ потребахъ пана своего быть посланымъ для проданья имѣнья, а по вымѣшканью Мѣшковского презъ тыдень, панъ дей Кендеравскій мовилъ ему, кдыжъ конемъ выопочинулъ, а повѣдаешся быть посланымъ въ шильныхъ потребахъ пана своего, абы ѣхалъ; Мѣшковскій дей просилъ пана Кендеравского, же бы ему пенезей позычилъ на выкупенье пети волковъ, заставныхъ у жида въ Кобрыню, которыхъ выкупивши, продалъ пану Кендеравскому, а самъ ѣхалъ прочь. Панъ тежъ Кендеравскій

на сплавъ шоль у дорогу свою, а потомъ, по отъѣханью пана Кендеравского, оный Мѣшковскій приѣхавши знову до двора, збытокъ учинилъ. Ку тому панъ Малаховскій ставилъ тивона Зеловского, Гаца Оедковича. Тотъ тивонъ сознавалъ, ижъ дей по отъѣханю пана ихъ зъ двору, Мѣшковскій приѣхавши въ день суботный до двора, впроеилъсе на переночованье, и повѣдилъ передъ нимъ, же имѣнье у пана своего пану Кендеравскому купити зъедналъ, просилъ коней, хотечи бѣчи за паномъ Кендѣравскимъ, чого ему отмовивши, дали овса на покорменье коней его, абы на своихъ ѣхалъ. Потомъ цорану въ Недѣлю уставши, Мѣшковского въ дворѣ не обачили, а свиренъ отбитый и речи побранные нашли: волковъ пять, запонъ двѣ, сѣдло сафьяномъ крытое, ощепъ, желѣза шинъ двадцать три, обрусь ткацкій, рядъ черкаскій, скуру юхтовую, мяса полоть, сало одно, въ стайни коня панского иноходчика вороного; за которымъ бѣгши въ погоню, за селомъ на трабу догонили. А ижъ се не даль поймати, вернулисе назадъ до двора, а зобравшисе знову вслѣдъ за нимъ бѣгли и въ селѣ Дедковичахъ погонили, тамъ знову Мѣшковскій дей не даючы се поимать, Амброжого и Миколая, слугъ пана Кендеравского, збилъ, и самъ

ѣхалъ; они дей зась у Ревятичахъ зъ большимъ посилкомъ догонивши его, загамовали, который просилъ, абы зъ нимъ до Зелова не ѣхали, але въ домъ до пана Малаховского, хотечи речи вернути; якожъ дей приѣхавши до пана Малаховского въ домъ, речи зъ воза своего вернулъ. Другій подданный пана Кендеравского, Ониско, тыежъ слова, яко и тивонъ, сознавалъ, а при тыхъ свѣткахъ, на отводъ поставеныхъ, панъ Малаховскій ставилъ еще трехъ шляхтичовъ: Матея Подбѣльского, а Беньша Нефеда и Себестяна, которые, Подбѣльскій а Беньшъ повѣдили, ижъ дня Недѣльного, мѣсеца Мая первого дня, въ року осмдесять третемъ, будучи имъ при костелѣ въ Сегневичахъ, у плебана, кгда было съ полудня, обачили, ѣхалъ человекъ на возѣ двѣма коньми гнѣдыми, на которомъ возѣ сѣдло слугъ два и хлопецъ, а оденъ верхомъ на коню сивомъ подѣзду, и пытали плебана, хтобы былъ, мнимаючи, жебы сынъ пана Малаховского Дружбичъ ѣхалъ; плебанъ дей Сегневицкій, Окудъ Вишневскій повѣдилъ, же то едитъ Янъ Мѣшковскій, которого недавно люде пана Кендеравского провадили съ тымъ возомъ и коньми до пана Малаховского. Въ томъ же свѣдѣствѣ своемъ розрознилися, одинъ повѣдилъ, кгда всѣ въ свѣ-

тлицы были и по полномъ выпили, то видѣли. А другій повѣдилъ, ижъ еще были до свѣтлицы до плебана не увошли, и на дворѣ стоечи, видѣли. А третій свѣтокъ Себестыянъ и свѣдѣтва своего не умѣлъ гараздъ выправить, повѣдаючи, ижъ то рано было скоро по мшы, а потомъ дей заразъ прислалъ по всихъ троухъ ихъ до плебана панъ Малаховскій, просечи, абы до него пришли; они пришедши тамъ, нашли въ дворѣ пана Малаховского тивона Зеловского Гаца и Ониська, подданныхъ, а Амброжого и Миколая, слугъ пана Кендеровского, которые повѣдили передъ ними, ижъ Янъ Мѣшковскій, дня вчорашнего, зъ субботы на недѣлю, упросившисе на ночь до двора пана ихъ у Зеловѣ, а вставши въ ночи, взялъ коня вороного панского иноходника, къ тому у свирнѣ волковъ пять и ишіе речи, яко се вышей поменило, которого погонивши они въ Ревятичахъ, за его самого прозбою, привезли до пана Малаховского; а тамъ дей тотъ Мѣшковскій отдавши речи до рукъ слугамъ пана Кендеравского, самъ зъ возомъ и съ коньми ѣхалъ прочъ. Надто ставилъ еще подданого татарского Грица Оедковича, и тотъ Гриць повѣдилъ, ижъ дей Янъ Мѣшковскій по святѣ великоденномъ, передъ недѣлею проводною, приѣхав-

ши до нихъ села Дежовичъ повѣдильсе быть товарищомъ гонца до Москвы и еще за собою, менилъ и другій, о килка десять конехъ казалъ собѣ станцю складати, што они учинили и мѣшкалъ тамъ презъ тыдѣнь; они бачачи, же никого за нимъ нѣтъ, казали ему ѣхати прочъ; онъ тежъ выѣхавши до Ревятичъ, замѣшкалъ килка дней, потомъ по великодню, на третей недѣли, въ субботу передъ вечеромъ тотъже Мѣшковскій ѣхалъ черезъ село Дядковичы; они не узнали, хто бы былъ и гдѣбы ѣхалъ, а на завтрее рано, на всходѣ солнца, засъ тотъже Мѣшковскій ѣхалъ черезъ село ихъ на коню ворономъ, а на другомъ коню слуга былъ, и возъ двѣма коньми гнѣдыми, на возѣ знать были речи наложоны. Въ тымъ по маломъ часѣ, тивонъ Зеловскій Гаць зъ двѣма слугами Амброжимъ а Миколаемъ и подданный Онисько прибѣгли до села, повѣдаючи же Мѣшковскій коня панского взялъ и речи зъ свирна побралъ, просили ихъ, абы съ ними гонити помогли, съ которыми дей онъ Гриць, взявши у Миколая, раннаго слуги пана Кендеравского, коня, ѣхали и въ Ревятичахъ и Мѣшковского догонили. А при томъ свѣдѣत्वѣ панъ Малаховскій словне повѣдилъ: значитьсе дей тутъ съ тыхъ всихъ правныхъ отводовъ ясная невинность его, а жа-

лоба змысленая Мѣшковского; и што дей менилъ у шкатулѣ взя-
тыхъ триста золотыхъ чирвоныхъ; тогда и тыхъ пенезей мѣти не
могъ, яко се то зъ листу Владыки
его милости показуетъ, же еще
казано ему пенези у Нѣмца оты-
скати и листъ отдати, што покла-
даетъ дей тежъ выпишь съ книгъ
освѣтченья ранъ возный и съ то-
го выпису значитьсе, возный огле-
даючи ранъ, стороны при себѣ не
мѣлъ; а такъ дей за таковымъ вонт-
пливымъ поступкомъ жалобливого,
водле артыкуловъ второго и два-
надцатого и семнадцатого, въ роз-
дѣлѣ чотырнадцатомъ описаныхъ,
близній онъ есть отъ жалобы
отвестисе присегою своею. А
моцovaný владыки, его милости,
отпиралъ, што дей сторона под-
данныхъ пана Кендеравского ста-
вить, тогда тыхъ свѣдѣцтво не есть
у права важно; кдыжъ панъ Ма-
лаховскій тымисе выправуетъ и
тыхъ особъ ку свѣдѣцтву стано-
вить и оными се щитить, которые
съ нимъ имали и были помочниками
ему; а Мѣшковскій никому иншо-
му, одно самому пану Малаховско-
му вину даетъ, а што дей неяко
есть свѣдѣцтво на писмѣ покла-
даетъ, съ того свѣдѣцтва жаденъ
свѣтокъ значне не посвѣтчаетъ,
абы Мѣшковского въ особу хто зъ
двору пана Малаховского на кот-
чомъ и верхомъ ѣдучи видѣти и

увъособу узнати мѣлъ, только свѣт-
чать вътые слова, же ѣхалъ хтость.
А выпишемъ тежъ тымъ, которо-
го панъ Малаховскій покладаетъ,
сознанья возного освѣтченья нея-
кихъсь речей у дворѣ своемъ; тымъ
щитить се не можетъ. Бо гдѣ бы
дей такъ было, яко се тымъ боро-
нить, заразъ не выпускаючи Мѣш-
ковского зъ дому своего, вознымъ
и шляхтою освѣтчати бы мѣлъ;
але вчинивши дей збытокъ, а
хотечи отъ него быти воленъ, ажъ
назавтрее; въ понедѣлокъ, по вы-
гнанью Мѣшковского зъ дому свое-
го, не якиесь речи освѣтчалъ. А
потомъ большей, нижли у чоты-
рохъ мѣсяцахъ до книгъ сознанье
возного ку запису послалъ, што
у права мѣстца мѣти не можетъ.
Кдыжъ возный кромъ жадного
мѣшканья повиненъ до книгъ со-
знавати, чого будетъ свѣдомъ, а
если дей панъ Малаховскій не-
былъ виненъ; тогда учинилъ бы
то былъ, кды Мѣшковского при-
ведено въ домъ его, не пріймо-
валъ бы его, бо не есть жаденъ
урядъ. А ижъ знаеться, же Мѣш-
ковского въ дому своемъ мѣлъ,
значитьсе, же его самъ до дому сво-
его привелъ, и што дей мовить
ку листу владыки его милости, гдѣ
бы Мѣшковскій пенези отъ Нѣмца
узялъ, листъ бы тотъ Нѣмцови
вернулъ; ино дей тотъ листъ ни-
кому иншому, только Мѣшковско-

му належить для личбы, зачимъ пенези бралъ и гдѣ ихъ отдалъ, ему указано. И за тымъ показуючи артыкуль второй въ роздѣлѣ одиннадцатомъ, Мѣшковского, водле оповѣданья, у Слонимѣ учиненного, и выпису Берестейского и сознанья возного близшого самотретего ку доводу присегою быть повѣдалъ. Мы врадѣ прислухавшисе тое справы, и достаточне намовишисе межи собою, таковое сказанье учинили: ижъ што служебникъ его милости отца Владыки Володымерского, панъ Янъ Мѣшковскій, позыскуючи грабежу и збитья своего на панѣ Станиславѣ Малаховскомъ, показовалъ оповѣданье свое, на врадѣ Слонимскомъ и Берестейскомъ, такъ тежъ и свѣдѣцтво людей учтивыхъ, которымъ то оногѣжъ часу, што у дорозѣ ему стало, оповѣдалъ, на писмѣ показовалъ. А при тымъ всемъ на ранахъ своихъ и на шкодахъ самотреть до присеги бралъсе. А панъ Малаховскій, уходечи того обжалованья, свѣдѣцтво людей добрыхъ, ачъ на писмѣжъ показовалъ и живымъ свѣдѣцтвомъ, такъ тежъ подданныхъ пана Кендеравского, яко и шляхты также и присегою своєю ку отводу бралъсе; то ему пойти не могло, кдыжъ зъ свѣдѣцтва подданныхъ пана Кендеравского, которые по пану Малаховскомъ свѣдѣчили показуетьсе, ижъ они ме-

нячи быть шкодникомъ пану своему того Мѣшковского, за нимъ гонили и, яко сами сознавають, погонивши его, до двора пана Малаховского привели,—тые свѣтками быти не могутъ, поневажъ тую вину, которая есть на пана Малаховского вложена, на себе признавають. А Мѣшковскій никому иному вину далъ, только самому пану Малаховскому. И естли разумѣли пана Малаховского въ томъ обжалованью быть невинного; тогды мѣли бы его въ томъ заступити, але ижъ не въ обычай заступованья, одно обычаемъ свѣдѣцтва пана Малаховского съ того выймовали и таковую речь на учтывого шляхтича, которая бы на потомъ учтывости его вѣчне шкодити мѣла, складали; то пану Малаховскому ку помочи быти неможеть, звлаца гдѣ бысе отъ оногo Мѣшковского таковая шкода, яко они меновали, пану ихъ, пану Кендеравскому стала, мѣли бы то заразомъ на врадѣ оповѣдать, вознымъ освѣтчити и оногo пойманого зъ оными речми не до шляхетского дому, але до владу вести, и хотяжъ се оповѣданье на врадѣ пана Малаховского показуеть, и то большей нижли у чотырохъ мѣсецахъ по жалобѣ Мѣшковского, што тежъ панъ Малаховскій ставилъ свѣтковъ шляхту на томъ, же оногo Мѣшковского зъ двора

его ѣдучи на конехъ, а не пѣшого видѣли, ино тое свѣдѣцтво ихъ розрознилосе и ку тому ни оденъ съ нихъ того не признавалъ, жебы его мѣли у въ очи видѣти, въ особу, знать только то, же ѣхалъ хтось. А што повѣдали, ижъ ихъ панъ Малаховскій возвавши до дому своего, речи отъ Мѣшковского побраные оказовалъ и на того Мѣшковского передъними оповѣдалъ; для чогожъ того не учинилъ на онъ часъ первѣй, нижли Мѣшковского зъ дому своего выпустилъ? И лѣпѣй было оные речи при той шляхтѣ, которые зъ онимъ часомъ во имѣнью его были, отъ Мѣшковского отбирати и тымижъ людьми добрыми освѣтчати, а нижли потомъ выпустивши его зъ дому своего, людьми и вознымъ обводити, або неприймуючи его съ поддаными пана Кендеравского въ домъ свой, естли есть шкодникомъ, приведенного бачилъ зъ дому своего заразъ было выслать, а таковое речи, которая урадови' есть, на лежало на себе не брать. А такъ кгдажъ се зъ стороны обжалованое отводы показываютъ таковые, бы на потомъ тому Мѣшковскому, яко шляхтичу учтивому и неподозроному, доброй славъ его вѣчне шкодити мѣли, а зъ стороны поводовое показуется простая жалоба только о бои а о грабежи: съ тыхъ всихъ причинъ, при тако-

вомъ листовномъ доводѣ, якій Мѣшковскій показалъ, а ку тому и само треть при ранахъ своихъ до присеги бралъсе, чого и право посполитое ему не забороняетъ, всказали есмо оного Мѣшковского ку доводу близшого на ранахъ и на шкодахъ, анижели пана Малаховского ку отводу. А на то што панъ Малаховскій противко сознанию возного Слонимского мовилъ, же шляхты при огледанью ранъ не было, тогда, водле артыкулу пятого въ роздѣлѣ четвертомъ, возный повиненъ шляхту при огледанью ранъ кривавыхъ мѣти, а менше и не кривавые речи возный самъ оденъ и безъ стороны можетъ огледати и до книгъ сознати; ведьже и тутъ передъ нами подданные пана Кендеравского до того сами зналисе, ижъ за онимъ Мѣшковскимъ гонили и до двора пана Малаховского съ нимъ ѣздили; тогда похочетъ ли панъ Малаховскій зъ онимъ о то чинити, вольное мовенье ему оставуемъ. А панъ Малаховскій розумѣючи себе сказанье наше быть не ведле права, апелевалъ о тымъ до вышшого, головного суду трибунального, чого ему зъ суду доущоно, которою справою обоя сторона, водле порядку на трибуналѣ описаного, передъ судомъ трибунальнымъ на тотчасъ, кгда справы воеводства Берестейского от-

правовати ся будуть, становитися | мети, до книгъ судовыхъ земскихъ
назначили есмо. Што все, для па- | есть записано. Писанъ у Берестьи.

1584 г.

99.—Заявленіе Гиричей отомъ, что они, получивъ 12 копъ грошей отъ Горновскаго, который убилъ отца ихъ, отказываются отъ иска по этому дѣлу.

Изъ актовой книги за 1584 годъ, листы 123—124.

Лѣта Божого Нароженья 1584,
мѣсеца Генваря 17 дня.

Постановившисе на врадѣ очевисто передо мною Адамомъ Патемъ, судьбою, а передо мною Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, врадники земскими повѣту Берестейского, подданные его милости вельможного пана Гаврила Горностая, воеводы Берестейского, старосты Меньского, зъ села Велювичъ, на имя, Иванъ а Василь, Оедоровичи, Гиричи сознали то, ижъ што дей въ року прошломъ, тисеча пятьсотъ осмьдесятъ третемъ, мѣсеца Юля тридцать первого дня стало се зраненъе отъ земенина повѣту Берестейского Ивана Львовича Горновскаго на дорожѣ, во имѣнью пановъ Горновскихъ, въ Горновѣ, ойцови ихъ Оедорови Гири, съ которого дей збитья и зраненья тотъ отецъ ихъ съ того

свѣта зшолъ; о што дей его милость панъ Гаврило Горностай, воевода Берестейскій, пана ихъ помененого, пана Ивана Львовича Горновскаго о голову отца ихъ Оедка Гири позвомъ на роки земскіе, теперь припалые, до владу былъ заповвалъ. А такъ дей панъ Андрей Львовичъ Горновскій, братъ рожонный оного Ивана Львовича, невдаючисе въ жадное право, о то се зъ ними погодилъ, и за все за то, о што братъ его Иванъ Львовичъ былъ позванъ, имъ заплатилъ и за голову ойца ихъ на всемъ досыть учинилъ, то есть, далъ дей имъ сумою дванадцать копъ грошей Литовскихъ; якожъ вже они сами и иншая братья ихъ и ништо съ повинныхъ о тую голову отца ихъ вѣчными часы мовити и пана Ивана Львовича Горновскаго позывати не мають и не будутъ мочи. Хо-

тяжъ бы коли и позвали, тогда тое позванье ихъ и ниче иное ничего Ивану Львовичу шкодити не можетъ. Которое сознание помене-

ныхъ подданныхъ есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1590 г.

100.—Опредѣленіе по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангушкою о грабежѣ крестьянъ Коптевыхъ.

Изъ актовъ книги за 1590 годъ, листъ 153.

Лѣта Божого Нароженья 1590 года, мѣсяца Іюня 22 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ воеводства Берестейского, отъ дня СветоеТроицы, Римского свята, припалыхъ и судовне отпированныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского Ѳедоромъ Патеемъ, судьей, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, ставши у суду панъ Ѳедоръ Якимовичъ, за очевистымъ злеценьемъ моцы ему отъ его милости пана Лукаша Василевича Коптя, дворянина короля его милости, и именемъ брати его милости рожное молодшое, лѣтъ недорослое, пана Филона а пана Василья Василевичовъ Коптевъ, до справы нижей менованое на зыскъ и страту даное, сторона поводова, очевисто съ позву жаловаль

у права на его милость вельможного княжати Романа Романовича Сангушка, воеводича Браславского, о томъ, ижъ дей небожчикъ отецъ его милости воевода Браславскій князь Романъ Сангушко, звазнившись безвинне противку отца его милости, небожчика пана Василья Коптя, недбаючи на заруку короля его милости Жикгимонта Августа подъ трема тысячами копъ грошей Литовскихъ, положоную въ року прошломъ тисеча пятьсотъ семьдесятомъ, мѣсяца Сентебря двадцать четвертого дня, наславши квалтовне врадника своего Володавского Яна Клеинского и войта Володавского Андрея Кгруя и другого войта зъ Воли Королевы Хаца Хомича зъ многими слугами, бояры и подда-

ными своими Володавскими, на власное село тогожь имѣнья Ополя, называемое Фороститую, и въ томъ селѣ подданныхъ его порозгнати, такъже и шкоды немалые въ пограбенью быдла и иного домового статку починити казалъ, то есть меновите: у Гриня Лецевича, войта Форостицкого, взято коня шерстью темно-рыжого, лысого, сверицу рижую и зъ жеребятемъ такоежь шерсти, сеголѣтнимъ, корову въ рыже-перестую, другую черную, быка въ червоне-перестого, и другого быка полового, лысого, яловицу чирвоную, другую гнѣдую, телочку озимку чирвону; у Сенка дей Воробевича взято коня сивого, сверицу, счала-плеснивую, жеребицу плеснивую, сверицу половую, жеребца гнѣдого, а жеребца темно рыжого, коровъ черныхъ дойныхъ двѣ, третью половую, яловицъ пятолѣтнихъ чирвонныхъ, телушокъ чотыри, телушку двулѣтку половую, быка четвертака гнѣдого, быка озимка гнѣдого, козъ сивыхъ двѣ; у во Ивана шевца взято дей корову половую, безрогую; у Макара Шнаревича взято корову чирвоную дойную, яловицу половую, быка чирвонного двулѣтка, коня бѣлого и жеребца рыжого, лысого нерѣзаного; у Сенка Михалевича взято сверицу половую, коровъ дойныхъ гнѣдыхъ двѣ, яловицу чирвоную

четвертымъ лѣтомъ, другую въ чирвоно перестую четвертымъ же лѣтомъ; у Волоса Следка взято коня гнѣдого; у Федора Черкаса коня вороного и быка полового, телицу третячку въ гнѣдѣ-перестую; у Грица Онацковича коня полового, сверицу половую и жеребца полового, корову черную и быка перестого, козу черную съ козонатемъ, другую козу рудую съ козонатемъ; у Андрея Тереховича жеребца рыжого, лысого, третяка; у Гапова Михалевича сверицу гнѣдую зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гнѣдымъ, коня плеснивого, нерѣзаного, яловицу половую, корову дойную половую, яловицу чирвоную, другую гнѣдую, бычка лоншака гнѣдого, телочку половую однорочную; у Тараса Недбайловича жеребца черного и нерѣзаного, третяка, вола полового, другого чирвонного, перестого, четвертого вола съплесниво чирвонного, яловицу бѣлую однорочную, другую чирвонную лысую, яловку третячку пригнѣдую безрогую, корову чирвоную, а другую половую; а у во Ивана Пашковича коня взято гнѣдого, нерѣзаного и радно воровое; у Волоса Клычкова взято корову чирвоную, приполовую, быка гнѣдого, четвертака, телицу чирвоную третячку, козу съ козонатемъ шерсти бѣлое; у Васка Скибича взято яловицу вчирвонное-перестую, корову дой-

ную перестуюжъ, телочку половую однорочную; у въ Охрема Туронцевича взято вола дугнястого, одного, другого вола счорна-перестого, яловицу половую, другую вчорне-перестую, третью корову дойную дугнястую, яловицу гнѣдую, другую перестую, телочку половую однорочную, свирепу половую, жеребицу рыжую лысую пятолѣтнюю, и другую зрыжа темную двулѣтку, козь пятеронадцатеро; у Максима Туренцевича взято дей жеребца полового третяка и жеребя сеголѣтнегожъ половое, вола чирвоного, на бедрѣ бѣлый, лысый, быка чирвоного четвертака, корову дугнястую и яловицу чирвоную, другую зѣ гнѣда половую, козь семеро; у Романа взято яловицу гнѣдую, корову дойную половую, сукманъ сѣрый; въ Дешка Новосада корову бѣлую дойную, другую дугнястуюжъ дойную, третью перевязистую, четвертую гнѣдую, дойнуюжъ корову, яловицу бѣлую, другую чирвоную, третью чирвонуюжъ косматую, пятую половую, шостую гнѣдую, и телочку однорочную, бычка гнѣдого лонщака, скуру возовую, сокеру великую; у Оедка дей Скибича побрано коня вгнѣдѣ плеснивого, жеребицу третячку въ половѣ сивую, и жеребя половое сеголѣтнежъ, корову гнѣдую, подласую, другую рябую, телочку лонскую, гнѣдую под-

ласую, вола чирвоного; у Оедка Воробьевича взято корову гнѣдую, другую чирвоную, третью перестую, четвертую сивую, дойные и телицу лонщачку половую, другую чирвоную, свирепу гнѣдую; у Сивца дей взято коровѣ перестыхъ дойныхъ двѣ, третью чирвоную бѣлопафую, яловицѣ половыхъ лысыхъ двѣ, третью пятолѣтку черленую, телицѣ третелѣтнихъ двѣ, полового быка неука, пятолѣтка одного, другого чирвоного, третего быка полового; въ Миша Дашковича взято корову чирвоную бѣлопафую, дойную, одну, яловицу половую пригнѣдую, жеребца рыжого, лысого, нерѣзаного. А потомъ повторе тогожъ року и дня вышѣ помененого отецъ его милости, небожчикъ князь Романъ, воевода Браславскій, черезъ туюжъ заруку помененую, тогожъ врадника своего Володавского Яна Кгесинского съ тымижъ поменеными войтами Андреемъ Кгруемъ и Хацомъ Хомичомъ и зѣ многими слугами, бояры и поддаными своими Володавскими, квалтовне насланши надругое село тогожъ имѣнья Опольского, называемое Загайки, и въ томъ селѣ подданныхъ порозгоняти и многіе шкоды въ пограбенью быдла и иныхъ домовыхъ статковъ починити казалъ, то есть, меновите: у Олисіа Макаровича взято жеребца сивого, нерѣзаного на чет-

вертомъ лѣтъ, свирепъ рыжихъ двѣ, третью черную зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гусей двадцать шестеро; у Мартина взято сверицу тисавую, другую рыжую, третью половую зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гнѣдымъ, жеребца полового лысого, третяка, сошника; у Манка Михалевича взято коня сивого четвертака, сверицу бѣлую и жеребчика сеголѣтного, сивого; у Климка Костровца взято коня бѣлого, зикратого, кобылу половую зъ жеребцомъ рыжимъ двулѣткомъ; у Андрея Дегтера взято сверицу половую; у Терebuня взято сверицу голубую и жеребца плеснивого, третяка; у Супрона взято жеребца тисавого, нерѣзаного и сверицу гнѣдую, у Ѳедора Борисовича взято жеребца рыжого, лысого, другого вороного, корову чирвоную, дойную; въ Петра Зазуленца взято жеребицу гнѣдую на четвертомъ лѣтъ, козу бѣлую съ козенятемъ; у Янка Курелевича побрано — сверицу рыжую, лысую, яловицу половую, другую чирвоную; у Гаврила Васильковича взято дей вола чирвоного; у Ивана Зазуленцы взято яловицъ чирвоныхъ три, четвертую въ рыже рябую, корову половую дойную, яловицу гнѣдую, другую лысую, быка перестаго, неука, другого чирвоного лысого, неука, сошника и того самого Ивана збито и зранено; у Янчины, зятя Чеберакова, взя-

то сверицу гнѣдую, жеребицу третячку вороную, корову рябую, яловицу черную, быковъ чирвоныхъ четвертаковъ неуковъ два, телицу четвертачку черную; у Симона Кчинюхи взято кобылу мышатую и зъ жеребятемъ тоголѣтнимъ мышастымъ, жеребицу мышастую четвертачку; у Кузьмы Пасича взято сверицу темно-рыжую; у Максима Витулинца взято сверицу рыжую, лысую, жеребицу рыжую, лысую, жеребца двулѣтка сивого, сошники, сокеру. — Еще потрете отецъ его милости, такъ же черезъ заруку помененую господарскую, тогожъ року и дня вышъ помененого тогожъ врадника своего Володавского Яна Кгесинского съ тымижъ поменеными войтами, Андреемъ Кгруемъ и Хацомъ Хомичомъ и зъ иными многими слугами, бояры и подданными своими Володавскими кгвалтовне наславши на властное село тогожъ имѣнья его Опольского, называемое Липовку, и въ томъ селѣ подданого его войта Липовского, на имя, Андрея Осеевича, его самого и зъ жоною, и зъ сыномъ, на имя Яцкомъ, кгвалтовне зо всею его маетностью, што одно мѣлъ статку быдла и коней, отъ мала до велика забрати и до имѣнья своего Володавского отпровадити казалъ, и того дей войта вышъ помененого и зъ жоною, и зъ сыномъ его увезенью, у дворѣ своемъ Володав-

скомъ, отъ мѣсеца Сентебря двадцать четвертого дня ажъ до мѣсеца Декабря пятогонадцатого, держалъ, которого ажъ дей прїатели зъ везенья окупили, давши тому враднику пять копъ грошей Литовскихъ, а маетность того войта забраная, то есть, меновите: напередъ, готовыхъ грошей копъ десеть, сукню жоноцкую колтрышовую, жулицу лунскую, блакитную, сермягъ чотыри, мяса свиного полтей чотыри, салъ двѣ, бисалъ двѣ, скатертей двѣ, сорочокъ мужицкихъ десеть, жоноцкихъ сорочокъ осмь, полотна кужельного локтей, у валку, тридцать, у другомъ валку згребного полотна локоть двадцать, шапокъ чотыри по грошей пети, убраней суконныхъ трое, простинъ чотыри, платовъ петнадцатъ, радень чотыри, подушокъ пять, перинку верхнюю, простирадло, сокеръ чотыри, косъ двѣ, серповъ девять, сошники двои, закрой, туницъ двѣ, мотыка, заступень желѣзный и лну триста, конопель двѣстѣ, основы двѣ, по двадцати локоть, маку полкорца, семени конопленого три корцы, и льняного семени полтора корца, жита корцей десеть, муки корцей чотыри, ячменю корцей чотыри, овса корцей пять, гречки корцы три, гороху корецъ, проса корцей два, пшеницы корцы полтретья, сѣдло, хомуть зъ набедраками, другїй хомуть простый, узды

двѣ, путо конское желѣзное, боты мужицкіе трои, жоноцкіе боты одни, коня гнѣдого, вепровъ кормныхъ два, забито надворныхъ свиной пятеро, побито гусей трое, куръ пятѣронадцатеро побито, коровъ съ теляты три взято, козъ десятеро, козеньякъ пятеро, соли тисечу. Въ тотъ же часъ другого подданого того села Лаврина Охремовича и матку его Марушу, кгвалтовне взявши, не малый часъ увезенью у дворѣ Володавскомъ держалъ, ажъ дей чотыри копы грошей тому помещенному враднику Володавскому, выкупуючися звезенья, далъ, а маетность того подданого, въ тотъ часъ забраная, удворѣ Володавскомъ зостала, то есть, меновите: сукня жоноцкая, купленая за полторы копы грошей, сермягъ три, кожуховъ бараныхъ два, грошей копа одна, шапка жоноцкая гамлитовая, перина и подушокъ три, сорочокъ мужицкихъ осмь, жоноцкихъ сорочокъ десять, мяса полтей три, салъ полтора, соли тисечу одну, чесноку венковъ тридцать и льну повѣсомъ триста, конопель сто, семени лняного корцей полтора, семеней конопленого корецъ одинъ, жита корцей осмь, муки ржаное корцей три, ячменю корцей пять, пшеницы корцей три, овса корцей шесть, гороху корецъ одинъ, сокеръ двѣ, сошники одни, закрой, воловъ два, коровъ съ теляты двѣ, яло-

вокъ подтелковъ трое, овецъ двадцатеро, козъ съ козеняты семеро, вепровъ кормныхъ три, свиней надворныхъ осмеро, поросятъ шестеро, гусей побито двенадцатеро, куръ осмеро,—и тые вси грабежи звышь поменены, такъ же и вшелякіе домовые статки и збожа до имѣнья своего Володавского отпривадити казалъ, о чомъ ширей позовъ жалобы пановъ Коптевъ на тотъ першый паракграфъ опѣваеть. А по вычитанью тое жалобы отъ стороны позваное, будучи очевисте въ суду панъ Янъ Пилитовскій, служебникъ его милости княжати Романа Романовича Санкгрушка, воеводича Браславского, оповѣдалъся и показалъ моцъ листовную на зыскъ и страту отъ его милости княжати Романа пана его противко ихъ милость паномъ Коптемъ до тое sprawy ему даную, за которою не вступуючи въ право, але первой упросилъ собѣ въ насъ, ураду, возного Себестьяна Стоцкого ку прислуханью тое sprawy, заховавши его милости княжати пану своему вольное мовенъе до року, мовиль, ижъ княжа его милость о року и о позвѣ ничего не вѣдаеть, и вси иншіе обороны правные варовавши собѣ, повѣдилъ, ижъ дей княжа его милость Романъ на тотъ позовъ отказать неповиненъ, который идетъ въ жалобѣ пана Лукаша Коптя; кгдажъ дей его милость

панъ Копоть до реестру судового писать того позву не даль, и имѣнья его милости пана Коптевого нигдѣ въ реестрѣ судовомъ немашъ; а право дей посполитое, артыкулъ шестнадцатый и сорокъ шостый въ роздѣлѣ четвертомъ такъ о томъ мовить, ижъ судъ повиненъ зѣхаться на мѣстце роковъ дня третого передъ роками, и тамъ въ оныхъ трехъ днѣхъ до реестру писаръ повиненъ sprawy вписовать и зъ реестру стороны мають се приволювать, зъ реестру судъ повиненъ судити; ижъ дей неписалъ се съ тою справою своею панъ Копоть до реестру, тогда не могло быть приволюванъе, одно зъ реестру, и судъ не можетъ судить, только зъ реестру и припоминалъ справу на трибуналѣ въ Новагородку его милость княжати Пронского зъ его милостью паномъ воеводою Виленскимъ теперешнимъ и малжонкою его милости, которое для того оный судъ головный трибунальскій не судилъ, же его милость княжа Пронское только противъ самое панее воеводиное даль ся писать до реестру судового, пана воеводу опутивши;—зачимъ просилъ вольности княжати пану своему отъ року и позву. А умоцованый стороны поводовое, панъ Федоръ Якимочъ, недаючи мѣстца тымъ обмовамъ стороны отпоровое у права, повѣдилъ, ижъ дей его милость панъ Копоть даль

се уписать до реестру судового, и зъ реестру отъ першого дня зачатъя роковъ черезъ три, иле праву належало, приволявать и пильность свою на позвѣхъ написовать давалъ, чого и написомъ писарскимъ доводиль. А естли дей властного имени его милости пана Коптевого въ реестръ не вписано, то не его вина, кгдажъ до реестру писаръ земскій уписуетъ, якожъ о то уписаль при иныхъ справахъ ее милости пани матки его, панее Соколовое Войниное, абы тежъ и добре дей до реестру не вписаль, тогда тое стороне его шкодить не можетъ; кгдажъ часть еще вписанья до реестру черезъ цалый тыйденъ, водле порадку и науки у трибуналѣ описаное, отъ зачатъя роковъ маеть, а тежъ сторона не на реестръ, але на позовъ отказать повинна, яко статутъ права посполитого, артыкулъ пятьдесятъ четвертый, роздѣлу четвертого учить. Мы, врадъ, за показаньемъ отъ пана Коптя пильности и писанья року на позвѣхъ, также взглядомъ порадку трибунальскаго зъ стороны уписанья до реестру, казали есмо, естли се на початку не уписаль до реестру, тогда теперь, при пильности его милости, уписатисе въ реестръ велѣли; а сторонѣ позваной далѣй на жалобу отновѣдать всказали. А умоцованый княжати его милости свѣтчилъсе противко

намъ, урадови, и не позволяючи, абы се панъ Копоть знову до реестру вписовать мѣлъ, домовялъсе, абы сторона року и позву водле права довела, которому кгда написомъ руки на позвѣ возного Станислава Поплавскаго, съ подписомъ руки писарское признанья черезъ возного положенья позву року доведено было; тогда Пилитовскій отъ княжати его милости буриль рокъ, даючи причину, ижъ дей возный сознаваетъ, якобы въ дворѣ Каплиносѣхъ позовъ положить мѣлъ, а кривду сторона поводова менуетъ собѣ зъ двора Володавскаго учиненую быть, яко о томъ въ позвѣ на килька мѣстцахъ пишеть, ижъ бы урядникъ Володавскій зъ двора Володавскаго наѣхать, и грабежи учинивши, до двора Володавскаго якобы отпривадити мѣлъ, и далѣй тежъ въ томъ же позвѣ, ку концови такъ пишеть, ижъ панъ Копоть съ княжатемъ его милостью, яко зъ дѣдичомъ и держачимъ имѣнья Володавскаго, съ которого се дей кривда стала, мовити хочеть. А про тожъ дей на темъ имѣнью и въ томъ дворѣ, съ которого кривду быть менуетъ позовъ мѣлъ быть покладанъ водлугъ артыкуловъ семнадцатого и оснадцатого въ роздѣлѣ четвертомъ, кгдажъ дей Володава иншое имѣнье, въ которомъ дворъ есть, и замочокъ, Каплиносы иншое засъ

имѣннѣ, въ которомъ дворець только есть; тогда ижъ дей не водле права положоного, сторона позваная за непораднымъ положеньемъ позву року мѣть не можетъ, докладаючи того, хотя бы дей и добре было слушное положенье позву, чого не признаваетъ, теды, водлугъ артыкулу семьнадцатого въ роздѣлѣ четвертомъ, возный повиненъ былъ оповѣдити урадникови, альбо иному которому кольвекъ подданому, а вывѣдавшисе, якъ его именемъ и прозвискомъ зовуть; того дей возный не учинилъ, бо хотяжъ менуетъ, ижъ сторожомъ въ дворѣ будучимъ оповѣдалъ, а имени и прозвиска не воспоминаеть. Протожъ дей значится, же того никому не оповѣдалъ, и для того жадныя позвы до вѣдомости княжати его милости не пришли; бо и сторожовъ на тотъ часъ въ томъ дворѣ не было, кгдажъ тамъ не мѣшка ани княжа; ани врадникъ; и домовяльсе вольности отъ позву и року. А умоцованый ихъ милости пановъ Коптевъ повѣдилъ на то, ижъ дей слушне и водле права возный позвы по князя его милости на фольварку, имѣнью Володавскомъ, въ дворцы Каплиноскомъ, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежачомъ, положилъ, повинности и вядови своему досыть учинилъ; кгдажъ Каплиносы до Володавы належать, и одно дей то имѣннѣ Володавское

съ фольваркомъ Каплиноскимъ, бо дей урадникъ одинъ Володавскій на онъ часъ былъ, и теперь урадникъ тотъ у завѣданью своемъ маеть, и его милость пану Коптю зо всею волостью Володавскою, яко и зъ людьми села Каплиноского, за росказаньемъ княжати пана своего, таковой наѣздъ квалтовный, грабежъ и шкоды, въ позвѣхъ помеченные, учинивши, тые вси грабежи, въ жалобѣ пана Коптевой описанные, до двора Володавского отпровадилъ, а позвы дей тежъ на томъ имѣнью, съ которого се кривда стала положоны и сторожомъ двора Каплиноского оказаны и до вѣдомости княжати его милости пришли. Ашто менуетъ, ижъ властнымъ именемъ сторожовомъ на реляции своей возный не поменилъ, кому тые позвы оказалъ, того статутъ права посполитого, артикулъ семьнадцатый въ роздѣлѣ четвертомъ неучить;—домовялся, абы позванный не вымовляючися ниякою речью неправною, на жалобу въ стказѣ былъ. Мы вядь бачечи зъ артыкулу семьнадцатого, роздѣлу четвертого о положенью позвовъ, ижъ не пишеть, абы возный положивши позовъ, имени того, кому оповѣдаеть вывѣдоватисе мѣлъ, але только кажеть: увоткнувши у ворота обволати тому, кого обачить; узнавши есмо слушное положенье позву, далѣй сторонамъ поступи-

вать казали. А умоцованый стороны позваное свѣтчиль се противко намъ урадови. А потомъ въ дальшомъ поступку домовяль се, абы то панъ Копоть показалъ, яко давно вышолъ зъ опеки; бо дей, водлугъ артыкулу четвертого въ роздѣлѣ шостомъ, опекунове съ чимъ въ опеку возмутъ, съ тымъ всимъ здать се мають; естли дей здали опеку, абы то показалъ. На што я Богданъ Туминскій, подсудокъ земскій Берестейскій повѣдилъ, ижемъ я зъ иншими будучи отъ небожчика пана Коптя тестаментомъ опекуномъ назначонымъ, вжомъ давно тое опеки зрелся, томъ собѣ теперъ написати далъ. А панъ Копоть тежъ на слова Пилитовского мовиль, же его милость отъ даты позву своего, яко почолъ позывати, зъ опеки вышолъ. Пилитовскій задавалъ то, ижъ дей яко опекунове повинни брать на себѣ опеку урадовне, такъ тежъ и здавати ее зъ себѣ урадовне повинни суть; домовяль се, жебы его милость панъ Копоть урадовымъ выписомъ съ книгъ то показалъ, яко и коли зъ опеки вышолъ. А панъ Федоръ Якимовичъ повѣдилъ, зъ стороны дей опеки, якъ давно его милость панъ Копоть зъ нее вышолъ, никому се того справовать не повиненъ; бо о то въ правѣ не стоять, вѣдъже дей самую речъ подобенство дойстья лѣтъ его кождый зрозумѣть мо-

жетъ, ижъ онъ вжо о кривды предка своего и о свои правомъ чинити есть моционъ и чинить, а зъ стороны ниhto въ томъ перешкажать не може, яко зъ опеки вышолъ того справоватисе не есть потреба. Опекунове тежъ бы не кому иншому, только ему въ томъ бы се справовать повинни, якъ его въ опеку брали; съ чимъ засъ опеку здали, водле артыкулу четвертого роздѣлу шостого, который учить, ижъ кгда старшій сынъ лѣтъ доростеть, опекунове его повинни будутъ всемаетности дѣтинные лежачіе и рухомые и всякіе доходы ему здать. Мы врядъ не пытаючися о выйстью зъ опеки, кгдажъ справа не о опеку идетъ, видечи его пана Коптя лѣтъ дорослого, казали далѣй позваному поступовать. А умоцованый княжати его милости свѣтчиль се на насъ, врядъ, потомъ повѣдилъ: кгдажъ дей опекунове тестаментомъ суть описаны отъ отца, то гды тые письмо старшого брата близшіе суть, молодшою братьею опекаль се, водлѣ артыкулу третего зъ роздѣлу шостого, гдѣ пишеть: естли бы отецъ тестаментомъ опекуновъ не описалъ, теды братъ старшій теперъ маеть се опекаль молодшою братьею. А ижъ дей суть опекунове отъ отца описаные, тогды тые мѣли бы посполу съ паномъ Лукашомъ Коптемъ доходить кривды мниманое, то есть, панъ Лу-

кашъ Копоть собѣ, а опекунове, тестаментомъ назначоны, дѣтемъ, лѣтъ, яко дей то сторона менуетъ, немаючимъ; чога ижъ дей неучинили, тогда княжа его милость на тотъ позовъ пану Лукашу Коптеви, яко не належному опекунови, отказать неповиненъ. Зачимъ просилъ вольности отъ року и позову. Чога умоцованый стороны поводовое боронилъ, кгдажъ дей досыть се звышъ правне показало, же братъ старшій, дошедши лѣтъ своихъ, можетъ братею молодшою се опековать и кривды своее и брати своее молодшое доходити, только утратити ничего не може; бо естли же дей старшій братъ за позовомъ управа становитися повиненъ, невымовляючисе молодшою братею, яко пишеть артыкулъ девятый зъ роздѣлу шостого, по готовю и за позовомъ своимъ можетъ права поирати и справедливости доводити, тымъ се дей сторона обжалованая зъ року зрывать и справедливости пану Коптю затрудняти и продолживати неможе; домовялъсе, абы позованого тые обмовы княжати его милости, яко неправные, на сторону отложивши, на жалобу укrywжоному отпоѣвдать казали. А такъ ижъ ся то вже у вышшомъ параграфѣ зъ стороны опеки оттяло и чиненъе правомъ его милость пану Лукашу Коптю, яко лѣта зу-

полные маючому, признало, казали есмо далѣй поступовать у права. Пилитовскій свѣтчилься на насъ, урадь, а потомъ мовиль, значитсе дей то съ позову стороны мниманое поводовое, ижъ молодшіе братья пана Лукашевы вжо лѣта зуполные мають, бо дей менуютъ кривду учиненую въ року семьдесятомъ, а потомъ якобы отецъ ихъ небожчикъ панъ Копоть рыхло умреть мѣлъ; если дей рыхло потомъ, тогда тые дѣти за живота его вжо были, а дей той мниманой кривдѣ вжо лѣтъ есть двадцать, тогда певне тые даты мають лѣтъ по осмнадцати, если не больше, про то дей сами о то нехай чинять, бо дей злый бы оттуль прикладъ урослъ, естли бы одинъ братъ и другой братъ, лѣта маючій, справедливости доводилъ, былобы то съ кривдою позованое стороны; бо гдѣ бы пришло ку доводови, штобы вси братья мѣли присегать, то одинъ зъ нихъ учинити маеть, безиправъе бы то великое было;—домовялъсе, абы мы, судъ, наказали всемъ братьямъ о спольную мниманую кривду правне поступовать, а показуючи то, же братья его молодшая лѣта мають, мовиль, кгда дей пишеть въ позовѣ же и отецъ ихъ рыхло по той мниманой кривдѣ умеръ, которой ижъ дей вжо лѣтъ двадцать, тогда дей они вжо мають лѣта. А

умоцованый стороны поводовое на то повѣдилъ, ижъ дей братья его милости молодшая одинъ родился року семдесятъ четвертого, а другой родился семдесятъ пятого року, якожъ и matka его милости пана Лукаша Коптя, пани Соколовая Войниная, Полонія Воловичовна, тутъже въ суду будучи, признаваючи, повѣдила, ижъ такъ есть а неиначей, а малжонкъ дей ее милости, панъ Василей Копоть умеръ въ року семдесятъ пятомъ. Умоцованый стороны позваное домо-вляльсе, жебы того тестаментомъ, а не голыми словы довожоно было; а судъ, абы тежъ голое повѣсти неслухаючи, съ позву самого узнавалъ, лѣта братья молодшіе мають, альбо жебы наказали дѣти до узнанья лѣтъ у суду становить. На што умоцованый стороны поводовое отпиралъ, же того тестаментомъ доводить непотреба, бо право посполитое не наказуетъ; але то се значне первѣй того показало, ижъ меншіе братья лѣтъ не мають. А тестаменту дей тежъ некоторого панъ Лукашъ Копоть отъ отца своего не маеть, але если сторона розумѣеть, абы лѣта меншіе братья его милости мѣли, абы самъ доводилъ. Мы судъ тое мовенье стороны позваное, такъ яко и въпершихъ двохъ параграфѣхъ вышшей, неpravное узнавши, на сторону отложивши, на позовъ от-

казовать велѣли. Умоцованый стороны княжати его милости Романа свѣтчилъся противко намъ, судови, и засъ повѣдилъ, ижъ дей тая справа вжо давностью упала, водлугъ артыкулу пятьдесятъ второго въроздѣлѣ одиннадцатомъ, зъ нового статуту, и артыкулу тридцать второго въ роздѣлѣ оденнадцатомъ, зъ старого статуту, кдыжъ дей се не кончно до трохъ лѣтъ и мниманые грабежи такъ небожчикъ отецъ пановъ Коптевъ за живота своего, яко по смерти его опекунове тыхъ дѣтей, которые дей зъ, яко старого такъ и зънового статуту, водлугъ артыкулу шостого, могли и повинни были кривды таковое дѣтиное, которое не признавалъ, доходити имъ, а звлаца ижъ дей поданымъ на боехъ и грабежахъ доводъ служилъ, бо дей яко повинни дѣти усправедливитисе каждому таковому, который бы зъ отцомъ ихъ право вести зачалъ о якую кольвекъ речъ, невымовляючися незуполностью лѣтъ, такъ справы своее черезъ опекуны свое въмолодости лѣтъ своихъ; кдыжъ дей молодость правомъ посполитымъ варована на то только, ижъ дѣти неповинни отповѣдать, позванными будучи, але абы кривды своее перезъ опекуны доходити не могли, о томъ жадного права немашь, и овшемъ ясное даеть право артыкулъ шо-

стѣй въ роздѣлѣ шостомъ, ижъ опе-
кунъ кривды дѣтиное доходити
можетъ, а ижъ не доходили вътомъ
не одна, але колько вжо давности
зашло; княжа дей его милость Ро-
манъ за тымъ отъ речи его ми-
лости воленъ быть маеть, а дѣти
нехай дей собѣ того на опекунахъ
позыскують, естли имъ што не-
дбалостью своею упустили. И до-
мовялъсе отъ позву вольности и отъ
речи. Чого умоцованый стороны по-
водовое боронечи, повѣдилъ, ижъ
дей жадная давность въ той кривдѣ
подданымъ ихъ милости властнымъ
шкодити не може, кгдажъ тая крив-
да се стала въ року семдесятѣмъ,
о которую дей еще самъ небож-
чикъ панъ Василей Копоть пра-
вомъ чинити зачалъ, пана воево-
ду Браславского, отца его мило-
сти княжати Романа позывалъ и
въ томъ же року семдесятѣмъ,
на рокохъ Михаловскихъ княжати
Романа его милость въ нестанномъ
здалъ. Которого зданья позовъ пе-
редъ нами покладалъ и надписью
руки писарское, его милости пана
Адама Потея, на онъ часъ бывшего
писара земского, а теперешнего
кашталяна Берестейского, довелъ;
и ажъ бы дей еще снадней сторона,
и мы, судъ, зрозумѣти могли, же
давности въ тыхъ речахъ немашь,
припоминалъ, ижъ въ року семдесятъ
первомъ небожчикъ князь Романъ,
воевода Браславскій, умеръ, а въ

року семдесятъ второмъ король
его милость Жикримонтъ Августъ
съ того свѣта зшолъ, интеррегни
презъ колко лѣтъ было, зачимъ су-
дывшелякіе устали. Въ которомъ ча-
су интеррегни самъ панъ Василей
Копоть умеръ; по немъ дѣти ма-
лые се остави, о то про молодость
лѣтъ своихъ чинити не могли. А
што дей припоминаеть, ижъ опе-
кунове ихъ презъ давность зем-
скую о то не припозывали и, пра-
вомъ могучи чинити, не чинили;
то се ни зачимъ дѣяло, только за
тымъ, же княжа его милость Ро-
манъ теперешній по отцу своимъ
такъ же въ малыхъ лѣтѣхъ зосталъ,
ажъ теперъ недавно зъ опеки вы-
шолъ и хотяжъ бы опекунове ихъ
милості о то правомъ не чинили,
а въ давность земскую упустили;
тогда дѣтемъ лѣтъ не маючимъ
то ничего шкодити не може; але
дѣти, дошедши лѣтъ своихъ, мо-
гутъ кривды отца своего, тое, ко-
торую бы самъ зачавши, альбо
хотя и не зачавши отумеръ, яко
своее властное доходити и правомъ
поисковать, яко того право посполи-
тое въ роздѣлѣ шостомъ, артыкуль
шостый ясне учить, также зъ роздѣ-
лу одинадцатого, артыкулу сорокъ
осмого того подпираетъ, и въ роздѣ-
лѣ четвертомъ, артыкуль деветнад-
цатый;—домавялъ се, абытые обмо-
вы Пилитовского, яко неправные;
были на сторону отложоны; кгдажъ

дей тотъ артыкулъ учить, же сторона на другомъ року позву збить не може, и просилъ, абы сторона позванная, речми непотребными sprawy не затрудняючи, вину першого нестанного, которое слушне водле права на княжати его милости довелъ, заплатила, а потомъ самую речъ оповѣдалъ. Мы, врадъ, и въ тыхъ спорахъ обѣюхъ сторонъ, узнавши зъ выличенья роковъ отъ смерти короля его милости Жикгимонта Августа, въ року тысяча пятсотъ семьдесятъ второмъ до коронаціи короля Генрика, а потомъ недавно въ Бозѣ зешлого на нашего короля его милости Стефана, въ тыхъ интеррегнахъ, немней тежъ и за зейсьемъ зъ сего свѣта самыхъ обѣюхъ сторонъ, тые речы въ жадную давность не впади, и овшемъ, про молодость лѣтъ потомковъ небожчика пана Коптя, до сего часу вцалѣ zostали; отложивши обмовы Пилитовского на сторону, вину першого нестанного небожчика княжати, его милости Романа, отца стороны позванное, водлугъ статуту старого, платити и въ речи запозванной далей поступовать казали. Пилитовскій, розумѣючи узнанье наше быть не водле права, отзыватьсе съ тымъ до суду головного трибунальского, менуючи и выводечи то быть речью головною, кгдажъ дей за давностью идетъ утрата

речи, а гдѣ дей таковую причину позванный пода, который за собою маеть зыскъ альбо страту, теды тамъ апеляція маеть быти допуцона; што ему, яко не отъ головное речи допуцоно быть не могло. За што свѣтчился на насъ урадъ въ томъ часѣ, ижъ се было спознило, отложили есмо тую справу подъ тоюжъ моцью до дня завтрепшего, Іюня двадцать третего. А потомъ на завтрее, кгда судъ на мѣстцахъ своихъ засѣлъ и обѣсторонѣ передъ нами установили, тогды умоцованный стороны позванное повѣдилъ, ижъ тое вины нестаного, яко гость платити неповинень, съ причинъ: першая, же дей того такового взданья панъ Копоть выписомъ съ книгъ не доводить, але только якимъсь написомъ руки, якобы писарское, напозвѣ отъ лѣтъ двадцати, которымъ дей написомъ руки ничего слушне доведено быть не може; кгдажъ о томъ есть ясное право, артыкулъ вторый въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, артыкулъ третій въ роздѣлѣ четвергомъ зъ нового статуту, же писаръ вшелякіе sprawy судовые повинень до книгъ вписовать; тое дей мниманое взданье, еесли было коли, тогды дей мѣло быть записано до книгъ; кгдажъ дей вздане есть декретомъ судовымъ, а ижъ дей не есть записано, тогды моцы жадное не маеть и сторона

позванная вины нестанного платить неповинна. Другая дей причина, ижъ, хотяжъ сторона поводовая тое взданье въ позвѣ своемъ воспоминаеть, але о вину нестанного княжати его милости не позываетъ; прето не будучи дей о нее позванный платить се неповиненъ. Третяя причина, ижъ сторона поводовая, вступивши въ речъ и по такъ долгихъ контроверсіяхъ, тое вины упоминаетьсе, а то мѣли учинить на першомъ вступку права, и сторонѣ позванной не допускать было зъ собою контровертовать, звлаща о давности въ головной речи, ажъ бы ей впередъ тая вина нестаного заплачена была; просилъ абы отъ плаченья вины нестанного съ причинъ помененыхъ воленъ былъ. На што панъ Федоръ Якимовичъ, умоцованный стороны поводовое, спиралъ, ижъ дей сторона его обжалованая съ тое вины першого нестанного княжати его милости Романа, воеводы Браславскаго, отца его милости, водле старого статуту, роздѣлу четвертого, артыкулу дванадцатого, выламоватисе не може; бо дей судъ земскій въ ней здавши слушне на томъ же позвѣ, которымъ небожчикъ княжа Романъ позыванъ былъ, писарови написать велѣлъ, яко звычайъ тому есть не только тутъ въ земствѣ и у двору короля его милости на манда-тѣхъ, также и въ суду головно-

го, яко речъ дочасную, которая еще конца своего не взяла, писаръ написуетъ и тымъ написомъ, а не жаднымъ выписомъ, яко не головное речи, слушне доводить, а выпису дей ему судового на то показовать не повиненъ; бо и тые дей артыкулы статутовые, отъ стороны поданые, до тое речи нена-лежать, кгдажъ въ нихъ описуетъ, абы только выписы и листы судовые подъ печатями судьи и подсудка, а и съ подписомъ руки писарское выдаваны были на речи головные; ажебы на нестанное выписы мѣли быть покладаны, тогды артыкулы того не учать; а што тежъ дей онъ припоминаеть, ижъ первѣй, скоро по поднесенью позву, вины заплаченья не упоминалъ се; тогды дей еще до того было не пришло, кгдажъ сторона о року и позвѣ вѣдать не хотѣла, менечи и буречи его неправнымъ положеньемъ, которое положенье того позву, яко неправное мусель дей онъ ему выводити, якожъ дей показалъ; а теперь, ижъ дей до того пришло слушне, теды оное на мѣстцу томъ, на которомъ належить о заплату домагаеться и домавался, абы сторона позванная, такъ яко есмо тую вину платити наказали, заплатила и на самую речъ въ позвѣ описаную отповѣдала. Пилитовскій положивши вину и заплативши сторонѣ и суду свѣтчился противко намъ,

судови, менуючи собѣ быть при-
мушенъ въ томъ. А по заплаченю
вины, сторона поводовая, попираю-
чи жалобы свое и чинечи доводъ,
покладалъ выписъ съ книгъ кгрод-
скихъ Берестейскихъ подъдатою ро-
ку тысяча пятьсотъ семьдесятю,
мѣсеца Сентября двадцать шестю
дня, у волторокъ, оповѣданья врад-
ника его милости небожчика пана
Василья Коптя, Опольского, Барто-
ша Хибовского о кгвалтовное на-
ѣханье, за властнымъ росказаньемъ
его милости княжати Романа
Санкгушка, воеводы Браславского,
отъ врадника его милости Воло-
давского Яна Кгесинского зъ войта-
ми Андреемъ Кгруемъ, войтомъ Во-
лодавскимъ и другимъ войтомъ зъ
Воли Королевы Хацомъ Хомичомъ
зъ многими слугами, бояры и подда-
ными княжати его милости воло-
сти Володавское въ томъ же року
семьдесятю, мѣсеца Сентября
двадцать четвертого дня на власт-
ные дей спокойливые села его ми-
лости пана Василя Коптя, Форос-
титую и на другое село Залай-
ки, и на третее село Липовку, о
забранье и пограбенье немалое
маетности подданныхъ пановъ Ко-
тевыхъ тыхъ селъ, о чомъ ширей
въ томъ выписъ возный сознаваетъ.
Ку тому покладалъ листъ отворо-
ный пана Томка а пана Войтеха
Глембовскихъ зъ Хмѣлева и пана
Миколая Сосновского зъ Превло-

ки, землянъ повѣту Берестейского,
за датою року тысяча пятьсотъ
семьдесятю, мѣсеца Сентебрядвад-
цать четвертого дня, оповѣданья
сусѣдского, которые въ томъ ли-
стѣ своемъ сознавають, ижъ имъ
урадникъ Опольскій Бартошъ Хи-
бовскій кгвалтовное насланье отъ
княжате Романа Санкгушка, вое-
воды Браславского, врадника Воло-
давского Яна Кгесинского, войтовъ
слугъ, бояръ и подданныхъ его ми-
лости на села имѣнья Опольско-
го Фороститую, Загайки и Лѣнов-
ку въ томъ же року семьдесятю,
мѣсеца Сентебря дня двадцать че-
твертого, о починенье немало шкодъ
и пограбенье быдла, коней и забра-
нье войта Липовского, его самого
зъ жоною и зъ сыномъ и иншого
при немъ подданого, того часу зо
всею маетностью, што имъ, яко
сусѣдомъ околичнымъ, поблизу
мѣшкающимъ оповѣдалъ. При кото-
ромъ такомъ поступку и доводѣ
листовномъ панъ Лукашъ Копоть,
беручисе до дальшого доводу прав-
ного, ижъ тое кгвалтовное насланье
на села имѣнья Опольского
Фороститую, Загайки и Липовку
за властнымъ росказаньемъ и на-
сланьемъ его милости князя, вое-
воды Браславскаго, стало, самъ на
томъ и на кгвалтѣ, а подданныхъ
своихъ на бояхъ и грабежахъ до
присеги приповѣдалъ. А умоцова-
ный стороны обжалованое повѣ-

диль оповѣданье на врадѣ съ позвомъ быть незгодливое, а то въ томъ же дей на врадника оповѣдано, якобы то онъ самъ зъ себе учинити мѣлъ и онъ иныхъ насылалъ, а позываютъ дей зась, якобы небожчикъ княжа Романъ того врадника своего наслать и то учинити розказать ему мѣлъ. Водле которого дей оповѣданья не годилосе такъ позывать, але водлугъ артыкулу двадцать девятого, въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, за которого се то стало, и артыкулъ сорокъ осмый, въ роздѣлѣ четвертомъ зъ нового статуту, за листомъ отъ суду земского упоминальнымъ, справедливости зъ него проситъ мѣлъ черезъ возного и шляхту у пана его; а естли бы не учинено теды доперо пана позывать не опро-скадзане, яко тежъ чинитъ, але о неучиненье справедливости; а за тымъ ио вину, чо годей ижъ не учинила сторона, а и оповѣданье не до позову служащее показуеть; тогда дей на доводѣ устала; кгдажъ дей менуеть въ позвѣ якобы о то, о што позываетъ мяно оповѣдать противо княжатию его милости небожчикови, то есть, о насланье и розказанье, а тогодей не доводитъ;—просилъ вольности отъ речи. Чого умоцованый стороны поводное не допускаючи, спиралъ и на тую обьмову отъ стороны позваное, повѣдилъ: што дей менуеть умоцованый княжатию его

милости, якобы оповѣданье съ позвомъ въ жалобѣ згожатися не мѣло, вътыхъ словѣхъ, же въ позвѣхъ пишеть, ижъ тая кривда звышь мененая сталасе за властнымъ насланьемъ его милости небожчика князя Романа Сангушка, а въ оповѣданью иначе, якобы врадникъ его милости Володовскій мѣлъ наслати, а не княжа самъ. Тогда тое оповѣданье съ позвомъ ничогосе не рознитъ, бо насланье естли отъ врадника се стало, тогда за розказаньемъ самого пана. А тежъ тотъ урадникъ некого иного тамъ въ тотъ часъ квалтовне насылалъ, только войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ зъ имѣнья Володавского, и тые грабежи нигдѣ индѣй, одно тамъ же до Володавы отпровоажены суть. А тежъ и выписъ тотъ урадовый, на оповѣданье тое кривды покладаный, тоежъ свѣтчитъ и возный сознаваетъ, же врадникъ Володавскій передъ нимъ вознымъ до того се призналъ, же тое насланье квалтовное учинилъ за розказаньемъ пана своего, а не только то удѣлалъ, але еще и на иншия села имѣнья Опольского передъ тымъ же вознымъ пофалку учинилъ, обещающе тожъ чинити, што и тому селу Липовцѣ сталосе. А не мней се дей тежъ значить и явне показуеть таковое насланье его милости князя воеводы оттуль, же на онъ часъ и въ томъ

року, кгда се тая кривда стала, небожчикъ панъ Василей Копоть его милости князя воеводы Браславского о то ку праву позывалъ, нижли княжа его милость за позвомя ку праву не становилсе и жадное вѣдомости о собѣ суду и сторонѣ не далъ. А гдѣбы дей не насылалъ, снать незанехалъ бы самъ ку праву стать и съ того се выправовать, альбо и справедливость зѣ урадника, слугъ, бояръ и подданныхъ своихъ учинити. Але то се показываетъ, же за вѣдомостью его милости тое насланье се стало. А што дей большого, ижъ небожчикъ панъ Василей Копоть князя, воеводу Браславского, листомъ короля его милости упоминальнымъ о тую кривду и о иншіе, урадовне, черезъ возного, обсылалъ и о вчиненье справедливости просилъ, который листъ передъ нами у права покладалъ, подъ датою року семьдесятого, мѣсеца Ноября четвертогонадцать дня, и доведечи того, ижъ тымъ листомъ его королевское милости упоминальнымъ небожчикъ его милость панъ Василей Копоть князя воеводу черезъ возного обсылалъ, покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, за датою року семьдесятого, Ноября двадцать осмого дня, сознанья очевистого возного Федора Лычевича Токаровского, ижъ онъ въ томъ року семьдеся-

томъ Ноября двадцать шостого дня съ того листу короля его милости упоминального, въ жалобѣ пана Василя Коптя, вѣнебытности князя воеводы и врадника его милости Володовского въ замку Володовскомъ, кошію положилъ, и водле артыкулу двадцать девятого роздѣлу четвертого статуту старого справедливости прошно, которое же дей не вчинено. А естли жебы дей небожчикъ князь воевода его милости пану Коптю о то коли справедливость чинилъ, домавалсе по сторонѣ позваной, абы то показалъ, чога ижъ не показалъ, мовилъ, ижъ оттуль ся дей значить, же тая кривда за насланьемъ небожчика княжати Романа естъ вчинена;—домавялся съпильностью, абыхмо его сторону жалобливую до дальшого доводу права припустили. Напротивко чому умоцованый стороны позваное спираль, ижъ дей што сторона поводовая щититьсе реляцію возного, который сознаваетъ, якобы урадникъ Володавскій передъ нимъ признать мѣлъ, же то за властнымъ пана своего розказаньемъ учинилъ; тогда дей таковая реляція возного ничого сторонѣ въ томъ спомочи неможе, бо каждый бы такъ радъ учинилъ, же самъ што зброивши на друго-го бы обалилъ, але то ему водле права ити не можеть, хйба бы самъ

княжа призналъсе до того, же то ему учинить росказалъ, што се дей не показываетъ, а звлаца ясное есть право же слуга за пана, ани тежъ противъ пану свѣтчити не може, никто тежъ ни за кого, але каждый самъ за себе терпѣть повиненъ. А што дей сторона поводовая указываетъ якійсь листъ короля его милости, умоцованый, и реляцію на положенье его, ино дей о томъ листѣ въ позвѣ своимъ жадное зменки не чинить; а право дей ясное, артыкуль тридцатый въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту и артыкуль пятьдесятъ четвертый въ роздѣлѣ четвертомъ зъ нового статуту, ижъ позву своего слушными доводами маеть подпирати, а чога въ позвѣ немашь, того тежъ доводить не можетъ, а ни се такимъ доводомъ чинить, и сторона дей тежъ позваная, водлугъ артыкулу двадцать третого, и двадцать осьмого въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, неповинна дей отповѣдать на то, чога дей хто въ позвѣ не доложи. Другая причина, ижъ листъ тотъ короля его милости упоминальный не въ той, але въ иныхъ якихъ кривдахъ выданный есть. Третья, ижъ листъ короля его милости зъ оповѣданьемъ урядовымъ незгожаетьсе; бо оповѣдано на урядника, якобы дей то онъ самъ безъ росказанья панского учинити мѣлъ, а

король его милость кажеть чинить справедливость зъ урядника въ кривдахъ тыхъ, которые якобы мѣли быти учиненные съ панского росказанья. Четвертая, справедливости чинить неповиненъ тотъ, на кого оповѣдаютъ, ижъ слуга за росказаньемъ его што учинилъ; бо хто росказуе, тотъ вжо въ томъ самъ виненъ зоставаеть; ажъ кгда бы се того справилъ, ижъ неросказовалъ, теперь справедливость учинить былъ бы повиненъ; прето листъ короля его милости упоминальный въ той мѣрѣ не былъ потребный, кгдажъ пише, якобы то урядникъ зъ росказанья его милости учинити мѣлъ. Але дей въ той мѣрѣ, гдѣ на самого врядника, што оповѣдано, якобы то онъ самъ безъ панского росказанья учинить мѣлъ, тутъ теперь листу упоминального была потреба; которого ижъ дей сторона не указываетъ и затымъ дей на доводѣ своемъ устала, тогда и въ речи своей упадаеть, позываючи иначе, анижли оповѣдала. Пятая причина, ижъ возный, который якобы подать мѣлъ листъ короля его милости упоминальный, ачь вознаваеть, же листъ тотъ положилъ, нижли сознаваеть естли просилъ о рокъ справедливости и естли жо му складано альбо ни; зачимъ домавлялъ се, абы сторона поводовая, на доводѣ уставающая, на упадѣ въ речи здана, а позванный

отъ речи воленъ учиненъ былъ. А умоцованый стороны жалобливое, такъ яко и первѣй при доводѣхъ своихъ выводилъ, же кривда, за властнымъ насланьемъ и росказаньемъ его милости княжати, пану Коптю сталасе, о которую дейвшелякій слушный и правный поступокъ есть учиненъ и листомъ упоминальнымъ слушне водле права обношоно и до права позывано; и вси дей тые причины, звышь отъ стороны позваное поданые, значный учинокъ тое кривды оказуетъ, што ижъ противъ правды и права посполитого позваный мовить; теды дей тые обмовы его на сторону отложены, а укривжоному справедливость за доводомъ и сказанье въ речи слушное учинено быть маеть, подаючи до того съ права посполитого, статуту старого роздѣлу одинадцатого артыкулъ двадцать первый, а зъ статуту нового тогожь роздѣлу артыкулъ сорокъ третій и артыкулъ шостый зъ роздѣлу одинадцатого старого статуту, а въ новомъ статутѣ въ томъ же роздѣлѣ артыкулъ четвертый, домовляючися, абы на его милость княжати Роману тотъ квалтъ и грабежи подданымъ зъ навезкою и вина статутовая за грабежъ учиненый сказано было. Мы врядъ, прислухавшисе той справѣ, а бачечи зо всихъ поступковъ отъ стороны поводное на подпоръ жало-

бы у права покладаныхъ, во всемъ зъ статутомъ права посполитого и артыкулы зъ старого и нового статуту зъ роздѣлу одинадцатого второго, по томужь и артыкулу сорокъ третего въ новомъ статутѣ, а у старомъ артикулъ двадцать первый зъ роздѣлу одинадцатого згодливые, которые учать: хтобы кому на домъ, або на имѣнье, на села людей квалтомъ наѣхалъ, а тамъ бои, раны, шкоды забраньемъ людей, быдла, статковъ, збожья и иныхъ речей учинилъ, таковый квалтъ сусѣдомъ околичнымъ, а потомъ на врядъ оповѣдалъ и вознымъ освѣтчонъ быть маеть; а гдѣ бы се то стало отъ чихъ слугъ и бояръ и подданныхъ, тогды справедливости старый статутъ, водлугъ артыкулу двадцать первого, а зъ нового сорокъ осьмый зъ роздѣлу четвертого у пановъ ихъ кажеть просить. А ижъ зъ стороны небожчика его милости пана Василья Коптя въ речахъ въ позвѣ описанныхъ во всемъ водлугъ науки статутовое захованосе: скоро по учиненью кривды менованое сусѣдомъ околичнымъ, потомъ на врядъ оповѣдати и вознымъ освѣтчатъ есть не занехано, яко то шляхта сусѣди околичные на письмѣ у свѣдѣствѣ своемъ, и врядъ у выписѣ съ книгъ кгородскихъ признавають, возны кривду оказованую и шкоды передъ нимъ менованые посвѣтчають,

также и признанье владника Володавского, же тое наѣханье и грабежи учинилъ за властнымъ росказаньемъ княжати его милости пана своего и еще большей чинити пофалилѣсе, о што небожчикъ панъ Василей Копоть, ачъ могъ за тымъ самымъ водлугъ жалобы своее чинить правомъ съ княжатемъ воеводою Браславскимъ, однакъже, на мнѣ ничего не впускаючи поступковъ правныхъ, листы короля его милости упоминальные до княжате его милости Романа Санкгушка, просечи справедливости на владника слугъ бояръ и подданныхъ его, выносилъ и врьдовне обносилъ, которое справедливости ижъ князь воевода Браславскій учинити ему не хотѣлъ, въ томъ панъ Копоть поступилъ противко ему самому правне, и позывалъ позвы ку праву, за которыми ижъ княже его милость воевода Браславскій не сталъ, зданъ у вину статутovou за нестаного, яко се то вышей отъ стороны жалобливое въ справѣ теперешней показало, вина нестаного есть заплачона. Далѣй, не бачечи ничего такового, за чимъ бы княжа его милость Романъ, сторона теперъ позванная, отъ жалобы и позванья его милости пана Лукаша Коптя, который маючи лѣта зуполные, яко властный дѣдичъ кривды и шкоды не замолчаное и въ давность земскую не опуцонное,

имѣнью и подданнымъ учиненое, доходить мѣлъ быть воленъ; але и овшемъ признавши есмо быть виновного о вину отца своего, яко потомка и держачого добръ отцовскихъ, съ которыхъ кривда сторонѣ жалобливой сталасе быть виновнымъ отповѣдать, давши мѣстцо всимъ псступкомъ правнымъ, отъ пана Лукаша Коптя у суду показанымъ и у попартью оныхъ, всказали есмо: На росказанью и на квалтѣ, а подданнымъ на бояхъ и грабежахъ и всехъ шкодахъ присегаю доводъ учинити, которые суть живы, тые сами, а которые померли, тыхъ потомство, або братья ихъ. Нашто и умоцованый стороны позваное позволилъ, только отъ винъ самыхъ апелевалъ до суду головного трибунальского, и рокъ на присегу до дня третего отложили. А кгда рокъ, присязѣ назначоный, день третій, то есть, въ понедѣлокъ, Юня двадцать пятый, пришолъ; умоцованый стороны позваное Янъ Пилитовскій, подавши по собѣ артыкулъ осьмдесять первый роздѣлу четвертого зъ нового статуту, упросилъ, абы рота была написана съ подписомъ руки писарское, хочечи сторону противную до присеги вести передъ вознымъ и двѣма шляхтичами у суду; а зъ стороны поводное умоцованый повѣдилъ, ижъ дей сторона, его милость, панъ Лукашъ Копоть самъ

на квалтѣ и на росказанью, водле жалобы своее, а подданные его на шкодахъ своихъ, бояхъ, кграбежахъ присегу выполнити суть готовы; лечь ижъ дей стороны позваное, княжати его милости Романа, который самъ, а не хто иншій, до тое присеги вести маеть, тутъ у суду не бачить; а ижъ дей самого особы княжати немашь, и до присеги не вѣдетъ; просиль, абы водле тогожъ артыкулу осмьдесятъ первого роздѣлу четвертого безъ присеги речъ, въ жалобѣ описаная на княжати его милости сказана была. А умоцованый повѣдилъ: ачь дей досыть было на першой моцы ему, отъ княжати пана его на зыскъ и страту до тое справы даное, такъ же на отказованье, пришло ли бы до того въ головной речи; однакъ же дей онъ и надъ то покладаетъ передъ нами моцъ свѣжую, ему отъ княжати его милости пана его на веденье стороны до присеги. И покладаль листъ умоцованый съ подписомъ руки княжате Романа и съ печатью княжате его милости, и пана Григора Костюшковича, пріятеля его милости, подъ датою у Володавѣ, двадцать третего дня, въ року теперешнемъ деветдесятомъ, готовъ будучи пана Коптя и подданныхъ, которымъ доводъ служить, до присеги вести. А сторона

поводовая указовала до тогожъ артыкулу осмьдесятъ первого роздѣлу четвертого, ижъ дей сама сторона, то есть, хто жалуетъ, а не умоцованый ее до присеги вести маеть, а умоцованый за властную особу стороны противное въ такой речи немаеть быть розумень и не можетъ дей большей на собѣ моцы носити, только до мовѣнья правного. Але кгда прійдетъ до присеги, тогда, меновите пишеть артыкулъ осмьдесятъ первый, ижъ дня третего сторона противная, противъ которое присега чинена будетъ, маеть роту присеги отъ писара возьмиши, и сторону свою до присеги вести; кгдажъ то уже идетъ о сумнѣнье сторонъ самыхъ, а не ихъ умоцованныхъ; такъ и того, хто ведеть, яко и того, хто присегаеть. Который жадень черезъ умоцованого присеги своее отпавити не може, якожъ дей на другомъ мѣстцу артыкулъ шестьдесятъ первый тогожъ роздѣлу четвертого учить, же прокураторъ жадного квитованья, вызнанья и записовъ безъ стороны своее чинить не можетъ; штося дей и до тое речи зъ стороны присеги розумѣти маеть, ижъ прокураторъ не можетъ вести до присеги поводовое стороны, кгдажъ тамъ же въ артикулѣ осмьдесятъ первомъ мовить: а не вхочетъ ли стороны своее противное до присеги вести, такій речъ свою тра-

тять, въ чомъ невыписуеть науки, не мовить—прокураторъ маеть вести; але пишеть: хтобы не хотѣлъ стороны своее вести до присеги, тратить речъ, тосе розумѣеть о самой особѣ, а не прокураторъ. А умоцованный стороны позваное на то такъ повѣдилъ: ижъ дей водлугъ артыкулу пятьдесятъ шостого въ роздѣлѣ четвертомъ, умоцованный вшелькіе справы отправовать може за моцью правною, тежъ и вголовной речи отказовать; азвлаща, ижъ до веденья стороны и той присязѣ особливую моцъ свѣжую маеть; бо естлижъ дей водлугъ артыкулу шестьдесятъ первого въ роздѣлѣ четвертомъ прокураторъ за особливую моцью и порученьемъ може пенязи брать и зъ узятыхъ именемъ своего принцыпала квитовать; теды дей поготовю за тою моцью и порученьемъ, на веденье до присеги особливѣ даною, може вести сторону до присеги, а звлаща, ижъ есть ясное право, артыкулъ помененый шестьдесятъ первый въ роздѣлѣ четвертомъ о томъ, чого прокураторъ безъ стороны своее справовать не можетъ, въ которомъ то меновите не выражено, абы прокураторъ немогъ вести до присеги, звлаща маючи на то моцъ особливую, такожъ и опекунъ доходечи и правне чинечи о кривду якую дѣтинную, естли бы сторонѣ его противной отводъ былъ ска-

занъ, може безпечне вести сторону до присеги, неоткладаючи того до лѣтъ дѣтинныхъ; а естли опекунъ безъ моцы може то учинити, далеко больше прокураторови за моцью учинитъсе то годить. А што сторона поводова шититъся артикуломъ осмьдесятъ первымъ въ роздѣлѣ четвертомъ, якобы самъ особою княжа его милости Романъ мѣлъ быть повиненъ вести пана Коптя, и подданныхъ, которымъ доводъ сказанъ, до присеги; тогда дей тамъ, въ томъ артыкулѣ немашь о томъ жадное зменки, абы того черезъ умоцованого отправити не моглъ, бо ачѣ тамъ пишеть, же сторона противная маеть вести до присеги, але умоцованный каждый за сторону ее слушне розумѣеть; бо кгда зъ реестру судового волають кого до права, а умоцованный за тымъ се позоветь, тогда посполите мовять—есть сторона; ижъ дей теды моцъ слушная, меновите, на веденье до присеги показуетьсе; домавялсе умоцованный княжати Романовъ, абы водле права посполитого захованъ былъ. А сторона поводова мовила, хотяжъ дей отъ княжати его милости Романа показуеть моцъ особливую для привоженъя до присеги, тогда то ему ити не може; кгдажъ надъ статутъ права посполитого и кресъ замѣроный ништо большей домыслитися не можетъ. А мы врадъ, прихилияючися до ар-

тыкулу осмьдесятъ первого и не узнавши умоцованого княжати, его милости, зъ стороны приведенья до присеги быть за властную особу позваного въ той речи, оставили есмо его на сторону и казали знову позваного приволявать черезъ возного для приведенья ку присязѣ. А ижъ княжа его милость Романъ самъ не сталъ и стороны своее до присеги не велъ; всказали есмо на его милости и на добрахъ тыхъ его милости, съ которыхъ се кривда стала пану Лукашу Коптю и брати его милости молодшой, за насланье кгвалтовное кгвалту дванадцать рублей грошей. А подданымъ, чоловѣкомъ чотыромъ и невѣстамъ двомъ, въ жалобѣ меновите описанымъ, за бой навезки водле стану ихъ, такъ же грабежи и вси шкоды зъ навезкою, то ёсть: Андрею Осеевичу, войту Липовскому, навезки пять копъ грошей, а жонѣ его десеть копъ грошей; Ивану Зазуленцы двѣ копъ грошей; Ивану Войтовичу двѣ копъ грошей; Лавришу Охримовичу двѣ копъ грошей, матцѣ того Лавриша чотыри копы грошей, а за грабежи Гриню Лецевичу, войту Хворостицкому, за коня одного, шацункомъ статутовымъ, двѣ копъ грошей, за сверепу грошей копъ двѣ, за жеребя сорокъ грошей, за коровъ двѣ по сту грошей, за быка копа грошей, за яловицъ двѣ

по грошей семьдесятъ, за телочку двулѣтку грошей тридцать; Сенку Воробьевичу за коня двѣ копъ грошей, за сверышь три по грошей копъ двѣ, за жеребцовъ два по двѣ копъ грошей, за коровъ три по грошей сту, за яловицъ чотыри по грошей семьдесятъ, за телушку двулѣтку тридцать грошей, за быка копа грошей, за быка лонцака тридцать грошей, за козъ двое по грошей двадцать; Ивану Шевцу за корову сто грошей; Макару Шнаревичу за корову сто грошей, за яловицу семьдесятъ грошей, за быка двулѣтка грошей тридцать, за жеребцовъ двоухъ по грошей копъ двѣ; Сенку Михалевичу за сверепу грошей копъ двѣ, за коровъ двѣ по сту грошей, за яловицъ двѣ по грошей семьдесятъ; Волосу Наслѣдковичу за коня грошей копъ двѣ; Оедору Черкасу за коня двѣ копъ грошей, за быка копа грошей, за телушку третячку сорокъ грошей; Грицу Онацковичу за коней два по грошей двѣ копъ, за сверепу двѣ копъ грошей, за корову сто грошей, за быка копа грошей, за козъ двѣ по грошей двадцати, за козенья шесть грошей; Андрею Тереховичу за жеребца копъ двѣ грошей; Гапону Михалевичу за сверепу грошей копъ двѣ, за жеребя грошей сорокъ, за коня копъ двѣ грошей, за корову сто грошей, за яловицъ двѣ по грошей

семьдесятъ, за быка лонщика тридцать грошей, за телочку однорочную грошей двадцать; Тарасу Недбаловичу за жеребца копь двѣ грошей, за воловъ три по грошей копь двѣ, за яловиць двѣ по грошей семьдесятъ, за яловицу третячку грошей сорокъ, за коровъ двѣ по сту грошей; Ивану Пашковичу за коня копь двѣ грошей, за редно грошей чотыри; Волосу, Ылычковому зятю, за корову сто грошей, за быка копа грошей, за телочку третячку сорокъ грошей, за козу двадцать грошей, за козеня грошей шесть; Васку Скибичу за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за телочку однорочную двадцать грошей; Охрему Торенцевичу за воловъ двоухъ по грошей копь двѣ, за яловиць двѣ по грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за яловочку однорочную двадцать грошей, за сверепъ три по грошей копь двѣ, за козъ петеренадцетеро по грошей двадцати; Максиму Туренцевичу за жеребца двѣ копь грошей, за жеребя сорокъ грошей, за вола копь двѣ грошей, за быка копу грошей, за корову грошей сто, за яловиць двѣ по грошей семьдесятъ, за козъ семеро по грошей двадцати; Роману за яловицу грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за сукманъ сѣрый тридцать грошей; Дешку Новоса-

ду за коровъ чотыри по сту грошей, за яловиць пять по грошей семьдесятъ, за телочку однорочную грошей двадцать, за быка лонщика тридцать грошей, за скуру взовую грошей дванадцать, за сокиру шесть грошей; Оедку Скибичу за коня копь двѣ грошей, за жеребицу двѣ копь грошей, за жеребя однорочное сорокъ грошей, за коровъ двѣ по сту грошей, за телочку лоньскую тридцать грошей, за вола грошей копь двѣ; Оедку Воробьевичу за коровъ чотыри по сту грошей, за телушокъ двѣ лоньскихъ по грошей тридцати, за сверепу копь двѣ грошей; Сивцу за коровъ три по сту грошей, за яловиць три по грошей семьдесятъ, за телиць двѣ по грошей сороку, за быковъ три по копь грошей; Мишу Дешковичу за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за жеребца копь двѣ грошей; Олесею Макаровичу за жеребца грошей копь двѣ, за сверипъ три по грошей копь двѣ, за жеребя сорокъ грошей, за гусей двадцать шестеро по грошей три; Мартину за сверипъ три по двѣ копь грошей, за жеребца грошей копь двѣ, за сошники грошей чотыри; Манку Михалевичу за коня двѣ копь грошей, за сверепу копь двѣ грошей, за жеребя сорокъ грошей; Ылимку Ыостровцу за коня копь двѣ грошей, за сверипу двѣ копь

грошей, за жеребца двулѣтка копу грошей; Андрею Дегтеру за свере-пу грошей копѣ двѣ; Теробуню за сверепу копѣ двѣ грошей, за же-ребца двѣ копѣ грошей; Супруну за жеребца копѣ двѣ грошей, за сверепу двѣ копѣ грошей; Хведо-ру Борисовичу за жеребцовъ двоухъ по грошей копѣ двѣ; за корову сто грошей; Петру Зазуленцу за сверепу двѣ копѣ грошей, за козу грошей двадцать, за козениа шесть грошей; Янку Курелевичу за све-репу двѣ копѣ грошей, за яловицъ двѣ по грошей семьдесятъ; Гаври-лу Васильковичу за вола копѣ двѣ грошей; Ивану Зазуленцу за яло-вицъ шесть, по грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за быковъ два по копѣ грошей; Ячинъ, зятю Чебераковому, за сверепъ двѣ по грошей копѣ двѣ, за корову сто грошей, за яловицу грошей семь-десятъ, за быковъ два по копѣ гро-шей, за телицу четвертачку пять-десятъ грошей; Симону Кчинюсѣ за сверепу копѣ двѣ грошей, за же-ребя тридцать грошей, за све-репу третячку копѣ двѣ грошей; Кузьмѣ Пасичу за сверепу двѣ ко-пѣ грошей; Максиму Витулинцу за сверепъ двѣ по грошей двѣ ко-пѣ, за жеребца двулѣтка копа гро-шей, за сошники грошей чотыри, за сокиру грошей шесть; Андрею Оскевичу, войту Липовскому, гро-шей готовыхъ копѣ пятнадцать,

за сукню грошей копѣ полторы, за жулицу копа грошей, за сѣрмагу чотыри по грошей двадцати, за мяса полти чотыри по грошей двад-цати, за салъ двѣ по грошей пять-надцати, за бисачъ двѣ по грошей ... за сорочокъ жоноцкихъ осмъ по грошей десети, за полотна ку-желю локти тридцать по грошей два, за полотна згребного локтей двадцать по пенезей пять, за ша-покъ чотыри по грошей пети, за убранье суконныхъ трое по грошей дванадцати, за простинъ чотыри по дванадцати грошей, за платовъ петнадцать по грошей шести, за радень чотыри по грошей чотыри, за подушокъ, пять и перинку, одно зъ однимъ кладучи водлугъ ува-женья нашего врадого, по грошей шести, за простеру грошей дванад-цать, за сокиръ чотыри по грошей шести, за косъ двѣ по грошей ше-сти, за серповъ деветь по грошей два, за сошники двои по грошей чотыри, за закрой гроши два, за туницъ двѣ по грошей чотыри, за мотику грошей чотыри, за илну повѣсомъ триста по грошей соро-ку, за конопель двѣстѣ по грошей тридцати, за основъ пряжи двои по локти двадцати, за кождую по грошей десети, за маку полъ кор-ца шесть грошей, за сѣмене коно-пленого бочку грошей тридцать, за сѣмени илняного корцы полто-ра грошей шестнадцать, за жита

корцы чотыри по грошей шести, за ячменю бочку, грошей двадцать чотыри, за корцы пять овса по грошей чотыри, за корцы гречки три по грошей чотыри, за гороху корецъ грошей пять, за проса корецъ грошей чотыри, за пшеницы корцы два по грошей полосма, за сѣдло грошей шестнадцать, за хомутъ зъ набедриками грошей осьмнадцать, за хомутъ простой грошей осмь, за узды двѣ по грошей три, за путо коньское желѣзное грошей осмь, за боты мужицкіе трои по грошей двадцати, за боты жоноцкіе осмь гроши, за коня копѣ двѣ грошей, за вепровъ кормныхъ двоухъ по копѣ грошей, за свиней надворныхъ пять по грошей двадцати, за гусѣ три по три гроши, за куръ пятеронадцатеро по грошей три, за коровъ три по сту грошей, за телятъ трое по грошей двадцати, за козъ десеть по грошей двадцати, за козеньяъ пятеро по шести грошей, за соли тисечу грошей шесть; Лавришу Охремовичу готовыхъ грошей копѣ пять, за сукню шацункомъ статутowymъ грошей копѣ полторы, за сермягъ три по грошей двадцати, за кожуховъ баранихъ два по копѣ грошей, за шапку жоноцку, гамлетовую грошей дванадцать, за подушекъ три по грошей шести, за перину грошей дванадцать, за сорочокъ мужицкихъ осмь по грошей

осми, за жоноцкихъ сорочокъ десеть по грошей десять, за мяса полти три по дванадцати грошей, за сало и полъ по грошей петнадцати, за соли тисечу грошей шесть, за чесноку вѣнковъ тридцать по грошей два, за льну повѣсомъ триста по грошей сорокъ, за конопень повѣсомъ сто грошей петнадцать, за сѣме илненное полтора корца по грошей десети, за жита корцы осмь по грошей шести, за муки корцы три по грошей осми, за сѣменю корцы пять по грошей шести, за пшеницы корцы три по грошей девяти, за овса корцы шесть по грошей чотыри, за гороху корецъ оденъ шесть гроши, за сокеръ двѣ по грошей шести, за сошники грошей чотыри, за закрой два гроша, за воловъ двоухъ по грошей копѣ двѣ, за коровъ две по сту грошей, за телятъ двое по двадцати грошей, за яловокъ подтелковъ трое двулѣтнихъ по грошей тридцати, за овецъ двадцатеро по грошей петнадцати, за козъ пять старыхъ по грошей двадцати, за козеньяъ двое по грошей шести, за вепровъ кормныхъ троухъ по копѣ грошей, за свиней надворныхъ осмь по грошей двадцати, за простинъ шесть по грошей двадцати, за гусей дванадцатеро по грошей три, за куръ осмеро по грошей три. Того всего сумою истизны выносить грошей

копѣ Литовскихъ триста шестьдесятъ семь грошей пятьдесятъ семь, пенезей пять, а зѣ совитостью, приложивши ку тому квалтъ и навезки чоловѣкомъ чотыромъ и невѣстамъ двомъ, имены звышъ писанымъ, на одно мѣсто чинить грошей копѣ Литовскихъ семьсотъ осмдесятъ грошей пятьдесятъ пять Литовскихъ. Рокъ за платы каждому сту копамъ грошей положили есмо чотыры недѣли. А умоцованый княжати его милости Романа, менуючи бытъ всказанье наше не водлугъ права, аслеваль съ тымъ до суду головного трибунальскаго, чого ему доущоно, А потомъ сътогожъ позву надругий артыкулъ жаловаль, ижъ дей повторе того дня семдесятого мѣсеца Октебря двадцать второго дня, тотъ же врадникъ, за росказанемъ отца его милости, Володавскій, Янъ Ёресинскій сътымижъ поменеными войтами наѣхавши квалтовне на село помененое Загайки и въ тотъ часъ подданого ихъ того Оедка Теребуня поймавши, до имѣнья Володавскаго отведши, цѣлый тыйденъ у везенью держаль и двѣ копѣ грошей окупу взявши, его зъвезенья выпустилъ, а маестности въ того подданого забраное, то есть, меновите взято: сукманъ мужицкій, ческій, сукню жоноцкую колтришовую, сермягъ три, кожухъ, убранье суконное, трое сорочокъ

мужицкихъ семь, жоноцкихъ сорочокъ девять, платовъ шесть, полотна кужелю локоть тридцать, масла горщокъ два, сокеръ двѣ, серповъ пять, сошники, закрой, жита корцей семь, муки корцей пять, ячменю корцы три, гречци корцы чотыри, пшона сито одно, маку сито одно, сѣмяна илняного полкорца, конопельного семени корцы полтора и лну повѣсомъ сто, конопельного кужелю повѣсомъ сто, къ сому коровъ съ теляти двѣ, волвъ два, кобылу одну, овецъ шестеро, козенятъ пятеро, гусей побито осмеро, куръ побито десетеро. Которые то вышей поменены, грабежемъ забраные, статки до имѣнья своего, до двора Володавскаго забравши, отпrowадити казалъ. А по вычитанью тое жалобы, умоцованый княжате его милости Романа, заховавши себе вси обороны правные, звышъ поменены, и противъ тое жалобы до такового росказанья и насланья и учиненья оныхъ кривдъ, въ позвѣ и въ томъ другомъ артыкулѣ описаныхъ, незналъ се. За чимъ умоцованый стороны поводовое, чинечи доводъ на квалтовное насланье отъ его милости небожчыка князя воеводы Браславскаго, отца княжати его милости Романа, покладалъ выписъ съ книгъ гродскихъ Берестейскихъ, за датою року тисеча пятьсотъ семдесятого, мѣсеца Декабря осмонадцать дня

оповѣданье вранника Опольского Бартоша Грабовского, подданныхъ небожчика пана Василя Коптя, войта Липовского, Андрея Осеевича и иныхъ, ижъ тотъ же вранникъ Володавскій Янъ Кресинскій тогожъ року семьдесятого, мѣсеца Сентября двадцать четвертого дня, за росказаньемъ и насланьемъ его милости княжати Романа Санкгушка, воеводы Браславского, пана своего зъ войтами, слугами, бояры и подданными княжати его милости, Володавскими, наѣхавши на села его милости небожчика пана Василя Коптя имѣнья Опольского, прозываемое Фороститую и Загайки, подданныхъ зъ маестностями позабиравши, до Володавы увезенье отослалъ, великіе бои, грабежи и забранье маестности починилъ. II въ томъ же выписѣ ниже пишетъ оповѣданье тыхъже подданныхъ пана Коптевыхъ, на тогожъ вранника, войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ Володавскихъ о квалтовное наѣханье, за росказаньемъ княжати его милости пана ихъ, въ томъ же року сѣмьдесятомъ мѣсеца Октебря двадцать второго дня, о забранье и пограбенье подданныхъ, немало быдла; также тые подданные, которые были увезенью, и, вышедши зъ везенья, тотъ наѣздъ и невинное везенье и маестности забранье оповѣдали, въ которомъ выписѣ

возного Мартина Хмѣлевского очевистое его на врандѣ признанье описано есть, же ему тые подданные тую кривду свою оповѣдали и освѣтчили; а на доводъ и подпартье кривды, водлѣ оповѣданья тыхъ подданныхъ, покладалъ листъ отворонный свѣдѣтва сусѣдовъ околичныхъ, пана Томка а пана Войтеха Глембовскихъ и пана Павла Щынгельского зъ Хмѣлева, землянь повѣту Берестейского, за печатми ихъ, въ датѣ року семьдесятого, мѣсеца Октебря двадцать второго дня, которые сознавають, ижъ имъ урядникъ Опольскій Бартошъ Хибовскій пана Василя Коптя, яко сусѣдомъ, по близу мѣшкаючимъ, квалтовное насланье отъ его милости княжати Романа, воеводы Браславского, вранника Володавского, Яна Кресинского войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ Володавскихъ, на села имѣнья Опольского Загайки въ томъ же року семьдесятомъ, Октебря двадцать второго дня, пограбенье немалое маестности подданныхъ пана Коптевыхъ того помененого села—оповѣдано есть. При которомъ томъ доводѣ листовномъ его милость панъ Лукашъ Копоть самъ на квалтѣ и на росказанью княжати его милости воеводы Браславского до присеги бралъсе, а подданныхъ, которые суть живы на шкодахъ, а которые померли,

тыхъ потомство ихъ, або братья, до присеги приповѣдилъ. На што и умоцованый стороны позваное позволилъ, нижли отъ винъ самыхъ апелевалъ. Мы врадъ, прислушавшисе и на тотъ другій артыкулъ речи, а бачечы и на тую жалобу поступи отъ стороны поводовое, водлугъ права и артыкуловъ старого и нового статуту оповѣданьемъ на врадъ и сусѣдомъ околичнымъ, и возного освѣдченье насланья квалтовного на имѣнье, почыненье боевъ, шкодъ, кграбежовъ подданнымъ—на всемъ быть слушные, ижъ сенивъ чомъто, што праву належитъ, отъ жалобливого не впустило, справедливости такъ, яко есть въ першомъ артыкулѣ доложено, за листомъ короля его милости, на врядника слугъ бояръ и подданныхъ прошно; а ижъ, за зейштъемъ обоее стороны зъ сего свѣта, тые речи ажъ до сихъ часовъ залегли, о которые на сесь часъ княжа его милости Романъ, яко потомокъ по отцу своемъ, на добрахъ zostали, и отъ пана Лукаша Коптя есть позванъ: давши есмо мѣсто поступкомъ жалобливого водле позву, всказали пану Лукашу Коптю самому на росказанью и квалтѣ, а подданнымъ его милости на бою и на шкодахъ присегу учинити, и рокъ присезѣ до тогожъ дня третего, вышей менова-

ного, отложили. А кгда рокъ присезѣ, день третій, припалъ; панъ Лукашъ Копоть, водле сказанья нашого, на росказанью и квалтѣ, а подданные его милости на шкодахъ, кграбежохъ присегу учинити были готовы, зъ стороны позваное княжати Романа ку приведенью и слуханью присеги черезъ возного приволывать давали. Нижли княжа его милость Романъ Санкгушко особю своею не сталъ, только тотже умоцованый его, Янъ Пилитовскій, за листомъ умоцованымъ приповѣдалъсе именемъ пана своего, хотечи сторону до присеги вести; чого умоцованый стороны поводовое непозволяючи, надъ артыкулъ осмдесятъ первый въроздѣлѣ четвертомъ указовалъ, ижъ сторона сама, а неумоцованый, сторону свою противную до присеги вести повиненъ, а прокураторъ если квитиованья вызнанья и записовъ безъ стороны своее чинити не можетъ, поготовю и до присеги, которая на душе есть большая и на сумнѣнью сторонъ самыхъ належитъ, вести неможе, водлугъ артыкулу шестьдесятъ первого тогожъ роздѣлу четвертого. Мы врадъ, прихилиючисе до артыкулу осмдесятъ первого, и неузнавши умоцованого и княжати его милости Романа зъ стороны приведенья до присеги быть за властную особу позвано-

го, въ той речи отставили есмо его на сторону. А ижъ княжа его милость Романъ самъ не сталъ и стороны своее до присеги не вель, всказали есмо на его милости, яко сторонѣ нестанной, и на добрахъ его милости, съ которыхъ се кривда вышъ помененая стала, пану Лукашу Коптю и брати его милости младшой за насланье квалтовное квалту дванадцать рублей грошей, а подданымъ за бои, грабежи и вси шкody зънавезкою, то есть: Оедку Теревуню за бои навезки двѣ копѣ грошей, томужъ Оедку Теревуню готовыхъ грошей двѣ копѣ, за сукню шацункомъ статутowymъ грошей копѣ полторы, за сукню копу грошей, за сермягъ три по грошей двадцати, за кожухъ копу грошей, за убранье суконныхъ трое по грошей дванадцати, за сорочокъ мужицкихъ семь по грошей десети, за сорочокъ жоноцкихъ девять по грошей десети, за платовъ шесть по грошей шести, за полотна кужели локтей тридцать по грошей два, за масла горшковъ два копу грошей, за сокеръ двѣ по грошей шести, за серповъ пять по грошей двѣ, за сошники грошей чотыри, за закрой два гроши, за жита корцы семь по грошей шести, за муки корцы пять по грошей осми, за ячменю корцы три по грошей шести, за гречки

корцы пять по грошей пяти, за маку сито шесть грошей, за сѣмени ильняного полкорца грошей пять, за сѣмени конопленого корецъ грошей двадцать, за льну по вѣсомъ сто грошей сорокъ, за конопель повѣсомъ сто грошей дванадцать, за коровъ двѣ по сту грошей, за телятъ двое по двадцати грошей, за воловъ два по двѣ копѣ грошей, за сверепу копѣ грошей двѣ, за овецъ шестеро по грошей петънедцати, за козенытъ пятеро по шести грошей, за гусей осмеро по грошей три, за куръ десетеро по грошей три. Того всего сумою истизны выноситъ грошей копѣ Литовскихъ двадцать девять, грошей петъдесять пять. А зъ совитостью, приложивши къ тому квалтъ и навезки, одному чоловѣку, на одно мѣсто, чинитъ копѣ осмъдесять одна копа грошей пять; и рокъ заплатѣ кождымъ сту копамъ грошей положили есмо водлѣ статуту чотыри недѣли. А умоцованый княжати Романа менуючи бытъ сказанье наше неводлугъ права, апелевалъ такъ зъ стороны винъ, яко изъ стороны тогоже его не признанья бытъ у вособѣ княжати его милости—вести поводовую сторону до присеги. Съ тымъ зо всимъ до суду головного трибунальского апелевалъ, чого ему допущоно, съ которою всею спра-

вою обоя сторона мають се становить у трибуналу на тотъ часъ, кгда справки воеводства Берестейского, водлугъ констытуции и три-

бунальское отправоватисе будутъ. Што для памети до книгъ судовыхъ земскихъ записано есть. Писанъ у Берестьи.

1595 г.

101.—Опредѣленіе по дѣлу дворянина Николая Оленского съ воеводою Витебскимъ Николаемъ Павловичомъ Сопѣгоу, который держалъ его въ цѣпяхъ, въ самомъ строгомъ заключеніи 42 недѣли.

Изъ актовой книги за 1595 годъ, листы 259—272.

Лѣта Божого Нароженья 1595, мѣсеца Генваря семнадцатого дня. На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеємъ, судьбою, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившия обоя сторона у суду, земенинъ повѣту Дорогицкого панъ Миколай Оленскій, сторона поводова, черезъ умоцованого своего пана Яна Мутикальского съ позву очевисто жаловалъ у права на вельможного его милость пана Миколая Павловича Сопѣгу, воеду Витебского, менуючи, ижъ дей его милость, не вѣдати для чого, званившисе на него, а пробачивши

правъ и вольности шляхецкихъ, надъ право и вольность его шляхетскую, вольного шляхтича правомъ непоконавши, въ року прошломъ тисеча пятьсотъ осемьдесятъ шостомъ, мѣсяца Декабря десятого дня, невинне его въ ланцухъ всадити казалъ и въ везенью во имѣнью его день держалъ. А потомъ въ томъ же року осемьдесятъ шостомъ въ день Светого Щепана, назавтрѣй свята Божего Нароженья, въ желѣза оковати велѣлъ. А въ день светого Яна, назавтрѣе по светомъ Щепанѣ, еще въ ланцугу и въ желѣзахъ въ склепъ казалъ его на морозъ укинути и до него не казалъ никого пускать и ѣсти одно презъ крату дозволилъ давати, мало его не зморозилъ и зъ

голоду не уморилъ, держачи у склепѣ двѣ недѣли; а потомъ казавши зѣ склепу ледво живого вынати, держалъ его тамъ же въ Кюдню, у свѣтлицы, въ везенью въ оковахъ и въ ланцугу, по трикротъ, въ ланцугу и въ желѣзахъ, казалъ до Берестья возити на взгарду а зельживость шляхетскую и засе отсылалъ его въ ланцоху и въ оковахъ до имѣнья своего Добратичъ. Потомъ въ Кюдни мѣлъ его у везенью въ свѣтлицы ажъ до дня сегого мѣсеца Мая, въ року осмдесять сегомъ. А назавтрѣе, дня осмого мѣсеца Мая тогожъ року помененого, казалъ его въ оковахъ въ склепъ укинути, и тамъ въ склепѣ держалъ, поченши отъ мѣсеца Мая осьмого дня року осмдесять сегого ажъ до мѣсеца Сентебря тридцатого дня року осмдесять сегого. И казавши дей укинути его въ склепъ, розказалъ стеречи, абы никто до него не приходилъ, и власное жоны и дѣтей его пускать до него не велѣлъ, а ледве ѣсти давати презъ крату допустилъ, дверей никгда не отмыкаючи. Такъ же на тотъ часъ съ кривдою своею не мѣлъ до кого ся утечи, для того въ онъ часъ было интерекгно. Не будучи тежъ безпечонъ здоровья своего, въ такъ срокгомъ везенью, обавялсе, абы его до смерти не приправено, поносячи то все на собѣ въ невинности своей до часу слушного безъ жадное причи-

ны и, правомъ непреконавши его дей милости, надъ нимъ паствилъся, мысли своей досыть чинилъ, водле воли и уподобанья своего; въ которомъ везенью будучи, поднялъ и утратилъ шкоды двѣ тисечи золотыхъ польскихъ. О которое дей невинное и неправное везенье свое уже не однокротъ его милость пана воеводу до суду земского Берестейского позывалъ; нижи дей его милость панъ воевода Витебскій, не хотечи ся ему усправедливити и зѣ нимъ наконецъ росправу принять на рокахъ Трикрольскихъ въ року деветдесять третемъ, задавалъ неосѣлость ему въ повѣтѣ Берестейскомъ; домовялъ се поруки осѣлое по немъ, у которой поруцѣ малжонку свою Катерину Ловенецкую давалъ и самъ записовался, не зходечи зѣ суду и не зѣѣздаючи зѣ роковъ, усправедливитися. Але дей его милость панъ воевода на томъ не переставаетъ и судъ земскій, неузнавшій за слушную осѣлость и за слушное рукоемство, отъ року и позву вольнымъ его милости пана воеводу учинилъ; отъ чого дей панъ Оленскій до суду головного трибунальского апелевалъ. А кгда тая справа о везенье и о шкоды до суду головного въ року прошломъ деветдесять третемъ у Менску приточилася; судъ трибунальскій узналъ бытъ слушную паруку, которую по собѣ давалъ под-

несши декретъ суду земского, наказали ему Оленскому, ку skutочной расправѣ, его милости пана воеводу рокомъ завитымъ о тое везенье и о шкоды передъ тотъ же судъ земскій Берестейскій позвати. За которымъ декретомъ суду головного готовъ дей былъ на рокахъ Михаловскихъ, въ року прошломъ деветьдесятъ четвертомъ, яко на року завитомъ, тое кривды своее поперети; и кгда приточиласе до суду, его дей милость панъ воевода легце собѣ поважаючи и противень будучи декретови трибунальскому, задавалъ причину, неналежность судови земскому судити о везенье, одно суду кгородскому; и судъ дей земскій одослалъ его Оленского чинити правомъ зъ его милостью паномъ воеводою у кгородѣ. А о шкоды завесичи, поки быся о везенье расправили; онъ дей Оленскій апелевалъ отъ него до суду головного трибунальского. А кгда ся знову тая справа зъ апеляціею на трибуналъ въ Новгородку въ року прошломъ, тисеча пятьсотъ деветьдесятъ четвертомъ, приточила; судъ трибунальскій поднеслъ тотъ всказъ суду земского, а декретъ суду головного трибунальского, въ Менску учиненный, ствердили и наказали о везенье и о шкоды его, позвать его милость пана воеводу до того же суду земского Берестейского. Водлугъ которыхъ

декретовъ поступуючи, домовался по сторонѣ позваной на жалобу отказу. А его милость панъ воевода Витебскій, прислухавшися позву, очевисте злецилъ моць въ той справѣ своей пану Яну Каменскому поступовати у права, который, заховавши всѣ обороны правные, иле бы ему до тое справы належали, прекладалъ зъ немалымъ жалемъ отъ его милости пана воеводы заданые позвомъ отъ того пана Оленского такъ ущипливыхъ, а особѣ его милости сенаторской прикрыхъ и жалосныхъ речей, якобы его милость, пребачивши боязни Божое и срокгости права посполитого, которому дей самъ его милость, яко особа сенаторская, сторожемъ есть, мѣлъ квалтитъ право посполитое, а не поконавши кого правнѣ, везеньемъ безъ жадного милосердья мордовати и трапити, кромѣ вшелякое лютости,—што дей тотъ Оленскій, будучи рукоданнымъ слугой и самъ шкодникомъ и збѣгомъ его милости, важился тамъ непристойне кинутисе на зацную славу особы его милости сенаторское, мениючи себе быть вольнымъ шляхтичомъ, чого дей его милость панъ воевода, яко тотъ, который будучи особою сенаторскою и милуючи завше добрую зацную славу свою, звиклъ противно каждому, не только вольному шляхтичу, але и служѣ учтивому ставитися пристойне,

безправне ни съ кимъ не обходечи. Але дей тотъ Оленскій самъ, будучи его милость виненъ и шкодникомъ зъ личбы переконанымъ, утекши отъ его милости, мѣсто заплаты того, што виненъ зосталъ, уникаючи вины своее, невинне теперь трудность зъ ущербомъ славы его милости доброе задаетъ, которому неповиненъ его милость справоватися до того часу, ажъ ся онъ его милость справить и уистить, яко виновайца и слуга рукодаинный пану своему, а поты не можетъ дей Оленскій заживати права посполитого, яко вольный шляхтичъ, противко пану своему; кгдажъ есть слугою рукодаиннымъ, служилъ его милости, мѣлъ sprawy немалые въ повѣренью своемъ. А несправившиися зъ шафунку своего, што на надъ першой справѣ зъ стороны личбы показало, же суму немалую виненъ зосталъ, и незаплативши ее и невчинивши досить, ани учтивши пана своего, утеклъ прочъ; съ которымъ обходилъсе дей его милость, яко зъ слугою рукоданнымъ, не маючи по немъ приказу, абы и нигдѣ о маетности его не вѣдаючи, мусель въ него упоминатисе своего, бачечи его быти шкодникомъ, задержалъ его въ везенью, яко слугу безъ приказного и винного, и не задерживалъ его у везенью, яко шляхтича вольного, але держалъ у везенью яко слугу рукоданного, съ

которымъ теперь поступаетъ и оно-го доходити будетъ поты, пока ся его милость не справить. И покладаль листъ суду пріятелей засажонныхъ, людей зацныхъ, урядниковъ земскихъ, чинилъ справу пана Оленского, съ которое зосталъ виненъ всего двѣ тисечи петдесятъ и пять золотыхъ, грошъ оденъ, пенезей тринадцать и полъ, подъ да-тою року осемьдесятъ семого, мѣсеца Октебрия первого дня. А Оленскій повѣдилъ, ижъ дей его милость панъ воевода менуетъ, же его держалъ у везенью, яко слугу своего, тогда дей осадилъ его до везенья въ року осемьдесятъ шостомъ, Декабря десятого дня, и держалъ черезъ сорокъ двѣ недѣли; домовялсе по его милости, абы съ права посполитого показалъ, если панъ слугу, а звлаца шляхтича, можетъ везити безправнѣ. А ижъ дей его милость показати съ права того не можетъ, абы вольно пану слугу безъ права сажати, яко дей то ему Оленскому сталося, же его милость нищачи и убожачи и на здоровье его повставши, часъ немалый, черезъ недѣль сорокъ двѣ, у везенью держалъ, задаючи причину, якобы бы виновайцу сажати мѣлъ, тогда дей мѣлъ его милость заразомъ право осадити. А естли-бы ся што съ права показало, въ тотъ часъ везити было, а не поковавши правомъ везити его немогль;

а ижъ дей везилъ правомъ непоконавши, только даетъ причину и показуе, жебы право зъ нимъ мѣлъ передъ пріятели своими засажоными въ року осемьдесятъ семомъ мѣсеца Октебря первого дня; тогда тое право его милости до те-перешнее справы не належитъ; бо то справа послѣдняя и по везенью его одержаная до того ничего не маеть, — примовялсе, абы водлугъ констытуціи сойму Варшавского, року семдесятъ осмого учиненое захованъ былъ: хтобы кого безправне везилъ, самъ маеть совито сѣдети, а правомъ непоконаный никто немаеть быти каранъ везеньемъ, ани виною пенежною, а хтобы што на кого велъ, а недо-велъ, тотъ самъ тымъ каранъ быти маеть, водлугъ роздѣловъ першихъ въ старомъ и въ новомъ статутѣ артыкуловъ вторыхъ, а въ третемъ роздѣлѣ въ старомъ статутѣ артыкулу семого, у новомъ десятого: шляхтичъ, правомъ непреконаный не маеть быть сажаный, а слуга если бы што пану за-винилъ, маеть панъ осадивши лю-дей добрыхъ и возного, маючи при нихъ судити, естлибы ся што съ права показало, въ тотъ часъ винный каранъ быти маеть. А его дей милость панъ воевода, непоконавши его, паствился надъ нимъ, нед-баючи ничего на право посполи-тое; везилъ его недѣль сорокъ двѣ,

чинечи досыть мысли своей и до немалое шкоды его приправуючи, звазнившись невиннѣ, а указуючи то, же и король его милость самъ не маеть никого сажати, везити, непреконавши правомъ, такъ тежъ жаденъ зъ персоны ни роду шляхетского не маеть быть сажонъ. А хтобы ся того важилъ учинити, самъ маеть совито терпѣти;—домо-влялсе о всказанье тое вины и шкоды и сѣденья противко его милости пану воеводѣ; бо дей хотяжъ вольно пану слугу карать, але яко у статутѣ естъ описано и не безъ причины доложено: панъ слуги не можетъ карати безъ права, яко дей то ему его милость панъ воевода учинилъ, въ невинности его недѣль сорокъ двѣ, оковавши въ желѣза и въ ланцугу завѣсивши, мордовалъ, здоровья збавилъ, хромымъ желѣ-зами учинилъ, начомъ уже до смерти своей хромати мусить, и зъ маетно-сти дей его зницилъ. До того ука-зовалъ въ статутѣ новомъ въ роз-дѣлѣ оденнадцатомъ артыкулѣ двадцать осмый хто шляхтича взялъ до везенья, а показалосе бы, жебы его везенью держалъ, маеть кгвалту заплатити дванадцать копъ грошей, а самого навезати со-вито, якобы его кіемъ билъ, и шкоды за доводомъ нагородити, а за свовольное поваженъе права посполитого, чверть году у вежи, на головники учиненой, на днѣ ве-

зенье утерпити;—примовлялся за артикулы поменеными, абы противко его милости пану воеводѣ, водлугъ жалобы его и артикуловъ показанныхъ зѣ наказаньемъ винъ сѣденья, кгвалту и шкодъ двѣ тисечи золошыхъ польскихъ, у везенью поднятыхъ, за доводомъ захованъ былъ. Чого отъ его милости пана воеводы боронено, мовечи на вси примовы Оленского, панъ Каменскій повѣдилъ: што дей панъ Оленскій мовить, задержанный везенью черезъ нѣкоторый часть, якобы надъ право посполитое и вольность шляхетскую; тогда дей панъ Оленскій не можетъ права ровного, яко иншій вольный шляхтичъ зѣ стороны слугъ своихъ, яко слуга рудоданный, заживать; бо иншая вольному шляхтичу, то есть обчому зѣ обчимъ, а иншая речь пана зѣ слугою: каждый слуга, кгда до пана приставаеть, вже вольности своее шляхетское даньемъ руки устуцуетъ и подъ росказанье пану своему се поддаеть, и панъ каждый, слугу въ росказанью своемъ въ послушенствѣ маючи, не только справъ якихъ, але и здоровья своего ему повѣряеть, изъ шафунковъ его личбы слухаетъ, съ которое кгда урядники, слуги, або шафарей шафунку своего што винно зостануть, певнего пану своему платити мусеть; а естъ личимъ немаеть, и на самого особѣ

чинено бываеть; о чомъ и само право посполитое на мѣстцѣ своемъ описуетъ, водлугъ артикулу деветдесять осмого съ роздѣлу четвертого. А ижъ дей и панъ Оленскій мовить, же панъ слуги безъ права сажати немаеть, ино и его милость панъ воевода то Оленскому позволяеть, же не только вольный шляхтичъ, але и наровнѣйшій, правомъ непереконанный, сажанъ быти не маеть; нижли того въ правѣ посполитомъ не описуетъ, ани се то покажетъ, жебы, бачечи пану слугу быть шкодникомъ своимъ, не мѣлъ его задержати въ везенью до уищенья, и нетолько задержати, але и на горлѣ винного слугу статутъ права посполитого карати позволяеть, водлугъ артикулу оденнадцатого зѣ розделу третего, зѣ статуту нового, а зѣ старого артикулу осмого тогожъ роздѣлу третего. И злый бы то прикладъ былъ, бачечи панъ слугу своего, або шефара, быть собѣ шкодникомъ, яко дей тотъ Оленскій поджутникомъ отъ его милости пана воеводы былъ, справы не малые въ рукахъ своихъ мѣлъ; бы его, до вчиненья личбы и skutчного уищенья, задержати, а зѣ осѣлости правомъ смотрѣти, каждый бы панъ трудно мѣлъ повѣратися справъ иле важныхъ пожитковъ слугамъ своимъ; и для того право посполитое само черезъ

себе ясно учить пану слугу, водлугъ выстунного, и на горлѣ карати. А про то тежъ кождый винный первѣй маеть быти задержанъ, потомъ до права приходитъ, а съ права, оденъ у дому винномъ, а другій на горлѣ скаранъ бываетъ. По томужъ дей и тотъ Оленскій шафунковъ справъ собѣ повѣрныхъ, зѣ розсудку пріятелей засажонныхъ, кгда зосталъ на личбѣ виненъ, до заплаты и skutечного уищенъя мусель быти задержанъ, яко слуга рукоданный; и поступовано зѣ нимъ яко зѣ слугою и шафаромъ, не чинено жадного квалту, не наѣждчано на имѣнье, на домъ, не брано маетности; только зѣ шафунку справъ, собѣ повѣрныхъ, выличалсе передъ засажонными, о што зѣ маетности его трудно было смотрѣть и овшемъ повиненъ былъ, яко слуга рукоданный и яко первѣй дей тотъ Оленскій слугою его милости былъ, такъ и теперь есть, и поты, поки своему не справить и не уистить, панъ воевода за слугу и шкодника своего оного доходитъ и доходити будетъ. А што дей Оленскій показуетъ констытуціею сойму Варшавского, въ року семдесятъ осмомъ учиненою: хтобы кого безправне везалъ, самъ маеть совито сѣдѣти; ино тая констытуцея розумѣется о вольныхъ особахъ, а яко се и вышей меновало, а не

пану зѣ слугою. Потомужъ въ статутѣхъ, роздѣлѣхъ першихъ, артыкулѣхъ вторихъ, и новомъ статутѣ, въ роздѣлѣ третемъ, артыкулъ десятый: а пану дей зѣ слугою иначе право служити, естли вольный шляхтичь, кгда бываетъ въ чемъ съ права скараный, а не маеть чимъ платити, самого особы выдають; далеко больше слуга пану оставши виненъ, повиненъ ся истить. А яко дей то его милость панъ воевода, обачивши шкodu по Оленскомъ, мусѣль его задержати въ везенью, потомъ право осадивши, личбы слухалъ, съ которое, кгда Оленскій зосталъ виненъ, задержанъ есть яко слуга рукоданный и виновайца. А по тыхъ справахъ ихъ обѣюхъ сторонъ, пытано зѣ суду пана Оленского, если же служилъ его милости пану воеводѣ. Оленскій znalся, же служилъ, але дей неповиненъ былъ терпѣти везенья, съ которого дей ледве зѣ горломъ утекъ, о што теперь правомъ чинить и позву своего жалуеть. А его милость панъ воевода далъ то собѣ записатьъ, же панъ Оленскій znalся ку тому, ижъ служилъ его милости; зачимъ просилъ, за тымъ властнымъ признаньемъ своимъ, тотъ Оленскій, яко слуга и шкодникъ былъ выданный. Пытано обѣехъ, штобы еще до права мѣли, абы домовяли, або въ суду показовали стороны. Надто боль-

ше ничего въ себе быть неповѣдили. Судъ на декретъ взялъ собѣ до третего дня; потомъ на дню третемъ, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня всказанье таковое въ той справѣ учинено. Мы судъ вътой справѣ межи паномъ Миколаемъ Оленскимъ, поводомъ, а его милостью паномъ воеводою Витебскимъ, позваннымъ о везенье, до которого панъ Оленскій невинне себе черезъ недѣль сорокъ двѣ осажонимъ быть меноваль, такъ узнаваемъ: што панъ Оленскій, менючи себе безправне до везенья сажоного, бралъсе до всказанья винъ, шкодъ и сѣденья противко его милости пану воеводѣ, водлугъ артыкулу двадцать осмого зъ роздѣлу оденнадцатого статуту нового, показуючи по собѣ зъ статуту прошлого, артыкулы семьй и осмый, зъ роздѣлу третего, а зъ нового статуту въ томъ же роздѣлѣ третемъ артыкулъ десятый и оденнадцатый и двадцать осмый до того констытуціею сейму Варшавского, же ниhto безправне иматъ и сажать быти немає, яко о томъ есть ширей на мѣстцу своемъ, въ контроверсіи пана Оленского, при артикулѣхъ отъ него поданныхъ, описано; противко которымъ, ижъ се зналъ его милость панъ воевода до задержанья везенью того Оленского, яко слуги своего властного, рукоданного до усиправедливенья и вынесенья

зъ справъ веле важныхъ ему, отъ его милости повѣронныхъ, въ которыхъ вонтпливость и подозрѣнье до него обачилъ: тогда зъ уваженья тое усее справы и артыкуловъ отъ жалобливого поданныхъ не бачимъ въ нихъ загороженья дороги, абы пану каждому, бачечи слугу и шкодника своего, невольнo было до права задержати везеньемъ. И овшемъ тоежъ право посполитое учить зъ роздѣлу третего артыкулъ оденнадцатый статуту нового, а зъ старого роздѣлу третего артыкулу осмого: слугу и на кгарлѣ карати, кгда се виннымъ покажетъ, яко то у его милость панъ воевода, противъ которому Оленскому, яко противко служѣ своему рукоданному, который себе и самъ Оленскій признаваетъ, же его милость служилъ и еще пристойне не отсталъ, зъ нимъ поступоваль, бачечи его быть шкодникомъ своимъ до учиненья личбы, абы не уѣхаль задержаль, а по томъ поготову, кгда зъ личбы скучное зосталъ виненъ немалую суму пенезей зъ шафунку своего, а платити чимъ не мѣлъ, его уистити везеньемъ до зашлаты. А естли позволяетъ право посполитое водлугъ артыкулу двадцать второго зъ роздѣлу дванадцатого статуту нового, а зъ старого въ томъ же роздѣлѣ артыкулъ четырнадцатый, слугу каждого, который только не

учтивши пана своего утечетъ, имати его на каждомъ мѣстцѣ; поготовю шкодника слугу своего имати не забороняетъ, а позывати до права людей обѣихъ, а не слугу пановъ и право учить; згола нигдѣ у старомъ ани въ новомъ статуте не описуетъ, жебы панъ слугу, абы шафара своего, маючи его у себе на службахъ своихъ, зъ службы его зъ шафунку нерадного позвы позывати и справедливости собе доходити мѣлъ. Съ тыхъ теды причинъ тые уси артыкулы, отъ Оленского поданые, узнаваемъ не слузѣ противко пану, але обчимъ особамъ, въ кривдахъ ихъ служащѣ, всказуемъ, слушне его, онъ панъ воевода до чиненья личбы зъ шафунку справъ, Оленского бы тежъ и у везенью задержати мощъ

мѣлъ, а поготовю, кгда зъ личбы передъ засажонными людьми зацными, врадники земскими виненъ зосталъ, слушне до заплаты былъ задержанымъ, чинимъ его пана воеводу отъ жалобы Оленского и всее речи, въ позвѣ описаное, вольнымъ. А Оленскій, розумѣючи сказанье наше быть не водлугъ права, апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальскаго, чога ему допущоно. Съ которою справою обоя сторона передъ судомъ трибунальскимъ становиться маеть на тотъ часъ, кгда и иншіе справы воеводства Берестейскаго у трибуналу въ року теперешнемъ девятьдесять пятюмъ отправованы будутъ. Што для памяти до книгъ врядовыхъ есть записано.

1597 г.

102.—Опредѣленіе по дѣлу объ убійствѣ крестьянина Игната Тишевича земляниномъ Иваномъ Мутыкальскимъ.

Изъ актовъ книги за 1597 годъ, листъ 154.

Лѣта Божого Нароженья 1597 года, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ,

припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейскаго, Ѳедоромъ Патеємъ, судьбою, а Бог-

даномъ Туминскимъ подсудкомъ, постановившимъ обою сторона у суду за листомъ умоцованымъ вельможного пана Еронима Ходкевича, пана Виленского, панъ Иванъ Брововскій, земенинъ воеводства Берестейского, сторона поводовая, съ позву очевисте жаловаль у права на земенина воеводства Берестейского пана Яна Гавриловича Бектыша Мутыкальского, ижъ дей въ року нынѣшнемъ деветьдесятъ семомъ мѣсеца Апрѣля одиннадцатого дня, тотъ панъ Янъ Мутыкальскій, пропомневши боязни Божое и срокгости права посполитого, заживаючи окрутенства, людемъ хрестіянскимъ неналежачого, безъ вшелякого данья причины, въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ дому подданого тамошнего Ѳедка Василевича Татарина, подданого его милости пана Виленского Игната Тишевича, зъ села Мутыкаль забилъ и нелютостивѣ на смерть замордовалъ, зъ живого мартвымъ вчинилъ. Того доводечи, покладалъ листовъ три оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ: пана Миколая Букрабы, пана Яна Еленского и пана Ѳедора Скоковского подъ печатми и съ подписомъ рукъ ихъ. При томъ покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ оповѣданья на врадѣ отъ врадника Простеницкого, пана Яна Решетарского, за датою року нынѣшнего де-

ветьдесятъ сегого, Апрѣля дванадцатаго дня, а другій выписъ съ книгъ кгородскихъ освѣтченья тѣла забитого вознымъ Яномъ Остромечовскимъ, въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ датѣ писанный Апрѣля чотырнадцатого дня. Третій выписъ съ тыхъ же книгъ кгородскихъ сознанья тогожъ возного привоженья тѣла до владу замку Берестейского и поволанья того забойства на пана Яна Мутыкальского. А затымъ приповѣдалъ ку остатнему доводу брата забитого присегою, хочечи водле жалобы, присегою остатній доводъ учинить. Панъ Янъ Мутыкальскій сторона отпоровая на жалобу чинечи отказъ, незналъ се до умыслного забитья того подданого. Але дей самъ тотъ подданный его милости пана Виленского, добре передъ тымъ зъ иншими сусѣды, поплечниками своими, безъ жадное причины збунтовавшисе на него, чоловѣка невинного, и хочачи позбавити здоровья его, отповѣдь и похвалку на здоровье ему передъ вознымъ учинилъ, которою выполняючи на домъ его шляхетскій, во имѣнью Мутыкалехъ, въ року прошломъ деветьдесятъ шостомъ, мѣсеца Феврала двадцать пятого дня, съ помочникомъ своимъ наѣхавши, въ небытности его самого у дому, словы доброй славѣ доткливыми соромотилъ, ворота до двора вы-

билъ и вырубалъ и тивуна его зъ жоною збилъ и поранилъ, менуючи все за росказаньемъ его милости пана своего; потомъ того дня помененого Апрѣля оденнадцатого, кгда я Мутыкальскій, бывши для потребъ своихъ въ селѣ Нехолстахъ, тамъ же вступилъ былъ въ домъ до Оедка Татарина для купенья соли, и тамъ дано ему знати, же подданные его милости пана Виленского дорогу ему засѣли, хочечи его забить, меновите тотъ Игнатъ зъ братьею, потомъ заразомъ оный же Игнатій, само треть прибѣгши съ кійми, яко зъ избы выходилъ за перьси и за горло его уфатилъ и ту его у губу билъ безъ жадное причины, за которого початкомъ слуга его, Мутыкальского, боронечи его пана своего, ранилъ самого того Игната, который потомъ не отъ зраненья, але большей, яка маеть вѣдомость, опившия горѣлки, умеръ. Абы тежъ и и одъ зраненья, чога не признаваеть, умерети мѣлъ, тогда за початкомъ своимъ въ оборонѣ былъ раненъ. И показавши выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ оповѣданья своего ку отводу до присеги бралъ се, хочечи то сумиѣнемъ своимъ своимъ поправити и отводъ учинити водлугъ артыкулу двадцать первого зъ рѣздѣлу одинадцатого; а далѣй на доводъ одповѣди ему, пану Мутыкальскому, отъ того небож-

чика Игната Ильяшевича и братьи его покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ датою року деветьдесять шостого, мѣсеца Февраля двадцать девятого дня, оповѣданья о тую отповѣдь на здоровье и о вырубанье воротъ до двора его и о збитье тивуна и жоны его, чога дей онъ панъ Мутыкальскій не терпѣлъ и заразъ на врадѣ, варуючи здоровье свое, оповѣдалъ. Зачимъ потомъ, еслисе што стало, тогда за початкомъ и за умыслнымъ прійштемъ онога на домъ, и маючи дей онъ право посполитое по собѣ, близшій есть на томъ ку отводу, а нижли жалобливые ку доводу. Умоцованый его милости пана Виленского, боронечи отводу, повѣдилъ, же дей тотъ артыкулъ двадцать второй рѣздѣлу одинадцатого тому отводу узычаеть, хтобы неумыслне кого ранилъ, або забилъ, и таковому кажетъ неумыслный учинокъ заразомъ сусѣдомъ и на врадѣ оповѣдать, а потомъся выводитъ, хтобы то видѣлъ и хто при томъ былъ; тогда за таковымъ свѣдѣцвомъ отводу само третему присегою право узычаеть; а панъ дей Мутыкальскій, яко не съ пригоды, але зъ умыслу самъ власною рукою своею, а не слуга, забилъ, такъ теперъ и поступку водлугъ артыкулу помененого по собѣ не показуеть; зачимъ братъ забитого близшій есть

при поступку своемъ правномъ присегою доводъ учинити, а звлаща самъ дей панъ Мутыкальскій знается до зраненья, едно на слугу вину свою складаеть; а братъ забитого на самого доводитъ, а къ тому стало се дей въ дому, а не на дорозѣ; допиралъ се по Мутыкальскому, если бы тотъ мниманый а неумыслный учинокъ, заразомъ по забитью, сусѣдомъ околичнымъ, яко право учить, оповѣдалъ, абы показалъ за таковымъ поступкомъ позволялъ само третему присегою отводъ учинить. Пытано зъ ураду пана Мутыкальского, еслибы поступокъ правный мѣлъ за собою, жебы самотретей къ отводу до присеги бралъсе, кгдажъ тое забитье стало се въ селѣ, а не на обчомъ мѣстцу, а не въ полю. Панъ Мутыкальскій оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ непоказуючи, зъ слугою и съ тивуномъ своимъ самотретей бралъсе до присеги, мовечи, же тамъ въ тотъ часъ, кгда зраненье за початкомъ оногo подданогo его милости пана Виленского стало, никто зъ обчихъ не былъ только слуга а тивонъ его. А потомъ просилъ часу до дня завтрешнегo на становенье пановъ Скоковскихъ, которымъ дей заразомъ тое неумыслное зраненье оповѣдалъ и водлугъ оповѣданья своего онъ, яко шляхтичь, зъ слугою собѣ равнымъ отводъ присегою учинити готовъ.

Чого ему умоцованый его милости пана Виленского боронилъ и до артыкулу семьдесятъ осмого зъ роздѣлу четвертого указовалъ, же слуги за паномъ, ани противку паномъ свѣтчити и панове слугами своими выводитисе не могутъ. Мы врадъ, прислухавшисе тое справы межи его милости паномъ Виленскимъ, поводомъ, а паномъ Мутыкальскимъ позванымъ, которому дана вина о умыслномъ учинку и забитью подданогo его милости пана Виленского въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ домѣ подданогo тамошнегo Ѳедка Василевича, на имя Игната Тишевича въ року нынѣшнемъ девятьдесятъ семомъ, Апрѣля одинадцатогo дня, до которогo умыслногo учинку, ачь кольвекъ панъ Янъ Мутыкальскій незналъсе, одно до зраненья, и то повѣдилъ, кгда дей ѣхалъ до дому своего оный Игнатъ Тишевичъ, перво того отповѣдъ ему на здоровье учинилъ, на домъ его шляхетскій съ помочниками своими наѣждчавши, подданныхъ бивши, потомъ дорогу ему въ томъ селѣ Нехолстахъ былъ засѣлъ, которому онъ, уходечи до дому подданогo тамошнегo въ Нехолстахъ, Ѳедка, былъ уступилъ, а тотъ Ѳедко пришедши тамъ въ губу ему вдарилъ, за которогo початкомъ слуга его Мутыкальского въ оборонѣ его пана своего оногo ранилъ, и на томъ

до присяги бралъсе;—то пану Яну Мутыкальскому пойти не могло, кгдажь зъ стороны его милости пана Виленского дана вина о умыслное забитье, которого оповѣданьемъ сусѣдомъ околичнымъ, потомъ на врадѣ освѣтченья вознымъ тѣла забитого и поволяньемъ, водлугъ права, поступокъ правный показалъсе, панъ Мутыкальскій ку отводу, водлугъ артыкулу двадцать второго зъ роздѣлу одиннадцатого, поступку оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ немѣлъ. Съ тыхъ теды причинъ узнали есмо сторону поводовую быть близшую ку доводу и всказали присегу брату рожоному забитого учинити на томъ, яко братъ его не въ оборонѣ, але зъ умыслного учинку отъ пана Яна Мутыкальского забить есть, и рокъ присягѣ до дня третего от-

ложили, кгда выконаеть, присудили на пану Яну Мутыкальскомъ за голову забитого его милости пана Виленскому и подданому его милости брату забитого двадцать пять копѣ грошей. Панъ Янъ Мутыкальскій разумѣючи сказанье наше быти неводлугъ права, ижъ есмо ему отводу сама третему и зъ слугою учинити не наказали, а обороны его на сторону отложили; апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальского, чого ему допущоно; съ которою справою обоя сторона передъ судомъ трибунальскимъ становитисе мають на тотъ часъ, кгда и иншіе sprawy воеводства Берестейского въ року нынешнымъ деветьдесятъ семомъ на трибуналѣ отпраоватисе будутъ. Што для памети до книгъ врадвыхъ есть записано.

1609 г.

103.—Явѣа опредѣленія епископа Луцкаго по дѣлу объ убійствѣ есендзомъ Иваномъ Мазовецеимъ землянина Ивана Лесковского.

Изъ актовой книги за 1606—1609 годн, листъ 73—76.

Лѣта Божого Нароженья 1609, мѣсеца Генваря чотырнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, Римскомъ святѣ, припалыхъ и судовне отпраов-

ваныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейско-го Оедоромъ Патеемъ, судею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, земенинъ воеводства Берестейского, панъ Янъ Лесковскій, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подаль декретъ отъ его милости князя Мартина Шишковского, бискупа Луцкого, съ печатью его милости и съ подписомъ руки его милости власное, въ справѣ отца его Яна Лесковского, пана Миколая Лесковского съ княземъ альтаристою Кобринскимъ Яномъ Мазовецкимъ о забитье сына его, што о томъ ширей тотъ декретъ въ собѣ обмываетъ. И просиль помененый Янъ Лесковскій, для вшелякихъ припадковъ, абы тотъ декретъ до книгъ нинѣшнихъ земскихъ былъ уписанъ, которого мы врадъ принели и такъ се въ себе маеть: Concludimus in causa, dilationibus, si quae datae sunt alterutri partium, revocatis et appellationibus refutatis, Christi nomine invocato, prae tribunali sedentes et solum Deum et iustitiam prae oculis habentes, matura deliberatione praehabita, adhibito iuris consultorum, protunc nobis assidentium, consilio, ex his, quae in causa homicidii voluntarii a Micolao Laskowski, una cum uxore sua, pro capite

fili sui proprii et naturalis, olim Ioanis Laskowski, assistente ipsoque accusatore instigatorum nostro iudicialiter et legitime Ioanni Mazowiecki, altarista Kobrinensi, intentata et coram nobis vertente et agitata, quod ipse Ioannes altarista suis manibus, ex bonibarda, fraudolenter et dolose supradictum Ioannem occidit, vidimus, audivimus, cognovimus, vidimus, audimus, et cognoscimus, partibus accusante et accusata in presentia nostra citatis et comparentibus in termino ad videndum et audiendum, definitivam sententiam ferri et postulare eandem postulantibus per hanc nostram sententiam definitivam, quam in his scriptis ferimus, sententiando pronunciamus et pronunciansententiam, supradictum accusatorem Nicolaum Laskowski cum sua conjuge plene, efficaciter et conclusive testimoniis nobilium fide dignorum et ab ipso accusato aliquot vicibus approbatorum et receptorum, nec iuste et legitime ab eodem accusato reprobatorum, fama quoque publica vicinorum et credulitate id ipsum nec non iteratis vulnerati, morientis, occisi protestationibus confirmantibus; servatis denique in accusationem huiusmodi debitis solemnitatibus, protestatione, proclamatione et denuntiationibus coram vicinis, factis denique ipso accusato, non penitus et precise occisionem negante,

до присяги бралъсе;—то пану Яну Мутыкальскому пойти не могло, кгдажъ зъ стороны его милости пана Виленского дана вина о умышленое забитье, которого оповѣданьемъ сусѣдомъ околичнымъ, потомъ на врадѣ освѣтченья вознымъ тѣла забитого и поволааньемъ, водлугъ права, поступокъ правный показалъсе, панъ Мутыкальскій ку отводу, водлугъ артыкулу двадцать второго зъ роздѣлу одинадцатого, поступку оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ не мѣлъ. Съ тыхъ теды причинъ узнали есмо сторону поводовую быть близшую ку доводу и всказали присягу брату рожоному забитого учинити на томъ, яко братъ его не въ оборонѣ, але зъ умышленого учинку отъ пана Яна Мутыкальского забитье есть, и рокъ присягѣ до дня третего от-

ложили, кгда выконаеть, присудили на пану Яну Мутыкальскомъ за голову забитого его милости пану Виленскому и подданому его милости брату забитого двадцать пять копѣ грошей. Панъ Янъ Мутыкальскій розумѣючи сказанье наше быти неводлугъ права, ижъ есмо ему отводу сама третему и зъ слугою учинити не наказали, а обороны его на сторону отложили; апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальского, чого ему допущоно; съ которою справою обоя сторона передъ судомъ трибунальскимъ становитисе мають на тотъ часъ, кгда и инше справы воеводства Берестейского въ року нынешнымъ деветьдесятъ семомъ на трибуналѣ отправоватисе будутъ. Што для памети до книгъ врадвыхъ есть записано.

 1609 г.

103.—Явка опредѣленія епископа Луцкаго по дѣлу объ убійствѣ ксендзомъ *Иваномъ Мазовецкимъ* землянина *Ивана Лесковского*.

Изъ актовъ книги за 1608—1609 годы, листъ 73—76.

Лѣта Божого Нароженья 1609, мѣсеца Генваря чотырнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, Римскомъ святѣ, припалыхъ и судовне отправо-

ваныхъ, передъ нами владники земскими воеводства Берестейско-го Федоромъ Патеемъ, судею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, земенинъ воеводства Берестейского, панъ Янъ Лесковскій, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ декретъ отъ его милости князя Мартина Шишковского, бискупа Луцкого, съ печатью его милости и съ подписомъ руки его милости власное, въ справѣ отца его Яна Лесковского, пана Миколая Лесковского съ княземъ альтаристою Кюбринскимъ Яномъ Мазовецкимъ о забитье сына его, што о томъ ширей тотъ декретъ въ собѣ обмавяетъ. II просилъ помененый Янъ Лесковскій, для вшелякихъ припадковъ, абы тотъ декретъ до книгъ нинѣшнихъ земскихъ былъ уписанъ, которого мы врадъ принели и такъ се въ себе маеть: Concludimus in causa, dilationibus, si quae datae sunt alterutri partium, revocatis et appellationibus refutatis, Christi nomine invocato, prae tribunali sedentes et solum Deum et iustitiam prae oculis habentes, matura deliberatione praehabita, adhibito iuris consultorum, protunc nobis assidentium, consilio, ex his, quae in causa homicidii voluntarii a Micolao Laskowski, una cum uxore sua, pro capite

fili sui proprii et naturalis, olim Ioanis Laskowski, assistente ipsoque accusatore instigatorum nostro iudicialiter et legitime Ioanni Mazowiecki, altarista Kобрinensi, intentata et coram nobis vertente et agitata, quod ipse Ioannes altarista suis manibus, ex bonibarda, fraudolenter et dolose supradictum Ioannem occidit, vidimus, audivimus, cognovimus, vidimus, audimus, et cognoscimus, partibus accusante et accusata in presentia nostra citatis et comparentibus in termino ad videndum et audiendum, definitivam sententiam ferri et postulare eandem postulantibus per hanc nostram sententiam definitivam, quam in his scriptis ferimus, sententiando pronunciamus et pronunciansententiando sentenciamus, supradictum accusatorem Nicolaum Laskowski cum sua conjuge plene, efficaciter et conclusive testimoniis nobilium fide dignorum et ab ipso accusato aliquot vicibus approbatorum et receptorum, nec iuste et legitime ab eodem accusato reprobatorum, fama quoque publica vicinorum et credulitate id ipsum nec non iteratis vulnerati, morientis, occisi protestationibus confirmantibus; servatis denique in accusationem hujusmodi debitis solemnitatibus, protestatione, proclamatione et denuntiationibus coram vicinis, factis denique ipso accusato, non penitus et precise occisionem negante,

anno die et loco in protestatione principali expressis: Ideoque praefatum Ioannem Mazowiecki, altarium Kobrinensem, condemnandum esse ad poenas, contra homicidas injustos, voluntarios, in iure communi contentas, prout praesenti nostra sententia definitiva mediante, condemnamus, inprimis eundem supradictum Ioannem ab executione ordinum deponendum et irregularitatis poena notandum et beneficio altaris Kobrinensis privandum perpetuo ipsumque ad alia beneficia ecclesiastica in posterum consequenda inhabilem declarandum et carceris actualis poena per annos quinque, iuxta iura canonica, in arce Janowiensi, in carcere ad hoc destinato, mancipandum et intendendum et ex fructibus altaris Kobrinensis praesentis anni aliisque rebus mobilibus, parentibus occisi Ioannis nobilibus pauperibus, in solamen eorum, florenos quingentos Polonicales dandos esse et debere decernimus, prout quidem per hanc nostram sententiam definitivam ab executione ordinum deponimus, irregularem pronunciamus, beneficio privamus, et ad alia obtinenda in posterum inhabilem declaramus, et fructus in solutionem summae praedictis parentibus in arctum arrestum ponimus et arrestari praecipimus. Condemnantes insuper eundem Ioannem Mazowiecki in expensis litis,

quarum taxationem nobis in posterum reservamus. Reservata etiam nobis facultate poenas supradictas arbitrio nostro moderandi, vel in alias similes commutandi, defensiones autem a predicto Ioanne altarista productas de quandam asserta inhabilitate accusatoris aliasque exceptiones, ab ipso in processu oppositas, uti frivolas et nullius momenti, in partem rejicimus. Lata, lecta et in scriptis pronuntiata est haec sententia definitiva per nos Martinum Biskowski Dei et Apostolicae sedis gratia episcopi Lucerensi in civitate Brestensi in palatio nostrae solitae residentiae sub anno natalivitatis Domini 1600 septimo, indictione quinta, die vero tertia Decembris Pontificatus Summi in Christo Patris et Domini nostri Domini Pauli, divina providentia Papae V, anno tertio, praesentibus admodum reverendis generosis et nobilibus dominis Francisko Zaewski JWD. Luceoricensi et Brestensi praeposito, Ioanne Żalasowski scholastico Luceoricensi, Mikolao Żabicki, iudice Nurensi, Adamo Żabicki, venatore Żabrocinensi, Martino Dombowski et Ioanne Baptista, metricato actorum consistorii nostri notario: cui manum nostrum subscripstimus. Ioannes Mazowiecki ab eadem sententia definitiva verbo appellavit, ut in actis latius et expressius continetur.

Appellationis autem hujusmodi terminus erit dies 3-tia Januarii 1608. Утого декрету печать притиснена

и подпись руки его милости князя бискупа подписано тыми словы: Sziskowski episcopus Luceoriensis.

1615 г.

104.—Осмотръ подсудва Богдана Туминскаго мѣстечва Милейчиць, разореннаго войскомъ конфедераціи Брестской и градобитьемъ.

Изъ актовъ книги за 1615 годъ, листъ 226—229.

Лѣта Божого Нароженья 1615 года, мѣсеца Юня 22 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Тройцы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами, врадники судовыми земскими воеводства Берестейского, Прецлавомъ Горбовскимъ, судьбою, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Яномъ Патемъ писаромъ, ставши очевисто у суду, урожонный панъ Василей Сасинъ Калечицкій оповѣдалъ и повладалъ листъ поѣзду моего, мене Богдана Туминского, подсудка, до добръ его королевское милости, до староства Берестейского належачое, мѣстечка Милечыць, для видѣнья въ нимъ шкодъ розными способами сталыхъ, о которые листъ просилъ насъ панъ Калечицкій, абы для часу пришлого до книгъ

врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ былъ; въ чомъ мы слушную речь виде-чи, оного. принявши и въ книги вписать велѣли, а уписуючи такъ се въ собе маеть: Roku tysiąc sześćset czternastego, Nowembra dnia czternastego zapisaniem jaśnie wielmożnego jegom. pana Jarosza Wołowicza, podskarbiego ziemskiego y pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego, starosty Upitskiego, ciwuna Powurskiego, dzierżawcy Rudnickiego, mego miłościwego pana, do mnie Bohdana Tyminskiego, podsędka ziemskiego, abym do starostwa Brzeskiego zjehawszy do miasteczka Mileyczyc, doyrzał wielkiego zubożenia zniszczenia tego miasteczka przez żołnerza confederatiew Brzeskiej wojska Sapieżynskiego, tak też pogorzających domow y gradobicia zboża,

tak oziminy iako y iarzyny, y do króla jegomości suplikowali, iakosia Bohdan Tuminski, podsędek Brzeski, w niebytności ichmosciow panow re-wizorow, na tenczas zesłanych od króla jegomości do starostwa Brzeskiego, ziachawszy roku i dnia niżej mianowanego do miasteczka Mileyczyc, starostwa Brzeskiego, które na tenczas dzierży jasne wielmożny jegomość pan Heronim Chodkiewicz, kasztelan Wilenski, starosta Brzeski, zakazawszy ia do siebie burmistrzowi Mileyzyckiemu ze wszystką radą pomienionemu Mikołaiu Ihnatowiczu, burmistrzowi Semenowi Jaszkwiczu, Supranu Iwanowiczu, Stasiu Lipce, Waškowi Paryszkewiczu, raycom, którzy stawszy przedemną pokazali relacją woznego przyznaną i s ksiąg Grodzkich w zamku Brzeskim, w której relacyi pokazali, naco i przysięgali raycy, że w mieście Mileyzycach spustoszało y nie siano włok dla zniszczenia żołnierzow piędziesiąt czterey trzecin dwie, popowskich włok czterey spustoszało za zmarciem popow pogorzalcow, ukazali, ze wszystką maiętnością pogorzałych domow sześć, w rynku spustoszałych sześć, na ulicy Barbarynskiej spustoszało domow pięć, na ulicy Mielnickiej spustoszało domow trzy, na ulicy małej spustoszało domów czterey, na przedmieściu spustoszało domow ośm; do tego pokazali w teyże rela-

cyi gradobicie, że gradem Pan Bóg wybił przez wszystkie włoki miesckie, tak oziminy, iako y iarzyny dwie części pol ledwo trzecia część wcale zborza zostało, czemu ja ieszcze do końca wiary niedawszy, po ulicach y polach ieżdżąc, sam rewidowałem y według tey relacyi woznego spustoszenia domow y nie zasiania włok widziałem, a strony gradobicia przy relacyi woznego rozkazałem burmistrzowi z raycami pod przysięgą i pod sumnieniem przedemną prawdę powiedzieć, którzy stawszy przedemną powiedzieli, ze wszystkiem pospulstwem miasta Mileyzyckiego pod przysięgą y sumnieniem, iż tak iest a nie inaczey, że nas Pan Bóg gradobicia nawiedził y zborze nam, iakośmy wyżej pomienili pobił; a ja weyżawszy w ich tak wielkie zniszczenie y zubożenie pomienionego miasteczka, tak przez żołnierza, iako z dopuszczenia Bożego przez grady przez podłość gruntu y ogień, mając w tem zupełną moc do jaśnie wielmożnego jegom. pana Jarosza Wołowicza, podskarbiego ziemskiego, mego miłościwego pana, tych pomienionych mieszczan władzą urzędu mego mnie od jegom. pana podskarbiego danego, przez pisanie jegomości, na ten rok terazniejszy tysiąc sześćsetny czternasty od cynszow wszelakich, który byli powinni do skarbu J. K. M., wolnemi czynić y wielmożnemu memu miłościwemu panu,

miłościwy panie Wilenski, starosta Brzeski o tym oznajmuję, abyś wielmożny miłościwy pan, o tym wiedząc, od tych mieszczan Mileyczycznych cynszow za ten rok wysz pomienionny wyciągać na nich nie raczył rozkazywać; gdyż to wszystko wielmożnemu memu miłościwemu panu werificatią moią w skarbie jego królewskiej mości przyjęto będzie; tak też y wielmożny mój łaskawy panie, wóycie Mileyczyski, oznajmuję, aby, według prawa swego, cynszow od tych

mieszczan za ten rok niżej mianowany nie odbierał y do wielmożnego pana Wilenskiego; starosty Brzeskiego..... Data w Mileyczyszach, roku y dnia wyż pisanego..... У того листу печать моя..... Туминского, подсудка, и подпись рукъ тыми словами: Тумински, подсѣdek Brześki, рѣкѣ swѣ. Который то листъ очевисто у суду покладанъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1639 г.

105.—Жалоба священника Мануила на подчапаго Пекарскаго о нанесенныхъ ему побояхъ и оскорбленіяхъ съ произнесеніемъ угрозъ.

Изъ актовъ книги за 1639 годъ, листъ 426.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ тридцать девятого, мѣсеца Генваря двадцать четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, приналыхъ и судовне у Бересты отпрованыхъ, передъ нами Петромъ Кохлевскимъ, судьєю, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми

земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду, панъ Стефанъ Науцевичъ Губарь, оповѣданье священника Бѣльскаго Мануила Теодоровича на письмѣ на особу и въ справѣ нижеименоной ку записанью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное: Милостивыи панове въ радѣ земскей Берестейскей! Я Мануило Теодоровичъ, священникъ церкви Рождества Пресвя-

той Богородицы, зъ мѣста Бѣлое, маестности яснеосвѣцѣнаго кнежатыго на Олыцѣ и Несвижу, его милости пана Александра Людвига Радивиля, маршалка найвышшого великого князства Литовского, старосты Слонимского, якомъ дня оногдайшого, то есть дня двадцать первого, мѣсеца Генваря, у суду, въ року нынѣшнемъ тисеча шестьсотъ тридцать девятомъ, очевисто ставши передъ вашею милостью, великѣй жалъ свой и деспектъ свой, а експецъ черезъ его милость пана Крыштофа съ Терелея Пекарского, подчасного воеводства Берестейского, подъ часомъ суженья роковъ земскихъ Трикрольскихъ, у Берестью теперъ отправуючихся, пополненѣй и мнѣ отъ него сталѣй оновѣдалъ. Тогда и на письмѣ того жъ теперъ поновляючи, зъ великимъ жалемъ моимъ вашей милости, яко владови, на пререченого его милости пана Крыштофа Пекарского, подчасного воеводства Берестейского, оновѣдаю зъ великимъ жалемъ моимъ, протестую, што ижъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать девятомъ, мѣсеца Генваря двадцать первого дня, будучи мнѣ тутъ въ мѣстѣ Берестейскомъ по нѣкоторыхъ пильныхъ справахъ моихъ, а ку тому доувѣдуючися у суду духовного на капитулы Берестейское религии наше Кгрецкое, о што бы мене пе-

редъ судъ капитульнѣй Берестейскѣй мѣлѣ запозвать тотъ же, его милость панъ Крыштофъ Пекарскѣй позвомъ суду въ Бозѣ велебного его милости отца Юсифа Яковецкого, епископа Володимерского и Берестейского, пана и пастыря моего милостивого, и о всемъ ся томъ у того суду капитульного Берестейского певне о томъ позвѣ вывѣдавшия, вжомъ ѣхалъ ку домови моему до Бѣлое зъ Берестья, и кгдамъ приѣхалъ въ улицу въ мѣстѣ Берестейскомъ, ку Великому Мосту идучой, приѣждчаючи ку мытницы, тамъ жемъ надѣхалъ его милости пана Пекарского также въ саняхъ сѣдячого, вжо хочачого зъ Берестья ѣхатъ. За тымъ обачивши мене его милость панъ Крыштофъ Пекарскѣй, подчаснѣй воеводства Берестейского, и выпавшѣй зъ воза, зъ саней своихъ, мене оному чоловѣка ни въ чомъ невинного, безъ жадное вины и данья причины моее, первѣй мене словами злыми и доброй славы моей докливными мовячи: атусь ми, неучстивой матки сыну, псе поповскѣй, и заразъ мя въ губу и по твари моей почалъ пястью бити, и такъ мене побилъ, помордовалъ, жемъ аягъ головою земли мало не досягъ; и знову бивши мя пястями до шабли ся на мене порвалъ, хотячи мя шаблею сѣчи, рубати, аягъ ся если ему, пану Пекарскому, до ногъ

поклонилъ, просячи, абы мене безвинне не билъ и шаблею не рубалъ. Теды таковой ексцесъ пополнивши и мене, особу духовную, удеспектовавши и побивши, всѣдаючи въ сани, еще отповѣдь и похвалку, хотячи мене забити, о смерть приправить, на здорье мое учинилъ, тыми словы мовячи: еще то, псе поповскій, неучствое матки сынъ, ничего, але тя такъ, повѣда, еще буду бити, же ажъ и душу съ тебе выбью. О которое збитье и зраненье свое и тую отповѣдь и пофалку, мнѣ отъ его милости пана подчасного учиненую и ексцесъ

подъ часъ судовъ вашихъ милостей черезъ него пополненный, запозвавши мене до суду моего капитульного, належного, хотя и въ невинности моей мнѣ отъ его милости выданный, а таковой ексцесъ пополнити и мене удеспектовати важилъся, хотячи я о то у суду вашихъ милости зъ нимъ паномъ Крыштофомъ Пекарскимъ, подчаснымъ воеводства Берестейского, правне чинить, прошу, абы тое оповѣданье мое было принято и до книгъ записано. Што есть принято и до книгъ земскихъ Берестейскихъ записано.

 1642 г.

106.— Судебное опредѣленіе по дѣлу Тура, обвиненнаго въ затравленіи собаками и убійствѣ гайдука Волка.

Изъ актовой книги за 1566—1641 годы, листъ 1183.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ чотырдесятъ второго, мѣсеца Октебря десятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне у Берестью отправованныхъ, передъ нами Андреемъ зъ Горбова Заранкомъ, судьбою, згодне на теперешніе ро-

ки обранымъ, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, и Петромъ Патеемъ, писаромъ, вадниками судовыми земского воеводства Берестейского, кгда съ порядку реестрового ку суженью припала справа яснесвѣцонного княжати его милости пана Януша Радивила, подкоморого великого княз-

тва Литовского, Казимірскаго, Каменецкаго и Шейвенскаго старосты, зъ земляниномъ воеводства Берестейскаго, зъ паномъ Стефаномъ Мартиновичемъ Туромъ, за позволомъ о речъ ниже мененую, за привола- ньемъ черезъ енерала сторонъ до права, одъ его княжачое милости за мощю умоцованый панъ Ерый Волковыцкій, а панъ Туръ самъ зъ умоцованымъ своимъ паномъ Жигимонтомъ Юрковскимъ очевисто у суду становилисе. Затымъ умоцованый стороны жалобливое, доведши по него пана Тура черезъ возного тогожъ воеводства Берестейскаго Миколая Немиры Кругельскаго положонныхъ позволовъ, одного въ имѣнью Баранкахъ на при- селенью млынарскомъ, а другихъ прибіяныхъ въ замку Берестей- скомъ у брамы, у воротахъ, реля- цією на врадѣ признаною въ датѣ року теперешнего тисеча шесть- сотъ чотырдесять второго, мѣсе- ца Сентебря дванадцатого дня, вы- писомъ зъ книгъ кгородскихъ Бе- рестейскихъ и року за ними слуш- не и правне припало, — жаловалъ зъ него заданьемъ собѣ справки уро- жоного Яна Отена о заслуги и подстаростего Каменецкаго о то, ижъ ты, Туре, не огледаючисе ни- чего на вины, въ правѣ посполитомъ описаные и лехце собѣ оные поважаючи, также не маючи въ собѣ боязни Божое, смѣлъ и важилъ еси

въ року прошломъ тисеча шесть- сотъ чотырдесятомъ, мѣсеца Іюня двадцать третего дня, подданого на- шого державы Каменецкое, подко- морого нашего, жалобливого зъ се- ла Шаличъ, на име Василья Волка, выбранца нашего скарбового, за- садившисе на врочищу Великого, до твоее маетности належачого, съ помочниками своими многими, то- бѣ имены и назвиски добре вѣдо- мыми и знаемыми, того подданого нашего выбранца сокѣрою и кіями збилъ, поранилъ, собаками пощвалъ такъ окрутне, ижъ одъ того збитья, зраненья и пощванья зъ сего свѣ- та смертью зшолъ, яко жалоба на позвѣ ширей есть доложона. А по прочитанью жалобы позовное, умо- цованый княжати его милости, под- коморого великого князтва Литов- ского, на доводъ жалобы своее по- кладалъ протестацію о тое окрут- ное зраненье того Василья Волка, гайдука скарбового, на пана Сте- фана Тура учиненую, выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ датою року тисеча шесть- сотъ чотырдесятого, мѣсеца Іюня двадцать шостого дня, до того по- кладалъ реляцію такъ се выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестей- скихъ возного вознанья Миколая Не- миры Кругельскаго огляданья то- го окрутного посѣченья того гай- дука, въ датѣ того року мѣсеца Іюня двадцать шостого дня, до то-

го покладалъ протестацію на тогожъ пана Тура, кгда тотъ гайдукъ посѣченный съ тыхъ ранъ умеръ, о забитье занесеную выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, въ датѣ тогожъ року, мѣсеца Сентября тридцатого дня, и реляцію тогожъ возного Немиры Кругельского, въ датѣ тогожъ року, мѣсеца Сентября тридцатого дня, оказыванья и обволыванья на врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ тогожъ тѣла, черезъ пана Тура забитого и на смерть тыранско замордованого. А оказавши и доведши такого забитья и замордованья того небожчика гайдука, засадки ѣдучого зъ мѣста Каменца на добровольной дорозѣ, чоловѣка ему ни въ чомъ невинного, повинный отъ брати небожчиковскихъ троухъ до присеги приповѣдалъ; а по присезѣ за такое тыранское посѣченье и забитье, на смерть замордованье, подавши конституцію року тисеча шестьсотъ тридцать первого и року тисеча шестьсотъ тридцать осьмого, всказанья совитого головщицны, двохъ сотъ гривенъ и шгодъ за тымъ поднятыхъ, за присегою тыхъ же брати и повинныхъ небожчиковскихъ, на пану Туру и маетности его вщелякой лежачой и рухомыхъ суммахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ будучихъ, домавлялъ; а зато ижъ подь бокомъ княжата его милости такій екссесъ пополнилъ и тымъ кня-

жата его милости зневажилъ, сѣдены на замку Берестейскомъ недѣль дванадцати потребовалъ. А панъ Стефанъ Туръ черезъ умоцованого своего повѣдилъ, ижъ при наѣздѣ на лѣсъ его во имѣнью Великомъ, боронечи кгрунту тому Волкови, въ оборонѣ здоровья его пана Тура тое зраненье статъсе мусело, кгда се порвалъ до него, а насъ Тура, и покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ протестаціи его пана Тура на того Волка и иныхъ подданныхъ о наѣздѣ на лѣсъ его, въ датѣ року прошлого тисеча шесть чотырдесятого зъ реляцію возного Войтѣха Залуцинского, на которыхъ сама речь ширей есть доложона. А подавши съ права посполитого артыкулы деветнадцатый и двадцатый зъ роздѣлу одинадцатого, онъ панъ Туръ самотреть на томъ, ижъ правдиве, водлугъ обжалованья его, въ лѣсѣ его власномъ, а не на добровольной дорозѣ тому Волкови, подданому его королевское милости села Шаличъ тое збитье и зраненье въ оборонѣ здоровья его пана Тура сталосе, до присеги приповѣдалъ, а затымъ вольности одъ того обжалованья домавлясе. На што умоцованый княжата его милости повѣдилъ: што умоцованый пана Туровъ показуетъ, протестацію и реляцію возного, менуючи якобы того Василья Волка, гайдука,

не на дорозѣ, але въ лѣсѣ своемъ посѣчи и забити мѣль, якобы яко-го квалтовника; теде жадное протестаціи о тую шкоду въ лѣсѣ на подданныхъ княжата его милости и того гайдука забитого, жебы передъ тымъ въ лѣсѣ шкоду чинити мѣли, не показуетъ. Але вжо уходечи того мужобойства, протестацію по таковомъ учинку до книгъ заносить и самъ до отприсяженья беретъ, што его подкати неможетъ; альбовемъ и каждый бы такъ кого забивши и округне замордовавши, отприсегнутисе хотѣль, але то его подкати не можетъ, бо кровь невинная справедливости светое потребуеть и помсту до Пана Бога волаеть: теде я не трохъ, але пети брати и повинныхъ небошчиковскихъ до присеги на томъ всемъ приповѣдаю, по присезѣ всказанья, водлугъ констытуціи, совитое головцизны и сѣденья на немъ пану Туру и повторе домавяль. А такъ мы судъ въ той справѣ ясне освѣценого княжата его милости пана Януша Радивиля, подкоморого великого князтва Литовского, Казимерского, Каменецкого и Шейвенского старосты съ паномъ Стефаномъ Туромъ, за позвомъ въ довоженью справедливости подданнымъ староствамъ его княжачое милости Каменецкого зъ села Шаличъ о забитье съ тогожъ села гайдука, выбранца скарбового, Василья Волка

отъ збитья кіевого, секирою посѣченья и щаванья псами; въ которой справѣ зъ очевистого обудвухъ сторонъ мовенья, ажъ сепанъ Туръ при процесяхъ своихъ правныхъ до присеги бралъ, ижъ при наѣздѣ на лѣсъ его тому Волкови, яко квалтовникови, боронечи здоровья своего, одъ оногo тое зраненье стати се мусело; однакъ же мы судъ, уважаючи то, ижъ передъ тымъ панъ Туръ о тые наѣзды жадного процесу не чинилъ, а кровь невинная о помсту до Пана Бога волаеть, прото повинный того Волка, водлугъ взятясе и за присегу само пятый, доводъ присеги ближшій при забитомъ узнаваемъ на томъ, ижъ тотъ небожчикъ Волкъ, гайдукъ, безъ данья его причины, на добровольной дорозѣ, а не въ лѣсѣ въ пана Тура, такъ сродзе есть збитый, зраненый, псами щваный и съ того збитья и зраненья тотъ небожчикъ Волкъ, водлугъ обжалованья съ того свѣта зшолъ, которую присегу передъ нами дня третьего мають оказати. По которого за забитье того гайдука, водлугъ констытуціи, совитое головцизны водлугъ стану его двѣстѣ гривень его княжачое милости пану подкоморому на пану Туру и на всякихъ добрахъ его лежачихъ и рухомыхъ и сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ се которые ввазують и окажутъ, зъ учиненьемъ одправы порядкомъ прав-

нымъ, заложивши на съ противно-го заруку таковоежь суммы, вска-зуюемъ. Одъ которого декрету панъ Туръ до суду головного трибуналь-ного апелевалъ, которое апелации допустили есмо въ терминъ належ-ный суженья справъ воеводства Берестейского, въ датѣ въ року

дасть Богъ пришломъ тисеча шесть-сотъ четьрдесять третемъ ку суже-нью припадаючихъ. Затимъ зъ обу-двухъ сторонъ о шкоды одна сто-рона противко того протестовали-се. Которая справа, яксе точила, до книгъ нынѣшнихъ земскихъ Бере-стейскихъ есть уписана.

1772 г.

107.—Опредѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и ксен-дзами Базилианами о захватѣ имѣнія генераломъ сихъ послѣднихъ Ге-равліемъ Лисанскимъ и обращеніи его въ монастырскую собственность.

Изъ актовой книги за 1772—1774 годы, листы 307—343.

Roku tysiąc siedemsetnego siedem-dziesiąt wtórego, miesiąca Iulii, dwu-dziesiątego czwartego dnia.

W sprawie za niżej wyrażonemi aktoratami i żałobami, do nich należącemі, mianowicie za pierwszym J. PP. Mikołaja, Woyciecha, Wincentego i Leona Horainow, braci rodzonych, w B. WW. J. XX. Marcinem Giedroyciem, superiorem, Martynowskim kaznodzieją i innemi przemieszkuiącemi we dworze Nowosieleckim xiężą Ordinis Sancti Basilii magni, za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościow, przed nasz sąd wyniesionym, i za żałobą

w nim wyrażoną, mieniając o to, iż co dobra Nowosiołki, w woiewodztwie Brzeskim sytuowane, w possessyi niegdyś wieczystey imienia Grodzickich, gradu successiois na czterech braci rodzonych Grodzickich spadłe, tandem za zrzeczeniem się trzech braci, in societate zostających xięży Grodzickich, cum hac iednak cautela, ażeby też dobra Nowosiołki nigdy od familii swoiey alienowane nie były, iednemu s. p. Kazimierzowi Grodzickiemu dostałe, zostawszy obżałowani WW. XX. Bazylianie in prae iudicium successorów imienia Grodzickich, sola impressione

pii zeli, w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiąt osmym, Iulii dwudziestego trzeciego dnia, singulariter, bywszy generał ordinis S. B. M. xiądz Herakli Lisanski, przywiódłszy s. p. Kazimierza Tadeusza Lada Grodzickiego i Katarzynę, z Borysowskich, Grodzicka, małżaków, do punktów funduszowych na cerkiew pod tytułem Tróycy S., w teyże maiętności Nowosiołkach, też punkta, przeciwko wszelkim słusznosciom i prawu, z pokrzywdzeniem żałujących się delatorów, succedentium po s. p. Grodzickich sukcesorow, nie pomniąc, iż iako dobra wieczyste dziedziczne imienia Grodzickich, albo bezpotomnie zeszyłych, s. p. Kazimierzu i Katarzynie Grodzickich, małżonkach, od następuiącey familij, intuitu wyrażenia w zrzeczeniu trzech braci Grodzickich, alienowane bydź nie powinny; cztery części maiętności Nowosiołek ad suam violenter praeoccupavit possessionem, a nie tylko same dobra ad velle sui opisali, ale też varii tituli ruchomość, którą parimodo iako i sama maiętność Nowosiołki, idque, cyna, miedz srebro, złoto, rzędy, karabele, pałasze, pasy, suknie, kleynoty, tudzież bydło rogate i nierogate, konie iezdne i stadne, na żałujących się delatorow succedere powinny, niemniey oraz zboża varij grani pozostałe, pozabierali in suum usum et fructum obracali i obracaią, z należytey possessyi ża-

łujących się delatorow, która probatur in tempore uczynioną intromisią, anno millesimo septingentesimo sexagesimo tertio post sera fata s. p. Katarzyny z Borysowskich Kazimierzowej Grodzickiey, na dniu dziewiętnastym Februaryi stały, iż obżalowani J. XX. Bazilianie nie tak zelo pietatis, iako bardziey chciwością zdieci, uti enarrat process in eodem anno Februaryi dwudziestego trzeciego dnia uczyniony, tak pozostałe mobilia pozabirali, iako też samych żałujących delatorow legitime in possessionem successivam do maiętności Nowosiołek weszłych, illegitimo ac illicito ausu, z nie małą gromadą ludzi różnych z swych konwentow zebranych, napadłszy przyjaciela żałujących J. P. Antoniego Łukaszewicza, przytym też i koni troie crudeliter przestrelili, explusą kryminalną ze dworu i fortuny żałujących successjonalney uczynili, ruchomość wszelką, summy pieniężne, zboża varij grani, bydło, konie i inne supellectilia, niemniey oraz dokumenta varij tituli, tak na maiętność Nowosiołki, iako też i dalsze inne violenter pozabierawszy, do konwentu kobryńskiego powyprowadzali, iak obloquantur processa, wiele nieprzystojnych charekterowi tranzakcyi poczyniwszy, do szkod, strat i expensow prawnych żałujących przyprowadzaią. Oco wszystko żałujący iure persequendo ante omnia,

do komportacyi wszelkich i wszystkich praw, dokumentów, zapisow iuris et possessionis sub nexu iuramenti, tudzież do komportacji omnis tituli ruchomości, kleynotow, summ pieniężnych, tak ex capite Lgockich dziadów żałujących i obżałowanych ichmościow permanentium, do approbaty dekretów w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt pierwszym, Februaryi siódmego dnia i dalszych in hac causa zaszłych dokumentów, vigore których do uznania reindukcyi, inkwizycyi, kalkulacyi, werifikacyi, a obżałowanym ichmościom per totum spraw, dokumentow, funduszów na zgubę uproiektowanych skassowania, salva melioratione tey żałoby. Za drugim aktoratem: w Bogu przewielebnego J. X. Marcina Melecjusza Giedroycia, superyora i wszystkich J. XX. Bazylianow, klasztoru Nowosieleckiego z J. PP. Mikołajem, Woyciechem, Wincentym i Leonem Horainami, bracią rodzonemi, Mikołajem Sławką, Józefem Dąbrowskim, cujusvis nominis, Ancutą, Janem Snieżką, Gabrielem Snieżką, Ignacym Ostromeckim, Leonem Dehollim, Jakubem Kulniem, Marcinem Imienińskim, Ambrożym Łukaszewiczem i Iurkiewiczem sługą W. J. P. Pawła Dąbrowskiego pisarzewica grodu Brzeskiego, za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościów, przed nasz sąd wyniesionym, i za żałobą w nim wyrażoną, mieniać i referując się do zaszłych

in antecesum żałob processow, dekretow i całego generaliter proceduru prawa, do approbaty funduszu przyznanego i zaprzysiężonego, tudzież wszelkich iuris et possessionis, pro parte actorea służących, dokumentow, vigore których do obwarowania żałującym delatorom omnimodam securitatem dóbr Nowosiołek cum attinentiis wieczystey funduszowey possessyi, a quavis obżałowanych ichmościow impetitione, praepeditione, violentia et intrusione do komportacyi przez wszystkich obżałowanych ichmościow Horainów spraw, dokumentów różnych, tudzież do komportacyi wszelkiey ruchomości, mobiliow, pieniędzy gotowych, złota, srebra, cyny, miedzi, dzwonow, tudzież wszelkiego naczynia gospodarskiego, koni, bydła i wszelkich generaliter sprzętów, czasu niazdu w dobrach Nowosiołkach, przez obżałowanych ichmościow per vim et potentiam violenter zabranych, sub nexu iuramenti, a za niepoiednokrotne inwazye i violencye do pokarania penami, de lege sciągającemi się et sessione turris, do skassowania wszelkich, przez obżałowanych ichmościów założonych, na summy arestów, a do przysądzenia tych summ żałującym delatorom, na uspokoienie kredytorow s. p. fundatorki, do nadgrodzenia wszelkich szkod, strat i expensow prawnych, do uznania inkwizycyi i szkod werifikacyi, do

uznania perkontrawencyjnych dekretowi oczewistemu sądow kapturo-
rowych, wojewodztwa Brzeskiego,
do skassowania wszelkich i wszyst-
kich in praejudicium żałujących
delatorów uformowanych dokumen-
tow, oraz do uznania tego wszyst-
kiego, quod iuris et praetensionis
bydź może, a czasu prawa fusius
probabitur, salva żałoby melioratio-
ne. Za trzecim aktoatem: J. PP.
Mikołaja, Woyciecha, Leona i Win-
centego Horainow, braci rodzonych,
z przewielebnym w Bogu J. X. Mar-
cinem Melecijuszem Giedroyciem, su-
peryorem i wszystkimi J. XX. Ba-
zylianami we dworze Nowoseleckim
przemieszkiwającymi, za pozwem od
aktorow po obżałowanych ichmościach,
przed nasz sąd wyniesionym i za
żałobą w nim wyrażoną mieniać i
referuiąc się do zaszłych żałob, pro-
cessow, dekretów i oraz całego pro-
cederu prawa, oraz oto: iż obżało-
wani wielebni xięża Bazylianie, po-
znawszy, iż constitutiones naywyż-
szej stolicy Apostolskiej et ordinis
proprii obżałowanych, ex considera-
tione augendae gloriae Divinae, mo-
dum przyimowania funduszow prae-
scribendo, któreby tylko przeciwko
tym statutom stolicy Apostolskiej
przyięte były pro nullis censent i
że prawa narodowe praetextuosas
z dóbr cudzych, a bardziey pendente lite
o też dobra foundationes, znosząc et
ipso facto niszcząc nie tylko legiti-

mis successoribus takowe dobra reha-
bere pozwalają, lecz insuper cui-
que ex statu nobili ius delationis
brać permittunt; a pamiętając na po-
pełnione przez siebie gwałty, wio-
lencye, boie, zabory, ranienia ludzi
i dalsze Bogu, prawu i ludziom prze-
ciwne facinora (o których manife-
sta, wizye, obdukcye, dekreta i ca-
ły proceder prawa dowodnie swiad-
czy); które bezprawności chcąc clan-
destino actu pokryć, obżałowanych
Bazylego Załużczyńskiego lucida
mente carentem, do approbaty bez-
prawnego, na cudzey własności et
contra leges patrias, przez zesłych
Kazimierza i Katarzynę z Borysow-
skich Grodzickich, podstolich Smo-
lenskich, iakowychści punktów fun-
duszowych, czyli niby titulo fundu-
szu, a w samey rzeczy wlewku, na
pokrzywdzenie nie tylko żałujących
delatorów, lecz i wszystkich okoli-
cznie sąsiadujących subtelnemi na-
mowami przywiodłszy, widoczny kon-
dykt z tymże obżałowanym uczyni-
li, i tym sposobem dobrą macierzyń-
skie, ex capite Lgockich po matce ża-
łujących delatorów nie wyposażoney,
żałującym należące, Nowosiodłki na-
zwane, zabrali, i dalsze praktyki in
konweniencye poczynili miastu chwa-
ły P. Boga, pokrzywdzeniem ludzi
niewinnych i oppressyą onych ba-
wią się. O co wszystko żałujący
delatores z obżałowanymi ichmościa-
mi, chcąc iure agere, ante omnia do

approbaty wszelkich i wszystkich pro parte actorea służących dokumentow, dowodow do uznania inkwitacyi ad sortem majątności Nowosiołek ex capite Lgockich iure successivo na żałujących delatorow, qua legitimis successoribus, do skasowania bezprawnie poczynionych punktów funduszow et omnis tituli cura et adinventis modis zfomentowanych dokumentów tak przez zesłych w Bogu urodzonych Grodzickich, iako też samych obżałowanych ichmościow et ex eo sądenia dziedzictwem całej majątności Nowosiołek żałującym delatorom secundum dispositionem praw W. X. L. de similibus opisanych, iako legitimis succesoribus et delatoribus, do uznania kalkulacyi werefikacyi ex illegitima pomienioney majątności possessione, oto wszystko, co czasu prawa fusius deducuntur, salva melioratione tey żałoby. Za czwartym aktoratem w Bogu przewielebnego J. X. Marcina Meleciusza Giedroycia Ordinis S. Basilii magni superyora i wszystkich J. XX. Bazyljanow Nowosieleckich z J. P. Felicyaną Maryanską matką, Józefem Toczyńskim synem, tudzież niewiernym Hirszowiczem Zarachowiczem za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościach przed nasz sąd wyniesionym i żałobą w nim wyrażoną, mieniać oto: iż co w Bogu zesły cuiusvis nominis J. P.

Maryański a mąż obżałowaney jeymości z swoim pasierzbem Józefem Toczyńskim w iedney zostaiąc radzie i namowie z J. PP. Horainami, o pułnocy, w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Februaryi piętnastego dnia, napadłszy na klasztor xięży Bazyljanow Nowosielecki, funditus zrabowali, różney ruchomości, złota, srebra, cyny, miedzi, sukien różnych, futer, bielizny, poiazdow etc., iako na osobliwym regestrze pokaże się, one zabrali, tudzież skrzynię z dokumentami, na dobra funduszowe służącemi i innemi violenti modo wzięli i do tych czas one dokumenta u siebie trzymają, wszystkim tych dokumentow do czytania dają i one rozpraszają, wydając dokumenta sąsiadom nieprzyjaznym, szkodę w granicy czyniącym, którzy czytając te dokumenta mogli pozabierać co naylepsze pro parte actorea dokumenta i one pochować lub popalić; zaczym żałujący delatores do pokarania za gwałty, rabunki i różne wiolencyje penami de lege sciągającemi się i sessione turris, do komportacyi sub nexu iuramenti zabranych z skrzynią wszystkich wieczystych Nowosieleckich spraw manifestow, processow i wszelkich dokumentow i wziętych podczas gwałtownego niazdu wszystkich mobiliow, sprzętow, na osobliwym regestrze spisanych, do uznania in causa violentiarum

inkwizycyi, do nadgrozienia szkod, poczynionych w klasztornym dworze, za połamanie drzwi, zamków, zawiasow, okien wystrzelania, piecow pobicia etc. do zapłacenia kosztow na prawo łożonych, do uznania tego wszystkiego quod iuris et praetensionis bydź może, a czasu prawa fusius probabitur, salva tey żałoby melioratione. Item za pozwem i za drugą żałobą, do tegoż aktoratu należącym, mieniać oto: iż obżałowany żyd, mówiący się z J. PP. Horainami i wziawszy kontrakt na trzy roczną arendę karczmy żałujących delatorów nietylko zawiodł onych, lecz na większą szkodę żałujących delatorów podmówił tych że J. PP. Horainów do nayscia gwałtownego armata manu na karczmę żałujących delatorów, do zabrania violenter stojącej na gruncie klasztornym słodowni, swirna, browarnych różnych naczyń, do zarzucenia studni karczemney, zrzucenia dachów z browaru i stodoł karczemnych, dwóch ławek, stołów, stołkow, klamek wyłamania, także o nie zapłacenie arendy, i za wzięte żyto we dworze (uti fusius manifest rem enarrat) tudzież oto: iż co obżałowany niewiernego żyda oyciec Zarach Ickowicz trzykroć spaliwszy karczmę s. p. J. P. Ludwika Grodzickiego i poczyniwszy wielkie szkody przez czarodziejstwa, palodziejstwa i przyprowadziwszy do wielkiego prawnego ko-

sztu w grodzie Brzeskim, potym w zadwornych sądach i wypadłych dekretach na łapanie onego, zabranie towarów etc. pomieniony Zarach Ickowicz per amicabilem compositionem zgodził się z w Bogu zesłym J. P. Ludwikiem Grodzickim na dwa tysiąca sześćset złotych polskich i dał oblig na siebie i sukcesorow swoich do wypłacenia pomienioney summy insuper w tymże obligu opisał się, ieśliby s. p. J. P. Ludwik Grodzicki, lub successores iego, nie chcieli w swoiey karczmie trzymać lub z karczmy swey onego wyrugowali, zaczym ani on, ani potomkowie iego nie powinni pod żadnym possessyonatem mieszkać ullo titulo w okolicy Nowosiołkach pod wielkimi wadyami; a obżałowany Hirsz, nie zapłaciwszy za miesiąc arendę złotych dwadziestcia dwa i groszy piętnaście, za żyto wzięte złotych dwadziestcia, z karczmy uciekł, nietylko zaciągnionego długu dwóch tysięcy sześćset złotych polskich nie chce wypłacić żałującym delatorom, zmyśliwszy i sfabrykowawszy kwitancyą, niby od s. p. J. P. Ludwika Grodzickiego; lecz na podstęppek żałujących delatorów mieszkając w karczmie J. PP. Horainów różne szkody czynić nie przestaje, in uno będąc consilio ac conductamine z J. PP. Horainami, z któremi zabrał słodownię i inne budynki, oraz wszelkie sprzęty circa invasionem

myto do żałujących delatorow należące do siebie odbierając; a żałujący delatores mosty stawić muszą, nieprofitując czwartym rokiem myta najmniejszego szeląga; zaczym do wypłacenia dwóch tysięcy sześciuset złotych polskich cum provisione, do zapłacenia za arendę i żyto wzięte złotych pięćdziesiąt dwóch i groszy piętnastu, do wrócenia i nadgroźdzenia za branie myta przez lat cztery i więcej, do niemieszkania, vigore opisu pod żadnym possessyonatem w Nowosiołkach, do przysądzenia wadyów, w obligu wyrażonych, za mieszkanie trzyletnie w Nowosiołkach i więcej pod innym possessyonatem, do wrócenia kosztów prawnych i pokarania za dopuszczenia i namowy na czynienie violencyi przez J. PP. Horainow żałującym delatorom, i tego wszystkiego quod iuris et praetensionis bydź może, a czasu prawa fusius probabitur, salva tey żałoby melioratione. A za piątym aktoatem, z rejestrow spraw termini tacti J. PP. Felicyanny z Grodzickich Maryańskiej, in viduali statu zostającej, Mikołaja Woyciecha, Leona i Wincentego Horainów, braci rodzonych, z J. PP. Felicyanem Stachorskim i Janem Grodzickim, za pozwem zakazem od aktorow po obżałowanych ichmościach przed nasz sąd wyniesionym i za żałobą w nim wyrażoną mieniać o to: iż obżałowani ichmościowie, nesci-

tur, czy z własney iakowey przeciwko żałującym delatorom invidyi, czyli też z namowy ichmościow xięży Bazylianow, modo intrusivo przemieszkiwaiących w mairności Nowosiołkach, we dworze zesłego J. P. Kazimierza Grodzickiego, w roku tyśiąc siedemsetnym sześćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Januaryi ze dnia dwudziestego czwartego na dzień dwudziesty piąty, sposobem potaiemnym dokumenta po zesłym w Bogu J. P. Maryanskim, mężu żałującej J. P. Felicyanny Maryanskiej, pozostałe, rozumiejąc, iż iakową nieprawnemu titulo funduszowi, w tych dokumentach oraz zawodnemu aktorstwu zesłego J. P. Kazimierza Grodzickiego, znajdują, pomoc nocną porą u teyże J. P. Maryanskiej, w mieście J. K. mci Dywinie przemieszkiwaiącej, wzięli, o które potaiemne wzięcie upominającym się żałującym delatorom obżałowani ichmościowie nie tylko nie oddali, lecz insuper z J. XX. Bazylianami in conducto idąc, takowe dokumenta onym pooddawawszy dla utaienia takowey bezprawności, ex conducto siebie J. XX. Bazylianom niby zapozwać poradzili, o który podstęp, bezprawność i widoczną krzywdę żałujący delatores, chcąc iure agere, obżałowanych ichmościow pozywają ante omnia do przyięcia z rejestru taktowego rozprawy, do komportacyi potaiemnym sposobem wzię-

tych dokumentow sub nexibus iuramentorum, do pokarania penami przykładnemi za takowe potajemnym sposobem wzięcie dokumentow i uczyniony podstęp, do nadgrodenia szkod, strat, expensów prawnych i o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur salva tey żałoby melioratione. Za takowemi żałobami, z pozwów autentycznych wypisanemi, partes inter se concertantes przed nasz sąd instituerunt actionem. W której sprawie: w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii iedynastego dnia, my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, aktorat wzajemny JXX. Bazyljanow z karty pięćdziesiąt trzeciej registrow ordynaryjnych do wpisu i aktoratu JPP. Horainow na kartę piętnastą tychże regiestrów ingrossowanego, z którego praesens coincidit negotium, przyłączyszy, proceder inter partes nakazaliśmy; in procedendo, po kontrowersjach ab utrinque wynoszonych, kopie spraw wszystkim stronom ab utrinque do kancelaryi naszej ziemskiej województwa Brzeskiego, przed następującą oczewistą rozprawą dać nakazawszy, comportationem przez JPP. Horainow wszelkich generali titulo dokumentów na dobra Nowosiołki, post obitum JP. Kazimierza Grodzickiego pozostałych a u tychże ichmościow reperiri mogących, et vicissim eandem comportationem przez

JXX. Bazyljanow dokumentow, realitatem aktorstwa zesłych JPP. Grodzickich ewinkuiących, sub nexu iuramenti przez JPP. Mikołaja i Woyciecha Horainow i przez JX. Giedroycia superyora eiusdem loci praestandi przy oczewistey na przyszłych sądach rozprawie, decrevimus. Roku tysiąc siedemsetnego sześćdziesiąt szóstego, dnia czternastego Januarii, za przypadnieniem, ad mentem konstytucyi novellae legis, z głoś wpisu JPP. Horainow tymże aktorom beneficium iuris godziny et similiter eodem anno die szesnastego Oktobra pozwanym JXX. Bazyljanom tegoż beneficium iuris godziny ad expirium onych użyczyliśmy. Roku tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Januarii siódmego dnia, sądy nasze przy tymże aktoracie ufundowaliśmy; dnia piętnastego eiusdem post recessum od dekretów kontumacyjnych, idque z aktoratu JPP. Horainow w grodzie Brzeskim na JXX. Bazyljanów, seorsive przez JXX. Bazyljanów w trybunale W. X. Lit. na JPP. Horainów wypadłych, activitatem loci standi de consensu partium obwarowawszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo dnia ósmnastego Januarij, tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego roku, po kontrowersjach, in praesentia JX. Giedroycia i JP. Woyciecha Horaina ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, in-

sistendo dekretowi w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii iedynastego dnia, w sądzie naszym ferowanemu, eandem comportationem dokumentów omnis tituli, do aktorstwa JP. Kazimierza Grodzickiego majątności Nowosiołek ściągających się, iako też kart obligow po zesłym JP. Grodzickim pozostałych a u JXX. Bazylianów, reperiri mogących, przez JX. Melecycusza Giedroycia, superyora rezydencyi Nowosieleckiey, sub eodem nexu iuramenti super veram realem et totalem comportationem, pod registrem na dzień dwudziesty praesentis exacte sporządzonym, coram nostro officio praestandi uznaliśmy, et vicissim przez JP. Woyciecha Horaina comportationem dokumentów, iakowekolwiek mieć mogą, ad fundum Nowosiołek po zesłym JP. Grodzickim pozostałe sub eodem iuramento similiter pod registrem in eodemque termino decrevimus. Dnia dwudziestego Januarii in termino do iuramentu coincidenti, satisfaciendo dekretom antierius zasłym, JP. Woyciech Horain rotą przez strony akceptowaną, super veram realem et totalem comportationem dokumentów, po zesłych Kazimierz i Katarzynie Grodzickich małżonkach znajdujących się a na registrze spisanych iurament wykonał; a JX. Giedroyc superyor Nowosielecki na dniu dwudziestym wtórym Januarii iurament rotą, ex deci-

sione przepisana i konnotowana, super eandem comportationem, ażeby wykonał i dokumenta komportował injunximus. Eodem anno, mense et die, przyłączywszy aktorat z karty pierwszej regestrów ordynaryinych rokov Święto Trzykrólskich, a takowe łączenie po kontrowersyach ex decisione uznane i proceder injunximus. Dnia dwudziestego trzeciego Januarii, tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego roku, po kontrowersyach ex parte JXX. Bazylianów o uznanie dylacyi ad munimenta, ex parte vero JPP. Horainów o uchylenie oney wnoszonych, my sędziowie ziemscy woiewodztwa Brzeskiego, stosując się do praw allegowanych, necessariam dilationem ad munimenta specificata idque ob non reperibilitatem et tantis per non existentiam, dokumentu wlewkowego na tysiąc sześćset osiemdziesiąt złotych polskich od JPP. Lgockich małżonkow JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, a summopere do niniejszey sprawy potrzebnego, censuimus et ex eo na przyszłe sądy oczewistą rozprawę, iako też uznany JX. Melecycuszowi Giedroyciowi super veram realem et totalem comportationem wszelkich i wszystkich post obitum JP. Kazimierza Grodzickiego i samey jeymości małżonków pozostałych, wszelaki majątek onych remonstrujących, sine quibusvis exceptionibus pod registrem przed oczewistą

rozprawą iurament, sub vigore irremissibilium paenarum contraventionis, do tychże następujących sądów reiecimus; oraz prawem opisany iurament super munimenta interposuimus; eodem anno et die ponieważ produkowanym od JX. Giedroycia dokumentom od JPP. Horainow obietio irrealitatis ac si fabricationis iest uczyniona, które decreta na regestrze wyrażone distinctim, przez nas sędziow ziemskich wojewodztwa Brzeskiego wespół z regestrem konnotowane ex praemissis do następującej oczewistey rozprawy ex decisione praesenti in archivo kancelaryi naszej ziemskiej tychże dokumentow locationem uznaliśmy; ad haec ad requisitionem JPP. Horainow zapiszrzeczny z listem na przyznanie od JPP. Czerniewskich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu dany, tudzież przywiley na mostowe od najjaśniejszego króla Augusta wtórego temuż jegomościu podpisany konnotowaliśmy. Roku tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Junii dwudziestego piątego dnia satis faciendo dekretowi antierius zeszedemu, JX. Giedroyć super munimenta specificata, rotą od strony sobie podaną, iurament wykonał in eo thenore na tym: iako dylacyą ad munimenta nie na zwłokę sprawiedliwości brałem, iako dokumentu sub data, roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiętego, Nowembra sie-

demnastego dnia to iest prawa zastawnego, wlewkowego, na sumę tysiąc sześćset osiemdziesiąt złotych polskich od JPP. Lgockich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, a summopere do niniejszey sprawy potrzebnego nie wynalazłem i nie mam; post quod expletum, proceder in principali injunximus; względem zaś komportacyi dokumentów temiż dekretami uznaney, iurament super eandem comportationem stawiającemu JX. Giedroyciowi de consensu strony praecise, sub paenis contraventionis irremissibilibus, na dzień trzydziesty miesiąca Junii anni praesentis coram nostro iudicio reiecimus et iterum proceder injunximus. In procedendo dnia dwudziestego szóstego Junii, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy wojewodztwa Brzeskiego, insistendo dekretowi antierius zaszedemu, ad instantiam JX. Giedroycia iuramentem wykonanym JP. Woyciecha Horaina, nie kontentuiącego się etiam i przez JP. Mikołaja Horaina eandem comportationem dokumentów de super injunctam sub eodem nexu iuramenti uznaliśmy, na wykonanie którego dzień pierwszy miesiąca Lipca anni praesentis przed sądem naszym designavimus et iterum proceder nakazaliśmy. Dnia trzydziestego Junii, in termino z reiect do iuramentu coincidenti JX. Melecycusz Giedroyć, supra praemissam comporta-

tionem dokumentów in eam rotham przysiągł: Ja, Melecysz Giedroyc, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedyemu na tym: iako omnis tituli dokumenta do aktorstwa dobr Nowosiołek i do innych wszelkich dobr i summ, po zesłych JPP. Kazimierzu i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich pozostałe, a u nas znajdujące się, totalnie i realnie, iedne na rejestrze, drugie w plikach nie spisane komportuję, iako, oprócz tych dokumentów i z produktu oddanych, żadnych innych nie mam, nie utaiłem i nikomu na krzywdę successorów nieoddałem, ani też antecessorowie moi nie wydali i nie utaili; na czym iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż. Dnia pierwszego Julii iurament JP. Mikołajowi Horainowi supra comportationem documentor de consensu stron do dnia czwartego praesentium reiecimus. Dnia trzeciego Julii, ante terminum do iuramentu coincidentem, stawiający u sądu JP. Mikołaj Horain in praesentia JX. Giedroycia rotą od jegomością podaną eo thenore przysiągł: Ja Mikołaj przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedyemu na tym: iako, po śmierci JPP. Kazimierza i Katarzyny Grodzickich, żadnych dokumentów na krzywdę JXX. Bazyliańców nie wziółem ani utaiłem, nie mam i nikomu nie wydałem. Na czym, iako sprawiedliwie przysię-

gam, tak mi Panie Boże dopomóż. Eodem dnia Julii, po kontrowersyach ab utrinquae wnoszonych, iterum aktorat JXX. Bazyliańców z JP. Maryańską i Toczyńskim z karty trzy-nastey rejestrow ordynaryinych rokov S. Michalskich tysiąc siedemset sześćdziesiąt szóstego roku, ad urgentes instantias JXX. Bazyliańców, przyłączącywszy proceder injunximus. In procedendo po kontrowersyach ab utrinque, idque od JXX. Bazyliańców o komportacją dokumentów, na JP. Maryańskiej pretendowanych, et contra, od JP. Maryańskiej o uchylenie teyże komportacyi wnoszonych, ponieważ po wykonanych dwóch iuramentach distinctim przez JPP. Horainow nulla reperibilitas et existentia u tychże ichmościow, przez iurament odwodzących się, dokumentów do sprawy niniejszey należących a przez JXX. Bazyliańców pretendowanych, pokazała się niemniej; ponieważ z odeszłych kontrowersyi żadne permowencye ad praetensam praesentem comportationem nie okazały się. Za czym my sędziowie ziemscy wojewodztwa Brzeskiego wyż wyrażoną a na JP. Maryańskiej pretendowaną komportacją tantisper cum resolutione ad subsequendum principale iudicatum ordine zakończenia się partium replik suspendowawszy, iako po zakonczonych obydwóch stron produktach, JPP. Horainom do replik przystępować injunximus. In proce-

dendo dnia dziesiątego Julii, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, insistendo anterius ferowanemu dekretowi naszemu, comportationem dokumentów od JXX. Bazylianów na JP. Maryańskiej praetensam, a do konkludujących się replik obydwóch stron suspensam, iterum, iako po odeszłej replice JPP. Horainow do konkludującej się repliki JXX. Bazylianów, suspendowaliśmy, et instantanee tymże JXX. Bazylianom do repliki przystępować injunximus, et, circa conclusionem takowej repliki, permowencye ad praemissam comportationem okazać reservavimus, et iterum atque iterum proceder nakazaliśmy. Dnia piętnastego Julii aktorat JP. Maryańskiej i Horainow z rejestrow taktowych, z karty czwartey rokov Trzykrólskich, tysiąc siedemset sześćdziesiąt dziewiątego roku, przyłączwszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych, o dalszą komportacją dokumentów przez JXX. Bazylianów na JP. Maryańskiej pretendowaną, in continuatione repliki tychże JXX. Bazylianów, ponieważ, stawiając u sądu tak JP. Maryańska iako też JP. Felicyan Stachorski, recognoverunt, iż dokumenta subsequens fatis JP. Kazimierza Grodzickiego JP. Maryańskiej dostały się, et insubsequens w ręku tegoż Stachor-

skiego i mimo wola teyże jeymości reperuntur; et ad praesens pozwany od JPP. Maryańskiej i Horainow JP. Stachorski we dwóch workach, sine specificatione, bez rejestru też dokumenta komportuie i do iuramentu super eandem totalem comportationem, iako też obie strony nie z onych nieutały i nikomu na stronę in praedudicium stron, praesens litigium wiodących, niewydawali, sobie zabierali. Exinde my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, stosując się ad liberam tychże stron pozwanym recognitionem et ad exigentias continuasque illationes JXX. Bazylianów, komportowane do sądu dokumenta w kancelaryi naszej pro communicatione tak JXX. Bazylianom, iako też JPP. Horainom lokowaliśmy, iurament zaś de consensu stron JPP. Maryańskiej i Stachorskiemu super eandem comportationem na dzień iutrzeyszy reiecimus i kontynuacją repliki JXX. Bazylianów, bez żadnych dalszych akcessoryiow, nakazaliśmy dzień szesnastego Julii. In termino do iuramentu coincidenti stawiając JP. Felicyanna Maryańska iurament in eam rotham wykonała: ia Felicyanna Maryańska przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym, iako dokumenta po zesłym JP. Kazimierzu Grodzickim pozostałe, a przez zesłego męża mego zabrane, wszystkie (oprócz wydanego gromadzie wsi Rzeczycy

za dwa szanki żyta dokumentu przezemnie) JP. Stachorski wzięł, a które ja żadnych nie mam, nie utaiłam, nikomu nie wydałam, i jeżeliby mąż mój miał komu wydawać, nie wiem; na czym, iako sprawiedliwie, przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż; a JP. Felicjan Stachorski ea methodo: ja Felicjan Stachorski, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym, iako dokumenta JP. Maryańskiej wzięte, wszystkie komportuję, nikomu niewydałem, nie utaiłem, na czym iako sprawiedliwie przysięgam tak mi Panie Boże dopomóż przysiągł. Tandem z oczewistych i dostatecznych in praesentia przewielebnego w Bogu JX. Melecjusza Giedroycia i w obecności JPP. Wojciecha, Mikołaja i Wincentego Horainow i JP. Felicjanny z Grodzickich, in primo voto Toczyńskiej, ad praesens Maryańskiej, od dnia dwudziestego piątego Junii, anni praesentis iunctim z odeszłemi akcessoryami wnoszonych kontrowersyj, po wykonanych przez strony desuper wyrażone super comportationem spraw, dokumentów, secundum exigentias et requisitiones onych, po zeszytach JPP. Kazimierzowi i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich pozostałych, a u stron tychże quocunque titulo znajdujących się, iuramentach demum i po ułatwionych w produktach i replikach akcessoryjnych tychże stron,

praesens litigium wiodących, illacyach; ponieważ z produkowanych od stron obudwóch tak antierius u nich znajdujących się, iako też ex praesenti comportatione okazanych dokumentów, praw dziedzicznych wieczystych i wszelkich consecutive po sobie następujących, a do niniejszej sprawy ściągających się dowodów sufficienter sądowi deductum: iż majątności Nowosiołek w wojewodztwie Brzeskim, trakcie Kobryńskim leżącej JPP. Kazimierz i Katarzyna z Abramowiczow Głużyccy małżonkowie (o którą majątność praesens vertit actio) haeredes prawem wieczystym w roku tysiąc sześćsetnym dziewięćdziesiąt wtórym, miesiąca Kwietnia dwudziestego piątego dnia datowanym, a w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt trzecim dnia osme-go Januryi na roczkach grodzkich wojewodztwa Brzeskiego przez obie osoby przyznanym, w roku zaś tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt piątym, miesiąca Junii dwudziestego dnia w sposób przenosu przy ekstrakcie do ksiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przeniesionym JPP. Franciszkowi z Lgoty Lgockiemu i Zofii z Janowskich Lgockiej małżonkom pradziadom ex femello sexu JPP. Horainow za własną i wspólną onychże sumę, to jest siedem tysięcy złotych polskich in perpetuum przedali, zrzekli się, et intromissionaliter do wieczystej postąpili possessyi. Hoc sub-

secuto z teyże a partibus nie negowaney procedencyi deductum: iż JPP. Franciszek i Zofia z Janowskich Lgoccy małżonkowie, wspólni dziedzice majątności Nowosiołek ex suo thoro procrearunt synów czterech, to iest: Łukasza, Kazimierza i Antoniego, w zakonie Societatis Jesu decessos, i Ludwika w świeckim stanie, sterilem, córek zaś trzy: Annę z Lgockich Stachorską, Antoninę Franciszkową Jeziorkowską i Maryannę z Lgockich Ludwikową Grodzicką, babką procedujących i w aktoratach wyrażonych JPP. Horainow, a JP. Andrzej Grodzicki z dwóch żon, to iest Piekarskiej i Zborowskiej, progenuit synów czterech: Mikołaja sterilem, Józefa zakonnika ordinis minorum, Kazimierza suo tempore proboszcza Kobryńskiego i Ludwika Grodzickich, ex capite którego descendenter praesens ortum litigium, seorsive córek cztery: Justynę in voto Adamową Buchowiecką, Barbarę in connubio Fiałkowską, Rozalią suo tempore Bogusławską i Annę in votis Niepokoyczycką, które potomstwo podniesioną summę z dobr Błot w wojewodztwie Brzeskim leżących, a po tymże JP. Andrzejowi Grodzickim pozostała secundum dispositiones et exdivisiones między sobą subsecutas rozebrało. W którym czasie JP. Ludwik Grodzicki, uti patet z dokumentu intercyzyjnego przedślubnego między tymże Jmcią a JPP. Franciszkiem i Zo-

fią z Janowskich Lgockiem małżonkami, w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Nowembra siedemnastego dnia datowanego, a czasu teraznieyszey rozprawy ad acta podanego, JPannę Maryannę Lgocką, córkę wyż wspomnionych Ichmościow in sociam vitae zaręczył, termin szlubu na dzień dwudziesty szósty mensis et anni eiusdem, a wesela w roku protunc następującym, tysiącnym siedemsetnym, na dzień dwudziesty pierwszy miesiąca Januaryi, obie strony de mutuo consensu w majątności Nowosiołkach determinowali; posagu in parato aere dwa tysiące złotych, a drugie dwa tysiące złotych polskich transfusione obligu, od mieszczan Dywińskich sobie służącego, et in summa cztery tysiące złotych polskich, po teyże córce, iakoby dać opisali się, przy której intercyzii et sub uno eodemque actu tenże JP. Ludwik Grodzicki prawo wieczyste, sub praesenti decisione zostające, od JPP. Franciszka i Zofii z Janowskich Lgockich małżonków, wspólnych aktorów i dziedziców (iako explicite też nabycie wieczyste od JPP. Głuzyckich dane objaśniaia), iakoby za siedem tysięcy dwieście złotych polskich, bez podpisu samey JP. Zofii z Janowskich Lgockiej, równey, bo wspólney z mężem kolatorki i dziedziczki, bez żadnego tychże obojga małżonków przyznania, dopiero in tractu tera-

znieyszey rozprawy ad instantiam stron aktykowane z listem na przyznanie blankietowym bez wyrażenia, że obie strony równie wspólną swoją substancją zbywają na imie swoje, z dołożeniem braci swoich rodzonych, sed sine specificatione imion onych, otrzymał. Denique w tymże roku i miesiącu intromissią intuitu desuper wyrażonego prawa, szczególnie na swoją osobę, bez dołożenia braci rodzonych, wzioł. Succedenter po szluby, przed aktem weselnym, w roku tysięcznym siedemsetnym, na dniu dwunastym Januaryi, tenże JP. Ludwik Grodzicki na roczkach grodzkich Brzeskich o nieprzyznanie wyż wyrażonego prawa wieczystego, ani listu na przyznanie, ani też prawa nie aktykując, czynił pilność et ex eo takowe nabycie swoje, nie tylko co tangit osoby JP. Franciszka Lgockiego, lubo pisać umiejętnego; lecz singulariter samey jeymości wspólney dziedziczki, pisma nieumiejętny a przez nienastąpienie przyznania, od takowey osoby, według przepisu praw, indispensabiliter bydz powinnego, in evidentem dubietatem et disceptionem podał. Quo contractu conubio JP. Ludwik Grodzicki z JPanną Maryanną Lgocką proliferarunt synow czterech, idque: Leona, Tomasz, Faustyna, in Societatis Jesu Xięży, ad praesens żyjących, i zeszłego Kazimierza, wuia procedujących Horainów sterilem, także córek trzy,

Magdalene, in primo voto Czerniewska, ex post Horainowa, matką procedujących JPP. Horainow, Barbarę Gnatowską, e vivis zeszlą, i Felicjanę primo Toczyńską, ad praesens Maryańską, superviventem Grodzickich i Grodzickie, in subsequenti J. Panna Magdalena Grodzicka, za wolą ichmościow rodziców swoich, JPP. Ludwika i Maryanny z Lgockich Grodzickich, dostae się in votum JP. Heronimowi Czerniewskiemu et ob spem przyszley nastąpić mającey exdotacyi, ciż JPP. Czerniewscy małżonkowie obligami ukontentowani zostają, a JP. Czerniewski ac si zrzeczenie bez podpisu ręki żony swojej, która (uti z poniższych dokumentów probabatur) pisać umiała, na blankiecie z expressyą pierwszego pieczętarza, iż i od samey JP. Czerniewskiey był proszony, a z wyrażeniem dwóch pieczętarzów, iż od iednego JP. Czerniewskiego są obligowani, tymże JPP. Grodzickim rodzicom żony swojej daie. Quo intuitu w roku tysiąc siedemsetnym trzydziestym czwartym, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Maia, JP. Magdalena, in primo voto Czerniewska, ex post Franciszkowa Horainowa, wespół z mężem swoim na blankiecie obligowym sobie od JP. Ludwika Grodzickiego, oycy, i zeszlęmu pierwszemu mężowi swojemu danym, iż, in vim posagu, z rąk brata swego JP. Kazimierza Grodzickiego złotych siedemset pięćdziesiąt ode-

brała i do takowego kwitu na obligu zapisanego, z JP. Horainem, mężem swoim, podpisała się. — Przytym ex parte JXX. Bazyljanów productum kart dwie, iż similiter in ratione dotis w roku tysięcznym siedemsetnym trzydziestym pierwszym antierius złotych sto, a potym w roku tysiąc siedemsetnym trzydziestym siódmym złotych pięćdziesiąt JP. Horain od JP. Kazimierza Grodzickiego miał percipere, gdy zaś totaliter taż JPani Magdalena, in primo voto Czerniewska, ex post Horainowa, w posagu sobie należącym od JP. Kazimierza Grodzickiego brata swego uspokoiła była, nie tylko że nil quidquam quo ad hocce negotium probatum, imo magis, że dekretu oczewistego kompromissarskiego między JP. Ludwikiem Czerniewskim synem iegomości ex primo thoro spółdzonym a JPP. Horainami w Nowosiołkach, w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Januaryi siedemnastego dnia ferowanym, evidenter constat, iż o niedobor pięciuset złotych polskich, post decisum między konsukcessorami negotium, jus agendi JP. Czerniewskiemu z possessorami majątności Nowosiołek idque JXX. Bazyljanami reservatum; na dowod której należytości, ex parte JPP. Horainow stawano z manifestem w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Augusta dwudziestego dnia, coram ac-

tis grodu woiewodztwa Brzeskiego, przez JP. Magdaleny Horainową, eo tempore personaliter stawaiącą, na JP. Kazimierza Grodzickiego brata rodzzonego o nieważność, nikczemność niby nieiakowegoś zrzeczenia z posagu, nigdy w zupełności nieodbieranego, iako też o zakwitowanie i podniesienie summy, niegdy przez JWJP. Pocieia, hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego, u JPP. Janowskich zaciągnionej, a ex post w dom JPP. Łgockich wpadłej, et praeconsequens JP. Horainowej i konsukcessorkom iey, iako macierzystej, równie należącey, żadnym kwitem nie abrenuncionowanej, przez samego tylko JP. Kazimierza Grodzickiego od JWP. Fleminga, podskarbiego Wielkiego Xięstwa Litewskiego, iako kwitemuż JW. iegomościu w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym ósmym, miesiąca Maia 6 dnia datowany, eodem anno et mense dnia dziesiątego w trybunale głównym W. X. L. na kadencyi Wileńskiej przyznany z kapitału, to iest czterech tysięcy siedmiuset pięćdziesiąt złotych polskich, wespół z prowizya cum altero tanto dany, edocet, i takowego pokrzywdzenia dalszym procederem, tak w grodzie woiewodztwa Brzeskiego z zesłłym JP. Kazimierzu Grodzickim et post obitum, z JP. Katarzyną z Borysowskich Grodzicką pozostałą żoną i JXX. Bazyljanami na cudzey własności niezaspokoionej et sub li-

tigio zostaiącey, fundusz od JP. Grodzickiey przyimuiącemi ex post w kapturach, a potym w ziemstwie woiewodztwa Brzeskiego kontynuowanym dowodzone. Quo in tractu JP. Kazimierz Grodzicki od JPP. Alexego i Barbary z Grodzickich Gnatowskich, małżonków (iako expressya ręką tegoż Jegomościa na złożeniu obszerniey opisana sonat), zrzeczenie oczewiście blankietowe i do tychczas nullis actis roborowane summy posagowey z dobr oyczystych i macierzystych i summ ubique locorum będących, sine specificatione wziętku, w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym szóstym, miesiąca Septembra dwudziestego czwartego dnia, z listem na przyznanie wzioł. Denique w następującym czasie (uti desuper w manifeście JP. Horainowey expressum) chcąc sub dote pozyskać absolutam potestatem disponendi majątnością Nowosiołkami, iako też mieć jus plenum ad levationem singulariter, summy kapitalney i prowizyjney od JW. JP. Pocieia, hetmana W. X. L., należącej, itidem zrzeczenie ex bonis paternis, maternis et quibusvis summis, to iest, iedne od JX. Leona Grodzickiego societatis Jesu, brata swego rodzonego, w roku tysiąc siedemset czterdziestym pierwszym feria tertia ante festum natalis S. Joannis Baptistae proxima in castro Valcensi przyznane, drugie od JX. Kazimierza Grodzickiego, proboszcza

Kobryńskiego, stryia swego, w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym wtórym, Februariyi dwunastego dnia, z listem na przyznanie dane, et post ad acta grodu woiewodztwa Brzeskiego podane, trzecie od JX. Faustyna Grodzickiego societatis Jesu w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym czwartym, feria tertia post festum conversionis S. Pauli in castro Leopoliensi zeznane, czwarte od JX. Tomasza Grodzickiego, itidem societatis Jesu zakonnika, braci rodzonych, secundum suum placitum et ad velle thenorem circum scriptum w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym piątym miesiąca Augusta trzynastego dnia dane, a w roku tysiąc siedemset czterdziestym osmym Julii dwudziestego dnia, na roczkach grodzkich Brzeskich przyznane, cum deceptione tychże JXX. otrzymywał, którzy to JXX. Jezuici, widząc miserum et deploratum statum siostr swoich i successorow onych, niemniey konsyderuiąc sterilitatem stanu brata swego JP. Kazimierza Grodzickiego, (iako dostatecznie obloquitur testimonium JX. Faustyna Grodzickiego, do tychczas superviventis rektora collegii Kamieńca Podolskiego in rem successorow siostr swoich w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt pierwszym, dnia szesnastego miesiąca Junii datowane, et in castro Camenecensi Podoliae feria sexta post festum SS. Viti et Modesti,

eodem in anno zeznane), iż wszyscy trzy bracia, zakonnicy societatis Jesu, w roku tysiąc siedemset trzydziestym czwartym concessa sobie de super facultate, gdy się ziechali do wyzwy dla uczynienia dyspozycyi fortuny swoiey dobr Nowosiołek i Borysowicz, w wojewodztwie Brzeskim leżących, napisana była interczyza między trzema ichmościami a JP. Kazimierzem Grodzickim cum cessione substancyi leżącej i summ wszelkich i osobę JP. Kazimierza Grodzickiego i sukcesorów onego de lumbis directe pochodzących eo fine, iż ob defectum reperibilitatis successorów tegoż iegomością, cała substancya ichmościow, trzech braci concernens, powinna devolvi in successores sanguinis na siostry i successorow onych, którey kaucyi gdy zeszyły JP. Kazimierz Grodzicki eliminationem ex promoventiis sobie utilibus na JXX. Jezuitach wymogł; a in casu sterilitatis suae na siostry i successorow onych, non alienando od krwi, wszystko rozpisać assecurował się; dowodem czego wyż wspomnionie testimonium JX. Faustyna Grodzickiego, officiose recognitum, iako też list JX. Tomasza Grodzickiego od JP. Wincentego Horaina in eodem thenore pisany, pro posterre personalis recognitio JX. Leona Grodzickiego, superyora rezydencyi Kodeńskiej societatis Jesu, czasu niniejszey sprawy w sądach naszych

agituiącej się, conformiter et concordanter cum testimonio JX. Faustyna Grodzickiego tacto pectore, sub secuta. Quo motivo, iż ciż JXX. Jezuitci, elusi secundum affectationem JP. Kazimierza Grodzickiego, cessiones et abrenuntiationes praw swoich poczynili. His obtentis od JW. JP. Fleminga, podskarbiego W. X. L., w roku tysiąc siedemset czterdziestym osmym cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych polskich, cum altero tanto summy macierzystey, ad aequalem exdivisionem między bracią i siostry przypadającej, gdzie inclusive tysiąc dwieście złotych polskich, przez JP. Ludwika Lgockiego excypowane, znajdowały się post obitum onego totalnie, iak primitive ad JW. JP. Pocieia, Hetmana W. X. L., należała, odebrał. W poslednieyszym czasie, robore et virtute wyż wspomnionych dokumentow, per astus desuper expressos, otrzymanych, JP. Kazimierz Grodzicki alienam do siostry rodzoney i successorow onych, unicus całej substancyi Lgockich Grodzickich, ex vi iurium male quaesitorum, successor i z podniesionych modo expresso, pieniędzy mąjności Nowosiołek przez przykuple ampliator wszystko ogólnie osobliwym zapisem w roku tysiąc siedemset pięćdziesiątym, Decembra osmego dnia datowanym, eodem anno et mense dnia dziesiątego na roczkach grodzkich Brzeskich

przyznany na przeżycie z żoną swoją JP. Katarzyną z Borysowskich Grodzicką zapisał. Post haec ieszcze w roku tysiąc siedemset czterdziestym wtórym, Maia dziewiętnastego dnia (uti kontrakt przedslubny, między tymże JP. Grodzickim a JP. Jakubem Toczyńskim zaszły, exprimit) wydając J. pannę Felicyanę Grodzicką, siostrę swoją a terazniejszą Maryańską za JP. Toczyńskiego, tysiąc złotych polskich posagu dać deklaruję, które pieniądze, lubo non in pleno numero (bo czerwonych złotych pięćdziesiąt pięć w lat iedynastacie, idque w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym trzecim, miesiąca Oktobra trzynastego dnia ledwo wypłacił),—pro non usu niebonifikował i zrzeczenie sam sobie swoją ręką napisał, nie tylko przyznania, lecz i listu na przyznanie niepretendował, a J. pani Toczyńska, ad praesens Maryańska, de obtenta iniuriöse quietatione w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt czwartym, miesiąca Iunii dziesiątego dnia, coram actis grodu Łuckiego manifestowała się; in spatio którego kwity JP. Kazimierz Grodzicki do majątności Nowosiołek, niżej wyrażone attynencye ponabywał i przyłączył, iako to: w roku tysiąc siedemset czterdziestym dziewiątym, miesiąca Augusta piętnastego dnia datowanym, a w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym Decembra dziesiątego dnia w są-

dach grodzkich wojewodztwa Brzeskiego przyznany, od JP. Konstantego Stachorskiego, poddanych dwóch i grunta specificie opisane za dwa tysiące sześćset złotych polskich, osobliwie w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym Oktobra iedynastego dnia datowanym eodem anno, Decembra dziesiątego dnia w grodzie Brzeskim przyznany od WW. JPP. Karola i Franciszki z Okołowiczow Bielskich, czeszniokow Owruckich, małżonków, za sumę tysiąc dwieście złotych polskich karczmę w Nowosiołkach, grunta i przysiedlenie, obszernie w prawie opisane, similiter od JP. Kazimierza Łazowskiego niwkę pola zaroślą z sianożęcią na uroczyszczu u korcza, item od JPP. Pileckich część majątności Możochyn, bez żadnych liczenia pieniędzy, ut legitime infertur pro amplianda subsequenda fundatione; ad haec w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym, miesiąca Maia dziewiętnastego dnia od JPP. Adama Wasiewskiego Teodora i Jana Chodyńskich i Michała Łazowskiego grunta w Nowosiołkach za sumę dwieście złotych polskich; pro reliquo u JPP. Bazylego i Katarzyny z Zadarnowskich Załuszczyńskich, małżonkow, ac si za osiem tysięcy złotych polskich fine aplikowania, do tegoż następującego funduszu majątność Chodyńcze i Możochyny nazwane, do tychczas w possessyi tychże JPP. Zału-

szyńskich małżonkuw będące, a ex post, powtornym prawem, post obitum jegomości, iako poniżej deducetur, przez samą J. panią Katerzynę z Boryrysowskich Grodzicką iterum pro eodem praetio nabycie prawem wieczystym z listem na przyznanie danym przykupił. W tym przeciągu czasu nabycia de super wspomnionych przykupił JP. Kazimierz Grodzicki testamentem swoim, w roky tysiąc siedemset pięćdziesiąt piątym, miesiąca Februaryi osmego dnia w Nowosiołkach pisany, posledniey zaś w roku tysiąc siedemset sześćdziesiątym, miesiąca Septembra trzynastego dnia, na urządzie jego królewskiej mości, grodzie Brzesckim, przez JX. Dyonizego Dąbrowę, superyora klasztoru Brzesckiego zakonu S. Bazylego aktykowanym, inter alia sua dispositionis puncta, to superaddidit, iż lubo intencyonowanym był z żoną swoją fundusz de nowa radice dla JXX. Bazyljanów w majątności Nowosiołkach uczynić i o akceptacyą teyże fundacyi tychże JXX. Bazyljanów obligował; lecz ponieważ JXX. Bazyljanie, to iest cała communitas ichmościów, z racyi że dobra szlacheckie szczupłe, sufficere z swoich prowentów żywności i wszelkim zakonnym potrzebom nie będą mogły; takowey ofiarowaney pro fundatione intencyi nie przyieli. Zaczym zbyć a wziętą sumnę se-

cundum suum beneplacitum disposuit iżenie praecommissit, żebyzaś JP. Horainowa plene ac totaliter wyposażona była non affirmat, lecz sub calculum różnemi czasy brane i w pięniądzach et in vario genere wziętki oddaie. A że J. pani Maryanska od summy swoiey posagowey prowizyi niebrała, ex eo teyże jeymości sistrze swoiey dwieście złotych polskich naznacza. Qua non attenta indigentia et impossibilitate majątności Nowosiołek, w Bogu nayprzewielebniejszy JX. Herakliusz Lisański, generał zakonu S. Bazylego Wielkiego, w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym miesiąca Iulii dwudziestego trzeciego dnia, z JPP. Grodzickimi małżonkami, contra expressas constitutiones korony polskiey i W. X. L., w punkta funduszowe pro re zakonu swoiego inire waży się, i lubo widzi angustias w folwarku Nowosiołkach (bo w nim będący podpisywał się), że sufficienter przez żaden sposob na fundacyą de nova radice, a principaliter pro sustentatione ośmiu xięży, wystarczyć niemoże; eo motivo ad subsequendam meliorationem tegoż folwarku przyłącza go et affiliat do konwentu swego Brzesckiego JXX. Bazyljanów; która kondycya evidentem legi publicae o funduszach nowych praescriptae repugnat; a JPP. Grodziccy małżonkowie w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym, na naypierw-

szych roczkach grodzkich Brzeskich, fundusz zaprzysiędz assekuruia się, i takowe punkta w Magdeburji Brzeskiej adinvicem przyznali. A tak in statu eodem wyż wspomniony folwark Nowosiołki JP. Kazimierz Grodzicki nil quidquam augendo, w onym prowentu zostawiwszy, circa decursum lat dwóch, przy uczynionych ante fata sua punktach testamentowych obiit, któremi żonę swoją do wykonania iuramentu funduszowego, referuiąc się do zaszłego z JPP. Bazyljanami postanowienia, obligował, a JP. Horainowey siostrze swoiey, a matce proceduiących, tactus intrinseco sumnienia remorsu, ex restanti summa od JW. JP. Fleminga, podskarbiego woiewodztwa W. X. L. levata, pięćset złotych polskich inter nonnullas dispoitiones suas zapisał. Która summa czyli ex impossibilitate solutionis, czyli też z innych nieiakowych okoliczności, tak przez zeszlą JP. Grodzickę, iako też przez JXX. Bazyljanów oddawana do tych czas niebyła. Post haec JPP. Horainowie ex vi factorum zeszlęgo w Bogu JP Grodzickiego, wuia swego, do maiętności Nowosiołek intromitowali się, lecz wprędcie iuncto adminiculo JXX. Bazyljanów (iako manifesta i proceder dostatecznie rem enarrant) expulsi zostali. Tandem po śmierci męża swego JP. Grodzicka, mimo prawa pierwsze, superius produkowane, sobie i

mężowi swemu od JPP. Załuszczyńskich, oboyga małżaków, dane, niby qualificando melioracyą Nowostołek et valorem onych podwyższaiąc, iakoby za osiem tysięcy złotych polskich, iednym że kupnem, ieszcze za życie męża nabytym, powtórnie od samego JP. Bazylego Załuszczyńskiego prawo wieczyste na maiętność Chodynicze i Możochyny, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, miesiąca Januaryi czternastego dnia datowane, eodem anno et mense dnia piętnastego w Magdeburji jego królewskiej mości Kobryńskiej przyznane, ad praesens in extractu produkowane wziowszy, praetium tegoż maiątku super notabillem valorem podwyższywszy i żadnych pieniędzy niedawszy, lecz suffragiorum w funduszu expressorum participes, uczyniwszy, denique ad vitalitatem JPP. Załuszczyńskim małżonkom super iisdem bonis, oraz securitatem ośmuset złotych polskich dla JP. Załuszczyńskiej obwarowawszy, fundusz, w tymże roku miesiąca Januaryi dwudziestego trzeciego dnia datowany, eodem anno, mense et die mimo wyrazne praecedenter punkta z JX. generałem postanowione, iż miał bydz w grodzie woiewodztwa Brzeskiego zaprzysiężony, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego kadencyi Nowogródzkich, thenore w konstytucyi roku tysiąc sześćset trzy-

dziesiątego piątego *expresso*, unikając od manifestów interwencji po zasądzonej litispendencji JP. Horainowej, *in absentia* konsukcessorów męża swojego, z Nowosiołek nieuspokoionych, przyznała i zaprzysięgła, *in contentis* którego dożywotnią posiadała w całych *cum attinentiis* Nowosiołek sobie, a w Możochynach i Chodyniczach JPP. Załuszczyńskim małżonkom *excypowała*. Post haec u JP Adama Bielskiego niwek dwie na uroczyszczu u Wiaziszczach w tychże Nowosiołkach, roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt wtórego Maia szóstego dnia, za sumę dwieście złotych polskich przykupiwszy, *wpręde de hac luce decessit* a JXX. Bazylianie, *ieszcze stante vita* teyże JP. Grodzickiej, *per subsecutam* intromisionem przerzeczoney majątności Nowosiołek *cum attinentiis* possessorowie, *favore et virtute* funduszu, *illegaliter et perjuriōse* nastąpionego, od JP. Bazylego Załuszczyńskiego brata *ieyomości* przyrodniego, *approbatę* teyże osłabioney de nowa radice fundacyi *wespół cum donatione* wszelkich summ i pozostałości po JP. Katarżynie z Borysowskich Grodzickiej, *ex quo* długi po oney *poopłacali*, przeciwko wyrazności praw *de similibus* opisanych, *wyiednali*. Który to dokument, w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Oktobra siedemnastego dnia datowany, *eodem anno et mense*

osiemnastego dnia w sądach ziemskich województwa Brzeskiego przyznany *et ad praesens* przez JPP. Horainow *vidimatim* produkowany, *enucleat*, iż iakoby na majątności Nowosiołkach, długami obciążoney a po śmierci JP. Grodzickiej z tychże ciężarów przez JX. Bazylianów uwolnioney, przeciwko konstytucyom niżej wyrażonym nastąpił, iż nie tylko od JP. Załuszczyńskiego *illegittimo* do dobr Nowosiołek *successore*, *lecz etiam* iezeliby *ex sua qualitate* był dobrej *approbaty*, od należitych konsukcessorów brać nie powinien; ta zaś *prokurowana* *approbata* *debilitatem*, *malitiam* *et nullitatem* *radicalem* nowego funduszu *demonstrat*; w których *kategoriach* (*uti desuper expressum*) *ex parte* JXX. Bazylianów o walor i dobroć nowej fundacyi w majątności Nowosiołkach *cum attinentiis* a od JPP. Horainów o uchylenie *eiusdem* *de nova radice* *foundationis* i w dalszych *punctach* *negotium* do oczewistej w sądach naszych *devenit* rozprawy. I lubo w odeszłych *ex parte* JXX. Bazylianow produktach i replikach, *stawając* *circa* *reproductionem* prawa wieczystego na majątność Nowosiołki, iakoby od JPP. Franciszka i Zofii z Janowskich Lgockich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu i braci *ieyomości*a, bez wyrażenia imion onych danym, w żadnych ak-

tach aż do niniejszey rozprawy niezna ydującym się et ex thenore suo przeciwnym pierwszemu, od JPP. Głużyckich małżonków JPP. Lgockim małżonkom danemu; ponieważ JPP. Głużyccy w prawie swoim wieczystym na Nowosiołki, tymże JPP. Lgockim danym, prawnie et officiose przyznany, sporządzonym, nulli suspicioni podległym wyznają, iż Nowosiołki (o które praesens veritatur actio) przedają JPP. Lgockim małżonkom za własne i wspólne tychże ichmościow pieniądze i na wspólne imie, o którey wspólności że miała JP. Lgocka w prawie męża jeymości, iakoby JPP. Grodzickim danym, nulla reperitur mentio i do onego taż ieymość niepodpisywała się, krzyżyków, ani pieczęci nie kładła, wyznaniem tylko dwóch pieczętarzów, iż iakoby od oboyg Lgockich małżonków podpisywali się w iednym dniu, kiedy intercyza przedszlubna między Lgockimi a Ludwikiem Grodzickim in ordine zaręczenia córki ichmościów J. panny Maryianny Lgockiey za JP. Ludwika Grodzickiego nastąpiła. Niemniey; ponieważ i po doszłym szlubie, iakoby pilność JP. Ludwik Grodzicki o nieprzyznanie czynił, a takowego prawa wieczystego ani aktykował et per decursum wieku swojego oboie nie przyznawali, ponieważ intromissya z tymże prawem nie iest zgodna, iż w niey obięcie i nabycie na

imie braci JP. Ludwika Grodzickiego non reperitur i J. panna Maryanna Lgocka, suo tempore Ludwikiwa Grodzicka, w testamentach swoich praetium teyże substancyi, idque, iż sześć tysięcy złotych polskich wniosła w dóm Grodzickich, wyraża. Niemniey ponieważ JP. Kazimierz Grodzicki inventarz przy prawie posledney sfabrykowany i swoią ręką, zmyśliwszy imie i rękę JP. Lgockiego, ad acta inserował, a samego prawa oryginalnego, w którego kolwiek xięgi similiter wprowadzić nie ważył się, i, że był do transakcyi zfabrykowania, przyznania, zmyślenia i podpisania rąk cudzych evidenter notatus, realiter dowiedziono, a singulariter circa has obiecti ones stawający personaliter JP. Józef Roliński od tegoż zeszłego jęgo mościa do takowego przestępstwa inductus, in eo thenore uczynił sądowe wyznanie, którego thenor w protokole zapisany talis: roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Julii czwartego dnia w sądach ziemskich woiewodztwa Brzeskiego, in traktu zaczętey repliki od JPP. Horainów przeciwko JXX. Bazylianom Nowosieleckim, stawający patron JP. Ignacy Szczepanowski, oddanym sobie z produktu JXX. Bazylianów dokumentom, objciebat irrealitatem et pro consequens z formęntowanie onych, a singulariter zfabrykowanie inventarza przy pra-

wie wieczystym, od JPP. Lgockich JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, i, że zeszyły JP. Kazimierz Grodzicki ad actum takowych fabrykacyj nie tylko w swoich, ale i w kolateralnych sprawach był in fabricatione notatus; i na poparcie takowej illacyi do sądu stawił JP. Józefa Rolińskiego; obywatela wojewodztwa Brzeskiego, w trakcie Kobryńskim possessyą swoją mającego, przedtym na usługach u JP. Kazimierza Grodzickiego będącego, który, ad praesens lat circiter trzydzieście ma recognovit et his formalibus wyznał: Iż czasu tey służby iezdził z panem swoim do Drohiczyzna miasta grodowego na Podlasiu, gdzie stanowszy kazał pan onemu nazwać się Stanisławem Ossolińskim, nie Józefem Rolińskim, i onego stawił do kancelaryi, i pierwey namówiwszy, ażeby te tranzakcyje przyznawał w kancelaryi w osobie JP. Stanisława Ossolińskiego, które sam każe i podpisał się, na rozkaz którego wziowszy nazwisko JP. Stanisława Ossolińskiego, w teyże kancelaryi dokumenta, na dobra, summy i sukcesyie WJP. Teodorowi Tarkowskiemu, kasztelanowi Brzeskiemu przyznawał i Stanisławem Ossolińskim podpisał się niewiedzący i nieznaiący do czego; co wyznał tacto pectore i gotów; był korporalny iurament wykonać, a te się stało wyznanie przy reprodukowaniu tych do-

kumentow zfabrykowanych, jakoby zeszyły w Bogu WJP. Teodorowi Tarkowskiemu, kasztelanowi Brzeskiemu, służących, które postępki suspicionem pariunt de valore i takowego wieczystego prawa. Ex praemissis i z dalszych w dokumentach okazanych dowodow motiwo wspólności JP. Zofii z Janowskich Lgockiej super fundum Nowosiołek, anterieus będącey et clarissime u sądu remonstrowanej, a ex post pro media procurata in praeiudicium sukcesorow utaioney, my, sędziowie ziemscy wojewodztwa Brzeskiego, pro firmiori deductione nakazali iurament JPP. Woyciechowi i Wincentemu Horainom na tym, iako Zofia z Janowskich Franciszkowa Lgocka czasu przedaży majątności Nowosiołek JP. Ludwikowi Grodzickiemu swoiey wspólney połowy teyże majątności nie przedawała i iako ta połowa nieprzedawana córce oney JP. Maryannie Grodzickiej, bez wziętku za oną pieniędzy, dostała się, i z tey przyczyny, że nie przedawała, takowej przedaży nie przyznawała uznaiemy. Na wykonanie którego na sądach immediate następujących ziemskich Brzeskich, nazaiutrz po ufundowaniu onych iudicialiter, dzień naznaczony; post quod expletum iuramentum, takowe prawo wieczyste, ex desuper praemissis rationibus i z poniżey następujących probacyj, co do połowy majątności Nowosiołek sub-

levando, i takowę połowę macierzystą przez iurament i dokumenta elucydowaną JPP. Horainom in Gradu JP. Maryanny z Lgockich Grodzickiej, babki ichmościów, proceduiącym wiecznością przysadzamy. Quod vero tangit aktorstwa drugiey połowy teyże maiętności Nowosiołek i przynabycie attynencyi u różnych ichmościów, tak przez zeszłego JP. Kazimierza Grodzickiego, iako też przez JP. Katarzynę z Borysowskich Grodzicką, in viduali statu pozostałą, ponieważ z dokumentów, w produkcie wyrażonych, dostatecznie elucidatum, że JP. Grodzicki nie uspokoiwszy, tak ex sorte paterna, iako też materna, JP. Magdalene primo Czerniewską, ex post Horainową, przez testamenta swoje teyże jeymości JP. Feliciannie, in primo voto Toczyńskiej, in secundo Maryańskiej, siostrom swoim rodzonym winnym się bydź sądził, i rzecz widoczna z tychżę zapisów, quasi zrzecznych, że non adaequate et non aequaliter onych, bo z krzywdą oczewistą, wyposażał, i JPP. Woyciech i Wincenty Horainowie in subsidium takowego pokrzywdzenia libere sobie do iuramentu na tym: iako JP. Magdalena z Grodzickich primo Czerniewska, ex post Horainowa, matka ichmościów w roku tyciąc siedemset dwudziestym JP. Ludwikowi Grodzickiemu, oycowi swoiemu, z dobroyczystym macierzystych i wszelkich spadkowych zrze-

czenia, umieiąca pisać, nie podpisywała się na tym, iako te zrzeczenie iest na blankiecie, ręką JP. Augustyna Laskowskiego opisane, iuż po śmierci JP. Ludwika Grodzickiego, na afektacyą zeszłego JP. Kazimierza Grodzickiego, syna jegomościa, zabrali; na wykonanie którego dzień i miejsce, przy pierwszym iuramencie opisane i dołożone, praefigimus, a succedenter, mimo rekognicye JXX. Jezuitów, braci swoich rodzonych, mężów omni fide et distinctione godnych desuper wyrażone, iż eo fine brał od onych zrzeczenia cum absoluta potestate bonis paternis et maternis rządu, sine ulla cautione, ażeby będąc plenus actor, był mocniejszy do podniesienia summy pierwszej od JW. Pocięcia, hetmana W. X. L., a potym JW. JP. Fleminga, podskarbiego W. X. L. należącej, a w samey istocie, ob casum suae sterilitatis, takowe portiones abrenuntias substancyi oyczystey i macierzystey in successores sanguinis, to iest, na siostry i successorow onych, iż miał ustąpić i onych non alienare assekurował się. Post elusionem et deceptionem których, summy cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych polskich, uti z kwitu deducitur, cum altero tanto podniósł; imieniem wszystkich konsukcessorow, za okazaniem fałszywych abrenuncyacyi JW. Fleminga, podskarbiego W. X. L., zakwitował, et

iuxta sui velle fundos poprzykupo-
wał, z której za pretensyą JX. Bro-
dackiego, plebana Dywińskiego, do
JPP. Lgockich regulowaną WJX.
Łęczycce następcy teyże plebanii nie
więcey, iak pięćset złotych polskich
wypłacił (iako z kwitu legibilter
dokazuje się) et reliquum in suos
usus obrócił się; et vilipendendo spon-
sye, braci dane, po nieuspokoieniu
adequate siostr, majątności Nowo-
siołki ze wszystkiemi przykupłami,
nie mając względu super gemitus
et singultus porostałych sierot, żenie,
nie po niey nie wziowszy, na przeży-
cie zapisał, fundusz de nova radice
dla JXX. Bazyljanow czynić i za-
przysięgać praecommissit, która jey-
mość, dopełniając immisericordes ku
familii męża swego intentiones, prze-
żywszy męża, in virtute nikczemne-
go aktorstwa swego, fundusz w tey-
że majątności Nowosiołkach pro re
JXX. Bazyljanów, w okolicy szla-
checkiey, in augustiis mieysc i wszel-
kiey osiadłości, uczyniła, którego to
ac si funduszu, lubo ex parte JXX.
Bazyljanow za dobry uznania desi-
deratum; lecz ponieważ zaszył JP.
Kazimierz Grodzicki (iako w pierw-
szey kategorii decisum et deductum)
bona incerta, sub quaestione et liti-
gio ante et post obitum suum zostai-
jące, duchownych swiactw theno-
re osłabione i iwalidowane, et per
consequens indebite, pod przeżycie
żenie opisane, na wykonanie zaczę-

tego przez siebie funduszu disposuit;
niemniey, ponieważ JP. Katarzyna
Grodzicka evidenter w trybunale, cum
discrimine summienia swiego, tako-
wą fundacyą zaprzysięgła, iż to ex
pura et mera liberalitate uczyniła i
żadnych pieniędzy nie wzięła, a ta-
kowa liberalitas nie tylko przez testa-
ment JP. Kazimierza Grodzickiego,
w którym szczupłość ubogiej szla-
checkiey substancyi in subsistentiam-
quae funduszu et non acceptationem
onego przez JXX. Bazyljanów wy-
raża, sobie zaś, iako też JPP. Zału-
szczyńskim małżonkom, iako nie ma-
jącą aliunde sposobu do życia doży-
wocie na majątkach, funduszowi podle-
gać mających, rezerwowała, długów
pieniężnych więcej trzech tysięcy
złotych polskich (iako z dokumen-
tów exolutorum et ad exolvendum
należących od tychże JXX. Bazylia-
nów produkowanych patuit) zacią-
gnęła i takowy folwark wespół z ca-
łą okolicą sub litigio JXX. Bazylia-
nów Kobryńskich od lat dwudziestu
będących i do tych czas sprawę wiel-
ką, dyfferencyną, nie zakończoną ma-
jący, przeciwko konstytucyom de non
alienandis bonis od stanu rycerskie-
go, iako to: pierwszej, titulo, o dobrach
ziemskich dziedzicznych, tysiąc sześć-
set trzydziestego pierwszego roku,
drugiey, titulo, ordynacya rzeczypo-
spolitey dobr ziemskich dziedzicznych,
roku tysiąc sześćset trzydziestego
piątego in contra której konstitu-

cyi dobra nie własne, ale aliena nie ex mera liberalitate, bo evidens paupertas oney ex reservata advitalitate i przez zaciągane długi pokazuje się;— trzeciej, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt szóstego, titulo, approbacya fundacyi OO. Dominikanów, która vetat alienare do funduszów bona exempta in subiecta et litigiosa;— czwartej, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego roku: titulo, dobra dziedziczne, które dobra dziedziczne na nową fundacyą sine consensu reipublicae contra constitutiones oddane, retro ad naturam terrestrem possessyi stanu rycerskiego wracać, każe, sub nullitate takowych funduszów. Pro ultimo, tysiąc siedemset dwudziestego szóstego konstytucyą, post re-assumptionem desuper wyrażonych praw, fundusze de nova radice sine praecedente constitutione poczynione znosi i invalidue, i każdemu stanu rycerskiego szlachcicowi jus delationis permittit; a JP. Grodzicka takową de nova radice, fundacyą czynić ważyła się. Zaczynamy my, sędziowie ziemsey woiewodztwa Brzeskiego, stosując się do dowodów desuper wyrażonych, tot constitutionibus wspartych, wyż wspomniony fundusz per meras illegalitates otrzymany i wszystkim desuper wyrażonym konstytucyom przeciwny współ z przeżyciem JP. Grodzickiej skassowawszy i z xiąg wszelkich eliminować kazawszy, drugą połowę majątności

Nowosiołek, tak per ius praetensum respektem nieopłaconych totaliter posagów i podniesionych przez JP. Kazimierza Grodzickiego summ, iako też per jus successum precedentibus JPP. Horainom in perpetuum przyśadzamy, non invalidando pretensyi drugich konsukcessorów, teraz sposobności do dochodzenia niemających, ex capite JP. Zofii z Janowskich Lgockiej matki, Maryanny z Lgockich Grodzickiej córki idących. Co się zaś ściąga do drugich attynencyj, przez zesłego JP. Kazimierza Grodzickiego ex post pozostałą żonę jegomością przynabytych et ad corpus Nowosiołek i do mniemanego funduszu, iako to Możochyn, Chodynicz i innych; ponieważ takowe grunta et funda in potiori parte, a singulariter Możochny i Chodynicze, do funduszu ad praesens skassowanego, contra expressas leges, ex conducto z JPP. Grodzickimi i JXX. Bazylianami, są inkorporowane, a prawa wyż allegowane, de similibus opisane cuique nobili ex iure delationis dochodzić dobr, przez takową nieprawność odeszłych, injungunt; zaczynamy procedującym JPP. Horainom połowę takowych wszelkich i wszystkich przykupli do majątności Nowosiołek, do tychczas przynależących wiecznością, a drugą połowę sub jus et dispositionem fisci, iak prawo mieć chce, salvo jure illaeso JP. Załuszczyńskiej, przez involucyą funduszową non vio-

lato, poddaiemy, et liberam vindicationem wszelkich i wszystkich summ i pozostałości, po JPP. Kazimierzu i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich małżonkach, mocą niniejszego dekretu, tymże ichmościom panom Horainom adiudicamus. Którą to majątność Nowosiołki cum quibusvis attinentiis, praesenti decreto disjudicatis, bez żadnego obwieszczenia, przy użyciu ad libitum WJP. urzędniku, po wykonanych iuramentach, in spatio trzech niedziel per inequitationem praecupare permittimus; której inekwitacyi, ażeby JXX. Bazylianie nie bronili, dobr nie dezelowali, inwentarze, krescencyą, w zupełności postąpili, zabudowania żadnego nie przedawali i nieznosili, poddaństwa nieuciemiężali, nie rozpędzali, praecustodimus. A po wykonanych iuramentach et post subsecutam inequitationem, omnimodam securitatem possessyi majątności Nowosiołek cum attinentiis tymże JPP. Horainom waruiemy i ubezpieczamy. In caeteris vero punctis żałob partium, insistendo anterius zaszłym dekretem, iako też ex decisione nostra in sola causa facti, necessariam inquisitionem et verificationem mutuo stron sumptu przez urząd ad libitum użyty expediendam, z wolnym wyniesieniem nowych żałob i podaniem interrogatorum ad praemissos actus, utriusque parti reservando, post satisfactionem in omni temu dekretowi, żałoby pro-

cessa eo intuitu zaszłe et praesenti decreto rozsądzone, kassuiemy, annihiluiemy, perpetuum silentium nakazuujemy. Et in contravenientem temu dekretowi partem vadium irremissibile alterius tanti et paenam personalis infamiae zakładamy. Ad haec interwencyą, przez JP. Daniela Laskowskiego imieniem JPP. Hieronima Laskowskiego i Michała Starowolskiego do niniejszego dekretu czynioną, w takowy dekret inseruiemy. Die vigesima septima Julii post delibertationem lege praescriptam JXX. Bazylianie a thenore całego dekretu, a JPP. Horainowie i Maryańska in puncto niesądzenia pen na JP. Stachorskim, przez ichmościow pretendowanych, tudzież nieuznania kalkulacyi ex praesentibus Nowosiołek, przed sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego appellowali, której appellacyi, iako a re finaliter iudicata, dopuściliśmy. Co zaś po zaszłej appellacyi attinet dokumentów, do majątności Nowosiołek ściągających się, a przez ichmościow xięży Bazylianów z produktów, replik i komportacyi oddanych; takowych dokumentów in subsidium appellacyi potrzebnych, a singulariter w regestrze comportationis, po wykonanym iuramencie, wyrażonych, liberam extraditionem sub registro ichmościom panom Horainom i JXX. Bazylianom adinvicem subscripto uznaiemy. Reliquum zaś papierów niezre-

gestrowanych et in farragine do cancellaryi oddanych, ad plenam haereditatem collateralium okolicy Nowosiółek ściągających się, a zesłemu JP. Kazimierzowi Grodzickiemu konfidowanych, a żeby tak JP. Horaino-

wie, iako też JXX. Bazylianie do oczewistey w sądach trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego rozprawy, in archivo cancellaryi naszej ziemskiej Brzeskiej obygillowawszy lokowali, iniungimus.

1773 r.

108.—Жалоба плебана Сегневицкаго на подстолича Пинскаго Булгакка и другихъ о произведенныхъ безчинствахъ въ костелѣ и внѣ его.

Изъ актовой книги за 1773—1774 годы, лист. 747—748.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca Januaryi szesnastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodztwa Brzeskiego, po Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito, w mieście jego królewskiej mości Brześciu agitujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Ignacym Oziembłowskim, Franciszkiem-Alexandrem z Konopnic Grabowskim, sędziami, Hilarym Rezką, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter wielebny JX. Marcin-Klemens Kotliński, pleban Siehniewicki, w do-
brach w wojewodztwie Brzeskim sy-

tuowanych, in contiguitate ze wsią Wininem dziedzictwa WWJP. Boreyszow, a dzierżawy ad praesens arędowanej JP. Bułhaka, podstolica Pińskiego, leżących, soleniter manifestował się na WJpana Józefa Bułhaka, podstolica Pińskiego, pryncypała, tudzież na JP. Kaietana Buczkurowskiego, Antoniego Borowskiego et cuiusvis nominis actorum, do gwałtu i wiolencyi iednomysłnych pomocników, niemniey oraz na JP. Józefa Wolańskiego w teyże liczbie będącego, tak nomine suo, iako też imieniem JP. Wawrzyńca Kotlińskiego brata swojego rodzonego i samey jeymości małżonków o akcyą na dniu szóstym Januaryi anni praesentis,

w dzień Trzech Królów święta Rzymskiego, w czasie obchodzenia nabożeństwa przyzwoitego, przy licznych ludzi zgromadzeniu przez obżalowanych stało napadnięcie na zakrystyą z odwagą wcześniej przysposobioną, z intencją pokrzywdzenia dellatora, gdyby nie był słuchaniem spowiedzi zabawnym, a tam o lżenie, od czci i sławy odsądzenie, tandem teyże pory z adherentami wyż wyrażonemi, ku pomocy dellatora pokrzywdzenia usposobionemi, o zastompienie na drodze dobrowolney, z folwarku do kościoła idącey, przed figurą kościelną, iadącego z żoną swą na nabożeństwo żalującego JP. Wawrzyńca Kotlińskiego bezbronne, a obżalowani armata manu będący, o zatrzymanie koni, deinde porwanie z sanek za piersi, a iako bezbronnego, tarmoszenie z żądaniem skałeczenia, gdyby się od tey natarczywości ucieczką do kościoła nie schował, za którym obżalowany JP. Bułhak z naporzadzoney dobrze broni strzelił tak dalece, że za zchybieniem celu żalującego JP. Wawrzyńca Kotlińskiego, dostał się znak strzelenia JP. Cudnickiemu non a longe stojącemu, denique za niedopędzeniem żalującego JP. Kotlińskiego o porwanie iterum z sanek JP. Kotlińskiej, a w ciąży będącey, o potroncenie i razami ciężkiemi kilkakrotne bicie; i lubo żalujący JX. pleban, distractus od nabożeństwa krzykiem i hałasem za

kościółem dziejącym się, wyszedłszy z kościoła w komży i stule na cmentarz upominał o niegodność zwłaszcza przekracającym nabożeństwa uroczystości. Atoli obżalowany JP. Bułhak cum adminiculo adhaerentów, nie tylko ze złości nie poprzestali, owszem żalującego do poniesienia krzywdy słowy nieuczciwemi powoływali z porwaniem się do pistoletu i intencją strzelenia do żalującego, gdyby przytomna ludzi liczność krzykiem umysłu nie zatamowała, a za weyściem tegoż obżalowanego do kościoła, cum adhaerentibus mimo winne domu Bożego uszanowanie, tanquam in spelunca latronum postempuiąc, krzykiem, łaianiem, denique z gołemi szablami około węglów kościelnych biegali i po onych krzesaniem, nie tylko że miejsce domu Bożego znieważyli, ale też tą traiedyą trwającą od godziny ósmey aż do godziny wtórey z południa, iż ani msza, ani insze nabożeństwo konkludować się nie mogło, sporządzili; czym nie tylko żalującym z gwałtu i wioleny, ale też kościołowi i samemu Bogu zbytkiem postempków nieuszanowania, wykroczenie, przyzwoitą karę zaciągające, popełnili, ad haec za odprawieniem siebie perswazyą J. pani Szuyskiey ekonomowey Siehniewickiey a za wiadomością sobie dostałą o intencji JX. plebana podróży do derewni dla powitania z wielebnym JX. Podkowskim

surrogatem konsystorza Janowskiego o uczynienie zasadzki na drodze i tam długie oczekiwanie, aż ichmościów iadących w nocy a inopinate napadłszy, WJP. Michał Boreysza porozpędzał i żałującego ostrzegł. Zaczyn więc, że się umysł w złości nie dokonał, pochwałkami na zdrowie i życie delatoris oświadczaia. Przeto tak opismienioną akcyą, iako też distinctim item na tegoż JP. Bułhaka, podstolica Pińskiego, o prze-

koszenie łąk letnią porą, znacznie o spaszenie żyta więcej kop sześciu byddem razem kilkokrotnym (uti testatur visio in tempore uczyniona) i o dalsze pretensye, fusius atque latius in autentico exprimi mające, item atque iterum manifestował się i wydania listu zaręcznego dopraszał się. Który to takowy manifest iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Brzeskiego przyięty i wpisany.

 1773 r.

109.—Жалоба монаховъ Базиліановъ на есендза Лясковскаго, настоятеля Яновскаго и его сообщниковъ о нападеніи вооруженною рукою на Тороканскій монастырь и произведенномъ тамъ разбоѣ и убійствахъ.

Изъ актовъ книги за 1773—1774 годы, лист. 1287—1288.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca Oktobra czternastego dnia.

Na urządzie jego królewskiey mocy, przed aktami ziemskimi woiewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielebny Jmć xiądz Innocenty Wasiutyński, contionator ordinis Sancti Bazylia Magni, conventus Brestensis nomine w Bogu przewielebnego Jmci xiądz Teofila Sakowicza Serafinowicza, superi-

ora i wszystkich w Bogu wielebnych Jmci xięży Bazylianów Torokańskich, na wielebnego Jmci xiędza Ignacego Laskowskiego, kanclerza Brzeskiego, proboszcza Janowskiego, qua samego princypała, a wielmożnego jmci pana Ignacego Boreyszy, starosty Lewkowskiego, et alios invasores, qua complices, solenniter manifestował się, mieniać o to, iż co w Bogu przewielebny Jmci xiądz Benedykt Eliaszewicz, pro tunc superior Torokański,

i wszyscy Jmci xięża Bazylianie zakonu Świętego Bazylego Wielkiego, za prawem zastawnym od wielmożnego Jmć pana Franciszka Alexandra z Konopnic Grabowskiego, sędziego na ten czas grodzkiego i obozowego wojewodztwa Brzesckiego, wroku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszym, miesiąca Czerwca dwudziestego dnia sobie danym i przyznany, intromissionaliter w aktualno obiowszy possessją maiętność Czerniakow, w wojewodztwie Brzeskim leżąca, legitime possydowali. Obżalowani wielebny Laskowski, kanclerz Brzescki, cum suis complicibus prae-dominanter ważył się armata manu na pomnioną maiętność naieżdżać dla pokrzywdzenia klasztoru Torokańskiego i samych żalujących delatorów. Czasu którego naiazdu i wioleńcy niedość że żalującym delatorom wielkie krzywdy i szkody, na czym nie dość, lecz insuper Kiryłę Bonduraka, chłopa funduszowego Torokańskiego ze wsi Okropney

i innych wielu ludzi Czerniakowskich popodstrzelano i pokaleczono, a iednego o śmierć przyprawiono, iako enarrat manifesta przez wielmożnego Jmć pana Grabowskiego, sędziego ad praesens ziemskiego, in tempore w tymże roku miesiąca Julii dziesiątego dnia i Augusta szóstego, przy prezencie trupa zanaszane, co obżalowany Imć xiądz kanclerz Brzescki zagodziwszy i zapłaciwszy, wielmożnemu sędziemu teraz na żalującego delatora pozyskiwać ogłasza się, przegróżki różne czyniąc, nie-słusznie wexuie, za skaleczonego chłopa Torokańskiego Kiryły Bonduraka żadney satysfakcyi czynić nie chce, we wszystkim żalujący delator pokrzywdzić usiłuie, o co wszystko i o inne pretensie iterum atque iterum manifestował się, i takowy manifest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzesckiego dał ku zapisaniu. Który iest przyięty i wpi-sany.

110.—Фундушова запись на кальвинскій Яменскій соборъ.

Изъ актовой книги за 1635 годъ, листъ 2002.

Лѣта Божого Нароженья, тисеча шесть сотъ тридцать пятого, мѣсеца Ноября шостого дня.

На рокахъ судовыхъ, о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне у Бересты отправованыхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленьскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Патеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду урожоный, его милость панъ Петръ Пекарскій, секретаръ его королевское милости а земенинъ воеводства Берестейского, при самомъ оригиналѣ покладалъ и, переносечи зъ кгроду до земства, подалъ выписъ съ книгъ кгродскихъ староства Берестейского, подъ датою року теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля семого дня, уписанья въ немъ листу фундацыйного запису, одъ его жъ милости даного и належачого зборови Яменинскому, ново одъ его милости фундованому, и акторомъ зборовъ Великого Князства Литов-

ского и старшимъ теперь и напо томъ будучимъ, на речь меновите въ томъ фундушу описаную и выражоную, за которымъ перенесеньемъ своемъ жедаль насъ суду, абы былъ принятъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы врадъ, видечи речь быть слушную а чинечи жеданью его милости досить, оный выписъ при самомъ оригинальномъ листѣ принявши, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписать дали; которого уписуючи въ книги и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: выписъ съ книгъ кгродскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля семого дня. На рокахъ судовыхъ кгродскихъ Берестейскихъ, передъ нами, Еримъ Александромъ Станкевичомъ, подстаростимъ, Яномъ Верещакою, судьею, и Миколаемъ Табенскимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгродскими Берестейскими, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Петръ Пекарскій, секретаръ его королевское милости а земенинъ воеводства Берестейского, покладалъ и очевисто

призналъ листь добровольный, вѣ-
 чистый фундацыйный запись свой,
 водлугъ права посполитого спра-
 влений, даный и належачій зборо-
 ви Яменскому, ново одъ его ми-
 лости фундованому, и акторомъ
 зборовъ Великого Князства Литов-
 ского и старшимъ теперь и напо-
 томъ будущимъ, на речь менови-
 те въ томъ листѣ описаную, ко-
 торый листь свой увесь властное
 руки свое писанный, его милость
 панъ Пекарскій, устнымъ и очеви-
 стымъ признаньемъ своимъ ствер-
 дивши, просилъ, абы до книгъ су-
 довыхъ кгородскихъ Берестейскихъ
 уписанъ былъ. Мы, врадники, ви-
 дечи речь быть слушную, оного
 принявши, до книгъ уписать ве-
 лѣли; который уписуючи, писмомъ
 польскимъ писанный, въ словѣ до
 слова, такъ се въ собѣ маеть: Ja
 Piotr Piekarski, sekretarz J. Kmsci,
 ziemianin woiewodstwa Brzeskiego,
 zeznawam tym moim dobrowolnym
 listem, funduszem y zapisem moim,
 komu by to wiedziec należało, niniey-
 szego y napotym będącego wieku
 ludziom, iż będąc ia za prawem mo-
 im oyczystym y kupnym w dziedzi-
 czney possessijney majątności mey
 Teyszynskiey y Jamentskiey y wsi
 do tego należących, w woiewodstwie
 Brzeskim leżącey, a zażywaiąc wol-
 ności mey szlacheckiey, według pra-
 wa pospolitego, które każdemu pozwa-
 la majątnością swą, iako chcąc szafo-

wać, dać, darować, przedać y na kościół
 zapisać, będąc z łaski Bożej na cie-
 le y na umysle zdrowym, dobrze się
 na to namysliwszy, z dobrej woli mo-
 iej na cześć i chwałę Boga w Troy-
 cy Świętej Iedynego Oycy, Syna y
 Ducha S. y na ustawiczne odprawo-
 wanie nabożęstwa chrześcianskiego
 ewangielickiego w confessiey Send-
 mierskiey, w roku tysiąc sześćset
 siedmdziesiątym wyrażonego, y con-
 signatią Poznanską utwierdzonego,
 w pomienionej majątności mey Ja-
 menskiey, daię, daruie, wiecznemi
 czasy funduie y zapisuie, nato: na-
 przód kościół przez mie w Jamnie
 z wieżą de novo radice, gdzie nigdy
 żaden kościół nie bywał, podle mo-
 gilek chłopskich zbudowany z miey-
 scem znacznym tak naznaczonym.
 A przytym na wychowanie sług Bo-
 żych y kaznodzieiow na to mieysce,
 według porządku nabożęstwa ewan-
 gelickiego ordinowanych, od synodu
 posłanych y przez superintendenty
 introducowanych, a w tym zborze
 słowem Bożym y Sacramentami Swę-
 temi usługuiących daię, daruie y wie-
 czną fundacią zapisuie. Naprzód
 w Jamnie włokę na pasznią tę, na
 którey koscioł stoi i plebania, abo
 mieszkanie kaznodzieyskie z ogro-
 dem owoszczowym, poczowszy od go-
 ścinca nad rzeką Muchawcem z Brze-
 scia do Zebrynia idącego aż do grani-
 ce Jelmowskiey we wszystkich trzech
 polach a podle tychże włoki obmie-

dze, takoz drugą włokę osiadłą, na której jest trzech poddanych, mianowicie: Naum Chlarczenia Czwarazna, Szczepan Czwarazna, Stasimienia pułwłok y ze wszystką ich majątnością, robotami, dziakłami, czynszami y wszelką ich powinnością, na inwentarzu opisana, a osobliwie we wsymey Koszacz; także daruję y na wieczność ku lepszemu kaznodzieiow, pro tempore w Jamnie będących, wieczną fundacją zapisuję na pasznią pięć włok pustych, mianowicie: podle dworu brata mego, J. msci pana Stefana Piekarskiego włok dwie, na których dworne zboża siewano; tamże czynszowych włok trzy, mianowicie: Horodkowski pułwłok, Zmiękowski pułwłok, Hryca Szopiela pułwłok y Harelowszczyzny pułtory włoki; a ku temu, tamże w Koszacz daię, daruję y zapisuję na tenże kościół osiadłych włok dwie; na których poddanych cztery, mianowicie: Klisko Wakalios pułwłoki, Wiedawowicz pułwłoki, Klarczenie na Haykowym pułwłok, Szofiel pułwłok. Wszystkie te włok tak osiadłych, iako y nieosiadłych dziewięć we trzech polach, ze wszystkimi przyległościami, ogrodami, nawozami, polami, z zasiewkiem ozimem y iarym, z sianozęciami, chrostami, czynszami z naimnych pułwłoczkw, z poddaniami wyżey pomienionemi, z ich majątnością, robotami, dziakłami, czynszami y wszelkimi powinnościami tak, ia-

kom sam to wszystko dziażdzał y używał, nic na siebie, dzieci, bliskich y powinnych moich nie ostawuiąc, oprócz poboru seymem ufalonego; ale wszystko to ogułem, tak żeby mianowane niemianowanemu, a niemianowane mianowanemu nic nie szkodziło, ani wyjmowało, a ku temu wolne mełcie na roschod kaznodzieyski, bez miarki we młynie Jamenskim y z wolnym iazow zabiianiem na rzece Muchawcu, przeciwko tym włokom kościelnym, we wszystkich tych polach wczole do rzeki Muchawca przychodzących, y łowieciem ryb, iako y poddani we wsi Jamnie zażywaią; także osobliwie daię, daruję y zapisuję y wiecznie funduję kaznodzieiom, u Jamenskiej plebanii y pro tempore będącym wolne wożenie drew na opał do plebaniey y do grodzby, na dyłowanie y poprawę budowania z puszczy Pożezynskiej, części mey; a na ostatek wolną paszą bydła y koniom z moimi dwornemi y wolny przejazd po wszystkich, zwyczajnemi drogami; co wszystko, iako się pomieniło, ze wszelkimi pożytkami y prowentami daię, daruję y wieczną fundacją zapisuję na pomieniony zbór Jamenski ewangelickiey confessiey y dla nieodmiennego w tym kościele nabożenstwa w wieczną a nieodzowną possessią podaie superattendentom ewangelickiego wyznania, a w ish osobach aktorowi zborow ewangelickich, w wiel-

kim xięstwie Litewskim teraz y napotomne czasy będącym, zostawiwszy sobie wolne jus patronatus et collationis do żywota swego. A zatem seniorowie W. X. Litewskiego utriusque ordinis y aktor ewangelicki, a zgoła magistratus ecclesiasticus ewangelickiego nabożęstwa, mają, wolni y mocni będą tym zborom Jamenskim, plebania, gruntami, y poddanemi y wszystką tą maiętnoscia, na ten koscioł przez mię zapisaną, cale zawiadować, ministry do niego podawać, y te dobra koscielne do swej possessyi wziowszy, onemi, iako z najlepszym koscioła Jameńskiego pożytkiem dysponować i w nim takiego porządku doglądać, jakoby chwała Boża na tym mieyscu, sposobem nabożęstwa wyżey pomieninnego y wyrażonego, zawsze odprawowana była. A ia się w tę wszystkie dobra, na zbor Jameński zapisane, w żadną część y pożytki iey wstempować y kaznodziejom, teraz y napotomne czasy będącym, wdzierzeniu y używaniu ich żadney przeszkody czynić nie mam, ia sam y potomkowie moi, którym acz ia z pewnych przyczyn, a najwięcey dla odmiany w nabożęstwie, (choć się tego niespodziewano) jura collationis do tego zboru kaznodziejow na potym nie ostawuję, iednakże a patrocinio y powinney tak zborowi, iako y kaznodzieiom obrony y wszelkiego poszanowania potomkow moich

y successorow nie wyzwalam, y owzem wszystkie dziatki y successorow moich, także którzy by przy tey prawdziwey starożytności Apostolskiej y własnym z samego tylko słowa Bożego wziętym, a od Pana y Zbawiciela naszego y Apostołów iego podanym wyznaniu ewangelickim statecznie stałe, iako y te którzyby za udaniem y mniemaniem swiata tego, a naukami po czasiech Apostolskich wymyslonemi uwiedzeni będąc (czego Boże uchoway y ia się nigdy po dziatkach moich niespodziewam) od prawdy raz poznaney odstempować mieli, a zgoła wszystkie potomki, krewne y w dobrach po mnie pozostałych successory moie choć tę maiętność Jamieńską, w której zbor iest, trzymać będą, chocia-by ia też w obce ręce (czego Boże uchoway), iakim kolwiek prawem komu kolwiek puścili, abo przedali, pod błogosławięstwem Bożym y taką zaręką y winą, którą antecessor, według Bożego y ludzkiego prawa successorów swoich wiązać y obciążać może y Bóg ia nad potomkami y successorami antecessorom nieposłusznemi, a na to co Bogu oddano nastempującemi, niepochoibnie wykonywać zwykli, to iest, pod winą tak doczesnego natym swiecie, jako i onego wiecznego na strasznym sądzie Bożym karania Bożego obowięzuję, aby na tym mieyscu w zborze Jamenskim (gdzie w podoczesnym bo-

iowaniu y wykonaniu biegu mego
 co kolwiek smiertelnego mam, zło-
 żyć sobie obiecuję), nie tilko żad-
 ney odmiany w odprawowaniu na-
 bożeństwa ewangelickiego, wyżey
 opisanego, abo też iesliby kto tak
 tyrańskiego y ze wszelakiey poboż-
 ności wyzutego serca był, który-
 by przez gwałt, wykrety prawne
 y iakie kolwiek sposoby odmiane
 w tym Jamęskim zborze ewangeli-
 ckiego nabożeństwa w insze, temu
 przeciwnie, forituiąc przy odmianie
 nabożeństwa y nad zmarłym się pa-
 stwić, a ciała chrześciańskiego wie-
 cznemu odpoczynkowi oddane z ko-
 ścioła wyrzucać chciał, nie tilko te-
 go tak sprosnego y nad wszelakie
 pogańskie gorszego postempku za-
 dnym sposobem nie dopuszczali; ale
 też y kaznodzieiów a sług Bożych,
 na tym mieyscu powołanie swoje,
 według pomienionego nabożeństwa
 (w którym żadney odmiany dopu-
 szczać nie maia), pobożnie odprawu-
 iących, w powinnym poszanowaniu
 y pokoju zachowali y od wszelakich
 krzywd, niazdow, prześladowania,
 a w dzierzeniu y odprawowaniu po-
 mienionego nabożeństwa y używaniu
 dobr y pożytków, na ten zbor na-
 datnych y zapisanych, od wszelakich
 impedimentow, także od pozwów, zy-
 skow, przezyskow y pierszych y po-
 śledniejszych praw wszelakich są-
 dow zastempowali, bronili y ewinco-
 wali przez wszystkie dawności ziem-

skie, iakie którym osobom według
 prawa służyć mogą. Do czego się y
 sam y potomki moje obowiązuję sub
 censura ecclesiastica y pod zaręką
 trzech tysięcy złotych polskich y
 nagrodzeniem szkod, nakładow na
 gołe rzeczenia słowa kaznodzieia Ja-
 meńskiego pro tempore będącego, bez
 przysięgi cielesney, o które tak do-
 czesne, iako y wieczną zaręki y mi-
 mo ono generalne forum, do którego
 się y sam y ze wszystkimi, którzy-
 by tey fundaciei zboru Jameńskiego
 wieczystey w czym kolwiek przeci-
 wni byli, abo one iakim kolwiek od
 ludzi wymyślonymi sposobami, ra-
 tiami y prawem, prawu Bożemu prze-
 ciwnym, a zwykłemi praetensiami
 swemi w czym kolwiek naruszać
 chcieli nad wszystkie zaruki y ka-
 rania, ludzkim prawem postanowione,
 osobliwie s takowemi sie na on wiel-
 ki y straszny sąd Boży odwoływam;
 co sie tknie doczesnego tylko kara-
 nia, zaruki y szkod, słowem miano-
 wanych, daię moc pozwać siebie y
 succesori moie do wszelakiego sądu
 y prawa, lub ziemskiego y grodzkie-
 go Brzeskiego, lub głównego trybu-
 nalskiego, w który kolwiek termin
 idzie, ia y potomkowie bez wszela-
 kich obmow, dylaciey y exceptiey,
 także y appellaciey oczewisto stawać
 y w samey tylko główney rzeczy od-
 powiadać, a executiey zawsze taki
 wskaz na dobrach moich nie broniąc,
 y sądu o zły wskaz, a strony o zły

przewod prawa nie pozywaiąc aż do ostatniego stopnia prawa we wszystkim usprawiedliwić sie actorowi zborowemu powinni będą. I ten zapis tyle kroć, ile kroć tego potrzeba będzie, u każdego sądu y prawa wiecznie y prawny mieć chcę. Ina tom dał zborowi Jameńskiemu y actorowi zborow wielkiego X. Litewskiego y seniorum utriusque ordinis, teraz y napotym będącym, ten dobrowolny zapis mój wieczystey fundaciey z podpisem ręki mey y pieczęcią mą. Do którego za ustną y oczewistą proźbą mą ręce swe podpisać y pieczęci przyłożyć raczyli ich mśc panowie przyjaciele moi J. mśc P. Stanisław Rayski, J. mśc P. Adam Koscia y J. mśc P. Mikołay Hornowski. Pisan w Jamnie, roku tysiąc sześćset trzydziestego piątego, miesiąca Czerwca siódmego dnia. У того листу печатей притисненыхъ пять, а подпись рукъ тыми словами:

Piotr Piekarski ręką własną, Stanisław Rayski z Rayska mр.; Adam Koscia ręką, Mikołay Hornowski ręką swą, Andrzej Koscia ręką swą. Который же тотъ листъ помененный его милости пана Петра Пекарского зъ устнымъ и очевистымъ признаньемъ его милости до книгъ судовыхъ вгородскихъ Берестейскихъ есть уписанъ, съ которыхъ сесь выписъ подъ нашими владовыми печатями и съ подписомъ руки писарское его милости ксендзу Николаю Высоцкому, казнодею Селецкому, есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису вгородского Берестейского печатей владовыхъ двѣ, а подпись руки писарское тыми словами: Миколай Табенскій писаръ. Который же тотъ выписъ вгородскій Берестейскій, до перенесенья поданный, до книгъ нижншихъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

I.

Акты, проясняющіе элементъ Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ.

	СТРАН.
1. Фундушевая записъ на Семятичскую церковь во имя Святой Троицы, съ предѣлами Св. Апостоловъ Петра и Павла и Преподобной Параскевіи	1
2. Фундушевая записъ на церковь Божіей Матери во Владиміръ-на-Мухавцѣ	3
3. Привилегія короля Сигизмунда Августа о передачѣ Озятской церкви въ обезпеченіе конюшему Гайкѣ	5
4. Жалоба о нападеніи князя Льва Масальскаго на церковное имѣніе Тришинъ	6
5. Привилегія короля Сигизмунда III, данная православному духовенству и обезпечивающая какъ церковныя имущества, такъ и самое духовенство	10
6. Привилегія короля Сигизмунда III на церковь Св. Михаила въ Половцахъ, данная священнику Перфиновичу.	14
7. Жалоба игумена Кобринскаго Гоголя о захватѣ монастырской земли	16
8. Подтвердительная привилегія Сигизмунда Августа на право владѣнія Пещатскому священнику двумя увологами земли, огородомъ и плацомъ	17
9. Выдѣлъ на Токаревскую православную церковь одной увологи и пяти морговъ земли	18

10. Отказная или изрекательная запись Ярослава Солтана сыну своему Ерониму Солтану на имѣніе Клейники съ монастыремъ Св. Симеона 20
11. Фундушевая запись князя Ивана Шуйскаго на Корощинскую церковь 21
12. Фундушевая запись жены подкоморія Паца на Збирожскую церковь 24
13. Фундушевая запись жены подкоморія Агафіи Паць на землю и проч., данная дьякону, дьячку и пономарю Збирожской церкви 30
14. Фундушевая запись на Подбѣльскую церковь, данная женою подкоморія Паца Агафією Паць 35
15. Фундушевая запись на церковь Калечицкую 39
16. Духовное завѣщаніе Ѳедора Ивановича Масальскаго, въ которомъ онъ, записывая все движимое и недвижимое свое имущество дѣтямъ своимъ, завѣщаетъ похоронить себя въ православной церкви въ Олексичахъ и упоминаетъ о сдѣланной отцемъ его и имъ самимъ фундушевой записи на эту церковь 41
17. Опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по жалобамъ православныхъ Черевачицкихъ священниковъ на притѣсненія, дѣлаемые имъ Кобринскимъ подстаростимъ 48
18. Жалоба православнаго священника Захарія Лаврентьевича на Раину Кореневскую и сыновей ея о непризнаніи выданной ими дарственной записи на церковь Св. Архангела Михаила . 50
19. Фундушевая запись на польуволоки земли на церковь Св. Іоанна Богослова въ Рѣчицахъ 51
20. Фундушевая запись Василя Пришихотскаго на церковь Рождества Пресвятой Богородицы въ Пришихвостяхъ, которою онъ пожертвовалъ 3 уволоки земли и все необходимыя церковныя и богослужебныя принадлежности 55
21. Фундушевая запись Іосифа Веніямина Рудцаго, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и Брестскаго и земскаго судьи Гавриила Еленскаго на основаніе монастыря Св. Троицы въ г. Брестѣ 57

22. Позывъ къ суду разныхъ православныхъ лицъ по жалобѣ уніатскаго протопопа Рогозницкаго и всей Брестской уніатской капитулы 59
23. Жалоба уніатскаго протопопа Рогозницкаго и священниковъ Брестской капитулы о забраніи православными церкви Св. Симеона въ Брестѣ, за рѣкою Мухавцомъ 61
24. Донесеніе вознаго Ивана Залютинскаго о томъ, что уніаты воспрещаютъ совершать богослуженіе православнымъ монахамъ въ церкви Св. Симеона за Мухавцомъ 63
25. Фундушова записъ Василя Пришихотскаго, выданная монахамъ Купетичскаго монастыря, на устройство церкви, монастыря въ имѣніи его Лепесахъ, съ подчиненіемъ его Виленскому монастырю Св. Духа 66
26. Дарственная записъ Ивана и Раины Пришихотскихъ на землю православному монастырю въ Лепесахъ 69
27. Возобновленіе фундушовой записи на Тростянскую церковь во имя Св. Спаса 72
28. Дарственная записъ Вильковскихъ на церковь въ имѣніи ихъ Вагановѣ 73
29. Ревизіонная записъ Кобылянской церкви 75
30. Явка права на приходъ Верховицкой церкви, съ означеніемъ церковнаго фундуша 77
31. Привилегія короля Іоанна III, данная Воинской церкви, подтверждающая таковую жъ короля Михаила 79
32. Фундушова записъ на церковь Преображенія Господня въ Горбовѣ 84
33. Подтвержденіе фундуша Докудовской церкви 84
34. Фундушова записъ на Докудовскую церковь князя Карла Радивиля 86
35. Подтвержденіе фундушовой записи на церковь Сухопольскую 88
36. Надѣль Рѣчицкой церкви землею 90
37. Консенсъ архіепископа и митрополита Кіевскаго Фелиціана Филипа Володковича на постройку Верстоцкой церкви 92
 Консенсъ архіепископа и митрополита Кіевскаго. *Переводъ предыдущаго акта* 93
38. Фундушова записъ на Верстоцкую церковь подкоморія Виль-

- чевскаго 94
40. Право на приходъ Хотиславской церкви, данное Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу 99
41. Право на приходъ Теребунской церкви, данное княземъ Войтѣхомъ Шуйскимъ священнику Доминику Дежковскому . . . 101
42. Право на приходъ Ортельской церкви, данное Карломъ Радивиломъ священнику Сосновскому 102
43. Привилегія на приходъ Малоритской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу . 103
44. Привилегія на приходъ Зеловской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Чирановичу 105
45. Право на приходъ Мшанской церкви, данное подкоморіемъ Оссолинскимъ священнику Леону Костюкевичу 106
46. Привилегія на приходъ Кобылянской церкви, данная Станиславомъ Августомъ священнику Осташевскому 107
47. Право на приходъ Гербанской церкви, данное коляторами священнику Скабалановичу 109
47. Привилегія Станислава Августа, данная священнику Левашкевичу на коадьюторію Семеновско-Каменецкой церкви . . . 110
48. Измѣреніе и замѣна земли, принадлежащей Сухопольской церкви 112
49. Привилегія Станислава Августа священнику Павловичу на коадьюторію Олтушской церкви Преображенія, съ правомъ преемства 113
50. Право на коадьюторію при Корчовской церкви, данное графомъ Оссолинскимъ священнику Харламповичу 114
51. Право на приходъ Пожезинской церкви, данное священнику Павловичу Римско-католическими ксендзами 116
52. Право на приходъ Павловской церкви, данное епископомъ Луцкимъ Нарушевичемъ священнику Александру Будзиловичу 117
53. Право на приходъ Лыщицкой церкви, данное помѣщиками священнику Хацкевичу 118
54. Право на приходъ церкви Воскресенія Христова, въ Каменцѣ Литовскомъ, данное священнику Николаю Яцевичу . . . 120

55. Право на приходъ Степанковской церкви, данное Адамомъ Чорторыйскимъ священнику Іоакиму Александровичу. . . 121

II.

Акты, относящиеся къ администраціи Сѣверо-Западнаго края.

56. Листъ короля Сигизмунда I къ Тышкевичамъ, чтобы они совместно защищали границы наслѣдственныхъ имѣній своихъ. 125
57. Листъ короля Сигизмунда I къ воеводѣ Полоцкому Кишкѣ, чтобы онъ не дѣлалъ насилій и грабежей въ имѣніяхъ Тышкевичей 126
58. Наказный листъ короля Сигизмунда Августа подкоморію и ловчему Миколаю Юревичу 128
59. Листъ королевы Боны къ лѣсническому Патею Тысковичу о непослушаніи и невыѣздѣ на охоту державцы Каменецкаго Паца 130
60. Листъ ревизорскій Дмитрія Сапѣги на отмѣну земли землянамъ Волковыскимъ 132
61. Явка двухъ открытыхъ королевскихъ листовъ, относящихся ко взысканію платы съ тѣхъ землянъ, которые не являлись въ войско 133
62. Листъ короля Стефана комиссарамъ, чтобы они рассмотрѣли претензіи Патеевъ и Райскаго касательно входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу 135
63. Листъ короля Стефана Баторія къ лѣсническому Махвицу о замѣнѣ входовъ землянъ Волковицкихъ въ Бѣловѣжскую пуцу землями въ другихъ мѣстахъ 137
64. Листъ короля Сигизмунда III лѣсническому Махвицу, чтобы онъ явился вмѣстѣ съ членами Брестскаго земскаго суда въ Бѣловѣжскую пуцу для замѣны права входовъ въ эту пуцу землянъ Волковыскихъ другими королевскими землями . . . 138
65. Листъ Сигизмунда III судьямъ Брестскаго земскаго суда объ

- отводѣ при лѣсничемъ Махвицѣ землянамъ Волковицкимъ
земель за входы ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу 140
66. Привилегія Сигизмунда III, подтверждающая права землянъ
Гобринскаго округа и уравнивающая ихъ съ правами землянъ
Брестскаго повѣта. 142
67. Листъ подскарбія Халецкаго по дѣлу о замѣнѣ входовъ зе-
мянъ Волковицкихъ въ пуцу Бѣловѣжскую другою землею . 144
68. Листъ короля Сигизмунда III Ѳедору Патею и князю Шуй-
скому, чтобы они отвели Волковицкимъ пользоволоки земли
взамѣнъ входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу 145
69. Привилегія короля Сигизмунда III мѣщанамъ Каменца Литов-
скаго, освобождающая ихъ отъ платежа подводной повин-
ности 147
70. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ
на сеймъ въ Варшаву 149
71. Листъ короля Сигизмунда III къ подскарбію земскому и пи-
сарю Велик. Кн. Лит. Димитрію съ Халча Халецкому, ограж-
дающей королевскихъ крестьянъ отъ неправильныхъ вымо-
гательствъ, дѣлаемыхъ подскарбіемъ Халецкимъ 155
73. Протестъ сенаторовъ, чиновниковъ гродскихъ и земскихъ
и землянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Поль-
скаго, присоединяющихъ незаконно имѣнія и земли, прина-
лежація Княжеству Литовскому, къ Польшѣ. 157
73. Фундушовая запись на госпиталь Божія Милосердія въ
Брестѣ. 159
74. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ
на конвокацію въ Вильну 167
75. Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда . . . 169
76. Листъ короля Стефана Баторія канцлеру В. К. Лит. Остафію
Воловичу о назначеніи способнаго чловѣка для оцѣнки
стоимости входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу, за отмѣну кото-
рыхъ нѣкоторые земляне просили вознагражденія 171
77. Листъ короля Стефана Баторія, данный землянамъ Волковиц-
кимъ касательно отмѣны входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу . 173
78. Листъ короля Стефана Баторія о назначеніи комиссаровъ для
окончанія дѣла о Бѣловѣжской пуцѣ. 174

79. Привилегія короля Владислава IV на взиманіе мостовой пошлыны. 176
80. Сеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о постройкѣ зданія для архива и другихъ предметахъ 178
81. Сеймовое постановленіе дворянства Брестскаго воеводства, подтверждающее дворянское происхожденіе нѣкоторыхъ лицъ. 181
82. Постановленіе сеймика, б. послѣ Срѣтенія Господня, на счетъ вознагражденія убытковъ отъ пожара одного заслуженнаго лица и проч 182
83. Универсалъ короля Станислава Августа, опредѣляющій случаи, въ которыхъ слѣдуетъ прибѣгать къ военной помощи при исполненіи декретовъ судовъ земскихъ и гродскихъ. . 185
84. Королевская ассигновка объ отпускѣ 10 т. злотыхъ на очистку р. Нѣмана и 10 т. злотыхъ на постройку ратуши въ Брестѣ 187
85. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на ординарійный сеймъ 189
86. Сеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о разныхъ предметахъ. 194
88. Сеймиковое постановленіе объ избраніи гражданско-военныхъ комиссаровъ Брестскаго воеводства 197
87. Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства. . 198
89. Распоряженіе генераль-маіора Дивова, данное Брестскому земскому суду 202

III.

Акты Юридическіе.

90. Листъ короля Сигизмунда по дѣлу мѣщанъ Каменца Литовскаго съ старостою Каменецкимъ 207
91. Духовное завѣщаніе Михаила Ивановича Боговитиновича Козерадскаго, которымъ, отправляясь за границу для лѣченія,

- онъ отписалъ женѣ своей и дѣтямъ все движимое и недви-
жимое свое имущество 208
92. Судебное опредѣленіе по дѣлу дворянина Григорія Ваганов-
скаго съ епископомъ Луцкимъ княземъ Викториномъ Вербиц-
кимъ о предержательствѣ имъ бѣглыхъ крестьянъ Ваганов-
скаго 216
93. Инвентарь двора имѣнія Свѣтичовскаго 219
94. Донесеніе Гавріила Горностая о неудовлетвореніи въ городскомъ
судѣ жалобы его на Василя Коптя, замучившаго урядника
его, Станислава Вольскаго 222
95. Жалоба Михаила Заранки на воеводу Троцкаго Стефана Зба-
ражскаго по поводу грабежа 223
96. Опредѣленіе по дѣлу землянина Гурина съ земляниномъ Ива-
номъ о нанесеніи симъ послѣднимъ побоевъ и ранъ ему Гу-
рину, женѣ его и гостямъ 226
97. Опредѣленіе короля Стефана, по дѣлу Стефана Боговитиновича
Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою
Бременецкимъ, съ присовокупленіемъ опредѣленія Брестска-
го земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго 228
98. Опредѣленіе по дѣлу дворянина Мѣшковскаго съ помѣщикомъ
Малаховскимъ, который ограбилъ его на дорогѣ, затащилъ
къ себѣ въ домъ и избилъ плетьюми 249
99. Заявленіе Гиричей о томъ, что они, получивъ 12 копѣ гро-
шей отъ Горновскаго, который убилъ отца ихъ, отказыва-
ются отъ иска по этому дѣлу 261
100. Опредѣленіе по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангуш-
кою о грабежѣ крестьянъ Коптевыхъ 262
101. Опредѣленіе по дѣлу дворянина Николая Оленскаго съ воево-
дою Витебскимъ Николаемъ Павловичемъ Сапѣгою, который
держалъ его въ цѣняхъ, въ самомъ строгомъ заключеніи 42
недѣли 292
102. Опредѣленіе по дѣлу объ убійствѣ крестьянина Игната Ти-
шевича земляниномъ Иваномъ Мутыкальскимъ. 300
103. Явка опредѣленія епископа Луцкаго по дѣлу объ убійствѣ
ксендзомъ Иваномъ Мазовецкимъ землянина Ивана Лесков-
скаго 304

104. Осмотръ подсудка Богдана Туминскаго мѣстечка Милейчиць, разореннаго войскомъ конфедераціи Брестской и градо-битьемъ 307
105. Жалоба священника Мануила на подчашаго Пекарскаго о нанесенныхъ ему побояхъ и оскорбленіяхъ съ произнесеніемъ угрозъ 309
106. Судебное опредѣленіе по дѣлу Тура, обвиненнаго въ затравленіи собаками и убійствѣ гайдука Волка 311
107. Опредѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и ксендзами Базиліянами о захватѣ имѣнія генераломъ сихъ послѣднихъ Геракліемъ Лисанскимъ и обращеніи его въ монастырскую собственность 315
108. Жалоба плебана Сегневицкаго на подстолича Пинскаго Булгака и другихъ о произведенныхъ безчинствахъ въ костелѣ и внѣ его 343
109. Жалоба монаховъ Базиліановъ на ксендза Лясковскаго, настоятеля Яновскаго, и его сообщниковъ о нападеніи вооруженною рукою на Тороканскій монастырь и произведенномъ разбоѣ и убійствахъ 345
110. Фундушова записъ на кальвинскій Яменскій соборъ 347

061940

О П Е Ч А Т К И.

Стран.	Строк.	<i>Напечатано</i>	<i>Слѣдуетъ читать:</i>
2	9	слуховскими	Слуховскими
76	4	сверху czysz	czynsz
83	13	— ienralnej	ieneralnej
84	18	снизу Kopysiu	Kopylu
—	17	— Micze	Mirze
—	10	сверху konfirmorać	konfirmować
—	6	— concequens	consequens
104	14	— Brzuskiemu	Brzeskiemu
105	13	— z Czerniegowski	i Czerniegowski
111	14	— na na	na
129	2	— Ильсу	Ильсну
148	8	— miastu	miastu
151	19	— psstanowaią	postanawiaią
157	13	— обывавелевъ	обывателевъ
166	12	сверху szlubnię	szlubnię
185	1	— Августа	Августа
—	3	— судовъ	судовъ
—	14	— urzedom	urzędom
194	13	снизу u Pttu	i pttu
196	16	сверху pedymnym	podymnym
203	8	— Trszynem	Ursynem
271	5	снизу отповѣдать	отповѣдать
272	10	сверху етату	статугу
297	7	— золошыхъ	золотыхъ
305	8	— bonibarda	bombarda